

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင်မှတ်တမ်း
အကျဉ်းချုပ်

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ်
ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာစာရင်း
အကျဉ်းချုပ်

နှင့်

ပါဠိစာပေ သမိုင်းများ

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်၊

မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်

ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဓိမဟာပဏ္ဍိတ

အရှင်ကုမာရ

(စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ ရေးသားတင်ပြပါသည်)

သာသနာနှစ် - ၂၅၅၄

ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၃၇၂

ခရစ်နှစ် - ၂၀၁၀

အမတ အလှူ

အမတံ ဒဒေါ စ သော ဟောတိ၊

ဟော မ္မေ မန္တသာသတိ။

စာပေရေးသား၊ တရားဟော၊ စာချ

မ္မေသာဘင်၊ ပြုဆင်ယင်၍

စာစဉ်မေ့၊ ဖြန့်ဝေငှလျှင်

အမတဒါန၊ တရားအလှူ

ပေးသူမည်၏။

Graphic Design:
Siwemyay-Nanda

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဝိနာတိ

အလှူအားလုံးတို့တွင် တရားအလှူသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏

.....
.....

..... သို့
ဓမ္မဒါနံ ပြုပါသည်။

အရှင်ကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကင်း)

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင်မှတ်တမ်း

အကျဉ်းချုပ်

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ်

ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာစာရင်း

အကျဉ်းချုပ်

နှင့်

ပါဠိစာပေ သမိုင်းများ

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်

မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်

ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

အရှင်ကုမာရ

(စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ ရေးသား တင်ပြပါသည်)

သာသနာ-၂၅၅၄

ကောဇာ-၁၃၇၂

ခရစ်-၂၀၁၀

၂၉၂၂၈

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးစု
ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာစုစုံ နှင့်

ပါဠိစာပေသမိုင်းများ
ပုံ နိ ဝ် မှ တ် စ ဖ် :

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - .....
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - .....

ပုံနှိပ်ခြင်း - ပထမအကြိမ်၊ ၂၀၁၀ - ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ
အုပ်ရေ - ၇၀၀

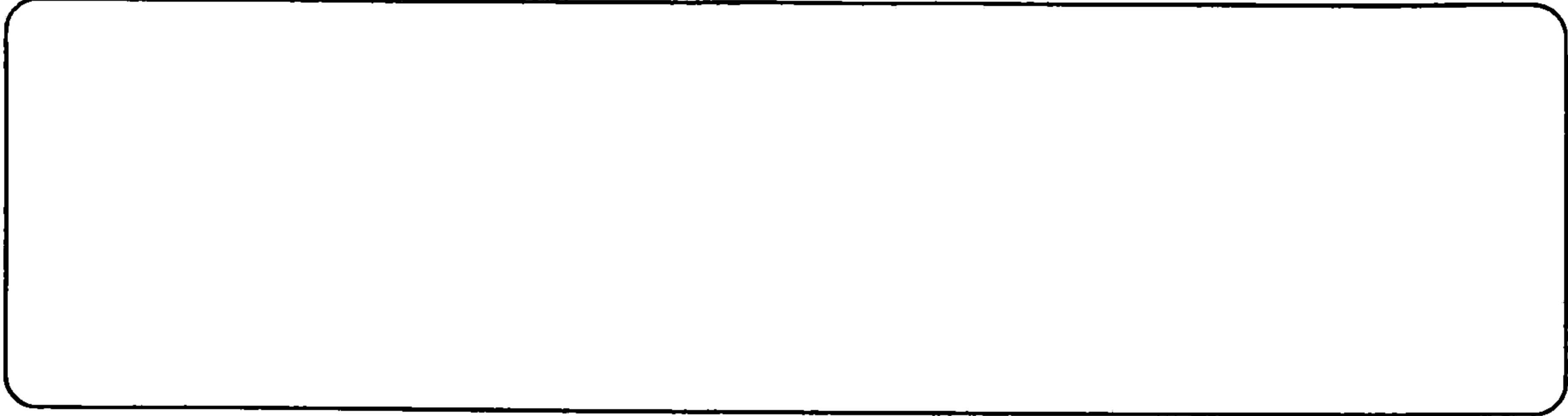
စီစဉ်ကြီးကြပ် - ဒေါက်တာအရှင်ဥက္ကဋ္ဌ (မြစ်ကျိုး)
မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်းအပြင်အဆင် - အရှင်နန္ဒသီရိ (ရွှေမြေ - နန္ဒ)
ကွန်ပျူတာစာစီ - ဆရာတပည့် (မြစ်ကျိုး)

အတွင်းဖလင် - ကိုဦးနှင့်ညီများ
မျက်နှာဖုံးဖလင် - EAGLE Color Separation

မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းပုံနှိပ် - ရွှေခြင်သေ့အောင်ဆက် (၀၅၆၉၈)
အမှတ်(၁၂)၊ အနောက်စောရန်ပိုင်လမ်း
အလုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ထုတ်ဝေသူ - ယုံကြည်ချက်စာပေတိုက်
အမှတ်(၁၁၁)၊ ၃၃ - လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်
ရန်ကုန်မြို့။

ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)
ပဓာနနာယကဆရာတော်
မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်
နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်) မှ
ဓမ္မဒါနပြု လှူဒါန်းပါသည်။

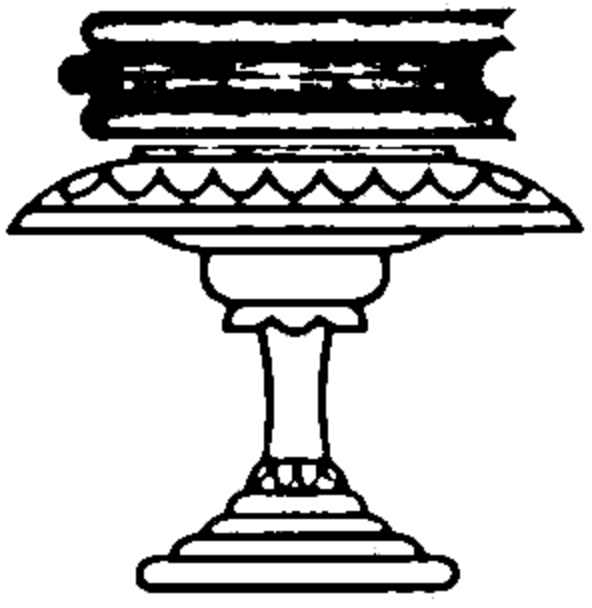

အရှင်ကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ပဓာနနာယကဆရာတော်၊ မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်
နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)။

ပိဋကတ်တော် အကျဉ်းချုပ်

လေ့လာရေးစာအုပ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

၁။ တစ်ချိန်က ပြည်နယ်တိုင်း ပထမပြန်စာမေးပွဲများ၌ အထူးအောင်ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပင့်ဖိတ်၍ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ ပထမကျော်အစရှိသော အထူးအောင်ပုဂ္ဂိုလ် ရွေးချယ်ရေးစာမေးပွဲ၌ မိမိသည် ကြီးကြပ်ရေးတာဝန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးပါသည်။

ကြီးကြပ်ရေးတာဝန် ဆောင်ရွက်ရင်း မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီး၏ အဝင်တောင်ဖက် နံရံ၌ ဖောက်ထွင်းကပ်ထားသော ၁။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်မော်ကွန်း၊ (၂) ပါဠိတော်သံဂါယနာသန္နိပါတ ကျောက်စာချပ် ၅-ချပ်၊ (၃) အဋ္ဌကထာသံဂါယနာ သန္နိပါတ ကျောက်စာချပ် ၄-ချပ်၊ (၄) ဋီကာ သံဂါယနာသန္နိပါတ ကျောက်စာ ၂-ချပ်တို့ကို ဖတ်ရှုပြီး “ဤကျောက်စာချပ်ကြီးများသည် ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသဘင်ကြီး၏ အဓိကမှတ်တမ်း အကျဉ်းချုပ်ဖြစ်ပေသည်။ ဤမဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ တော်ကြီးအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာကြသောပုဂ္ဂိုလ်များသည် အပြည့်အစုံ ဖတ်ရှုကောင်း ဖတ်ရှုကြပြီး ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် ဖြစ်ကြသူများပေလိမ့်မည်။ ဤကျောက်စာချပ်ကြီးများရှိ စာများကို ကူးယူ၍ မှတ်စုစာအုပ်တစ်အုပ် ပြုစုထားလျှင် လိုအပ်သော သုတေသီများအား လိုအပ်သလို ကျေးဇူးပြုနိုင်ပေ လိမ့်မည်” ဟု အကြံအစည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

ထိုအကြံအစည်အတိုင်း လက်ရေးဖြင့်ကူးယူ၍ တပည့်-မောင်မြင့်နိုင်အား ကွန်ပျူတာစာစီရန် ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ကွန်ပျူတာစာစီပြီး အထိုက်အလျောက် ဖြန့်ဝေခဲ့ပါသည်။

၂။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိ သာသနာ့တက္ကသိုလ် မဟာဓမ္မာစရိယဘွဲ့ယူကျမ်းစာများ ပြုစုရေးသား ကြရာဝယ် ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတကို မိမိသဘောပေါက်သလို ညွှန်းကြသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပိဋကတ်ကျမ်းစာများ ကျမ်းညွှန်းကို တိပိဋကပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန်အဖွဲ့က တီထွင် ချမှတ်ထားသည့် ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတကို သတ်မှတ်ပေးလျှင် တပြေးညီ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု ကြံစည်ပြီး-

- (က) သင်ရိုးပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းစာ စာမျက်နှာ အုပ်ရေစာရင်း။
- (ခ) နိကာယ်အစုံ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းစာ စာမျက်နှာအုပ်ရေ စာရင်းတို့ကို ပြုစုပြီး မဟာဓမ္မာစရိယ ဘွဲ့ယူကျမ်းစာ ကျမ်းခေါင်းစဉ် ရယူသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များအား ဒေါ်မြင့်မြင့်သွယ် (အငြိမ်းစား ဆရာမကြီး) အမှတ်(၇) သီရိမင်္ဂလာလမ်း စမ်းချောင်းမြို့နယ်၏ ကောင်းမှုဖြင့် စီစဉ်လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။

၃။ ပိဋကတ်တော် ကျမ်းစာများ၌ ပါရှိသော အစိတ်အပိုင်းများ သုတ်တော်များ အစရှိသော သိသင့်သိထိုက်သော အချက်အလက်များကို လေ့လာသိရှိလိုသူများအား ကျေးဇူးပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ် ၍ မိမိစိတ်ကူးဉာဏ်ရှိသမျှ ပိဋကတ်တော်ကျမ်းစာများကို တိုးချဲ့၍ စီစဉ်ခြင်း, တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အဘိဓာန် အတွဲ(၁) နိဒါန်းနှင့် မိမိ၏ကျေးဇူးရှင် ပခုက္ကူအရှင်ကေလာသ (ဓမ္မာစရိယ၊ B.A သီရိလင်္ကာ) ရေးသားခဲ့သော ပါဠိစာပေသမိုင်း အစိတ်အဝက်ကိုပါစီစဉ်၍ အလိုရှိ၍ အလွယ်တကူ အသုံးပြုလိုကြသော သုတေသီပညာရှင်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ဤပိဋကတ်တော်အကျဉ်းချုပ် လေ့လာရေးကျမ်းစာကို စီစဉ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်ဖော်ကွန်း

စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် မိမိ၏ကျေးဇူးရှင် ပခုက္ကူအရှင်ကေလာသ (ဓမ္မာစရိယ၊ B.A သီရိလင်္ကာ) ရေးသားခဲ့သော ပါဠိစာပေသမိုင်း အစိတ်အဝက်ကို ပြန်လည်၍ ဖတ်ရှုပြုပြင်ပေးသော ဆရာဦးအောင်မွန်(မြတ်ဆုမွန်)အားလည်းကောင်း၊ ကွန်ပျူတာစာစီခြင်းအစရှိသော လုပ်ငန်းတို့ကို စီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးသော တပည့်များဖြစ်ကြသည့် အရှင်နန္ဒသီရိ (ရွှေမြေ-နန္ဒ)၊ ဒေါက်တာအရှင်ဥက္ကဋ္ဌ (ဆရာ တပည့်-မြစ်ကျိုး)၊ တပည့်မောင်ညို (ဆရာတပည့်များ၊ မဟာသိမ်ကွန်ပျူတာဌာန)တို့အားလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒါန၊ ဓမ္မပူဇာအလှူရှင်များ၊ ပုံနှိပ်စက်လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ပညာရှင်များအစရှိသော ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူ အားလုံးတို့အားလည်းကောင်း အထူးပင် ကျေးဇူးတင် ဝမ်းမြောက်ပါကြောင်း ဤကျမ်းစာအုပ်၌ မှတ်တမ်းတင်၍ ဂုဏ်ပြုဖော်ပြအပ်ပါသည်။

အရှင်ကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့
ရန်ကုန်တိုင်း၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

နှင့်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

အရှင်ကုမာရ

စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြအပ်သော

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင် မှတ်တမ်း

အကျဉ်းချုပ်

နှင့်

ပိဋကတ်သုံးပုံ ၊ နိကာယ်ငါးရပ်

ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာရင်း

အကျဉ်းချုပ်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကင်း)၊ ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်
 မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်
 အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ-ဘဒ္ဒန္တကုမာရ ဆရာထေရ်အရှင်မြတ်အား
 စာချ+စာသင် တပည့်ရဟန်း-သာမဏေများနှင့် ကပ္ပိယမောင်ကျောင်းသားများမှ
 အာစရိယပူဇော်၊ဓမ္မပူဇော် နှင့် ဝါကျွတ်ဩဝါဒကထာ နာယူကြစဉ်

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်မော်ကွန်း

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်း

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ-ဘွဲ့ရ ဆရာတော်ကြီးများ၊ နိုင်ငံတော် သြဝါဒါစရိယဆရာတော်ကြီးများ၊ နိုင်ငံတော်ဝိနည်းမှီရ ဆရာတော်ကြီးများပါဝင်သော သံဃာ့အစည်းအဝေး သုံးကြိမ်ကျင်းပ၍ အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်တော်မူကြသည်။

- ၁။ ထေရဝါဒနိုင်ငံများဖြစ်သော မြန်မာ၊ သီဟိုဠ်၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဇနှင့် လော-တို့ ပူးပေါင်းကြီးမှူးသည့် သံဂါယနာဓမ္မသဘင်ကို ဆင်ယင်ကျင်းပရန်၊
- ၂။ ထိုသံဂါယနာတွင် ဘုရားဟောပါဠိတော်များ၌ ပမာဒလေခပုဒ်များကို သုဓ်သင်ပြင်ဆင်ရန်၊
- ၃။ ထိုသုဓ်သင်ပြင်ဆင်ပြီး ပါဠိတော်များကို သံဂါယနာတင်ပြီးလျှင် ပုံနှိပ်၍ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်သို့ ပြန့်နှံ့စေလျက် အခွန်ရှည်စွာ တည်စေရန်၊
- ၄။ ထိုသံဂါယနာကို 'ဆဋ္ဌသံဂါယနာ' ဟု ခေါ်တွင်စေရန်၊

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသဘင်ဖွင့်ပွဲ

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မဟာဓမ္မသဘင်ဖွင့်ပွဲကို သာသနာ ၂၄၉၈-ခု၊ မြန်မာ ၁၃၁၆-ခု၊ ကဆုန်လပြည့် (ခရစ် ၁၉၅၄-ခု၊ မေလ ၁၇-ရက်)နေ့ကစ၍ ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာ့အေးသီရိမင်္ဂလာကုန်းမြေ ဆဋ္ဌသံဂီတိ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်၌ သုံးရက်ကျင်းပသည်။ ထိုဖွင့်ပွဲသို့ မြန်မာနိုင်ငံ အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်များ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်များ၊ နိုင်ငံတော်သြဝါဒါစရိယ ဆရာတော်များ၊ နိုင်ငံတော် ဝိနည်းမှီရဆရာတော်များ၊ သီဟိုဠ်၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဇ လောနိုင်ငံတော်များမှ သံဃာရာဇာ သာသနာပိုင် ဆရာတော်များ၊ သံဃနာယကဆရာတော်များ၊ အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်၊ နီပေါ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများမှ ဂဏာစရိယများပါဝင်သည့် သံဂီတိကာရက ၂၅၀၀-ကြွရောက်တော်မူကြသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာနှင့် သာသနာ နှစ် ၂၅၀၀-ပြည့်အောင်ပွဲ

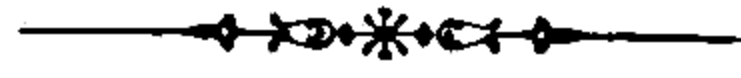
သာသနာ ၂၄၉၈-ခု၊ မြန်မာ ၁၃၁၆-ခု၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် စတင် ဖွင့်လှစ်ကျင်းပခဲ့သော ပါဠိတော်ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်လုပ်ငန်း ပြီးစီးအောင်မြင်သည့် အထိမ်းအမှတ်နှင့် သာသနာ ၂၅၀၀-

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ပြည့်အောင်ပွဲကို သာသနာ ၂၅၀၀၊ မြန်မာ ၁၃၁၈-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၁၂-ရက်နေ့မှ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃-ရက်နေ့အထိ (၁၉၅၆-ခု၊ မေလ ၂၂-ရက်မှ ၂၇-ရက်အထိ) ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး သီရိမင်္ဂလာ ကုန်းမြေ၊ လိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ ၆-ရက်ကျင်းပသည်။ နယ်များတွင် ကဆုန်လဆန်း ၁၄-ရက်နေ့မှ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့အထိ (၁၉၅၆-ခု၊ မေလ ၂၃-ရက်မှ ၂၅-ရက်အထိ) ၃-ရက်ကျင်းပသည်။ ထိုအခမ်းအနားများ၌ ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု မစိုးရိမ်တိုက်ဆရာတော်က သံဃမဟာနာယက အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဗားကရာတောရဆရာတော်က အခမ်းအနား-မှူး အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်နှင့် တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ-တို့က ပုစ္ဆကနှင့် ဝိသုဒ္ဓကများအဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။

**ပါဠိတော်သံဂါယနာ
ပါဠိတော် ပထမသန္နိပါတ**

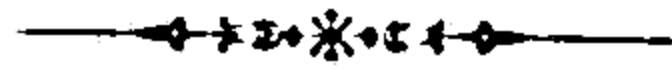

၁	စတင်ရက်	၂၄၉၈၊ ၁၃၁၆-ခု၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၄-ရက်၊ ၁၉၅၄၊ မေလ ၂၁-ရက်၊				
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၄၉၈၊ ၁၃၁၆-ခု၊ ဝါဆိုလဆန်း ၆-ရက်၊ ၁၉၅၄၊ ဇူလိုင်လ ၆-ရက်၊				
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တရေဝတ မဟာထေရ် ညောင်ရမ်းဆရာတော်				
၄	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန မဟာစည်ဆရာတော်				
၅	ဝိဿဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်				
၆	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၅၀၀				
၇	ကျမ်း	ဝိ-၁	ဝိ-၂	ဝိ-၃	ဝိ-၄	ဝိ-၅
၈	စာမျက်နှာ	၃၈၁	၄၇၀	၅၁၁	၅၀၈	၃၉၀

(၂)

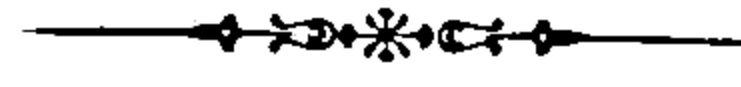
အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ပါဠိတော်သံဂါယနာ
ပါဠိတော် ဒုတိယသန္နိပါတ

၁	စတင်ရက်	၂၄၉၈၊ ၁၃၁၆-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းပြည့်ကျော် ၅-ရက်၊ ၁၉၅၄၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၅-ရက်၊								
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၄၉၈၊ ၁၃၁၆-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၆-ရက်၊ ၁၉၅၅၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၉-ရက်၊								
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တရေဝတ မဟာထေရ် ညောင်ရမ်းဆရာတော်								
၄	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန မဟာစည်ဆရာတော်								
၅	ဝိဿဇ္ဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်								
၆	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၅၀၀								
၇	ကျမ်း	ဒီဃနိကာယ			မဇ္ဈိမနိကာယ			သံယုတ္တနိကာယ		
		ဒီ-၁	ဒီ-၂	ဒီ-၃	မ-၁	မ-၂	မ-၃	သံ-၁	သံ-၂	သံ-၃
၈	စာမျက်နှာ	၂၃၆	၂၈၃	၂၆၀	၄၁၅	၄၃၉	၃၅၂	၄၇၂	၅၆၇	၄၁၅

ပါဠိတော်သံဂါယနာ
 ပါဠိတော် တတိယသန္နိပါတ (ကမ္မောဇလဝသန္နိပါတ)

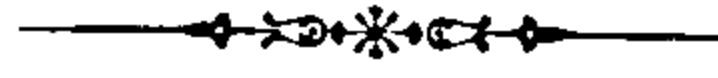

၁	စတင်ရက်	၂၄၉၉၊ ၁၃၁၇-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၇-ရက်၊ ၁၉၅၅၊ ဧပြီလ ၂၈-ရက်၊									
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၄၉၉၊ ၁၃၁၇-ခု၊ ပထမဝါဆိုလဆန်း ၁၃-ရက်၊ ၁၉၅၅၊ ဇူလိုင်လ ၂-ရက်၊									
၃	သံဃ မဟာနာယက များ	ဖွင့်ပွဲနေ့									
		ပထမပိုင်း					ဒုတိယပိုင်း				
		ကမ္မောဇသံဃရာဇာ၊ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌ ဆောင်ဒက်ဖရား၊ မဟာသုမေဓာဓိပတိ ဘဒ္ဒန္တဇောတဉာဏ					လောသံဃရာဇာ၊ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တဓမ္မဉာဏ				
၄	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်									
၅	ဝိဿဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်									
၆	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၅၀၀									
၇	လျှောက်ထား သူများ	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ									
		ကမ္မောဇနိုင်ငံတော်ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်စား									
		ကမ္မောဇနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်									
		လောနိုင်ငံ ဥပရာဇာ တရုပ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓဘာသာမိတ်ဆက်ခေါင်းဆောင် ရှိရောဂျာလ်ဆို									
၈	ကျမ်း	အင်္ဂုတ္တရနိကာယ			အဘိဓမ္မပိဋက						
		အံ-၁	အံ-၂	အံ-၃	အဘိ ဓ	အဘိ ဝိ	အဘိ ဓာ/ပု	အဘိ က	အဘိ ယ-၁	အဘိ ယ-၂	အဘိ ယ-၃
၉	စာမျက်နှာ	၅၈၀	၅၁၃	၅၅၈	၂၉၈	၄၅၃	၁၈၅	၄၅၄	၂၆၅	၃၁၆	၃၃၀

(၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

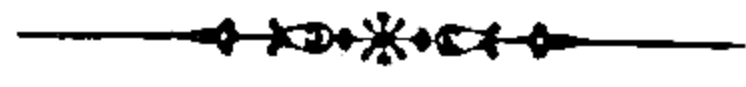
ပါဠိတော်သံဂါယနာ
 ပါဠိတော် စတုတ္ထသန္ဓိပါတ (သျှာမသန္ဓိပါတ)

၁	စတင်ရက်	၂၄၉၉၊ ၁၃၁၇-ခု၊ နတ်တော်လဆန်း ၂-ရက်၊ ၁၉၅၅၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆-ရက်၊					
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၄၉၉၊ ၁၃၁၇-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၅-ရက်၊ ၁၉၅၆၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၆-ရက်၊					
၃	သံဃမဟာနာယက	ထိုင်းသံဃနာယက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆောင်ဒက်ဖရားဝနရတ ဘဒ္ဒန္တကိတ္တိသောဘန					
၄	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်					
၅	ဝိဿဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်					
၆	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၅၀၀					
၇	လျှောက်ထားသူများ	ထိုင်းနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် မာရှယ်ပီသွန်ဆွန်ဂရမ်					
		မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု					
၈:၁	ကျမ်း	ခုဒ္ဒကနိကာယ					
		အဘိ ပ-၁	အဘိ ပ-၂	အဘိ ပ-၃	အဘိ ပ-၄	အဘိ ပ-၅	
၉:၁	စာမျက်နှာ	၄၆၄	၄၉၃	၆၀၅	၆၃၆	၄၈၈	
၈:၂	ကျမ်း	ခုဒ္ဒကနိကာယ					
		ခုဒ္ဒက ဓမ္မ ဥဒါန ဣတိဝုတ္တက သုတ္တနိပါတ	ဝိမာန ပေတ ထေရ ထေရီ	အပ-၁	အပ-၂ ဗုဒ္ဓဝံ စရိယာ	မဟာ နိဒ္ဒေသ	စူဠ နိဒ္ဒေသ
၉:၂	စာမျက်နှာ	၄၅၅	၄၃၅	၄၄၅	၄၂၀	၄၁၀	၃၀၇

ပါဠိတော်သံဂါယနာ
 ပါဠိတော် ပဉ္စမသန္နိပါတ (သီရိလင်္ကာသန္နိပါတ)

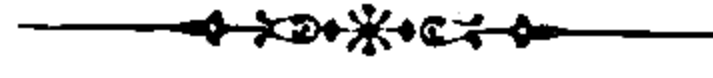

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၀၊ ၁၃၁၈-ခု၊ တန်ခူးလဆန်း ၁၃-ရက်၊ ၁၉၅၆၊ ဧပြီလ ၂၃-ရက်၊				
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၀၊ ၁၃၁၈-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၁၀-ရက်၊ ၁၉၅၆၊ မေလ ၁၉-ရက်၊				
၃	သံဃာ မဟာနာယက များ	ဖွင့်ပွဲနေ့				
		သီဟိုဠ်နိုင်ငံ သျှာမမဟာနိကာယဂိုဏ်းချုပ် မဟာနာယက အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တဝေလိဝိဋ္ဌဓမ္မကိတ္တိ အဿရဏ သရဏသီရိ သရဏကံရ မဟာထေရ်				
၄	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်				
၅	ဝိဿဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်				
၆	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၅၀၀				
၇	လျှောက်ထား သူများ	နံနက်ပိုင်း	မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု			
			သီဟိုဠ်နိုင်ငံသာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဇယဝီရကုရပျူ			
		မွန်းလွဲပိုင်း	မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ ဒေါက်တာဘဦး			
			မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သီဟိုဠ်နိုင်ငံသာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဇယဝီရကုရပျူ			
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာ-ဦးသွင်						
၈	ကျမ်း	ဇာ-၁	ဇာ-၂	ပဋိသံ	နေတ္တိ၊ ပေဋ	မိလိန္ဒ
၉	စာမျက်နှာ	၄၀၀	၃၇၈	၄၁၉	၃၄၁	၄၀၈

(၆)

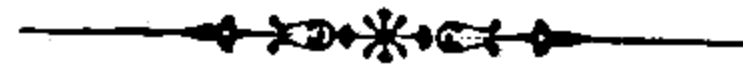
အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အဋ္ဌကထာသံဂါယနာ
အဋ္ဌကထာ ပထမသန္နိပါတ

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၁၊ ၁၃၁၈-ခု၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၉-ရက်၊ ၁၉၅၆၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၆-ရက်၊					
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၁၊ ၁၃၁၈-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁-ရက်၊ ၁၉၅၇၊ ဇန်နဝါရီလ ၁-ရက်၊					
၃	သံဃမဟာနာယက	ဖွင့်ပွဲနေ့၊ အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသုရိယ၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်					
၄	စိစစ်ခင်း	အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တဇေန ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိဇယာရာမတိုက်ဆရာတော်					
		အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသုန္ဒရ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်ဆရာတော်					
		အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်					
၅	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်					
၆	ဝိဿဇ္ဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ မွေဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်					
၇	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၃၀၀					
၈	လျှောက်ထား သူများ	မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ ဒေါက်တာဘဦး					
		မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဗဆွေ					
		မြန်မာနိုင်ငံတော် သာသနာရေးဝန်ကြီး ဦးဘစော					
		ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာ-ဦးသွင်					
		ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေး (ဖဆပလ)အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု					
၉	ကျမ်းစာ	ဝိနယပိဋက				ဒီဃ နိကာယ	အဘိဓမ္မ ပိဋက
		ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။	ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၀	စာမျက်နှာ	၃၄၆	၃၁၂	၄၃၇	၂၆၅	၃၃၈	၄၅၄

အဋ္ဌကထာသံဂါယနာ
အဋ္ဌကထာ ဒုတိယသန္နိပါတ

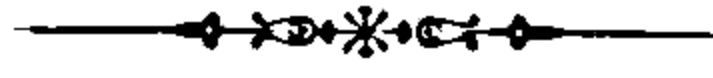

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၁၊ ၁၃၁၉-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၅-ရက်၊ ၁၉၅၇၊ အောက်တိုဘာလ ၁-ရက်၊							
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၁၊ ၁၃၁၉-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၄-ရက်၊ ၁၉၅၈၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၃-ရက်၊							
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသူရိယ မဟာထေရ်၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်							
၄	အကျိုးတော်ဆောင်	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တနာဂဝံသ၊ ဗားကရာတောရ ဆရာတော်							
၅	စိစစ်ခဏ်း	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ၊ အနီးစခန်းဆရာတော်							
၆	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်							
၇	ဝိသုဒ္ဓက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်							
၈	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၃၀၀							
၉	လျှောက်ထား	မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ ဦးဝင်းမောင်							
	သူများ	မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု							
၁၀:၁	ကျမ်းစာ	ဒီဃနိကာယ		သုတ္တန္တပိဋက		မဇ္ဈိမနိကာယ			
		ဒီ	ဒီ	ဝိသုဒ္ဓိ	ဝိသုဒ္ဓိ	မ	မ	မ	မ
		၅	၅	၁	၂	၅	၅	၅	၅
၁၀:၂	ကျမ်းစာ	သံယုတ္တနိကာယ			အဘိဓမ္မပိဋက				
		သံ	သံ	သံ	အဘိ		အဘိ		
		၅	၅	၅	၅		၅		
၁၀:၃	ကျမ်းစာ	သံယုတ္တနိကာယ			အဘိဓမ္မပိဋက				
		သံ	သံ	သံ	အဘိ		အဘိ		
		၁	၂	၃	၂		၃		
၁၁:၂	စာမျက်နှာ	၃၂၅	၃၂၄	၃၄၁	၅၀၈		၄၉၉		

(၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အဋ္ဌကထာသံဂါယနာ
အဋ္ဌကထာ တတိယသင်္ခါပါတ

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၂၊ ၁၃၂၀-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၅-ရက်၊ ၁၉၅၈၊ နိုဝင်ဘာလ ၃၀-ရက်၊							
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၂၊ ၁၃၂၀-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၃-ရက်၊ ၁၉၅၉၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈-ရက်၊							
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသုရိယ မဟာထေရ်၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်							
၄	အကျိုးတော်ဆောင်	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တနာဂဝံသ၊ ဗားကရာတောရ ဆရာတော်							
၅	စိစစ်ခဏ်း	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ၊ အနီးစခန်းဆရာတော်							
၆	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်							
၇	ဝိသုဒ္ဓက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်							
၈	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၃၀၀							
၉	လျှောက်ထားသူများ	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ လျှောက်ထားလွှာကို ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီး အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ ဦးသိမ်းမောင်-က ဖတ်ကြားလျှောက်ထား သည်။							
၁၀:၁	ကျမ်းစာ	အံ	အံ	အံ	ကချီ	ပဋိသံ	ပဋိသံ	ခုဒ္ဒက	ဓမ္မ
		၅	၅	၅		၅	၅	၅	၅
		၁	၂	၃		၁	၂		၁
၁၁:၁	စာမျက်နှာ	၄၁၆	၃၉၇	၃၅၇	၃၅၇	၃၄၅	၃၂၃	၂၁၆	၄၄၇
၁၀:၂	ကျမ်းစာ	ဓမ္မ	ဥဒါန	ဣတိ	သုတ္တနိ	သုတ္တနိ	ဝိမာန	ပေတ	
		၅	၅	၄	၅	၅	၅	၅	
		၂		၅	၁	၂			
၁၁:၂	စာမျက်နှာ	၄၅၆	၃၉၃	၃၅၅	၃၁၄	၃၂၄	၃၃၅	၂၇၀	

အဋ္ဌကထာသံဂါယနာ
အဋ္ဌကထာ စတုတ္ထသင်္ဂါဟိတ

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၃၊ ၁၃၂၁-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၄-ရက် ၁၉၅၉၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၈-ရက်၊							
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၃၊ ၁၃၂၁-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၆-ရက်၊ ၁၉၆၀၊ မတ်လ ၂-ရက်၊							
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသူရိယ မဟာထေရ်၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်							
၄	အကျိုးတော်ဆောင်	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တနာဂဝံသ၊ ဗားကရာတောရ ဆရာတော်							
၅	စိစစ်ခဏ်း	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ၊ အနီးစခန်းဆရာတော်							
၆	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်							
၇	ဝိဿဇ္ဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဂမ္ဘဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်							
၈	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၂၀၀							
၉	လျှောက်ထားသူ	မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ၊ ဦးဝင်းမောင်							
၁၀:၁	ကျမ်းစာ	ခုဒ္ဒကနိကာယ							
		ထေရ ၅ ၁	ထေရ ၅ ၂	ထေရီ ၅	အပ ၅ ၁	အပ ၅ ၂	ဇာ ၅ ၁	ဇာ ၅ ၂	ဇာ ၅ ၃
၁၁:၁	စာမျက်နှာ	၄၈၅	၅၄၆	၃၀၅	၃၅၂	၃၀၃	၃၅၂	၄၀၈	၅၁၇
၁၀:၂	ကျမ်းစာ	ခုဒ္ဒကနိကာယ							
		ဇာ ၅ ၄	ဇာ ၅ ၅	ဇာ ၅ ၆	ဇာ ၅ ၇	မဟာနိ ၅	စူဠနိ နေတ္ထိ ၅	ဗုဒ္ဓဝံ ၅	စရိယာ ၅
၁၁:၂	စာမျက်နှာ	၅၀၄	၅၅၃	၃၃၂	၃၈၇	၄၁၉	၄၁၆	၃၅၄	၃၂၈
၁၀:၃	ကျမ်းစာ	ဝိနယပိဋက							
		ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ							
၁၁:၃	စာမျက်နှာ	၄၆၈							
၁၂	မှတ်ချက်	ပြီးဆုံးသည့်နေ့ ထိုင်းနိုင်ငံတော်ဘုရင်မင်းမြတ် ဘူမိပါလနှင့် မိဖုရားကြီးသီရိကိတ္တိ မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ၊ ဦးဝင်းမောင်နှင့် သမ္မတကတော် ဒေါ်မြမေတို့ ကြွရောက်ပူဇော်ကြသည်။							

(၁၀)

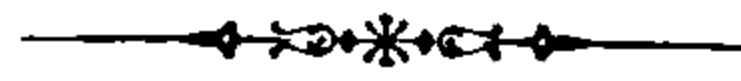
အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဋီကာသံဂါယနာ
ဋီကာ ပထမသန္နိပါတ

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၄၊ ၁၃၂၂-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၃-ရက်၊ ၁၉၆၀၊ နိုဝင်ဘာလ ၅-ရက်၊					
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၄၊ ၁၃၂၂-ခု၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၃-ရက်၊ ၁၉၆၁၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၁-ရက်၊					
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသုရိယ မဟာထေရ်၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်					
၄	အကျိုးတော်ဆောင်	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တနာဂဝံသ၊ ဗားကရာတောရ ဆရာတော်					
၅	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ၊ အနီးစခန်းဆရာတော်					
၆	ဝိဿဇ္ဇက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်					
၇	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၁၅၀					
၈	လျှောက်ထားသူများ	မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ၊ ဦးဝင်းမောင်					
		မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု					
		မြန်မာနိုင်ငံတော်သာသနာရေးဝန်ကြီး ဦးဘစော					
၉:၁	ကျမ်းစာ	ဝိနယပိဋက					
		သာရတ္ထ ၁	သာရတ္ထ ၂	သာရတ္ထ ၃	ဝိမတိ ၁	ဝိမတိ ၂	ဝဇီရ
၁၀:၁	စာမျက်နှာ	၄၆၀	၄၄၈	၄၉၆	၃၆၂	၃၂၂	၅၈၅
၉:၂	ကျမ်းစာ	သုတ္တနပိဋက					
		ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁			ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂		
၁၀:၂	စာမျက်နှာ	၄၆၁			၅၃၅		
၉:၃	ကျမ်းစာ	အဘိဓမ္မပိဋက					
		မူလဋီ၊ ၁	အနုဋီ၊ ၁	မူလဋီ၊ ၂	အနုဋီ၊ ၂	မူလဋီ၊ ၃	အနုဋီ၊ ၃
၁၀:၃	စာမျက်နှာ	၂၀၃	၂၂၀	၂၃၅	၂၂၉	၂၄၈	၃၂၃

ဋီကာသံဂါယနာ
ဋီကာ ဒုတိယ(ပစ္စိမ)သန္နိပါတ

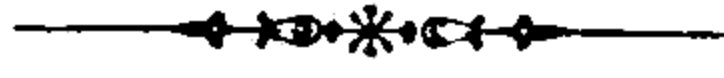

၁	စတင်ရက်	၂၅၀၅၊ ၁၃၂၃-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၄-ရက်၊ ၁၉၆၁၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၆-ရက်၊				
၂	ပြီးဆုံးရက်	၂၅၀၅၊ ၁၃၂၃-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၂-ရက်၊ ၁၉၆၂၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၆-ရက်၊				
၃	သံဃမဟာနာယက	အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တသူရိယ မဟာထေရ်၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်				
၄	အကျိုးတော်ဆောင်	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တနာဂဝံသာ၊ ဗားကရာတောရ ဆရာတော်				
၅	ပုစ္ဆက	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသောဘန၊ မဟာစည်ဆရာတော်				
၆	ဝိဿဇက	တိပိဋကဓရ တိပိဋကကောဝိဒ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသာ၊ မင်းကွန်းဓမ္မနာဒဆရာတော်				
၇	သံဂီတိကာရက	သံဃာတော် ၁၅၀				
၈	လျှောက်ထားသူများ	မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မ ဦးဝင်းမောင်				
		မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု				
		ဒီဃနိကာယ				
၉:၁	ကျမ်းစာ	ဒီ၊ဋီ၊၁	သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁	သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂	ဒီ၊ဋီ၊၂	ဒီ၊ဋီ၊၃
၁၀:၁	စာမျက်နှာ	၄၀၅	၅၀၀	၄၃၇	၃၅၈	၂၉၂
		မဇ္ဈိမနိကာယ			သံယုတ္တနိကာယ	
၉:၂	ကျမ်းစာ	မ၊ဋီ၊၁	မ၊ဋီ၊၂	မ၊ဋီ၊၃	သံ၊ဋီ၊၁	သံ၊ဋီ၊၂
၁၀:၂	စာမျက်နှာ	၃၉၄	၃၂၄	၄၄၂	၃၄၅	၅၅၁
		အင်္ဂုတ္တရနိကာယ			ခုဒ္ဒကနိကာယ	
၉:၃	ကျမ်းစာ	အံ၊ဋီ၊၁	အံ၊ဋီ၊၂	အံ၊ဋီ၊၃	ကချီ၊ပု၊ဘိ	နေတ္တိ၊ဋီ၊ဝိ
၁၀:၃	စာမျက်နှာ	၂၈၈	၃၉၆	၃၇၁	၄၈၉	၅၀၇

(၁၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

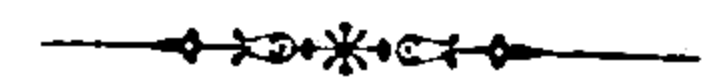
ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်
ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်
ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းစာများမှတ်တမ်း

ပိဋက	နိကာယ	ပါဠိတော်		အဋ္ဌကထာ		ဋီကာ	
		အုပ်ရေ	နာ	အုပ်ရေ	နာ	အုပ်ရေ	နာ
သုတ္တန္တ	ဒီဃ	၃	၇၇၉	၃	၉၉၂	၅	၁၉၉၂
။	မဇ္ဈိမ	၃	၁၂၀၆	၄	၁၃၆၁	၃	၁၁၆၀
။	သံယုတ္တ	၃	၁၄၅၄	၃	၉၉၀	၂	၈၉၆
။	အင်္ဂုတ္တရ	၃	၁၆၅၁	၃	၁၁၇၀	၃	၁၀၅၅
ဝိနယ	ခုဒ္ဒက	၅	၂၂၆၀	၆	၂၁၈၅	၇	၃၁၆၂
အဘိဓမ္မ	။	၁၂	၄၉၈၇	၃	၁၄၆၁	၃	၁၄၅၈
သုတ္တန္တ	။	၁၁	၄၄၁၈	၂၉	၁၁၀၆၅	၃	၁၅၀၃
စုစုပေါင်း		၄၀	၁၆၇၅၅	၅၁	၁၉၂၂၄	၂၆	၁၁၂၂၆

သင်ရိုးပိဋက (တိပိဋကဓရ၊ တိပိဋကကောဝိဒ)

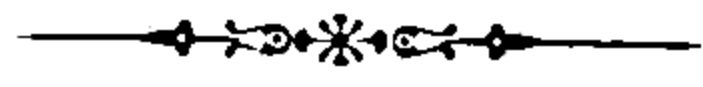
ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းစာများမှတ်တမ်း

ပိဋက	ပါဠိတော်		အဋ္ဌကထာ		ဋီကာ	
	အုပ်ရေ	နာ	အုပ်ရေ	နာ	အုပ်ရေ	နာ
ဝိနယ	၅	၂၂၆၀	၄	၁၃၆၀	၆	၂၆၇၃
သုတ္တန္တ	၃	၇၇၉	၃	၉၉၂	၅	၁၉၉၂
အဘိဓမ္မ	၁၂	၄၉၈၇	၃	၁၄၆၁	၃	၁၄၅၈
စုစုပေါင်း	၂၀	၈၀၂၆	၁၀	၃၈၁၃	၁၄	၆၁၂၃

(က) ပါဠိတော်ကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါ်
၁	ဒီဃ	သုတ္တန္တ	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊ ၁။	၂၃၆	၇၇၉
	။	။	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊ ၂။	၂၈၃	
	။	။	ပါတိကဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊ ၃။	၂၆၀	
၂	မဇ္ဈိမ		မူလပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊ ၁။	၄၁၅	၁၂၀၆
	။		မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊ ၂။	၄၃၉	
	။		ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊ ၃။	၃၅၂	
၃	သံယုတ္တ		သဂါထာဝဂ္ဂ၊ နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ	သံ၊ ၁။	၄၇၂	၁၄၅၄
	။		ခန္ဓဝဂ္ဂ၊ သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ	သံ၊ ၂။	၅၆၇	
	။		မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ	သံ၊ ၃။	၄၁၅	
၄	အင်္ဂုတ္တရ		ကေကာ၊ ဒုကာ၊ တိကာ၊ စတုက္က နိပါတပါဠိ	အံ၊ ၁။	၅၈၀	၁၆၅၁
	။		ပဉ္စကာ၊ ဆက္က၊ သတ္တက နိပါတပါဠိ	အံ၊ ၂။	၅၁၃	
	။		အဋ္ဌကာ၊ နဝကာ၊ ဒသကာ၊ ကောဒသကနိပါတပါဠိ	အံ၊ ၃။	၅၅၈	
၅	ခုဒ္ဒက	ဝိနယ	ပါရာဇိကပါဠိ	ဝိ၊ ၁။	၃၈၁	၂၂၆၀
	။	။	ပါစိတ္တိယပါဠိ	ဝိ၊ ၂။	၄၇၀	
	။	။	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၊ ၃။	၅၁၁	
	။	။	စူဠဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၊ ၄။	၅၀၈	
	။	။	ပရိဝါရပါဠိ	ဝိ၊ ၅။	၃၉၀	

(၁၄)

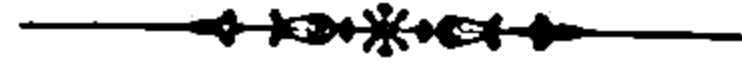
အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(က) ပါဠိတော်ကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း	
၅	ခုဒ္ဒက	အဘိဓမ္မ	ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိ	အဘိ၊ ဓ။	၂၉၈	၄၉၈၇	
	။	။	ဝိဘင်္ဂပါဠိ	အဘိ၊ ဝိ။	၄၅၃		
	။	။	ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	အဘိ၊ ဓာ/ပု	၁၈၅		
	။	။	ကထာဝတ္ထုပါဠိ	အဘိ၊ က။	၄၅၄		
	။	။	ယမကပါဠိ ပ	အဘိ၊ ယ-၁	၂၆၅		
	။	။	။ ဒု	အဘိ၊ ယ-၂	၃၁၆		
	။	။	။ တ	အဘိ၊ ယ-၃	၃၃၀		
	။	။	ပဋ္ဌာနပါဠိ ပ	အဘိ၊ ပ-၁	၄၆၄		
	။	။	။ ဒု	အဘိ၊ ပ-၂	၄၉၃		
	။	။	။ တ	အဘိ၊ ပ-၃	၆၀၅		
	။	။	။ စ	အဘိ၊ ပ-၄	၆၃၆		
	။	။	။ မ	အဘိ၊ ပ-၅	၄၈၈		
	ခုဒ္ဒက	သုတ္တန္တ	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ	ပဋိသံ	၄၁၉		
	။	။	ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန၊ ဣတိဝုတ္တက၊ သုတ္တနိပါတ် ပါဠိ	ခုဒ္ဒက၊ ဓမ္မ ဥဒါန၊ ဣတိဝုတ္တက၊ သုတ္တနိ။	၄၅၅		
။	။	ဝိမာနဝတ္ထု၊ ပေတဝတ္ထု၊ ထေရဂါထာ၊ ထေရီဂါထာ	ဝိမာန၊ ပေတ၊ ထေရ၊ ထေရီ	၄၃၅			
။	။	အပဒါနပါဠိ (ပ)	အပ၊ ၁။	၄၄၅			
။	။	အပဒါနပါဠိ (ဒု)၊ ဗုဒ္ဓဝံသ ပါဠိ၊ စရိယာပိဋကပါဠိ	အပ၊ ၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ စရိယာ	၄၂၀			

(က) ပါဠိတော်ကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါ်
၅	ခုဒ္ဒက	သုတ္တန်	ဇာတကပါဠိ (ပ)	ဇာ၊ ၁။	၄၀၀	၄၄၁၈
	။	။	ဇာတကပါဠိ (ဒ)	ဇာ၊ ၂။	၃၇၈	
	။	။	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ	မဟာနိ	၄၁၀	
	။	။	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ	စူဠနိ	၃၀၇	
	။	။	နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ ပါဠိ	နေတ္တိ၊ ပေဋကော။	၃၄၁	
	။	။	မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိ	မိလိန္ဒ	၄၀၈	

(၈) အဋ္ဌကထာကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
၁	ဒီဃ	သုတ္တန္တ	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ	ဒီ၊ ဌ၊ ၁။	၃၃၈	၉၉၂
	။	။	မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ	ဒီ၊ ဌ၊ ၂။	၄၀၃	
	။	။	ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ	ဒီ၊ ဌ၊ ၃။	၂၅၁	
၂	မဇ္ဈိမ	။	မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ (ပ)	မ၊ ဌ၊ ၁။	၃၉၈	၁၃၆၁
	။	။	။ (ဒ)	မ၊ ဌ၊ ၂။	၃၂၀	
	။	။	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ	မ၊ ဌ၊ ၃။	၃၈၉	
	။	။	ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ	မ၊ ဌ၊ ၄။	၂၅၄	
၃	သံယုတ္တ	။	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ(ပ)	သံ၊ ဌ၊ ၁။	၃၂၅	၉၉၀
	။	။	။ (ဒ)	သံ၊ ဌ၊ ၂။	၃၂၄	
	။	။	။ (တ)	သံ၊ ဌ၊ ၃။	၃၄၁	
၄	အင်္ဂုတ္တရံ	သုတ္တန္တ	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ(ပ)	အံ၊ ဌ၊ ၁။	၄၁၆	၁၁၇၀
	။	။	။ (ဒ)	အံ၊ ဌ၊ ၂။	၃၉၇	
	။	။	။ (တ)	အံ၊ ဌ၊ ၃။	၃၅၇	
၅	ခုဒ္ဒက	ဝိနယ	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ(ပ)	ဝိ၊ ဌ၊ ၁။	၃၄၆	၁၃၆၀
	။	။	။ (ဒ)	ဝိ၊ ဌ၊ ၂။	၃၁၂	
	။	။	ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ	ဝိ၊ ဌ၊ ၃။	၄၃၇	
	။	။	စူဠဝဂ္ဂါဒိအဋ္ဌကထာ	ဝိ၊ ဌ၊ ၄။	၂၆၅	
	။	။	ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ	ကင်္ခါ။	၃၅၇	၈၂၅
	။	။	ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ	ဝိ၊ သင်္ဂဟ။	၄၆၈	
	။	အဘိဓမ္မ	အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ	အဘိ၊ ဌ၊ ၁။	၄၅၄	၁၄၆၁
	။	။	သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ	အဘိ၊ ဌ၊ ၂။	၅၀၈	
	။	။	ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ	အဘိ၊ ဌ၊ ၃။	၄၉၉	
	။	သုတ္တန္တ	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပ)	ပဋိ၊ သံ၊ ဌ၊ ၁။	၃၄၅	
။	။	။ (ဒ)	ပဋိ၊ သံ၊ ဌ၊ ၂။	၃၂၃		

(ခ) အဋ္ဌကထာကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
။	။	။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။	၃၇၀	၁၁၀၆၅
။	။	။	။ (ဒ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။	၃၅၆	
။	။	။	ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ	ခုဒ္ဒက၊ ၅။	၂၁၆	
။	။	။	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ပ)	ဓမ္မ၊ ၅၊ ၁။	၄၄၇	
။	။	။	။ (ဒ)	ဓမ္မ၊ ၅၊ ၂။	၄၅၆	
။	။	။	ဥဒါနအဋ္ဌကထာ	ဥဒါန၊ ၅။	၃၉၃	
။	။	။	ဣတိဝုတ္တကအဋ္ဌကထာ	ဣတိဝုတ်၊ ၅။	၃၅၅	
ခုဒ္ဒက	သုတ္တန္တ	။	သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာ (ပ)	သုတ္တန်၊ ၅၊ ၁။	၃၁၄	
။	။	။	။ (ဒ)	သုတ္တန်၊ ၅၊ ၂။	၃၂၄	
။	။	။	ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ	ဝိမာန၊ ၅။	၃၃၅	
။	။	။	ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ	ပေတ၊ ၅။	၂၇၀	
။	။	။	ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ (ပ)	ထေရ၊ ၅၊ ၁။	၄၈၅	
။	။	။	။ (ဒ)	ထေရ၊ ၅၊ ၂။	၅၄၆	
။	။	။	ထေရီဂါထာအဋ္ဌကထာ	ထေရီ၊ ၅။	၃၀၅	
။	။	။	အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ပ)	အပ၊ ၅၊ ၁။	၃၅၂	
။	။	။	။ (ဒ)	အပ၊ ၅၊ ၂။	၃၀၃	
။	။	။	ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ	ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅။	၃၅၄	
။	။	။	စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာ	စရိယာ၊ ၅။	၃၂၈	
။	။	။	ဇာတကအဋ္ဌကထာ (ပ)	ဇာ၊ ၅၊ ၁။	၃၅၂	
။	။	။	။ (ဒ)	ဇာ၊ ၅၊ ၂။	၄၀၈	
။	။	။	။ (တ)	ဇာ၊ ၅၊ ၃။	၅၁၇	

(၁၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

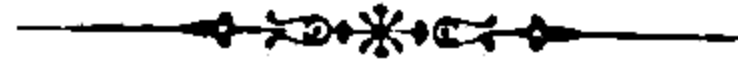
(၈) အဋ္ဌကထာကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
။	။	။	။ (စ)	ဇာ၊ ဌ၊ ၄။	၅၀၄	
။	။	။	။ (မ)	ဇာ၊ ဌ၊ ၅။	၅၅၃	
။	။	။	။ (ဆ)	ဇာ၊ ဌ၊ ၆။	၃၃၂	
။	။	။	။ (သ)	ဇာ၊ ဌ၊ ၇။	၃၈၇	
။	။	။	မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ	မဟာနိ၊ ဌ။	၄၁၉	
။	။	။	စူဠနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ နေတ္ထိအဋ္ဌကထာ	စူဠနိ၊ ဌ။ နေတ္ထိ၊ ဌ။	၄၁၆	

(ဂ) ဋီကာကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
၁	ဒီဃ	သုတ္တန္တ	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။	၄၀၅	၁၉၉၂
	။	။	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဂ္ဂဋီကာ(ပ)	သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။	၅၀၀	
	။	။	။ (ဒ)	သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။	၄၃၇	
	။	။	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။	၃၅၈	
	။	။	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။	၂၉၂	
၂	မဇ္ဈိမ	။	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ (ပ)	မ၊ ဋီ၊ ၁။	၃၉၄	၁၁၆၀
	။	။	။ (ဒ)	မ၊ ဋီ၊ ၂။	၃၂၄	
	။	။	မဇ္ဈိမ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ	မ၊ ဋီ၊ ၃။	၄၄၂	
၃	သံယုတ္တ	။	သံယုတ္တဋီကာ (ပ)	သံ၊ ဋီ၊ ၁။	၃၄၅	၈၉၆
	။	။	။ (ဒ)	သံ၊ ဋီ၊ ၂။	၅၅၁	
၄	အင်္ဂုတ္တရ	။	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ)	အံ၊ ဋီ၊ ၁။	၂၈၈	၁၀၅၅
	။	။	။ (ဒ)	အံ၊ ဋီ၊ ၂။	၃၉၆	
	။	။	။ (တ)	အံ၊ ဋီ၊ ၃။	၃၇၁	
၅	ခုဒ္ဒက	ဝိနယ	ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ	ဝဇီရ	၅၈၅	၃၁၆၂
	။	။	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ)	သာရတ္ထ၊ ၁။	၄၆၀	
	။	။	။ (ဒ)	သာရတ္ထ၊ ၂။	၄၄၈	
	။	။	။ (တ)	သာရတ္ထ၊ ၃။	၄၉၆	
	။	။	ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (ပ)	ဝိမတိ၊ ၁။	၃၆၂	
	။	။	။ (ဒ)	ဝိမတိ၊ ၂။	၃၂၂	
	။	။	ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာ ကင်္ခါဝိတရဏီအဘိနဝဂ္ဂဋီကာ	ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။	၄၈၉	

(၂၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(ဂ) ဋီကာကျမ်းစာများ

စဉ်	နိကာယ	ပိဋက	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
၅	ခုဒ္ဒက	အဘိဓမ္မ	ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ	မူလဋီ၊ ၁။	၂၀၃	၁၄၅၈
	။	။	ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာ	အနုဋီ၊ ၁။	၂၂၀	
	။	။	ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ	မူလဋီ၊ ၂။	၂၃၅	
	။	။	ဝိဘင်္ဂအနုဋီကာ	အနုဋီ၊ ၂။	၂၂၉	
	။	။	ပဉ္စပကရဏမူလဋီကာ	မူလဋီ၊ ၃။	၂၄၈	
	။	။	ပဉ္စပကရဏအနုဋီကာ	အနုဋီ၊ ၃။	၃၂၃	
	။	သုတ္တန္တ	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၁။	၄၆၁	၁၅၀၃
	။	။	။ (ဒ)	ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၂။	၅၃၅	
	။	။	နေတ္ထိဋီကာ	နေတ္ထိ၊ ဋီ။	၁၅၁	
	။	။	နေတ္ထိဝိဘာဝိနီ	နေတ္ထိ၊ ဝိ။	၃၅၆	

ဤတွင် ဆဋ္ဌသံဂါယနာသဘင်မှတ်တမ်း အကျဉ်းချုပ်

နှင့်

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ် ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ

ကျမ်းစာအုပ်စာရင်း ပြီးပါပြီ။

ပိဋကတ်သုံးပုံ
နိကာယ်ငါးရပ်
ပါဠိတော်
အဋ္ဌကထာ
ဋီကာ ကျမ်းစာရင်း
အကျဉ်းချုပ်

(၁) ဒီဃနိကာယအချုပ်

တာဝန် = အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တပည့်များ
 သုတ်တော် = (၃၄)၊ ဘာထဝါရ (၆၄)ဘာထဝါရ

စဉ်	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ	ဋီသစ်
၁	သီလက္ခန္ဓ	၁၃	ဒီ၊၁။၂၃၆	ဒီ၊၅။၁။၃၃၈	ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀၅	သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၅၀၀ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၃၇
၂	မဟာ	၁၀	ဒီ၊၂။၂၈၃	ဒီ၊၅။၂။၄၀၃	ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၅၈	
၃	ပါထိက	၁၁	ဒီ၊၃။၂၆၀	ဒီ၊၅။၃။၂၅၁	ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၉၂	
		၃၄	၇၇၉	၉၉၂	၁၀၅၅	၉၃၇

(၂) မဇ္ဈိမနိကာယအချုပ်

တာဝန် = အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်များ
 သုတ်တော် = (၁၅၂)၊ ဘာထဝါရ (၈၀)

စဉ်	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ
၁	မူလ	၅	၅၀	မ၊၁။၄၁၅	မ၊၅။၁။၃၉၈ မ၊၅။၂။၃၂၀	မ၊ဋီ၊၁။၃၉၄ မ၊ဋီ၊၂။၃၂၄
၂	မဇ္ဈိမ	၅	၅၀	မ၊၂။၄၃၉	မ၊၅။၃။၃၀၉	မ၊ဋီ၊၃။၄၄၂
၃	ဥပရိ	၅	၅၂	မ၊၃။၃၅၂	မ၊၅။၄။၂၅၄	
		၁၅	၁၅၂	၁၂၀၆	၁၃၆၁	၁၁၆၀

(၂၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

တာဝန်

၃။ သံယုတ္တနိကာယအချုပ်
အရှင်မဟာကဿပနှင့်တပည့်များ
သံယုတ်(၅)ကျမ်း၊ ဘာထဝါရ(၁၀၀)

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	နိကာ	
၁	သဂါထာ	၁၁	၂၈	၂၇၀	၁	၁-၂၄၂	၁	၁-၃၄၅
	နိဒါန	၁၀	၂၇	၄၁၇	၁	၂၄၃-၄၇၂	၂	၁-၂၀၀
	ခန္ဓ	၁၃	၃၃	၇၄၆	၂	၁-၂၃၅	၂	၂၂၉-၃၂၄
	သဗ္ဗာယတန	၁၀	၃၄	၄၂၀	၂	၂၃၆-၅၆၇	၃	၁-၁၅၂
	မဟာ	၁၂	၁၀၃	၁၂၈၈	၃	၁-၄၁၅	၃	၁၅၃-၃၄၁
		၅၆	၂၂၅	၃၁၄၁				

ပထမသံဂါယနာ = ၇၇၆၂

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ = ၃၁၄၁

ခြားနားချက် = ၄၆၂၁

(မှတ်ချက်။ ။ ခြားနားချက်သည် ပေယျာလများ၌ တိမ်မြုပ်နေသည်ဟု ယူဆပါသည်။)

ဝဂ္ဂပေယျာလတော ပန ဣမသ္မိံသတိပဋ္ဌာနေ သံယုတ္တေ ကတိပယဝဂ္ဂါ သင်္ဂဟံ အာရုဋ္ဌာ၊ တထာပိ တေသံ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော ဧကစ္စေသု ပေါတ္ထကေသု မုခမတ္တံ ဒဿေတွာ သံခိတ္တာ၊ ဧကစ္စေသု အတိသံခိတ္တာဝ၊ တေ သင်္ခေပဝသေန ဒွေ ကတွာ “ဆဋ္ဌသတ္တမေသု” တိ ဝုတ္တံ။ (သံ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၄၈၆။)

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ = အင်္ဂုတ္တိုရ်(၁၁)ကျမ်းအချုပ်

တာဝန် = အရှင်အနုရုဒ္ဓါနှင့် တပည့်များ
 သုတ်တော် = (၉၅၅၇)သုတ်၊ ဘာဏဝါရ (၂၀၀)

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ
၁	ကေက		၂၀	၆၁၉	၁	၁-၄၈	၁-၄၁၆	၁-၂၈၈
၂	ဒုက	၃	၁၉	၇၅၀		၄၉-၉၈	၁-၆၇	၁-၇၄
၃	တိက	၃	၁၈	၃၅၂		၉၉-၃၀၅	၆၉-၂၄၇	၇၅-၂၂၀
၄	စတုက္က	၅	၂၈	၇၈၂		၃၀၇-၅၈၀	၂၄၉-၃၉၇	၂၂၁-၃၉၆
၅	ပဉ္စက	၅	၂၉	၁၁၅၂	၂	၁-၂၄၆	၁-၈၅	၁-၈၀
၆	ဆက္က	၂	၁၃	၆၄၉		၂၄၇-၃၉၃	၈၇-၁၄၃	၈၁-၁၄၇
၇	သတ္တက	၁	၁၁	၁၁၃၂		၃၉၅-၅၁၃	၁၄၅-၁၉၁	၁၄၉-၂၀၂
၈	အဋ္ဌက	၂	၁၁	၆၂၆	၃	၁-၁၆	၁၉၃-၂၅၅	၂၀၃-၂၆၅
၉	နဝက	၂	၁၀	၄၃၂		၁၆၃-၂၅၆	၂၅၇-၂၈၅	၂၆၇-၃၀၄
၁၀	ဒသက	၄	၂၃	၇၄၆		၂၅၇-၅၁၃	၂၈၇-၃၄၁	၃၀၅-၃၅၆
၁၁	ကောဒသက	၁	၄	၆၇၁		၅၁၅-၅၅၈	၃၄၃-၃၅၇	၃၅၇-၃၇၁
		၂၈	၁၈၆	၇၉၁၁				

ပထမသံဂါယနာ = ၉၅၅၇

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ = ၇၉၁၁

ခြားနားချက် = ၁၆၄၆

(မှတ်ချက်။ ။ ခြားနားချက်သည် ပေယျာလများ၌ တိမ်မြုပ်နေသည်ဟု ယူဆပါသည်။)

(၂၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိနယဝိဋ္ဌက၊ ဝိနည်း ၅-ကျမ်းအချုပ်

		ပိ၊၁။	ပိ၊၄၊၁။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၁။	ပိမတိ၊၁။	
ဂန္ထာရမ္မ		-	၁-၄	၁-၂၀	၁-၂၄	၁-၈	
ဗာဟိရနိဒါန	၃	-	၄-၇၈	၂၁-၂၉	၂၆-၁၉၄	၁၀-၃၈	
ဝေရဉ္စ	-	၁-၁၂	၇၉-၁၆၈	၃၀-၆၅	၁၉၅-၄၆၀	၃၉-၉၈	
(ဘိက္ခု)ဝိဘင်္ဂ (ပါရာဇိက)	၈	၁၃-၃၈၁	၁၆၉-၃၄၆	-	-	-	
			ဝိ၊၄၊၂။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၂။		
			၁-၃၁၂	၆၆-၂၈၅	၁-၄၈၈	၉၉-၃၆၂	
			ဝိ၊၂။	ဝိ၊၄၊၃။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတိ၊၂။
			၁-၂၇၂	၁-၁၇၂	၂၈၆-၃၄၅	၁-၁၁၁	၁-၆၅
(ဘိက္ခုနီ)ဝိဘင်္ဂ (ပါမိတ္တိယ)	၇	၂၇၃-၄၇၀	၁၇၃-၂၃၁	၃၅၁-၃၈၉	၁၁၁-၁၂၉	၆၇-၈၁	
			ဝိ၊၃။	ဝိ၊၄၊၃။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတိ၊၂။
(မဟာဝဂ္ဂ)ခန္ဓက	၁၀	၁-၅၁၁	၂၃၃-၄၇၃	၃၉၁-၅၀၅	၁၃၁-၃၆၃	၈၃-၂၁၁	
		ဝိ၊၄။	ဝိ၊၄၊၄။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတိ၊၂။	
(စူဠဝဂ္ဂ)ခန္ဓက	၁၂	၁-၅၀၈	၁-၁၃၆	၅၀၇-၅၄၂	၃၆၅-၄၅၄	၂၁၁-၂၆၉	
		ဝိ၊၅။	ဝိ၊၄၊၄။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတိ၊၂။	
ပရိဝါရ	၂၀	၁-၃၉၀	၁၃၇-၂၆၅	၅၄၃-၅၈၅	၄၅၄-၄၉၆	၂၇၀-၃၂၁	

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအချုပ်

၁။	ဓမ္မသင်္ဂဏီ		အဘိ၊ဓ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။	မူလဋီ၊၁။	အနုဋီ၊၁။
	ဂန္ထရမ္မ		-	၁-၂	-	-
	ဝိသတိဂါထာ		-		၁-၁၁	၁-၁၂
	နိဒါနကထာ		-	၃-၇၈	၁၁-၂၆	၁၂-၂၆
	၁။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ		၁-၁၄၄	၇၉-၃၃၄	၂၇-၁၃၈	၂၇-၁၄၅
	၂။ ရူပကဏ္ဍ		၁၄၅-၂၀၄	၃၃၅-၃၇၈	၁၃၉-၁၅၈	၁၄၆-၁၇၁
	၃။ နိက္ခေပကဏ္ဍ		၂၀၅-၂၆၅	၃၇၉-၄၃၆	၁၅၉-၁၈၈	၁၇၂-၂၀၄
	၄။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ		၂၆၆-၂၉၈	၄၃၇-၄၅၄	၁၈၉-၂၀၃	၂၀၅-၂၂၀
၂။	ဝိဘင်္ဂ		အဘိ၊ဝိ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။	မူလဋီ၊၂။	အနုဋီ၊၂။
	ဝိဘင်္ဂ	၁၈	၁-၄၅၃	၁-၅၀၈	၁-၂၃၅	၁-၂၂၉
၃။	ဓာတုကထာ		အဘိ၊ဓာ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ			၁	၁-၂	၁-၂
	ဥဒ္ဒေသ	၅	၁-၂	၁-၃	၃-၇	၃-၉
	နိဒ္ဒေသ (နယ)	၁၄	၃-၁၀၀	၄-၂၂	၈-၂၆	၁၀-၃၃
၄။	ပုဂ္ဂလပညတ္တိ		အဘိ၊ပု။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	မာတိကာ		၁၀၁-၁၁၃	၂၅-၂၉	၂၇-၃၀	၃၅-၄၂
	နိဒ္ဒေသ	၁၀	၁၁၄-၁၈၅	၃၀-၁၀၃	၃၁-၄၅	၄၃-၅၅

(၂၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအချုပ်

၅။	ကထာဝတ္ထု	အဘိ၊က။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ		၁၀၅	၄၇	၅၇
	နိဒါန		၁၀၅-၁၁၁	၄၇-၄၉	၅၈-၅၉
	ပုဂ္ဂလကထာမှ ဟောဝတ္ထိကထာအထိ ကထာ (၉) အပိုင်း(၄၅)	၁-၁၂၇	၁၁၂-၁၅၉	၅၀-၇၁	၆၀-၁၀၃
	ဒုတိယဝဂ္ဂကထာမှ တေဝိသတိမဝဂ္ဂကထာထိ ဝဂ္ဂ (၂၂) ကထာ (၂၁၇)	၁၂၇-၅၁၅	၁၆၀-၂၈၆	၇၁-၁၁၆	၁၀၃-၁၅၇
၆။	ယမက	အဘိ၊ယ၊၁။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ -	-	၂၈၇	၁၁၇	၁၅၉-၁၆၀
	မူ၊ခနိ၊အာ ဓာ၊သစ် ၅	၁-၂၆၅	၂၈၇-၃၁၂	၁၁၇-၁၃၈	၁၆၁-၁၉၀
		အဘိ၊ယ၊၂။			
	သင်၊အနု၊စိတ္တ ၃	၁-၃၁၆	၃၁၃-၃၃၄	၁၃၉-၁၅၃	၁၉၁-၂၁၁
		အဘိ၊ယ၊၃။			
	ဓမ္မ၊ ဣန္ဒြိယ ၂	၁-၃၃၀	၃၃၅-၃၄၀	၁၅၄-၁၆၄	၂၁၂-၂၂၂

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအချုပ်

၇။	ပဌာန	အဘိ၊ပါ၊၁။	အဘိ၊ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ		၁	၁၆၅-၁၆၆	၂၂၃-၂၂၄
(က)	ဓမ္မာနုလောမ				
	တိက	၁-၄၆၄	၁-၄၉၀	၁၆၆-၂၄၅	၂၂၄-၃၂၃
		အဘိ၊ပါ၊၂။			
		၁-၄၉၃			
		အဘိ၊ပါ၊၃။			
	ဒုက	၁-၆၀၅	၄၉၀-၄၉၁		
		အဘိ၊ပါ၊၄။			
		၁-၁၉၄			
	ဒုက-တိက	၁၉၅-၄၆၅	၄၉၁-၄၉၂		
	တိက-ဒုက	၄၆၇-၆၃၆	၄၉၃		
		အဘိ၊ပါ၊၅			
တိက-တိက	၁-၃၈	၄၉၃			
ဒုက-ဒုက	၃၉-၆၁	၄၉၄			
(ခ)	ဓမ္မပစ္စနိယ	၆၃-၁၇၂	၄၉၄		
(ဂ)	ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယ	၁၇၃-၃၂၅	၄၉၅		
(ဃ)	ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ	၃၂၇-၄၄၂	၄၉၆-၄၉၉		

(၂၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအချုပ်

စဉ်	ဝဂ္ဂ	ကဏ	နိဒ္ဒေသ
၁။	မဟာ	၁၀	၁၀၆
၂။	ယုဂနဒ္ဒ	၁၀	၂၅
၃။	ပညာ	၁၀	၁၂
	၃	၃၀	၁၄၃

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ခုဒ္ဒကာဒိ (၅)ကျမ်းတွဲအချုပ်

စဉ်	ကျမ်းစာ	နာ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ဝတ္ထု	ဂါထာ
၁	ခုဒ္ဒကပါဌ	၁-၁၁	--	၅	--	၆၉
၂	ဓမ္မပဒ	၁၃-၇၆	၂၆	--	၃၄၅	၄၂၃
၃	ဥဒါန	၇၇-၁၉၃	၈	၈	--	၁၀၁
၄	ဣတိဝုတ္တက	၁၉၅-၂၇၇	၁၀	၁၁၂	နိပါတ-၄	၂၆၈
၅	သုတ္တနိပါတ	၂၇၉-၄၅၅	၅	၇၀	နိပါတ-	၁၁၅၅
		-----	၄၉	၂၆၇	-----	၂၀၁၆

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိမာနာဒိ (၄)ကျမ်းတွဲအချုပ်

စဉ်	ကျမ်းစာ	နာ		ဝဂ္ဂ		ဂါထာ
၁။	ဝိမာန	၁-၁၂၅	ဣတ္ထိ-၅၀ ပု-၃၅	၇	ဝတ္ထု-၈၅	၁၂၈၉
၂။	ပေတ	၁၂၇-၂၁၈	---	၄	ဝတ္ထု-၅၁	၈၁၄
၃။	ထေရဂါထာ	၂၁၉-၃၇၅	နိပါတ-၂၁	-	ထေရ-၂၆၄	၁၂၈၈
၄။	ထေရီဂါထာ	၃၇၇-၄၃၅	နိပါတ- ၁၆		ထေရီ-၇၃	၅၂၃
						၃၉၁၄

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အပဒါနာဒိ (၃)ကျမ်းတွဲအချုပ်

စဉ်	ကျမ်းစာ	နာ	အပဒါန	ဝဂ္ဂ	ဂါထာ
၁။	အပဒါန	အပ၊ ၁။			
	(က) ဗုဒ္ဓ	၁-၄၄၅	၁	--	၈၂
	(ခ) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ	အပ၊ ၂။	၄၁	--	၅၈
	(ဂ) ထေရ	၁-၁၈၅	၅၆၀	၅၆	၆၃၉၁
	(ဃ) ထေရီ	၁၈၇-၂၉၈	၄၀	၄	၁၃၅၉
					၇၈၉၀

	ကျမ်းစာ	နာ	ဗုဒ္ဓဝံသ	ဂါထာ
၂။	ဗုဒ္ဓဝံသ	အပ၊ ၂။		
	(က) ရတနစင်္ကမ	၂၉၉-၃၈၄		၈၁
	(ခ) သုမေဓမပတ္ထနာ			၁၈၇
	(ဂ) ဗျာပိတဗုဒ္ဓဝံသ		၂၄-ဆူ	၇၄၀
	(ဃ) ဂေါတမ			၂၄
	(င) ဗုဒ္ဓပကိဏ္ဍက			၂၀
	(စ) ဓာတုဘာဇနီယ			၁၈
				၁၀၇၀

၃။	စရိယာပိဋက	အပ၊ ၂။ ၃၈၅-၄၂၀	စရိယာ	ဝဂ္ဂ	ဂါထာ
	(က) ဒါနပါရမီနိဒ္ဒေသ		၁၀	၁	၁၄၂
	(ခ) သီလပါရမီနိဒ္ဒေသ		၁၀	၁	၉၁
	(ဂ) ဥပေက္ခာပါရမီနိဒ္ဒေသ		၁၅	၁	၁၂၂
			၃၅	၃	၃၅၅

(၃၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကအချုပ်

စဉ်	နိပါတ်	ဝဂ္ဂ	ဇာတက	ဂါထာ	ဇာ-၁	မှ- - - ထိ	ဇာ-၄	စာမျက်နှာ
၁။	ကောက	၁၅	၁၅၀	၁၅၀	ဇာ-၁	၁-၃၅	၁။	၁၁၁-၅၃၈
၂။	ဒုက	၁၀	၁၀၀	၂၀၁		၃၆-၇၀	၂။	၁-၂၄၇
၃။	တိက	၅	၅၀	၁၅၀		၇၁-၉၂		၂၄၈-၄၀၈
၄။	စတုက္က	၅	၅၀	၂၀၀		၉၃-၁၁၉	၃။	၁-၁၄၁
၅။	ပဉ္စက	၃	၂၅	၁၄၀		၁၂၀-၁၃၆		၁၄၂-၂၁၃
၆။	ဆက္က	၂	၂၀	၁၄၀		၁၃၇-၁၅၄		၂၁၄-၂၉၇
၇။	သတ္တက	၂	၂၁	၁၆၀		၁၅၅-၁၇၄		၂၉၈-၄၀၀
၈။	အဋ္ဌက		၁၀	၉၅		၁၇၅-၁၈၆		၄၀၁-၄၅၈
၉။	နဝက		၁၂	၁၁၃		၁၈၇-၂၀၀		၄၅၉-၅၁၇
၁၀။	ဒသက		၁၆	၁၇၉		၂၀၁-၂၂၅	၄။	၁-၉၀
၁၁။	ကောဒသက		၉	၁၂၀		၂၂၆-၂၄၀		၉၁-၁၄၆
၁၂။	ဒွါဒသက		၁၀	၁၃၂		၂၄၁-၂၅၆		၁၄၇-၂၀၀
၁၃။	တေရသက		၁၀	၁၅၁		၂၅၇-၂၇၅		၂၀၁-၂၇၅
၁၄။	ပကိဏ္ဍက		၁၃	၂၈၉		၂၇၆-၃၀၈		၂၇၆-၃၇၅
၁၅။	ဝိသတိ		၁၄	၃၈၆		၃၀၉-၃၅၇		၃၇၆-၅၀၄
၁၆။	တိသ		၁၀	၃၆၉		၃၅၈-၄၀၀	၅။	၁-၁၁၃
၁၇။	စတ္တာလိသ		၅	၂၄၅		ဇာ-၂	၁-၃၀	
၁၈။	ပဏ္ဍာသ		၃	၁၈၂	၃၁-၅၂			၂၀၃-၂၆၀
၁၉။	သဋ္ဌိ		၂	၁၃၄	၅၃-၆၅			၂၆၁-၂၉၆
၂၀။	သတ္တတိ		၂	၁၈၃	၆၆-၈၂			၂၉၇-၃၅၄
၂၁။	အသီတိ		၅	၄၉၄	၈၃-၁၄၈			၃၅၅-၅၅၃
၂၂။	မဟာ		၁၀	၂၄၄၀	၁၄၉-၃၇၈		၆။	တေ ဇ သု နေ မ ၁-၃၃၂
			၅၄၇	၆၆၅၃				၇။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲ အချုပ်

စဉ်	မဟာနိပါတ	ဇာည	ဝါထ	ဇာဋ္ဌာဏ်	ဝတ္ထု-၁
၁။	မူဂပက္ခ (တောမိဃ) (၅၃၈)	၁၄၉၊ ၁၅၉၊	၁- ၁၂၂	၁- ၃၇	၁-၁၆၇
၂။	မဟာဇနက (၅၃၉)	၁၅၉-၁၇၄	၁၂၃-၂၉၅	၃၉-၈၄	၁၇၃-၂၇၇
၃။	သုဝဏ္ဏသာမ (၅၄၀)	၁၇၄-၁၈၄	၂၉၆-၄၂၀	၈၅-၁၁၇	၂၈၅-၃၄၉
၄။	နိမိ (၅၄၁)	၁၈၄-၂၀၃	၄၂၁-၅၈၉	၁၁၉-၁၆၂	၃၅၉-၄၈၃
၅။	ဥမင်္ဂ (မဟောသဓာ) (၅၄၂)	၂၀၄-၂၂၁	၅၉၀-၇၈၃	၁၆၃-၃၃၂	၄၈၉-၆၅၃ ၁-၁၈၇
				ဇော ဋ္ဌဂါ။	ဝတ္ထု-၂
၆။	ဘူရိဒတ္တ (၅၄၃)	၂၂၁-၂၄၂	၇၈၄-၉၈၁	၁-၇၀	၁၈၉-၂၅၄
၇။	စန္ဒကုမာရ (၅၄၄)	၂၄၂-၂၅၆	၉၈၂-၁၁၅၂	၇၁-၁၀၄	၂၅၅-၂၉၂
၈။	မဟာနာရဒ (၅၄၅)	၂၅၇-၂၇၅	၁၁၅၃-၁၃၄၅	၁၀၅-၁၄၉	၂၉၅-၃၃၆
၉။	ဝိမ္ဗရ (၅၄၆)	၂၇၅-၃၁၁	၁၃၄၆-၁၆၅၄	၁၅၁-၂၄၀	၃၃၉-၄၂၅
၁၀။	ဝေဿန္တရာ (၅၄၇)	၃၁၂-၃၇၈	၁၆၅၅-၂၄၄၀	၂၄၁-၃၈၇	၄၂၇-၅၆၉

ပိဋကတ်သုံးပုံ
နိကာယ်ငါးရပ်
ပါဠိတော်
အဋ္ဌကထာ
ဋီကာ ကျမ်းစာရင်း
အကျယ်

(၁) ဒီဃနိကာယအချုပ်

တာဝန် = အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တပည့်များ
 သုတ်တော် = (၃၄)၊ ဘာထဝါရ (၆၄)ဘာထဝါရ

စဉ်	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ	နိဗ္ဗာန်
၁	သီလက္ခန္ဓ	၁၃	ဒီ၊ ၁။ ၂၃၆	ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈	ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၅	သီ၊ ၄။ သင်၊ ၁၅၀၀ သီ၊ ၄။ သင်၊ ၂၄၃၇
၂	မဟာ	၁၀	ဒီ၊ ၂။ ၂၈၃	ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၃	ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၈	
၃	ပါထိက	၁၁	ဒီ၊ ၃။ ၂၆၀	ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၁	ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၂	
		၃၄	၇၇၉	၉၉၂	၁၀၅၅	၉၃၇

ဒီဃနိကာယ်အကျယ်

စဉ်	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ဒီ၊ ၁	ဒီ၊ ၄၊ ၁	ဒီ၊ ၄၊ ၂	ဒီ၊ ၄၊ ၃	ဒီ၊ ၄၊ ၄
၁	သီလက္ခန္ဓ	ဂန္ထာရမ္မ		၁		၁-၁၈	၁
		နိဒါန		၂		၁၉-	
		ပထမမဟာသင်္ဂီတိ		၃-၂၆		၁၉-၃၃	
		၁ ဗြဟ္မဇာလ	၁-၄၃	၂၇-၁၂၁	၃၄-၂၀၇	၁၃၉-၅၀၀	
		၂ သာမညဗလ	၄၄-၈၁	၁၂၂-၂၁၂	၂၀၈-၂၀၅	၂	
		၃ အဗ္ဗဒ္ဓ	၈၂-၁၀၃	၂၁၃-၂၄၈	၂၀၆-၃၁၂	၂၀၀-၂၈၁	
		၄ သောဏဒဏ္ဍ	၁၀၄-၁၁၉	၂၄၉-၂၆၂	၃၁၃-၃၂၁	၂၈၂-၂၉၉	
		၅ ကုဋ္ဌဒန္တ	၁၂၀-၁၄၂	၂၆၃-၂၇၅	၃၂၂-၃၃၆	၃၀၀-၃၂၈	
		၆ မဟာလိ	၁၄၃-၁၅၀	၂၇၆-၂၈၂	၃၃၇-၃၄၃	၃၂၉-၃၄၀	
		၇ ဇာလိယ	၁၅၁-၁၅၂	၂၈၃-၂၈၆	၃၄၄-၃၄၆	၃၄၁-၃၄၅	
		၈ မဟာသီဟနာဒ	၁၅၃-၁၆၆	၂၈၇-၂၉၉	၃၄၇-၃၆၀	၃၄၆-၃၆၇	
		၉ ပေါဋ္ဌပါဒ	၁၆၇-၁၈၇	၃၀၀-၃၁၆	၃၆၁-၃၈၃	၃၆၈-၄၀၁	
		၁၀ သုဘ	၁၈၈-၂၀၄	၃၁၇-၃၂၀	၃၈၄-၃၈၇	၄၀၂-၄၀၈	
		၁၁ ကေဝဋ္ဌ	၂၀၅-၂၁၃	၃၂၁-၃၂၆	၃၈၈-၃၉၄	၄၀၉-၄၁၉	
၁၂ လောဟိစ္စ	၂၁၄-၂၂၁	၃၂၇-၃၃၀	၃၉၅-၃၉၈	၄၂၀-၄၂၄			
၁၃ တေဝိဇ္ဇ	၂၂၂-၂၃၆	၃၃၁-၃၃၈	၃၉၉-၄၀၅	၄၂၅-၄၃၇			

(၃၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ဒီ၂	ဒီ၅၂	ဒီ၆၂	သီ၆၂	
၂	မဟာဝဂ္ဂ	၁	မဟာပဒါန	၁-၄၆	၁-၇၁	၁-၇၈	
		၂	မဟာနိဒါန	၄၇-၆၀	၇၂-၁၀၅	၇၉-၁၂၁	
		၃	မဟာပရိနိဗ္ဗာန	၆၁-၁၃၈	၁၀၆-၂၀၇	၁၂၂-၁၉၂	
		၄	မဟာသုဒဿန	၁၃၉-၁၆၁	၂၀၈-၂၂၉	၁၉၃-၂၀၃	
		၅	ဇနဝသဘ	၁၆၂-၁၇၇	၂၃၀-၂၃၉	၂၀၄-၂၁၇	
		၆	မဟာဂေါဝိန္ဒ	၁၇၈-၂၀၂	၂၄၀-၂၆၅	၂၁၈-၂၃၁	
		၇	မဟာသမယ	၂၀၃-၂၁၀	၂၆၆-၂၈၉	၂၃၂-၂၄၅	
		၈	သက္ကပဉ္စ	၂၁၁-၂၃၀	၂၉၀-၃၃၃	၂၄၆-၂၇၇	
		၉	မဟာသတိပဋ္ဌာန	၂၃၁-၂၅၂	၃၃၄-၃၉၅	၂၇၈-၃၄၉	
		၁၀	ပါယာသိ	၂၅၃-၂၈၃	၃၉၆-၄၀၃	၃၅၀-၃၅၈	

စဉ်	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ဒီ၃	ဒီ၄၃	ဒီ၆၃	သီ၆၃	
၃	ပါထိကဝဂ္ဂ	၁	ပါထိက	၁-၂၉	၁-၁၅	၁-၁၃	
		၂	ဥဒုမ္ပရိက	၃၀-၄၇	၁၆-၂၈	၁၄-၂၃	
		၃	စက္ကဝတ္တိ	၄၈-၆၅	၂၉-၄၂	၂၄-၃၅	
		၄	အဂ္ဂည	၆၆-၈၁	၄၃-၅၆	၃၆-၅၁	
		၅	သမ္ပသာဒနိယ	၈၂-၉၆	၅၇-၈၈	၅၂-၈၆	
		၆	ပါသာဒိက	၉၇-၁၁၆	၈၉-၁၀၀	၈၇-၉၉	
		၇	လက္ခဏ	၁၁၇-၁၄၅	၁၀၁-၁၂၃	၁၀၀-၁၂၆	
		၈	သိင်္ဂါလ	၁၄၆-၁၅၇	၁၂၄-၁၄၁	၁၂၇-၁၄၆	
		၉	အာဠာနာဠိယ	၁၅၈-၁၇၄	၁၄၂-၁၅၂	၁၄၇-၁၆၂	
		၁၀	သင်္ဂီတိ	၁၇၅-၂၂၆	၁၅၃-၂၃၆	၁၆၃-၂၇၄	
		၁၁	ဒသုတ္တရ	၂၂၇-၂၆၀	၂၃၇-၂၅၁	၂၇၅-၂၉၂	

(၂) မရွှိမနိကာယအချုပ်

တာဝန် = အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်များ

သုတ်တော် =(၁၅၂)၊ ဘာဏဝါရ (၈၀)

စဉ်	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ
၁	မူလ	၅	၅၀	မ၊၁။၄၁၅	မ၊၄။၁။၃၉၈ မ၊၄။၂။၃၂၀	မ၊ဋီ။၁။၃၉၄ မ၊ဋီ။၂။၃၂၄
၂	မရွှိမ	၅	၅၀	မ၊၂။၄၃၉	မ၊၄။၃။၃၀၉	
၃	ဥပရိ	၅	၅၂	မ၊၃။၃၅၂	မ၊၄။၄။၂၅၄	မ၊ဋီ။၃။၄၄၂
		၁၅	၁၅၂	၁၂၀၆	၁၃၆၁	၁၁၆၀

မရွှိမနိကာယအကျယ်

စဉ်	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ	
၁	မူလ	၁	မူလပရိယာယ	၁၀	၁-၉၁	၁	၁-၃၉၄
		၂	သီဟနာဒ	၁၀	၉၂-၁၇၂	၁	၃၀၇-၃၉၈
		၃	ဩပမ္မ	၁၀	၁၇၃-၂၆၅	၂	၁-၁၃၇
		၄	မဟာယမက	၁၀	၂၆၆-၃၅၃	၂	၁၃၈-၂၂၆
		၅	စူဠယမက	၁၀	၃၅၄-၄၁၅	၂	၂၂၇-၃၂၀
၂	မရွှိမ	၁	ဂဟပတိ	၁၀	၁-၇၆	၃	၁-၈၇
		၂	ဘိက္ခု	၁၀	၇၇-၁၄၇	၃	၈၈-၁၃၅
		၃	ပရိဗ္ဗာဏက	၁၀	၁၄၈-၂၃၅	၃	၁၃၆-၁၉၂
		၄	ရာဇ	၁၀	၂၃၆-၃၃၃	၃	၁၉၃-၂၄၈
		၅	ဗြာဟ္မဏ	၁၀	၃၃၄-၄၃၉	၃	၂၄၉-၃၀၉
၃	ဥပရိ	၁	ဒေဝဒဟ	၁၀	၁-၇၄	၄	၁-၅၅
		၂	အနုပဒ	၁၀	၇၅-၁၄၆	၄	၅၆-၁၀၆
		၃	သုညတ	၁၀	၁၄၇-၂၂၅	၃	၁၀၇-၁၆၉
		၄	ဝိဘင်္ဂ	၁၂	၂၂၆-၃၀၀	၃	၁၇၀-၂၂၈
		၅	သဠာယတန	၁၀	၃၀၁-၃၅၂	၃	၂၂၉-၂၅၄
	၃	၁၅	၁၅၂				

(၃၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

၃။ သံယုတ္တနိကာယအချုပ်

တာဝန် = အရှင်မဟာကဿပနှင့်တပည့်များ သံယုတ်(၅)ကျမ်း၊ ဘာထဝါရ(၁၀၀)

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ	
၁	သင်္ဂါထာ	၁၁	၂၈	၂၇၀	၁	၁-၂၄၂	၁	၁-၃၄၅
	နိဒါန	၁၀	၂၇	၄၁၇	၁	၂၄၃-၄၇၂	၂	၁-၂၀၀
	ခန္ဓ	၁၃	၃၃	၇၄၆	၂	၁-၂၃၅	၂	၂၂၉-၃၂၄
	သဠာယတန	၁၀	၃၄	၄၂၀	၂	၂၃၆-၅၆၇	၃	၁-၁၅၂
	မဟာ	၁၂	၁၀၃	၁၂၈၈	၃	၁-၄၁၅	၃	၁၅၃-၃၄၁
		၅၆	၂၂၅	၃၁၄၁				

ပထမသံဂါယနာ = ၇၇၆၂

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ = ၃၁၄၁

ခြားနားချက် = ၄၆၂၁

ဝဂ္ဂပေယျာလတော့ ပန ဣမသ္မိသတိပဋ္ဌာနေ သံယုတ္တေ ကတိပယဝဂ္ဂါ သင်္ဂဟံ အာရဠာ၊ တထာပိ တေသံ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော ဧကစ္စေသု ပေါတ္ထကေသု မုခမတ္တံ ဒဿေတွာ သံခိတ္တာ၊ ဧကစ္စေသု အတိသံခိတ္တာဝ၊ တေ သင်္ခေပဝသေန ဒွေ ကတွာ “ဆဋ္ဌသတ္တမေသု” တိ ဝုတ္တံ။ (သံ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၄၈၆။)

သံယုတ္တနိကာယအကျယ်

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ	
၁	သင်္ဂါထာ	၁ ဒေဝတာ	၁	နဠ	၁၀	၁-၅	၁	၂၀-၇၃
			၂	နန္ဒန	၁၀	၉-၁၂		၇၃-၈၉
			၃	သတ္တိ	၁၀	၁၂-၁၆		၉၀-၉၉
			၄	သတုလ္လ ပကါယိက	၁၀	၁၆-၂၈		၉၉-၁၁၈
			၅	အာဒိတ္တ	၁၀	၂၈-၃၃		၁၁၈-၁၂၇
			၆	ဇရာ	၁၀	၃၃-၃၆		၁၂၈-၁၃၁
			၇	အဒ္ဓ	၁၀	၃၆-၃၈		၁၃၂-၁၃၅
			၈	ဆေတွာ	၁၀	၃၈-၄၂		၁၃၅-၁၄၁

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ						
၁	သဂါထာ	၂ ဒေဝပုတ္တ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၄၃-၄၉	၁	၉၆-၁၀၁	၁၄၂-၁၄၉			
			၂	အနာထပိဏ္ဍိက	၁၀		၄၉-၅၅		၁၀၁-၁၀၅	၁၅၀-၁၅၅			
			၃	နာနာတိတ္ထိယ	၁၀		၅၅-၆၇		၁၀၅-၁၁၈	၁၅၅-၁၆၈			
		၃ ကောသလ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၆၈-၇၇	၁	၁၁၉-၁၃၅	၁	၁၆၉-၁၈၁		
			၂	ဒုတိယ	၁၀		၇၇-၉၃		၁၃၆-၁၄၈		၁၈၁-၁၉၄		
			၃	တတိယ	၅		၉၄-၁၀၃		၁၄၉-၁၅၄		၁၉၄-၂၀၀		
		၄ မာရ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၁၀၄-၁၁၀		၁၅၅-၁၆၁		၂၀၁-၂၀၈		
			၂	ဒုတိယ	၁၀		၁၁၀-၁၁၈		၁၆၁-၁၆၆		၂၀၉-၂၁၅		
			၃	တတိယ	၅		၁၁၈-၁၂၈		၁၆၆-၁၇၃		၂၁၅-၂၂၂		
		၅ ဘိက္ခုနီ	၆ ဗြဟ္မ	၁		၁၀	၁	၁၂၉-၁၃၇		၁၇၄-၁၇၈		၂၂၃-၂၂၈	
				၁	ပဌမ	၁၀	၁	၁၃၈-၁၅၄		၁၇၉-၂၀၁		၂၂၉-၂၄၈	
		၇	၈	၁	ဒုတိယ	၅		၁၅၅-၁၆၁		၂၀၁-၂၀၆		၂၄၈-၂၅၃	
				၁	အရဟန္တ	၁၀	၁	၁၆၂-၁၇၄		၂၀၇-၂၂၂		၂၅၄-၂၆၅	
		၉	၁၀	၁၁	၁	ဥပါသက	၁၂		၁၇၄-၁၈၆		၂၂၃-၂၄၅		၂၆၅-၂၈၁
					၁	ဝင်္ဂီသ	၁၂	၁	၁၈၇-၁၉၈		၂၄၆-၂၆၂		၂၈၂-၂၉၆
		၁၁	၁၂	၁၃	၁	ဝန	၁၄	၁	၁၉၉-၂၀၇		၂၆၃-၂၇၃		၂၉၇-၃၀၅
					၁	ယက္ခ	၁၂	၁	၂၀၈-၂၁၇		၂၇၄-၃၀၈		၃၀၆-၃၂၉
		၁၂	၁၃	၁၄	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၂၁၈-၂၂၉		၃၀၉-၃၁၇		၃၃၀-၃၃၆
					၂	ဒုတိယ	၁၀		၂၃၀-၂၃၈		၃၁၇-၃၂၃		၃၃၆-၃၄၂
					၃	တတိယ	၅		၂၃၉-၂၄၂		၃၂၃-၃၂၅		၃၄၂-၃၄၅
၂	နိဒါန	၁	နိဒါန	၁	ဗုဒ္ဓ	၁၀	၁	၂၄၃-၂၅၂	၂	၁-၂၁	၂	၁-၂၅	
				၂	အာဟာရ	၁၀		၂၅၃-၂၆၅		၂၁-၄၀		၂၅-၅၃	
				၃	ဒဿဗလ	၁၀		၂၆၅-၂၈၀		၄၁-၅၅		၅၃-၇၂	
				၄	ကဋ္ဌာရာတ္တိယ	၁၀		၂၈၁-၂၉၇		၅၆-၆၇		၇၂-၈၄	
				၅	ဂဟပတိ	၁၀		၂၉၇-၃၀၈		၆၇-၇၁		၈၄-၉၀	
				၆	ဒုက္ခ	၁၀	၁	၃၀၈-၃၁၉		၇၁-၉၀		၉၀-၁၀၄	

(၃၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဇီကာ				
၂	နိဒါန		၇	မဟာ	၁၀	၃၁၉-၃၄၈	၉၀-၁၁၇	၁၀၅-၁၂၅			
			၈	သမဏဗြာဟ္မဏ	၁၁	၃၄၈-၃၄၉	၁၁၈-	၁၂၅-			
			၉	အန္တရပေယျာလ	၁၄၃	၃၄၉-၃၅၁	၁၁၈	၁၂၆			
			၂	အဘိသမယ	၁	၁	၃၅၂-၃၅၇	၁၁၉-၁၂၀	၁၂၇-၁၂၈		
			၃	ဓာတု	၁	နာနတ္ထ	၁၀	၁	၃၅၈-၃၆၃	၁၂၁-၁၂၄	၁၂၉-၁၃၃
			၂	ဒုတိယ	၁၂	၃၆၄-၃၇၅	၁၂၄-၁၃၂	၁၃၃-၁၄၀			
			၃	ကမ္မပထ	၇	၃၇၆-၃၇၉	၁၃၂-၁၄၀	၁၄၀-၁၄၆			
			၄	စတုတ္ထ	၁၀	၃၇၉-၃၈၆	၁၄၁-၁၄၄	၁၄၆-၁၄၉			
			၄	အနုမတဂ္ဂ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၃၈၇-၃၉၃	၁၄၅-၁၄၇	
			၂	ဒုတိယ	၁၀	၃၉၃-၃၉၈	၁၄၈-၁၄၉	၁၅၃-၁၅၄			
			၅	ကဿပ	၁	၁	၃၉၉-၄၂၃	၁၅၀-၁၈၉	၁၅၅-၁၇၂		
			၆	လာဘသက္ကါရ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၄၂၄-၄၂၉	၁၉၀-၁၉၂	၁၇၃-၁၇၅
			၂	ဒုတိယ	၁၀	၄၃၀-၄၃၀	၁၉၃-၁၉၃	၁၇၅-			
			၃	တတိယ	၁၀	၄၃၁-၄၃၄	၁၉၃-၁၉၄	၁၇၆-၁၇၇			
			၄	စတုတ္ထ	၁၃	၄၃၅-၄၃၈	၁၉၄-၁၉၅	၁၇၇-၁၇၈			
			၇	ရာဟုလ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၄၃၉-၄၄၂	၁၉၆-၁၉၇	၁၇၉-၁၈၄
			၂	ဒုတိယ	၁၂	၄၄၂-၄၄၅	၁၉၇-၁၉၈	၁၈၅-၁၈၆			
			၈	လက္ခဏ	၁	ပဌမ	၁၀	၁	၄၄၆-၄၄၉	၁၉၉-၂၀၃	၁၈၂-၁၈၄
			၂	ဒုတိယ	၁၁	၄၅၀-၄၅၃	၂၀၃-၂၀၅	၁၈၅-၁၈၆			
			၉	ဩပမ္မ	၁	၁	၄၅၄-၄၆၁	၂၀၆-၂၁၃	၁၈၇-၁၉၃		
၁၀	ဘိက္ခု	၁	၁	၄၆၂-၄၇၂	၂၁၄-၂၂၇	၁၉၄-၂၀၀					
၃	ခန္ဓ	၁	ခန္ဓ	၁	နကုလပိတု	၁၁	၂	၁-၁၈	၂၂၉-၂၄၂	၂၀၁-၂၁၃	
				၂	အနိစ္စ	၁၀	၁၈-၂၁	၂၄၂-၂၄၂	၂၁၃-		
				၃	ဘာရ	၁၁	၂၁-၂၇	၂၄၃-၂၄၄	၂၁၃-၂၁၅		
				၄	နတုမှာက	၁၀	၂၈-၃၄	၂၄၄-၂၄၇	၂၁၆-၂၁၈		

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ		
၃	ခန္ဓ		၅ အတ္တဒိပ	၁၀	၃၅-၄၃	၂၄၇-၂၅၀	၂၁၉-၂၂၂		
			၆ ၁-ဥပယ	၁၀	၄၃-၆၀	၂၅၀-၂၅၈	၂၂၂-၂၂၉		
			၇ ၂-အရဟန္တ	၁၀	၆၀-၆၇	၂၅၈-၂၅၉	၂၂၉-၂၃၀		
			၈ ၃-ခန္ဓနိယ	၁၀	၆၇-၈၅	၂၅၉-၂၈၃	၂၃၀-၂၄၃		
			၉ ၄-ထေရ	၁၀	၈၆-၁၁၂	၂၈၃-၂၉၂	၂၄၃-၂၄၈		
			၁၀ ၅-ပုပ္ဖ	၁၀	၁၁၂-၁၂၈	၂၉၂-၃၀၄	၂၄၉-၂၅၆		
			၁၁ ၁-အန္တ	၁၀	၁၂၈-၁၃၂	၃၀၄-၃၀၄	၂၅၇-၂၅၈		
			၁၂ ၂-ဓမ္မကထိက	၁၃	၁၃၂-၁၃၉	၃၀၅-၃၀၆	၂၅၈-၂၆၀		
			၁၃ ၃-အဝိဇ္ဇာ	၁၀	၁၃၉-၁၄၅	၃၀၆-၃၀၆	၂၆၀-		
			၁၄ ၄-ကုက္ကုဠ	၁၄	၁၄၅-၁၄၈	၃၀၆-၃၀၆	၂၆၀-၂၆၁		
			၁၅ ၅-ဒိဋ္ဌိ	၁၀	၁၄၈-၁၅၃	၃၀၇-၃၀၇	၂၆၁-		
			၂ ရာဇ	၁ ပဌမ	၁၀	၂	၁၅၄-၁၅၈	၃၀၈-	၂၆၂-
				၂ ဒုတိယ	၁၂	၂	၁၅၉-၁၆၁	၃၀၈-၃၀၉	၂၆၂-
				၃ အာယာစန	၁၂	၂	၁၆၂-၁၆၃	၃၀၉-	၂၆၃-
		၄ ဥပနိသိန္န		၁၂	၂	၁၆၄-၁၆၅	၃၀၉-		
		၃ ဒိဋ္ဌိ		၁ သေဝါတိပတ္တိ	၁၈	၂	၁၆၆-၁၇၇	၃၁၀-၃၁၆	၂၆၄-၂၇၂
				၂ ဒုတိယဂမန	၂၆	၂	၁၇၈-၁၈၁	၃၁၇-၃၁၇	၂၇၂
				၃ တတိယဂမန	၂၆	၂	၁၈၂-၁၈၃		
				၄ စတုတ္ထဂမန	၂၆	၂	၁၈၃-၁၈၅		
		၄ သြက္ကန္တ		၁	၂	၁၈၆-၁၈၉	၃၁၇-၃၁၇	၂၇၃-	
		၅ ဥပ္ပါဒ		၁	၂	၁၉၀-၁၉၃	၃၁၈-	၂၇၃-	
		၆ ကိလေသ	၁	၂	၁၉၄-၁၉၆	၃၁၈-	၂၇၃-၂၇၄		
		၇ သာရိပုတ္တ	၁	၂	၁၉၇-၂၀၁	၃၁၈-၃၁၉	၂၇၄-၂၇၅		
		၈ နာဂ	၁	၅၀	၂၀၂-၂၀၆	၃၁၉-၃၂၀	၂၇၅-		
		၉ သုပဏ္ဏ	၁	၄၆	၂၀၇-၂၀၉	၃၂၀-၃၂၁	၂၇၆-		
		၁၀ ဂန္ဓဗ္ဗကာယ	၁	၁၁၂	၂၁၀-၂၁၃	၃၂၁-	၂၇၆-		

(၄၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ			
၃	ခန္ဓ	၁၁	ဝလာဟက	၁		၂၁၄-၂၁၇	၃၂၁-၃၂၂	၂၇၇-၂၇၈			
		၁၂	ဝစ္ဆဂေါတ္တ	၁		၂၁၈-၂၂၃	၃၂၃-	၂၇၈-			
		၁၃	ဈာန	၁		၂၂၄-၂၃၅	၃၂၃-၃၂၄	၂၇၈-၂၇၉			
၄	သဠိယတန	၁	သဠိယတန	၁	အနိစ္စ	၁၂	၂	၂၃၆-၂၄၀	၃	၁-၃	၂၈၁-၂၈၃
				၂	ယမက	၁၀		၂၄၁-၂၄၇		၃-၄	၂၈၃-၂၈၄
				၃	သဗ္ဗ	၁၀		၂၄၈-၂၅၆		၄-၁၁	၂၈၅-၂၉၀
				၄	ဇာတိဓမ္မ	၁၀		၂၅၆-၂၅၇		၁၁-၁၁	၂၉၁-
				၅	သဗ္ဗအနိစ္စ	၁၀		၂၅၇-၂၅၉		၁၂-	၂၉၁-
				၆	၁-အဝိဇ္ဇာ	၁၀		၂၅၉-၂၆၃		၁၂-	၂၉၁-၂၉၂
				၇	၂-မိဂဇာလ	၁၁		၂၆၃-၂၇၁		၁၂-၁၆	၂၉၂-၂၉၄
				၈	၃-ဂိလာန	၁၀		၂၇၂-၂၇၉		၁၆-၁၇	၂၉၄-၂၉၅
				၉	၄-ဆန္ဒ	၁၀		၂၇၉-၂၉၂		၁၇-၂၇	၂၉၅-၃၀၀
				၁၀	၅-သဠ	၁၀		၂၉၃-၃၀၅		၂၇-၃၂	၃၀၀-၃၀၄
				၁၁	၁-ယောဂ	၁၀		၃၀၅-၃၁၁		၃၂-၃၂	၃၀၅-
					ကျေမိက						
				၁၂	၁-လောက	၁၀		၃၁၁-၃၂၆		၃၃-၃၇	၃၀၅-၃၁၀
					ကာမဂုဏ						
				၁၃	၃-ဂဟပတိ	၁၀		၃၂၇-၃၄၀		၃၇-၄၄	၃၁၀-၃၁၃
				၁၄	၄-ဒေဝဒဟ	၁၂		၃၄၀-၃၄၆		၄၄-၄၆	၃၁၃-၃၁၅
				၁၅	၅-နဝပုရာဏ	၁၀		၃၄၆-၃၅၄		၄၆-၄၇	၃၁၅-၃၁၈
				၁၆	၁-နန္ဒိက္ခယ	၁၂		၃၅၄-၃၅၉		၄၈-၄၈	၃၁၈-၃၁၉
				၁၇	၂-သဋ္ဌိ						
	ပေယျာလ										
၁၈	၃-သမုဒ္ဒ	၁၀		၃၆၀-၃၆၆		၄၈-၄၉	၃၁၉-၃၂၀				
၁၉	၄-အာသိဝိသ	၁၁		၃၆၇-၃၈၀		၄၉-၅၂	၃၂၀-၃၂၄				
						၅၂-၁၁၄	၃၂၄-၃၅၂				

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၄၁)

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ		
၄	သဠာယတန	၂ ဝေဒနာ	၁	သဂါထာ	၁၀	၂ ၄၀၇-၄၁၇	၁၁၅-၁၁၈	၃၅၃-၃၅၈	
			၂	ရဟောဂတ	၁၀	၄၁၇-၄၂၇	၁၁၉-၁၂၁	၃၅၈-၃၆၀	
			၃	အဋ္ဌသတ					
		၃ မာတုဂါမ		ပရိယာယ	၁၁	၄၂၈-၄၃၅	၁၂၁-၁၂၄	၃၆၀-၃၆၃	
			၁	ပဋ္ဌမပေယျာ	၁၄	၂ ၄၃၆-၄၄၀	၁၂၅-	၃၆၄-၃၆၅	
			၂	ဒုတိယပေ					
				ယျာလ	၁၀	၄၄၀-၄၄၂			
				ဗလ	၁၀	၄၄၃-၄၄၆	၁၂၆-၁၂၆		
		၄	ဇျေခါဒက	၁	၁၆	၂ ၄၄၇-၄၅၄	၁၂၇-၁၂၈	၃၆၆-၃၆၈	
		၅	သာမဏ္ဍက	၁	၂	၄၅၅-၄၅၆	၁၂၈	၃၆၈	
		၆	မောဂ္ဂလာန	၁	၁၁	၄၅၇-၄၇၃	၁၂၉-	၃၆၉-၃၇၀	
		၇	စိတ္တ	၁	၁၀	၄၇၄-၄၉၂	၁၃၀-၁၃၉	၃၇၁-၃၇၈	
		၈	ဂါမဏိ	၁	၁၃	၄၉၃-၅၃၄	၁၄၀-၁၄၇	၃၇၉-၃၈၆	
		၉	အသင်္ခတ	၁	ပဋ္ဌမ	၁၁	၅၃၅-၅၃၇	၁၄၈-၁၄၉	၃၈၇-၃၈၈
				၂	ဒုတိယ	၃၃	၅၃၇-၅၄၃		
၁၀	အဗျာကတ	၁	၁၁	၅၄၄-၅၆၇	၁၅၀-၁၅၂	၃၈၉-၃၉၁			
၅	မဟာ	၁ မဂ္ဂ	၁	အဝိဇ္ဇာ	၁၀	၃	၁-၁၀	၁၅၃-၁၆၄	၃၉၃-၄၀၃
			၂	ဝိဟာရ	၁၀		၁၀-၁၄	၁၆၄-၁၆၈	၄၀၃-၄၀၆
			၃	မိစ္ဆတ္တ	၁၀		၁၄-၁၈	၁၆၈-	၄၀၇-
			၄	ပဋိပတ္တိ	၁၀		၁၈-၂၁	၁၆၈-၁၆၉	၄၀၇-၄၀၈
			၅	အညတိတ္ထိယ					
				ပေယျာလ	၈		၂၁-၂၃	၁၆၉-	၄၀၈-
			၆	သုရိယ					
				ပေယျာလ	၇		၂၃-၂၅	၁၆၉-၁၇၀	၄၀၉-
			၇	ကေဓမ္မ					
	ပေယျာလ	၇		၂၅-၂၇	၁၇၀-	၄၀၉-			

(၄၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အငွေကထာ	ငွေက
၅	မဟာ	၂ ဗောဇ္ဈင်္ဂ	၈ ဒုတိယကော				
			၈ မေဗ္ဗပေယျာလ	၁၄	၂၈-၃၀		
			၁ ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၃၀-၃၂		
			၂ ဒုတိယဂင်္ဂါ				
			၂ ပေယျာလ	၃၆	၃၂-၃၈		
			၅ အပ္ပမာဒ				
			၅ ပေယျာလ	၁၀	၃၈-၄၁	၁၇၀-၁၇၁	၄၁၀-
			၆ ဗလကရဏီယ	၁၂	၄၂-၅၀	၁၇၁-၁၇၃	၄၁၁-
			၇ သေနာ	၁၁	၅၀-၅၄	၁၇၄-	၄၁၂-
			၈ သြဃ	၁၀	၅၄-၅၇	၁၇၄-၁၇၅	၄၁၂-၄၁၃
			၁ ပဗ္ဗတ	၁၀	၅၈-၆၉	၁၇၆-၁၈၅	၄၁၄-၄၂၄
			၂ ဂိလာန	၁၀	၇၀-၇၅	၁၈၅-၁၈၆	၄၂၅
			၃ ဥဒါယီ	၁၀	၇၅-၈၀	၁၈၆-၁၈၈	၄၂၅-၄၂၇
		၄ နိဝရဏ	၁၀	၈၁-၈၆	၁၈၈-၁၈၉	၄၂၇-၄၂၈	
		၅ စက္ကဝတ္တိ	၁၀	၈၇-၉၀	၁၈၉-၁၉၂	၄၂၉-၄၃၀	
		၆ သာကစ္ဆ	၆	၉၀-၁၁၃	၁၉၃-၂၁၁	၄၃၁-၄၄၈	
		၇ အာနာပါန	၆၀	၁၁၃-၁၁၆	၂၁၁-	၄၄၈-	
		၈ နိရောဓ	၆၀	၁၁၆-၁၁၈	၂၁၁-၂၁၂	၄၄၈-၄၄၉	
		၉ ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၁၁၈-၁၁၈			
		၁၀ အပ္ပမာဒ	၁၀	၁၁၉-၁၁၉			
		၁၁ ဗလကရဏီယ	၁၂	၁၁၉-၁၁၉			
		၁၂ သေနာ	၁၀	၁၂၀-၁၂၀			
		၁၃ သြဃ	၁၀	၁၂၀-၁၂၀			
		၁၄ ပုနဂင်္ဂါ-					
		၁၄ ပေယျာလ	၁၂	၁၂၁-၁၂၁			
		၁၅ ပုနအပ္ပမာဒ	၁၀	၁၂၁-၁၂၁			

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၄၃)

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ		
၅	မဟာ	၃ သတိပဋ္ဌာန	၁၆	ပုနဗလ- ကရဏီယ	၁၂	၁၂၁-၁၂၁			
			၁၇	ပုနသေနာ	၁၀	၁၂၂-၁၂၂			
			၁၈	ပုနဩဃ	၁၀	၁၂၂-၁၂၂			
			၁	အဗ္ဗပါလီ	၁၀	၁၂၃-၁၃၆	၂၁၃-၂၄၁	၄၅၀-၄၇၃	
			၂	နာလန္ဒ	၁၀	၁၃၇-၁၄၈	၂၄၁-၂၆၀	၄၇၄-၄၈၂	
			၃	သီလဋ္ဌိတိ	၁၀	၁၄၈-၁၅၅	၂၆၀-၂၆၁	၄၈၃-	
			၄	အနနုဿုတ	၁၀	၁၅၅-၁၆၀	၂၆၁-	၄၈၄-	
			၅	အမတ	၁၀	၁၆၁-၁၆၆	၂၆၂-၂၆၃	၄၈၄-၄၈၆	
			၆	ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၁၆၆-၁၆၇			
			၇	အပ္ပမာဒ	၁၀	၁၆၇-၁၆၇			
			၈	ဗလကရဏီယ	၁၂	၁၆၇-၁၆၇			
			၉	သေနာ	၁၀	၁၆၈-၁၆၈			
			၁၀	ဩဃ	၁၀	၁၆၈-၁၆၉			
			၄ ဣန္ဒြိယ	၁	သုဒ္ဓိက	၁၀	၁၇၀-၁၇၅	၂၆၄-၂၆၆	၄၈၇-၄၈၉
				၂	မုဒုတရ	၁၀	၁၇၅-၁၇၉	၂၆၄-၂၆၉	၄၈၉-၄၉၃
				၃	ဆဋ္ဌိန္ဒြိယ	၁၀	၁၇၉-၁၈၂	၂၆၉-၂၇၂	၄၉၃-၄၉၆
		၄		သုခိန္ဒြိယ	၁၀	၁၈၃-၁၉၀	၂၇၃-၂၇၅	၄၉၆-၄၉၈	
		၅		ဇရာ	၁၀	၁၉၀-၁၉၉	၂၇၅-၂၇၉	၄၉၈-၅၀၁	
		၆		သုကရခတ္တ	၁၀	၂၀၀-၂၀၆	၂၇၉-၂၈၁	၅၀၁-၅၀၂	
		၇		ဗောဓိပက္ခိယ	၁၀	၂၀၆-၂၀၉	၂၈၁-	၅၀၂-	
		၈		ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၂၁၀-၂၁၀			
		၉		အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၁၀-၂၁၀			
		၁၀		ဗလကရဏီယ	၁၂	၂၁၀-၂၁၀			
		၁၁		သေနာ	၁၀	၂၁၀-၂၁၀			
		၁၂		ဩဃ	၁၀	၂၁၁-၂၁၁			

(၄၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

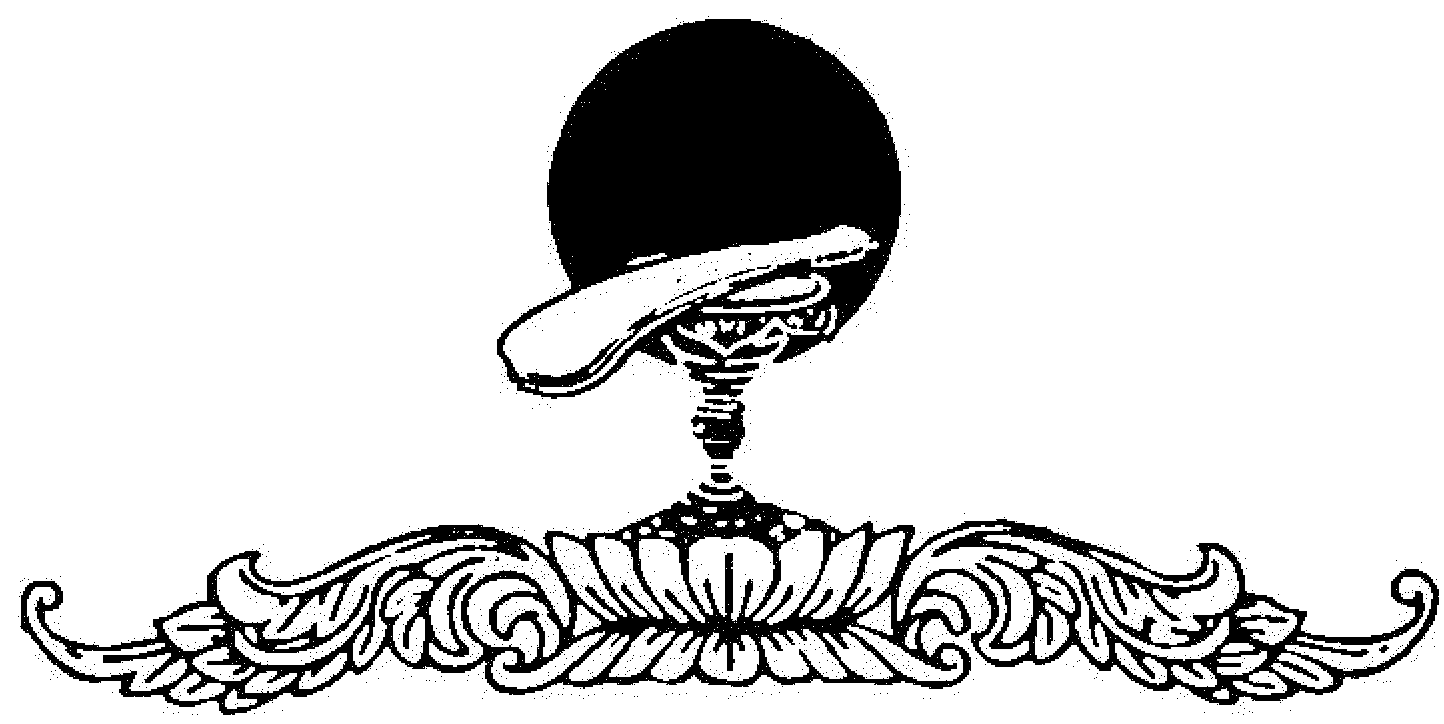
စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ	
၅	မဟာ			၁၃	ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၂၁၂-၂၁၂		
				၁၄	အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၁၂-		
				၁၅	ဗလကရဏီယ	၁၂	၂၁၂-		
				၁၆	သေနာ	၁၀	၂၁၂-		
				၁၇	ဩဃ	၁၀	၂၁၃-		
		၅	သမ္ပပ္ပဓာန	၁	ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၂၁၄-၂၁၄	၂၈၁-	၅၀၂-
				၂	အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၁၅-၂၁၅		
				၃	ဗလကရဏီယ	၁၂	၂၁၅-၂၁၆		
				၄	သေနာ	၁၀	၂၁၆-၂၁၆		
				၅	ဩဃ	၁၀	၂၁၇-၂၁၇		
		၆	ဗလ	၁	ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၂၁၈-၂၁၈	၂၈၁-	၅၀၂-
				၂	အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၁၈-၂၁၈		
				၃	ဗလကရဏီယ	၁၂	၂၁၉-၂၁၉		
				၄	သေနာ	၁၀	၂၁၉-၂၁၉		
				၅	ဩဃ	၁၀	၂၁၉-၂၁၉		
				၆	ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၂၂၀-၂၂၀		
				၇	အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၂၀-		
				၈	ဗလကရဏီယ	၁၂	၂၂၀-		
				၉	သေနာ	၁၂	၂၂၀-		
				၁၀	ဩဃ	၁၀	၂၂၁-၂၂၁		
		၇	ဣဒ္ဓိပါဒ	၁	ဓာပါလ	၁၀	၂၂၂-၂၃၀	၂၈၂-၂၈၆	၅၀၃-၅၁၀
				၂	ပါသါဒကမ္မန	၁၀	၂၃၀-၂၄၅		
				၃	အယောဂုဠ	၁၂	၂၄၅-၂၅၄		
				၄	ဂင်္ဂါပေယျာလ	၁၂	၂၅၄-၂၅၄		
				၅	အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၅၅-		
				၆	ဗလကရဏီယ	၁၂	၂၅၅-		

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ			
၅	မဟာ	၈ အနုရုဒ္ဓ	၇	သေနာ	၁၀	၂၅၅-				
			၈	ဩဃ	၁၀	၂၅၅-၂၅၆				
			၁	ရဟောဂတ	၁၀	၂၅၇-၂၆၄	၂၉၃-၂၉၄	၅၁၆-၅၁၇		
			၂	ဒုတိယ	၁၄	၂၆၅-၂၆၇				
			၉ ဈာန	၁	ဂဂါပေယျာလ	၁၂	၂၆၈-၂၆၈	၂၉၄-	၅၁၇-	
				၂	အပ္ပမာဒ	၁၀	၂၆၉-			
				၃	ဗလကရဏိယ	၁၂	၂၆၉-			
				၄	သေနာ	၁၂	၂၆၉-			
				၅	ဩဃ	၁၀	၂၆၉-၂၇၀			
				၁၀	အာနာပါန	၁	ကေမ္မ	၁၀	၂၇၅-၃၀၄	၅၁၈-၅၂၅
					၂	ဒုတိယ	၁၀	၂၈၃-၂၉၇	၃၀၄-၃၀၆	၅၂၅-၅၂၆
			၁၁ သေဝါတိပတ္တိ	၁	ဝေဠုဒ္ဓါရ	၁၀	၂၉၈-၃၁၄	၃၀၇-၃၁၃	၅၂၇-၅၃၁	
		၂		ရဏောရာမ	၁၀	၃၁၄-၃၂၁	၃၁၃-၃၁၇	၅၃၂-၅၃၃		
		၃		သရဏာနိ	၁၀	၃၂၁-၃၄၁	၃၁၇-၃၁၉	၅၃၃-၅၃၅		
		၄		ပုညာဘိသန္ဓ	၁၀	၃၄၁-၃၄၈	၃၁၉-၃၂၀	၅၃၅-၅၃၆		
		၅		သဂါထက						
				ပုညာဘိသန္ဓ	၁၀	၃၄၈-၃၅၄	၃၂၀-၃၂၁	၅၃၆-၅၃၇		
		၆		သပ္ပည	၁၁	၃၅၄-၃၆၀	၃၂၁-၃၂၂	၅၃၇-၅၃၈		
		၇		မဟာပည	၁၃	၃၆၀-၃၆၂	၃၂၃-	၅၃၈-		
		၁၂ သစ္စ		၁	သမာဓိ	၁၀	၃၆၃-၃၆၈	၃၂၄-၃၂၆	၅၃၉-၅၄၀	
				၂	ဓမ္မစက္က					
					ပဝတ္တန	၁၀	၃၆၈-၃၇၇	၃၂၇-၃၂၉	၅၄၀-၅၄၂	
				၃	ကောဋိဂါမ	၁၀	၃၇၇-၃၈၂	၃၂၉-၃၃၀	၅၄၃-	
			၄	သီသပါဝန	၁၀	၃၈၃-၃၈၉	၃၃၀-၃၃၁	၅၄၃-၅၄၄		
			၅	ပပါတ	၁၀	၃၉၀-၃၉၉	၃၃၁-၃၃၃	၅၄၄-၅၄၆		

(၄၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂသံယုတ္တ	သံယုတ္တ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဦးက	
၅	မဟာ		၆	အဘိသမယ	၁၀	၄၀၀-၄၀၄	၃၃၃-	၅၄၆-
			၇	ပဌမအာမက ညေပေယျာလ	၁၀	၄၀၄-၄၀၆	၃၃၄-	၅၄၆-
			၈	ဒုတိယအာမက ညေပေယျာလ	၁၀	၄၀၆-၄၀၈	၃၃၅-	၅၄၇-၅၄၉
			၉	တတိယအာမက ညေပေယျာလ	၁၀	၄၀၈-၄၁၀	၃၃၅-	၅၄၇-၅၄၉
			၁၀	စတုတ္ထအာမက ညေပေယျာလ	၁၁	၄၁၀-၄၁၁		
			၁၁	ပဉ္စမတိ ပေယျာလ	၃၀	၄၁၂-၄၁၅	၃၄၁	

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ = အင်္ဂုတ္တရ(၁၁)ကျမ်းအချုပ်

တာဝန် = အရှင်အနုရုဒ္ဓါနှင့် တပည့်များ

သုတ်တော် = (၉၅၅၇)သုတ်၊ ဘာထဝါရ (၂၀၀၀)

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဋီကာ
၁	ကေက		၂၀	၆၁၉	၁	၁-၄၈	၁-၄၁၆	၁-၂၈၈
၂	ဒုက	၃	၁၉	၇၅၀		၄၉-၉၈	၁-၆၇	၁-၇၄
၃	တိက	၃	၁၈	၃၅၂		၉၉-၃၀၅	၆၉-၂၄၇	၇၅-၂၂၀
၄	စတုတ္ထ	၅	၂၈	၇၈၂		၃၀၇-၅၈၀	၂၄၉-၃၉၇	၂၂၁-၃၉၆
၅	ပဉ္စက	၅	၂၉	၁၁၅၂	၂	၁-၂၄၆	၁-၈၅	၁-၈၀
၆	ဆက္က	၂	၁၃	၆၄၉		၂၄၇-၃၉၃	၈၇-၁၄၃	၈၁-၁၄၇
၇	သတ္တက	၁	၁၁	၁၁၃၂		၃၉၅-၅၁၃	၁၄၅-၁၉၁	၁၄၉-၂၀၂
၈	အဋ္ဌက	၂	၁၁	၆၂၆	၃	၁-၁၆	၁၉၃-၂၅၅	၂၀၃-၂၆၅
၉	နဝက	၂	၁၀	၄၃၂		၁၆၃-၂၅၆	၂၅၇-၂၈၅	၂၆၇-၃၀၄
၁၀	ဒသက	၄	၂၃	၇၄၆		၂၅၇-၅၁၃	၂၈၇-၃၄၁	၃၀၅-၃၅၆
၁၁	ကောဒသက	၁	၄	၆၇၁		၅၁၅-၅၅၈	၃၄၃-၃၅၇	၃၅၇-၃၇၁
		၂၈	၁၈၆	၇၉၁၁				

ပထမသံဂါယနာ = ၉၅၅၇

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ = ၇၉၁၁

ခြားနားချက် = ၁၆၄၆

(၄၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ = အင်္ဂုတ္တရ(၁၁)ကျမ်းအကျယ်

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ။	အံ၊ ဋီ။
၁	ကေက		၁	ရူပါဒိ	၁၀	၁-၂၂	၁-၇၂
			၂	နီဝရဏပုဟာန	၁၀	၂-၄	၇၂-၈၈
			၃	အကမ္မနိယ	၁၀	၄-၅	၈၈-၉၀
			၄	အဒန္တ	၁၀	၆-၇	၉၀
			၅	ပဏိဟိတအစ္ဆ	၁၀	၇-၉	၁၀၀-၁၁၁
			၆	အစ္ဆရာသဃာတ	၁၀	၉-၁၀	
			၇	ဝီရိယာရမ္မာဒိ	၁၀	၁၁-၁၂	၁၁၂-၁၁၆
			၈	ကလျာဏမိတ္တာဒိ	၁၀	၁၂-၁၄	၁၁၆-၁၁၇
			၉	ပမာဒါဒိ	၁၇	၁၄-၁၆	
			၁၀	ဒု-ပမာဒါဒိ	၄၂	၁၆-၁၉	၁၁၇-၁၂၀
			၁၁	အဓမ္မ	၁၀	၁၉-၂၀	
			၁၂	အနာပတ္တိ	၂၀	၂၀-၂၁	
			၁၃	ကေပုဂ္ဂလ	၁၈	၂၁-၂၃	၁၂၀-၁၄၂
			၁၄	တေဒဂ္ဂ	၈၀	၂၃-၂၈	၁၄၂-၂၁၀
			၁၅	အဋ္ဌာနပါဠိ	၂၈	၂၈-၃၁	၂၁၀-၂၂၁
			၁၆	ကေမ္မပါဠိ	၇၈	၃၂-၄၀	၂၂၂-၂၃၂
			၁၇	ပသာဒကရဓမ္မ	၁၆	၄၀	၂၃၂-၂၃၃
			၁၈	အပရအစ္ဆရာ- သဃာတ	၁၈၁	၄၁-၄၄	၂၃၃-၂၇၅
			၁၉	ကာယဂတာသတိ	၃၇	၄၄-၄၆	၂၇၅-၂၈၇
			၂၀	အမတ	၁၂	၄၇-၄၈	၂၈၇-၂၈၈

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၄၉)

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ		
၂	ဒုက	၁ ပဌမ	၁ ကမ္မကရဏ	၁၀	၄၉-၅၃	၂	၁-၈	၂	၁-၉
			၂ အဓိကရဏ	၁၁	၅၄-၆၀		၉-၂၄		၉-၂၆
			၃ ဗာလ	၁၁	၆၀-၆၂		၂၄-၂၇		၂၆-၂၈
			၄ သမစိတ္တ	၁၀	၆၂-၇၀		၂၇-၄၅		၂၈-၃၉
			၅ ပရိသ	၁၀	၇၀-၇၅		၄၅-၅၀		၃၉-၄၄
		၂ ဒုတိယ-၆	၁ ပုဂ္ဂလ	၁၂	၇၆-၇၈	၅၁-၅၃	၄၅-၄၆		
			၇ သုခ	၁၃	၇၉-၈၀	၅၃-၅၄	၄၆-၄၇		
			၈ သနိမိတ္တ	၁၀	၈၀-၈၁	၅၄	၄၈		
			၉ ဓမ္မ	၁၁	၈၁-၈၂	၅၅	၄၈-၅၀		
			၁၀ မာလ	၂၀	၈၂-၈၅	၅၅-၅၆	၅၀-၅၄		
		၃ တတိယ-၁၁	၁ အာသာဒုပ္ပဟေ	၁၂	၈၆-၈၇	၅၇-၅၈	၅၅-၅၇		
			၁၂ အာယာစန	၁၁	၈၇-၉၀	၅၈-၆၀	၅၇-၅၈		
			၁၃ ဒါန	၁၀	၉၀-၉၁	၆၀-၆၁	၅၈		
			၁၄ သန္တာရ	၁၂	၉၁-၉၃	၆၁-၆၂	၅၈-၅၉		
			၁၅ သမာပတ္တိ	၁၇	၉၃-၉၄	၆၂-၆၃	၅၉-၆၅		
			၁ ကောဓ						
			ပေယျာလ	၅၀	၉၅-၉၆	၆၄	၆၅-၆၆		
			၂ အကုသလ						
			ပေယျာလ	၅၀	၉၆	၆၄	၆၆		
			၃ ဝိနယ						
			ပေယျာလ	၃၀၀	၉၇-၉၈	၆၅-၆၆	၆၆-၇၄		
			၄ ရာဂ						
		ပေယျာလ	၁၇၀	၉၈	၆၇				

(၅၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဍာသ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ	
၃	တိက	၁	ပဌမ	၁	ဗာလ	၁၀	၉၉-၁၀၄	၆၉-၇၃	၇၅-၇၇
				၂	ရထကာရ	၁၀	၁၀၄-၁၁၅	၇၃-၈၇	၇၇-၉၀
				၃	ပုဂ္ဂလ	၁၀	၁၁၆-၁၃၀	၈၈-၉၈	၉၀-၉၆
				၄	ဒေဝဒူတ	၁၀	၁၃၀-၁၄၈	၉၈-၁၃၁	၉၇-၁၂၁
				၅	စူဠ	၁၁	၁၄၈-၁၅၃	၁၃၁-၁၃၉	၁၂၁-၁၂၆
		၂	ဒုတိယ-၆	၁	ဗြာဟ္မဏ	၁၀	၁၅၄-၁၇၃	၁၄၀-၁၅၄	၁၂၇-၁၄၂
				၇	မဟာ	၁၀	၁၇၄-၂၁၆	၁၅၅-၂၀၀	၁၄၂-၁၈၀
				၈	အာနန္ဒ	၁၀	၂၁၆-၂၂၉	၂၀၀-၂၁၃	၁၈၀-၁၈၅
				၉	သမဏ	၁၀	၂၃၀-၂၄၁	၂၁၃-၂၂၀	၁၈၅-၁၉၂
				၁၀	လောဏကပလ္လ	၁၁	၂၄၁-၂၆၀	၂၂၁-၂၂၉	၁၉၂-၂၀၁
		၃	တတိယ-၁၁	၁	သမ္မောဓ	၁၀	၂၆၁-၂၆၈	၂၃၀-၂၃၂	၂၀၂-၂၀၃
				၁၂	အာပါယိက	၁၀	၂၆၉-၂၇၇	၂၃၃-၂၃၅	၂၀၃-၂၀၈
				၁၃	ကုသိနာရ	၁၀	၂၇၇-၂၈၇	၂၃၆-၂၄၁	၂၀၉-၂၁၆
				၁၄	ယောဓာဇီဝ	၁၃	၂၈၇-၂၉၆	၂၄၁-၂၄၄	၂၁၆-၂၁၉
				၁၅	မင်္ဂလ	၁၀	၂၉၆-၂၉၉	၂၄၄-၂၄၅	
				၁၆	အစေလက	၇	၃၀၀-၃၀၂	၂၄၅-၂၄၇	၂၁၉-၂၂၀
				၁၇	ကမ္မပထ				
					ပေယျာလ	၂၀			
				၁၈	ရာဂ				
					ပေယျာလ	၁၇၀	၃၀၄-၃၀၄	၂၄၇	

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၅၁)

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ	
၄	စတုတ္ထ	၁ ပဌမ	၁ ဘဏ္ဍာဂါမ	၁၀	၂၀၇-၂၁၉	၂၄၉-၂၅၈	၁	၂၂၁-၂၃၁
			၂ စရ	၁၀	၂၁၉-၂၂၇	၂၅၈-၂၆၃		၂၃၁-၂၄၂
			၃ ဥရုဝေလ	၁၀	၂၂၇-၂၄၀	၂၆၃-၂၈၉		၂၄၂-၂၇၉
			၄ စက္က	၁၀	၂၄၁-၂၅၃	၂၈၉-၃၀၃		၂၈၀-၂၉၉
			၅ ရောဟိတဿ	၁၀	၂၅၃-၂၆၄	၃၀၃-၃၀၈		၂၉၉-၃၀၅
		၂ ဒုတိယ-၆	၁ ပုညာဘိသန္ဓ	၁၀	၃၆၅-၃၇၆	၃၀၉-၃၁၂	၃၀၆-၃၀၈	
			၇ ပတ္တကမ္မ	၁၀	၃၇၆-၃၈၈	၃၁၂-၃၁၈	၃၀၈-၃၁၃	
			၈ အပဏ္ဏက	၁၀	၃၈၈-၃၉၅	၃၁၈-၃၂၁	၃၁၃-၃၁၆	
			၉ မစလ	၁၀	၃၉၅-၄၀၃	၃၂၁-၃၂၄	၃၁၆-၃၁၉	
			၁၀ အသုရ	၁၀	၄၀၃-၄၁၅	၃၂၄-၃၂၆	၃၁၉-၃၂၁	
		၃ တတိယ-၁၁	၁ လောဟက	၁၀	၄၁၆-၄၂၆	၃၂၇-၃၂၈	၃၂၂-၃၂၅	
			၂ ကေသိ	၁၀	၄၂၇-၄၃၆	၃၂၈-၃၃၀	၃၂၅-၃၂၆	
			၃ ဘယ	၁၀	၄၃၆-၄၅၀	၃၃၁-၃၃၆	၃၂၆-၃၃၃	
			၄ ပုဂ္ဂလ	၁၀	၄၅၀-၄၅၆	၃၃၆-၃၃၈	၃၃၃-၃၃၆	
			၅ အာဘာ	၁၀	၄၅၆-၄၅၈	၃၃၉	၃၃၆	
		၄ စတုတ္ထ-၁၆	၁ ဣန္ဒြိယ	၁၀	၄၅၉-၄၆၆	၃၄၀-၃၄၂	၃၃၇-၃၃၈	
			၂ ပဋိပဒါ	၁၀	၄၆၇-၄၇၆	၃၄၂-၃၄၇	၃၃၉-၃၄၅	
			၃ သဗ္ဗေတနိယ	၁၀	၄၇၆-၄၈၉	၃၄၇-၃၅၈	၃၄၅-၃၅၇	
			၄ ဗြာဟ္မဏ	၁၀	၄၉၀-၅၀၄	၃၅၈-၃၆၄	၃၅၇-၃၆၁	
			၅ မဟာ	၁၀	၅၀၄-၅၃၈	၃၆၄-၃၈၈	၃၆၁-၃၈၅	
		၅ ပဉ္စမ-	၂၁ သပ္ပုရိသ	၁၀	၅၃၉-၅၄၇	၃၈၉	၃၈၆	
			၂၂ ပရိသ					
			သောဘန	၁၀	၅၄၇-၅၅၀	၃၈၉-၃၉၀		
			၂၃ ဒုစ္စရိတ	၁၁	၅၅၀-၅၅၃	၃၉၀	၃၈၆-၃၈၇	
			၂၄ ကမ္မ	၁၁	၅၅၃-၅၆၁	၃၉၀-၃၉၃	၃၈၇-၃၉၃	
			၂၅ အာပတ္တိဘယ	၁၀	၅၆၂-၅၆၉	၃၉၃-၃၉၆	၃၉၃-၃၉၅	
			၂၆ အဘိညာ	၁၀	၅၇၀-၅၇၅	၃၉၆-၃၉၇	၃၉၅-၃၉၆	
			၂၇ ကမ္မပထ	၁၀	၅၇၆-၅၇၉	၃၉၇		
			၂၈ ရာဂ					
			ပေယျာလ	၅၁၀	၅၇၉-၅၈၀	၃၉၇		

(၅၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဍာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ							
၅	ပဉ္စက	၁	ပဌမ	၁	သေခဗလ	၁၀	၂	၁-၈	၂	၁-၃	၂	၁-၄		
				၂	ဗလ	၁၀		၈-၁၂		၄-၆		၄-၆		
				၃	ပဉ္စဂီက	၁၀		၁၂-၂၆		၆-၁၂		၇-၁၄		
				၄	သုမန	၁၀		၂၇-၃၈		၁၃-၂၂		၁၅-၁၉		
				၅	မုဏ္ဍရာဇ	၁၀		၃၈-၅၅		၂၂-၂၅		၁၉-၂၁		
		၂	ဒုတိယ-၆	၁	နိဝရဏ	၁၀		၅၆-၆၉		၂၆-၃၀		၂၂-၂၆		
				၇	သညာ	၁၀		၇၀-၇၃		၃၀-၃၁		၂၆-၂၇		
				၈	ယောဓာဇိဝ	၁၀		၇၄-၉၇		၃၁-၃၇		၂၇-၃၄		
				၉	ထေရ	၁၀		၉၇-၁၀၄		၃၈-၄၀		၃၄-၃၇		
				၁၀	ကကုဓ	၁၀		၁၀၄-၁၁၁		၄၀-၄၂		၃၈		
				၃	တတိယ-၁၁	၁	ဖာသုဝိဟာရ	၁၀		၁၁၂-၁၂၀		၄၃-၄၄		၃၉-၄၁
						၁၂	အန္ဓကဝိန္ဒ	၁၀		၁၂၀-၁၂၅		၄၄-၄၆		၄၁-၄၂
						၁၃	ဂိလာန	၁၀		၁၂၅-၁၃၀		၄၆		၄၃
						၁၄	ရာဇ	၁၀		၁၃၀-၁၄၅		၄၇-၅၀		၄၃-၄၆
						၁၅	တိကဏ္ဍကိ	၁၀		၁၄၅-၁၅၃		၅၀-၅၃		၄၇-၅၀
		၄	စတုတ္ထ-၁၆	၁	သဒ္ဓမ္မ	၁၀		၁၅၄-၁၆၃		၅၄-၅၅		၅၁		
				၁၇	အာယာတ	၁၀		၁၆၃-၁၇၈		၅၆-၆၁		၅၁-၅၃		
				၁၈	ဥပါသက	၁၀		၁၇၈-၁၉၂		၆၁-၆၄		၅၃-၅၅		
				၁၉	အရည	၁၀		၁၉၃-၁၉၅		၆၄-၆၅		၅၆		
				၂၀	ဗြာဟ္မဏ	၁၀		၁၉၅-၂၁၅		၆၅-၇၅		၅၆-၇၅		
		၅	ပဉ္စမ - ၂၁	၁	ကိမိလ	၁၀		၂၁၆-၂၂၀		၇၆-၇၈		၇၆-၇၈		
				၂၂	အက္ခောသက	၁၀		၂၂၀-၂၂၄		၇၉-၈၁		၇၈-၇၉		
				၂၃	ဒီယစာရိက	၁၀		၂၂၄-၂၂၈		၈၁-၈၃		၇၉-၈၀		
				၂၄	အာဝါသိက	၁၀		၂၂၈-၂၃၃		၈၃-၈၄				
				၂၅	ဒုစ္စရိတ	၁၀		၂၃၃-၂၃၇		၈၄				
				၂၆	ဥပသမ္ပဒါ	၂၁		၂၃၈-၂၄၀		၈၅				
				၂၇	သမ္ပတိ(ပေ)	၁၄		၂၄၀-၂၄၂		၈၅				
				၂၈	သိက္ခာ(ပေ)	၁၇		၂၄၃-၂၄၄						
		၂၉	ရာဂ(ပေ)	၈၅၀		၂၄၄-၂၄၅								

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၅၃)

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဍာသ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ	
၆	ဆက္က	၁	ပဌမ	၁	အာဟုနေယျ	၁၀	၂၄၇-၂၅၅	၈၇-၈၉	၈၁-၈၉
				၂	သာရဏီယ	၁၀	၂၅၅-၂၇၂	၈၉-၉၉	၈၉-၉၉
				၃	အနုတ္တရိယ	၁၀	၂၇၂-၂၈၉	၉၉-၁၀၅	၉၉-၁၀၅
				၄	ဒေဝတာ	၁၂	၂၉၀-၃၀၂	၁၀၅-၁၀၉	၁၀၅-၁၀၉
				၅	ဓမ္မိက	၁၂	၃၀၂-၃၂၈	၁၁၀-၁၂၂	၁၀၉-၁၁၉
		၂	ဒုတိယ	၆	မဟာ	၁၀	၃၂၉-၃၆၇	၁၂၃-၁၃၇	၁၂၀-၁၄၁
				၇	ဒေဝတာ	၁၀	၃၆၈-၃၇၄	၁၃၇-၁၃၈	၁၄၂-၁၄၄
				၈	အရဟတ္တ	၁၀	၃၇၄-၃၇၈	၁၃၈-၁၄၀	၁၄၄-၁၄၆
				၉	သီတိ	၁၁	၃၇၉-၃၈၃	၁၄၀-၁၄၁	၁၄၆-၁၄၇
				၁၀	အာနိသံသ	၁၁	၃၈၄-၃၈၇	၁၄၁	၁၄၇
				၁၁	တိက	၁၀	၃၈၈-၃၉၁	၁၄၂	
				၁၂	သာမည	၂၃	၃၉၁-၃၉၂	၁၄၂	
				၁၃	ရာဂ(ပေ)	၅၁၀	၃၉၃	၁၄၃	

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဍာသ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ	
၇	သတ္တက			၁	ဓန	၁၀	၃၉၅-၄၀၁	၁၄၅-၁၄၆	၁၄၉
				၂	အနုသယ	၁၀	၄၀၁-၄၀၇	၁၄၆-၁၅၁	၁၄၉-၁၅၉
				၃	ဝဇ္ဇိသတ္တက	၁၁	၄၀၇-၄၁၈	၁၅၁-၁၆၂	၁၅၉-၁၆၆
				၄	ဒေဝတာ	၁၂	၄၁၈-၄၂၇	၁၆၂-၁၆၃	၁၆၆-၁၆၇
				၅	မဟာယည	၁၀	၄၂၇-၄၄၇	၁၆၃-၁၇၀	၁၆၇-၁၇၆
				၆	အဗျာကတ	၁၁	၄၄၈-၄၇၂	၁၇၂-၁၇၉	၁၇၆-၁၈၇
				၇	မဟာ	၁၀	၄၇၂-၅၀၄	၁၇၉-၁၈၉	၁၈၇-၁၉၈
				၈	ဝိနယ	၁၀	၅၀၄-၅၀၈	၁၈၉-၁၉၁	၁၉၈-၂၀၂
				၉	သမဏ	၁၀	၅၀၈-၅၀၉		
				၁၀	အာဟုနေယျ	၅၂၈	၅၁၀-၅၁၂		
				၁၁	ရာဂ(ပေ)	၅၁၀	၅၁၂-၅၁၃		

(၅၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဍာသ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ		
၈	အဋ္ဌက	၁	ပဌမ	၁	မေတ္တာ	၁၀	၃	၁-၁၈	၁၉၃-၁၉၇	၂၀၃-၂၀၈
				၂	မဟာ	၁၀		၁၈-၄၇	၁၉၇-၂၂၁	၂၀၈-၂၃၃
				၃	ဂဟပတိ	၁၀		၄၇-၆၈	၂၂၁-၂၂၈	၂၃၃-၂၃၅
				၄	ဒါန	၁၀		၆၈-၇၈	၂၂၈-၂၃၃	၂၃၆-၂၄၀
				၅	ဥပေါသထ	၁၀		၇၉-၁၀၀	၂၃၃-၂၃၄	၂၄၀-၂၄၁
		၂	ဒုတိယ- ၆	၁	ဂေါတမီ	၁၀		၁၀၁-၁၁၆	၂၃၅-၂၄၁	၂၄၂-၂၄၅
				၇	ဘူမိစာလ	၁၀		၁၁၆-၁၃၃	၂၄၁-၂၅၁	၂၄၅-၂၆၄
				၈	ယမက	၁၀		၁၃၃-၁၅၀	၂၅၁-၂၅၂	၂၆၄-၂၆၅
				၉	သတိ	၁၀		၁၅၀-၁၅၉	၂၅၂-၂၅၅	
				၁၀	သာမည	၂၆		၁၆၀	၂၅၅	
				၁၁	ရာဂ(ပေ)	၅၁၀		၁၆၁-၁၆၂		

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဍာသ		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ		
၉	နဝက	၁	ပဌမ	၁	သမ္မောဓိ	၁၀		၁၆၃-၁၈၀	၂၅၇-၂၆၂	၂၆၇-၂၈၅
				၂	သီဟနာဒ	၁၀		၁၈၀-၁၉၇	၂၆၂-၂၇၂	၂၈၅-၂၈၉
				၃	သတ္တာဝါသ	၁၁		၁၉၈-၂၀၉	၂၇၃-၂၇၆	၂၈၉-၂၉၆
				၄	မဟာ	၁၀		၂၀၉-၂၄၁	၂၇၆-၂၈၃	၂၉၇-၃၀၄
				၅	သာမည	၁၀		၂၄၂-၂၄၇	၂၈၃-၂၈၄	၃၀၄
		၂	ဒုတိယ- ၆	၁	ခေမ	၁၁		၂၄၈-၂၄၉		
				၇	သတိပဋ္ဌာန	၁၀		၂၅၀-၂၅၃		
				၈	သမ္ပပဓာန	၁၀		၂၅၄-၂၅၅		
				၉	ဣဒ္ဓိပါဒ	၁၀		၂၅၅		
				၁၀	ရာဂ(ပေ)	၃၄၀		၂၅၆		

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

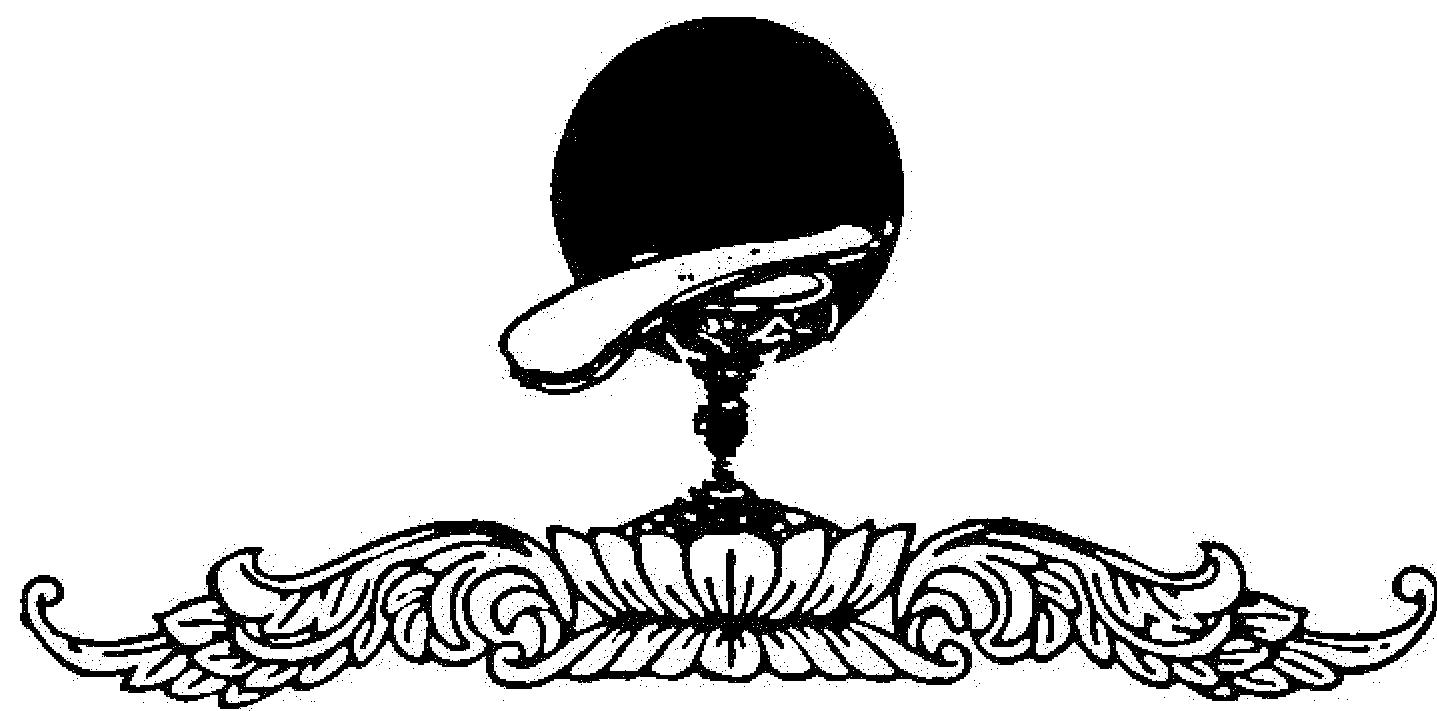
(၅၅)

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ			
၁၀	ဒသက	၁	ပဌမ	၁	အာနိသံသ	၁၀	၂	၂၅၇-၂၆၇	၂၈၇-၂၈၈	၃၀၅-၃၀၆
				၂	နာထ	၁၀		၂၆၈-၂၈၂	၂၈၉-၂၉၂	၃၀၆-၃၁၂
				၃	မဟာ	၁၀		၂၈၂-၃၁၁	၂၉၃-၃၀၇	၃၁၂-၃၂၉
				၄	ဥပါလိ	၁၀		၃၁၁-၃၁၆	၃၀၇-၃၁၁	၃၂၉-၃၃၁
				၅	အက္ခောသ	၁၀		၃၁၆-၃၂၈	၃၁၁-၃၁၅	၃၃၁-၃၃၂
		၂	ဒုတိယ- ၆	၁	သမစိတ္တ	၁၀		၃၂၉-၃၄၅	၃၁၆-၃၁၇	၃၃၃
				၇	ယမက	၁၀		၃၄၆-၃၆၀	၃၁၇-၃၂၀	၃၃၃-၃၃၉
				၈	အာကင်္ခ	၁၀		၃၆၀-၃၇၆	၃၂၀-၃၂၄	၃၃၉-၃၄၆
				၉	ထေရ	၁၀		၃၇၆-၃၉၈	၃၂၅-၃၂၉	၃၄၆-၃၄၉
				၁၀	ဥပါလိ	၁၀		၃၉၈-၄၂၆	၃၃၀-၃၃၃	၃၄၉-၃၅၂
				၃	တတိယ-၁၁	၁	သမဏသညာ	၁၂		၄၂၇-၄၃၆
		၁၂	ပစ္စေရောဟဏိ			၁၀		၄၃၇-၄၅၀	၃၃၆-၃၃၇	၃၅၃
		၁၃	ပရိသုဒ္ဓ			၁၁		၄၅၀-၄၅၂	၃၃၇	
		၁၄	သာဓု			၁၁		၄၅၃-၄၅၅	၃၃၇	
		၁၅	အရိယ			၁၀		၄၅၅-၄၅၇		
		၄	စတုတ္ထ-၁၆	၁	ပုဂ္ဂလ	၁၂		၄၅၈-၄၅၉	၃၃၈	
				၁၇	ဇာဏုသောဏိ	၁၁		၄၅၉-၄၈၂	၃၃၉	
				၁၈	သာဓု	၁၁		၄၈၂-၄၈၅		
				၁၉	အရိယမဂ္ဂ	၁၀		၄၈၅-၄၈၈		
				၂၀	အပရပုဂ္ဂလ	၁၂		၄၈၈-၄၈၉		
				၂၁	ကရဏကာယ	၁၀		၄၉၀-၅၀၆	၃၄၀-၃၄၁	၃၅၆
				၂၂	သာမည	၁၆		၅၀၇-၅၁၂	၃၄၁	
				၂၃	ရာဂ(ပေ)	၅၁၀		၅၁၂-၅၁၃		

(၅၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိပါတ	ပဏ္ဏာသ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	အံ	အံ၊ ဌ	အံ၊ ဋီ	
၁၁	ကောဒသက		၁	နိဿယ	၁၀	၂	၅၁၅-၅၃၀	၃၅၇
			၂	အနုဿတိ	၁၁		၅၃၀-၅၅၅	၃၅၇-၃၆၉
			၃	သာမည	၄၈၀		၅၅၆-၅၅၇	၃၇၁
			၄	ရာဂ(ပေ)	၁၇၀		၅၅၇-၅၅၈	

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိနယပိဋက၊ ဝိနည်း ၅-ကျမ်းအချုပ်

		ဝိ၊၁။	ဝိ၊၄၊၁။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၁။	ဝိမတီ၊၁။
ဂန္ထာရမ္မ		-	၁-၄	၁-၂၀	၁-၂၄	၁-၈
ဗာဟိရနိဒါန	၃	-	၄-၇၈	၂၁-၂၉	၂၆-၁၉၄	၁၀-၃၈
ဝေရဉ္စ	-	၁-၁၂	၇၉-၁၆၈	၃၀-၆၅	၁၉၅-၄၆၀	၃၉-၉၈
(ဘိက္ခု)ဝိဘင်္ဂ (ပါရာဇိက)	၈	၁၃-၃၈၁	၁၆၉-၃၄၆	-	-	-
			ဝိ၊၄၊၂။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၂။	
			၁-၃၁၂	၆၆-၂၈၅	၁-၄၈၈	၉၉-၃၆၂
		ဝိ၊၂။	ဝိ၊၄၊၃။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတီ၊၂။
		၁-၂၇၂	၁-၁၇၂	၂၈၆-၃၄၅	၁-၁၁၁	၁-၆၅
(ဘိက္ခုနီ)ဝိဘင်္ဂ (ပါစိတ္တိယ)	၇	၂၇၃-၄၇၀	၁၇၃-၂၃၁	၃၅၁-၃၈၉	၁၁၁-၁၂၉	၆၇-၈၁
		ဝိ၊၃။	ဝိ၊၄၊၃။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတီ၊၂။
(မဟာဝဂ္ဂ)ခန္ဓက	၁၀	၁-၅၁၁	၂၃၃-၄၇၃	၃၉၁-၅၀၅	၁၃၁-၃၆၃	၈၃-၂၁၁
		ဝိ၊၄။	ဝိ၊၄၊၄။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတီ၊၂။
(စူဠဝဂ္ဂ)ခန္ဓက	၁၂	၁-၅၀၈	၁-၁၃၆	၅၀၇-၅၄၂	၃၆၅-၄၅၄	၂၁၁-၂၆၉
		ဝိ၊၅။	ဝိ၊၄၊၄။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ဝိမတီ၊၂။
ပရိဝါရ	၂၀	၁-၃၉၀	၁၃၇-၂၆၅	၅၄၃-၅၈၅	၄၅၄-၄၉၆	၂၇၀-၃၂၁

(၅၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိနယပိဋက၊ ဝိနည်း ၅-ကျမ်းအကျယ်

(၁) ပါရာဇိကကဏ္ဍ

စဉ်	ကျမ်းစာ	စာအုပ်	ပိုဒ်	ပိုဒ်အရပ်	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၁။	ပိမတိ၊၁။
၁။	ပါရာဇိက	ဂန္ထာရမ္မ		၁-၄	၁-၂၀	၁-၂၄	၁-၈
		ပ-သံဂါယနာ		၄-၂၅	၂၁-၂၅	၂၆-၁၁၁	၁၀-၂၄
		ဒု-သံဂါယနာ		၂၅-၂၉	၂၅-	၁၁၁-၁၁၆	၂၄-၂၆
		တ-သံဂါယနာ		၂၉-၇၈	၂၆-၂၉	၁၁၆-၁၉၄	၂၆-၃၈
		ဝေရဉ္စ	၁-၁၂	၇၉-၁၆၈	၃၀-၆၅	၁၉၅-၄၆၀	၃၉-၉၈
		ဘိက္ခုဝိဘင်္ဂ					
	၁။ ပါရာဇိက		၁၃-၁၅၀	၁၆၉-၃၄၆ ၈၊၄၊၂။		သာရတ္ထ၊၂။	
				၁-၁၀၄	၆၆-၁၇၄	၁-၂၉၉	၉၉-၂၅၁
	၂။ သံဃာဒီသေသ (တေရသက)		၁၅၁-၂၈၄	၁၀၅-၂၁၃	၁၇၅-၂၀၉	၃၀၀-၃၇၈	၂၅၂-၃၀၄
	၃။ အနိယတ		၂၈၅-၂၉၃	၂၁၄-၂၁၈	၂၁၀-၂၁၃	၃၇၉-၃၈၂	၃၀၅-၃၀၉
	၄။ နိဿဂ္ဂိယ		၂၉၄-၃၈၁	၂၁၉-၃၁၂	၂၁၄-၂၈၅	၃၈၄-၄၈၈	၃၁၀-၃၆၂

(၂) ပါဠိတ္ထိယ

စဉ်	ကျမ်းစာ	ကဏ္ဍ	ပိ၊၂	ပိ၊၅၊၃	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ပိမတိ၊၂။
၂။	ပါဠိတ္ထိယ	၅-ပါဠိတ္ထိယ	၁-၂၂၆	၁-၁၅၆	၂၈၆-၃၄၃	၁-၁၀၂	၁-၅၇
		၆-ပါဠိဒေသနီယ	၂၂၇-၂၃၈	၁၅၇-၁၆၀	၃၄၄	၁၀၃	၅၈
		၇-သေခိယ	၂၃၉-၂၇၂	၁၆၁-၁၇၂	၃၄၅	၁၀၄-၁၀၉	၅၉-၆၅
		၈-အဓိကရဏာ သမထ	၂၇၂	၁၇၂		၁၁၁	၆၅
		ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ					
		၁-ပါရာဇိက	၂၇၃-၂၈၇	၁၇၃-၁၇၉	၃၅၁-၃၅၆	၁၁၁-၁၁၅	၆၇-၇၀
		၂-သံဃာဒိသေသ	၂၈၈-၃၁၇	၁၈၀-၁၈၉	၃၅၇-၃၆၂	၁၁၆-၁၂၀	၇၁-၇၄
		၃-နိဿဂ္ဂိယ	၃၁၈-၃၃၈	၁၉၀-၁၉၄	၃၆၃-၃၆၇	၁၂၁-၁၂၂	၇၅
		၄-ပါဠိတ္ထိယ	၃၃၉-၄၆၂	၁၉၅-၂၃၀	၃၆၈-၃၈၈	၁၂၃-၁၂၈	၇၆-၈၀
		၅-ပါဠိဒေသနီယ	၄၆၃-၄၆၇	၂၃၀		၁၂၉	၈၁
		၆-သေခိယ	၄၆၈-၄၇၀	၂၃၀	၃၈၈	၁၂၉	၈၁
		၇-အဓိကရဏာ သမထ	၄၇၀	၂၃၀-၁	၃၈၉	၁၂၉	၈၁

(၆၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(၃) မဟာဝဂ္ဂ

စဉ်	ကျမ်းစာ	ခန္ဓက	ပိရ	ပိဋ္ဌာရ	ဝဇီရ	သာရတ္ထာရ။	ပိမတိ၊၂။
၃။	မဟာဝဂ္ဂ	၁-မဟာ	၁-၁၃၈	၂၃၃-၃၁၆	၃၉၁-၄၄၆	၁၃၁-၂၆၈	၈၃-၁၃၉
		၂-ဥပေါသထ	၁၃၉-၁၉၁	၃၁၇-၃၄၈	၄၄၇-၄၆၆	၂၆၉-၂၈၁	၁၄၀-၁၇၄
		၃-ဝဿူပနာယိက	၁၉၂-၂၁၉	၃၄၉-၃၅၅	၄၆၇-၄၇၃	၂၈၂-၂၈၆	၁၇၅-၁၇၉
		၄-ပဝါရဏ	၂၂၀-၂၆၄	၃၅၆-၃၆၃	၄၇၄-၄၇၅	၂၈၇-၂၈၉	၁၈၀-၁၈၁
		၅-စမ္မ	၂၆၅-၂၈၉	၃၆၄-၃၇၁	၄၇၆-၄၇၈	၂၉၀-၃၀၃	၁၈၂-၁၈၅
		၆-ဘောသဇ္ဇ	၂၉၀-၃၅၀	၃၇၂-၃၈၆	၄၇၉-၄၈၇	၃၀၄-၃၃၄	၁၈၆-၁၉၂
		၇-ကထိန	၃၅၁-၃၇၆	၃၈၇-၃၉၅	၄၈၈-၄၉၅	၃၃၅-၃၃၈	၁၉၃-၁၉၆
		၈-စီဝရ	၃၇၇-၄၂၉	၃၉၆-၄၂၆	၄၉၆-၅၀၂	၃၃၉-၃၄၅	၁၉၇-၂၀၄
		၉-စမ္မေယျ	၄၃၀-၄၇၉	၄၂၇-၄၃၁	၅၀၃	၃၄၆-၃၄၇	၂၀၅-၂၀၆
		၁၀-ကောသမ္ဗက	၄၈၀-၅၁၁	၄၃၂-၄၃၇	၅၀၄-၅၀၅	၃၄၈-၃၆၃	၂၀၇-၂၁၀

(၄) နူဠဝဂ္ဂ

စဉ်	ကျမ်းစာ	ခန္ဓက	ပိ၊၄။	ပိ၊၄၊၄။	ဝဇီရ	သာရတ္ထ၊၃။	ပိမတိ၊၂။
၄။	နူဠဝဂ္ဂ	၁-ကမ္မ	၁-၈၁	၁-၅	၅၀၇-၅၀၉	၃၆၅-၃၆၈	၂၁၁-၂၁၅
		၂-ပါရိဝါသိက	၈၂-၁၀၃	၆-၁၅	၅၁၀-၅၁၁	၃၆၉-၃၇၀	၂၁၆-၂၁၇
		၃-သမုစ္စယ	၁၀၄-၁၈၇	၁၆-၃၅	၅၁၂-၅၁၄	၃၇၁-၃၇၄	၂၁၈-၂၂၁
		၄-သမထ	၁၈၈-၂၃၈	၃၆-၄၃	၅၁၅-၅၂၁	၃၇၅-၃၈၀	၂၂၂-၂၂၇
		၅-ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက	၂၃၉-၂၈၉	၄၄-၅၇	၅၂၂-၅၂၄	၃၈၁-၃၉၁	၂၂၈-၂၃၆
		၆-သေနာသန	၂၉၀-၃၃၅	၅၈-၁၀၉	၅၂၅-၅၃၁	၃၉၂-၄၀၉	၂၃၇-၂၅၂
		၇-သံဃဘောဒက	၃၃၆-၃၇၂	၁၁၀-၁၁၆	၅၃၂-၅၃၄	၄၁၀-၄၂၂	၂၅၃-၂၅၇
		၈-ဝတ္ထ	၃၇၃-၄၁၆	၁၁၇-၁၂၂	၅၃၅	၄၂၃-၄၂၅	၂၅၈-၂၆၀
		၉-ပါတိမောက္ခ ဌပန	၄၁၈-၄၄၁	၁၂၃-၁၂၆	၅၃၆	၄၂၆-၄၃၅	၂၆၁-၂၆၃
		၁၀-ဘိက္ခုနီ	၄၄၂-၄၇၉	၁၂၇-၁၃၂	၅၃၇-၅၃၉	၄၃၆-၄၄၅	၂၆၄-၂၆၅
		၁၁-ပဉ္စသတိက	၄၈၁-၄၉၀	၁၃၃	၅၄၀	၄၄၆-၄၅၁	၂၆၆-၂၆၇
		၁၂-သတ္တသတိက	၄၉၁-၅၀၈	၁၃၄-၁၃၆	၅၄၁-၅၄၂	၄၅၂-၄၅၄	၂၆၈-၂၆၉

(၆၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

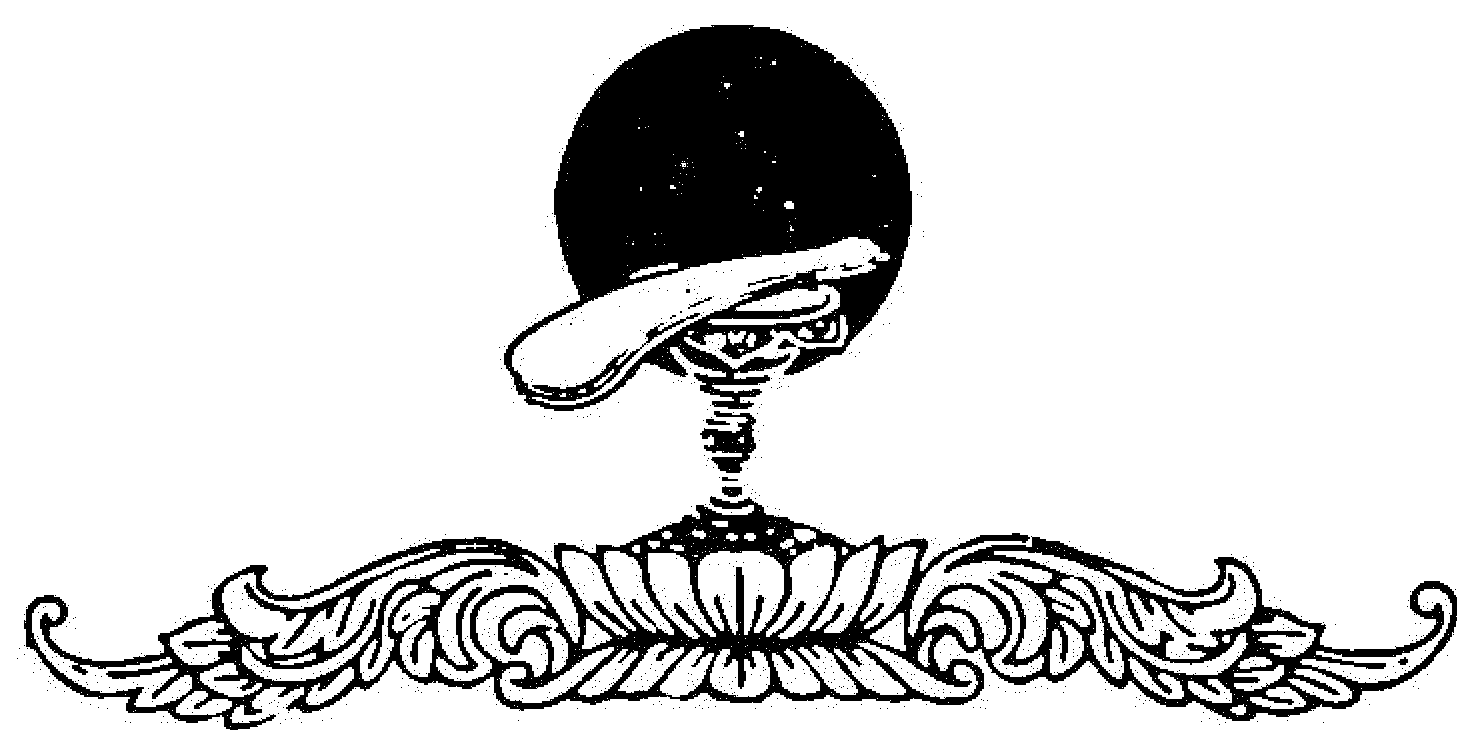
(၅) ပရိဝါရ

စဉ်	ကျမ်းစာ	ပရိဝါရ	ပိရေ။	ပိဋက။	ဝဇီရ	သာရဏ္ဍာရ။	ပိမတိ၊၂။
၅။	ပရိဝါရ	သောဠသမဟာဝါရ ဘိက္ခုဝိဘင်္ဂ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ	၁-၉၅ ၉၆-၁၅၆	၁၃၇-၁၄၀	၅၄၃-၅၄၄	၄၅၄-၄၅၆	၂၇၁-၂၇၂
		သမုဋ္ဌာနသီသ	၁၅၇-၁၆၃	၁၄၁-၁၅၀	၅၄၅-	၄၅၇	၂၇၂-၂၇၄
		အန္တရပေယျာလ	၁၆၄-၁၈၂	၁၅၁-၁၅၄	၅၄၆-၅၄၇	၄၅၈-၄၆၅	၂၇၅-၂၇၈
		သမထဘောဒ	၁၈၃-၂၀၆	၁၅၄	၅၄၈-၅၅၁	၄၆၆-၄၆၉	၂၇၉-၂၈၃
		ခန္ဓကပုစ္ဆာဝါရ	၂၀၇-၂၁၀	၁၅၅-၁၅၆	၅၅၁-	၄၇၀-	၂၈၄
		ကျေတ္တရိကနယ	၂၁၁-၂၅၀	၁၅၇-၁၈၄	၅၅၂-၅၆၂	၄၇၁-၄၈၃	၂၈၅-၂၉၁
		ဥပေါသထာဒိ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ	၂၅၁-၂၅၄	၁၈၅-၁၈၆	၅၆၂-၅၆၅	၄၈၃-၄၈၄	၂၉၁
		ဂါထာသင်္ဂဏိက	၂၅၅-၂၆၃	၁၈၇-၁၉၃	၅၆၆-၅၆၈	၄၈၅-၄၈၆	၂၉၂-၂၉၄
		အဓိကရဏဘောဒ	၂၆၄-၂၇၈	၁၉၄-၁၉၉	၅၆၉-၅၇၀	၄၈၇	၂၉၅-၂၉၆
		အပရ ဂါထာသင်္ဂဏိက	၂၇၉-၂၈၀	၂၀၀-၂၀၂	၅၇၀	၄၈၇	၂၉၇
		စောဒနာကဏ္ဍ	၂၈၁-၂၈၆	၂၀၃-၂၀၄	၅၇၀		၂၉၈
		စူဠသင်္ဂါမ	၂၈၇-၂၈၉	၂၀၅-၂၀၉	၅၇၁	၄၈၈	၂၉၉
		မဟာသင်္ဂါမ	၂၉၀-၃၀၁	၂၁၀-၂၁၁	၅၇၁	၄၈၈	၃၀၂
		ကထိနဘောဒ	၃၀၂-၃၁၂	၂၁၂-၂၁၄	၅၇၂-၅၇၃	၄၈၈	၃၀၃-၃၀၅

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၆၃)

စဉ်	ကျမ်းစာ	ပရိဝါရ	ပိ၊၅။	ပိ၊၅၊၄။	ဝဇီရ	သာရဏ္ဍ၊၃။	ပိမတိ၊၂။
၅။	ပရိဝါရ	ဥပါလိပဉ္စက	၃၁၃-၃၅၈	၂၁၅-၂၂၄	၅၇၄-၅၇၅	၄၈၈	၃၀၆-၃၀၈
		အတ္ထာပတ္တိသမုဋ္ဌာန	၃၅၉-၃၆၃	၂၂၅	၅၇၅	၄၉၀	
		ဒုတိယဂါထာ သင်္ဂဏိက	၃၆၄-၃၇၂	၂၂၆-၂၃၆	၅၇၆	၄၉၀	၃၀၉-၃၁၁
		သေဒမောစနဂါထာ	၃၇၃-၃၇၉	၂၃၇-၂၄၂	၅၇၇-၅၇၈	၄၉၁	၃၁၂-၃၁၃
		ပဉ္စဝဂ္ဂ	၃၈၀-၃၉၀	၂၄၃-၂၆၅	၅၇၉-၅၈၅	၄၉၂-၄၉၆	၃၁၄-၃၂၁

(၆၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ရဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအချုပ်

၁။	ဓမ္မသင်္ဂဏီ		အဘိ၊ဓ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။	မူလဋီ၊၁။	အနုဋီ၊၁။
	ဂန္ထရမ္မ		-	၁-၂	-	-
	ဝိသတိဂါထာ		-		၁-၁၁	၁-၁၂
	နိဒါနကထာ		-	၃-၇၈	၁၁-၂၆	၁၂-၂၆
၁။	စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ		၁-၁၄၄	၇၉-၃၃၄	၂၇-၁၃၈	၂၇-၁၄၅
၂။	ရူပကဏ္ဍ		၁၄၅-၂၀၄	၃၃၅-၃၇၈	၁၃၉-၁၅၈	၁၄၆-၁၇၁
၃။	နိက္ခေပကဏ္ဍ		၂၀၅-၂၆၅	၃၇၉-၄၃၆	၁၅၉-၁၈၈	၁၇၂-၂၀၄
၄။	အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ		၂၆၆-၂၉၈	၄၃၇-၄၅၄	၁၈၉-၂၀၃	၂၀၅-၂၂၀
၂။	ဝိဘင်္ဂ		အဘိ၊ဝိ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။	မူလဋီ၊၂။	အနုဋီ၊၂။
	ဝိဘင်္ဂ	၁၈	၁-၄၅၃	၁-၅၀၈	၁-၂၃၅	၁-၂၂၉
၃။	ဓာတုကထာ		အဘိ၊ဓာ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ			၁	၁-၂	၁-၂
	ဥဒ္ဒေသ	၅	၁-၂	၁-၃	၃-၇	၃-၉
	နိဒ္ဒေသ (နယ)	၁၄	၃-၁၀၀	၄-၂၂	၈-၂၆	၁၀-၃၃
၄။	ပုဂ္ဂလပညတ္တိ		အဘိ၊ပု။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	မာတိကာ		၁၀၁-၁၁၃	၂၅-၂၉	၂၇-၃၀	၃၅-၄၂
	နိဒ္ဒေသ	၁၀	၁၁၄-၁၈၅	၃၀-၁၀၃	၃၁-၄၅	၄၃-၅၅

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအချုပ်

၅။	ကထာဝတ္ထု	အဘိ၊က။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ		၁၀၅	၄၇	၅၇
	နိဒါန		၁၀၅-၁၁၁	၄၇-၄၉	၅၈-၅၉
	ပုဂ္ဂလကထာမှ ဟောဝတ္ထိကထာအထိ ကထာ (၉) အပိုင်း(၄၅)	၁-၁၂၇	၁၁၂-၁၅၉	၅၀-၇၁	၆၀-၁၀၃
	ဒုတိယဝဂ္ဂကထာမှ တေဝိသတိမဝဂ္ဂကထာထိ ဝဂ္ဂ (၂၂) ကထာ (၂၁၇)	၁၂၇-၅၁၅	၁၆၀-၂၈၆	၇၁-၁၁၆	၁၀၃-၁၅၇
၆။	ယမက	အဘိ၊ယ၊၁။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဂန္ထာရမ္မ -	-	၂၈၇	၁၁၇	၁၅၉-၁၆၀
	မူ၊ခနိ၊အာ ဓာ၊သစ် ၅	၁-၂၆၅	၂၈၇-၃၁၂	၁၁၇-၁၃၈	၁၆၁-၁၉၀
		အဘိ၊ယ၊၂။			
	သင်၊အနု၊စိတ္တ ၃	၁-၃၁၆	၃၁၃-၃၃၄	၁၃၉-၁၅၃	၁၉၁-၂၁၁
		အဘိ၊ယ၊၃။			
	ဓမ္မ၊ ဣန္ဒြိယ ၂	၁-၃၃၀	၃၃၅-၃၄၀	၁၅၄-၁၆၄	၂၁၂-၂၂၂

(၆၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအချုပ်

ဂဏ	ပဌာန	အဘိပါဒ်။	အဘိဋ္ဌာရ။	မူလဋီရ။	အနုဋီရ။
	ဂန္ထာရမ္ဘ		၁	၁၆၅-၁၆၆	၂၂၃-၂၂၄
(က)	ဓမ္မာနုလောမ				
	တိက	၁-၄၆၄	၁-၄၉၀	၁၆၆-၂၄၅	၂၂၄-၃၂၃
		အဘိပါ ၂။			
		၁-၄၉၃			
		အဘိပါ ၃။			
	ဒုက	၁-၆၀၅	၄၉၀-၄၉၁		
		အဘိပါ ၄။			
		၁-၁၉၄			
	ဒုက-တိက	၁၉၅-၄၆၅	၄၉၁-၄၉၂		
	တိက-ဒုက	၄၆၇-၆၃၆	၄၉၃		
		အဘိပါ ၅			
	တိက-တိက	၁-၃၈	၄၉၃		
	ဒုက-ဒုက	၃၉-၆၁	၄၉၄		
(ခ)	ဓမ္မပစ္စနိယ	၆၃-၁၇၂	၄၉၄		
(ဂ)	ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယ	၁၇၃-၃၂၅	၄၉၅		
(ဃ)	ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ	၃၂၇-၄၄၂	၄၉၆-၄၉၉		

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းအကျယ်

(၁) ဓမ္မသင်္ဂဏိကျမ်း = အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ

၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏိ	အဘိဓမ္မာ	အဘိဋ္ဌာရ	မူလဋီကာ	အနုဋီကာ
- ဂန္ထရမ္မကထာ	-	၁-၂		
- ဝိသတိဂါထာ	-	-	၁-၁၁	၁-၁၂
- နိဒါနကထာ	-	၃- ၇၈	၁၁-၂၆	၁၂-၂၆
- ၁။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ	၁-၁၄၄	၇၉-၃၃၄	၂၇-၁၃၈	၂၇-၁၄၅
- တိကမာတိကာ	၁-၃	၇၉-၈၉	၂၇-၄၉	၂၇-၅၂
- ဒုကမာတိကာ (အဘိ)	၄-၁၂	၈၉-၉၃	၄၉-၅၅	၅၃-၆၂
- ဒုကမာတိကာ (သု)	၁၄-၁၆	၉၃-၉၆	၅၆-၅၈	၆၂-၆၄
- ကာမာဝစရ ကုသလ	၁၇-၄၃	၉၇-၂၀၆	၅၈-၁၀၀	၆၄-၁၀၆
- ရူပါဝစ ကုသလ	၄၄-၆၈	၂၀၇-၂၄၅	၁၀၀-၁၀၇	၁၀၇-၁၁၆
- အရူပါဝစရ ကုသလ	၆၈-၆၉	၂၄၅-၂၅၆	၁၀၈-၁၀၉	၁၁၆-၁၁၇
- တောဘူမက ကုသလ	၆၉-၇၂	၂၅၇-၂၅၈	၁၁၁	၁၁၇
- လောကုတ္တရ ကုသလ	၇၂-၉၀	၂၅၈-၂၈၉	၁၁၁-၁၁၉	၁၁၈-၁၂၅
- အကုသလပဒ	၉၀-၁၀၄	၂၈၉-၃၀၂	၁၁၉-၁၂၄	၁၂၅-၁၃၁
- အဗျာကတ	၁၀၄-၁၄၄	၃၀၃-၃၃၄	၁၂၄-၁၃၈	၁၃၁-၁၄၅
- အဟေတုကကုလဝိပါက	၁၀၄-၁၁၅	၃၀၃-၃၀၆	၁၂၄-၁၂၆	၁၃၁-၁၃၄
- အဋ္ဌမဟာဝိပါက	၁၁၆	၃၀၆-၃၂၇	၁၂၇-၁၃၅	၁၃၄-၁၄၂

(၆၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

၁။ စမ္မသင်္ဂဏီ	အဘိဓမ္မာ	အဘိဋ္ဌာရ	မူလဋီရိယ	အနုဋီရိယ
- ရူပါဝစရဝိပါက	၁၁၆-၁၁၇	၃၂၇	၁၃၅	၁၄၂
- အရူပါဝစရဝိပါက	၁၁၇-၁၁၈	၃၂၈	၁၃၆	၁၄၂
- လောကုတ္တရဝိပါက	၁၁၈-၁၃၅	၃၂၈-၃၃၀	၁၃၆	၁၄၃
- အဟောတုကဝိပါက	၁၃၆-၁၃၈	၃၃၁	၁၃၇	၁၄၄
- အဟောတုကကြိယာ	၁၃၉-၁၄၂	၃၃၁	၁၃၇	၁၄၄
- သဟောတု(ကာ)ကြိယာ	၁၄၂	၃၃၄	၁၃၈	၁၄၄
- ရူပါဝစရကြိယာ	၁၄၃	၃၃၄	၁၃၈	၁၄၄
- အရူပါဝစရကြိယာ	၁၄၃-၁၄၄	၃၃၄	၁၃၈	၁၄၅
- ၂။ ရူပကဏ္ဍ	၁၄၅-၂၀၄	၃၃၅-၃၇၈	၁၃၉-၁၅၈	၁၄၆-၁၇၁
- ၃။ နိက္ခေပကဏ္ဍ	၂၀၅-၂၆၅	၃၇၉-၄၃၆	၁၅၉-၁၈၈	၁၇၂-၂၀၄
- ၄။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ	၂၆၆-၂၉၈	၄၃၇-၄၅၄	၁၈၉-၂၀၃	၂၀၅-၂၂၀

(၂) ဝိဘင်းကျမ်း = သမ္မောဟဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ

၂။	ဝိဘင်္ဂ	အဘိဓိ	အဘိဋ္ဌ၊၂။	မူလဋီ၊၂။	အနုဋီ၊၂။
၁။	ခန္ဓ	၁-၆၈	၁-၄၁	၁-၃၃	၁-၃၈
၂။	အာယတန	၆၉-၈၃	၄၂-၅၁	၃၄-၄၁	၃၉-၅၀
၃။	ဓာတု	၈၄-၁၀၃	၅၃-၇၇	၄၂-၄၉	၅၁-၅၉
၄။	သစ္စ	၁၀၄-၁၂၇	၇၈-၁၁၇	၅၀-၇၇	၆၀-၈၁
၅။	ဣန္ဒြိယ	၁၂၈-၁၄၁	၁၁၈-၁၂၂	၇၈-၈၂	၈၂-၈၈
၆။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ	၁၄၂-၁၉၉	၁၂၃-၂၀၃	၈၃-၁၄၃	၈၉-၁၄၉
၇။	သတိပဋ္ဌာန	၂၀၀-၂၁၅	၂၀၄-၂၇၅	၁၄၄-၁၆၁	၁၅၀-၁၆၁
၈။	သမ္ပပ္ပဓာန	၂၁၆-၂၂၄	၂၇၆-၂၈၉	၁၆၂-၁၆၅	၁၆၂-၁၆၄
၉။	ဣဒ္ဓိပါဒ	၂၂၅-၂၃၅	၂၉၀-၂၉၅	၁၆၆-၁၇၀	၁၆၅-၁၆၉
၁၀။	ဗောဇ္ဈင်္ဂ	၂၃၆-၂၄၃	၂၉၆-၃၀၄	၁၇၁-၁၇၄	၁၇၀-၁၇၃
၁၁။	မဂ္ဂင်္ဂ	၂၄၄-၂၅၂	၃၀၅-၃၀၉	၁၇၅-	၁၇၄-၁၇၅
၁၂။	ဈာန	၂၅၃-၂၈၃	၃၁၀-၃၆၀	၁၇၅-၁၈၆	၁၇၆-၁၈၇
၁၃။	အပ္ပမညာ	၂၈၄-၂၉၈	၃၆၁-၃၆၄	၁၈၇-၁၈၈	၁၈၈-၁၈၉
၁၄။	သိက္ခာပဒ	၂၉၉-၃၀၆	၃၆၅-၃၆၉	၁၈၉-၁၉၀	၁၉၀-၁၉၁
၁၅။	ပဋိသမ္ဘိဒါ	၃၀၇-၃၂၂	၃၇၀-၃၇၈	၁၉၁-၁၉၆	၁၉၂-၁၉၇
၁၆။	ဉာဏ	၃၂၃-၃၅၈	၃၇၉-၄၄၆	၁၉၇-၂၁၅	၁၉၈-၂၁၄
၁၇။	ခုဒ္ဒကဝတ္ထု	၃၅၉-၄၁၄	၄၄၇-၄၉၉	၂၁၆-၂၃၀	၂၁၅-၂၂၄
၁၈။	ဓမ္မဟဒယ	၄၁၅-၄၅၃	၄၅၀-၅၀၈	၂၃၁-၂၃၅	၂၂၅-၂၂၉

(၇၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(၃) ဓာတုကထာကျမ်း = ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ

၃။ ဓာတုကထာ	အဘိဓာ	အဘိဋ္ဌာရ။	မူလဋီရ။	အနုဋီရ။
ဂန္ဓာရမ္မ		၁ -	၁ - ၂	၁ - ၂
ဥဒ္ဒေသ	၁ - ၂	၁ - ၃	၃ - ၇	၃ - ၉
ပဌမနယ	၃ - ၂၇	၄ - ၇	၈ - ၉	၁၀ - ၁၂
ဒုတိယနယ	၂၈ - ၂၉	၇ - ၉	၁၀ - ၁၄	၁၂ - ၁၇
တတိယနယ	၃၀ - ၃၂	၁၀ - ၁၁	၁၄ - ၁၅	၁၈ -
စတုတ္ထနယ	၃၃ - ၃၄	၁၂	၁၅ - ၁၆	၁၉ - ၂၀
ပဉ္စမနယ	၃၅ - ၄၂	၁၂ - ၁၄	၁၆ - ၁၈	၂၀ - ၂၂
ဆဋ္ဌနယ	၄၃ - ၅၅	၁၄ - ၁၇	၁၈ - ၂၂	၂၂ - ၂၈
သတ္တမနယ	၅၆ - ၅၇	၁၇ - ၁၈	၂၂ - ၂၃	၂၈ - ၂၉
အဋ္ဌမနယ	၅၈ -	၁၈ -	၂၃ -	၂၉ -
နဝမနယ	၅၉ - ၆၄	၁၉ -	၂၃ - ၂၄	၃၀ -
ဒသမနယ	၆၅ - ၇၄	၁၉ - ၂၀	၂၄ -	၃၀ - ၃၁
ကောဒသမနယ	၇၅ - ၇၇	၂၀ -	၂၄ - ၂၅	၃၁ -
ဒွါဒသမနယ	၇၈ - ၈၃	၂၁ -	၂၅ -	၃၁ -
တေရသမနယ	၈၄ - ၈၇	၂၁ - ၂၂	၂၅ - ၂၆	၃၂ -
စုဒ္ဒသမနယ	၈၈ - ၁၀၀	၂၂ -	၂၆ -	၃၂ - ၃၃

(၄) ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း = ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ

၄။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	အဘိ၊ပု	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
မာတိကာ	၁၀၁ - ၁၁၃	၂၅ - ၂၉	၂၇ - ၃၀	၃၅ - ၄၂
နိဒ္ဒေသ				
ကေပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၁၄ - ၁၂၁	၃၀ - ၅၃	၃၁ - ၃၉	၄၃ - ၅၀
ဒုကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၂၂ - ၁၂၉	၅၃ - ၅၆	၃၉ - ၄၀	၅၀ -
တိကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၃၀ - ၁၄၃	၅၇ - ၇၁	၄၀ - ၄၁	၅၁ -
စတုက္ကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၄၄ - ၁၇၃	၇၁ - ၉၆	၄၁ - ၄၃	၅၂ - ၅၃
ပဉ္စကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၇၃ - ၁၈၀	၉၆ - ၁၀၀	၄၃ - ၄၄	၅၃ -
ဆက္ကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၈၀ - ၁၈၁	၁၀၀ -	၄၄ -	၅၄ -
သတ္တပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၈၁ - ၁၈၃	၁၀၁ - ၁၀၃	၄၅ -	
အဋ္ဌကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၈၃ -	၁၀၃ -		
နဝကပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၈၄ - ၁၈၅	၁၀၃ -		
ဒသပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၁၈၅ -	၁၀၃ -	၄၅ -	၅၅ -

(၇၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(၅) ကထာဝတ္ထုကျမ်း = ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ

စဉ်	၅။ ကထာဝတ္ထု		အဘိဏ	အဘိဋ္ဌာရ။	မူလဋီရ။	အနုဋီရ။
	ဂန္ဓာရမ္မ	-		၁၀၅ -	၄၇ -	၅၇ -
	နိဒါန			၁၀၅ - ၁၁၁	၄၇ - ၄၉	၅၈ - ၅၉
၁။	ပုဂ္ဂလကထာ	၂၁	၁ - ၆၀	၁၁၂ - ၁၄၀	၅၀ - ၆၃	၆၀ - ၈၃
၂။	ပရိဟာနိ	၃	၆၁ - ၇၉	၁၄၁ - ၁၄၅	၆၄ - ၆၅	၈၄ - ၈၅
၃။	ဗြဟ္မစရိယ	၃	၈၀ - ၉၁	၁၄၆ - ၁၄၈	၆၆ - ၆၇	၈၆ - ၈၉
၄။	ဇောတိ	၂	၉၂ - ၉၅	၁၄၈ - ၁၄၉	၆၇ -	၈၉ -
၅။	သဗ္ဗတ္ထိ	၂/၈	၉၆ - ၁၁၅	၁၄၉ - ၁၅၆	၆၇ - ၇၀	၈၉ - ၉၈
၆။	အတိတက္ခန္ဓာဒိ	၂	၁၁၅ - ၁၁၈	၁၅၆ -		၉၉ - ၁၀၀
၇။	ကေစုံအတ္ထိတိ	၂	၁၁၉ - ၁၂၁	၁၅၇ - ၁၅၈	၇၀ -	၁၀၀ - ၁၀၁
၈။	သတိပဋ္ဌာန		၁၂၂ - ၁၂၄	၁၅၈ - ၁၅၉	၇၀ -	၁၀၁ -
၉။	ဟောဝတ္ထိ		၁၂၄ - ၁၂၇	၁၅၉ -	၇၁ -	၁၀၁ - ၁၀၃
	၂-ဒုတိယဝဂ္ဂ-ကထာ	၁၁	၁၂၇ - ၁၃၄	၁၆၀ - ၁၆၇	၇၁ - ၇၃	၁၀၃ - ၁၀၆
	၃-တတိယဝဂ္ဂ-ကထာ	၁၂	၁၃၄ - ၂၀၁	၁၆၇ - ၁၇၆	၇၄ - ၇၇	၁၀၇ - ၁၁၁
	၄-စတုတ္ထဝဂ္ဂ ကထာ	၁၀	၂၀၂ - ၂၂၆	၁၇၇ - ၁၈၃	၇၇ - ၇၉	၁၁၂ - ၁၁၃
	၅-ပဉ္စမဝဂ္ဂ ကထာ	၁၀	၂၂၇ - ၂၃၈	၁၈၃ - ၁၉၀	၇၉ - ၈၂	၁၁၄ - ၁၁၆
	၆-ဆဋ္ဌဝဂ္ဂ ကထာ	၁၀	၂၃၉ - ၂၆၇	၁၉၁ - ၁၉၅	၈၂ - ၈၃	၁၁၆ -
	၇-သတ္တမဝဂ္ဂ ကထာ	၁၀	၂၆၇ - ၂၆၈	၁၉၅ - ၂၀၄	၈၃ - ၈၇	၁၁၇ - ၁၂၀

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၇၃)

စဉ်	၅။ ကထာဝတ္ထု	အဘိဏ	အဘိဋ္ဌာရ။	မူလဋီရ။	အနုဋီရ။	
	၈-အဋ္ဌမဝဂ္ဂ ကထာ	၁၁	၂၆၈ - ၂၉၄	၂၀၄ - ၂၁၂	၈၇ - ၉၀	၁၂၀ - ၁၂၆
	၉-နဝမဝဂ္ဂ ကထာ	၁၁	၂၉၅ - ၃၀၈	၂၁၃ - ၂၁၈	၉၁ - ၉၃	၁၂၆ - ၁၂၉
	၁၀-ဒသမဝဂ္ဂ ကထာ	၁၁	၃၀၉ - ၃၂၃	၂၁၈ - ၂၂၄	၉၃ - ၉၅	၁၂၉ - ၁၃၂
	၁၁-ကောဒသမဝဂ္ဂကထာ	၁၀	၃၂၃ - ၃၃၅	၂၂၅ - ၂၂၉	၉၅ - ၉၇	၁၃၂ - ၁၃၄
	၁၂-ဒွါဒသမဝဂ္ဂကထာ	၁၀	၃၃၅ - ၃၄၅	၂၃၀ - ၂၃၄	၉၇ - ၉၈	၁၃၄ - ၁၃၅
	၁၃-တေရသမဝဂ္ဂကထာ	၁၀	၃၄၅ - ၃၅၅	၂၃၄ - ၂၃၉	၉၉ - ၁၀၀	၁၃၆ - ၁၃၇
	၁၄-စုဒ္ဒသမဝဂ္ဂကထာ	၉	၃၅၆ - ၃၆၈	၂၄၀ - ၂၄၄	၁၀၀ - ၁၀၃	၁၃၇ - ၁၃၉
	၁၅-ပဏ္ဍာရသမဝဂ္ဂ	၁၁	၃၇၀ - ၃၈၀	၂၄၄ - ၂၄၉	၁၀၃ - ၁၀၅	၁၄၀ - ၁၄၁
	၁၆-သောဠသမဝဂ္ဂကထာ	၁၀	၃၈၀ - ၃၉၃	၂၅၀ - ၂၅၃	၁၀၅ - ၁၀၆	၁၄၁ - ၁၄၂
	၁၇-သတ္တရသမဝဂ္ဂကထာ	၁၁	၃၉၃ - ၄၀၅	၂၅၄ - ၂၆၀	၁၀၆ - ၁၀၈	၁၄၂ - ၁၄၄
	၁၈-အဋ္ဌာရသမဝဂ္ဂကထာ	၇/၂	၄၀၅ - ၄၁၆	၂၆၀ - ၂၆၆	၁၀၈ - ၁၀၉	၁၄၄ - ၁၄၅
	၁၉-ကေုနဝိသတိမဝဂ္ဂကထာ	၈	၄၁၇ - ၄၂၇	၂၆၆ - ၂၇၁	၁၀၉ - ၁၁၀	၁၄၅ - ၁၄၈
	၂၀-ဝိသတိမဝဂ္ဂကထာ	၆	၄၂၈ - ၄၃၅	၂၇၁ - ၂၇၅	၁၁၁ - ၁၁၂	၁၄၈ - ၁၅၂
	၂၁-ကေဝိသတိမဝဂ္ဂကထာ	၈	၄၃၆ - ၄၄၂	၂၇၅ - ၂၇၉	၁၁၂ - ၁၁၄	၁၅၂ - ၁၅၃
	၂၂-ဗာဝိသတိမဝဂ္ဂထကာ	၁၀	၄၄၂ - ၄၄၉	၂၇၉ - ၂၈၃	၁၁၄ - ၁၁၅	၁၅၃ - ၁၅၅
	၂၃-တေဝိသတိမဝဂ္ဂ	၉	၄၅၀ - ၅၁၅	၂၈၃ - ၂၈၆	၁၁၅ - ၁၁၆	၁၅၅ - ၁၅၇

(၇၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(၆) ယမကကျမ်း = ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ

စဉ်	ငါး ယမက	အဘိယာ၁။	အဘိဋ္ဌာရ	မူလဋီရ။	အနုဋီရ။
၁	ဂန္ထာရမ္မ	-	၂၈၇ -	၁၁၇ -	၁၅၉ - ၁၆၀
၂	မူလ	၁ - ၁၅	၂၈၇ - ၂၉၂	၁၁၇ - ၁၂၀	၁၆၁ - ၁၆၈
၃	ခန္ဓ	၁၇ - ၇၀	၂၉၂ - ၃၀၅	၁၂၁ - ၁၂၇	၁၆၈ - ၁၇၈
၄	အာယတန	၇၁ - ၁၉၄	၃၀၅ - ၃၁၀	၁၂၇ - ၁၃၃	၁၇၈ - ၁၈၄
၅	သစ္စ	၂၀၅ - ၂၆၅	၃၁၀ - ၃၁၂	၁၃၄ - ၁၃၈	၁၈၅ - ၁၉၀
		အဘိယာ၂			
၆	သင်္ခါရ	၁ - ၅၄	၃၁၃ - ၃၁၇	၁၃၉ - ၁၄၁	၁၉၁ - ၁၉၄
၇	အနုသယ	၅၅ - ၂၈၈	၃၁၇ - ၃၃၁	၁၄၁ - ၁၅၁	၁၉၅ - ၂၀၈
၈	စိတ္တ	၂၈၉ - ၃၁၆	၃၃၁ - ၃၃၄	၁၅၁ - ၁၅၃	၂၀၉ - ၂၁၁
		အဘိယာ၃			
၉	ဓမ္မ	၁ - ၇၂	၃၃၅ - ၃၃၆	၁၅၄ - ၁၅၆	၂၁၂ - ၂၁၃
၁၀	ဣန္ဒြိယ	၇၃ - ၃၃၀	၃၃၇ - ၃၄၀	၁၅၆ - ၁၆၄	၂၁၄ - ၂၂၂

(၇) ပဌာန်းကျမ်း = ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ

ရ။ ပဌာန	အဘိ၊ပါ။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊	မူလဋီ၊	အနုဋီ၊	
	ဂန္ဓာရမ္မ	-	၃၄၁	၁၆၅-၁၆၆	၂၂၃-၂၂၄
	ဓမ္မာနုလောမေ၊				
	တိကပဋ္ဌာနံ				
၁	ပစ္စယုဒ္ဒေသ	၁	၃၄၁-၃၅၃	၁၆၆-၁၇၆	၂၂၄-၂၃၉
၂	ပစ္စယနိဒ္ဒေသ	၂-၁၀	၃၅၃-၃၉၄	၁၇၆-၁၉၈	၂၃၉-၂၆၇
၃	ပုစ္ဆာဝါရ	၁၀-၁၈	၃၉၄-၄၁၀	၁၉၈-၂၀၄	၂၆၇-၂၇၄
၁	ကုသလတ္တိက	၁၉-၂၉၃	၄၁၁-၄၈၁	၂၀၄-၂၃၈	၂၇၄-၃၁၃
၂	ဝေဒနာတ္တိက	၂၉၄-၃၃၃	၄၈၁-၄၈၅	၂၃၈-၂၄၀	၃၁၃-၃၁၅
၃	ဝိပါကတ္တိက	၃၃၄-၃၈၆	၄၈၆-၄၈၇	၂၄၀-၂၄၁	၃၁၆
၄	ဥပါဒိန္နတ္တိက	၃၈၇-၄၄၁	၄၈၇-၄၈၈	၂၄၁-၂၄၃	၃၁၆-၃၂၀
၅	သံကိလိဋ္ဌတ္တိက	၄၄၂-၄၆၄	၄၈၈	၂၄၃-၂၄၄	-
	အဘိ၊ပါ။ ၂။				
၆	ဝိတက္ကတ္တိက	၁-၁၀၇	-	-	၃၂၁-၃၂၂
၇	ပိတိတ္တိက	၁၀၈-၁၃၄	-	-	-
၈	ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ	၁၃၅-၁၇၈	-	၂၄၅	၃၂၂-၃၂၃
၉	ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုက	၁၇၉-၂၃၉	-	-	-
၁၀	အာစယဂါမိ	၂၄၀-၂၇၄	-	-	-
၁၁	သေက္ခ	၂၇၅-၃၀၃	-	-	-

(၇၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ရ။	ပဌာန	အဘိ၊ပ၊၂။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
၁၂	ပရိတ္တ	၃၀၄-၃၄၂	-	-	-
၁၃	ပရိတ္တာရမ္မဏ	၃၄၃-၃၅၉	-	-	-
၁၄	ဟိန	၃၆၀	-	-	-
၁၅	မိစ္ဆတ္တနိယတ	၃၆၁-၃၈၄	-	-	-
၁၆	မဂ္ဂါရမ္မဏ	၃၈၅-၄၀၄	-	-	-
၁၇	ဥပ္ပန္န	၄၀၅-၄၁၁	-	-	-
၁၈	အတိတ	၄၁၂-၄၁၈	-	-	-
၁၉	အတိတာရမ္မဏ	၄၁၉-၄၃၃	-	-	-
၂၀	အဇ္ဈတ္တ	၄၃၄-၄၅၃	-	-	-
၂၁	အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏ	၄၅၄-၄၆၃	-	-	-
၂၂	သနိဒဿနသပ္ပဋိယ	၄၆၄-၄၉၃	၄၉၀	-	-

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၇၇)

ဂဏ	ပဌာန	အဘိ၊ပါ၊၃။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃	မူလဋီ၊၃။	အနုဋီ၊၃။
	ဓမ္မာနုလောမေ		-		
	ဒုကပဋ္ဌာနံ		၄၉၀-၄၉၁		
၁။	ဟေတုဂေါစ္ဆက	၁-၈၅			
၂။	စူဠန္ဒရဒုက	၈၆-၁၅၃			
၃။	အာသဝဂေါစ္ဆက	၁၅၄-၂၀၈			
၄။	သညောဇနဂေါစ္ဆက	၂၀၉-၂၅၂			
၅။	ဂန္ထဂေါစ္ဆက	၂၅၃-၂၉၇			
၆-၇	ဩဃ-ယောဂဂေါစ္ဆက	၂၉၇			
၈။	နိဝရဏဂေါစ္ဆက	၂၉၈-၃၃၆			
၉။	ပရာမာသဂေါစ္ဆက	၃၃၇-၃၆၈			
၁၀။	မဟန္တရဒုက	၃၆၉-၅၅၉			
၁၁။	ဥပါဒါနဂေါစ္ဆက	၅၆၀-၆၀၅			
		အဘိ၊ပါ၊၄။			
၁၂။	ကိလေသဂေါစ္ဆက	၁-၃၇			
၁၃။	ပိဋ္ဌိဒုက	၃၈-၁၉၄			
	ဓမ္မာနုလောမေ		၄၉၁-၄၉၂		
	ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ		-		
	၁ ဟေတုဒုက ၁ ကုသလတ္တိက	၁၉၅-၂၀၈			
	၁ ဟေတုဒုက ၂ ဝေဒနာတ္တိက	၂၀၈-၂၁၇			

(၇၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ရ။ ပဌာန	အဘိပ၊ငှ။
၁ ၃	ဟေတုဒုက ဝိပါကတ္တိက
၁ ၄	ဟေတုဒုက ဥပါဒိန္နတ္တိက
၁ ၅	ဟေတုဒုက သံကိလိဋ္ဌတ္တိက
၁ ၆	ဟေတုဒုက ဝိတက္ကတ္တိက
၁ ၇	ဟေတုဒုက ပီတိတ္တိက
၁ ၈	ဟေတုဒုက ဒဿ-ပဟာတဗ္ဗ
၁ ၉	ဟေတုဒုက ဒဿ-ဟေတုတ္တိက
၁ ၁၀	ဟေတုဒုက အာစယဂါမိ
၁ ၁၁	ဟေတုဒုက သေက္ခတ္တိက
၁ ၁၂	ဟေတုဒုက ပရိတ္တတ္တိက
၁ ၁၃	ဟေတုဒုက ပရိတ္တာရမ္မဏ
၁ ၁၄	ဟေတုဒုက ဟိနတ္တိက
၁ ၁၅	ဟေတုဒုက မိစ္ဆတ္တိနိယတ

ရ။ ပဌာန	အဘိပ၊ငှ။
၁ ၁၆	ဟေတုဒုက မဂ္ဂါရမ္မဏ
၁ ၁၇	ဟေတုဒုက ဥပ္ပန္နတ္တိက
၁ ၁၈	ဟေတုဒုက အတိတတ္တိက
၁ ၁၉	ဟေတုဒုက အတိတာရမ္မဏ
၁ ၂၀	ဟေတုဒုက အဇ္ဈတ္တတ္တိက
၁ ၂၁	ဟေတုဒုက အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏ
၁ ၂၂	ဟေတုဒုက သနိ-သပ္ပဋိဃ
၆ ၁	ဟေတုဂေါစ္ဆက ကုသလတ္တိက
၇ ၁	စူဠန္တရဒုက ကုသလတ္တိက
၁၄ ၁	အာသဝဂေါစ္ဆက ကုသလတ္တိက
၂၀ ၁	သညောဇနဂေါစ္ဆက ကုသလတ္တိက
၂၆ ၁	ဂန္ထဂေါစ္ဆက ကုသလတ္တိက
ဩဃ,ယောဂဂေါစ္ဆကမ္ပိ အာသဝဂေါစ္ဆက ကုသလတ္တိက သဒိသံ။	

ဂဏ	ပဌာန	အဘိပေါဒါ
၄၄ ၁	နိဝရဏဂေါတ္ထိက ကုသလတ္တိက	၃၈၅-၃၉၀
၅၀ ၁	ပရာမာသဂေါတ္ထိက ကုသလတ္တိက	၃၉၀-၃၉၅
၅၅ ၁	မဟန္တရဒ္ဓက ကုသလတ္တိက	၃၉၅-၄၁၃
၆၇ ၁	ဥပါဒါနဂေါတ္ထိက ကုသလတ္တိက	၄၁၃-၄၂၂
၇၅ ၁	ကိလေသဂေါတ္ထိက ကုသလတ္တိက	၄၂၃-၄၂၉
၈၃ ၁	ပိဋ္ဌိဒ္ဓက ကုသလတ္တိက	၄၂၉-၄၅၀
၁၀၀ ၂	သရဏဒ္ဓက ဝေဒနာတ္တိက	၄၅၀-၄၅၁
၁၀၀ ၂၂	သရဏဒ္ဓက သနိဒဿနတ္တိက	၄၆၄-၄၆၅

ဂဏ	ပဌာန	ဘိပေါဒါ	အဘိပေါဒါ
	ဓမ္မာနုလောမေ တိကဒုကပဌာနံ		
၁ ၁	ကုသလတ္တိက ဟေတုဒုက	၄၆၇	၄၉၃
၂၂ ၁၀၀	သနိဒဿနတ္တိက သရဏဒ္ဓက	၆၃၆	

ဓမ္မာနုလောမေ တိကဒုကပဌာနံ နိဋ္ဌိတံ

ဒုက,တိက ပဌာနံ နိဋ္ဌိတံ

(၈၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဂ။	ပဌာန	အစီအစဉ်	အစီအစဉ်
	ဓမ္မာနုလောမေ တိက-တိကပဌာနံ	၁-၃၈	၄၉၃
	ဓမ္မာနုလောမေ	၃၉-၆၁	၄၉၄
	ဒုက-ဒုကပဌာနံ		
	ဓမ္မပစ္စနိယေ တိကပဌာနံ	၆၃-၇၂	၄၉၄
	ဒုကပဌာနံ	၇၃-၁၀၄	
	ဒုကတိကပဌာနံ	၁၀၅-၁၂၁	
	တိကဒုကပဌာနံ	၁၂၃-၁၃၈	
	တိကတိကပဌာနံ	၁၃၉-၁၅၇	
	ဒုကဒုကပဌာနံ	၁၅၉-၁၇၂	
	ဓမ္မာနုလောမေ ပစ္စနိယေ တိကပဌာနံ	၁၇၃-၁၉၅	၄၉၄
	ဒုကပဌာနံ	၁၉၇-၂၁၃	
	ဒုကတိကပဌာနံ	၂၁၅-၂၄၄	
	တိကဒုကပဌာနံ	၂၄၅-၂၈၈	
	တိကတိကပဌာနံ	၂၈၉-၃၀၅	
	ဒုကဒုကပဌာနံ	၃၀၇-၃၂၅	
	ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမေ တိကပဌာနံ	၃၂၇-၃၃၆	၄၉၆-၄၉၉
	ဒုကပဌာနံ	၃၃၇-၃၄၇	
	ဒုကတိကပဌာနံ	၃၄၉-၃၇၅	
	တိကဒုကပဌာနံ	၃၇၇-၄၀၁	
	တိကတိကပဌာနံ	၄၀၃-၄၂၃	
	ဒုကဒုကပဌာနံ	၄၂၅-၄၄၂	

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအချုပ်

စဉ်	ဝဂ္ဂ	ကထာ	နိဒ္ဒေသ
၁။	မဟာ	၁၀	၁၀၆
၂။	ယုဂနဒ္ဒ	၁၀	၂၅
၃။	ပညာ	၁၀	၁၂
	၃	၃၀	၁၄၃

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအကျယ်

စဉ်	ဝဂ္ဂ	ကထာ	နိဒ္ဒေသ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဂဏ္ဍိပဒ		
၁	မဟာ	၁ ဉာဏ	၇၃	၅-၁၂၉	၁	၂-၁-၄၁	၃၂-၂၄၃	
		၂ ဒိဋ္ဌိ	၁၆	၁၂၉-၁၆၁		၄၁-၆၈	၂၄၃-၂၅၆	
		၃ အာနာပါနဿတိ	၆	၁၆၁-၁၉၈		၆၉-၁၂၃	၂၅၆-၂၈၂	
		၄ ဣန္ဒြိယ	၅	၁၉၈-၂၃၀		၁၂၄-၁၄၇	၂၈၂-၂၉၈	
		၅ ဝိမောက္ခ	၁	၂၃၀-၂၆၆		၁၄၇-၁၆၉	၂၉၈-၃၀၉	
		၆ ဂတိ	၁	၂၆၆-၂၇၁		၁၆၉-၁၇၄	၃၀၉-၃၁၂	
		၇ ကမ္မ	၁	၂၇၁-၂၇၂		၁၇၄-၁၇၇	၃၁၂-၃၁၃	
		၈ ဝိပလ္လာသ	၁	၂၇၃-၂၇၄		၁၇၇-၁၇၉	၃၁၃-၃၁၅	
		၉ မဂ္ဂ	၁	၂၇၄-၂၇၇		၁၇၉-၁၈၁	၃၁၅-၃၁၆	
		၁၀ မဏ္ဍပေယျာလ	၁	၂၇၇-၂၈၂		၁၈၁-၁၈၄	၃၁၆-၃၁၈	
	၂	ယုဂနဒ္ဒ	၁ ယုဂနဒ္ဒ	၂	၂၈၃-၂၉၃		၁၈၅-၁၉၆	၃၁၉-၃၂၄
			၂ သစ္စ	၃	၂၉၃-၃၀၂		၁၉၆-၂၀၃	၃၂၄-၃၂၇
			၃ ဗောဇ္ဈင်္ဂ	၁	၃၀၂-၃၁၃		၂၀၃-၂၀၇	၃၂၈-၃၃၀
			၄ မေတ္တာ	၄	၃၁၃-၃၂၄		၂၀၇-၂၁၂	၃၃၀-၃၃၂
			၅ ဝိရာဂ	၁	၃၂၄-၃၂၉		၂၁၂-၂၁၄	၃၃၂-၃၃၃
			၆ ပဋိသမ္ဘိဒါ	၉	၃၂၉-၃၄၂		၂၁၄-၂၂၁	၃၃၄-၃၃၈
			၇ ဓမ္မစက္က	၃	၃၄၂-၃၄၈		၂၂၁-၂၂၃	၃၃၈-၃၄၀
			၈ လောကုတ္တရ	၁	၃၄၉-၃၅၀		၂၂၃-၂၂၇	၃၄၀-၃၄၃
			၉ ဗလ	၁	၃၅၀-၃၅၈		၂၂၇-၂၃၇	၃၄၃-၃၄၉
			၁၀ သုည	၁	၃၅၈-၃၆၆		၂၃၇-၂၄၆	၃၄၉-၃၅၆
	၃	ပညာ	၁ မဟာပညာ	၂	၃၆၇-၃၈၃		၂၄၆-၂၆၄	၃၅၇-၃၆၇
			၂ ဣဒ္ဓိ	၁	၃၈၃-၃၉၁		၂၆၄-၃၀၂	၃၆၇-၃၈၁
			၃ အဘိသမယ	၁	၃၉၁-၃၉၅		၃၀၂-၃၀၅	၃၈၁-၃၈၁
			၄ ဝိဝေက	၂	၃၉၅-၄၀၀		၃၀၆-၃၀၈	၃၈၂-၃၈၅
			၅ စရိယာ	၁	၄၀၀-၄၀၁		၃၀၈-၃၀၉	၃၈၅

(၈၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂ	ကထာ	နိဒ္ဒေသ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	ဂဏ္ဍိပဒ	
၃	ပညာ	၆	ပါဠိဟာရိယ	၁	၄၀၁-၄၀၄	၃၀၉-၃၁၂	၃၈၅-၃၈၇
		၇	သမသီသ	၁	၄၀၄-၄၀၅	၃၁၂	၃၈၇
		၈	သတိပဋ္ဌာန	၁	၄၀၆-၄၀၉	၃၁၂-၃၁၄	၃၈၇-၃၉၀
		၉	ဝိပဿနာ	၁	၄၀၉-၄၁၅	၃၁၅-၃၁၈	၃၉၁-၃၉၄
		၁၀	မာတိကာ	၁	၄၁၅-၄၁၉	၃၁၈-၃၂၃	၃၉၄-၄၀၂

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ခုဒ္ဒကောဒိ (၅)ကျမ်းတွဲအချုပ်

စဉ်	ကျမ်းစာ	နာ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ဝတ္ထု	ဂါထာ
၁	ခုဒ္ဒကပါဌ	၁-၁၁	--	၅	--	၆၉
၂	ဓမ္မပဒ	၁၃-၇၆	၂၆	--	၃၄၅	၄၂၃
၃	ဥဒါန	၇၇-၁၉၃	၈	၈၀	--	၁၀၁
၄	ဣတိဝုတ္တက	၁၉၅-၂၇၇	၁၀	၁၁၂	နိပါတ-၄	၂၆၈
၅	သုတ္တနိပါတ	၂၇၉-၄၅၅	၅	၇၀	နိပါတ-	၁၁၅၅
		-----	၄၉	၂၆၇	-----	၂၀၁၆

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ခုဒ္ဒကောဒိ (၅)ကျမ်းတွဲ အကျယ်
(၁)ခုဒ္ဒကပါဌ

စဉ်	ဝဂ္ဂ	ကထာ	ပါရ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ	
၁	ခုဒ္ဒကပါဌ	၁	သရဏတ္ထယ	၃	၁	၄-၁၃
		၂	ဒဿသိက္ခာပဒ	၁၀	၁-၂	၁၃-၂၇
		၃	ဒွတ္တိသာကာရ	၃၂	၂	၂၇-၆၂
		၄	ကုမာရပညာ	၁-၁၀	၃	၆၂-၇၅
		၅	မင်္ဂလသုတ္တ	၁၃	ဂါထာ	၇၅-၁၃၂
		၆	ရတနသုတ္တ	၁၈	။	၁၃၂-၁၆၈
		၇	တိရောကုဋ္ဌ	၁၃	။	၁၆၈-၁၈၂
		၈	နိဗ္ဗိကဏ္ဍ	၁၆	။	၁၈၂-၁၉၇
		၉	မေတ္တာသုတ္တ	၁၀	။	၁၉၇-၂၁၆

(၂) ဓမ္မပဒ

စဉ်	ဝဂ္ဂ	ဝတ္ထု	ဂါထာ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
၁	ယမက	၁၄	၂၀	၁၃-၁၆	၁
၂	အပ္ပမာဒ	၉	၁၂	၁၆-၁၇	၂-၁၀၂
၃	စိတ္တ	၉	၁၁	၁၈-၁၉	၁၀၃-၁၈၁
၄	ပုပ္ဖ	၁၂	၁၆	၁၉-၂၁	၁၈၂-၂၁၁
၅	ဗာလ	၁၅	၁၆	၂၂-၂၄	၂၁၂-၂၈၁
၆	ပဏ္ဍိတ	၁၁	၁၄	၂၄-၂၆	၂၈၂-၃၅၅
၇	အရဟန္တ	၁၀	၁၀	၂၆-၂၈	၃၅၆-၃၈၁
၈	သဟဿ	၁၄	၁၆	၂၈-၃၀	၃၈၂-၄၀၄
၉	ပါပ	၁၂	၁၃	၃၀-၃၂	၄၀၅-၄၄၇
၁၀	ဒဏ္ဍ	၁၁	၁၇	၃၂-၃၅	၁-၃၀
၁၁	ဇော	၉	၁၁	၃၅-၃၇	၃၁-၆၃
၁၂	အတ္တ	၁၀	၁၀	၃၇-၃၈	၆၄-၈၄
၁၃	လောက	၁၁	၁၂	၃၈-၄၀	၈၅-၁၀၃
၁၄	ဗုဒ္ဓ	၉	၁၈	၄၀-၄၂	၁၀၄-၁၂၅
၁၅	သုခ	၈	၁၂	၄၂-၄၄	၁၂၆-၁၆၄
၁၆	ပိယ	၉	၁၂	၄၄-၄၅	၁၆၅-၁၇၁
၁၇	ကောဓ	၈	၁၄	၄၆-၄၇	၁၇၂-၁၉၁
၁၈	မလ	၁၂	၂၁	၄၇-၅၀	၁၉၂-၂၁၂
၁၉	ဓမ္မဋ္ဌ	၁၀	၁၇	၅၀-၅၂	၂၁၃-၂၄၀
၂၀	မဂ္ဂ	၁၂	၁၇	၅၂-၅၄	၂၄၁-၂၅၂
၂၁	ပကိဏ္ဍက	၉	၁၆	၅၅-၅၆	၂၅၃-၂၇၂
၂၂	နိရယ	၉	၁၄	၅၇-၅၈	၂၇၃-၃၀၇
၂၃	နာဂ	၈	၁၄	၅၉-၆၁	၃၀၈-၃၂၆
၂၄	တဏှာ	၁၂	၂၆	၆၁-၆၅	၃၂၇-၃၅၇
၂၅	ဘိက္ခု	၁၂	၂၃	၆၅-၆၈	၃၅၈-၃၉၂
၂၆	ဗြာဟ္မဏ	၄၀	၄၂	၆၈-၇၄	၃၉၃-၄၅၆

ဝဂ္ဂ	ဝတ္ထု	ဂါထာ
၂၆	၃၀၅	၁၂၇၄

(၈၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

(၃) ဥဒါန

စဉ်	ဝဂ္ဂ		သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
	၁	ဗောဓိ	၁၀	၇၇-၈၇	၆-၈၈
	၂	မုစလိန္ဒ	၁၀	၈၇-၁၀၀	၈၉-၁၄၇
	၃	နန္ဒ	၁၀	၁၀၀-၁၁၆	၁၄၈-၁၉၅
	၄	မေဃိယ	၁၀	၁၁၆-၁၃၂	၁၉၆-၂၄၇
	၅	သောဘဏ	၁၀	၁၃၃-၁၅၁	၂၄၈-၂၉၂
	၆	ဇေဓန္ဒ	၁၀	၁၅၁-၁၆၉	၂၉၃-၃၂၆
	၇	စူဠ	၁၀	၁၇၀-၁၇၇	၃၂၇-၃၅၀
	၈	ပါဠိလိဂါမိယ	၁၀	၁၇၇-၁၉၃	၃၅၁-၃၉၃

ဝဂ္ဂ	သုတ္တ
၈	၈၀

(၄) ဣတိဝုတ္တက

စဉ်	နိပါတ	ဝဂ္ဂ		သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
၁	ကောက	၁	ပဌမ	၁၀	၁၉၅-၁၉၉	၃၂-၅၃
		၂	ဒုတိယ	၁၀	၁၉၉-၂၀၄	၅၃-၇၀
		၃	တတိယ	၇	၂၀၄-၂၀၉	၇၀-၉၁
၂	ဒုက	၁	ပဌမ	၁၀	၂၁၁-၂၁၆	၉၂-၁၁၀
		၂	ဒုတိယ	၁၂	၂၁၆-၂၂၅	၁၁၁-၁၇၁
		၃	တတိယ	၁၀	၂၂၆-၂၃၀	၁၇၂-၁၉၃
၃	တိက	၁	ပဌမ	၁၀	၂၃၀-၂၃၅	၁၉၃-၂၀၇
		၂	ဒုတိယ	၁၀	၂၃၅-၂၄၄	၂၀၇-၂၃၆
		၃	စတုတ္ထ	၁၀	၂၄၄-၂၅၄	၂၃၆-၂၆၇
		၄	ပဉ္စမ	၁၀	၂၅၄-၂၆၃	၂၆၈-၃၀၂
		၅	စတုတ္ထ	၁၃	၂၆၄-၂၇၇	၃၀၃-၃၅၅

နိပါတ	ဝဂ္ဂ	သုတ္တ
၄	၁၁	၁၁၂

(၅) သုတ္တနိပါတ

စဉ်		ဝဂ္ဂ	သုတ္တ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
	၁	ဥရော	၁၂	၂၇၉-၃၁၁	၁ ၂-၂၆၂
	၂	စူဠ	၁၄	၃၁၂-၃၃၉	၂ ၂၆၃-၃၁၄
	၃	မဟာ	၁၂	၃၄၀-၃၉၈	၂ ၂-၁၀၉
	၄	အဋ္ဌက	၁၆	၃၉၉-၄၂၈	၁၁၀-၂၂၇
	၅	ပါရာယန	၁၆	၄၂၉-၄၅၅	၂၂၈-၂၉၀
	၅		၇၀		၂၉၁-၃၂၄

(၈၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိမာနာဒိ (၄)ကျမ်းတွဲအချုပ်

စဉ်	ကျမ်းစာ	နာ		ဝဂ္ဂ		ဂါထာ
၁။	ဝိမာန	၁-၁၂၅	ဣတ္ထိ-၅၀ ပု-၃၅	၇	ဝတ္ထု-၈၅	၁၂၈၉
၂။	ပေတ	၁၂၇-၂၁၈	---	၄	ဝတ္ထု-၅၁	၈၁၄
၃။	ထေရဂါထာ	၂၁၉-၃၇၅	နိပါတ-၂၁	-	ထေရ-၂၆၄	၁၂၈၈
၄။	ထေရီဂါထာ	၃၇၇-၄၃၅	နိပါတ- ၁၆		ထေရီ-၇၃	၅၂၃
						၃၉၁၄

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိမာနာဒိ (၄)ကျမ်းတွဲအကျယ်

(၁) ဝိမာနဝတ္ထု

စဉ်	ဝိမာန	ဝဂ္ဂ		ဝတ္ထု	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
၁	ဣတ္ထိ	၁	ပိဋ	၁၇	၁-၂၁	၅-၈၂
		၂	စိတ္တလတာ	၁၁	၂၁-၃၃	၈၂-၁၀၉
		၃	ပါရိစ္ဆတ္တက	၁၀	၃၃-၅၆	၁၀၉-၁၆၀
		၄	မဇ္ဈိဋ္ဌက	၁၂	၅၆-၇၂	၁၆၀-၂၀၀
၂	ပုရိသ	၅	မဟာရထ	၁၄	၇၃-၉၅	၂၀၁-၂၆၅
		၆	ပါယာသိ	၁၀	၉၅-၁၀၂	၂၆၅-၂၇၉
		၇	သုနိက္ခိတ္တ	၁၁	၁၀၃-၁၂၅	၂၇၉-၃၃၅
		၈		၈၅		

(၂) ပေတဝတ္ထု

စဉ်	ဝဂ္ဂ		ဝတ္ထု	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
	၁	ဥရဂ	၁၂	၁၂၇-၁၃၇	၃-၆၁
	၂	ဥဒုမ္ပရိ	၁၃	၁၃၈-၁၆၆	၆၂-၁၅၅
	၃	စူဠ	၁၀	၁၆၇-၁၈၀	၁၅၆-၁၉၉
	၄	မဟာ	၁၆	၁၈၁-၂၁၇	၂၀၀-၂၇၀
	၅		၅၁		

(၃) ထေရဂါထာ

စဉ်	နိပါတ	ဝဂ္ဂ	ထေရ	ဂါထာ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ		
၁	ကောက	၁	ပဌမ	၁၀	၁၀	၂၁၈-၂၂၂	၁၉-၆၇	၁
		၂	ဒုတိယ	၁၀	၁၀	၂၂၂-၂၂၄	၆၈-၉၁	
		၃	တတိယ	၁၀	၁၀	၂၂၄-၂၂၆	၉၂-၁၁၂	
		၄	စတုတ္ထ	၁၀	၁၀	၂၂၇-၂၂၈	၁၁၃-၁၃၃	
		၅	ပဉ္စမ	၁၀	၁၀	၂၂၉-၂၃၁	၁၃၄-၁၅၄	
		၆	ဆဋ္ဌ	၁၀	၁၀	၂၃၁-၂၃၃	၁၅၅-၁၇၅	
		၇	သတ္တမ	၁၀	၁၀	၂၃၃-၂၃၅	၁၇၅-၁၉၉	
		၈	အဋ္ဌမ	၁၀	၁၀	၂၃၅-၂၃၇	၂၀၀-၂၂၁	
		၉	နဝမ	၁၀	၁၀	၂၃၈-၂၃၉	၂၂၁-၂၄၀	
		၁၀	ဒသမ	၁၀	၁၀	၂၃၉-၂၄၁	၂၄၀-၂၅၉	
		၁၁	ကောဒသမ	၁၀	၁၀	၂၄၁-၂၄၃	၂၅၉-၂၇၈	
		၁၂	ဒွါဒသမ	၁၀	၁၀	၂၄၄-၂၄၅	၂၇၈-၃၀၃	
		၂	ဒုက	၁	ပဌမ	၁၀	၂၀	
၂	ဒုတိယ			၁၀	၂၀	၂၅၀-၂၅၂	၃၃၁-၃၆၀	
၃	တတိယ			၁၀	၂၀	၂၅၃-၂၅၅	၃၆၁-၃၈၉	
၄	စတုတ္ထ			၁၀	၂၀	၂၅၅-၂၅၈	၃၈၉-၄၁၂	
၅	ပဉ္စမ			၉	၁၈	၂၅၉-၂၆၁	၄၁၂-၄၃၃	
၃	တိက		၁၆	၄၈	၂၆၃-၂၆၈	၄၃၄-၄၈၅	၂	
၄	စတုတ္ထ		၁၂	၄၈	၂၆၉-၂၇၄	၁-၃၄		
၅	ပဉ္စက		၁၂	၆၀	၂၇၅-၂၈၁	၃၅-၇၇		
၆	ဆက္က		၁၄	၈၄	၂၈၂-၂၉၀	၇၈-၁၂၂		
၇	သတ္တက		၅	၃၅	၂၉၁-၂၉၄	၁၂၃-၁၄၃		
၈	အဋ္ဌက		၃	၂၄	၂၉၅-၂၉၇	၁၄၄-၁၅၈		
၉	နဝက		၁	၉	၂၉၈-၂၉၉	၁၅၉-၁၆၄		
			၂၃၂	၅၂၆				

(၈၈)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိပါတ်	ထေရ်	ဂါထာ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
၁၀	ဒသက	၇	၇၀	၃၀၀-၃၀၆	၁၆၅-၂၁၂
၁၁	ကောဒသက	၁	၁၁	၃၀၇-၃၀၈	၂၁၃-၂၁၇
၁၂	ဒွါဒသက	၂	၂၄	၃၀၉-၃၁၁	၂၁၈-၂၂၈
၁၃	တေရသက	၁	၁၃	၃၁၂-၃၁၃	၂၂၉-၂၃၈
၁၄	စုဒ္ဒသက	၂	၂၈	၃၁၄-၃၁၆	၂၃၉-၂၄၉
၁၅	သောဠသက	၂	၃၂	၃၁၇-၃၁၉	၂၅၀-၂၆၃
၁၆	ဝိသတိ	၁၀	၂၄၄	၃၂၀-၃၄၀	၂၆၄-၃၅၇
၁၇	တိသ	၃	၁၀၅	၃၄၁-၃၄၉	၃၅၈-၄၂၈
၁၈	စတ္တာလီသ	၁	၄၀	၃၅၀-၃၅၃	၄၂၉-၄၅၆
၁၉	ပညာသ	၁	၅၆	၃၅၄-၃၆၁	၄၅၇-၄၇၉
၂၀	သဋ္ဌိ	၁	၆၉	၃၆၂-၃၆၇	၄၈၀-၅၀၇
၂၁	မဟာ	၁	၇၁	၃၆၈-၃၇၅	၅၀၈-၅၄၆
		၃၂	၇၆၃		

(၄) ထေရ်ဂါထာ

စဉ်	နိပါတ	ထေရ်	ဂါထာ	ပါဠိတော်	အဋ္ဌကထာ
၁	ကောက	၁၈	၁၈	၃၇၇-၃၈၀	၁-၂၅
၂	ဒုက	၁၀	၂၀	၃၈၁-၃၈၃	၂၆-၄၆
၃	တိက	၈	၂၄	၃၈၄-၃၈၆	၄၇-၆၉
၄	စတုက္က	၁	၄	၃၈၇	၇၀-၇၇
၅	ပဉ္စက	၁၂	၆၀	၃၈၈-၃၉၃	၇၈-၁၂၅
၆	ဆက္က	၈	၄၈	၃၉၄-၃၉၈	၁၂၆-၁၆၆
၇	သတ္တက	၃	၂၁	၃၉၉-၄၀၀	၁၆၇-၁၇၃
၈	အဋ္ဌက	၁	၈	၄၀၁	၁၇၄-၁၇၆
၉	နဝက	၁	၉	၄၀၂	၁၇၇-၁၈၀
၁၀	ဒသ	၁	၁၀	၄၀၃	၁၈၁-၁၈၉
၁၁	ကောဒသက	၁	၁၁	၄၀၄-၄၀၅	၁၉၀-၂၀၆
၁၂	ဒွါဒသက	၁	၁၂	၄၀၆-၄၀၇	၂၀၇-၂၁၃
၁၃	သောဠသက	၁	၁၆	၄၀၈-၄၁၉	၂၁၄-၂၅၂
၁၄	ဝိသတိ	၅	၁၁၈	၄၂၀-၄၂၄	၂၅၃-၂၆၆
၁၅	တိသ	၁	၃၄	၄၂၅-၄၂၈	၂၆၇-၂၇၇
၁၆	စတ္တာလီသ	၁	၄၈	၄၂၉-၄၃၅	၂၇၈-၃၀၅
၁၇	မဟာ	၁	၇၅		
		၇၄	၅၃၆		

(၉၀)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အပဒါနာဒိ (၃)ကျမ်းတွဲအချုပ်

စဉ်	ကျမ်းစာ	နာ	အပဒါန	ဝဂ္ဂ	ဂါထာ
၁။	အပဒါန	အပ၊ ၁။			
	(က) ဗုဒ္ဓ	၁-၄၄၅	၁	--	၈၂
	(ခ) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ	အပ၊ ၂။	၄၁	--	၅၈
	(ဂ) ထေရ	၁-၁၈၅	၅၆၀	၅၆	၆၃၉၁
	(ဃ) ထေရီ	၁၈၇-၂၉၈	၄၀	၄	၁၃၅၉
					၇၈၉၀

	ကျမ်းစာ	နာ	ဗုဒ္ဓဝံသ	ဂါထာ
၂။	ဗုဒ္ဓဝံသ	အပ၊ ၂။		
	(က) ရတနစင်္ကမ	၂၉၉-၃၈၄		၈၁
	(ခ) သုမေဓမပတ္တနာ			၁၈၇
	(ဂ) ဗျာပိတဗုဒ္ဓဝံသ		၂၄-ဆူ	၇၄၀
	(ဃ) ဂေါတမ			၂၄
	(င) ဗုဒ္ဓပကိဏ္ဍက			၂၀
	(စ) ဓာတုဘာဇနီယ			၁၈
				၁၀၇၀

၃။	စရိယာပိဋက	အပ၊ ၂။ ၃၈၅-၄၂၀	စရိယာ	ဝဂ္ဂ	ဂါထာ
	(က) ဒါနပါရမီနိဒ္ဒေသ		၁၀	၁	၁၄၂
	(ခ) သီလပါရမီနိဒ္ဒေသ		၁၀	၁	၉၁
	(ဂ) ဥပေက္ခာပါရမီနိဒ္ဒေသ		၁၅	၁	၁၂၂
			၃၅	၃	၃၅၅

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ အပဒါနာဒိ (၃)ကျမ်းတွဲအကျယ်
(၁)အပဒါန (ဂ)ထေရာပဒါန

စဉ်	ဝဂ္ဂ	အပဒါန	ဂါထာ		အပ	အပ၊ ဌ	
၁	ဗုဒ္ဓ	၁	၈၂	၁	၁-၇	၁၁၅-၁၄၂	၁
၂	ပစ္စေကဗုဒ္ဓ	၄၁	၅၇		၈-၁၆	၁၄၂-၂၂၈	
၁	ထေရ	၁၀	၅၂၂		၁၆-၅၉	၂၂၈-၃၅၂	
၂	သီဟာသနိယ	၁၀	၁၄၀		၆၀-၇၃	၁-၃၁	၂
၃	သုဘူတိ	၁၀	၁၈၈		၇၄-၉၀	၃၁-၄၇	
၄	ကုဏ္ဍဓာန	၁၀	၁၁၃		၉၁-၁၀၁	၄၇-၆၆	
၅	ဥပါလိ	၁၀	၁၄၃		၁၀၂-၁၁၄	၆၆-၇၇	
၆	ဗိဇနိ	၁၀	၉၂		၁၁၅-၁၂၃	၇၇-၈၇	
၇	သကစိန္တနိယ	၁၀	၇၄		၁၂၄-၁၃၁	၈၇-၉၇	
၈	နာဂသမာလ	၁၀	၇၄		၁၃၂-၁၃၉	၉၇-၁၀၅	
၉	တိမိရ	၁၀	၅၆		၁၄၀-၁၄၆	၁၀၅-၁၁၃	
၁၀	သုဓာ	၁၀	၆၀	ပထမ	၁၄၇-၁၅၃	၁၁၄-၁၂၀	
၁၁	ဘိက္ခဒါယိ	၁၀	၆၆	သတက	၁၅၄-၁၆၀	၁၂၀-၁၂၈	
၁၂	မဟာပရိဝါရ	၁၀	၉၀		၁၆၁-၁၆၉	၁၂၈-၁၃၆	
၁၃	သေရေယျ	၁၀	၁၀၅		၁၇၀-၁၇၉	၁၃၇-၁၄၅	
၁၄	သောဘိတ	၁၀	၇၂		၁၈၀-၁၈၇	၁၄၆-၁၅၃	
၁၅	ဆတ္တ	၁၀	၅၂		၁၈၈-၁၉၃	၁၅၃-၁၆၁	
၁၆	ဗန္ဓုဇိဝက	၁၀	၅၇		၁၉၄-၂၀၀	၁၆၁-၁၆၉	
၁၇	သုပါရိစရိယ	၁၀	၅၄		၂၀၁-၂၀၆	၁၆၉-၁၇၇	
၁၈	ကုမုဒ	၁၀	၄၈		၂၀၇-၂၁၂	၁၇၈-၁၈၅	
၁၉	ကုဋုဇပုပ္ဖိယ	၁၀	၆၂		၂၁၂-၂၁၉	၁၈၅	
၂၀	တမာလပုပ္ဖိယ	၁၀	၅၇	ဒုတိယ	၂၂၀-၂၂၆	၁၈၅-၁၈၆	
၂၁	ကဏိကာရပုပ္ဖိယ	၁၀	၄၉	သတက	၂၂၇-၂၃၂	၁၈၆	

(၉၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ဝဂ္ဂ	အပဒါန	ဂါထာ		အပ	အပ၌
၂၂	ဟတ္ထိ	၁၀	၅၄		၂၃၃-၂၃၈	
၂၃	အာလမ္ပနဒါယက	၁၀	၅၁		၂၃၉-၂၄၄	
၂၄	ဥဒကာသန	၁၀	၃၈		၂၄၅-၂၄၉	၁၈၇-၁၈၈
၂၅	တုဝရဒါယက	၁၀	၃၇		၂၅၀-၂၅၄	၁၈၈-၁၈၉
၂၆	ထောမက	၁၀	၄၁		၂၅၅-၂၅၉	၁၈၉-၁၉၀
၂၇	ပဒုမုက္ခိပ	၁၀	၄၂		၂၆၀-၂၆၄	၁၉၁
၂၈	သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗောဟန	၁၀	၄၁		၂၆၅-၂၆၉	၁၉၁-၁၉၃
၂၉	ပဏ္ဏဒါယက	၁၀	၄၈	တတိယ	၂၇၀-၂၇၅	၁၉၃-၁၉၄
၃၀	စိတကပူဇော	၁၀	၄၆	သတက	၂၇၆-၂၈၁	၁၉၄-၁၉၆
၃၁	ပဒုမကေသရ	၁၀	၅၁		၂၈၂-၂၈၇	၁၉၆-၁၉၇
၃၂	အာရက္ခဒါယက	၁၀	၅၇		၂၈၈-၂၉၄	၁၉၇-၁၉၈
၃၃	ဥမာပုပ္ဖိယ	၁၀	၁၀၅		၂၉၅-၃၀၄	၁၉၈
၃၄	ဂန္ဓောဒက	၁၀	၁၄၂		၃၀၅-၃၁၇	၁၉၉
၃၅	ကေပဒုမိယ	၁၀	၆၆		၃၁၈-၃၂၄	
၃၆	သဒ္ဓသညက	၁၀	၄၀		၃၂၅-၃၂၉	
၃၇	မန္တာရဝပုပ္ဖိယ	၁၀	၄၀		၃၃၀-၃၃၄	
၃၈	ဗောဓိဝန္ဓန	၁၀	၅၈		၃၃၅-၃၄၀	
၃၉	အာဝဋ္ဌဖလ	၁၀	၉၆	စတုတ္ထ	၃၄၁-၃၅၀	၁၉၉-၂၀၁
၄၀	မိလိန္ဒဝစ္ဆ	၁၀	၅၁၉	သတက	၃၅၁-၃၉၅	၂၀၂-၂၀၅
၄၁	မေတ္တေယျ	၁၀	၃၇၈		၃၉၇-၄၂၈	၂၀၅-၂၀၈
၄၂	ဘဒ္ဒါလိ	၁၀	၁၉၆		၄၂၉-၄၄၅	၂၀၈
၄၃	သင်္ကံသမ္ပဇ္ဇက	၁၀	၁၆၉	၂	၁-၁၅	၂၀၈
၄၄	ကေဝိဟာရိ	၁၀	၈၇		၁၆-၂၃	၂၀၈
၄၅	ဝိဘိတက	၁၀	၈၀		၂၄-၃၁	၂၀၈
၄၆	ဇေတိဒါယက	၁၀	၆၇		၃၂-၃၈	၂၀၉
၄၇	သာလကုသုမိဟ	၁၀	၇၂		၃၉-၄၅	၂၀၉
		၂၆၀	၂၆၂၁			

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၉၃)

စဉ်	ဝဂ္ဂ	အပဒါန	ဂါထာ		အပ	အပ၊ ဌ
၄၈	နဠမာလိ	၁၀	၉၅		၄၆-၅၄	၂၀၉-၂၁၀
၄၉	ပံသုကူလ	၁၀	၂၂၀		၅၅-၇၃	၂၁၀-၂၁၂
၅၀	ကိင်္ကဏိပုပ္ဖ	၁၀	၁၀၉	ပဉ္စမ	၇၄-၈၃	၂၁၂
၅၁	ကဏိကာရ	၁၀	၉၉	သတက	၈၄-၉၂	
၅၂	ဖလဒါယက	၁၀	၈၃		၉၃-၁၀၀	
၅၃	တိဏဒါယက	၁၀	၁၂၆		၁၀၁-၁၁၂	
၅၄	ကစ္စာယန	၁၀	၃၆၂		၁၁၃-၁၄၂	၂၁၂-၂၄၃
၅၅	ဘဒ္ဒိယ	၁၀	၃၀၈		၁၄၃-၁၆၇	၂၄၃-၂၇၀
၅၆	ယသ	၁၁	၁၉၅		၁၆၉-၁၈၅	၂၇၀-၃၀၃
		၉၁	၁၂၈၂			

(၁)အပဒါန (ဃ)ထေရီပဒါန

စဉ်	ဝဂ္ဂ	အပဒါန	ဂါထာ	အပ
၁	သုမေဓာ	၁၀	၁၃၀	၁၈၇-၁၉၈
၂	ကျေပေါသထိက	၁၀	၅၁၁	၁၉၉-၂၃၉
၃	ကုဏ္ဍလကေသိ	၁၀	၄၈၅	၂၄၀-၂၇၈
၄	ခတ္တိယာ	၁၀	၂၃၃	၂၇၉-၂၉၈

(၂) ဗုဒ္ဓဝံသ

စဉ်	ဗုဒ္ဓဝံသ	ဂါထာ	ဖော်စဉ်သက္ကတံရ	ဗုဒ္ဓဝံသ	ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဌ
၁	ရတနစက်မ	၈၁		၂၉၉-၃၀၆	၆-၈၄
၂	သုမေဓပတ္တနာ	၁၈၇		၃၀၆-၃၂၁	၈၅-၁၄၄
၁	ဒီပင်္ကရ	၃၁	သုမေဓ(တာပသော)	၃၂၁-၃၂၃	၁၄၄-၁၅၉
၂	ကောဏ္ဍည	၃၈	ဝိဇီတာဝိ(စက္ကဝတ္တိ) ပဗ္ဗဇိ တဿ သန္တိကေ	၃၂၃-၃၂၆	၁၆၀-၁၇၀
၃	မင်္ဂလ	၃၂	သုရူပိ(ဗြာဟ္မဏော) ပဗ္ဗဇိ တဿ သန္တိကေ	၃၂၆-၃၂၉	၁၇၀-၁၈၄
၄	သုမန	၃၄	အတုလော(နာဂရာဇာ)	၃၂၉-၃၃၁	၁၈၄-၁၉၁
၅	ရေဝတ	၂၉	အတိဒေဝေါ(ဗြာဟ္မဏော)	၃၃၁-၃၃၄	၁၉၂-၁၉၈
၆	သောဘိတ	၃၀	သုဇာတော(ဗြာဟ္မဏော)	၃၃၄-၃၃၆	၁၉၉-၂၀၄
၇	အနောမဒဿီ	၂၉	မဟေသက္ခော(ယက္ခသေနာပတိ)	၃၃၆-၃၃၈	၂၀၅-၂၁၁
၈	ပဒုမ	၂၉	သီဟော	၃၃၈-၃၄၀	၂၁၁-၂၁၇
၉	နာရဒ	၃၃	ဇဋ္ဌိလော	၃၄၁-၃၄၃	၂၁၇-၂၂၅
၁၀	ပဒုမုတ္တရ	၃၁	ဇဋ္ဌိလော(မဟာရဋ္ဌိကော)	၃၄၃-၃၄၅	၂၂၆-၂၃၃
၁၁	သုမေဓ	၃၁	ဥတ္တရော (မာဏဝေါ) ပဗ္ဗဇ္ဇောဘိရောစယိ	၃၄၆-၃၄၈	၂၃၄-၂၃၉
၁၂	သုဇာတ	၃၆	စက္ကဝတ္တိ(ရာဇာ) ပဗ္ဗဇိ တဿ သန္တိကေ	၃၄၈-၃၅၁	၂၃၉-၂၄၅
၁၃	ပိယဒဿီ	၂၇	ကဿပေါ(ဗြာဟ္မဏမာဏဝေါ)	၃၅၁-၃၅၃	၂၄၅-၂၅၃
၁၄	အတ္တဒဿီ	၂၆	သုသီမော(ဗြဟ္မဏမဟာသာလော)	၃၅၃-၃၅၅	၂၅၄-၂၅၈
၁၅	ဓမ္မဒဿီ	၂၅	သက္ခော ဒေဝရာဇာ	၃၅၅-၃၅၇	၂၅၉-၂၆၃
၁၆	သိဒ္ဓတ္ထ	၂၄	မင်္ဂလော(ဗြာဟ္မဏော)	၃၅၇-၃၅၉	၂၆၃-၂၆၇
၁၇	တိဿ	၂၈	သုဇာတော(ရာဇာ)	၃၅၉-၃၆၃	၂၆၇-၂၇၂

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၉၅)

စဉ်	ဗုဒ္ဓဝံသ	ဂါထာ	ဗောဓိသတ္တုတုံရ	ဗုဒ္ဓဝံသ	ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဌ
၁၈	ဖုဿ	၂၅	ဝိဇိတာဝိ(ခတ္တိယော) ပဗ္ဗဇိ တဿ သန္တိကေ	၃၆၁-၃၆၃	၂၇၃-၂၇၆
၁၉	ဝိပဿီ	၃၇	အတုလော(နာဂရာဇာ)	၃၆၃-၃၆၆	၂၇၇-၂၈၄
၂၀	သိဒ္ဓိ	၂၈	အရိန္ဒမော(ရာဇာ)	၃၆၆-၃၆၈	၂၈၅-၂၉၀
၂၁	ဝေဿဘူ	၃၀	သုဒဿနော(ခတ္တိယော) ပဗ္ဗဇိ ဇိန သန္တိကေ	၃၆၈-၃၇၁	၂၉၀-၂၉၅
၂၂	ကကုသန္ဓ	၂၇	ခေမော(ခတ္တိယော) ပဗ္ဗဇိ တဿ သန္တိကေ	၃၇၁-၃၇၃	၂၉၆-၃၀၁
၂၃	ကောဏာဂမန	၂၉	ပဗ္ဗတော(ခတ္တိယော) ပဗ္ဗဇိ ဇိန သန္တိကေ	၃၇၃-၃၇၅	၃၀၁-၃၀၆
၂၄	ကဿပ	၅၁	ဇောတိပါလော(မာဏဝေါ) ပဗ္ဗဇိ တဿ သန္တိကေ	၃၇၆-၃၇၉	၃၀၇-၃၁၅
၂၅	ဂေါတမ	၂၄		၃၇၉-၃၈၁	၃၁၅-၃၄၈
၂၆	ဗုဒ္ဓပကိဏ္ဍက	၂၀		၃၈၁-၃၈၃	၃၄၈
၂၇	ဓာတုဘာဇနီယ	၁၈		၃၈၃-၃၈၄	၃၅၃-၃၅၄

= ဗျာဒိတ်ပေးဘုရားရှင်

၂၄-ဆူ

= ဗျာဒိတ်ခံဘုရားရှင်

၁-ဆူ

(၃) စရိယာပိဋက

	စဉ်	ဝဂ္ဂ	စရိယာ	ဂါထာ	ဇာတက	စရိယာ	စရိယာ၊ ဌ				
ဒါနပါရမီနိဒ္ဒေသ (၁၀)	၁	အင်္ဂုတ္တိ	၁	အင်္ဂုတ္တိ	၁၀	ဇာ.၁။ ၂၆၆။	၃၈၅-၃၈၆	၂၁-၂၉			
			၂	သင်္ခ	၉	ဇာ.၁။ ၂၀၅။	၃၈၆-၃၈၇	၂၉-၃၅			
			၃	ကုရုရာဇ	၈	ဇာ.၁။ ၈၁။	၃၈၇	၃၆-၄၀			
			၄	မဟာသုဒဿန	၉	ဒီ.၂။ ၁၃၉။	၃၈၇-၃၈၈	၄၀-၄၆			
						ဇာ.၁။ ၂၂။					
			၅	မဟာဂေါဝိန္ဒ	၃	ဒီ.၂။ ၁၇၈။	၃၈၈-၃၈၉	၄၆-၅၂			
			၆	နိမိရာဇ	၅	ဇာ.၂။ ၁၈၄။	၃၈၉	၅၂-၅၈			
			၇	စန္ဒကုမာရ	၆	ဇာ.၂။ ၂၄၂။	၃၈၉-၃၉၀	၅၉-၆၄			
			၈	သိဝိရာဇ	၁၆	ဇာ.၁။ ၃၁၆။	၃၉၀-၃၉၁	၆၄-၇၅			
			၉	ဝေဿန္တရ	၅၇	ဇာ.၂။ ၃၁၂။	၃၉၁-၃၉၆	၇၆-၁၀၃			
			၁၀	သဿပဏ္ဍိတ	၁၉	ဇာ.၁။ ၁၀၁။	၃၉၆-၃၉၇	၁၀၄-၁၁၀			
			သီလပါရမီနိဒ္ဒေသ (၁၀)	၂	ဟတ္ထိနာဂ	၁	မာတုပေါသက	၁၀	ဇာ.၁။ ၂၂၆။	၃၉၉	၁၁၁-၁၁၅
						၂	ဘူရိဒတ္တ	၉	ဇာ.၂။ ၂၂၁။	၄၀၀	၁၁၆-၁၂၅
၃	စမ္ပေယျနာဂ	၆				ဇာ.၁။ ၃၃၈။	၄၀၀-၄၀၁	၁၂၅-၁၃၁			
၄	စူဠဗောဓိ	၁၁				ဇာ.၁။ ၂၀၇။	၄၀၁-၄၀၂	၁၃၁-၁၃၈			
၅	မဟိသရာဇ	၁၁				ဇာ.၁။ ၈၂။	၄၀၂-၄၀၃	၁၃၈-၁၄၁			
၆	ရုရုမိဂရာဇ	၁၂				ဇာ.၁။ ၂၇၀။	၄၀၃-၄၀၄	၁၄၁-၁၄၈			
၇	မာတင်္ဂ	၆				ဇာ.၁။ ၃၀၉။	၄၀၄	၁၄၉-၁၅၇			
၈	ဓမ္မဒေဝပုတ္တ	၈				ဇာ.၁။ ၂၂၉။	၄၀၅	၁၅၇-၁၆၂			
၉	အလီနသတ္တ	၁၁				ဇာ.၁။ ၃၆၅။	၄၀၅-၄၀၆	၁၆၃-၁၇၀			
၁၀	သင်္ခပါလ	၇				ဇာ.၂။ ၁၆။	၄၀၆-၄၀၇	၁၇၀-၁၇၆			

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၉၇)

	စဉ်	ဝဂ္ဂ	စရိယာ	ဂါထာ	ဇာတက	စရိယာ	စရိယာ၊ ဌ		
(၆၁) လင်္ခေဒ္ဒါဝဂ္ဂဇာတကဓမ္မိ	၃	ယုဓမ္မယ	၁	ယုဓမ္မယ	၆	ဇော၊ ၁။ ၂၃၅။	၄၀၈	၁၇၇-၁၈၀	
			၂	သောမနဿ	၁၇	ဇော၊ ၁။ ၃၃၄။	၄၀၈-၄၀၉	၁၈၁-၁၈၉	
			၃	အယောဃရ	၁၀	ဇော၊ ၁။ ၃၅၃။	၄၁၀	၁၈၉-၁၉၃	
			၄	ဘိသ	၈	ဇော၊ ၁။ ၂၈၅။	၄၁၀-၄၁၁	၁၉၃-၂၀၂	
			၅	သောဏပဏ္ဍိတ	၆	ဇော၊ ၂။ ၇၄။	၄၁၁-၄၁၂	၂၀၂-၂၀၈	
			၆	တေမိယ	၁၉	ဇော၊ ၂။ ၁၄၉။	၄၁၂-၄၁၃	၂၀၈-၂၂၀	
			၇	ကပိရာဇ	၄	ဇော၊ ၁။ ၆၁။	၄၁၃-၄၁၄	၂၂၀-၂၂၃	
			၈	သစ္စတာပသ	၁		၄၁၄	၂၂၃-၂၂၅	
			၉	ဝဋ္ဋပေါတက	၁၁	ဇော၊ ၁။ ၉။	၄၁၄-၄၁၅	၂၂၅-၂၂၈	
			၁၀	မစ္ဆရာဇ	၉	ဇော၊ ၁။ ၁၈။	၄၁၅-၄၁၆	၂၂၉-၂၃၂	
			၁၁	ကဏ္ဍဒီပါယန	၁၃	ဇော၊ ၁။ ၂၀၈။	၄၁၆-၄၁၇	၂၃၃-၂၄၀	
			၁၂	သုတသောမ	၆	ဇော၊ ၂။ ၁၃၁။	၄၁၇-၄၁၈	၂၄၀-၂၄၉	
			၁၃	သုဝဏ္ဏသာမ	၃	ဇော၊ ၂။ ၁၇၄။	၄၁၈	၂၄၉-၂၅၄	
			၁၄	ကောရာဇ	၅	ဇော၊ ၁။ ၉၄။	၄၁၈-၄၁၉	၂၅၄-၂၅၈	
			၁၅	မဟာလောမဟံသ	၄	ဇော၊ ၂။ ၂၂။	၄၁၉-၄၂၀	၂၅၉-၂၆၂	
						ဥဒ္ဓါနဂါထာ			၂၆၂-၂၆၈
						ပကိဏ္ဏကကထာ			၂၆၉-၃၂၇
						နိဂမန			၃၂၇-၃၂၈

ဝဂ္ဂ	စရိယ	ဂါထာ
၃	၃၆	

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကအချုပ်

စဉ်	နိပါတ	ဝဂ္ဂ	ဇာတက	ဂါထာ	ဇာ-၁	မှ- - - ထိ	ဇာ-၄	စာမျက်နှာ
၁။	ကေက	၁၅	၁၅၀	၁၅၀	ဇာ-၁	၁-၃၅	၁။	၁၁၁-၅၃၈
၂။	ဒုက	၁၀	၁၀၀	၂၀၁		၃၆-၇၀	၂။	၁-၂၄၇
၃။	တိက	၅	၅၀	၁၅၀		၇၁-၉၂		၂၄၈-၄၀၈
၄။	စတုက္က	၅	၅၀	၂၀၀		၉၃-၁၁၉	၃။	၁-၁၄၁
၅။	ပဉ္စက	၃	၂၅	၁၄၀		၁၂၀-၁၃၆		၁၄၂-၂၁၃
၆။	ဆက္က	၂	၂၀	၁၄၀		၁၃၇-၁၅၄		၂၁၄-၂၉၇
၇။	သတ္တက	၂	၂၁	၁၆၀		၁၅၅-၁၇၄		၂၉၈-၄၀၀
၈။	အဋ္ဌက		၁၀	၉၅		၁၇၅-၁၈၆		၄၀၁-၄၅၈
၉။	နဝက		၁၂	၁၁၃		၁၈၇-၂၀၀		၄၅၉-၅၁၇
၁၀။	ဒသက		၁၆	၁၇၉		၂၀၁-၂၂၅	၄။	၁-၉၀
၁၁။	ကောဒသက		၉	၁၂၀		၂၂၆-၂၄၀		၉၁-၁၄၆
၁၂။	ဒွါဒသက		၁၀	၁၃၂		၂၄၁-၂၅၆		၁၄၇-၂၀၀
၁၃။	တေရသက		၁၀	၁၅၁		၂၅၇-၂၇၅		၂၀၁-၂၇၅
၁၄။	ပကိဏ္ဍက		၁၃	၂၈၉		၂၇၆-၃၀၈		၂၇၆-၃၇၅
၁၅။	ဝိသတိ		၁၄	၃၈၆	၃၀၉-၃၅၇		၃၇၆-၅၀၄	
၁၆။	တိသ		၁၀	၃၆၉	၃၅၈-၄၀၀	၅။	၁-၁၁၃	
၁၇။	စတ္တာလိသ		၅	၂၄၅	၁-၃၀		၁၁၄-၂၀၂	
၁၈။	ပဏ္ဏာသ		၃	၁၈၂	၃၁-၅၂		၂၀၃-၂၆၀	
၁၉။	သဋ္ဌိ		၂	၁၃၄	၅၃-၆၅		၂၆၁-၂၉၆	
၂၀။	သတ္တတိ		၂	၁၈၃	၆၆-၈၂		၂၉၇-၃၅၄	
၂၁။	အသိတိ		၅	၄၉၄	၈၃-၁၄၈		၃၅၅-၅၅၃	
၂၂။	မဟာ		၁၀	၂၄၄၀	၁၄၉-၃၇၈	၆။	တေ ဇ သု နေ မ ၁-၃၃၂	
			၅၄၇	၆၆၅၃			၇။	ဘူ စံ နာ ဝိ ဝေ ၁-၃၈၇

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကအကျယ်

စဉ်	နိပါတ		ဝဂ္ဂ	ဇာတက	ဂါထာ		ဇာဝ	ဇာ ဌ	ဇာတ်သင်္ကေတ	
၁	ကောက	၁၅၀	၁ အပဏ္ဏက	၁၀	၁၀		၁-၃	၁	၁၁၁-၁၅၈	၁-၁၀
			၂ သီလ	၁၀	၁၀		၃-၅		၁၅၉-၁၈၈	၁၁-၂၀
			၃ ကုရုဂ်	၁၀	၁၀		၆-၈		၁၈၉-၂၁၄	၂၁-၃၀
			၄ ကုလာဝက	၁၀	၁၀		၈-၁၀		၂၁၄-၂၅၁	၃၁-၄၀
			၅ အတ္တကာမ	၁၀	၁၀		၁၀-၁၂		၂၅၁-၂၇၉	၄၁-၅၀
			၆ အာသီသ	၁၀	၁၀		၁၃-၁၄		၂၇၉-၃၀၂	၅၁-၆၀
			၇ ဣတ္ထိ	၁၀	၁၀		၁၅-၁၆		၃၀၃-၃၃၃	၆၁-၇၀
			၈ ဝရုဏ	၁၀	၁၀		၁၇-၁၉		၃၃၄-၃၈၁	၇၁-၈၀
			၉ အပါယိမှ	၁၀	၁၀		၁၉-၂၁		၃၈၁-၄၀၂	၈၁-၉၀
			၁၀ လိတ္တ	၁၀	၁၀		၂၂-၂၃		၄၀၂-၄၃၄	၉၁-၁၀၀
			၁၁ ပရောသတ	၁၀	၁၀		၂၄-၂၆		၄၃၅-၄၄၉	၁၀၁-၁၁၀
			၁၂ ဟံစိ	၁၀	၁၀		၂၆-၂၈		၄၄၉-၄၆၆	၁၁၁-၁၂၀
			၁၃ ကုသနာဋီ	၁၀	၁၀		၂၈-၃၀		၄၆၆-၄၉၀	၁၂၁-၁၃၀
			၁၄ အသမ္ပဒါန	၁၀	၁၀		၃၀-၃၂		၄၉၁-၅၁၂	၁၃၁-၁၄၀
			၁၅ ကကဏ္ဍက	၁၀	၁၀		၃၃-၃၅		၅၁၃-၅၃၈	၁၄၁-၁၅၀
၂	ဒုက	၁၀	၁ ဒဠ	၁၀	၂၀		၃၆-၃၉	၂	၁-၃၆	၁၅၁-၁၆၀
			၂ သန္တဝ	၁၀	၂၀		၄၀-၄၂		၃၆-၅၇	၁၆၁-၁၇၀
			၃ ကလျာဏ	၁၀	၂၀		၄၃-၄၆		၅၇-၇၈	၁၇၁-၁၈၀
			၄ အသဒိသ	၁၀	၂၀		၄၆-၄၉		၇၉-၁၀၃	၁၈၁-၁၉၀
			၅ ရုဟက	၁၀	၂၀		၅၀-၅၂		၁၀၃-၁၂၆	၁၉၁-၂၀၀
			၆ နတံဒဠ	၁၀	၂၀		၅၃-၅၆		၁၂၇-၁၅၀	၂၀၁-၂၁၀
			၇ ဝီရဏထမ္ဘ	၁၀	၂၀		၅၆-၅၉		၁၅၀-၁၈၀	၂၁၁-၂၂၀
			၈ ကာသာဝ	၁၀	၂၀		၆၀-၆၃		၁၈၀-၂၀၂	၂၂၁-၂၃၀
			၉ ဥပါဟန	၁၀	၂၀		၆၄-၆၇		၂၀၂-၂၂၂	၂၃၁-၂၄၀
			၁၀ သိဂီလ	၁၀	၂၀		၆၇-၇၀		၂၂၂-၂၄၇	၂၄၁-၂၅၀

(၁၀၀)

အရှင်ကုမာရ (အဝုမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိပါတ		ဝဂ္ဂ	ဇာတက	ဂါထာ	ဇာဝဏ္ဏ	ဇာ ဌ	ဇာတ်သင်္ကေတ	
၃	တိက	၅၀	၁	သင်္ကပ္ပ	၁၀	၃၀	၇၁-၇၅	၂၄၈-၂၉၀	၂၅၁-၂၆၀
			၂	ပဒုမ	၁၀	၃၀	၇၅-၇၉	၂၉၀-၃၁၉	၂၆၁-၂၇၀
			၃	ဥဒပါန	၁၀	၃၀	၇၉-၈၃	၃၂၀-၃၅၁	၂၇၁-၂၈၀
			၄	အဗ္ဗန္တရ	၁၀	၃၀	၈၄-၈၇	၃၅၂-၃၈၈	၂၈၁-၂၉၀
			၅	ကုမ္ဘ	၁၀	၃၀	၈၈-၉၂	၃၈၈-၄၀၈	၂၉၁-၃၀၀
၄	စတုက္က	၅၀	၁	ကာလိင်္ဂ	၁၀	၄၀	၉၃-၉၈	၃-၃၁	၃၀၁-၃၁၀
			၂	ပုစိမန္တ	၁၀	၄၀	၉၈-၁၀၃	၃၁-၆၅	၃၁၁-၃၂၀
			၃	ကုဋိဒူသက	၁၀	၄၀	၁၀၃-၁၀၈	၆၅-၉၃	၃၂၁-၃၃၀
			၄	ကောကိလ	၁၀	၄၀	၁၀၉-၁၁၃	၉၄-၁၂၁	၃၃၁-၃၄၀
			၅	စူဠကုဏ္ဍာလ	၁၀	၄၀	၁၁၄-၁၁၉	၁၂၁-၁၄၀	၃၄၁-၃၅၀
၅	ပဉ္စက	၂၅	၁	မဏိကုဏ္ဍလ	၁၀	၅၉	၁၂၀-၁၂၇	၁၄၂-၁၇၆	၃၅၁-၃၆၀
			၂	ဝဏ္ဏရောဟ	၁၀	၅၀	၁၂၇-၁၃၃	၁၇၆-၁၉၇	၃၆၁-၃၇၀
			၃	အဗု	၅	၃၁	၁၃၃-၁၃၆	၁၉၇-၂၁၂	၃၇၁-၃၇၅
၆	ဆက္က	၂၀	၁	အဝါရိယ	၁၀	၇၆	၁၃၇-၁၄၆	၂၁၄-၂၅၉	၃၇၆-၃၈၅
			၂	ခရပုတ္တ	၁၀	၆၄	၁၄၆-၁၅၄	၂၅၉-၂၉၇	၃၈၆-၃၉၅
၇	သတ္တက	၂၁	၁	ကုက္က	၁၀	၇၅	၁၅၅-၁၆၄	၂၉၈-၃၄၃	၃၉၆-၄၀၅
			၂	ဂန္ဓာရ	၁၁	၈၅	၁၆၅-၁၇၄	၃၄၃-၃၉၉	၄၀၆-၄၁၆
၈	အဋ္ဌက	၁၀		၁၀	၉၅	၁၇၅-၁၈၆	၄၀၁-၄၅၈	၄၁၇-၄၂၆	
၉	နဝက			၁၂	၁၁၃	၁၈၇-၂၀၀	၄၅၉-၅၁၇	၄၂၇-၄၃၈	
၁၀	ဒသက			၁၆	၁၇၉	၂၀၁-၂၂၅	၄-၉၀	၄၃၉-၄၅၄	

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာ ကျမ်းစာများစာရင်း

(၁၀၁)

စဉ်	နိပါတ	ဝဂ္ဂ		ဇာတက	ဂါထာ	ဇာဝါ		ဇာ ဌ	ဇာတ်သင်္ကေတ
၁၁	ကောဒသက			၉	၁၂၀		၂၂၆-၂၄၀	၉၁-၁၄၆	၄၅၅-၄၆၃
၁၂	ဒွါဒသက			၁၀	၁၃၂		၂၄၁-၂၅၆	၁၄၇-၂၀၀	၄၆၄-၄၇၃
၁၃	တေရသက			၁၀	၁၅၁		၂၅၇-၂၇၅	၂၀၁-၂၇၅	၄၇၄-၄၈၃
၁၄	ပဏိဏ္ဍက			၁၃	၂၈၉		၂၇၆-၃၀၈	၂၇၆-၃၇၅	၄၈၄-၄၉၆
၁၅	ဝိသတိ			၁၄	၃၈၆		၃၀၉-၃၅၇	၃၇၆-၅၀၄	၄၉၇-၅၁၀
၁၆	တိသ			၁၀	၃၆၉		၃၅၈-၄၀၀	၅-၁၁၃	၅၁၁-၅၂၀
							ဇာ၂။		
၁၇	စတ္တာလိသ			၅	၂၄၅	၂	၁-၃၀	၁၁၄-၂၀၂	၅၂၁-၅၂၅
၁၈	ပဏ္ဍာသ			၃	၁၈၂		၃၁-၅၂	၂၀၃-၂၆၀	၅၂၆-၅၂၈
၁၉	သဋ္ဌိ			၂	၁၃၄		၅၃-၆၅	၂၆၁-၂၉၆	၅၂၉-၅၃၀
၂၀	သတ္တတိ			၂	၁၈၃		၆၆-၈၂	၂၉၇-၃၅၄	၅၃၁-၅၃၂
၂၁	အသီတိ			၅	၄၉၄		၈၃-၁၄၈	၃၅၅-၅၅၃	၅၃၃-၅၃၇
၂၂	မဟာ			၁၀	၂၄၄၀		၁၄၉-၃၇၈	၆ ၇ ၁-၃၃၂ ၁-၃၈၇	၅၃၈-၅၄၂ ၅၄၃-၅၄၇

(၁၀၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့.

စဉ်	မဟာနိပါတ	ဇာပျ	ဂါထာ	ဇာပျဉ်	ဝတ္ထု- ၁
၁။	မူဂပက္ခ (တေမိယ) (၅၃၈)	၁၄၉-၁၅၉	၁- ၁၂၂	၁- ၃၇	၁-၁၆၇
၂။	မဟာဇနက (၅၃၉)	၁၅၉-၁၇၄	၁၂၃-၂၉၅	၃၉-၈၄	၁၇၃-၂၇၇
၃။	သုဝဏ္ဏသာမ (၅၄၀)	၁၇၄-၁၈၄	၂၉၆-၄၂၀	၈၅-၁၁၇	၂၈၅-၃၄၉
၄။	နိမိ (၅၄၁)	၁၈၄-၂၀၃	၄၂၁-၅၈၉	၁၁၉-၁၆၂	၃၅၉-၄၈၃
၅။	ဥမင်္ဂ (မဟောသဇာ) (၅၄၂)	၂၀၄-၂၂၁	၅၉၀-၇၈၃	၁၆၃-၃၃၂	၄၈၉-၆၅၃ ၁-၁၈၇
				ဇာ ပ္ဍဝါ။	ဝတ္ထု-၂
၆။	ဘူရိဒတ္တ (၅၄၃)	၂၂၁-၂၄၂	၇၈၄-၉၈၁	၁-၇၀	၁၈၉-၂၅၄
၇။	စန္ဒကုမာရ (၅၄၄)	၂၄၂-၂၅၆	၉၈၂-၁၁၅၂	၇၁-၁၀၄	၂၅၅-၂၉၂
၈။	မဟာနာရဒ (၅၄၅)	၂၅၇-၂၇၅	၁၁၅၃-၁၃၄၅	၁၀၅-၁၄၉	၂၉၅-၃၃၆
၉။	ဝိမုရ (၅၄၆)	၂၇၅-၃၁၁	၁၃၄၆-၁၆၅၄	၁၅၁-၂၄၀	၃၃၉-၄၂၅
၁၀။	ဝေဿန္တရာ (၅၄၇)	၃၁၂-၃၇၈	၁၆၅၅-၂၄၄၀	၂၄၁-၃၈၇	၄၂၇-၅၆၉

ဘဒ္ဒန္တမဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်
(B.E-၉၅၅၊ ဝိသုတာ။ ၁၂။)

စဉ်	ကျမ်းစာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ	-----	၂	၇၂၆	၅၈
၂။	ဝိနယ	သမန္တပါသာဒိကာ	၄	၁၃၆၀	၂၇၀၀၀
၃။	ဒီဃနိကာယ	သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ	၃	၉၉၂	၈၁
၄။	မဇ္ဈိမနိကာယ	ပပဉ္စသုဒ္ဓနီ	၄	၁၃၆၁	၁၀၇
၅။	သံယုတ္တနိကာယ	သာရတ္ထပကာသနီ	၃	၉၉၀	၇၈
၆။	အင်္ဂုတ္တရနိကာယ	မနောရထပူရဏီ	၃	၁၁၇၀	၉၄
၇။	ဓမ္မသင်္ဂဏီ	အဋ္ဌသာလိနီ	၁	၄၅၄	၃၉
၈။	ဝိဘင်္ဂ	သမ္မောဟဝိနောဒနီ	၁	၅၀၈	၄၁
၉။	ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလ		၁		
	ပညတ္တိ-ကထာဝတ္ထု	ပဉ္စပကရဏ	၁	၄၉၉	၄၁
	ယမက-ပဋ္ဌာန				
၁၀။	ပါတိမောက္ခ	ကင်္ခါဝိတရဏီ	၁	၃၅၇	၂၂
၁၁။	ခုဒ္ဒကပါဌ	ပရမတ္ထဇောတိကာ	၁	၂၁၆	---
၁၂။	ဓမ္မပဒ	-----	၂	၉၀၃	၇၂
၁၃။	သုတ္တနိပါတ	ပရမတ္ထဇောတိကာ	၂	၆၃၈	၄၄၂
၁၄။	ဇာတက	-----	၇	၃၂၃၉	၂၀၀၀
			၃၅	၁၃၄၁၃	-----

(သာသနာနှစ် (၉၀၀-မှ ၁၀၀၀)အတွင်း။ တိ-ဝိ၊ဇာန်၊၁။၃၁။)

(၁၀၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဘဒ္ဒန္တစရိယဗုဒ္ဓဒတ္တထေရ်
(B.E-၉၀၀-၁၀၀၀၊ ဝိသုတာ။ ၃၆။ AD ၅-ရာစု)

စဉ်	ကျမ်းစာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဗုဒ္ဓဝံသဋ္ဌကထာ	မဓုရတ္ထဝိလာသိနီ	၁	၃၅၄	၂၆
၂။	အဘိဓမ္မာဝတာရအဋ္ဌကထာ	-----	-	---	---
၃။	ဝိနယဝိနိစ္ဆယ	-----	ဂါထာ-၃၁၈၃	---	---
၄။	ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယ	-----	ဂါထာ- ၉၇၀	၃၉၅	---
၅။	ရူပါရူပဝိဘာဂ	-----	-		---

ဘဒ္ဒန္တစရိယဓမ္မပါလထေရ်
(AD-၅-၆၊ ဝိသုတာ။ ၄၃။ (၇)ရာစု မတိုင်မီ၊ တိ၊ဓာန်၊၁။၃၃။)

စဉ်	ကျမ်းစာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဥဒါန	ပရမတ္ထဒီပနီ	၁	၃၉၃	၃၄
၂။	ဣတိဝုတ္တက	။	၁	၃၅၅	၃၈
၃။	ဝိမာန	။	၁	၃၃၅	၁၇
၄။	ပေတဝတ္ထု	။	၁	၂၇၀	၁၅
၅။	ထေရဂါထာ	။	၂	၁၀၃၁	၉၂
၆။	ထေရီဂါထာ	။	၁	၃၀၅	၂၈
၇။	စရိယာပိဋက	။	၁	၃၂၈	၂၈
၈။	နေတ္ထိ	။	၁	၂၇၆	၂၇

ဘဒ္ဒန္တာစရိယဓမ္မပါလထေရ်
(AD-၅-၆၊ ဝိသုတာ။ ၄၃။ ၇-ရာစုမတိုင်မီ၊ တိ၊ဓာန်၊၁။၃၃။)

စဉ်	ဋီကာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာ	ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာ	၂	၉၉၆	၈
၂။	ဒီဃနိကာယ	လိနတ္ထပကာသနီ	၃	၁၀၅၅	၁၉၂၈
၃။	မဇ္ဈိမနိကာယ	။	၃	၁၁၆၀	
၄။	သံယုတ္တနိကာယ	။	၂	၈၉၆	
၅။	အင်္ဂုတ္တရနိကာယ	ကောက,ဒွိက,တိက	၁	---	
၆။	နေတ္ထိ	လိနတ္ထဝဏ္ဏနာ	၁	၁၅၁	
၇။	အနုဋီကာ	လိနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာ	၃	၇၅၇	
၈။	သစ္စသင်္ခေပ	၃၈၇-ဂါထာ		၃၄	

အရှင်ဥပသေန
(BE-၁၁၀၇)

စဉ်	အဋ္ဌကထာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	မဟာနိဒ္ဒေသ	သဒ္ဓမ္မပုဇ္ဇောတိကာ	၁	၄၁၉	၄၀
၂။	စူဠနိဒ္ဒေသ	သဒ္ဓမ္မပုဇ္ဇောတိကာ	၁	၁၄၀	၄၀

အရှင်မဟာနာမ
(BE-၁၀၆၁)

စဉ်	အဋ္ဌကထာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ	သဒ္ဓမ္မပကာသိနီ	၂	၆၆၈	၅၈

(၁၀၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ
(BE-၁၇၀၇)

စဉ်	ဦးကား	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဝဇီရဗုဒ္ဓိဦးကား	-----	၁	၅၈၅	---

အရှင်သာရိပုတ္တရာ
(BE-၁၇၀၀-၁၇၅၀)

စဉ်	ဦးကား	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ		၁	၄၆၈	---
၂။	သာရတ္ထဒီပနီဦးကား		၃	၁၄၀၄	---
၃။	အင်္ဂုတ္တရဦးကား	သာရတ္ထမဇ္ဈိသာ	၃	၁၀၅၅	---
			၇	၂၉၂၇	

အရှင်မဟာကဿပ
(BE-၁၇၀၀-၁၇၈၀)

စဉ်	ဦးကား		အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	ဝိမတိဝိနောဒနီဦးကား		၂	၆၈၄	၅၀
၂။	မောဟဝိစ္ဆေဒနီ		၁	၄၈၈	၃၈

အရှင်အာနန္ဒာ
(BE-၁၇၀၀-ကျော်၊ AD-၅/၈-ရာစု၊ ဝိသုတာ ၄၀။)

စဉ်	ဋီကာ	အမည်	အရေအတွက်	စာမျက်နှာ	ဘာထဝါရ
၁။	မူလဋီကာ	လိနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာ	၃	၆၈၆	--
၂။	ပေါရာဏိကေန အပဒါနအဋ္ဌကထာ	ကေနစိ ထေရေန ဝိသုဒ္ဓဇနဝိလာသိနီ	၂	၆၅၅	--
၃။	ပေါရာဏိကေန ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာ	ကေနစိ ထေရေန ဂဏ္ဍိပဒံ	၁	၄၀၁	--
၄။	သဒ္ဓမ္မပါလနာမေန မဟာထေရေန နေတ္ထိဝိဘာဝိနီ	မဟာဓမ္မရာဇဂုရုနာ (BE-၂၁၀၈)	၁	၃၅၆	--

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဠိတော်

အရှင်သာရိပုတ္တရာ (ဓမ္မသေနာပတိ)မထေရ်သည် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်ကို မဟာဝဂ္ဂ၊ ယုဂနဒ္ဒဝဂ္ဂ၊ ပညာဝဂ္ဂ-ဟု အုပ်စုသုံးစုခွဲခြား၍ ဟောကြားတော်မူပါသည်။ ထိုတွင် -

(၁) မဟာဝဂ္ဂ-၌ ဉာဏကထာအစရှိသော ကထာ ၁၀-မျိုးဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုတွင် ဉာဏကထာ၌ သာဝကသာဓာရဏ ဉာဏကထာ ၆၇-မျိုး၊ သာဝကအသာဓာရဏ ကထာ ၆-မျိုး အားဖြင့် ဉာဏကထာ ၇၃-မျိုးကို ဥဒ္ဒေသထား၍ နိဒ္ဒေသ ၇၃-မျိုး တို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဒိဋ္ဌိကထာ၌ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိဌာန၊ ဒိဋ္ဌိပရိယုဌာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ၊ ဒိဋ္ဌိဌာနသမုဗ္ဗိတ-ဟု ပုစ္ဆာထုတ်ပြု၍ နိဒ္ဒေသ ၁၆-မျိုးတို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

အာနာပါနဿတိကထာ-၌ ဂဏနဝါရနှင့် နိဒ္ဒေသ ၆-မျိုးတို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဣန္ဒြိယကထာ-၌ နိဒ္ဒေသကြီး ၅-မျိုးနှင့် နိဒ္ဒေသခွဲ ၁၂-မျိုးတို့ကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဝိမောက္ခကထာ-၌ နိဒ္ဒေသ ၂-မျိုး၊ ဂတိကထာအစရှိသော ကထာ ၄-မျိုးတို့၌ နိဒ္ဒေသ သီးခြား မထားဘဲ ဟောတော်မူပါသည်။

(၂) ယုဂနဒ္ဒဝဂ္ဂ၊ ယုဂနဒ္ဒကထာ-၌ ကထာ ၁၀-မျိုး၊ နိဒ္ဒေသ ၂၅မျိုးတို့ကို ဟောတော်မူပါသည်။

(၃) ပညာဝဂ္ဂ-၌ ကထာ ၁၀-မျိုး၊ နိဒ္ဒေသ ၅-မျိုးတို့ကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်နှင့် စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကဝဂ်၌လာသော သုတ်တော် ၁၆-သုတ်တို့ကို ဖွင့်ဆို၍ 'မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်'-ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ပါရာယနဝဂ်၌လာသော ပုစ္ဆာဂါထာ ၁၆-ဂါထာနှင့် ပါရာယနတ္ထုတိဂါထာ၊ ပါရာယနာနုဂိတိဂါထာတို့ကို ဥဒ္ဒေသ၊ နိဒ္ဒေသ ခွဲခြား၍လည်းကောင်း၊ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ဥရဂဝဂ်၌ လာသော ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်တော်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆို၍ 'စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်'ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

နေတ္တိပါဠိတော်

အရှင်မဟာကစ္စာယနထေရ်သည် ဒေသနာဒေသိတ ထိုနှစ်ပါးစုံကို သိရှိနိုင်ကြစေရန် ဟာရ ၁၆-ပါး၊ နယ ၅-ပါး၊ သာသနပဋ္ဌာန-ဟူသော စိစစ်နည်းတို့ကို သင်္ဂဟဝါရ= အကျဉ်းချုပ်အပိုင်း၊ ဥဒ္ဒေသဝါရ= ခေါင်းစဉ်အပိုင်း၊ နိဒ္ဒေသဝါရ= အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အပိုင်းတို့ကို ပြဆို၍ ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရ၌ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့၏ ဝိဘင်္ဂ၊ သမ္မာတ၊ နယ၊ သာသနပဋ္ဌာနတို့ဖြင့် ဓမ္မတို့ကို ဝေဖန်၍ နေတ္တိကျမ်းကို ဟောကြားတော်မူ ပါသည်။

ပေဋကောပဒေသ ပါဠိတော်

ပေဋကောပဒေသကျမ်းကိုလည်း အရိယသစ္စပ္ပကာသန ပဋ္ဌမဘူမိအစရှိသော ဘူမိ ၇-မျိုးနှင့် သုတ္တဝေဘင်္ဂီယ-ဟု အပိုင်း (၈)မျိုးဖြင့် ဓမ္မရတနာတို့ကို ဝေဖန်၍ အရှင်ကစ္စာယနထေရ်ပင် ဟောကြား တော်မူပါသည်။

ဗုဒ္ဓဓေတ် နိုင်ငံ (တိုင်း) နှင့် မြို့တော်အမည်များ
မှတ်သားဖွယ်ရာ

စဉ်	နိုင်ငံ (တိုင်း)	မြို့တော်
၁။	အင်္ဂတိုင်း =	(က) စမ္မာ (မြို့တော်) (မ၊ ၂။၁။) (ခ) ဘဒ္ဒိယ (ဝိ၊ ၃။၃၃၇။ အံ၊ ၄။၁။၃၁၁။) (ဂ) အဿပုရ (မ၊ ၁။၃၃၈။) နိဂမ (ဃ) အာပဏ (သံ၊ ၃။၁၉၇။) နိဂမ
၂။	မဂဓတိုင်း =	(က) ရာဇဂဟ (မြို့တော်) (ခ) ပါဠုလိပုတ္တ (ဒီ၊ ၂။၇၄။) (ဂ) နာလန္ဒာ (ဒီ၊ ၁။၁။) (ဃ) ဥရုဝေလာ (-----) (င) သေနာ (မ၊ ၁။၃၀၆။) (စ) ဂယာသီသ (ဥဒါန၊ ၄။၆၇။ သံ၊ ၄။၃။၉။) (ဆ) မစ္ဆိကာသဏ္ဍ (ဝိ၊ ၄။၃၇။) (ဇ) အန္ဓကဝိန္ဒ (အံ၊ ၂။၁၂၁။) (ဈ) ----- (ည) -----
၃။	ကာသိတိုင်း =	(က) ဗာရာဏသီ (မြို့တော်) (ခ) ကိဠာဂိရိ (ဝိ၊ ၁။၂၇၄။ ဝိ၊ ၄။၂၂) (ဂ) -----

စဉ်	နိဇ္ဇင် (တိုင်း)	မြို့တော်
၄။	ကောသလတိုင်း =	(က) သာဝတ္ထိ (မြို့တော်) (ခ) သာကေတ (ဝိ၊ ၃။ ၃၅၁။) (ဂ) ဣစ္ဆာနင်္ဂလ (ဗြာဟ္မဏဂါမ၊ အံ၊ ၂။ ၂၅။) (ဃ) သေတဗျ (ဒီ၊ ၂။ ၂၅၃။ အံ၊ ၁။ ၃၄၆။) (င) သေနာ (-----) (စ) ဥက္ကဋ္ဌ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၇။) (ဆ) ပါဝါ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၇။) (ဇ) ဒဏ္ဍကပ္ပကနိဂမ (အံ၊ ၂။ ၃၅၂။) (ည) -----
၅။	ဝဇ္ဇီတိုင်း =	(က) ဝေသာလီ (မြို့တော်) (ခ) နာတိကဂါမ (ဒီ၊ ၂။ ၇၈။) (ဂ) ဘောဂနဂရ (ဒီ၊ ၂။ ၁၀၄။) (ဃ) -----
၆။	မလ္လတိုင်း =	(က) ကုသိနာရ (မြို့တော်) (ဒီ၊ ၂။ ၁၁၃။) (ခ) အနုပိယ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၆။) (ဂ) ပါဝါ (ဒီ၊ ၂။ ၁၀၅။) (ဃ) ----- (င) -----
၇။	သက္ကတိုင်း =	(က) ကပိလဝတ္ထု (မြို့တော်) (ဝိ၊ ၂။ ၁၃၅။) (ခ) ဒေဝဒဟ (မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၁။) (ဂ) ကောလိယ (ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၅။) (ဃ) -----

(၁၁၂)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ် နိုင်ငံ (တိုင်း)

မြို့တော်

၈။ ဘဂ္ဂတိုင်း =

- (က) သုသုမာရဂိရ(မြို့တော်) (ဝိ၊ ၂။ ၁၅၂။ အံ၊ ၂။ ၄၆၁။)
- (ခ) -----
- (ဂ) -----

၉။ ကုရတိုင်း =

- (က) ဣန္ဒပတ္တ (ဒေလီ) (ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၂။)
- (ခ) ဟတ္ထိနာပုရ
- (ဂ) ကမ္မာသဓမ္မ (ဒီ၊ ၂။ ၂၃၁။)
- (ဃ) -----
- (င) -----

၁၀။ ဂန္ဓာရတိုင်း =

- (က) တက္ကသီလာ (မြို့တော်) (အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။)
- (ခ) -----
- (ဂ) -----

၁၁။ စေ (ဒိ)တိတိုင်း =

- (က) သဟဇာတိမြို့ (အံ၊ ၃။ ၂၈၉။ ၃၈၂။)
- (ခ) သောတ္ထိယ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၉။)
- (ဂ) -----

၁၂။ ဝင်္ဂတိုင်း =

- (က) ဝင်္ဂ (ကာလကတ္တား)
- (ခ) -----
- (ဂ) -----

၁၃။ ပဉ္စာလတိုင်း =
(ဒက္ခိဏပဉ္စာလ)

- (က) သင်္ကံသ (မြို့တော်) (ဝိ၊ ၁။ ၁၂။)
- (ခ) ကိမိလ (ကိမ္ဗိလ၊ ကပိလ) (သံ၊ ၂။ ၃၈၈)
- (ဂ) သောရေယျ (ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၇။)
- (ဃ) ကဏ္ဍကုဇ္ဇ (ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၇။ ၅၀၈။)
- (င) -----
- (စ) -----

စဉ်	နိဋ္ဌာန် (တိုင်း)	မြို့တော်
၁၄။	ဥတ္တရပဉ္စာလတိုင်း =	(က) ဥတ္တရပဉ္စာလမြို့ (စရိယာ၊ ၄၀၅။ စရိယာ၊ ၄၁၆။) (ခ) အဟိစ္ဆတြ (ဂ) ----- (ဃ) -----
၁၅။	မစ္ဆတိုင်း =	(က) ဝိရာဋ္ဌ (ခ) မစ္ဆပုရ (ဇယပုရ) (ဂ) ----- (ဃ) -----
၁၆။	သူရသေနတိုင်း =	(က) မဓုရာ (မြို့တော်) (မ၊ ၂။ ၂၇၀။) (ခ) ဥတ္တရာမထုရာ (ဟိက်ဒရာဘတ်) (မ၊ ၄။ ၂၂၀။ မ၊ ၄။ ၂၂၁။) (ဂ) -----
၁၇။	အဿကတိုင်း =	(က) ပတိဋ္ဌာန (ခ) ပေါတလိ (အဂ္ဂန္တရဟာ) (ဂ) ----- (ဃ) -----
၁၈။	အဝန္တိတိုင်း = (ဒက္ခိဏာပထ)	(က) ဥဇ္ဇေနီ (မြို့တော်) (အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁။) (ခ) ဝေဒိသဂိရိ (သုတ္တနိ၊ ၄၃၂။) (ဂ) ကုရရဃရ (ဥဒါန၊ ၁၄၄။) (ဃ) ----- (င) -----
၁၉။	ကမ္မောဇတိုင်း =	(က) ကုတ္တရ (အာဖဂန်နစ္စတန်) (ခ) ----- (ဂ) -----

(၁၁၄)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	နိဗ္ဗာန် (တိုင်း)	မြို့တော်
၂၀။	သိဝိတိုင်း =	(က) စေတုတ္ထရာ (မြို့တော်) (ခ) ----- (ဂ) -----
၂၁။	ကာလိင်္ဂတိုင်း =	(က) ဒန္တပူရ (မြို့တော်) (မဒရသ်) (ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။၃၆၁။) (ခ) ----- (ဂ) -----
၂၂။	ဝိဒေဟတိုင်း =	(က) မိထိလာ (မြို့တော်) (မာဋ္ဌ၊ ၃။၂၁၆။) (ခ) ----- (ဂ) -----
၂၃။	မဒ္ဒတိုင်း =	(က) သာဂလ (မြို့တော်) (ဇာဋ္ဌ၊ ၄။၂၃၁။) (ခ) ----- (ဂ) -----
၂၄။	ဝံသတိုင်း =	(က) ကောသမ္ဘိ (မြို့တော်) (မာဋ္ဌ၊ ၃။၃၉၅။သံ၊ ၁။၃၃၆) (ခ) ----- (ဂ) -----
၂၅။	သီဟဋ္ဌတိုင်း =	(က) အနုရာဓ (မြို့တော်) (ဥဒါန၊ ၅။၂၁၆။) (ခ) ----- (ဂ) -----
၂၆။	ကသ္မိရတိုင်း = ဒက္ခိဏဂိရိ (ဇနပဒ)	(က) ----- (ခ) ----- (ဂ) ဝေဠုကဏ္ဍကီ (အံ၊ ၂။၄၄၄။)

အခြားမှတ်သားဖွယ်ရာ

- ၁။ မဟိသမဏ္ဍလ (မိုက်စိုးနယ်)
- ၂။ ဝနဝါသီ (ဘုံဘော-မွန်ဘိုင်း)
- ၃။ အပရန္တ (သုနာပရန္တ) (ဘုံဘော-မွန်ဘိုင်းမြို့၊ မြောက်ဘက်နယ်၊ ဗုဒ္ဓသာသနိကအဆောက်အအုံများ) (မြန်မာနိုင်ငံ၊ မကွေးတိုင်း၊ မင်းဘူး-စကုမြို့)
- ၄။ မဟာရဋ္ဌ (-----)
- ၅။ ယောနက = (တူရကီ)
- ၆။ ဟိမဝန္တပဒေသ = (စိန့်တိုင်းငါးရပ်)
- ၇။ သုဝဏ္ဏဘူမိ = (-----)

မှတ်သားဖွယ်ရာ။

(မြန်မာပညာရှင်များ၏ သမိုင်းမှတ်တမ်းအရ ၎င်းသုဝဏ္ဏဘူမိအရပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ဘီလင်းမြို့နယ်အတွင်း၊ တောင်စွန်းအနီးရှိ သုဓမ္မပူရ (ခေါ်) သထုံမြို့ပေးအရပ်မှ အရှေ့တောင်အာရှတစ်ခွင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ဆူမတ္တရာကျွန်းတိုင်အောင် ပါဝင်ကြောင်း သိရပါသည်။)

(၁၁၆)

အရှင်ကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

မြတ်ဗုဒ္ဓခေတ် တိုင်းကြီး (၁၆)တိုင်း

စဉ်	တိုင်းအမည်	မြို့တော်	အရံမြို့များ	ယခုတည်ရှိရာ ပြည်နယ်များ
၁။	အင်္ဂ	စမ္မာနဂိုရ်	ဘဒ္ဒိယ	ဗိဟာရ်ပြည်နယ်
၂။	အဝန္တိ	ဥဇ္ဇေနီ	ဝေဒိသ	မဃာ ပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၃။	အဿက	ပတိဋ္ဌာန	မရိ	မဃာ ပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၄။	ကာသိ	ဗာရာဏသီ	မရိ	ဥတ္တရာ ပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၅။	ကုရုတိုင်း	ဣန္ဒပတ္တ	ဟတ္ထိနပုရ- ကမ္မာသက	ဟရယာနပြည်နယ်
၆။	ကမ္ပောဇတိုင်း	ကန္ဒာဟ	မရိ	အာဖဂန်နစ္စတန်
၇။	ကောသလ	သာဝတ္ထိ	ဣစ္ဆာနင်္ဂလ ဥက္ကဋ္ဌ၊သာကေတ သာတဗျ	ဥတ္တရာပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၈။	ဂန္ဓာရ ဂျမူး/ကရုမီးလ်/ ပါကစ္စတန်နယ်စပ်	တက္ကသီလာ	မရိ	ဂျမူး/ကရုမီးလ်/ ပါကစ္စတန်နယ်စပ်
၉။	စေတိ	သဟဇာတိ	မရိ	ဥတ္တရာပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၁၀။	ပဉ္စာလ(ဒက္ခိဏ)	ကမ္ပိလ္လ	ကဏ္ဍကုဇ္ဈသင်္ကဿ သင်္ကဿ၊	ဥတ္တရာပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၁၁။	မဂဓ	ရာဇဂြိုဟ်	မရိ	ဗိဟာရ်ပြည်နယ်
၁၂။	မစ္ဆ	မစ္ဆပုရ	မရိ	ဂျေပုရ၊ ရာဂျစထန်ပြည်နယ်
၁၃။	မလ္လ	ပါဝါ	မရိ	ဥတ္တရာပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၁၄။	ဝဇ္ဇီ	ဝေသာလီ	မရိ	ဗိဟာရ်ပြည်နယ်
၁၅။	ဝံသ	ကောသမ္ပိ	မရိ	ဥတ္တရာပရာဒေရ်ပြည်နယ်
၁၆။	သုရာသေန	ဥတ္တရာမရုရာ	မရိ	ရာဂျစတန်ပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း

အညွှန်း။ ။ သာဝတ္ထိမြန်မာကျောင်းဆရာတော် ဦးဩဘာသ (အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မဏ္ဍိပဒေသရပ်ကြွင်းများ
စာအုပ် - စာမျက်နှာ (၁၁၈)မှ

တိပိဋက

ပါဠိ + မြန်မာ အဘိဓာန်

(ပထမတွဲ)

မှ

ပါဠိဘာသာအကြောင်း

သိကောင်းစရာများ

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာဘာသာ (အတွဲ ၁-မှ)

ပါဠိဘာသာသမိုင်းအကြောင်း နိဒါန်း
ပါဠိဘာသာ

လောက၌ ကိုးကွယ်ရာ သာသနာ အမျိုးမျိုး ပေါ်ထွန်းခဲ့ကြသည်နှင့်အမျှ ထိုဆိုင်ရာ သာသနာတရား သို့မဟုတ် ထိုသာသနာကိုတည်ထောင်သူ သာသနာ့အမွန်အစဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဟောညွှန်ဆုံးမ သွန်သင် ချက်အဝဝတို့ကို မှတ်တမ်းတင်ရာဖြစ်သော ဘာသာစကားများလည်း ရှိခဲ့လေသည်။ ဗြာဟ္မဏ (ဟိန္ဒူ) သာသနာဝင်တို့အဖို့ သက္ကတဘာသာသည် ထူးမြတ်သောဘာသာ၊ ၎င်းတို့ သာသနာဆိုင်ရာ မိန့်ဆို သင်ကြားချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရာ ဘာသာဖြစ်သကဲ့သို့ ပါဠိဘာသာသည်လည်း ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တို့အဖို့ အထူးမြတ်ဆုံးသောဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓရှင်တော်၏ ဟောကြားချက်တရားတော်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်ရာ ဘာသာဖြစ်ပေသည်။ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်များသာမဟုတ်ပဲ ထိုတရားတော်များကို နောက်သား နောင်လာ တို့ အလွယ်တကူ သိမြင်နားလည်နိုင်ကြစေရန် ရည်သန်၍ ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ စသော အဖွင့်ကျမ်းတို့တွင်လည်း ထိုထိုကျမ်းဆရာ မဟာထေရ်မြတ်တို့သည် ပါဠိဘာသာကိုသာ ပဓာနဘာသာ အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲတော်မူခဲ့ကြလေသည်။

ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်နှင့် ၎င်းဆိုင်ရာ အဖွင့်ကျမ်းများစွာတို့ ပါဠိဘာသာဖြင့် ရှိနေကြသည်ဖြစ်၍ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ပြည့်ဝမှန်ကန်စွာ နားလည်နိုင်ရေး၌ ပါဠိဘာသာကို တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်မှုသည် မည်မျှအရေးကြီးသည်ကို သိနိုင်ပေသည်။

ထိုသို့ အရေးတကြီး တတ်မြောက်ရန် လိုအပ်သော ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ သာသနာစောင့်ဖြစ် သည့် ပါဠိဘာသာ-ဟူသည် မည်သည့်ဘာသာဖြစ်သည်ကို သိရှိရန် လိုအပ်ပေသည်။

ရှေးဦးစွာ ပါဠိတော်တို့တွင် ဤပါဠိဘာသာကို မည်သို့သောအမည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ် သည်ကို ရှာဖွေလေ့လာသောအခါ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ပဌမပါရာဇိက ပဒဘာဇနီ၌ “အရိယဘာသာဖြင့် မိလက္ခဏာ အထံ၌ သိက္ခာချရာတွင် ၎င်းမိလက္ခဏာပုဂ္ဂိုလ် နားမလည်လျှင် သိက္ခာမကျ”^၁ ဟု ဟောတော်မူသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းပါဠိတော်၌ အရိယဘာသာဟူသည် အခြားမဟုတ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော မာဂဓဘာသာပင်ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာဆရာက ဖွင့်ပြထားပေသည်။^၂ သို့ဖြစ်၍ ပါဠိတော်တို့၌ ယခု အခါ ပါဠိဘာသာဟု ပုဂ္ဂိုလ်အများ နားလည်နေသော ဘာသာကိုပင် အရိယက = အရိယာဘာသာဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြောင်း မှတ်သားအပ်ပေသည်။

၁။ အရိယကေန မိလက္ခဏာ သန္တိကေ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ၊ သော စ န ပဋိဝိဇာနာတိ၊ အပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ သိက္ခာ။
(ဝိ၊ ၁။ ၃၃။)
၂။ အရိယကံ နာမ အရိယဝေါဟာရော မာဂဓဘာသာ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၀။)

(၂)

တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန် (ပထမတွဲ)

ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်းပါဠိတော်နှင့် သမ္မောအဋ္ဌကထာ၊ မူလဋီကာတို့၌မူကား ဓမ္မနိရုတ္တိ ဟု၎င်း၊ သဘာဝနိရုတ္တိ ဟု၎င်း ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ။

အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းတို့၌ကား ပါဠိဘာသာကို မာဂဓဘာသာဟု၎င်း၊ တန္တိဘာသာဟု၎င်း၊ မူလဘာသာဟု၎င်း၊ ပကတိဘာသာဟု၎င်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ ထိုတွင် မာဂဓဘာသာဟု သုံးစွဲသောနေရာ အတော်များများတွေ့ရ၍ အခြားအမည်များကိုကား အနည်း အကျဉ်းသာ တွေ့ရပေသည်။ ။ ၎င်းတို့တွင် တန္တိဘာသာဟူသောအမည်ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ တွင်၎င်း၊ မူလဘာသာဟူသောအမည်ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာတွင်၎င်း၊ ပကတိဘာသာဟူသောအမည်ကို ဝဇီရပုဒ္ဓိဋီကာတွင်၎င်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ။ သို့ဖြစ်လေရာ တွေ့ရှိချက်အားလုံးကို ပေါင်းလိုက်လျှင် “ပါဠိဘာသာကို အရိယဘာသာ၊ ဓမ္မနိရုတ္တိ၊ သဘာဝနိရုတ္တိ၊ မာဂဓဘာသာ၊ တန္တိဘာသာ၊ မူလဘာသာ၊ ပကတိဘာသာ ဟူသော အမည်တို့ဖြင့်သာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ သုံးနှုန်းသည်ကို တွေ့ရ၍ ပါဠိဘာသာဟူသော အမည်ဖြင့် သုံးနှုန်းသည်ကို မတွေ့ရ”ဟူသောအချက်မှာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိပေသည်။ ။

အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့တွင် “ပါဠိ”ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို အတော်များများ တွေ့ရ၏။ သို့သော် ၎င်း “ပါဠိ”ဟူသောအသုံးမှာ ပါဠိဘာသာကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပဲ ပါဠိတော်ဟု-ခေါ်သော ဗုဒ္ဓသာသနာ ဆိုင်ရာ စာပေအားလုံး၏ အမည်သာဖြစ်၏။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရသော် “ပကဋ္ဌာနံ ဥက္ကဋ္ဌာနံ သီလာဒိအတ္ထာနံ ဗောဓနတော၊ သဘာဝနိရုတ္တိဝသေန ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ဘာသိတတ္တာ စ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဠိတိ ပါဠိ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မော”ဟူသော (မ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၈၈။ အံ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၄၇။) စကားနှင့်အညီ ပရိယတ္တိဓမ္မဟု ခေါ်ဆိုရသော ဘုရားဟောနှင့် သာဝကစသည် ဟောဖြစ်သော တရားများကိုပင် ‘ပါဠိ’ဟု ခေါ်လေသည်။

၁။ တကြ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏ (အဘိ၊ဝိ၊ ၃၀၇။) နှိ တသ္မိ အတ္ထေ စ ယာ သဘာဝနိရုတ္တိ၊ တဿာ အဘိလာပေ တံ သဘာဝနိရုတ္တိ သဒ္ဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္ဓာသ တသ္မိ သဘာဝနိရုတ္တာဘိလာပေ ပဘောဒဂတံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ။ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၀-၁။) သဘာဝနိရုတ္တိတိ မာဂဓဘာသာ အဓိပ္ပေတာ။ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၂။)

၂။ ..... အာရောပယိတွာန တန္တိဘာသံ မနောရမံ။ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။) ဝေ တဿာ ဓမ္မနိရုတ္တိသညိတာယ သဘာဝနိရုတ္တိယာ မာဂဓိကာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ မူလဘာသာယ ပဘောဒဂတံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ။ (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅။) မဟာဝံသ၊ ၃၇။ ၂၄၄-ဂါထာ၌လည်း ပါဠိဘာသာကို “မူလဘာသာ”ဟု သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အဋ္ဌကထာနိဿိတောတိ အဋ္ဌကထာ နိဿိတဝသေန ဌိတော။ ပုဗ္ဗေ ပကတိဘာသာယ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထံ သန္ဓာယ။ (ဝဇီရ၊ ၂၉၁။) သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆-၌လည်း ကြည့်။

ပါဠိ စာပေ သမိုင်း

(၃)

၃။ မောဂ္ဂလာန်သဒ္ဒါကျမ်းကို ပြုစုသည့် အရှင်မောဂ္ဂလာန် မထေရ်သည်ပင် မိမိ၏သဒ္ဒါကျမ်းကို ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းဟု မခေါ်ပဲ မာဂဓသဒ္ဒလက္ခဏာ=မာဂဓသဒ္ဒါကျမ်းဟုသာ အမည်တင်ခဲ့လေသည်။ သီလက္ခန္ဓိကာဟောင်း (၁၆), မူလပဏ္ဏာသင်္ဂြိုဟ် (၁။၁၇။) တို့၌ “တန္တိနယာနုစ္ဆရိကံ”၏ အဖွင့်တွင် “ပါဠိဂတိယာ အနုလောမိကံ၊ ပါဠိဘာသာယာနုဝိဇယိနိန္ဒိ အတ္ထော”ဟု တွေ့ရ၏။ သို့သော်လည်း သီလက္ခန္ဓိကာဟောင်း ရှေးရိုက်မူများနှင့်တကွ သံယုတ်သီကာ (၁။၁၇။), အင်္ဂုတ္တရသီကာ(၁။၁၉။) တို့၌ “ပါဠိစာယာနုဝိဇယိနိန္ဒိ အတ္ထော”ဟုသာ ပါ၌တွေ့ရသည်။ ယင်းပါဠိသာ ပေါရာဏကပါဠိ ဖြစ်ပေမည်။ အကြောင်းကား သီလက္ခန္ဓိကာသစ် (၁။၃၀)၌ “တဿာ (တန္တိယာ) နယသင်္ခါတာယ ဂတိယာ ဆဝိ ဆာယံ အနုဂတာတိ တန္တိနယာနုစ္ဆရိကာ”ဟု ဖွင့်ထားသည်ကို ထောက်သော် “ပါဠိစာယာ”၌ ဆာယာသည် အနုစ္ဆရိကံ၌ ဆဝိ-၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

(တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာအဘိဓာန် (ပထမတွဲ) ပါဠိစာပေသမိုင်း စာမျက်နှာ- ၂-မှ။)

ယင်းသို့ ရှေးကျသော ကျမ်းစာများ၌ သုံးစွဲခဲ့သည်ကို မတွေ့ရ၍ “ပါဠိဘာသာ” ဟူသော အမည်သည် အလွန် နောက်ကျသောခေတ်သို့ရောက်မှ ပေါ်ပေါက်လာသော အမည်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပေသည်။

ဤတွင် “ပါဠိ” ဟူသော ပုဒ်၏အနက်ကို စိစစ်ဖွယ် ရှိပြန်လေသည်။ “ပါဠိ” ဟူသော စကားလုံး၏ အနက်ကို ရှာကြံကြရာ၌ ပညာရှိအများပင် သူတစ်မျိုး ငါတစ်ဖုံ ကြံဆပြောဆိုလျက် ရှိကြသည်ကို တွေ့ရ ပေသည်။ အချို့သောပညာရှင်တို့က ပါဠိဘာသာသည် ပါဠိလိပုတ်ပြည်သုံး ဘာသာဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းကို ပါဠိဘာသာဟုခေါ်ရာမှ တဖြည်းဖြည်းရွေ့လျော၍ ပါလိ (ပါဠိ)^၁ ဘာသာ ဖြစ်လာသည်ဟု ကြံဆကြ၏။ အချို့ကလည်း “ပါဠိ” ဟူသောပုဒ်သည် ဘုရားရှင်၏စကားတော် အစဉ်အတန်းဟု အဓိပ္ပါယ် ရသော “ပက္ကိ” ဟူသောပုဒ်မှ ဖြစ်လာသည်။ ပက္ကိမှ တဖြည်းဖြည်း ရွေ့လျော၍^၂ ပါဠိ-ဖြစ်လာသည်ဟု ကြံကြပြန်သည်။ အချို့ပဏ္ဍိတ်တို့ကမူ ဘုရားရှင်ဟောအပ်သော သုတ္တန်ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသော “ဓမ္မပရိယာယ” ဟူသောပုဒ်နှင့် အသောကမင်းကြီး၏ ကျောက်စာတို့၌ပါသော “ဓံမပလိယာယ” ဟူသော ပုဒ်တို့ကို^၃ အထောက်အထားပြု၍ ပရိယာယမှ ပလိယာယ၊ ၎င်းမှ ပါလိယာယဖြစ်လာပြီး အတိုကြိုက် လူ့သဘာဝ အတိုင်း နောက်အက္ခရာနှစ်လုံးကို ဖြုတ်၍ ပါလိ (ပါဠိ) ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း ကြံဆကြလေသည်။ ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးစေခြင်းအတတ်၌ ပါရဂူဟုဆိုထိုက်သော ဣန္ဒြိယမောဂ္ဂလာန်ဆရာကမူကား “အတ္ထံ ပါတိ ရက္ခတိတိ ပါဠိ၊ တန္တိ” ဟု ပါဠိ-ကို ပါ-ဓာတ်၊ ဠိ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးစေလျက် အနက်ကို စောင့်ရှောက် တတ်သောကြောင့် ပါဠိ-မည်သည်ဟု မိန့်ဆိုလေသည်။

ယင်းသို့ အနည်းနည်းအဖုံဖုံ ကွဲပြားလျက်ရှိကြရာ စိစစ်လေ့ရှိသော သာသနိကပုဂ္ဂိုလ်ပညာရှင် အားလုံးတို့ သဘောတူမျှနိုင်မည့် အနက်မှာကား အထက်၌ပြခဲ့သော မူလပဏ္ဍာသဋီကာ၊ အင်္ဂုတ္တိရဋီကာလာ ဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ “မြင့်မြတ်သော စကားတော်တို့၏ အစဉ်” ဟူသောအနက်ပင် ဖြစ်ပေမည်။ ဤအယူ အဆသည် ဒုတိယပြခဲ့သည် အယူအဆနှင့် တူသယောင်ရှိသော်လည်း ထိုအယူ၌ ပက္ကိမှ ပါဠိ-ဖြစ်လာသည်ဟု ကြံ၍ ဤနောက်ဆုံးဝါဒ၌ “ပါဠိ” ဟူသော သဒ္ဒါသည်ပင် “အစဉ်” ဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ဟု ယူလိုပေသည်။ မှန်ပေသည်။ ပါဠိကာရက ရဟန်း^၄ ဟူသော စကား၌ကဲ့သို့ “ပါဠိ” ဟူသော စကားလုံးသည် ပင်ကိုယ်အတိုင်းပင် “အစဉ်” ဟူသော အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်ပေသည်။

၁။ နိုင်ငံခြားစာအုပ်တို့၌ ပါလိ-ဟူ၍လည်း ရေးကြသည်ကို တွေ့ရသည်။
၂။ ပက္ကိ = ပံက္ကိ = ပံဘိ = ပဏ္ဍိ = ပံဠိ = ပံလိ = ပလ္လိ = ပါလိ။ တစ်နည်း- ပက္ကိ = ပတ္တိ = ပဠိ = ပလ္လိ = ပါလိ။ ဤသို့ ပြောင်းရွှေ့ပုံကို ရှည်ဝေးစွာ ပြကြသည်။
၃။ ဒီ၊ ၁။ ၄၃။ မ၊ ၁။ ၁၆။ စသည်နှင့် အသောကကျောက်စာ၊ ဗြာဟ္မဏကျောက်ဆောင်စာငယ်။
၄။ ၂၂၈-သုတ်။
၅။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၅၅။ ဂိဟိပါရတ-အဖွင့်ကြည့်။ သဒ္ဒနိတိဓာတုမာလာ၊ ပါလဓာတ်အဖွင့်ကြည့်။ (စာမျက်နှာ-၃ မှ)

ထိုသို့ “ပါဠိ”ဟူသော စကားလုံးသည် ပြောဆိုသောဘာသာကို မဟောပဲ ဘုရား၏စကားတော် ဟူသော အနက်ကိုသာ ဟောခဲ့သော် ပါဠိဘာသာဟူသော အသုံးအနှုန်း မည်သို့ပေါ်ပေါက်လာသနည်းဟု မေးမြန်းဖွယ် ရှိပြန်သည်။ အဖြေကား- ပါဠိဟုခေါ်သော ဘုရားစကားတော်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်ရာဖြစ်၍ ယင်းတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော မာဂဓဘာသာကိုပင် “ပါဠိ၏ (ဝါ-ပါဠိနှင့်စပ်သော)ဘာသာ= ပါဠိဘာသာ”ဟု ခေါ်ရပေသည်။ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌တွေ့ရသော ဘာသာကိုလည်း ထွင်ပြီး အခေါ် အဝေါ်သို့လိုက်၍ ပါဠိဘာသာဟုပင် ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

မာဂဓဘာသာ

ပါဠိဘာသာ-ဟူသည် အခြားမဟုတ် “မာဂဓဘာသာ”ပင် ဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ, ဋီကာများ အရ ရှင်းပြခဲ့ပြီ။ ယခုအခါ ထိုမာဂဓဘာသာဟူသည် မည်သို့သော ဘာသာဖြစ်သည်ကို ဆက်လက်၍ လေ့လာရပေဦးမည်။

မာဂဓဘာသာဟူသည် (ယင်းအမည်ကပင် ညွှန်ပြထားပြီးဖြစ်၍) မဂဓတိုင်းသားတို့ ပြောဆို သုံးစွဲသော ဘာသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေပြီ။ ဤဘာသာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားသည့်အရာမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ၏ တရားတော်များဖြစ်ရကား ယင်းမာဂဓဘာသာဟူသည်မှာလည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပေါ်ထွန်းချိန်ခေတ်နှင့် ထိုခေတ်၏ အနီးဖြစ်သည့် ရှေ့နောက်ခေတ်တို့၌ မဂဓတိုင်းသူ တိုင်းသားတို့ ပြောဆိုသုံးစွဲကြသော ဘာသာဖြစ်သည် ဟုလည်း ထပ်ဆင့် မှတ်သားရာ၏” ။

ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်လည်း မာဂဓဘာသာဖြင့်ပင် တရားတော်များကို ဟောကြားတော် မူခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူအပ်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော ဘုရားရှင် သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ရာအရပ်သည် မဂဓဒေသ = မဂဓတိုင်းဖြစ်၏။ ဘုရားရှင် ဒေသစာရီကြွချီ၍ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား တရားအမြိုက်ဆေး တိုက်ကျွေးရာအရပ်သည်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် မဂဓတိုင်းနှင့် ကောသလတိုင်းတို့ ဖြစ်၏။ ထိုအခါကလည်း လူတိုင်းပင် နားလည်မည်ဖြစ်ရကား ဘုရားရှင်သည် ယင်းလူတိုင်း နားလည်နိုင်မည့် မာဂဓဘာသာဖြင့် ဟောကြားတော်မူမည်ဖြစ်လေသည်။

၁။ ဤမာဂဓဘာသာ၏ အစပြုရာဌာနနှင့်ပတ်သက်၍ အနောက်တိုင်းပညာရှင်တို့၏ အယူအဆအမျိုးမျိုးကို ပါမောက္ခ ဝိကရိ၏ Pali Literature and Language, စာမျက်နှာ ၃-၄တို့တွင်၎င်း, Encyclopaedia Britannica, အတွဲ ၁၃, စာမျက်နှာ ၁၄၆-တွင်၎င်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။

(၆)

တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန် (ပထမတွဲ)

ထို့ကြောင့်လည်း သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်းအဖွင့်၌ “မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ပိဋကတ်သုံးပုံဟူသော ဘုရားစကားတော် ကို ပါဠိတော်အစဉ်သို့ တင်တော်မူသောအခါ မာဂဓဘာသာဖြင့်သာ လျှင် တင်တော်မူသည်” ဟု မိန့်ဆိုလျက် ရှိလေသည်။

ယင်းမာဂဓဘာသာကား သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်မှုဟူသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် ဘာသာ တကာတို့ထက် ထူးခြားသော ဘာသာဖြစ်၏။ သဘာဝနိရုတ္တိဟူသည်မှာ မိမိဆိုလိုသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းမရှိဘဲ တိတိကျကျ ဖော်ပြနိုင်စွမ်းသည်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်စသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ သုံးစွဲအပ်သော ဘာသာဟု ဆိုလိုသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် ဖောက်လွဲဖောက်ပြန် တိမ်းယိမ်းပျက်စီးခြင်းမရှိ ပကတိအတိုင်း တည်သော ဘာသာဟု ဆိုလိုပေသည်။

အခြားသောဘာသာတို့သည် ကာလတစ်ပါးသို့ရောက်လျှင် ကေန်ပြောင်းလဲ ပျက်စီးကြ၏။ မာဂဓ ဘာသာကား နေရာအချို့၌ဖြစ်စေ၊ တစ်ခါတစ်ရံ၌ဖြစ်စေ ပြောဆိုသူတို့ အလွဲလွဲအမှားမှား ရွတ်ဆို သင်ယူခြင်း စသော အကြောင်းကြောင့် ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲ ပျက်စီးရာသော်လည်း နေရာအားလုံး၌ ဖြစ်စေ၊ အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်စေ ပြောင်းလဲခြင်း မရှိပေ။ အကြောင်းကား “ငရဲဘုံ၊ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံ၊ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်တို့၌ မာဂဓဘာသာကိုသာ အပြောများ၏” ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနီ၌ မိန့်ဆိုချက်အရ ကမ္ဘာပျက်သောအခါမှာပင် ကမ္ဘာပျက်ရာတွင် မပါဝင်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ သဘာဝအားဖြင့် တည်ရှိနိုင်သော ကြောင့်တည်း။

၁။ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါပိ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ တန္တိ အာရောပေန္တော မာဂဓဘာသာယ ဝေ အာရောပေတိ။ (အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၁)” ဟူသော ၎င်းအဋ္ဌကထာကိုထောက်၍ တန္တိအနာရောပိတပကိဏ္ဍက ဓမ္မဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူသောကာလ၌ အများ နားလည်စေခြင်းငှါ “ဒေသီယမာဂဓိဘာသာ” ဖြင့်လည်း ဟောတော်မူသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိ၏။ ဒေသီယမာဂဓိဘာသာဟူသည် ထိုကာလ မဂဓတိုင်း၌ ပြောဆိုသုံးစွဲသော တိုင်းရင်းဘာသာစကားတည်း။ (မောက်၊ နိဿယ၊ နိဒါန်း-၈)

၂။ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေတိ ဧတ္ထ ဓမ္မသဒ္ဓေါ သဘာဝဝါစကောတိ ကတွာ အာဟာ “ယာ သဘာဝနိရုတ္တိ” တိ၊ အဝိပရိတနိရုတ္တိတိ အတ္ထော။ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၁) အဝိပရိတနိရုတ္တိတိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ အာစိဏ္ဍာ တဿ တဿ အတ္ထဿ ဝါစကဘာဝေ နိရုတ္တ ယာထာဝနိရုတ္တိ။ (အနုဋီ၊ ၁၉၂)

၃။ သေသာ . . . . . အဋ္ဌာရသဘာသာ ပရိဝတ္တန္တိ၊ အယမေဝေကာ ယထာဘုစ္စဗြဟ္မဝေါဟာရ အရိယဝေါဟာရသင်္ခါတာ မာဂဓဘာသာ န ပရိဝတ္တတိ၊ (အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၁-၂) သေသာ ပရိဝတ္တန္တိ ကေန္တေန ကာလန္တရေ အညထာ ဟောန္တိ ဝိနဿန္တိ စ။ မာဂဓ ပန ကတ္တစိ ကဒါစိ ပရိဝတ္တန္တိပိ န သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗထာ စ ပရိဝတ္တတိ၊ ကပ္ပဝိနာသေပိ တိဋ္ဌတိယေဝ။ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၂) မနဿာနံ ဒုရဂ္ဂဟဏာဒိနာ ကတ္တစိ ကဒါစိ ပရိဝတ္တန္တိပိ ဗြဟ္မလောကာဒိသု ယထာသဘာဝေနေဝ အဋ္ဌာနတော န သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗထာ စ ပရိဝတ္တတိ။ (အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။)

၄။ လူ့ပြည်၌ မာဂဓိဘာသာကို အပြောများ၏ဟု ဆိုသည်မှာ ဒေသီယမာဂဓိဘာသာ (ဟိန္ဒူဘာသာ) ကိုရည်၍ ဆိုဟန်တူ၏။ ထိုစကားကိုလည်း ဇမ္ဗူဒီပဟုခေါ်သော ဣန္ဒိယတိုင်းကို ရည်၍ဆိုသည်ဟုယူမှ ပစ္စက္ခယုတ္တိ ရှိနိုင်မည်။ (မောက်၊ နိဿယ၊ နိဒါန်း-ဆ။)

၅။ စာမျက်နှာ-၃၇၁။

ကမ္ဘာပျက်ရာတွင် မပါဝင်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ သဘာဝအတိုင်း မဖောက်မပြန် တည်ရှိခဲ့သောကြောင့်လည်း မာဂဓဘာသာသည် ကမ္ဘာဦးလူသားတို့၏ ဘာသာလည်း ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ထင်ရှားစေဦးအံ့ - ကမ္ဘာဦးလူသားတို့မှာ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ စုတေ၍ လူ့ပြည်သို့ ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ရောက်လာကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ၎င်းတို့သည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ရှိစဉ်က ဗြဟ္မာ့ပြည်တွင် အများသုံး မာဂဓဘာသာကို ပြောဆိုခဲ့ကြသူများဖြစ်၍ လူ့ပြည်၌ လူသားအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်လာကြသောအခါ မာဂဓဘာသာကိုပင် ပြောဆိုကြပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မာဂဓဘာသာကို ပြောသူများစာရင်း၌ ကမ္ဘာဦးလူသားတို့ကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ 'ပြဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာဦးလူသားတို့ မာဂဓဘာသာကို ပြောသည်ဟု သိရသဖြင့် မာဂဓဘာသာသည် ဘာသာ တကာတို့၏ အရင်းဖြစ်သော မူလဘာသာလည်း ဖြစ်တော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ လည်း မာဂဓဘာသာ ဝါ-ပါဠိ ဘာသာကို မူလဘာသာဟု သုံးစွဲသည်ကိုလည်း တွေ့ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။^၂ ။

၎င်းပြင် “မာဂဓဘာသာသည် သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်သည့်အလျောက် အခြား မည်သည့်စကားသံကိုမျှ မကြားရသူသည် အလိုအလျောက် ကြံဖန်ပြောဆိုနိုင်ပါမူ မာဂဓဘာသာသို့ သက်ဝင်သောစကားကိုသာ ပြောဆိုပေလိမ့်မည်” ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနိ၌ မိန့်ဆိုလျက်ရှိ၏။ ၎င်း၌ ဆိုလိုသည်မှာ အနုမတဂ္ဂသံသရာ ခရီး၌ မာဂဓဘာသာကို မရေမတွက်နိုင်အောင် ပြောကြားလေ့ကျက်ခဲ့ဘူးလှပြီဖြစ်၍ သံသရာခရီးသည် မှန်သမျှ မာဂဓဘာသာ ဗီဇမျိုးစေ့ ကိန်းလျက်ရှိကြရကား စကားပြောရန်အချိန်တန်၍ အခြားမည်သည့် ဘာသာစကားကိုမျှ မကြားဖူးသူဖြစ်ပါက အလိုအလျောက် သဘာဝနိရုတ္တိဗီဇမှထ၍ ပေါက်လာသော မာဂဓဘာသာကိုပင် ပြောဆိုပေလိမ့်မည်ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပေသည်။ ယင်းတို့ ပြောနိုင်သည်ဆိုသော်လည်း အဘယာရာမ ဆရာတော်မိန့်တော်မူသည်နှင့်အညီ ပြည့်စုံသော မာဂဓဘာသာ မဖြစ်ရာ၊ အနည်းငယ်မျှ သော မာဂဓပျက်စကားသာ ဖြစ်တန်ရာသည်။ ပြည့်စုံသော မာဂဓဘာသာကို လေ့လာသင်ကြားသူပင် တတ်နိုင်ခဲ့စွ၊ အလိုအလျောက် ဘယ်မှာတတ်နိုင်ပါအံ့နည်း” ။

၁။ ရူပသိဒ္ဓိ နာမ်ကျမ်း အစနှင့် ကာရိယသဒ္ဓါငယ် ဂါထာနံပါတ် ၁၅၈။
၂။ ပရိဝတ္တေသိ သဗ္ဗာပိ၊ သီဟဋ္ဌကထာ တဒါ။
သဗ္ဗေသံ မူလဘာသာယ၊ မာဂဓာယ နိရုတ္တိယာ။ (မဟာဝံ၊ ၃၇၊ ၂၂၄။) ဤနိဒါန်း စာမျက်နှာ (၂-တွင်လည်း) ပြန်ကြည့်ပါ။
၃။ ယောပိ အဂါမကေ မဟာရညေ နိဗ္ဗတ္တော၊ တတ္ထ အညော ကထေန္တော နာမ နတ္ထိ၊ သောပိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဝစနံ သမုဋ္ဌာပေန္တော မာဂဓဘာသမေဝ ဘာသိဿတိ။ (အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၇၁။) ဤ၌ 'ဘာသတိ'ဟု ကေန်အားဖြင့် မဆိုဘဲ 'ဘာသိဿတိ'ဟု အားပြောသော အနာဂတ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုထားသည်ကိုလည်း သတိပြုသင့်၏။
၄။ မောဂံ၊ နိသျှ၊ နိဒါန်း - စ။

(၈)

တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန် (ပထမတွဲ)

ထို့ပြင်လည်း ပါဠိဟုဆိုအပ်သော မာဂဓဘာသာသည် သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်၍ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၏ အရာလည်းဖြစ်၏။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ကိုရလျှင် မာဂဓဘာသာကို အလိုအလျောက် တတ်နိုင်သည့် နည်းတူ မာဂဓဘာသာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်းသည်လည်း ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါး ဖြစ်လေသည်။ ။

မာဂဓဘာသာသည် ဆိုခဲ့ပြီးသောဂုဏ်တို့နှင့်သာ ပြည့်စုံသည်မဟုတ်သေး၊ သာသနာတော်၏ အသက်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိနည်းကံဆောင်ရာတို့၌လည်း လွန်စွာကျေးဇူးများပေသည်။ ။ ထိုစကားမှန်၏။ ရဟန်းခံခြင်း၊ သိမ်သမုတ်ခြင်း စသော သာသနာတော်၏ မူလဘူတဖြစ်သည့် သံဃာ့ကံတို့ကို အောင်မြင် ထမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဆိုင်ရာကမ္မဝါစာတို့သည်မပါလျှင် မပြီးသောအရာများ ဖြစ်ကြ၏။ ၎င်းကမ္မဝါစာတို့ကို သိထိလ၊ ဓနိလ၊ ဝိမုတ္တ၊ နိဂ္ဂဟိတ ပီသအောင် ရွတ်ဖတ်နိုင်မှ ကံမြောက်၏။ ယင်းသို့ ရွတ်ဖတ်နိုင်ရန်မှာလည်း မာဂဓပါဠိဘာသာဆိုင်ရာ ရွတ်ဖတ်နည်းဖြစ်သည့် သိထိလ၊ ဓနိတ-စသော ဗျဉ္ဇန ဗုဒ္ဓိဆယ်ပါးကို ကျွမ်းကျင်ရပေမည်။ ယင်းသို့ ကျွမ်းကျင်မှသာ ကမ္မဝါစာကိုမပျက်မစီးစေဘဲ ကံအထ မြောက်အောင် ရွတ်ဖတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ။ မာဂဓဘာသာကို မတတ်လျှင်ကား ကမ္မဝါစာတို့ကို အောင်မြင်ထမြောက်အောင် ရွတ်ဖတ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ မာဂဓဘာသာသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော် အစွန့်ရှည်စွာ တည်တံ့ရေး၌ အလွန်အရေးပါ အရာရောက်သော ဘာသာထူး ဘာသာမြတ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ဘုရားရှင်သည် မာဂဓဘာသာဖြင့် ဒေသနာဓမ္မစက်ကို ဟောမြှောက်တော်မူသည်ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် မာဂဓဘာသာစကားမတတ်သူ ဝေနေယျတရားနာသူတို့မှာ တရားတော်ကို မည်သို့နားလည် နိုင်ပါသနည်းဟူသော ပြဿနာသည် ပေါ်ထွက်လာ၏။ အဖြေကား - ဘုရားရှင်သည် မာဂဓဘာသာဖြင့် ပင် တရားတော်တို့ကို ဟောကြားတော်မူသည်မှာ အမှန်ပင်၊ ထိုသို့ ဘုရားရှင်က မာဂဓဘာသာဖြင့် ဟောကြားသော်လည်း တရားနာယူသူ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကမူကား မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင် ဘာသာဖြင့်ပင် နားလည်ကြလေသည်။ ဥပမာ-ဒမိဠလူမျိုးတို့ကလည်း ဒမိဠဘာသာစကားဖြင့် ဟောကြား နေသည်ဟုထင်၍ အန္ဓကလူမျိုးတို့ကလည်း အန္ဓကဘာသာဖြင့်ပင် ဟောညွှန်ပြသ ဆုံးမနေ သည်ဟု ထင်လေသည်။

၁။ ပုဗ္ဗယောဂေါ ဗာဟုသစ္စံ၊ ဒေသဘာသာ စ အာဂမော ။ ပ ။ ပဋိသမ္ဘိဒပစ္စယာ။ . . . ဒေသဘာသာ နာမ ကေသတဝေါဟာရကုသလတာ၊ ဝိသေသေန ပန မာဂဓိကေ ကောသလ္လံ။ (ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၇။) နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လာဘီ ပုဂ္ဂလော အသိက္ခန္ဓောပိ မာဂဓဘာသံ ဇာနာတိ။ အညံ ဘာသံ သိက္ခန္ဓောဝ ဇာနာတိ၊ နာသိက္ခန္ဓော။ (ဘေဒစိန္တာဋီကာဟောင်း၊ ၅- ဂါထာအဖွင့်။) အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၇၁-လည်း ကြည့်။

၂။ သာသနဿုပကာရတ္တာ၊ မာဂဓေဝိဓ ဂယုတေ။
သော ဟာနုသာဝနံ ပဋိသမ္ဘိဒါယ စ ပစ္စယော။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၅။)
သော ဟိ မာဂဓေ သဒ္ဓေါ ကမ္မဝါစာနုသာဝနဉ္စ ဟောတိ ပဋိသမ္ဘိဒါယ ပစ္စယော စ။ ၎င်း ဒီပနီ။

၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၄၇-၈။ ကြည့်။ မ၊ ၄၊ ၄၊ ၁၉-လည်းကြည့်။

ယင်းသို့ ထင်ရခြင်းသည်ပင် အစိန္တေယျဂုဏ်တော်လေးပါးတို့တွင် ဝါစာအစိန္တေယျ ဂုဏ်တော်ဟူသော ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်ပင် ဖြစ်လေသည်။^၁ ။

အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ မာဂဓာတာသာဟုခေါ်သော ပါဠိဘာသာကိုပင် ရူပသိဒ္ဓိစသောကျမ်းတို့၌ မာဂဓိဘာသာဟု ခေါ်ဝေါ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ အဘယာရာမဆရာတော်လည်း မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယနိဒါန်း၌ မာဂဓိဘာသာဟုပင် သုံးစွဲရေးသားတော်မူသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ခေါ်ဝေါ်ရေးသားကြသော်လည်း မာဂဓာတာသာသည် ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာတို့တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော မာဂဓိဘာသာကား မဟုတ်ပေ။

ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာတို့တွင်^၂ “မာဂဓိ” ခေါ်သော ဘာသာတစ်ခုလည်း အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ၎င်းဘာသာ၏ ဖြစ်ပေါ်ရာဒေသ သို့မဟုတ် ၎င်းဘာသာကို သုံးစွဲရာဒေသကား (မာဂဓိ ဟူသော ယင်းအမည်ကိုထောက်၍) မဂတိုင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။^၃ ။ ဤမာဂဓိဘာသာကို အသောကမင်းကြီး၏ နိုင်ငံတော်မြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းရှိ ခါလသီ၊ မိရဋ္ဌ၊ လောရိယာ၊ သဟသရာမ၊ ဗရာဗရ၊ ရာမဂဋ၊ ဓောလိနှင့် ဇောဂဋ စသောဌာနတို့တွင် တည်ရှိသော အသောကကျောက်စာများပေါ်တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုနောက် နာဋက (ပြဇာတ်) ကျမ်းတို့တွင် အသုံးပြုသော ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာတို့တွင်လည်း မာဂဓိဘာသာ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ မာဂဓိဘာသာကို အစောဆုံး အသုံးပြုသော ကျမ်းကား အရှင်အဿယောသ ၏ နာဋကကျမ်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ၎င်း၏ နောက်တွင်ကား ဘာသ၊ ကာလိဒါသ-စသော ဆရာကြီး တို့၏ နာဋကတို့၌လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာသကဋီကာခေါ် နာဋက၌လည်းကောင်း၊ အခြား နာဋက ကျမ်းများ၌လည်းကောင်း မာဂဓိဘာသာကို သုံးစွဲသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

၁။ ဧကော ဝေ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာယောသော ဧကသ္မိံ ခဏော ပဝတ္တမာနော နာနာဘာသာနံ သတ္တာနံ အတ္တနော ဘာသာဝသေန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဂဟဏူပဂေါ ဟုတွာ အတ္တာဓိဂမာယ ဟောတိ။ အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဗုဒ္ဓါနဘာဝေါတိ သဗ္ဗသတ္တာနံ သကသကဘာသာနုရူပတော သောတပထမာဂစ္ဆတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဣတိဝုတ်၊ ၄၅၁၉-၂၀။) ဒီ၊ ၄၅၊ ၂၈။ မ၊ ၄၅၊ ၁၄။ အံ၊ ၄၅၊ ၁၄-စသည်တို့လည်းကြည့်။

တစ်နည်းလည်း ဘုရားရှင်သည် လူသာမန်တို့ စကားတစ်ခွန်းပြောချိန်တွင် ၁၂၈-ခွန်းပင် ပြောဆိုနိုင်လောက်အောင် လျင်မြန်သော စကားတော်ရှိရကား မာဂဓာတာသာမတတ်သော တရားနာသူတို့အတွက် ၎င်းတို့ နားလည်နိုင်မည့် ဘာသာများဖြင့် လျင်မြန်စွာ ပြန်ဆိုဟောကြားသည်ဟုလည်း ယူဆနိုင်သည်။ အကြောင်းကား ကုလသမဂ္ဂစသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူမျိုးစုံစည်းဝေးသည့် ဌာနတို့၌ မိန့်ခွန်းပြောသူ၏ (သတ်မှတ်ထားသော ဘာသာတို့တွင် တစ်ခုခုသော ဘာသာစကားကို အခြားဘာသာတစ်ခုသို့ ပြန်ဆိုပြောကြားပေးသူများရှိရာ ၎င်းတို့ပြန်ဆိုမှုသည် မူလပြောသူနှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပြောနေသည်ထင်ရလောက်အောင် လျင်မြန်သည်ကို တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။ ၎င်းတို့ပင် ဤမျှလောက် စွမ်းဆောင်နိုင်လျှင် အစိန္တေယျ ဂုဏ်တော်သခင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် အဖို့မှာကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိပြီ။

၂။ ပါကတ၊ သောရသေနိ၊ မာဂဓိ၊ အဒ္ဓမာဂဓိ၊ ပေသာစိ၊ စူလိကာပေသာစိ၊ အပဗ္ဘသတို့ကား ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာမျိုးတည်း။

၃။ မဂဓပုဗ္ဗနဘာသံ တံ၊ မာဂဓိ သမ္ပစက္ခတေ။ (ဆတ္တာသာစန္ဒိကာ၊ နာ-၄)

၎င်းပြင် ဝရရစိဆရာ၏ ပါကတပွကာသကျမ်း၊ စဏ္ဍဆရာ၏ ပါကတလက္ခဏကျမ်း၊ ဟေမစန္ဒြိ
ဆရာ၏ သိဒ္ဓဟေမစန္ဒြိကျမ်း (အဋ္ဌမပိုင်း)၊ ကြမဒိသွရဆရာ၏ သံခိတ္တသာရကျမ်း၊ လက္ခမီခရဆရာ၏
ဆတ္တာသာဒန္တိကာကျမ်း၊ မာကဏ္ဍေယဆရာ၏ ပါကတသဗ္ဗသွကျမ်း၊ သီဟရာဇဆရာ၏ ပါကတရူပါဝတာရ
ကျမ်းစသော ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာကို အပြည့်အစုံပြသော သဒ္ဒါကျမ်းတို့တွင်လည်း မာဂဓိဘာသာကို တသီးတခြား
ပြဆိုလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

နာဠသျှတ္တရကျမ်းပြု ဘရတမုနိ၏ ပညတ်ချက်အရ ဤမာဂဓိဘာသာကို နာဠကကျမ်းတို့တွင်
ဘုရင်၏ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများ၊ တွင်းတူးသမားများ၊ အရက်ဆိုင်ပိုင်ရှင်များ၊ မြင်းထိန်းများ၊
လွမ်းခန်းသို့ ရောက်နေသော ဇာတ်ဆောင်များနှင့် ကိုယ်ရံတော်များအတွက် အသုံးပြုရလေသည်။^၁ ။
၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောသောစကားများကို သက္ကတဘာသာဖြင့် မရေးဘဲ မာဂဓိဘာသာဖြင့် ရေးရလေသည်။
မာကဏ္ဍေယ၏ ပါကတသဗ္ဗသွဉ်မှုကား အထက်ပါတို့သာမက ရက္ခိုက်များ၊ ဘိက္ခုများ၊ အထီးကျန်သူများနှင့်
အစေခံ စသူတို့အတွက်လည်း မာဂဓိဘာသာကိုပင် အသုံးပြုမည်ဟု ဆိုလေသည်။^၂ ။ ဆတ္တာသာဒန္တိကာ၌လည်း
အလားတူပင် တံငါစသည့် အလွန်ယုတ်နိမ့်သူတို့အတွက် မာဂဓိကိုသုံးရန်ညွှန်ကြားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။^၃

ယင်းသို့ အောက်တန်းစားတို့ အတွက်သာ မာဂဓိကို အသုံးပြုရန် ဘရတမုနိ စသော ရှေးသက္ကတ
ပညာရှိကြီးတို့ သတ်မှတ်ညွှန်ကြားခဲ့ကြရကား မာဂဓိဘာသာသည် အောက်တန်းစားတို့၏ ဘာသာစကားသာ
ဖြစ်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သရဿတိကဏ္ဍာဘရဏ စသော ကျမ်းတို့၌ -

“ဒေဝါဒီ သက္ကတံ ပါဟု၊ ပါကတံ ကိန္နရာဒယော။
ပေသာစာဒိ ပိသာစာဒိ၊ မာဂဓံ ဟိနဇာတယော”^၄

ဟု မာဂဓိဘာသာကို အောက်တန်းချ၍ မိန့်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

၁။ မာဂဓိ တု နရိန္ဒာနံ၊ အန္တေပုရနိဝါသိနံ။ (၁၇၊ ၅၀။) သုရဂါခနကာဒိနံ၊ သောဏ္ဍကာရ'ဿရက္ခိနံ။
ဗျသနေ နာယကာနံ စ၊ အတ္တရက္ခာသု မာဂဓိ။ (၁၇-၅၆။)
၂။ ရက္ခသဘိက္ခုကပဏစေဋ္ဌာဒျာ မာဂဓိ အာဟု။
၃။ ဝိဝရာဒျတိနိစေသု၊ မာဂဓိ အာဟု။
၄။ ဒုတိယ ပရိစ္ဆေဒ၊ ၉-ဂါထာ။

ဤသို့ သက္ကတကျမ်းဆရာတို့ အောက်တန်းချ၍ မိန့်ဆိုခဲ့ခြင်း ခံရသော မာဂဓိဘာသာစကား ယခုအခါ ပါဠိဘာသာဟု ခေါ်အပ်သည့် မာဂဓဘာသာ မဟုတ်နိုင်ပေ။

ယင်းမာဂဓိဘာသာကား သုတိ (နားကြား) အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လိပိ (အရေးအသား) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပါဠိဘာသာနှင့် မတူထူးခြား ကွဲပြားသည့်ပြင် သဒ္ဒါအစီအစဉ်တို့၌လည်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွာခြားလေသည်။ အောက်ပါနှိုင်းယှဉ်ချက်ကို ကြည့်ပါ။

မာဂဓီ (ကဝိသမယာဂတ)
ဓဒမာနုဂမံဓဘာလကေ၊
ကုမ္ဘဟန္တ ဝဓိဟိ ဓဗ္ဗိဒေ၊
အဏိဓံစ ပိအာမိ ဓေဏိဒေ၊
ဝလိဓဓဒံ ဓမလေ ဟုဝိအဒိ။

ပါဠိ

သတံ မာနုသမံသဘာရကော၊
ကုမ္ဘသဟသံ ဝသာဟိ သဗ္ဗိတံ၊
အနိသံ စ ပိဝိမိ သောဏိတံ၊
ဝဿသတံ သမရော ဘဝိဿတိ။

မာဂဓီ (အသောကလေခါ)
ပိယဒသိ လာဇာ မာဂဓံ သံဃံ
အဘိဝါဒေတူနံ အာဟာ
အပါဗာဓတံ စ ဖာသုဝါဟာရတံ စ။

ပါဠိ

ပိယဒသိ ရာဇာ မာဂဓံ သံဃံ
အဘိဝါဒေတူန အာဟ
အပ္ပါဗာဓတံ စ ဖာသုဝါဟာရတံ စ။

အထက်ပါ	နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို	ကြည့်လျှင်	အောက်ပါ	ထူးခြားချက်များကို	တွေ့ရပေမည်။
ပါဠိ၌	သ	သည်	မာဂဓီ၌	ဓ	ဖြစ်သည်။
	တ	။	။	ဒ	။
	န	။	။	ဏ	။
	ရ	။	။	ဘ	။
	ဝ	။	။	၎င်း ဝ ဗျည်းပျောက်သည်။	
	သြ (ပုလ္လိင်-ပဌမာ	ကေဝုဓ်)		ဇ	ဖြစ်သည်။

၁။ ဤနှိုင်းချက်ကို မောဂ္ဂလာန်နိဿယနိဒါန်းမှ ယူသည်။ ဤမျှဖြင့် တင်းတိမ်းခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသောက ကျောက်စာတို့ကို၎င်း၊ ကုမာရပါလစရိတ၊ မတ္တိကာသကဋီကာ စသော ပြာကြိုဋ်ကာဗျ၊ နာဋကကျမ်းတို့ကို၎င်း၊ ပြဲပွဲပြီး ပြာကြိုဋ် သဒ္ဒါကျမ်းတို့ကို၎င်း ရှာဖွေ ကြည့်ရှုလေ့လာကြရာ၏။

၂။ ပဌမာကေဝုဓ် ဇ-အပြုကို ပါဠိတော်၌လည်း အနည်းအကျဉ်းတွေ့ရသည်။ သုခေ ဒုက္ခေ ဇိဝေ သတ္တမေ။ (ဒီ၊ ၁။ ၅၃။ မ၊ ၂။ ၁၈၅။) နတ္ထိ အတ္တကာရေ နတ္ထိ ပရကာရေ နတ္ထိ ပုရိသကာရေ။ (ဒီ၊ ၁။ ၅၀။) ယေ အဝိတက္ကေ အဝိစာရေ သေ ပဏိတတရေ။ (ဒီ၊ ၂။ ၂၂၂။) ဝနပုဂ္ဂမ္ဗေ ယထာ ဖုဿိတဂ္ဂေ။ (ခုဒ္ဒက၊ ၇။ သုတ္တနိ၊ ၃၁၄။ ၎င်း ဌ-တို့၌လည်းကြည့်။) ဘောဂဝတိ နာမ မနိရေ ဝါသာ ဟိရညဝတိတိ ဝုစ္စတိ။ နဂရေ နိမ္မိတေ ကဉ္စနမယေ၊ မဏ္ဍာလဿ ဥရဂဿ နိဗ္ဗိတံ။ (ဇာ၊ ၂။ ၂၇၈။) န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ (ကထာဝတ္ထု၊ ၁-စသည်။) ယေ လောကာမိသသံယောဇေန၊ သေ ပဝုတ္တေ။ . . . . ယေ အာနေဉ္စသံယောဇေန၊ သေ ဝန္တေ။ . . . . ယေ နေဝသညာနာသညာယတနသံယောဇေန၊ သေ ဉ္စန္ဒိန္ဒမူလေ တာလာဝတ္ထုကတေ . . . .။ (မ၊ ၃။ ၄၂=၃။)

အမြွက်မျှထုတ်ပြအပ်သော အထက်ပါထူးခြားချက်တို့ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်ပင် ပါဠိဘာသာနှင့် မာဂဓိဘာသာတို့ ကွာခြားပုံကို သိနိုင်လောက်ပေပြီ။ ဤသို့လျှင် အသံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရေးအသား အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဒါအစီအရင်အားဖြင့်လည်းကောင်း ကွဲပြားခြားနားသောကြောင့် ဤမာဂဓိဘာသာ ကို မာဂဘာသာခေါ် ပါဠိဘာသာနှင့် ရောထွေး မသွားစေသင့်ပေ^၁။

မာဂဓိဘာသာလောက် ပါဠိဘာသာနှင့် အလှမ်းမဝေးသော ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာတို့လည်း ရှိကြ၏။ ၎င်းတို့တွင်လည်း ပေသာစိဘာသာသည် အခြားပြာကြိုဋ္ဌဘာသာတို့ထက် ပါဠိဘာသာနှင့် ပိုမိုနီးစပ်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အချို့ပုဒ်တို့တွင် ပါဠိဘာသာနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ တူညီသည်ကိုပင် တွေ့ရှိရပေသည်။ အောက်ပါ နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို ကြည့်ပါ။

ပါဠိ	ပေသာစိ	သောရသေနီ	မာဂဓိ
လောက	လောက	လောအ	လောအ
နဂ	နဂ	ဏအ	ဏအ
သစိ	သစိ	သဤ	ဓဤ
ရဇတ	ရဇတ	ရအဒ	လအဒ
ကတ	ကတ	ကဒ	ကဉ
ဝသ	ဝသ	ဝသ	ဝဓ
မေသ	မေသ	မေသ	မေဓ
သာရသ	သာရသ	သာရသ	ရါလဓ
ဝစန	ဝစန	ဝအဏ	ဝအဏ
ပဋ	ပဋ	ပဋ	ပသု
အတ္တ	အတ္တ	အတ္တ	အတ္တ
ဩ (ပုလ္လိင်-ပဌမာ)	ဩ	ဩ	ဧ

၎င်းပြင် ပါဠိဘာသာနှင့် အလွန်နီးစပ်သော အရေးအသားကို ဂူဂျရတ်နယ်၌ ရှိသော ဂိရ်နာရ် အသောကကျောက်စာတွင် တွေ့ရှိရသည်။ နီးစပ်ပုံကို ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ရန် ၎င်းကျောက်စာမှ စာတမ်း အချို့ကို အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။

ဣယံ ခံမလိပိ ဒေဝါနံ ပြိယေန ပြိယဒသိနာ ရာဉ္ဇ လေခါပိတာ၊ ဣဓ န ကိစိ ဇိဝံ အာရဘိတျာ ပြဇဟိတဝံ၊ န စ သမာဇေ ကတဇျော၊ ဗဟုကံ ဟိ ဒေါသံ သမာဇေ ပသတိ ဒေဝါနံ ပြိယော ပြိယဒသိ ရာဇာ၊ အတ္ထိပိတု ဧကစာ သမာဇာ သာဓုမတာ -

၁။ သို့ရာတွင် ပါဠိတော်တို့၌ မာဂဓိဆန်သော အသုံးအနှုန်းအချို့ကိုကား တွေ့နိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော ပဌမာဝိဘတ်၏ ဧ-အပြု စသည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

ဒေဝါနံ ပြိယသ ပြိသဒသိနော ရာဉ္ဇော၊ ပုရာ မဟာနသမိ ဒေဝါနံ ပြိယသ ပြိယဒသိနော ရာဉ္ဇော အနုဒိဝသံ ဗဟုနိ ပြာဏသတသဟသ္မာနိ အာရဘိသု သူပါထာယ၊ သေ အဇ ယဒါ အယံ ခံမလိပိ လိခိတာ တီ ဝေ ပြာဏာ အာရဘာရေ သူပါထာယ - ဒွေ မောရာ၊ ဧကော မဂေါ၊ သောပိ မဂေါ န ဝုဝေါ၊ ဧတေပိ တြိ ပြာဏာ ပဆာ န အာရဘိသဋ္ဌေ။

ဂျိန်းဝါဒီတို့ ဘုရားသုံးဘာသာအဖြစ် လက်ခံအသုံးပြုသော အဒ္ဓမာဂဓိ ဘာသာသည်လည်း ပါဠိဘာသာနှင့် နီးစပ်သည်ပင်။ အောက်ပါ အာစာရန်သုတ်မှ ထုတ်နုတ်ချက်ကို ကြည့်ပါ။

အဒ္ဓမာဂဓိ

ပါဠိ

သုယံ မေ အာဝုသံ တေဏ
ဘဂဝယာ ဝေံ အက္ခာယံ၊ ဣတံ
ဂေသိံ နော သန္ဓာ ဘဝတိ၊ ဝေံ
ဂေသိံ နော နာတံ ဘဝတိ၊
တံ ဇဟာ - “ကေ အဟံ အာသိ?
ကေ ဝါ ဣအော စုဇ ပေစ္စာ
ဘဝိဿာမိ?”

သုတံ မေ အာဝုသော တေန
ဘဂဝတော ဝေံ အက္ခာတံ၊ ဣဟ
ဂေသံ နော သညာ ဘဝတိ၊ ဝေံ
ဂေသံ နော ဉာတံ ဘဝတိ၊
တံ ယထာ - “ကော အဟံ အာသိ?
ကော ဝါ ဣတော စုတော ပေစ္စ
ဘဝိဿာမိ?”

... ..

တထာ ဝိမုက္ခဿ ပရိန္ဒုစာရိဏော၊
ဓိတီမတော ဒုက္ခခမဿ ဘိက္ခုဏော၊
ဝိသုဇ္ဈတီ ဇံသိ မလံ ပုရေ ကဉ္စ၊
သမိရိယံ ရပ္ပမလံဝ ဇောတိဏာ။

တထာ ဝိမုတ္တဿ ပရိညစာရိနော၊
ဓိတီပတော ဒုက္ခခမဿ ဘိက္ခုနော။
ဝိသုဇ္ဈတီ ယသ္မိ မလံ ပုရေ ကတံ၊
သမိရိတံ ရပ္ပမလံဝ ဇောတိနာ။

ပါဠိဘာသာနှင့် သက္ကတဘာသာ

ပါဠိဘာသာသည် ပြာကြိုဋ်ဘာသာတို့နှင့် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တူညီမှုရှိသကဲ့သို့ သက္ကတဘာသာ နှင့်လည်း တူညီမှုများ ရှိလေသည်။ သက္ကတဘာသာသည် ဝေဒိကသက္ကတ၊^၁ နဝိန (နိမ္မိတ) - သက္ကတ၊^၂ ဟု ၂-မျိုးရှိရာ ဝေဒိကသက္ကတဟူသည် ဣရ၊ ယဇု၊ သာမ၊ အထဗ္ဗဏ ဟူသော ဝေဒ ၄-ကျမ်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အခြံအရံကျမ်းများ၌ အသုံးပြုသည့် ရှေးဟောင်းသက္ကတဘာသာ ဖြစ်သည်။ နဝိနသက္ကတဟူသည် ဣတိဟာသကျမ်း၊ ပုရာဏ်ကျမ်း၊ ကာဗျကျမ်း၊ နာဋကကျမ်း စသည်တို့၌ တွေ့ရသော နောက်ပေါ် သက္ကတဘာသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းနောက်ပေါ်ဖြစ်သော ဘာသာကိုပင် မြန်မာပြည်၌ သက္ကတဘာသာဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

၎င်းသက္ကတဘာသာ ၂-မျိုးတို့တွင် ဝေဒိကသက္ကတသည် မူလအရင်းအမြစ်ဖြစ်ပြီး နဝိနသက္ကတ မှာ ၎င်းဝေဒိကသက္ကတမှ ဆင်းသက်ရွေ့လျား ပေါက်ပွားလာသော ဘာသာဖြစ်ပေသည်။ ယင်းဘာသာ ၂-မျိုးလုံးသည်ပင် ဗြာဟ္မဏ (ဟိန္ဒူ) သာသနာဝင်တို့အဖို့ ထူးမြတ်သော ဘာသာဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ရှေးဟောင်းဖြစ်သော ဝေဒိကသက္ကတကိုကား နဝိနသက္ကတထက် ပိုမို၍ အလေးပြုကြလေသည်။

ဝေဒိကသက္ကတသည် နဝိနသက္ကတထက် ရှေးကျသည်နှင့်အမျှ ယင်းထက် ပိုမို၍လည်း ခက်လေသည်။ နဝိနသက္ကတကိုသာ တတ်သူသည် ဣရဝေဒ-စသော ဝေဒကျမ်းတို့သို့ သက်ဝင်ခြင်းငှာ မလွယ်ကူပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း ပါဏိနိ၊ သိဒ္ဓန္တကောမုဒိ စသော သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဝေဒိကသက္ကတဆိုင်ရာ သဒ္ဒါအစီအရင် တို့ကို သီးခြားပြသထားသည်ကို တွေ့ရှိရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထိုနှစ်မျိုးသော သက္ကတတို့မှာပင် ပါဠိဘာသာနှင့် နီးစပ်တူညီသော အချက် အများအပြားပင် တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် ပုဒ်နေ ပါဠိထားတို့၌ လုံးဝ တူညီသောပုဒ်များနှင့် လုံးဝ မတူသော်လည်း မှန်းဆသိနိုင်လောက်သောပုဒ်များ အမြောက်အမြားပင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ အနည်းငယ် ထုတ်ပြုရလျှင်- ဂမ္ဘီရ၊ ဇိဝိတ၊ သူကရ၊ မရ၊ သုခ၊ သဘာ၊ ဂါထာ၊ မုခ စသောပုဒ်တို့သည် ပါဠိ၊ သက္ကတ နှစ်ဌာနလုံး ၌ပင် လုံးဝ တူညီသောပုဒ်များဖြစ်၍ ဇျောတိ၊ ဒုးခ၊ မုတ္တ၊ မုဒ္ဒရ၊ ယဝိ၊ သ္မိတ၊ ဟဒယ စသောပုဒ် တို့ကား မှန်းဆသိနိုင်လောက်သောပုဒ်များပင် ဖြစ်ပေသည်။ အောက်ပါ မေဃဒူတကာဗျမှ ဂါထာတစ်ပုဒ် နှင့် ဣရဝေဒမှ ဂါထာတစ်ပုဒ်ကို ကြည့်လျှင်လည်း ပါဠိနှင့် သက္ကတတို့ နီးစပ်ပုံကို ရိပ်စားနိုင်ပေလိမ့်မည်။

သက္ကတ (နဝိန)

အာလောကေ တေ နိပတတိ ပုရာ သာ ဗလိဇျာကုလာ ဝါ၊
မတ္တာဒ္ဓရုံ ဝိရဟတန ဝါ ဘာဝဂမုံ လိခန္တိ။
ပုစ္ဆန္တိ ဝါ မရဝစနံ သာရိကာ ပဉ္စရသ္မံ၊
ကစ္စိဒ္ဓတုံး သုရသိ ရသိကေ တံ ဟိ တသျ ပြိယေ'တိ။ (ဥတ္တရမေဃ၊ ၂၅)။

ပါဠိပြန်

အာလောကေ တေ နိပတတိ ပုရာ သာ ဗလိဗျာကုလာ ဝါ၊
မဿာဒိသံ ဝိရဟတန ဝါ ဘာဝဂမုံ လိခန္တိ။
ပုစ္ဆန္တိ ဝါ မရဝစနံ သာရိကံ ပဉ္စရဋ္ဌံ၊
'ကစ္စိ ဗုတ္တု သရသိ ရသိကေ တံ ဟိ တဿ ပိယာ' တိ။

သက္ကတ (ဝေဒိက)

ယာဘိး သောမော မောဒတေ ဟမံတေ စ၊
ကလျာဏီဘိ ယုဝတီဘိ မယံး။
တာ အယော အပေါ အတ္ထာ ပရေဟိ၊
ယဒ် အာသိဉ္စာ သြမဓိဘိး ပုနိတာတ်။ (ရိဂ်၊ ၁၀၊ ၃၀၊ ၅)။

ပါဠိပြန်

ယာဘိ သောမော မောဒတေ ဟသတေ စ၊
ကလျာဏီဘိ ယုဝတီဘိ န မယျော။
တာ အဒ္ဓရ အာပေါ အတ္ထာ ပရေဟိ၊
ယံ အာသိဉ္စိ သြသဓိဘိ ပုနာဟိ။

၎င်းပြင် ဝေဒိကသက္ကတဘာသာတွင် နဝိနသက္ကတနှင့်မတူဘဲ ပါဠိဘာသာနှင့် တူညီနေသည့် အချက်များစွာ ရှိသည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည်။ ယင်း တူညီချက်တို့တွင် အနည်းငယ် ထုတ်ပြရသော်-

ဝေဒိကသက္ကတတွင် သတ္တမိ(နာမ်)ဝိဘတ်ဖြင့် သုံးစွဲရမည့်နေရာ၌ ဆဒ္ဓိဝိဘတ်ဖြင့်သုံးစွဲခြင်း စသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသများ၊ ဧကဝုဏ်ကြိယာဖြင့် သုံးစွဲရမည့်နေရာ၌ ဗဟုဝုဏ်ကြိယာဖြင့် သုံးစွဲခြင်းစသော ဝစနဝိပလ္လာသများ၊ အတိတ်ကာလဖြင့် သုံးစွဲရမည့်နေရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့်သုံးစွဲခြင်းစသော ကာလဝိပလ္လာသများနှင့် ဝဏ္ဏတစ်ပါးကို အခြားဝဏ္ဏတစ်ပါး ပြုခြင်းစသော ဝဏ္ဏဝိပလ္လာသများနှင့်တကွ လိင်ဝိပလ္လာသစသည့် ဗျတ္တယတို့ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပါဠိဘာသာ၌လည်း ထိုနည်းအတူပင် ဤဝိပလ္လာသများကို တွေ့ရှိရပေသည်။ နဝိနသက္ကတ ဘာသာ၌ကား ဤ ဝိပလ္လာသမျိုးကို တားမြစ်လို၍ပင် သက္ကတ သဒ္ဒါကျမ်းများ ပေါ်ထွက်လာသည် ဖြစ်ရကား ဤသို့သော ဝိပလ္လာသမျိုးကို မတွေ့ရပေ။

နာမ်ပုဒ်တို့၏ အဆုံး၌ ‘ဂတာ သေ၊ ဓမ္မာ သေ’ စသည်တို့ကဲ့သို့ သေ-အက္ခရာ ဆုံးသော ပုံစံများ၊ ‘ဒေဝေဘိ’ စသော တတိယာ ဗဟုဝုဏ်ပုံစံများ၊ ‘ပတိနာ’ စသော တတိယာဧကဝုဏ်ပုံစံများကိုလည်း ဝေဒိကသက္ကတနှင့် ပါဠိဘာသာတို့၌ တူညီစွာ တွေ့ရ၍ နဝိနသက္ကတ၌ကား ယင်းပုံစံမျိုးကို မတွေ့ရပေ။

၎င်းပြင် ပါဠိဘာသာ၌ စတုတ္ထိဝိဘတ်နှင့် ဆဒ္ဓိဝိဘတ်တို့ဝယ် ရုပ် အတူတူရှိသကဲ့သို့ ဝေဒိကသက္ကတ၌လည်း စတုတ္ထိအရာ၌ ဆဒ္ဓိ၊ ဆဒ္ဓိအရာ၌ စတုတ္ထိဝိဘတ်ကို သုံးသော အရာများရှိရကား၊^၁ စတုတ္ထိရုပ်နှင့် ဆဒ္ဓိရုပ်တို့ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူညီကြသည်ကိုလည်း အတော်များများ တွေ့ရပေသည်။ နဝိနသက္ကတ၌ကား စတုတ္ထိရုပ်နှင့် ဆဒ္ဓိရုပ်တို့မှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အလွန်ပင် ကွာခြားကြလေသည်။

၁။ ပါဏိနိ၊ ၃၊ ၁၊ ၈၅-သုတ်၊ ၎င်း ကာသိကာဝုတ္တိနှင့် ၆၊ ၁၊ ၇၀-သုတ်၏ မဟာဘဿ-တို့ကြည့်။
၂။ စတုတ္ထိတ္ထေ ဗဟုလံ ဆန္ဒသိ။ ပါ၊ ၂၊ ၃၊ ၆၂။ ဆဋ္ဌတ္ထေ စတုတ္ထိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ၎င်း၊ ဝါတ္တိက။

အာချာတ်ပုဒ်တို့၌လည်း ဣစ္ဆတေ၊ ဒဒါတိ၊ မရတိ၊ ဟနတိ စသော ရုပ်တို့ကို ဝေဒိကသက္ကတ နှင့် ပါဠိဘာသာတို့မှာသာ တွေ့ရပြီး နဝိနသက္ကတ၌ကား ၎င်းရုပ်မျိုးကို လုံးဝ မတွေ့ရပေ။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် နဝိနသက္ကတနှင့် မတူဘဲ ဝေဒိကသက္ကတနှင့်သာ ရုပ် အစီအရင် တူသော အချက်များစွာတို့ ပါဠိဘာသာမှာ ရှိလေသည်။ ဤအချက်ကပင်လျှင် ပါဠိဘာသာသည် နဝိနသက္ကတ ဘာသာထက် ရှေးကျကြောင်းကို ထင်ရှားစွာ ညွှန်ပြလျက် ရှိလေသည်။

ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဝေဒိကသက္ကတ၌ ပါဠိဘာသာနှင့် တူညီသောအချက်များစွာပင် ရှိသော်လည်း ဘုရားရှင်သည် မိမိ၏ စကားတော်ကို ဝေဒိကသက္ကတဘာသာသို့ ပြန်ဆိုတင်ထားရန်ကိုကား ခွင့်ပြုတော်မမူခဲ့ပေ။

ချဲ့ဦးအံ့၊ မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်အခါက အရွတ်အဖတ်ကောင်း အသံကောင်း ဖြစ်ကြသော ဗြာဟ္မဏဇာတ်မှ ရဟန်းပြုလာသည့် ရဟန်းညီနောင် နှစ်ပါးတို့သည် ဘုရားစကားတော်ကို ဇာတ်ညွှန်များလည်း သင်ယူကြသည်ကို မြင်၍ မာဂဘောသာကား အရွတ်အဖတ် မခက်၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် သိလွယ်၍ လူတိုင်းသင်ယူနိုင်သည်၊ အရွတ်အဖတ် ခက်ခဲ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်မသိလွယ်သော ဝေဒိက သက္ကတဘာသာသို့ ပြန်ဆို တင်ထားရပါမူကား ဝေဒကျမ်းတို့ကဲ့သို့ ဗြာဟ္မဏဇာတ်ဝင်တို့သာ သင်ယူနိုင်၍ ဇာတ်ညွှန်တို့ မသင်ယူနိုင်ရာ၊ ယခုမှာမူကား ဘုရားစကားတော်သည် ဇာတ်ညွှန်တို့ပင် သင်ယူနိုင်၍ ထိုသူတို့လက်သို့ ရောက်နေသဖြင့် ပျက်စီးနေရသည်ဟု ဗြာဟ္မဏဇာတ်ဝင်တို့၏ စိတ်ရင်းအတိုင်း ဇာတ်ညွှန် သူတို့ မသင်နိုင်စေရန် ရည်သန်၍ ဘုရားစကားတော်ကို ဝေဒိကသက္ကတဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရန် လျှောက် ထားရာ ဘုရားရှင်က ၎င်းတို့၏အကြံကို ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီး “ဘုရားစကားတော်ကို ဝေဒိကသက္ကတဘာသာ သို့ မတင်အပ်၊ တင်သောသူအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ” ဟု ပယ်မြစ်တော်မူပြီးလျှင် “ဘုရားစကား တော်ကို မိမိဥစ္စာ မာဂဘောသာဖြင့် သင်ကြားကြစေ” ဟု ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့လေသည်။ ။

အထက်ပါ အဖြစ်အပျက်ကို ပြဆိုသော စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော်၌ “ဆန္ဒသော အာရောပေမ” ဟု လည်းကောင်း၊ “န ဘိက္ခဝေ ပုဒ္ဒဝစနံ ဆန္ဒသော အာရောပေတဗ္ဗံ” ဟု လည်းကောင်း ပါရှိခဲ့ရာ ထိုတွင် “ဆန္ဒသော အာရောပေမ” ကို “ဝေဒံ ဝိယ သက္ကတဘာသာယ ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပေမ” ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ပြတော်မူခဲ့သည်။ ။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်မှာ ဆန္ဒသော၌ ‘ဆန္ဒ’ ဟူသော သဒ္ဒါသည် အလိုဆန္ဒ၊ တဏှာ၊ ဝေဒ၊ အနုဋ္ဌာဘ စသောဆန်းဟူသော အနက်တို့တွင် ဝေဒကျမ်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဖြစ်၍ ယင်းဆန္ဒအရ ဝေဒကျမ်းသုံး သက္ကတဘာသာ ဝါ-ဝေဒိကသက္ကတဘာသာ ကို ယူရမည်။ သို့ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို ဝေဒိကသက္ကတဘာသာသို့ မပြန်ဆိုရာ ဝေဒကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ဘာသာပြန်၍ မထားရဟု ဆိုလိုပေသည်။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဝေဒိကသက္ကတဘာသာ၌ ပါဠိဘာသာနှင့်တူညီသော အချက်များရှိသော်လည်း ဝေဒိကသက္ကတသည် ဥဒါတ္တအသံ၊ အနုဒါတ္တအသံ၊ သွရိတအသံ၊ ဇိဝါမူလီယအသံ၊ ဥပဇ္ဇာနီယအသံ- စသော ရှည်၊ တို၊ နိမ့်၊ မြင့်အသံတို့ဖြင့် ခက်ခဲစွာ ရွတ်ဖတ်ရလျက် အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်း ကွယ်ဝှက်သဖြင့် ပါဠိဘာသာကဲ့သို့ လွယ်ကူခြင်းမရှိ။ ထိုခေတ်က အားလပ်ချိန်များစွာရှိ၍ အထက်တန်းစား ဖြစ်သည့် ဗြာဟ္မဏဇာတ်ဝင်တို့သာ သင်ယူလေ့လာတတ်မြောက်နိုင်သော ဘာသာမျိုးဖြစ်၏။ ဘုရားရှင်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း မဇ္ဈိမပဋိပဒါဟူသော သာသနာ့လမ်းစဉ်ကို လူတိုင်းနားလည်၍ တရားတော်အရသာကို စားသုံးစေလိုသည့်ဖြစ်ရကား ဗြာဟ္မဏဇာတ်ဝင်တို့သာ သင်ကြားတတ်မြောက်နိုင်သည့် ဝေဒိကသက္ကတဘာသာသို့ ပြန်ဆိုတင်ထားခြင်းကို တားမြစ်တော်မူရလေသည်။ မှန်ပေ၏။ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်သည် အထက်တန်းစား လူတစ်စုအတွက်သာမဟုတ်ဘဲ၊ အထက်တန်း အောက်တန်းမရွေး သတ္တဝါအားလုံးအတွက် ဖြစ်ရကား လူတစ်စုအတွက်သာ ရည်ရွယ်၍ တောင်းဆိုအပ်သော “ဘုရားစကားတော်ကို ဝေဒိသက္ကတသို့ တင်ရန်” ဟူသော အဆိုကို ပယ်ချတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သကာယ နိရုတ္တိယာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏိတုံ” ဟူသော ခွင့်ပြုတော်မူချက်၌လည်း “သကာနိရုတ္တိ” အရ မာဂဓဘာသာကို ယူရမည်ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ပြတော်မူခဲ့သည်။ မှန်၏။ ဘုရားရှင်ဖက်မှကြည့်လျှင် သို့မဟုတ် သာသနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့ အကြည့်ဖြင့်ကြည့်လျှင် “သကာ နိရုတ္တိ = မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာ” ဟူရာ၌ သာသနာ၏ အမွန်အစဖြစ်တော်မူသည့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားပြောဆိုသုံးစွဲခဲ့သော မာဂဓဘာသာပင် ဖြစ်ရပေမည်။ ထိုကြောင့် အထက်ပါ ဒွင်ပြုချက်၏ဆိုလိုရင်းမှာ “ဘုရားစကားတော်ကို ကိုယ်ပိုင်ဘာသာဖြစ်သည့် မာဂဓဘာသာဖြင့် သင်ယူကြစေ” ဟူသည်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

တစ်နည်းလည်း - “သကာ နိရုတ္တိ” အရကို အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည့်နည်းမှတစ်ပါး တစ်နည်းကြံဆ၍ “မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာ၊ သင်ယူသူအသီးသီး၏ အဓိဘာသာ” ဟု ယူလျှင်လည်း သင့်မြတ်ပေမည်။ ယင်းသို့ ယူလျှင် ယခုအခါ ဘာသာအသီးသီးဖြင့် လူမျိုးအသီးသီးတို့ ဗုဒ္ဓဝစနကို သင်ယူနေကြခြင်းနှင့် နှီးနှောမိမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အဘယာရာမဆရာတော် မိန့်တော်မူခဲ့သည်ကိုလည်း အလေးဂရုပြု၍ မှတ်သားသင့်လေသည်။ ။

ဤနေရာ၌ လိုရင်းအချုပ်မှာ - မာဂဓပါဠိဘာသာ ပျောက်ကွယ်စေလိုသော စိတ်ထားမရှိဘဲ မိမိတို့လူမျိုး သိလွယ်စေခြင်းငှာ မြန်မာဘာသာ စသော မိမိတို့ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသား သင်ကြားခြင်းသည် အပြစ်မရှိ။ ဝတ္ထုလာ ရဟန်းတို့ကဲ့သို့ စိတ်ထားရှိမှ မြန်မာဘာသာပြန်ဆို တင်ထားခြင်းသည်ပင် သော်လည်း ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျ မဟုတ်၍ အပြစ်ရှိမည် ကေန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

၁။ တထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏာ ကတ္တစိ ကတ္တစိ ရဿဋ္ဌာနေပိ ဒိဃဋ္ဌာနေပိ အာယတေန သရေန မဇ္ဈိမာယ တေန သရေန အစွာယတေန စ သရေန ဝေဒံ ပဋ္ဌန္တိ လိခိတုမသက္ကုဏေယျေန ဂီတဿရေန ဝိယ။ (သဒ္ဒနိတိပဒမာလာ၊ ၉၃။)

၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂၈၀-နှင့် ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၅၆။ ၃။ မောဂ္ဂလာန်နိဿယ၊ နိဒါန်း-ပ။

ပါဠိဘာသာနှင့် လုံးဝကင်း၍လည်း ဘုရားစကားတော်ကို သင်ယူနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဘာသာစကား တိုင်း၏ ဓမ္မတာဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ပါဠိဘာသာ၌ အခြားမည်သည့်ဘာသာနှင့်မျှ ပြန်၍မရသော စကားလုံးတို့ များစွာပင် ရှိပေသည်။ နက်နဲသော တရားတော်အရာတွင် ထိုစကားလုံးမျိုးကို အများအပြား တွေ့ရ၏။ ၎င်းစကားလုံးများကို မြန်မာဘာသာဖြင့်လည်း အတိအကျ ဘာသာမပြန်နိုင်၊ အခြား အင်္ဂလိပ် စသော အနောက်တိုင်းဘာသာတို့ဖြင့်လည်း ဘာသာပြန်၍ မရနိုင်ပေ။ ၎င်းစကားလုံး တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မသိပြန်လျှင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်ကို ပိုင်နိုင်စွာ သိသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို ပိုင်နိုင်စွာ သိမြင်လို၊ နားလည်လိုသူတို့သည် ပါဠိဘာသာကို အမှန်တကယ် တတ်မြောက်အောင် လေ့လာရပေသည်။ ဤသို့လျှင် ပါဠိဘာသာသည် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်တို့ကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်ရေး၌ မရှိလျှင် မဖြစ်သော ဘာသာတစ်ရပ်ဖြစ်၍ သာသနာတော်အား ကျေးဇူးအများဆုံး ပြုလျက်ရှိသော ဘာသာကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ပါဠိစာပေ

ပါဠိဘာသာ၏ အကြောင်းကို ရေးသားပြီးနောက် ပါဠိစာပေ၏ အကြောင်းကို ရေးသားရန် အခွင့်ရောက်လာပေသည်။ ပါဠိစာပေသည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသော စာပေကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်ရကား ၎င်း၏ သမိုင်းကို ဤနိဒါန်း၌ အကျယ်ရေးသားရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ အရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းလောက်ကိုသာ အကျဉ်းချုပ်မျှ ရေးသား ဖော်ပြလိုပေသည်။

“ပါဠိစာပေ” ဟူသော စကားဖြင့် ပါဠိဘာသာ ဝါ-မာဂဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသမျှသော စာပေအားလုံးကိုပင် ဆိုလိုပေသည်။ သို့ရာတွင် ပါဠိနှင့် တိုင်းရင်းဘာသာ ရောစပ်၍ ရေးသားအပ်သည့် နိဿယကဲ့သို့သော ကျမ်းစာမျိုးနှင့် ပါဠိပိဋကကို အမှီပြု၍ တိုင်းရင်းဘာသာဖြင့် ရေးသားအပ်သည့် ကျမ်းဂန်မျိုးတို့ကိုလည်း ပါဠိစာပေ၌ပင် ထည့်သွင်းရေတွက်အပ်ပေသည်။

ပါဠိစာပေ၌ အကျုံးဝင်သော ကျမ်းဂန်များကို အမျိုးအစားအားဖြင့် ခွဲဝေလျှင် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ လက်သန်း၊ ဂဏ္ဍိ၊ ယောဇနာ၊ ဒီပနီ၊ နိဿယ၊ အရကောက် စသည်ဖြင့် များလှစွာ၏။

ထိုတွင် ပါဠိတော် ဟူသည်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင် သာမုက္ကံသိကဒေသနာ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော် မူအပ်သော တရားတော်များနှင့် သာဝက စသည်တို့ ဟောသော တရားတော်များကို ပြသော စကားရပ် တို့ကို ဆိုလိုပေသည်။

အဋ္ဌကထာ ဟူသည်မှာ ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသော ကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ဤကျမ်းမျိုးတွင် ပါဠိတော်၏ ပုဒ်နက်ကိုသာ မကဘဲ ပါဠိတော်နှင့် စပ်သွယ်၍ သိသင့်သိထိုက်သော ခက်ခဲနက်နဲသည့် အဆုံးအဖြတ်များ၊ ဥဒါဟရဏ် ပုံပြင်သက်သေများကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဖွင့်ပြသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။ များသောအားဖြင့် ဤကျမ်းတို့သည် ကျမ်းဦးအစ၌ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုပြီး နောက်အပိုင်းတို့၌မူကား ဂန္ဓဂရဒေါသကို ပယ်ရှားလျက် အသိခက်သော အရာများကိုသာ ဖွင့်ဆိုကြလေသည်။

ဋီကာ-ဟူသည်မှာ အဋ္ဌကထာကိုပင် ဖွင့်ပြသောကျမ်း ဖြစ်လေသည်။ ယင်းကား အဋ္ဌကထာ ဖွင့်နည်းမျိုးကိုပင် အတုယူ၍ ဖွင့်ပြသောကျမ်း ဖြစ်လေရာ ၎င်းတွင် အဋ္ဌကထာ၌ အသိခက်သော အရာ များကို ဖွင့်ပြခြင်း၊ တိမ်မြုပ်သော အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ပေါ်လွင်စေခြင်း၊ အချို့အရာတို့၌ အဋ္ဌကထာလာ အယူအဆတို့ကို ဝေဖန်စိစစ်ခြင်း စသည်များကိုပါ တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

အနုဋီကာ-ဟူသည်မှာကား ဋီကာကိုပင် ထပ်ဆင့်၍ ဖွင့်ပြသောကျမ်း ဖြစ်ပေသည်။ ပါဠိစာပေတွင် ကျမ်းအမျိုးအစား တစ်ခုအနေဖြင့် အသိများသော်လည်း အမှန်မှာ အဘိဓမ္မာ မူလဋီကာ၏ အဖွင့်တစ်ကျမ်း ကိုသာ အနုဋီကာဟု ခေါ်အပ်လေသည်။ ။

မရ-ဟူသည်မှာ ဋီကာရင်းဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်မကုန်၍ ကြွင်းကျန်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မသိသာသည်ကိုလည်းကောင်း ကုန်စင်သိသာအောင် ဋီကာရင်းနှင့် ပေါင်း၍ပြသော ကျမ်းမျိုးဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ ပြသည်ဖြစ်၍ သိသာမြန်မြတ်လှသောကြောင့် ၎င်းကျမ်းမျိုးကို မရဒီပနီဟု ခေါ်လေသည်။ ။

လက်သန်း-ဆိုသည်မှာကား ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌လာသော အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မှတ်သား ဆောင်လွယ်စေရန် အကျဉ်းအားဖြင့် ရေးသားအပ်သည့် ကျမ်းငယ်မျိုးဖြစ်ပေသည်။ လက်သန်း သည် လက်ချောင်းတို့တွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သကဲ့သို့ လက်ညှိုးလက်မအလား ကြီးမားသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းများကို ထောက်ဆ၍ လက်သန်းကျမ်းဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အချို့ကလည်း အကျဉ်းချုပ် အမြွက်မျှသာ မှတ်၍ပြသောကျမ်းဖြစ်၍ လက္ခဏာကျမ်း၊ ယင်းမှ လက္ခဏ်း၊ ယင်းမှတဖန် လက်သန်း ဖြစ်လာသည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ။ ၎င်းလက်သန်းကျမ်းသည်လည်း လက်သန်းအဋ္ဌကထာ၊ လက်သန်း ဋီကာဟု ရှိပြန်သည်။

ဂဏ္ဍီ-ဟူသည်မှာ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့ကဲ့သို့ ပုဒ်စဉ်ပါဠိလျှောက်မဖွင့်ဆိုဘဲ တိမ်မြုပ်ခဲကပ် အသိကြပ်၍ အဆစ်အဖုသဖွယ်ဖြစ်သည့် ခဲရာခဲဆစ် ပုဒ်၊ ပါဠိ၊ အဓိပ္ပာယ်လောက်ကိုသာ ဖွင့်ပြသည့် နက်နဲသောဉာဏ်၏ ကျက်စားရာကျမ်းမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ ။

ယောဇနာ-ဟူသည်မှာ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၏ အနက်ကို လွယ်ကူသောနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြသော ကျမ်းမျိုးဖြစ်သည်။ ဤကျမ်းမျိုးတို့တွင် အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုချက်များကို များစွာမတွေ့ရဘဲ အဋ္ဌကထာ စသည်၏ ပုဒ်နက်၊ ဝါကျနက် စသည်ကိုသာ ဖွင့်ပြသည်များကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ဒီပနီ-ဟူသည်မှာလည်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားစွာ ဖွင့်ပြသောကျမ်းမျိုးဖြစ်ပေသည်။ ဤကျမ်း မျိုးမှာ အချို့အရာ၌ အကြောင်းအရာ တစ်ခုတည်းကိုပင် အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုရေးသားသော ကျမ်းဖြစ်၍ အချို့အရာ၌ကား ဋီကာတို့ကဲ့သို့ ဖွင့်ပြသောကျမ်း ဖြစ်ပေသည်။

၁။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း စာမျက်နှာ- ၄၆-ကြည့်ပါ။
၂။ ၎င်းကျမ်း ၄၇-ကိုကြည့်ပါ။

နိဿယ (နိဿယ)-ဟူသည်မှာကား ပါဠိတော် စသည်တို့ကို ပါဠိတစ်ပုဒ်၊ မြန်မာတစ်ပုဒ် ပြန်နည်း အားဖြင့် အနက်မြန်မာပြန်သော ကျမ်းမျိုးဖြစ်ပေသည်။ ဤကျမ်းမျိုးတို့တွင် အနက်မြန်မာပြန်သာမကဘဲ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အမှာအထား အဆုံးအဖြတ်များကိုပါ တွေ့ရှိနိုင်သည်ဖြစ်၍ ပါဠိကျမ်းဂန်တို့ကို လေ့လာ ရာတွင် အားကိုးအားထား အပြုရဆုံးကျမ်းမျိုးဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤကျမ်းမျိုးကို “နိဿယ (နိဿယ) = မှီရာ၊ အားကိုးရာကျမ်း” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အရကောက်-ဟူသည်မှာ ပါဠိတော် စသည်တို့တွင် ပါရှိသည့် တစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်စီ၏ဖြစ်စေ၊ စာပိုဒ် တစ်ပိုဒ်တစ်ပိုဒ်စီ၏ ဖြစ်စေ ရသင့်ရထိုက်သော တရားများကို ကောက်၍ပြသော ကျမ်းမျိုးဖြစ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာတွင် ဤကျမ်းတို့သည် ကျေးဇူးအများဆုံးပြုသောကျမ်းတို့ ဖြစ်ပေသည်။ ဤအရကောက်ကျမ်းများ မရှိလျှင် အဘိဓမ္မာပါဠိတော်တို့သို့ သက်ဝင်ခြင်းငှာပင် မလွယ်ကူပေ။

အထက်ပါတို့တွင် ပါဠိတော်စာပေသည် ပါဠိဘာသာ ဝါ-မာဂဓဘာသာကို သာမုက္ကံသိက- ဒေသနာတော်အဖြစ် ဘုရားရှင် အသုံးပြုဟောကြားသည့် အချိန်ကစ၍ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး အခါသင့် အခွင့်သာတိုင်း ဟောကြားခြင်းအားဖြင့် တစ်စတစ်စ အဆင့်ဆင့် တိုးပွားပြန့်ကျယ်လာခဲ့ပေသည်။ ယင်း သာမုက္ကံသိက ဒေသနာတော်အားလုံးကို ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်အခါက အရှင်အာနန္ဒာ တစ်ပါးတည်းသာ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ကြွင်းမဲ့ဥသည့် အာဂုံဆောင်ခဲ့ပေသည်။ အခြားသော မထေရ်တို့တွင်ကား အချို့က ပိဋကတစ်ပုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ အချို့က နိကာယ်တစ်ရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း မိမိတို့ စွမ်းအားရှိသမျှ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ အာဂုံဆောင်ခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူပြီးနောက် ၃-လခန့်အကြာတွင် အရှင်မဟာကဿပ အမှူးရှိသော ရဟန္တာမထေရ် ၅၀၀ တို့ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲကို ဆင်နွှဲခဲ့ကြလေရာ ၎င်းပဌမသင်္ဂါယနာ တင်ပွဲအပြီးတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ သာမုက္ကံသိက ဒေသနာတော်များ မပျက်မစီး အရှည်တည်တံ့စိမ့်သောငှာ ရဟန္တာမထေရ်တို့သည် အစုလိုက် ခွဲဝေ၍ တာဝန်ယူပြီးလျှင် တရားတော်များကို နှုတ်တက်အာဂုံဆောင် တော်မူခဲ့ကြပေသည်။

ထိုသို့ တာဝန်ယူကြရာတွင် အရှင်ဥပါလိနှင့် တပည့်တို့အား ဝိနည်းပိဋကကိုလည်းကောင်း၊ အရှင်အာနန္ဒာနှင့် တပည့်တို့အား ဒီဃနိကာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရှင်သာရိပုတြာ၏ တပည့်တို့အား မဇ္ဈိမနိကာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရှင်မဟာကဿပနှင့် တပည့်တို့အား သံယုတ္တနိကာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါနှင့် တပည့်တို့အား အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ကိုလည်းကောင်း အသီးအသီး တာဝန်ခွဲဝေပေးကြောင်း ကို သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာတွင် မိန့်ဆိုလျက်ရှိလေသည်။ ။

၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၄-၁၅။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ အဘိဓမ္မာပိဋကကို မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တာဝန်ပေးအပ်သည်ဟု ပြဆိုချက် မပါသော်လည်း တာဝတိံသာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဘုရားရှင်က အရှင်သာရိပုတြာအား အကျဉ်းဟောပြီး အရှင်သာရိပုတြာက တစ်ဆင့် လင်းနိဿယ ၅၀၀-ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော မိမိ၏ တပည့်ရဟန်း ၅၀၀-တို့အား ဟောခဲ့ပုံကို၎င်း၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၌ ချပို့ရိုးအစဉ်သည် အရှင်သာရိပုတြာမှ စတင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို၎င်း ပြဆိုသော အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ (၁၇-၁၈)လာ ကေးအရ အရှင်သာရိပုတြာ၏ တပည့် အဆက်ဆက်တို့ကပင် အဘိဓမ္မာပိဋကကို မပျက်မကွက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်ဟု မှတ်ယူအပ်၏။ တရုတ်ရဟန်းတော် မှတ်တမ်းတွင်လည်း မိမိ မထုရာပြည်သို့ရောက်စဉ် အဘိဓမ္မာကို လေ့လာကြသောရဟန်းတို့ အရှင်သာရိပုတြာ၏ ဓာတ်တော်ကိန်းဝပ်သော စေတီတော်ကို နှစ်စဉ် ပူဇော်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း မှတ်တမ်းရှိပေသည်။ (The Life of Hsuan-Tsang စာမျက်နှာ-၇၇)

ယင်းသို့ မထေရ်တို့ အဆက်ဆက်ဆောင်ယူခဲ့ကြရာ ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသော ကျမ်းများ လိုအပ်လာ၍ ပါဠိတော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သည့် အဋ္ဌကထာခေါ် ကျမ်းများ၊ တဖန် အဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သည့် ဋီကာခေါ်ကျမ်းများပါ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်သည်။

ထိုတွင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူခဲ့သော တရားတော်များကိုလည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်နှင့် ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးမှ ထိုထိုသာဝကတို့ဟောသည့် တရားများကို လည်းကောင်း ပါဠိတော်ဟူ၍ ခေါ်ရပေသည်။

၎င်းပါဠိတော်များကား ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်မူအရ စာအုပ်ရေ ၄၀ ရှိလေသည်။ ထိုအုပ်ရေ ၄၀ ရှိသော ပါဠိတော်သည် -

ရသအားဖြင့်	၁ - မျိုး
ဓမ္မဝိနယအားဖြင့်	၂ - မျိုး
ဝစနအားဖြင့်	၃ - မျိုး
ထိုအတူ ပိဋကအားဖြင့်	၃ - မျိုး
နိကာယ်အားဖြင့်	၅ - မျိုး
အင်္ဂါအားဖြင့်	၉ - မျိုး
ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့်	၈၄၀၀၀ ရှိလေသည်။

၎င်းတို့တွင် ရသ-အားဖြင့် ၁-မျိုးဟူသည်မှာ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို အောင်မြင်တော်မူ၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်မှ အစပြုလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည့်တိုင်အောင် ၄၅-ဝါ ပတ်လုံး နတ်လူဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား ဟောညွှန်ပြသ ဆုံးမတော်မူသော တရားတော်ဟူသမျှ သည် ဝိမုတ္တိရသ တစ်မျိုးတည်းသာဖြစ်ပေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူခဲ့သမျှ တရားတော် တို့သည် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို ရွက်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်၊ သို့မဟုတ် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော မဂ်ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို ရွက်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်၊ သို့မဟုတ် ကိလေသာ တို့မှ လွတ်သော မဂ်ဖိုလ်ကို ဖြစ်စေပြီးစေခြင်းကိစ္စအားဖြင့် ရေတွက်လျှင် ဝိမုတ္တိရသ တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ။

ယင်းတစ်မျိုးတည်းကိုပင် ဓမ္မဝိနယ-အားဖြင့် တဖန်ခွဲသော် ၂-မျိုး ဖြစ်ပြန်သည်။ ဘုရားရှင်၏ စကားတော်အားလုံးသည်ပင် ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် ဝိနယလည်းမည်သည်၊ ဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ကြံလိုက်နာသူတို့ကို အပါယ်စသော ဘေးဒုက္ခတို့သို့ မကျအောင် ဆောင်ထား တတ်သောကြောင့် ဓမ္မလည်းမည်တော့သည်။ သို့မည်သော်လည်း ဤဓမ္မဝိနယအခွဲ၌ကား ဝတ္ထိတ္ထအားဖြင့် ဝိနည်းပိဋကကို 'ဝိနယ'ဟုခေါ်၍ ဝိနည်းမှကြွင်းသမျှ ဘုရားစကားတော်တို့ကို 'ဓမ္မ'ဟုခေါ်ရပေသည်။

၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁၊၂၄။ သာရတ္ထ၊၁၊၆၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁၊၈၄-၅-တို့ကို ကြည့်။

(၂၂)

တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန် (ပထမတွဲ)

တစ်နည်းလည်း ဝိနည်းသည် ပရိယတ်ပင်ဖြစ်၍ ဓမ္မမည်သည်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ဓမ္မဝိနယဟု ယှဉ်တွဲ၍ သုံးစွဲသောအခါ “ယှဉ်ဖက်၏အနက်ကို ချန်၍ယူရသောနည်း” ဖြင့် ဓမ္မအရ ဝိနည်းမဟုတ်သော ဘုရားစကားတော်ကိုသာ ယူ၍ ဝိနယအရ ဝိနည်းတရားတော်ကို ယူရပေသည်။”

တဖန် ဝစနအားဖြင့် ခွဲဝေသော် ပဋ္ဌမဗုဒ္ဓဝစန၊ မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစန၊ ပစ္ဆိမဗုဒ္ဓဝစန-ဟူ၍ ၃-မျိုးဖြစ်ပြီးလျှင်၊ ပိဋကအားဖြင့် ခွဲဝေသော် ဝိနည်းပိဋက၊ သုတ္တန်ပိဋက၊ အဘိဓမ္မာပိဋက-ဟု ၃-မျိုးဖြစ်ပြန်သည်။

ထို ၃ မျိုးတို့တွင် ဝိနည်းပိဋက၌-

- (၁) မဟာဝိဘင်္ဂ (၂) ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ
- (၂) ခန္ဓက (၄) ပရိဝါရ-ဟု အပိုင်း ၄-ပိုင်းရှိသည်။

ထိုတွင် မဟာဝိဘင်္ဂနှင့် ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂတို့သည် (ပုံနှိပ်ပြီး ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမူ၌) ပါရာဇိကပါဠိတော် နှင့် ပါစိတ္တိယပါဠိတော်တို့ဖြစ်၍ ခန္ဓကသည် မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော်နှင့် စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော်တို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်လေရာ ဝိနည်းပိဋက၌ -

- (၁) ပါရာဇိကပါဠိ (၂) ပါစိတ္တိယပါဠိ
- (၂) မဟာဝဂ္ဂပါဠိ (၄) စူဠဝဂ္ဂပါဠိ
- (၅) ပရိဝါရပါဠိ ဟု ကျမ်းအားဖြင့် ၅ ကျမ်း ဖြစ်လေသည်။
- ဤ ၅ ကျမ်းကိုပင် ဝိနည်း ၅ ကျမ်းဟု ခေါ်လေသည်။

သုတ္တန်ပိဋကသည်ကား -

- (၁) ဒီဃနိကာယ်၊ (၂) မဇ္ဈိမနိကာယ်၊
- (၂) သံယုတ္တနိကာယ်၊ (၄) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊
- (၅) ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဟု ၅ မျိုးရှိလေသည်။

၁။ ဒီ၊ဠိ၊၁၊၂၄၊ သာရတ္ထ၊၁၊၆၄-၅။ သီ၊ဠိ၊သစ်၊၁၊၈၅-တို့ကို ကြည့်။

၂။ ဤဝစနအားဖြင့်ခွဲပုံ အကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ သီလက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာတို့၏ နိဒါနကထာတို့၌ ပြဆိုထားသည်။

၃။ ဤခွဲဝေပုံကိုလည်း အဋ္ဌကထာတို့၌လာသော ခွဲဝေပုံအတိုင်း ဖြစ်သည်။ မဟာဝိဘင်္ဂနှင့် ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ ၂-ရပ်ပေါင်းကိုပင် “ဥဘတောဝိဘင်္ဂ”ဟု ခေါ်သည်။

၄။ ဤဒီဃနိကာယ်စသော နိကာယ် ၄-ရပ်ကို ဒီဃသင်္ဂီတိ စသည်ဖြင့်လည်း ခေါ်သည်။ သုတ္တန္တပိဋကေ စတသော သင်္ဂီတိယော၊ တာသု ပဋ္ဌမံ ကတရံ သင်္ဂီတိန္တိ။ ဒီဃသင်္ဂီတိ ဘန္တေတိ။ (ဒီ၊ဠ၊၁၊၁၄၊) သုတ္တန်ပိဋက၌ သင်္ဂီတိ (နိကာယ်) ၄-မျိုးဟု ဤ၌ဆိုသော်လည်း ပါဠိတော်ကို နိကာယ်အားဖြင့် ခွဲဝေသောအခါ နိကာယ်ငါးပါးဖြစ်လာသည်ကိုလည်း သတိပြုသင့်သည်။ ပဋ္ဌမသင်္ဂါယနာတင်ပုံ အစီအစဉ်ကိုပြသော သီလက္ခန္ဓအဋ္ဌကထာ (၁၆)၌ ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ စသည်ကို ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဟု မသတ်မှတ်ဘဲ ခုဒ္ဒကဂန္ထဟုသာ သတ်မှတ်ချက်ပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုတွင် ဒီဃနိကာယ်၌ -

- (၁) သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ (၂) မဟာဝဂ္ဂ
- (၂) ပါထိကဝဂ္ဂ ဟု ၃-ကျမ်း၊

မဇ္ဈိမနိကာယ်၌ -

- (၁) မူလပဏ္ဏာသ (၂) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ
- (၂) ဥပရိပဏ္ဏာသ ဟု ၃-ကျမ်း၊

သံယုတ္တနိကာယ်၌ -

- (၁) သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် (၂) နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်
- (၂) ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် (၄) သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်
- (၅) မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ဟု ၅ ကျမ်း၊

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌ -

- (၁) ကေကနိပါတ (၂) ဒုကနိပါတ
- (၂) တိကနိပါတ (၄) စတုက္ကနိပါတ
- (၅) ပဉ္စကနိပါတ (၆) ဆက္ကနိပါတ
- (၇) သတ္တကနိပါတ (၈) အဋ္ဌကနိပါတ
- (၉) နဝကနိပါတ (၁၀) ဒသကနိပါတ
- (၁၁) ကောဒသကနိပါတ ဟု ၁၁ ကျမ်း၊

ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ -

- (၁) ခုဒ္ဒကပါဌ (၂) ဓမ္မပဒ
- (၂) ဥဒါန်း (၄) ဣတိဝုတ်
- (၅) သုတ္တနိပါတ် (၆) ဝိမာနဝတ္ထု
- (၇) ပေတဝတ္ထု (၈) ထေရဂါထာ
- (၉) ထေရီဂါထာ (၁၀) ဇာတ်
- (၁၁) နိဒ္ဒေသ (၁၂) ပဋိသမ္ဘိဒါ
- (၁၂) အပဒါန် (၁၄) ဗုဒ္ဓဝံသ
- (၁၅) စရိယာပိဋက ဟု ၁၅ ကျမ်း အသီးသီးရှိလေသည်။ ။

၁။ ဤစာရင်းမှာ အဋ္ဌကထာနိဒါန်းတို့၌လည်း လာသည့်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ၊ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတို့၌ သင်္ဂါယနာတင်သည့်အတိုင်း ရေတွက်မှု နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာတို့ကိုပါထည့်၍ ၁၈-ကျမ်း ဖြစ်သည်။ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

(၂၄)

တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန် (ပထမတွဲ)

အဘိဓမ္မာပိဋကဋ္ဌာနကား -

- (၁) ဓမ္မသင်္ဂဏီ (၂) ဝိဘင်း
- (၂) ဓာတုကထာ (၄) ပုဂ္ဂလပညတ်
- (၅) ကထာဝတ္ထု (၆) ယမိုက်
- (၇) ပဋ္ဌာန်းဟု ၇ ကျမ်း ရှိလေသည်။

ယင်း ပိဋကတ် ၃ ပုံကိုပင် နိကာယ်အားဖြင့် ရေတွက်သောအခါ သုတ္တန်ပိဋကသည် ဆိုခဲ့ပြီး နိကာယ် ၅-ရပ်၌ အကျုံးဝင်၍ ဝိနည်းပိဋကနှင့် အဘိဓမ္မာပိဋကတို့သည် ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ အကျုံးဝင်ကြသည်။ ။

နိကာယ် ၅ ရပ်, ပိဋကတ် ၃-ပုံ ဟူသော ပါဠိတော်ကိုပင် အင်္ဂါအားဖြင့် ရေတွက်သော် -

- (၁) သုတ် (၂) ဂေယျ
- (၂) ဝေယျာကရိုဏ်း (၄) ဂါထာ
- (၅) ဥဒါန်း (၆) ဣတိဝုတ်
- (၇) ဇာတ် (၈) အဗျတဓမ္မ
- (၉) ဝေဒလ္လ ဟု ၉-တန်ဖြစ်ပြန်သည်။ ။

ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့်သော်ကား -

ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ ၊ ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။
စတုရာသီတိ သဟဿာနိ ၊ ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော ?- ဟူသော

၁။ ကတမော ခုဒ္ဒကနိကာယော။ သကလံ ဝိနယပိဋကံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ခုဒ္ဒကပါဌာဒယော စ ပုဗ္ဗေ ဒသသိတာ ပန္နရသဘောဒါ။ ဌပေဝော စတ္တာရော နိကာယေ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနန္တိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၆။)

၂။ ဤ သုတ် ဂေယျစသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာနိဒါန်းတို့မှာ ကြည့်။

၃။ ထေရ၊၃၄၇။

အာနန္ဒာထေရဂါထာနှင့်အညီ ရှစ်သောင်းလေးထောင် မြားမြောင် ကျယ်ဝန်းလှပေသည်။

ဤသို့လျှင် သာမုက္ကံသိက ဟူသော ဗုဒ္ဓဝစနကိုပင် ရသအားဖြင့် ၁-မျိုး၊ ဓမ္မဝိနယအားဖြင့် ၂-မျိုး၊ ဝစနအားဖြင့် ၃ မျိုး၊ ထို့အတူ ပိဋကအားဖြင့် ၃ မျိုး၊ နိကာယ်အားဖြင့် ၅ မျိုး၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာ အားဖြင့် ၈၄၀၀၀ -ဟူ၍ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ၌ အရှင်မဟာကဿပ အမှူးရှိသော ငါးရာသော ရဟန္တာ ထေရ်အရှင်တို့ အသီးအသီး ပိုင်းခြား သတ်မှတ်၍ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

သို့ရာတွင် ပိဋကတ်တော်၌ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ၏နောက်မှ ထည့်သွင်းထားသော စကားရပ်များ၊ သုတ်များ၊ ကျမ်းဂန်များကို အတော်များများပင် တွေ့ရပေသည်။ ဝိနည်း စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော်၌ လာသော ပဌမသင်္ဂါယနာတင်အကြောင်းကိုပြသည့် ပဉ္စသတိကက္ခန္ဓကနှင့် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်အကြောင်းကို ပြသော သတ္တသတိကက္ခန္ဓကတို့သည် ပဌမသင်္ဂါယနာတင်စဉ်က မပါဝင်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ နောင် ဒုတိယ၊ တတိယ သင်္ဂါယနာတင်သောအခါတို့ကျမှသာ သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့က ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

သီလက္ခန္ဓပါဠိတော်လာ သုဘသုတ်၊ သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်လာ ပါယာသိရာဇညေသုတ်၊ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်လာ ဂေါပကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ် တို့သည် ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး မကြာမီ အရှင်အာနန္ဒာစသော သာဝကကြီးတို့ ဟောသောသုတ်များ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့အတူပင် ဝိမာနဝတ္ထုပါဠိတော်လာ မလ္လိကာဝိမာန၊ ဝိသာလက္ခိဝိမာန၊ ပီတဝိမာန စူဠရထဝိမာန၊ ဥတ္တရ (ပါယသိ) ဝိမာနဝတ္ထုတို့သည်လည်း ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက်မှ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြ၍ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်စဉ်အခါ၌ သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့ ထည့်သွင်းခဲ့သော ပါဠိများပင် ဖြစ်ပေသည်။

၁။ ဓမ္မက္ခန္ဓာရေတွက်နည်းကို ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၅-နှင့် ၎င်း ဋီကာတို့မှာ ကြည့်။ ဝိနည်းပိဋက၌ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ၂၁၀၀၀၊ သုတ္တန္တပိဋက၌ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ၂၁၀၀၀၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၌ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ၄၂၀၀၀ ရှိကြောင်းကိုလည်း ထိုထိုကျမ်းငယ်တို့၌ ဆိုကြသည်။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း (နှာ-၃၀၈-၉)ကြည့်။ ဤ ဓမ္မက္ခန္ဓာ (၈၄၀၀၀)ဟူသော စကားလည်း အထက်ပါ ဒွါသီတီ စသော ဂါထာအရသာ ပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ကထာဝတ္ထု၊ မဂ္ဂရသုတ် စသော နောက်ပေါ်ကျမ်းများကိုပါ ထည့်သွင်း ရေတွက်လျှင် ရှစ်သောင်းလေးထောင်ထက်ပင် ပိုသေးသည်။ (စဝံ ပရိဒီပိတဓမ္မက္ခန္ဓာဝသေနာတိ) ဣမိနာ ဝေံ တေန အပရိဒီပိတာပိ ဓမ္မက္ခန္ဓာ သန္တိတိ ပကာသေတိ၊ တသ္မာ ကထာဝတ္ထုပကရဏမာဓရိယသုတ္တာဒိနံ ဝိမာနဝတ္ထာဒိသု ကေသဉ္စိ ဂါထာနဉ္စ ဝသေန စတုရာသီတိသဟဿတောပိ ဓမ္မက္ခန္ဓာနံ အဓိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁၊၁၃၃။)

၂။ ပါဠိတော်တို့၌ နောက်မှထည့်သွင်းအပ်သော စကားရပ်များ ရှိသော်လည်း ယင်းသို့ရှိခြင်းသည် ပါဠိတော်၏ ကေဝလပရိပုဏ္ဏ-ဟူသော ဂုဏ်ကို မထိခိုက်ပေ။ မှန်၏။ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်သည် ကေဝလပရိပုဏ္ဏဖြစ်သည်။ (ဝါ) တစ်စုံတစ်ရာ ထည့်စွက်ဖွယ် မရှိ၊ အလုံးစုံ ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုရာဝယ် ဘုရားရှင်၏ သစ္စာ ၄-ပါး တရားတော်၊ မ ဂွင်ရှစ်ပါးတရားတော် စသည်တို့ဝယ် သစ္စာတစ်ပါး တိုးစေ၍ သစ္စာ ၅-ပါးဟု၎င်း၊ မဂွင်တစ်ပါး တိုးစေ၍ မဂွင် (၉)ပါးဟု၎င်း ဤသို့စသည်ဖြင့် ထည့်စွက်စရာမရှိ၊ သစ္စာ ၄-ပါး၊ မဂွင် ၈-ပါးဟူသော တရားတော်တို့သည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်သည်။ မည်သူ တစ်စုံတစ်ဦးမျှ ယင်းတရားတို့ကို ဖြည့်စွက်နိုင်စွမ်း မရှိဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပေသည်။

၃။ သုဘသုတ် ပဌမသင်္ဂါယနာတင်၌ ပါ-မပါ ဟူသော ပြဿနာ၏ဖြေရှင်းချက်ကို ဒီ၊ဋီ၊၁၊၂၅-၆။ သာရတ္ထ၊၁၊၆၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁၊၈၈-တို့၌ အကျယ်ပြထားသည်။ သုဘသုတ်နှင့် ဂေါပကမောဂ္ဂလာနသုတ်တို့ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ၈၄၀၀၀-၌ ဝင်-မဝင် ပြဿနာကိုလည်း သာရတ္ထ၊၁၊၁၀၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁၊၁၃၃-၄-တို့၌ ဖြေရှင်းထားသည်။

မည်သည့်အချိန်မှာ ဟောသည်ဟု အတိအကျပြဆိုချက် မပါသော်လည်း ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး အတော်ကြာမှ ဟောသည်ဟု ယူဆနိုင်သောသုတ်တို့လည်း ရှိပေသေးသည်။ ၎င်းတို့ကား မဏ္ဍိမပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်လာ မရသုတ်နှင့် ဃောဋ္ဌမုခသုတ်တို့ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းသုတ်တို့တွင် သုဘသုတ်၊ ဂေါပက မောဂ္ဂလ္လာနသုတ်တို့မှာကဲ့သို့ “အစိရပရိနိဗ္ဗာတေ ဘဂဝတိ”ဟု မပါသည်ကို ထောက်လျှင် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး အတော်ကြာမှ ဟောသောသုတ်များဟု မှတ်ယူရပေမည်။ သို့မှတ်ယူလျှင် ယင်းသုတ်များသည် ပဌမသင်္ဂါယနာတင်စဉ်က မပါဝင်ဘဲ ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင် စသည်တို့မှာသာ ထည့်သွင်းသင်္ဂါယနာ တင်ခဲ့သော သုတ်များဟု မှတ်ယူနိုင်ပေတော့သည်။

မှန်ပေသည်။ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်အဆက်ဆက်တို့သည် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက်၌ ထိုထိုသာဝကတို့ ဟောသောသုတ်များကိုလည်း ဘုရားရှင်ပေးတော်မူအပ်သောနည်း၌ တည်လျက် ဟောအပ် သည်ဖြစ်၍ ဘုရားစကားတော်ပင် မည်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ထည့်သွင်း၍ သင်္ဂါယနာတင်ရိုးပြုတော် မူကြသည်ကို ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ပဌမသင်္ဂါယနာတွင် ကေနမပါဟုဆိုနိုင်သော သုတ်တစ်သုတ်ကိုလည်း တွေ့သေး၏။ ထိုသုတ်ကား ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်လာ ဗာကုလသုတ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဗာကုလမထေရ်သည် လူ့ဘောင်၌ အသက် ၈၀၊ ရဟန်းဘောင်၌ ဝါတော် ၈၀ ဤသို့အားဖြင့် အသက် ၁၆၀ ရှည်တော်မူသည်။ အသက် ၈၀ ပြည့် သည့်နှစ်၌ ရဟန်းပြု၍ ၈ ရက်မြောက်နေ့၌ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ခြင်းကား ဓမ္မစကြာ တရားဟောအပြီး အစဉ်သဖြင့် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူရာ ကောသမ္ဗိပြည်^၂ သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသော ဘုရားရှင်ထံ ဆည်းကပ်၍ တရားတော်ကို နာရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။^၃ ရဟန်းဘောင်တွင် ဝါတော် ၈၀ သီတင်းသုံး၍ လူ့ဘောင်က ရောင်းရင်းဖက် (မိတ်ဆွေ) ဖြစ်ခဲ့သော အစေလကဿပခေါ် တက္ကတွန်း ရဟန်းကို တရားဟောချေချွတ်ပြီးနောက်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည်။^၄ ဤဆိုခဲ့သည့်အကြောင်းခြင်းရာကို ထောက်ဆသော် အရှင်ဗာကုလ၏ ရဟန်းဖြစ်ရာကာလကို အစောဆုံးအားဖြင့် ဘုရားရှင် ဘုရားအဖြစ် ရောက်တော်မူသည့်နှစ်မှာ ထားဘိဦး ဘုရားရှင်သည် ဝါတော် ၄၅-၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာ အရှင်ဗာကုလ ၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည့်နှစ်မှာ ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် ၃၅-နှစ် သို့မဟုတ် ၃၆-နှစ် ဖြစ်ပေ မည်။ ထိုအခါမှ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အဖြစ်အပျက်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ဤဗာကုလသုတ်သည် ပဌမသင်္ဂါယနာတင်တွင် မပါဝင်နိုင်သည်မှာ အလွန်ပင် ထင်ရှားနေပေပြီ။ သို့ဖြစ်ရကား ဤဗာကုလသုတ်ကို ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်မှာမှ ထည့်သွင်း၍ သင်္ဂါယနာတင်ခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူရပေမည်။

၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။
၂။ မဏ္ဍိမဘာဏကတို့အလို ဗာရာဏသီ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၀။
၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၈။
၄။ မ၊၃။၁၆၆-၈။

ထို့အတူပင် ပေတဝတ္ထုပါဠိတော်လာ ဥတ္တရမာတုပေတိဝတ္ထုသည်လည်း ပဌမသင်္ဂါယနာတင်ပြီး နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်သော အဖြစ်အပျက်ကို ပြဆိုထားသော ဝတ္ထုပင်ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းဝတ္ထုကို ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ကျမှ ထည့်သွင်းကြောင်းကို ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၌^၁ ထင်ရှားစွာပင် ပြဆိုလျက် ရှိလေသည်။

ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အဖြစ်အပျက်ကိုလည်း ပေတဝတ္ထု ပါဠိတော် တွင် တွေ့ရသေးသည်။ ယင်းကား နန္ဒကပေတဝတ္ထုပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းအဖြစ်အပျက်သည် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် အနှစ် ၂၀၀-ကျော် အသောကမင်းလက်ထက်၌ ဖြစ်ခဲ့ပေရာ တတိယသင်္ဂါယနာ မတင်မီဖြစ်၍ ဤဝတ္ထုကို တတိယသင်္ဂါယနာတွင် ထည့်သွင်းခဲ့ကြောင်း ၎င်းအဋ္ဌကထာအရ သိရပေသည်။^၂

အထက်ပါ အဖြစ်အပျက်မျိုး ဝါ-အကြောင်းခြင်းရာမျိုးနှင့် မရှေးမနှောင်းဖြစ်သော အဖြစ်အပျက် တစ်ခုကိုလည်း ထေရဂါထာတွင် တွေ့ရပြန်သည်။ ယင်းကား အခြားမဟုတ် အသောကမင်းကြီး၏ ညီတော် တိဿမင်းသားအကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းထေရဂါထာအဖွင့်၌ တိဿမင်းသား ရဟန်းပြုကြောင်း၊ သို့ရဟန်းပြုပြီးနောက် ပဋိပတ်အားထုတ်ကြောင်းနှင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြောင်းအထိ ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။^၃ ယင်းသို့ဖြစ်ရကား ညီတော် တိဿမထေရ်၏ အကြောင်းကို ပြဆိုသော ဂါထာများသည် ပဌမ၊ ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်တို့တွင် မပါဝင်ခဲ့ဘဲ တတိယသင်္ဂါယနာတင်မှဖြစ်စေ၊ ထို၏နောက်မှဖြစ်စေ ထည့်သွင်းထားသော ဂါထာများဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

ကထာဝတ္ထုကျမ်းသည်လည်း ပဌမသင်္ဂါယနာတင် အဘိဓမ္မာကျမ်းများစာရင်းတွင် ပါဝင်သော်လည်း အဋ္ဌကထာများအဆိုအရ^၄ ထိုစဉ်က မာတိကာအကျဉ်းမျှသာ ရှိခဲ့သည်။ နောင်အခါ အသောကမင်း တရားလက်ထက် တတိယသင်္ဂါယနာတင်ခါနီးအခါမှာမှ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် ဟောခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်လေသည်။

ဤကား အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖော်ပြထားသော သင်္ဂါယနာသုံးတန်စာရင်းတွင် ပါဝင်သော ပါဠိတော်တို့၌ လေ့လာစိစစ်ချက်တည်း။

အဆိုပါ သင်္ဂါယနာတင်စာရင်းတွင် မပါဝင်သော်လည်း ပါဠိတော်စာရင်းဝင်အဖြစ် ရှေးမထေရ် အဆက်ဆက်တို့ သတ်မှတ်လက်ခံ၍ ပါဠိတော်၌ ထည့်သွင်းထားသော ကျမ်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုကျမ်းတို့ကား နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသနှင့် မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းတို့ ဖြစ်ပေသည်။

၁။ စာမျက်နှာ ၁၃၅။
၂။ စာမျက်နှာ ၂၃၉။
၃။ ထေရဂါထာ ၂။၁၇၄-၈။
၄။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။၄၆။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၅-၁၁၁။ ဝိ၊ ၅။၁၊ ၄၆။

ထို ၃-ကျမ်းတို့တွင် နေတ္တိကျမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၌^၁ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ဖြေရှင်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

“ဤနေတ္တိကျမ်းကို မဟာသာဝက (အရှင်မဟာကစ္စာယန) ဟောအပ်၍ ဘုရားရှင် အနုမောဒနာပြုအပ်၏” ဟု ဘယ်သို့သိသနည်း? ဟူမူ ပါဠိအားဖြင့်ပင် သိသည်။ ထိုစကား မှန်၏။ ပါဠိတော်ထက်သာ၍ ပမာဏမြောက်သော အခြားကျမ်းမည်သည် မရှိပေ။ မဟာပဒေသ ၄-ပါးတို့နှင့် မဆန့်ကျင်သော အကြင်ပါဠိသည် ရှိ၏။ ထိုပါဠိသည် ပမာဏမြောက်ပေသည်။ မှန်၏။ မကဲ့ရဲ့အပ်သော ဆရာစဉ် အဆက်ဆက်သည် ပေဋကောပဒေသကဲ့သို့ ဤနေတ္တိကျမ်းကို ဆောင်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် နေတ္တိကျမ်း၌ နိဒါန်းကို မဟောအပ်သနည်း? သာဝကဘာသိတဖြစ်သော သုဘသုတ်၊ အနင်္ဂဏသုတ်၊ ကစ္စာယနသံယုတ် စသည်တို့၏ ဧကန္တိက မဟုတ်ပေ။ အကြောင်းကား သာဝကဘာသိတဖြစ်သော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ နိဒ္ဒေသ စသည်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတတို့တွင် ဓမ္မပဒ၊ ဗုဒ္ဓဝံသ စသည်တို့၏လည်းကောင်း နိဒါန်းကို မဟောအပ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ နိဒါန်းမပါသောကြောင့်လည်း ယင်းကျမ်းတို့ ပမာဏမမြောက် မဟုတ်ကြပေ။ ထို့အတူပင် ဤနေတ္တိကျမ်း၌လည်း မှတ်အပ်၏။ တစ်နည်းလည်း - ပါဠိတော်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြရာကျမ်းဖြစ်သောကြောင့် ဤနေတ္တိကျမ်း ၏ နိဒါန်းကို သီးခြားဆိုဖွယ် မလိုတော့ပေ။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ နိဒ္ဒေသ စသည်တို့၏ နိဒါန်းကို ဆိုဖွယ် မလိုသကဲ့သို့တည်း။ ဤသို့ မှတ်အပ်၏”။

၎င်းပြင် နေတ္တိကျမ်း၏ အဆုံး၌ “တ္ထောဝတာ သမတ္တာ နေတ္တိ ယာ အာယသ္မတာ မဟာကစ္စာယနေန ဘာသိတာ ဘဂဝတာ အနုမောဒိတာ မူလသင်္ဂီတိယံ သင်္ဂီတာတိ” ဟု လာရှိသော နိဂုံးဝါကျကို ထောက်လျှင် ဤနေတ္တိကျမ်းကို မူလ (ပဌမ) သင်္ဂီယနာ၌ သင်္ဂီယနာတင်အပ်သည်ဟု မှတ်ယူဖွယ် ရှိပြန်သည်။

ယင်းသို့ပင် ပါဠိတော် နိဂုံးဝါကျနှင့် နေတ္တိအဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်တို့က ဆိုသော်လည်း နေတ္တိကျမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆင်ခြင်ဖွယ်အချက်များကား မရှိမဟုတ်၊ ရှိကြသည်သာ။ နေတ္တိကျမ်းကဲ့သို့ ထင်ရှားသောကျမ်းကို မဟာသာဝက အရှင်မဟာကစ္စာယနမထေရ် ဟောသည်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုမထေရ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကိုပြဆိုသော ပမာဏအမြောက်ဆုံးဖြစ်သည့် အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုသင့်ပါလျက် ယင်းကို မပြဆိုခဲ့ခြင်း၊ ပဌမသင်္ဂီယနာ၌ သင်္ဂီယနာတင်အပ်သည်မှန်လျှင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ထုတ်ပြသော ပဌမသင်္ဂီယနာတင်ကျမ်းများ၌ ပါဝင်သင့်ပါလျက် မပါဝင်ခဲ့ခြင်း၊ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာနိဒါန်းဝယ် ကထာဝတ္ထုကျမ်းကို သာဝကဘာသိတဖြစ်သော်လည်း ဘုရားဟောနှင့်တူစွာ လေးစားထိုက်သည်ကို ပြရာ၌ ဤနေတ္တိကျမ်းကို ဥပါဟရဏ်အဖြစ် ထုတ်ပြထိုက်ပါလျက် ဤကျမ်းကို ထုတ်မပြဘဲ မဓပိဏ္ဍိကသုတ်ကို ထုတ်ပြခဲ့ခြင်း၊^၂ စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်ထောက်ထားလျှင် နေတ္တိကျမ်းကို? မဟာသာဝက အရှင်မဟာကစ္စာယန မထေရ် ဟော၍ ဘုရားရှင် အနုမောဒနာပြုသည်ဟု လည်းကောင်း၊ ပဌမသင်္ဂီယနာ၌ ယင်းကျမ်းပါဝင်သည်ဟု လည်းကောင်း အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ် ယူဆဟန် မရှိပေ။

၁။ စာမျက်နှာ ၃-၄။

၂။ စာမျက်နှာ ၅-၆။

၃။ “ယခုအခါ တွေ့မြင်အပ်သည့်အတိုင်း အပြည့်အစုံဖြစ်သော နေတ္တိကျမ်းကို”ဟု ဆိုလိုသည်။

သို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း နေတ္တိကျမ်းသည် အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသခေတ်မတိုင်မီက ပေါ်ရှိခဲ့သည်မှာကား ထင်ရှားပေသည်။ အကြောင်းကား ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍဝယ် သာတ္ထံ၊ သဗျဉ္စနံ-ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ရာ၌ နေတ္တိကျမ်းလာ အတ္ထပဒ ၆-ပါး၊ ဗျဉ္စနပဒ ၆-ပါးတို့ကို လည်းကောင်း၊ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ မူလပရိယာယသုတ် အဖွင့် (၃၂) ၌ နေတ္တိကျမ်းလာ ဂါထာနှင့်တကွ လက္ခဏဟာရ ကိုလည်းကောင်း ယူ၍ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။

ယင်းသို့ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသခေတ်မတိုင်မီက ရှိခဲ့သော်လည်း နေတ္တိကျမ်းကို မဟာသာဝက အရှင်မဟာကစ္စာယနမထေရ် ဟော၍ ဘုရားရှင်းက အနုမောဒနာပြုပြီး ပဌမသင်္ဂါယနာ၌ သင်္ဂါယနာတင် ခဲ့သည်ဟူသော အယူအဆကို မည်သည့်အချိန်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟု အတိအကျဖော်ပြရန်ကား မဖြစ်နိုင်ပေ။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသခေတ်၏နောက် အရှင်ဓမ္မပါလမပေါ်မီ ခေတ်အတွင်း တစ်ချိန်ချိန်မှာ ထိုအယူအဆ ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟုသာ မှတ်ယူအပ်ပေသည်။

“မူလသင်္ဂါတိယံ သင်္ဂါတာ” ဟူသော နေတ္တိကျမ်းလာ နိဂုံးစကားနှင့် နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၌ ရှင်းပြချက် တို့ကို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ မိန့်ဆိုချက်နှင့် ညီညွတ်စေရန် ဤသို့လည်း နှီးနှော၍ယူဆကြသေး၏။ ယူဆပုံကား - “အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့၌ သင်္ဂါယနာသုံးတန်စာရင်းဝင်ကျမ်းအဖြစ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော ၁၅-ကျမ်းတို့အနက် နိဒ္ဒေသကျမ်းကဲ့သို့ပင် ပါဠိတော်တို့၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် ဤနေတ္တိကျမ်းကို အသီးအခြား မပြတော့ဘဲ နိဒ္ဒေသကျမ်းကိုသာ နိဒ္ဒေသနည်းဖြင့် ပြတော်မူခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤနေတ္တိကျမ်းကိုလည်း နိဒ္ဒေသကျမ်းကဲ့သို့ပင် သင်္ဂါယနာသုံးတန်ဝင်ကျမ်းမှ မှတ်ယူရမည်” ဟူ၏။ ဤယူဆချက်ကို လက်ခံနိုင်လျှင်ကား အထူးစိစစ်ဖွယ် မရှိတော့ပြီ။

ပေဋကောပဒေသကျမ်းမှာလည်း မဟာသာဝက အရှင်မဟာကစ္စာယနမထေရ်ပင် ဟောကြောင်း ၎င်းကျမ်း နိဂုံးစကားများက ဆိုပေသည်။ ။ ဤကျမ်းလည်း အဋ္ဌကထာတို့တွင် စွာနိခဏ်းအဖွင့်တို့၌ “ပေဋကေ” ဟု အကိုးပါရှိရာ၊ ယင်းပေဋက-အရ ဋီကာများဖွင့်သည့်အတိုင်း၊ ပေဋကောပဒေသကို ယူရသောကြောင့် နေတ္တိကျမ်းအတူပင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမတိုင်မီက ရှိခဲ့သောကျမ်းဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူ အပ်ပေသည်။

၁။ စာမျက်နှာ ၉၉။

၂။ ပေဋကောပဒေသေ မဟာကစ္စာယနေန ဘာသိတေ . . . . .။ (ပေဋကော၊ ၁၈၃။) ထေရဿ မဟာကစ္စာယနဿ ပေဋကော ပဒေသေ။ (၎င်း ၃၂၈။) ထေရဿ မဟာကစ္စာယနဿ ဇမ္ဗဝနဝါသိနော ပေဋကောပဒေသော သမတ္ထော။ (၎င်း ၃၄၁။)

၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၇။

၄။ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရေန ဒေသိတာ ပိဋကနံ သံဝဏ္ဏနာ ပေဋကံ၊ တသ္မိံ ပေဋကေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁၆၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၅။) ပေဋကေတိ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရေန ကတံ နေတ္တိပုကာရဏာနုသာရိပကရဏံ၊ တံ ပန ပိဋကနံ ဝဏ္ဏနာဘူတတ္တာ “ပေဋက” န္တိ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၂။) ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဍိသစ်၊ ၃၊ ၁၆၈-နှင့် နေတ္တိ၊ ၄။ ၄၇၊ ၄၈၊ ၂၀၈-တို့ကိုလည်း ကြည့်။

မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းသည်လည်း အလွန်နောက်ကျသောခေတ်မှ ပေါ်လာသောကျမ်းဖြစ်ပေသည်။ ချဲ့ဦးအံ့- “တေ ဥဘောပိ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ခေပေသုံ၊ အထ အမှာကံ ဘဂဝတာပိ ‘ယထာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော ဒိဿတိ၊ ဝေမေတေပိ ဒိဿန္တိ မမ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဉ္စဝဿသတေ အတိက္ကန္တေ ဧတေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ၊ ယံ မယာ သုခုမံ ကတွာ ဒေသိတံ ဓမ္မဝိနယံ၊ တံ ဧတေ ပဉ္စပုစ္ဆနုဩပမ္ပယုတ္တိဝသေန နိဇ္ဇင်္ဂ နိဂ္ဂမ္ဘံ ကတွာ ဝိဘဇိဿန္တိ’ တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ” ဟူသော မိလိန္ဒပဉ္စာ (၃) လာ စကားအရ အရှင်နာဂသိန်နှင့် မိလိန္ဒဘုရင်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် အနှစ် ၅၀၀ ကျော်မှ ပေါ်ခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတို့ဖြစ်ကြ၏။ ၎င်းတို့၏ အဖြစ်အပျက်ပင် အနှစ် ၅၀၀ ကျော်လျှင် မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းပေါ်ပေါက်ရာခေတ်မှာ ထို့ထက်ပင် နောက်ကျပေဦးမည်။ သို့ဖြစ်၍ မိလိန္ဒပဉ္စာ ကျမ်းသည် ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းလက်ထက် ပိဋကတ်တော်တို့ကို ပေထက်အက္ခရာ တင်ပြီးသည့်နောက်မှ ပေါ်လာသော ကျမ်းဖြစ်သည်ဟု ကေန မှတ်သင့်ပေသည်။

ထိုသို့ နောက်ကျသောကာလမှ ပေါ်လာသောကျမ်းဖြစ်သော်လည်း မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းသည် ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ ခဲရာခဲဆစ် အဖုအထစ်သဖွယ်ဖြစ်သော အရာဌာနတို့ကို ဘုရားရှင်အလိုတော်ကျ ဖြေရှင်း ပြသော ကျမ်းဖြစ်၍ ဘုရားဟောနှင့်မခြား အလားတူပင် အလေးပြုခြင်းကို ခံခဲ့ရပေသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည်လည်း မိမိ၏ အဋ္ဌကထာတို့တွင် အရေးတကြီး ဖြေရှင်းဖွယ်ရှိသော နေရာဌာန တို့၌ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းကိုပင် ထုတ်ဖော်ကိုးကား၍ ဖြေရှင်းခဲ့သည်များကို တွေ့ရပေသည်။ ။ ဤမိလိန္ဒပဉ္စာ ကျမ်း၏ နောက်၌ကား ပါဠိတော်ကဲ့သို့ အသိအမှတ်ပြုအပ်သည့်ကျမ်းများ မပေါ်ထွက်တော့ချေ။ ပါဠိတော် စာပေခေတ်မှာ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းဖြင့် အဆုံးသတ် နိဂုံးချုပ်သွားသည်ဟုပင် ဆိုရပေမည်။

၁။ ဤပေထက်အက္ခရာတင်ခြင်းကို “စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်ခြင်း”ဟူသောအမည်ဖြင့် ရှေးကျသော မှတ်တမ်းတို့၌ မှတ်တမ်းတင်သည်ကို မတွေ့ရပေ။

ပိဋကတ္ထယပါဠိ စ၊ တဿာ အဋ္ဌကထာမ္ပိ စ။
 မုခပါဠေနေ အာနေသုံ၊ ပုဗ္ဗေ ဘိက္ခု မဟာသတိ။
 ဟာနိ ဒိသွာန သတ္တာနံ၊ တဒါ ဘိက္ခု သမာဂတာ၊
 စိရဋ္ဌိတတ္ထံ ဓမ္မဿ၊ ပေါတ္ထကေသု လိခါပယံ။ (ဒီပဝံသ၊ ၂၀။၂၁။ မဟာဝံသ၊ ၃၃။၁၀၁။၁၀၂။)

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း သင်္ဂါယနာ ၃-တန်ကိုသာ ပြဆိုသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဝိရုဗ္ဗိဒီကာ (၅၄၃)၌ကား ပေါရာဏေဟိ မဟာထေရေဟိတံ သိဟဠဒီပေ မဟာထေရေဟိ ပေါတ္ထကံ အာရောပိတကာလေ ဌပိတာတိ အတ္ထော။ “စတုတ္ထသင်္ဂါတိသဒိသာ ပေါတ္ထကာရဠသင်္ဂါတိ အဟောသီ”တိ ဝုတ္တံ-ဟု ဆိုသည်။ သာရတ္ထ၊ (၃။၄၅၆)နှင့် ဝိမတိ (၂။၂၇၂)။ ဋီကာတို့၌လည်း အလားတူပင် ဆိုကြသည်။

၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၉၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃၊၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၈၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၄၄။၂၈၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၉၂။၂၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၄၉။၇။၃၅၉။၃၈၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၇၂။၁၈၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၅၁။၁၅၅။၁၅၇။၁၆၁။၁၆၃။၁၆၄။၁၆၆။၁၆၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၇၃။

ဤသို့လျှင် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ပါဠိတော်အရေအတွက်မှာ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သည့် ၁၅ ကျမ်း အပြင် နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာတို့ကိုပါ ပေါင်းထည့်၍ ၁၈ ကျမ်း ဖြစ်လာလေတော့သည်။ ယင်း ၁၈ ကျမ်းကိုပင် သုတ္တန္တပိဋက ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ပါဠိတော်အဖြစ်ဖြင့် သတ်မှတ်၍ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ၊ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတို့၌ သာသနာ့ဝန်ဆောင် ဆရာတော်တို့ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြလေသည်။

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် ပါဠိတော်ကျမ်းတို့သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်မှ ပေထက်အက္ခရာတင် အဖြစ်သို့ ရောက်သော်လည်း ဇမ္ဗူဒိပ်ခေါ် ဣန္ဒိယပြည်၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြသော ကျမ်းဂန်များဖြစ်၍ ဣန္ဒိယ ပါဠိစာပေများပင် ဖြစ်ပေသည်။

သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ပါဠိစာပေ

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာရောက်ပြီးနောက်မှ ပေါ်လာသော သာသနာဆိုင်ရာကျမ်းဂန်တို့ကိုကား သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေဟုပင် ခေါ်ရပေမည်။ ၎င်း သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေခေတ်ဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်တို့ကား အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနုဋီကာ စသည်ဖြင့် များစွာ ရှိလေသည်။

၎င်းတို့တွင် အဋ္ဌကထာသည်^၁ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်ကပင် ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာ ဟူသောအမည်ဖြင့် မထင်ရှားခဲ့ဘဲ ပကိဏ္ဏကဒေသနာ = အထွေထွေတရားတော်ဟူသော အမည်ဖြင့်သာ ရှိခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်တို့ကို ဟောတော်မူပြီးနောက် ၎င်းတရားတော်တို့တွင် ခဲခက်သောနေရာတို့၌ သိသာထင်ရှားစိမ့်သောငှာထပ်၍ ဖွင့်ပြလျက် အကျယ်ဟောတော်မူအပ်သည့် ဒေသနာမျိုးရှိခဲ့ရာ ယင်းဒေသနာသည် ပါဠိတော်ဟူသော အမည်တွင် မပါဝင်ဘဲ သီးခြားရှိနေခဲ့လေသည်။ ထိုသီးခြားဒေသနာတော်ဖြစ်သည့် ပကိဏ္ဏကဒေသနာကိုလည်း သင်္ဂါယနာအဆက်ဆက်တွင် ထိပ်ခေါင်တင် မထေရ်တို့ သင်္ဂါယနာတင်၍ ဆောင်ယူခဲ့ကြလေသည်။

တတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် အရှင်မဟိန္ဒမထေရ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြုကြွသောအခါ သင်္ဂါယနာ ၃-တန်တင် ပါဠိတော်တို့နှင့်တကွ အဋ္ဌကထာဟု ခေါ်နိုင်သည့် ပကိဏ္ဏက ဒေသနာများကိုပါ ဆောင်ယူသွားတော်မူသည်။ ၎င်းအဋ္ဌကထာတို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်ပြီးနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့ အလွယ်ကတူ သင်ယူနိုင်စိမ့်သောငှာ သာသနာ့ဝန်ဆောင် မထေရ်တို့က ယင်းပကိဏ္ဏကဒေသနာအဋ္ဌကထာ များကို သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ကြလေသည်။ ထိုမှနောက် ကာလကြာမြင့်သောအခါ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် အဋ္ဌကထာအမျိုးမျိုးတို့ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်လေသည်။ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့်သာမက ဣန္ဒိယတောင်ပိုင်းဘာသာ တို့ဖြင့် ရေးသားအပ်သော အဋ္ဌကထာတို့လည်း ရှိပြန်လေသည်။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း သို့ ကြွရောက်ပြီးနောက် အဋ္ဌကထာသစ်များကို ပြုစုသောအခါ ၎င်းအဋ္ဌကထာများကိုပင် အမှီပြု၍ ရေးသားပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

၁။ ဤအဘိဓာန် အဋ္ဌကထာပုဒ်ကိုလည်း ကြည့်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာသစ်များ မပေါ်မီ ရှေးယခင်က ပေါ်နှင့်နေသော အဋ္ဌကထာ တို့ကား မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၊ စူဠပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၊ ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ၊ အန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ အရိယအဋ္ဌကထာ၊ သင်္ခေပအဋ္ဌကထာ စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။^၁ ။ ယင်းတို့တွင်လည်း မဟာဝိဟာရဝါသီ အရှင်တို့၏ အယူကို အမှန်အတိုင်း ထုတ်ဖော်ပြသည့် မဟာအဋ္ဌကထာသည် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ အလေးစားဆုံး အဋ္ဌကထာဖြစ်ပေသည်။ မိမိ၏ အဋ္ဌကထာသစ်များကို ပြုစုရာ၌ မဟာအဋ္ဌကထာကို အထည်ကိုယ်ပြု၍ အခြားမဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ စသည်တို့ကိုကား အကြောင်းအားလျော်စွာ ရံခါရံခါမှသာ ဖော်ပြရေးသားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

၎င်းအဋ္ဌကထာတို့တွင် မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၊ ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ ၃ စောင်ကို သီဟဋ္ဌကထာဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။^၂ ။ ၎င်းတို့တွင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ခဲ့သော မူလအဋ္ဌကထာကိုပင် မဟာအဋ္ဌကထာဟု ခေါ်သည်။^၃ ။ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာကား ဖောင်ပေါ်၌ နေလျက် ရေးသားပြုစုအပ်သော အဋ္ဌကထာဖြစ်သည်။ ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာကိုကား ကုရုန္ဒီဝလ္လိမည်သော ကျောင်း၌ ရေးသားအပ်သောကြောင့် ယင်းသို့ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။^၄ ။ စူဠပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၊ သင်္ခေပအဋ္ဌကထာ တို့ကား အထက်ပါ အကျယ်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာတို့၏ အကျဉ်းချုပ်များပင် ဖြစ်ဟန်တူပေသည်။ အန္ဓက အဋ္ဌကထာဟူသည်မှာကား ဣန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဘာသာတစ်ခုခုဖြင့် ရေးသားအပ်သော အဋ္ဌကထာ ဖြစ်ပေမည်။^၅ ။

ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အဋ္ဌကထာများအပြင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်၌ ကျော်ကြားသော ထိုထိုမထေရ်တို့၏ အယူဝါဒများ၊ ထေရသလ္လာပခေါ် စာတတ်မထေရ်တို့၏ ဆွေးနွေးချက်များ၊^၆ ဇမ္ဗူဒိပ်၌ ထင်ရှားသောမထေရ် (ပရသမုဒ္ဒဝါသီထေရ်) တို့၏ အယူအဆများ၊^၇ ရှေးရှေးဆရာတို့၏ အယူအဆများနှင့် ထိုထိုနိကာယ်ဆောင် ဘာဏကမထေရ်တို့၏ ဝါဒများကိုပါ ကြည့်ရှု လေ့လာတိုက်ဆိုင်၍ အဋ္ဌကထာသစ်များကို ရေးသားခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပေသည်။

၁။ သံဝဏ္ဏနံ တဉ္စ သမာရဘန္တော၊ တဿာ မဟာအဋ္ဌကထံ သရီရံ။
 ကတွာ မဟာပစ္စရိယံ တထေဝ၊ ကုရုန္ဒီနာမာဒိသု ဝိဿုတာသု။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။)
 ဧတ္ထ အာဒိသဒ္ဓေန စူဠပစ္စရိအန္ဓကအရိယအဋ္ဌကထာပန္နဝါရာဒယောပိ သင်္ဂဟိတာ (ဝဇီရ၊၁၈။)
 အာဒိသဒ္ဓေန အန္ဓကဋ္ဌကထံ သင်္ခေပဋ္ဌကထဉ္စ သင်္ဂဟာတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၀။ ဝိမတိ၊၁။၆။)

၂။ မဟာဋ္ဌကထဉ္စေဝ၊ မဟာပစ္စရိမေဝ စ။ ကုရုန္ဒီဉ္စာတိ တိဿောပိ၊ သီဟဋ္ဌကထာ ဣမာ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆၃။)

၃။ ဒီဃ၊မဇ္ဈိမ၊သံယုတ္တ၊အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ နိဂုံးတို့၌လားသော-“သာ ဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ သော”နှင့် မူလဋ္ဌကထာသာရံ၊ အာဒါယ မယာ ဣမံ ကရောန္တေန”တို့ကို ယှဉ်ကြည့်ပါ။

၄။ ပစ္စရိ နာမ သီဟဋ္ဌဘာသာယ ဥဠုမ္ပံ ကိရ၊ တသ္မိ နိသီဒိတွာ ကတတ္တာ တမေဝ နာမံ ဇာတံ။ ကုရုန္ဒီဝလ္လိဝိဟာရေ နာမ အတ္ထိ၊ တတ္ထ ကတတ္တာ ကုရုန္ဒီနာမ ဇာတာ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊၁၈။) သာရတ္ထ၊ ဝိမတိတို့၌လည်း နည်းတူပင် ဆိုကြသည်။

၅။ အန္ဓကဘာသာဟူသည် တေလဂူဘာသာဖြစ်ကြောင်း မောဂ္ဂလာန်နိဿယ နိဒါန်း (က)၌ မိန့်ဆိုထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ အန္ဓကအဋ္ဌကထာသည် တေလဂူဘာသာဖြင့် ရေးသားအပ်သော အဋ္ဌကထာတစ်စောင်ပင် ဖြစ်ပေမည်။

၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၆-ကြည့်။

၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅။၁၉၈။၂၁၀-တို့ကိုကြည့်။

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာများနည်းတူပင် ဒီပဝံသခေါ်သော ကျမ်းတစ်စောင်လည်း အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ကျမ်းများ မပေါ်မီ ရှေးယခင်က ပေါ်နှင့်နေသောကျမ်း ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းကျမ်းကား ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဣန္ဒိယနှင့် သီဟိုဠ်ရာဇဝင်သမိုင်းကို ဂါထာတို့ဖြင့် ရေးသားထားသည့် ကျမ်းဖြစ်၏။ ၎င်းကျမ်း၏ ကျမ်းပြုဆရာကား အမည်မထင်ရှားခဲ့ပေ။ အမည်မသိမထေရ်တစ်ပါးသော် လည်းကောင်း၊ မထေရ်အများသော်လည်းကောင်း ရေးသားခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။

၎င်းဒီပဝံသကျမ်းကို သာသနာနှစ် ၈၀၈ မှ ၈၃၅ (အေဒီ ၃၂၅ မှ ၃၅၂) ခုနှစ်တိုင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ မင်းပြုသည့် မဟာသေနမင်း၏ အကြောင်းဖြင့် အဆုံးသတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ၎င်းကျမ်းသည် အေဒီ ၄ ရာစုနှစ်အတွင်း ပြုစုအပ်သောကျမ်းဟု မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။ စာပေအရေးအသား ပြေပြစ်ချောမွေ့မှု နည်းသဖြင့် ဤကျမ်းသည် စာပေဂုဏ်မြောက်လှသောကျမ်းဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း ရှေးခေတ် ဣန္ဒိယပြည် နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းဆိုင်ရာ ရာဇဝင်၊ သာသနာဝင်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟုသုတ များစွာပေးနိုင်သော ကျမ်းဖြစ်သဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာတို့ပင် အလေးပြုအပ်သော ကျမ်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အဋ္ဌကထာသစ်ဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၏ နိဒါန်းဝယ် ဣန္ဒိယနှင့် သီဟိုဠ်ဆိုင်ရာ သာသနာဝင်ကို ပြဆိုရာ၌ လည်းကောင်း၊^၁ ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၏ အစဝယ် အဓမ္မဝါဒီဂိုဏ်းများ ပေါ်ပေါက်ပုံကို ပြဆိုရာ၌ လည်းကောင်း၊^၂ ဤဒီပဝံသကျမ်းကိုပင် အကိုးအကားမှီငြမ်းပြု၍ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဤဒီပဝံသကျမ်းနှင့် စပ်သွယ်၍ မဟာဝံသကျမ်းကိုလည်း သိသင့်သည်။ ၎င်းကျမ်းကား အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာသစ်များ ပေါ်ပြီးနောက်မှ ပေါ်သောကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ဤကျမ်း၌ ဖော်ပြပါရှိသော ကာလအပိုင်းအခြားသည် ဒီပဝံသကျမ်း၌ ပါရှိသော ကာလအပိုင်းအခြားနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်လျက် မဟာသေနမင်းအကြောင်းဖြင့်ပင် အဆုံးသတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့သော်လည်း ဤကျမ်း၏ ထူးခြားချက်မှာ ဒီပဝံသကျမ်း၌ တွေ့ရသော စာပေအပြစ်အနာအဆာများကို ပယ်ထုတ်ရှောင်ကွင်းလျက် သာယာနာပျော်ဖွယ် ဂါထာဗန္ဓတို့ဖြင့် စာပေဂုဏ်မြောက်အောင် ချဲ့ထွင်ရေးသားထားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤကျမ်း၏ ကျမ်းပြုဆရာကား အရှင်မဟာနာမဖြစ်၍ ၎င်းမထေရ်သည် အေဒီ ၆ ရာစု အဦးပိုင်းလောက် မှာ ဤကျမ်းကို ရေးသားခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။^၃ ဤကျမ်း၏ အဆက်ကိုလည်း နောက်ဆရာတို့ ဆက်လက် ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ၎င်းအဆက်ကိုပင် ယခုအခါ “စူဠဝံသ” ဟု ခေါ်လေသည်။ ၎င်းကျမ်း ၌ သီဟိုဠ်တစ်ကျွန်းလုံးကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းယူသည်အထိ အဖြစ်အပျက်တို့ ပါဝင်သည်။^၄ ။

၁။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဗာဟိရနိဒါန်းအဖွင့်တွင် ကြည့်။
၂။ အဘိဋ္ဌ၊ ၅၊ ၃၊ ၁၀၅-၉ ကြည့်ပါ။
၃။ Wilhelm Geiger ၏ Pali Literature and Language စာမျက်နှာ ၃၆။
၄။ ပရတီရံ ပတာရေတွာ၊ ရာဇာနံ လောကပိဋကံ။
ဣဒိသီရိနာမကာ သဗ္ဗံ၊ ရဇံ ကရဂတံ ကရံ။ (စူဠဝံသ နောက်ဆုံးဂါထာ)
ဤဂါထာ၌ ရာဇာနံ-အရ သိရိဝိက္ကမရာဇသီဟ (သီဟိုဠ်နောက်ဆုံးမင်း ၁၇၉၈-၁၈၁၅)ကိုယူ။
ဣဒိသီရိ-ဟူသည် အင်္ဂလိပ်ကိုပင် ပါဠိလိုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် မိမိပြုစုသည့် အဋ္ဌကထာသစ်များ၏ ကျမ်းဦးစကားရပ်တို့၌ မိမိသည် အရှင်မဟိန္ဒ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဆောင်ယူလာသော သင်္ဂါယနာ ၃ တန်တင် ပကိဏ္ဍကဒေသနာဟု ခေါ်အပ်သော မူလအဋ္ဌကထာကို ဘာသာပြန်ထားသည့် သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာကို မူရင်းပြု၍ ၎င်းမှ သီဟိုဠ်ဘာသာကိုသာ ပယ်ပြီး မာဂတဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရုံမျှသာ ပြုအပ်ကြောင်း မိန့်ဆိုရေးသားခဲ့သည်တို့ကို တွေ့ရပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကို ရေးရာ၌ မဟာအဋ္ဌကထာကို မူလအထည်ကိုယ်ပြု၍ ၎င်းမှ သီဟိုဠ်ဘာသာကိုသာပယ်ပြီးလျှင် ကြွင်းကုရန္တီစသော ရှေးအဋ္ဌကထာတို့မှ ယူသင့်သည့်အဆုံးအဖြတ်များကို ယူ၍ ရေးသားထားကြောင်း မိန့်ဆိုလျက် ရှိပေသည်။

ယင်းသို့ မိမိကိုယ်ကို အလွန်နှိမ့်ချ၍ မိန့်ဆိုခဲ့သော်လည်း အဋ္ဌကထာသစ်များကို ကြည့်ရှုလေ့လာ သောအခါ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်သည် ဘာသာပြန်ရုံ သက်သက်မျှသာမဟုတ်သေးဘဲ မိမိ၏ ပင်ကိုဉာဏ်ကို အသုံးပြု၍လည်း ရေးသားထားအပ်သည့်နေရာများကို အများအပြားပင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်တို့တွင် မှီရာအဋ္ဌကထာတို့ တစ်ကျမ်းနှင့်တစ်ကျမ်း အယူအဆ ကွဲလွဲရာ၌ မိမိ၏ဉာဏ်ဖြင့် နှိုင်းချိန်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးခဲ့သည်တို့ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ရံခါတွင် မိမိ၏ ပဓာနမှီခိုအားထားရာဖြစ်သော မဟာအဋ္ဌကထာကိုပင် ပမာဒလိခိတဟုဆို သော နေရာကို^၁ တွေ့ရ၍ အချို့နေရာတွင် မဟာအဋ္ဌကထာ၌ လာသော အဆုံးအဖြတ်ကိုပယ်၍ မဟာပစ္စရိ အဋ္ဌကထာ စသည်၌လာသော အဆုံးအဖြတ်ကို လက်ခံ အတည်ပြုထားသည်များကိုလည်း^၂ တွေ့ရှိနိုင်ပေ သည်။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀) တွင်လည်း ရှေးဆရာတို့ စိစစ်ခြင်း မပြုခဲ့သည့်အချက်ကို “အဝိစာရိတမေတံ ပေါရာဏောဟိ၊ အယံ ပန အတ္တနော မတိ . . .” စသည်ဖြင့် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်စွမ်းကို အသုံးပြုလျက် စိစစ်ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယမိုက်အဋ္ဌကထာ တစ်နေရာတွင်^၃ ဝိဘင်း၏အဖွင့် သီဟဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသော စကားကို ပါဠိတော်နှင့်ချိန်ထိုး၍ ပယ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့ဖြစ်လေ ရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် အဋ္ဌကထာသစ်များကို ရေးသားခဲ့ရာ၌ ဘာသာပြန်ရုံသက်သက် မျှကိုသာ ပြုလုပ်ခဲ့သည်မဟုတ်ဘဲ အချို့အချို့နေရာများတွင် မိမိ၏ ထက်မြက်လှသောဉာဏ်ကို ပေါ်လွင်စေလျက် တိကျပြတ်သားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလည်း ပေးခဲ့ရကား မိမိသည် အတုမဲ့ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်ကြောင်း ကိုလည်း ပြသတော်မူခဲ့သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၁။

၂။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၇။

၃။ ယံ ပန ဝိဘင်္ဂပွကရဏဿ သီဟဋ္ဌကထာယံ “စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ သတ္တရသမဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈာနီ” တိ ဝုတ္တံ၊ တံ ဣမာယ ပါဠိယာ ဝိရုဇ္ဈာနီ။ အဋ္ဌကထာတော စ ပါဠိယေဝ ဗလဝတရာတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တမေဝ ပမာဏံ။ (အဘိ၊ဌ၊၃။၃၁၆။)

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ် ပြုစုခဲ့သော ကျမ်းတို့ကား ဝိနည်းပိဋက၊ ဒီဃနိကာယ်၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ သံယုတ္တနိကာယ်၊ အဘိဓမ္မာပိဋက၊ ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ သုတ္တနိပါတ်၊ ဇာတ်နှင့် ပါတိမောက်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာများအပြင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာတို့ဖြစ်၍ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမူအရ စာအုပ်ပေါင်း ၃၅ အုပ် စာမျက်နှာပေါင်း ၁၃၀၀၀ ကျော်မျှ ရှိလေသည်။ ဤမျှ များပြားသော အဋ္ဌကထာတို့ကို တစ်ဦးတည်း ရေးသားပြုစုခဲ့သည်ကို ကြည့်သဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ လွန်ကဲသော ကရုဏာ၊ ထက်မြက်သော ဉာဏ်တော် နှင့် ကြီးကျယ်သော ဝီရိယဓာတ်တို့ကို မှန်းဆကြည်ညိုနိုင်လောက်ပေသည်။ ။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သာသနာနှစ် ၉၀၀-မှ ၁၀၀၀-အတွင်း ထွန်းကားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်လေရာ ထိုမထေရ်နှင့် တစ်ခေတ်တည်း ထွန်းကားသည်ဟု ယူဆရသော အခြား အဋ္ဌကထာဆရာ တစ်ဦးလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုဆရာကား အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤမထေရ်သည် အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသ မဖွင့်ဆိုဘဲ ခြွင်းချန်ထားခဲ့သော ကျမ်းများအနက်မှ ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော်ကို ရွေးနုတ်၍ ၎င်းအဖွင့် အဋ္ဌကထာကို ရေးသားခဲ့လေသည်။ ဤအရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တသည် ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာအပြင် အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊ ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယ စသော ကျမ်းပေါင်းများစွာကိုလည်း နောက်သား နောင်လာတို့အကျိုးငှာ ရေးသား ပြုစုခဲ့ပေးသေးသည်။ ။

၎င်းဆရာ ၂ ဦးတို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်များမှ ကြွင်းကျန်သည့်ပါဠိတော် အတော်များများ၏ အဋ္ဌကထာများကို ရေးသားပြုစုခဲ့သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကား အာစရိယဓမ္မပါလခေါ် အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤမထေရ်သည် ဥဒါန်း၊ ဣတိဝုတ်၊ ဝိမာနဝတ္ထု၊ ပေတဝတ္ထု၊ ယေရဂါထာ၊ ထေရီဂါထာ၊ စရိယာပိဋကနှင့် နေတ္တိပါဠိတော်တို့၏ အဋ္ဌကထာများကို ရေးသားခဲ့သည်။

ကြွင်းကျန်သည့် ပါဠိတော်တို့တွင်ကား နိဒ္ဒေသပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာကို အရှင်ဥပသေနက လည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာကို အရှင်မဟာနာမ ကလည်းကောင်း၊ ရေးသား စီရင်ခဲ့၍ အပဒါန်ပါဠိတော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာကို နှောင်းခေတ်ပေါ် အမည်မသိ မထေရ်တစ်ပါး ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့လေသည်။

၁။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နိဒါနကထာ မြန်မာပြန်မှာကြည့်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာတို့ကို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ လက်ရာမဟုတ်ဟုလည်း အနောက်တိုင်း ပါဠိပညာရှင်တို့ ယူဆကြသည်။

၂။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယနှင့် ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယ ၂-ကျမ်းတွဲ နိဒါန်းလည်းကြည့်ပါ။

၃။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာကို အရှင်ဓမ္မပါလ ပြုစုသည်ဟု အချို့ဆရာတို့ဆိုသော်လည်း ခိုင်လုံသော အထောက်အထားမရှိပေ။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ ဣ-မူ နိဒါန်းကြည့်။

နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကသုံးပုံဖြင့် ရေတွက်အပ်သော ပါဠိတော်စာပေသည် အဖွင့်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ ကျမ်းတို့ဖြင့် ထွန်းကားစည်ပင်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးနောက် အဋ္ဌကထာတို့၌ ခက်ခဲသော ဌာနတို့ကို ဖွင့်ပြ မည့်ကျမ်းများ လိုအပ်လာပြန်ပေသည်။ ထိုလိုအပ်နေသော အချက်ကိုလည်း အရှင်အာနန္ဒာ စသော ရှေးဆရာတို့ကပင် ဖြည့်ခဲ့လေသည်။ ထိုမထေရ်တို့ ပြုစုသော ကျမ်းများသည် “ဋီကာ” ဟူဟော အမည်ဖြင့် ထင်ရှားကြလေသည်။

ဋီကာတို့တွင် ရှေးအကျဆုံးဋီကာမှာ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ ၃ ကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော မူလဋီကာပင် ဖြစ်လေသည်။ ။ ယင်းမူလဋီကာကို ရေးသားသူမှာ အရှင်အာနန္ဒာ ဖြစ်သည်။ ယင်းဋီကာဆရာကား အရေးအသားတွင် ကျစ်လစ်သိပ်သည်း၍ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ အယူအဆတွင်လည်း လွန်စွာ ပြောင်မြောက် လှပရာ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ အချို့သော ပြဿနာတို့တွင် အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အယူအဆများကိုပင် ရဲဝံ့စွာ ဝေဖန်စိစစ်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေသည်။ အရေးအသားကျစ်လစ်၍ အတွေး အခေါ် နက်နဲမှုကြောင့်ပင် ဤကျမ်းသည် သာသနာနယ်ပယ်တွင် အခက်ဆုံးကျမ်းအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ခံရသော ကျမ်းတစ်ကျမ်းဖြစ်ပေသည်။

မူလဋီကာ၏ နောက်၌ကား ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာစသည်ကို ရေးသားသော အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်၊ အရှင်သာရိပုတြာမထေရ်တို့က သုတ္တန်ဋီကာများကို ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ။ ၎င်းတို့တွင် ဒီဃနိကာယ်၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်နှင့် သံယုတ္တနိကာယ် အဋ္ဌကထာတို့၏ ဋီကာများနှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ် ဋီကာတစ်ပိုင်းတစ်စ ၂ ကို အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ် ပြုစု၍ အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာသစ်ကို အရှင်သာရိပုတြာမထေရ် ရေးသားစီရင်ခဲ့လေသည်။ ။ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၏ ဋီကာများကား ၃ ကျမ်းရှိလေသည်။ ထိုတွင် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကို အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိမထေရ် ကလည်းကောင်း၊ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာကို အရှင်သာရိပုတြာမထေရ်ကလည်းကောင်း၊ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ ကို အရှင်ကဿပမထေရ်ကလည်းကောင်း အသီးအသီး ရေးသားပြုစုခဲ့ကြလေသည်။ နေတ္တိဋီကာဟောင်း နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာကိုလည်း အထက်၌ ဆိုခဲ့သည့် အရှင်ဓမ္မပါလပင် ရေးသားတော်မူခဲ့ပေသည်။

၁။ ဋီကာတကာတို့၏ လက်ဦးအမြစ်အရင်းဖြစ်၍ မူလဋီကာဟု တွင်သတည်း။ (သာသနာလင်္ကာရ စာတမ်း-၄၅။)

၂။ ပိကဋ္ဌတ်တော်သမိုင်း စာမျက်နှာ - ၁၁၂-၁၁၃-ကိုကြည့်။

ဋီကာကို ထပ်ဆင့်၍ ဖွင့်သောကျမ်းကို အနုဋီကာဟု ခေါ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဋီကာတိုင်းမှာကား အနုဋီကာ မရှိပေ။ အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော မူလဋီကာမှာသာ အနုဋီကာရှိပေသည်။ ယင်း အနုဋီကာကိုလည်း အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်သည်ပင် ပြုစုပေးသည်။ မူလဋီကာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ အနုဋီကာသည်လည်း စကားကျစ်လစ်၍ အတွေးအခေါ် ပြောင်မြောက်သည်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ မူလဋီကာ ဆရာက အဋ္ဌကထာဆရာ၏ စကားအချို့ကို ဝေဖန်ပြစ်တင်ခဲ့သည့်နည်းကူ အနုဋီကာဆရာကလည်း အဋ္ဌကထာဖက်မှ လိုက်၍ မူလဋီကာ၏အဆိုအမိန့်များကို စစ်ဆေးဝေဖန်ခဲ့ပေသည်။

၁။ ပါမောက္ခ မာလလကဆေကရ-၏ The Pali Literature of Ceylon (နာ-၁၁၅၊ ၂၁၂) ၌လည်းကောင်း၊ ထိုပါမောက္ခ ပင် တည်းဖြတ်သော Encyclopaedia of Buddhism (Fascicule, နာ-၄၉) ၌ လည်းကောင်း၊ ထိုသူပင် ပြုစုသော Dictionary Pali Proper Names ၌ လည်းကောင်း အနုဋီကာကို ပြုစုသူမှာ ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ စသည်ကို ပြုစုသော အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ် မဟုတ်ဘဲ မူလဋီကာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၏ တပည့် စူဠဓမ္မပါလ မထေရ်သာ ဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းပြင် အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်သည် ခရစ်နှစ် ၇ ရာစု မတိုင်မီ ပေါ်ထွန်းခဲ့၍ အရှင်အာနန္ဒာသည် ခရစ်နှစ် ၈ ရာစု သို့မဟုတ် ၉ ရာစုလောက်မှာ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်ဟု လည်း ပြဆိုထားပြန်သေးသည်။

ထိုတွင် အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်၏ ခေတ်ကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌ ၎င်းပါမောက္ခ၏ တစ်ခုတည်းသော အားကိုးမှာ တရုတ်ရဟန်းတော် ဟူယင်ဆင်၏ မှတ်တမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ဟူယင်ဆင်သည် ခရစ်နှစ် ၇ ရာစုအတွင်း၌ ဣန္ဒိယ နိုင်ငံသို့ ဘုရားဖူးကြွလာသည်ဖြစ်၍ အရှင်ဓမ္မပါလ၏ အကြောင်းကို ယင်း၏ မှတ်တမ်း၌ တွေ့ရလျှင် အရှင်ဓမ္မပါလ သည် ၇ ရာစုမတိုင်မီ ပေါ်ထွန်းခဲ့သူဖြစ်ရမည်ဟူသော ကြံဆချက်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်သည် မခိုင်လုံပေ။ ဟူယင်ဆင်၏ မှတ်တမ်း၌ပါသော ဓမ္မပါလသည် အာစရိယဓမ္မပါလပင် ဖြစ်သည်ဟု ကေနမဆိုနိုင်ရုံသာမက အာစရိယဓမ္မပါလ မဟုတ်သည့်ဖက်သို့ ညွှန်ပြနေသော အကြောင်းများကိုပင် ၎င်းမှတ်တမ်း၌ တွေ့ရှိနေရသည်။ ၎င်းမှတ်တမ်း၌ ဗောဓိသတ္တဓမ္မပါလဟု ဆိုထားသည်ကို လည်းကောင်း၊ ဓမ္မပါလပြုသည်ဟု ပြဆိုထားသော ကျမ်းတို့မှာ မဟာယာနကျမ်းများသာ ဖြစ်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထောက်လျှင် ယင်းမှတ်တမ်းပါ ဓမ္မပါလသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ စသည်ကို ပြုသော အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ် မဟုတ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ထို့ပြင်လည်း စူဠဝံသကျမ်းတွင် ခရစ်နှစ် ၉၅၃-၉၅၆ ခုနှစ်အထိ နန်းစံသော သေနမင်းသည် မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးနောက် သိတ္ထိဂါမမည်သောရွာကို ပရိဝေဏအဖြစ် ပြုလုပ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ခရစ်နှစ် ၉၅၆ မှ ၉၇၂ ခုနှစ်အထိ နန်းစံသော မဟိန္ဒမင်းသည် သိတ္ထိဂါမဝေဏ၌ နေထိုင်သော အရှင်ဓမ္မမိတ္တကို အဘိဓမ္မာ၏ အဖွင့်ကျမ်း ပြုစုစေ၍ အရညဝါသီဖြစ်သော ဒါဋ္ဌာနာဂမည်သောမထေရ်အား အဘိဓမ္မာတရား ဟောစေပုံကို လည်းကောင်း၊ ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ (စူဠဝံ၊ ၅၄-ပရိစ္ဆေဒ၊ ၆၊ ၃၅၊ ၃၆-ဂါထာများ)။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ နိဂုံး စကားရပ်တွင်လည်း သိဒ္ဓ (သိတ္ထ?) ဂါမပရိဝေဏ၌ သီတင်းသုံးနေထိုင် လေ့ရှိသော ဒါဋ္ဌာနာဂမထေရ် တောင်းပန်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာကျမ်းကို ပြုစုကြောင်း အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်ကိုယ်တိုင် မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အထက်ပါ စူဠဝံသနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာလာစကားတို့ကို ပေါင်းစပ်ကြည့်လျှင် ဒါဋ္ဌာနာဂမထေရ်သည် ရံခါသိတ္ထိဂါမ ပရိဝေဏ၌ နေလျက် ရှိသည်ဟူသော အချက်မှာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။ ယင်း ၂ ကျမ်းလာ ဒါဋ္ဌာနာဂမထေရ်တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်း မဟုတ်ဟု ဆိုဘိဦး အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်သည် သိတ္ထိဂါမရွာ ပရိဝေဏဖြစ်ပြီးသည့်နောက်မှ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာကို ရေးသားခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားရကား အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်သည် သေနမင်း၊ မဟိန္ဒမင်းတို့လက်ထက်ဖြစ်သည့် ခရစ်နှစ် ၁၀ ရာစုအတွင်းမှာ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်ကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး ထင်ရှားပေပြီ။

ယင်း အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်ထက် မူလဋီကာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ ရှေးကျကြောင်းသည်လည်း ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာတို့၌ ပြဆိုထားသော စကားတို့ဖြင့်ပင် ထင်ရှားသည်။ (ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ (၈၄)၌ “အန္တရာ ဘဝကထာဝိစာရော

ကထာဝတ္ထုပကရဏဿ ဋီကာယံ ဂဟေတဗ္ဗော” ဟု မူလဋီကာ၊ ညွှန်းထားချက်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ဒုတိယအုပ်၌ “ကြိယာဇောနောင် တဒါရုံ မကျ” ဟူသော မူလဋီကာ (၁။ ၁၃၄) လာ ဝါဒကို ပယ်ထားချက် (မဟာဋီ။ ၁၃၄), “ဇီဝိတဆက္က၊ စက္ခုသတ္တကကလာပံ” ဟု ယူသော မူလဋီကာ (၂။ ၁၀၈) လာ ဝါဒကိုပင် ပယ်ထားချက် (မဟာဋီ။ ၂။ ၃၀၄-၄) တို့ကို ကြည့်ပါ။

အနုဋီကာကို စုစုပေါင်းမထေရ် ပြုစုသည်ဟု ဆိုထားချက်မှာလည်း ခိုင်လုံသော အထောက်အထား မရှိဘဲ အတ္တနောမတိမျှဖြင့်သာ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်ကို ခရစ်နှစ် ၇-ရာစုမတိုင်မီ ပေါ်ထွန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ယူဆထားမိရာ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်သည် ၈-ရာစု သို့မဟုတ် ၉-ရာစုပေါ်သော အရှင်အာနန္ဒာပြုစုသည့် မူလဋီကာ၏ အနုဋီကာကို ရေးသားသူ မဖြစ်နိုင်။ အာစရိယဓမ္မပါလနှင့် အမည်တူ စုစုပေါင်းလသာ ဖြစ်ရမည်ဟု ကြံဆမိ၍ ယင်းသို့ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ် ရေးသားအပ်သည့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ၊ သုတ္တန်ဋီကာများနှင့် အနုဋီကာကို တိုက်ဆိုင်ကြည့်လျှင် အနုဋီကာသည် အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်၏ လက်ရာဖြစ်ကြောင်း ၎င်းကျမ်းစာပါ စာသားတို့ကပင် သက်သေခံပေလိမ့်မည်။ ခရစ်နှစ် ၁၂-ရာစုအတွင်း ပြုစုခဲ့သော အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ၏ အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာသစ်နှင့် ဋီကာကျော်ကျမ်းတို့ကို လေ့လာကြည့်ရှုလျှင်လည်း အနုဋီကာကို အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ် ရေးသားခဲ့ကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားပေသည်။

အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာသစ် (ဒု-၄၁-၄၅။)၌ အဋ္ဌကထာလာ ဒုတိယမောဃဝါရနှင့် စပ်၍ မူလဋီကာဆရာ၏ စိစစ်ချက်စကားရပ် တို့ကို ထုတ်ပြုပြီး “ဤနေရာ၌ အာစရိယဓမ္မပါလမထေရ်က ဤသို့ မိန့်သည်”ဟု အနုဋီကာ (၁။၁၃၈။)လာ စကားရပ်ကို ထုတ်နုတ်ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့အတူပင် ၎င်းဋီကာသစ် ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ- ၅၆။၁၇၅။-၇။၁၈၅-တို့၌၎င်း၊ ဋီကာကျော် စာမျက်နှာ ၅၀-တို့၌၎င်း အနုဋီကာကို အာစရိယဓမ္မပါလ ရေးသားကြောင်း ထင်ရှားစေသော စကားရပ်များကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာကို ရေးသားသူမှာ ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာစသည်ကို ရေးသားပြုစုသော ဗဒရတိတ္ထကျောင်းနေ အာစရိယဓမ္မပါလ မထေရ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်စွာ မှတ်အပ်ပေသည်။

မူလဋီကာကို ရေးသားရန် တောင်းပန်သူမှာ အရှင်ဓမ္မမိတ္တပင်ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌသာလိနိ မူလဋီကာ နိဂုံးလာစကားအရ သိရှိရ၏။ ၎င်း အရှင်ဓမ္မမိတ္တသည် စုဠဝံသ (၅၄၊ ၃၅)၌ပါသော အရှင်ဓမ္မမိတ္တ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်ပေမည်။ အကယ်၍ ဖြစ်ခဲ့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အာစရိယဓမ္မပါလတို့ တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ကာလအားဖြင့် အလွန် ကွာခြားကြမည်မဟုတ်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။ ဂန္ထဝံသ (၆၉၊ ဣ-မူ)၌ကား မူလဋီကာကို အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တ တောင်းပန်၍ အရှင်အာနန္ဒာ ပြုစုသည်ဟု တွေ့ရသည်။

ဋီကာ၊ အနုဋီကာကျမ်းတို့နှင့် တစ်ပြိုင်နက်လည်းကောင်း၊ မရှေးမနှောင်းလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့ နောက် အတော်ကြာနှောင်းသောကာလမှ လည်းကောင်း ပေါ်ခဲ့သော သာသနာဆိုင်ရာ ပါဠိကျမ်းစာတို့လည်း ရှိပေသည်။ ထိုကျမ်းတို့ကား ဂဏ္ဍိကျမ်းများ^၁ လက်သန်းကျမ်းများ၊ သဒ္ဒါ၊ အလင်္ကာ၊ ဆန်း၊ အဘိဓာန် ကျမ်းများ စသည်ဖြင့် များစွာပင်ရှိသည်။

၁။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း (၄၇)၌ “ဝဇီရဗုဒ္ဓိမည်သော ဝိနည်းငါးကျမ်း ဂဏ္ဍိကို ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ပြုသည်”ဟု မိန့်ဆိုချက်ရှိသည်။ ၎င်းဂဏ္ဍိကား ယခုအခါ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ-ဟု ထင်ရှားသောကျမ်းပင် ဖြစ်ဟန်တူပေသည်။

နောင်အခါတွင် ယင်းကျမ်းများ၏ အဖွင့်ဋီကာကျမ်းများလည်း ထွက်ပေါ်လာကြပြန်သည်။ ၎င်း ကျမ်းတို့ကိုလည်း လက်သန်းအဋ္ဌကထာတို့၏ ဋီကာများဖြစ်၍ လက်သန်းဋီကာဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ပါဠိကျမ်းဂန်များ ပေါများလာသည့်နည်းတူ ပါဠိဘာသာကို ထိန်းကွပ်စောင့်ရှောက်သည့် ဘာသာစောင့် သဒ္ဒါကျမ်းများလည်း ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ယင်းသဒ္ဒါကျမ်းတို့တွင် အထင်ရှားဆုံးမှာ ကစွည်းမထေရ်၏ သဒ္ဒါကြီးခေါ် ကစွာယနဗျာကရဏ်းကျမ်းပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဤကျမ်းကို ခရစ်နှစ် ၁၀၀-ကျော် ၂၀၀-အတွင်း၊ သို့မဟုတ် နောက်အကျဆုံးအားဖြင့် ၄၀၀ အတွင်း (သာသနာနှစ် ၆၀၀, ၇၀၀, ၉၀၀ အတွင်း) လောက်တွင် ပြုစုခဲ့သည်ဟု ယခုခေတ် ပညာရှင်တို့ ယူဆကြသည်။^၁ ။ သို့ဖြစ်လျှင် ဤကျမ်းသည် ဣန္ဒိယပြည်ဖြစ်ကျမ်း ဖြစ်ရပေမည်။ ဤကျမ်း၏ အခြံအရံဖြစ်သော ကျမ်းတို့သည် ပေါများလှပေသည်။ ၎င်းတို့တွင် အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိပြုစုသည့် နျာသကျမ်း၊ အရှင်ဗုဒ္ဓပိယပြုစုသည့် ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း စာကိုယ်နှင့်ဋီကာ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း အရှင်ဓမ္မကိတ္တိပြုစုသည့် ဗာလာဝတာရ ကျမ်းတို့ကား ထင်ရှားသော ကျမ်းတို့ဖြစ်ပေသည်။

ကစွာယနသဒ္ဒါကျမ်း၏ အခြံအရံမဟုတ်ဘဲ မိမိ၏သီးခြား သုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရဏ်တို့ဖြင့် ရေးသားအပ်သော သဒ္ဒါကျမ်းလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ပေါ်ထွက်ခဲ့ပေသည်။ ၎င်းကား အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် ပြုစုသည့် မောဂ္ဂလ္လာနဗျာကရဏခေါ် မောဂ္ဂလ္လာန်သဒ္ဒါကျမ်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းသည်လည်း အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ပင် ပြုစုသည့် မောဂ္ဂလ္လာနပဋိကာကျမ်း၊ အရှင်သံဃရက္ခိတပြုစုသည့် သုသဒ္ဓသိဒ္ဓိကျမ်း နှင့် ယောဂနိစ္ဆယခေါ် သမ္မန္တစိန္တာကျမ်း^၂၊ ရာဟုလသံဃရာဇာပြုစုသည့် ပဋိကာပဒီပကျမ်း၊ အရှင်ပိယဒဿိ ပြုစုသည့် ပဒသာဓနကျမ်း၊ အရှင်မေဓကံရပြုစုသည့် ပယောဂသိဒ္ဓိကျမ်း စသည်တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်၍ သာသနာတော်တွင် ထင်ရှားသောကျမ်းပင် ဖြစ်လေသည်။

သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေခေတ်မှာပင် ပါဠိစာပေအရေးအသားကိုပြုသည့် အလင်္ကာကျမ်း၊ ဂါထာစီကုံးနူးဖွဲ့နည်း ကိုပြသည့် ဆန်းကျမ်း၊ အနက်တူပါဠိပရိယာယ်ပုဒ်တို့နှင့် အနေကတ္ထပုဒ်တို့ကိုပြသည့် အဘိဓာန်ကျမ်းများ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပေသည်။ ထိုဘွင် အလင်္ကာကျမ်းနှင့် ဆန်းကျမ်း ၂ မျိုးလုံးကိုပင် အရှင်သံဃရက္ခိတမထေရ် ရေးသားပြုစုခဲ့ရာ အလင်္ကာကျမ်းမှာ “သုဗောဓာလင်္ကာရ” ဟူသောအမည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆန်းကျမ်း မှာ “ဝုတ္တောဒယ” ဟူသော အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း ထင်ရှားလေသည်။ အဘိဓာန်ကျမ်းကိုကား အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်ပြုစုသည်။ ယင်းသည်လည်း “အဘိဓာနပုဒီပိကာ” ဟူသော အမည်ဖြင့် ထင်ရှားသည်။

^၁ မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယ စာမျက်နှာ ၃၄၉-၃၅၀ ကြည့်။
^၂ အဘယာရာမဆရာတော်၏ သမ္မန္တစိန္တာစာကိုယ်၊ ဋီကာ-နိဿယနိဒါန်း ကြည့်။

ထိုထိုသမိုင်းကို ပြဆိုသော ဝံသကျမ်းတို့လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းဖြစ်တို့သာ များလေသည်။ ထိုတွင် ဒီပဝံသနှင့် မဟာဝံသတို့အကြောင်းကို အထက်ကရေးသားခဲ့ပြီ။ အခြားဝံသကျမ်းတို့ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့ရှိ ဗောဓိပင်၏ အကြောင်းကို ပြဆိုသော မဟာဗောဓိဝံသကျမ်း၊ ဘုရားရှင်စွယ်တော်၏ အဋ္ဌပုတ်ကို ပြဆိုသော ဒါဋ္ဌာဓာတုဝံသကျမ်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း မဟာစေတီ၏အကြောင်းကို ပြဆိုသော မဟာထူပဝံသကျမ်း၊ နဖူးသင်းကျစ်တော်၏ အဋ္ဌပုတ်ကိုပြဆိုသော နလာဋ္ဌဓာတုဝံသကျမ်း၊ ဆံတော်ခြောက်ဆူ၏ အဋ္ဌပုတ်ကို ပြဆိုသော ဆကေသဓာတုဝံသကျမ်း၊ နောင်ပွင့်တော်မူမည့် အရိမေတ္တေယျ ဘုရားရှင်၏ အကြောင်းကိုပြ ဆိုသော အနာဂတဝံသကျမ်း စသည်တို့ ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့လျှင် အရှင်မဟိန္ဒမထေရ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဆောင်ယူခဲ့သည်မှစ၍ တဟုန်ထိုး ကြီးပွားလာခဲ့သော သီဟိုဠ်ကျွန်းပါဠိစာပေသည် သာသနာနှစ် ၂၀၀၀ ခန့် (အေဒီ ၁၅ ရာစု) တိုင်အောင်ပင် ရောက်ရှိခဲ့ပေသည်။ ဤခေတ်မှ နောက်တွင်ကား ပြောပလောက်အောင် ပါဠိစာပေဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်များ မပေါ်ထွက်တော့ချေ။

===000===

မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေ

မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေခေတ်ကို လေ့လာရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ မည်သည့်အချိန်လောက်က ရောက်ရှိလာသည်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရပေမည်။

နိဒါန်း

ရာဇဝင်သမိုင်းကျမ်းဂန်တို့အရ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ ရောက်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ခိုင်လုံသော သက်သေသာခံကများ လိုလျက်ရှိသည်။ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာန၏ တူးဖော်တွေ့ရှိချက်များအရဆိုသော် ဗုဒ္ဓသာသနာသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခရစ်နှစ် နှစ်ဦးပိုင်းလောက်ကပင် ရောက်ရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ယင်းဌာန၏ တူးဖော်တွေ့ရှိချက်ဟူသည်မှာ လည်း အခြားမဟုတ် ခရစ်နှစ် ၁၈၉၇-ခုနှစ်တွင် ပြည်ခရိုင် မော်ဇာမြို့အနီး မောင်ကန်ကုန်းနှင့် ခင်ဘကုန်း တို့၌ တွေ့ရှိရသော ရွှေပေစာချပ်များပင်ဖြစ်ပေသည်။^၁ ၎င်းတို့၌ ရေးသားထားသော အက္ခရာအရေးအသား သည် ခရစ်နှစ် ၅ ရာစုအတွင်း ထင်ရှားခဲ့သော ဣန္ဒိယတောင်ပိုင်း ကဒမ္မအက္ခရာမျိုး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရပေရာ ၎င်းရွှေပေစာများလည်း ခရစ်နှစ် ၅၀၀ ခန့်ကပင် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းကြသည်။ ၎င်းရွှေစာပေများပေါ်၌ ရေးသားထားသော စာများမှာကား ဝိနည်း မဟာဝါပါဠိတော်မှ “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ” အစချီသောဂါထာ၊ နိကာယ်ကြီး ၄ ရပ်နှင့် အဘိဓမ္မာပါဠိတော်မှ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ၊ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ” စသော တရားတော်များ၊ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ” စသော ရတနာ ၃ ပါး၏ ဂုဏ်တော်များ ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းတို့ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ပါဠိဘာသာသည်လည်း ခရစ်နှစ် နှစ်ဦးပိုင်းကပင် မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိနေသည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။

၁။ ၎င်းရွှေပေချပ်တို့တွင် မောင်ကန်ကုန်းမှ တွေ့ရှိရသော ရွှေပေချပ်များသည် ယခုအခါ အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှပြတိုက်သို့ ရောက်ရှိနေသည်။ ခင်ဘကုန်းမှ တွေ့ရှိရသော ရွှေပေချပ် ၂၀-ကိုကား သီရိမင်္ဂလာကုန်းမြေ ကမ္ဘာအေးဘုရားအတွင်း၌ ပြသထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ မောင်ကန်ကုန်း ရွှေပေချပ်များအကြောင်းကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါဠိအသင်း မဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲတစ်၊ အုပ်တွဲနှစ် (သာသနာတော် ၂၅၀၀ ပြည့် အထိမ်းအမှတ်ထုတ်) စာစောင်၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာအပိုင်း၊ စာမျက်နှာ ၅၀-၅၃ တွင် သီရိပျံချီ ဦးသာမြတ် ရေးသားထားသည်ကို ဖတ်ရှုနိုင်ပေသည်။

ထိုသို့ အလွန်စောစွာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပါဠိဘာသာရောက်လာခဲ့သော်လည်း ပုဂံမတိုင်မီဖြစ်သော ပျူခေတ်၊ မွန်ခေတ်တို့၌ ပါဠိဘာသာထွန်းကားခဲ့သည်ဟု အတိအကျယူဆရန်ကား ခဲယဉ်းလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သထုံပြည် မနုဟာမင်း(အေဒီ ၁၂-ရာစု)ထံ၌ ပိဋကသုံးပုံ ပါဠိတော်များရှိကြောင်း ရာဇဝင်များအရ သိရပေသည်။ ပါဠိတော်ရှိလျှင် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့လည်း ရှိရမည်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့ရှိလျှင် ယင်းတို့ကို အမှီပြု၍ ထိုခေတ်ပညာရှိကြီးတို့သည် ပါဠိဘာသာဖြင့် ကျမ်းဂန်များကို ရေးသားပြုစုခဲ့မည်ပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းစာပေကျမ်းဂန်တို့သည် အနိစ္စသဘောအရ ပျက်စီးပျောက်ဆုံးကုန်သည့်အတွက် နှောင်းခေတ်လူများလက်သို့ မရောက်ရှိခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်တန်ရာပေသည်။ အမည်မျှပင် ကြွင်းကျန်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ လုံးဝ ကွယ်ပျောက်သွားကြသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေအဖို့ ဆုံးရှုံးမှု တစ်ရပ်ဟုပင် အသိအမှတ် ပြုရပေတော့မည်။

ယင်းသို့ ခေတ်ဦးပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံပါဠိစာပေ အမွေအနှစ်ကို မရလိုက်သော်လည်း ပါဠိစာပေသမိုင်းအတွက် အားကိုးစရာအဖြစ်ဖြင့် ပုဂံခေတ်မှစ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပါဠိစာပေကျမ်းဂန်များနှင့်တကွ ဂန္ထဝံသ၊ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ ပိဋကတ်တော်သမိုင်းစသော ကျမ်းတို့ကား ရှိပေသည်။

ထိုတွင် ပိဋကတ်တော်သမိုင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစောဆုံးပေါ်ခဲ့သော ပါဠိကျမ်းဂန်မှာ မနုသာရ ဓမ္မသတ်ကျမ်းဟောင်း ဖြစ်ပေသည်။

၎င်းကျမ်းကို ပုဂံပြည်၌ သက္ကရာဇ် ၁၆၄ ခုနှစ် နန်းတက်သော ပြုမင်းထီးလက်ထက် ပြုမင်းထီး^၁၊ သိကြား၊ ရသေ့ ဤ ၃-ယောက်သောသူမြတ်တို့ မာဂဘောသာဖြင့် စီရင်သည်ဟု သိရသည်။^၂

ဤဓမ္မသတ်ကျမ်းများ၏နောက် ယခုအခါတွင် အလွယ်တကူ တွေ့ရှိလေ့လာ ဖတ်ရှုနိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေခေတ်ဦး၏ သမိုင်းဝင်မှတ်တိုင်များကား -

မြစေတီကျောက်စာ^၃ နှင့် ရွှေဂူကြီးဘုရားကျောက်စာတို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကျောက်စာတို့တွင် မြစေတီကျောက်စာကို ပုဂံပြည် ကျန်စစ်မင်းကြီးနတ်ရွာစံသည့်နှစ်လောက်က ရေးသိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

^၁ ထီးမင်းယဉ်?
^၂ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း စာမျက်နှာ ၂၃၃-၄။ ၎င်းသမိုင်း၌ပင် ပြဆိုအပ်သော ဒွတ္တပေါင်းမင်း ဓမ္မသတ်ကျမ်းနှင့် ပြုမင်းထီးဓမ္မသတ်ကျမ်းတို့မှာ အပါယဂတိမုပါယံ-ဂါထာ၊ အဋ္ဌေသုနဝသု ဓမ္မသတ္ထေသု-ဂါထာတို့ဖြင့် အသီးအသီး အစချီသည်ဆိုသော်လည်း ၎င်းကျမ်းတို့သည် မာဂဘောသာသက်သက်ဖြင့် ရေးသားအပ်သော ကျမ်းဟု ကေန်မသိနိုင်သောကြောင့် ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။
^၃ ဤကျောက်စာကို စိုက်ထူစေသူမှာ ကျန်စစ်မင်းကြီးနှင့် တိလောကဝဋ်သကာဒေဝီတို့၏ သားတော် ရာဇကုမာရမင်းသားတည်း။ ယင်းမင်းသား စိုက်ထူခဲ့သော ကျောက်စာဖြစ်၍ ဤကျောက်စာကို ယခုအခါ “ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာ” ဟုလည်း အမည်မှည့်ကြသည်။ ဤနိဒါန်း၌ကား အသိများ၍ တွင်နေသော အမည်သို့လိုက်ပြီး မြစေတီကျောက်စာဟုပင် သုံးထားသည်။

၎င်းကျောက်စာ၌ ပါဠိ၊ မြန်မာ၊ မွန်၊ ပျူ ၄-ဘာသာတို့ဖြင့် ရေးထိုးထားရာ ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသော မျက်နှာတွင် ပါဠိဂါထာများချည်း ရေးထိုးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းဂါထာများကို ကြည့်ရှုရခြင်းဖြင့် ထိုခေတ် ပုဂံပြည် ပါဠိစာပေ၏ အရည်အသွေးကို မှန်းဆနိုင်ပေသည်။ မှန်၏။ ၎င်းကျောက်စာ၌ပါသော ဂါထာများမှာ သဒ္ဒါနည်းလည်းလှ၊ ဆန်းဂိုဏ်းလည်းကျသော ဂါထာများချည်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့အတူပင် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်ဖြစ်သည့် ရွှေဂူကြီးဘုရား၌ ရေးထိုးထားသော ပါဠိကျောက်စာသည်လည်း အရေးအသား ညက်ညော၍ အဆင့်အတန်းမြင့်သော ဂါထာတို့ချည်း ဖြစ်လေသည်။ ဤကျောက်စာ၏ ထူးခြားချက်ကား မြစေတီကျောက်စာမှာကဲ့သို့ မိမိရေးထိုးလိုသော အကြောင်းအရာကို ရိုးရိုးရေးထိုးထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ မင်းကြီး ဘုရားဆုပန်ပုံကို ဂါထာ ၁၀၀-မျှဖြင့် အဆန်းတကျယ် တန်ဆာဆင်ကာ ရေးသားစီကုံးထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ထက်ထူးခြားသည်မှာကား ၎င်းကျောက်စာ၏အဆုံး၌ ရွှေဂူကြီးဘုရား စတင် တည်သည့်နှစ်၊ ပြီးသည့်နှစ်တို့ကို သက္ကတဘာသာ ၃-ဂါထာတို့ဖြင့် ပြဆိုထားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ပုဂံခေတ်မှာပင် မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံး ဂုဏ်ယူထိုက်သည့် ပါဠိကျမ်းစာတစ်စောင် ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ယင်းကား အရှင်အဂ္ဂဝံသမထေရ် ရေးသားအပ်သော သဒ္ဒါနိတိခေါ် သဒ္ဒါကျမ်းကြီး ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းသဒ္ဒါနိတိကား မိမိ၏ သုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ်တို့ဖြင့် သီးခြားရေးသားအပ်သော ကျမ်းဖြစ်၍ ကစွည်း သဒ္ဒါကြီး၏ အခြံအရံဖြစ်သော ကျမ်းမဟုတ်ပေ။ ၎င်းကျမ်းကို ရေးသားရာတွင် ကျမ်းပြုဆရာတော်သည် မိမိခေတ်က ရှိသမျှသော ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂန္ထရတို့နှင့်တကွ သက္ကတကျမ်းပေါင်းများစွာ တို့ကို ရင်းဖျားတုံ့လှည့် အထပ်ထပ် ရှုကြည့်ပြီးမှ ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤကျမ်းကြီးသည် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှလာသော ဥဒါဟရုဏ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သက္ကတ ကျမ်းများစွာမှ အဆိုအမိန့်များနှင့် ၎င်းအဆိုအမိန့်များကို စိစစ်ဝေဖန်ချက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဝေဆာလှ ပေသည်။ အကိုးအကားပြရာတွင်လည်း ကျမ်းဂန်ငယ်သည်၊ ကြီးသည်ကို ပဓာနမထားဘဲ သာဓကမြောက်၊ မမြောက်ကိုသာ ဦးစားပေးထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

၎င်းကျမ်းတစ်နေရာတွင် ဧကက္ခရကောသအမည်ရှိသော ဂါထာ ၃၂-ပုဒ်မျှသာ ရှိသည့် သက္ကတ ကျမ်းကလေးကိုပင် ကိုးကားထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ။

၁။ သဒ္ဒါနိတိပဒမာလာ၊ (ဆဋ္ဌမူ) နှာ-၃၂၁။

ယင်းကျမ်းကို ပဒမာလာ၊ ဓာတုမာလာ၊ သုတ္တမာလာဟု သုံးပိုင်းခွဲ၍ ပါဠိသဒ္ဒါကို ကျယ်ဝန်းစွာ ရေးသားခဲ့ပေရာ ယနေ့တိုင် ဤကျမ်းလောက် ကျယ်ဝန်းသော ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း မထွက်ပေါ်သေးချေ။ ပါဠိသဒ္ဒါကို ပြိုင်ဖက်ကင်းအောင် တတ်မြောက်သည်ဟု မိမိတို့ကိုယ်ကို ယူဆကြသည့် သီဟိုဠ်သား ရဟန်းတော်တို့ သည်ပင် ဤသဒ္ဒါနိတိကျမ်းကြီးကို တွေ့မြင်ဖတ်ရှုကြရသောအခါ ကျမ်းပြုဆရာတော် အရှင်အဂ္ဂဝံသမထေရ်၏ ကြီးမားလှသော ဉာဏ်ရည်စွမ်းပကားကို မချီးကျူးဘဲ မနေနိုင်အောင် ရှိကြလေသည်^၁။ ဤအရှင်အဂ္ဂဝံသ မထေရ်သည် သက္ကရာဇ် ၅၁၆-ခုနှစ်၌ သဒ္ဒါနိတိကျမ်းကို ရေးသား စီရင်ကြောင်း သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ ဆိုပေရာ^၂ ထိုအဆိုအတိုင်း မှန်လျှင် ဤအရှင်သည် အလောင်းစည်သူမင်းကြီးလက်ထက် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး တစ်ဆူဖြစ်ပေမည်။

သဒ္ဒါနိတိကျမ်း ပေါ်ထွန်းပြီးနောက် ပုဂံခေတ်တစ်လျှောက်တွင် များစွာသော ပါဠိကျမ်းတို့ ပေါ်ထွက် ခဲ့ရာ များသောအားဖြင့် သဒ္ဒါဖက်ဆိုင်ရာကျမ်းတို့သာ များလေသည်။ ယင်းသဒ္ဒါဖက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းတို့ သည် ကစွည်းသဒ္ဒါကျမ်း၊ မောဂ္ဂလ္လာန်သဒ္ဒါကျမ်း၊ သဒ္ဒါနိတိသဒ္ဒါကျမ်းစသော ကျမ်းကြီးများကို ထောက်ဆ၍ သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းအမည်ဖြင့် ထင်ရှားကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် အထင်ရှားဆုံးကျမ်းတို့မှာ သဒ္ဒတ္ထဘောဒစိန္တာ၊ ကစွာယနသာရ၊ ကာရိကာ^၃ စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

သဒ္ဒါကျမ်းများအပြင် သာသနာတော်ဆိုင်ရာ အခြားကျမ်းများလည်း ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်ပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် ဆပုဒမထေရ် ရေးသားစီရင်အပ်သည့် နာမစာရဒီပကကျမ်းနှင့် ဝိနယဂုဠတ္ထဒီပနီကျမ်း၊ ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပမထေရ်၏ မဟာဗောဓိဝင် ဋီကာကျမ်းတို့မှာ ထင်ရှားသောကျမ်းများဖြစ်သည်။

၁။ ဤသဒ္ဒါနိတိကျမ်းကို Helmer Smith အမည်ရှိသော အနောက်တိုင်းသား ပါဠိသက္ကတပညာရှင်ကြီးတစ်ဦးက ၁၉၂၈ ခုနှစ်မှစ၍ ရောမအက္ခရာဖြင့် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ရာ ယခုအခါ စာကိုယ် ၃-တွဲနှင့် အက္ခရာဝလံ ၂-တွဲ ထွက်ပေါ်ပြီးဖြစ်သည်။ ၎င်းစာအုပ်များကို တည်းဖြတ်ရာ၌ သဒ္ဒါနိတိနိသျှမှ အရေးကြီးသော မြန်မာအနက်များကိုပါ အက္ခရာဖလှယ်နည်းဖြင့် ပြဆိုထားသည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ ကျေးဇူးကြောင့် နိသျှနှင့်တကွသော သဒ္ဒါနိတိကျမ်းကြီးသည် ကမ္ဘာသိ ကျမ်းကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေပေပြီ။

^၂ စာမျက်နှာ ၁၁၈။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း (နှာ-၁၃၉) ၌ကား သဒ္ဒါနိတိကျမ်းကို ပုဂံပြည် ကျစွာမင်းလက်ထက် စီရင် အပ်ကြောင်း ဆိုသည်။ ဟင်္သာတမြို့ သပြေပင်ကျောင်းတိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော် အရှင်သောဘန၏ မဟာဒွါရနိကာယ သာသနဝံသဒီပနီ (နှာ ၁၁၃-၁၂၀) ၌လည်း ပုဂံမြို့ မဟာအဂ္ဂပဏ္ဍိတ စေတီကျောက်စာကို အထောက်အထားပြု၍ ပိဋကတ်တော်သမိုင်းကို ထောက်ခံထားသည်။ သာသနာလင်္ကာရ စာတမ်း၌ ပြသော သက္ကရာဇ်အတွက် အထောက်အထား မတွေ့ရသေး။

^၃ ကာရိကာကို ကျန်စစ်မင်းလက်ထက် ပြုအပ်ကြောင်း သာသနာလင်္ကာရ စာတမ်း (၁၂၀) နှင့် ပိဋကတ်သမိုင်း (၁၄၀) တို့၌ ဆိုသည်။ ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် ကာရိကာကျမ်းသည် ပုဂံပြည်ဖြစ်ကျမ်းတို့တွင် အစောဆုံးကျမ်း ဖြစ်ပေမည်။

သုတ္တန်ဒေသကျမ်းနှင့် သင်္ခေပဝဏ္ဏနာဠိကာကျမ်းတို့ကိုလည်း ပုဂံခေတ် ဆပွဒမထေရ်ရေးသည်ဟု သာသနာ လင်္ကာရစာတမ်း (၁၁၈-၉) ၌ ဆိုသည်။ ထိုအဆိုအတိုင်း မှန်လျှင် ယင်း ၂ ကျမ်းတို့ကိုလည်း ပုဂံခေတ်ပေါ် ကျမ်းများအဖြစ်ဖြင့် မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။^၁ ။

ဤခေတ်တွင် ပါဠိစာပေလေ့လာမှုမှာ ရဟန်းတော်များသို့သာမကဘဲ ဘုရင်စသော လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ သို့ပါ ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ပိဋကစာပေတတ်မြောက်သည်ဟု မြန်မာရာဇဝင်တွင် ကျော်ကြား သော ကျစွာမင်းကြီးသည် ပရမတ္ထဗိန္ဒုကျမ်းနှင့် သဒ္ဓဗိန္ဒုကျမ်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သံပျင်အမတ်သည် နျာသကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော နျာသပုဒ်ပိကာခေါ် သံပျင်ဠိကာကိုလည်းကောင်း ရေးသားနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

နိဿယကျမ်းစာများလည်း ပုဂံခေတ်က အစပြုခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ မှန်၏။ ပုဂံခေတ်နောက်ပိုင်း သက္ကရာဇ် ၆၈၇-ခုနှစ် ပုဂံမြို့တွင် နန်းတက်သော စောမွန်နစ်မင်း၏ ညီတော် ရာဇသူနှင့် မြောက်သား တော် စောမြတ်လှတို့က မွေးဖွားသူ ညောင်ရမ်း၊ သာဂရ ၂-မြို့စား ဂုဏ္ဏဝဋ်သကာသည် ဒီဃနိကာယ် ပါဠိတော် ၃-ကျမ်း၏ မြန်မာနိဿယများကို ရေးသားခဲ့ကြောင်းဖြင့် ပိဋကတ်တော်သမိုင်း^၂ တွင် လာရှိပေသည်။

^၁ သုတ္တန်ဒေသနှင့် သင်္ခေပဝဏ္ဏနာကျမ်းတို့၏ နိဂုံးတို့၌လာသော ဂါထာတို့တွင်ကား ဆပွဒမထေရ်သည် သာသနာနှစ် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်သို့ ကြွသည်ဟုဆိုသောကြောင့် အထက်ပါ ကျမ်း ၂-ကျမ်းကို ပြုစုသော ဆပွဒမထေရ်သည် သာသနာနှစ် ၁၇၁၅ ခုနှစ်၌ သီဟိုဠ်သို့ အရှင်ဥတ္တရာဇိဝမထေရ်နှင့် အတူကြွသော ဆပွဒမထေရ် မဟုတ်နိုင်ပေ။ ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီးလက်ထက် သီဟိုဠ်သို့ ကြွသော ဒုတိယ ဆပွဒမထေရ်သာ ဖြစ်ရပေမည်။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤကျမ်းတို့သည် အင်းဝခေတ်ပေါ်ကျမ်းတို့သာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရပေမည်။ ဆပွဒမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာနှစ် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ကြွ၍ သိရိပရက္ကမဗာဟုမင်းကို အမှီပြုလျက် သာသနာတော်၏ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်တော်မူသည်။ ဇယဝမနအမည်ရှိသောမြို့၌ သိမ်လည်းသမုတ်တော်မူခဲ့သည်ဟု သုတ္တန်ဒေသနှင့် သင်္ခေပဝဏ္ဏနာကျမ်းတို့၏ နိဂုံး၌ ဆိုထားသည်။ ထိုတွင် သိရိပရက္ကမဗာဟုမင်း ဟူသည်မှာ သာသနာနှစ် ၁၉၅၃ ခု၌ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်သော ဆဗ္ဗပရက္ကမဗာဟုမင်းတည်း။ ဇယဝမနမြို့ဟူသည်မှာလည်း ထိုမင်း နန်းစံရာဖြစ်သည့် ယခုအခါ “ကောဇူ (Kotte)” ဟု ခေါ်သည့်မြို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းမြို့သည် ယခုမြို့တော်ဖြစ်သော ကိုလံဘိုမြို့၏ အရှေ့ပိုင်းအရပ်များပင် ဖြစ်သည်။ (ဆပွဒမထေရ် ၂ ပါးအကြောင်းကို သီဟိုဠ်အရှင် ဗုဒ္ဓဒတ္တ၏ “Were there two Chappadas?” ဆောင်းပါးတွင်လည်းကောင်း၊ ဝံသဒီပနီ (၁၀၂) နှင့် မဟာဒွါရနိကာယ သာသနဝံသဒီပနီ (၁၀၂-၆၊ ၁၆၉-၇၃) တို့တွင်လည်းကောင်း ကြည့်။)

^၂ စာမျက်နှာ ၁၄၈။

ပုဂံခေတ်၏နောက် စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ ဟံသာဝတီခေတ်တို့တွင်လည်း ပါဠိစာပေသည် ဝေဆာတိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ဤခေတ်များတွင် ပါဠိကျမ်းဂန် အများအပြား ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ၎င်းတို့တွင် ထင်ရှားသော ကျမ်းအချို့ကား အရှင်သဒ္ဒမ္ပပါလ သိရိမဟာဓမ္မရာဇဂုရု ဆရာတော်၏ နေတ္တိဝိဘူဝနီ ဋီကာကျမ်း၊ အရှင်ဥာဏကိတ္တိမထေရ်၏ ပါရာဇိကဏိယောဇနာနှင့် အဘိဓမ္မာယောဇနာကျမ်းများ၊ အရှင်မဟာဝိဇိတာဝိ၏ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာကျမ်းနှင့် ဝါစကောပဒေသသဒ္ဒါငယ်ကျမ်း၊ ဆူးတွင်းပစ်ဆရာတော် ဟု ထင်ရှားသည့် အရှင်နာဂိတမထေရ်၏ သဒ္ဒသာရတ္ထဇာလိနီသဒ္ဒါငယ်ကျမ်း၊ ပင်းယ စတုရင်္ဂဗလ အမတ်ကြီး၏ အဘိဓာန်ဋီကာကျမ်း၊ အရှင်အရိယဝံသမထေရ်၏ မဏိသာရမဇ္ဈိသာ ဋီကာကျမ်း၊ မဏိဒီပဋီကာကျမ်း၊ ဂန္ဓာဘာရဏကျမ်းနှင့် ဇာတ်ဋီကာသစ်ကျမ်း၊ စစ်ကိုင်းအရှင်တေဇောသာရ၏ ပရိတ်ကြီး ဋီကာကျမ်း၊ အရှင်တိလောကဂုရုဆရာတော်၏ ဓာတုကထာဋီကာဝဏ္ဏနာကျမ်း၊ အရှင်သဒ္ဒမ္ပကိတ္တိဝရ၏ ကေက္ခရကောသကျမ်း၊ တောင်ဖီလာဆရာတော်၏ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာကျမ်း၊ ဟံသာဝတီခေတ် အရှင်မဟာ နာမထေရ်၏ မဓုဋီကာခေါ် မဓုသာရတ္ထဒီပနီဋီကာကျမ်း စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

၁။ ဤယောဇနာကျမ်းတို့ကို ယိုးဒယားတို့က ဇင်းမယ်ဖြစ်ကျမ်းဟု ဆိုကြသည်။ ယိုးဒယားအက္ခရာဖြင့်လည်း ဤကျမ်း များကို ရိုက်နှိပ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဇင်းမယ်ဖြစ်ကျမ်းဟု ၎င်းတို့ဆိုခြင်းမှာ ကျမ်းနိဂုံးတို့တွင်ပါသော “အဘိနဝပုရ၏ အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်၌ တည်ရှိသော ပိန္နဲပင်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးသော ဥာဏကိတ္တိအမည်ရှိသော မထေရ် ရေးသားအပ်သော” ဟူသော စကားရပ်တွင် အဘိနဝပုရကို ထောက်၍ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အဘိနဝပုရ၏ အနက်မှာ မြို့သစ်ဖြစ်၏။ ဇင်းမယ်ကို ယိုးဒယားသံဖြင့် “ချင်းမိုင်” ဟု ထွက်ရာ ချင်းမှာ မြို့ဖြစ်၍ မိုင်မှာ အသစ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သောကြောင့် အဘိနဝပုရဖြင့် ဇင်းမယ်ဆိုလိုသည်ဟု ယူဆကြခြင်းဖြစ်လေသည်။ သို့သော်လည်း အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ၏ နိဂုံး၌ ဂါထာများပါရှိရာ ၎င်းဂါထာတို့တွင် ‘အတိဒုပ္ပသယော၊ ဥဠာရပညော၊ စတုသေတိဘိန္ဒော’ ဟူသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် အထူးပြု၍ သီဟသူရ (သီဟသူ) မင်းကို မိမိ၏ ကျောင်းဒကာအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ “စတုသေတိဘိန္ဒော = ဆင်ဖြူလေးစီး၏ အရှင်” ဟု ဆိုသဖြင့် ပင်းယခေတ် ဆင်ဖြူလေးစီးရှင် သီဟသူမင်း (ကျော်စွာမင်းဟုလည်း ခေါ်သည်) ကို ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ၎င်းပြင် ဤယောဇနာတို့နှင့် တစ်ခေတ်တည်းပေါ်သော စတုရင်္ဂဗလ အမတ်ကြီး၏ အဘိဓာန်ဋီကာနိဂုံးတွင်လည်း “စတုသေတိဘိန္ဒော၊ အတိဒုပ္ပသယော၊ ဥဠာရပညော” ဟူသော ဂုဏ်ထူးတို့ဖြင့် သီဟသူမင်းကိုပင် ဂုဏ်ပြု ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ကျမ်းရင်းစာသားကို ကြည့်ရှုလေ့လာလျှင်လည်း ဤယောဇနာကျမ်းများ မြန်မာပြည်ဖြစ် ကျမ်းများ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ တွင်ကျယ်သော ဝါကျာရမ္မ၊ ဒဠိကရဏစသော အသုံးအနှုန်းများ၊ ပုဒ်များကို ရုပ်တွက်ပြရာ၌ ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးနှင့် မောဂ္ဂလ္လာန်သဒ္ဒါကျမ်းတို့မှ သုတ်များကို တိုက်ရိုက်ယူ၍ အသုံးပြုထားချက်များနှင့် ဝနပုတိပုဒ်နှင့် စပ်၍ ပုဂံဖြစ် သဒ္ဒနီတိကျမ်းကို အမည်ဖော်၍ ကိုးကားချက်များ စသည့် ထူးခြားချက်များသည် ဤကျမ်းတို့ မြန်မာပြည်ဖြစ်ကျမ်းဖြစ် ကြောင်းကို သေချာစွာ ညွှန်ပြလျက်ရှိသော အချက်အလက် တို့ပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤယောဇနာကျမ်းတို့ကို ရေးသားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပင်းယမြို့၌ နန်းစံသော ဆင်ဖြူလေးစီးရှင် သီဟသူမင်း (သက္ကရာဇ် ၇၁၂-၇၂၁) လက်ထက် တုဠာဝတီမည်သော မြစ်ကယ်တောင် ပလိပ်ရွာအရှေ့ မြို့သစ်မြို့နေ အရှင်ဥာဏကိတ္တိမထေရ်ပင် ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်စွာ မှတ်သားအပ်ပေသည်။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၌ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ဘွဲ့ကို ရှင်သိရိမဂ်လဟု ပြသည်။ ယင်းဘွဲ့မှာ အရှင်ဥာဏကိတ္တိ၏ အခြား ဘွဲ့အမည်တစ်ခုဟု ယူရန်ရှိပေသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးခေတ်တို့တွင် ပါဠိသက်သက်စာပေသာမကဘဲ ပါဠိနှင့်မြန်မာရေးသော စာပေနှင့် ပါဠိကို အမှီပြုသော မြန်မာစာပေတို့လည်း ထွန်းကားခဲ့ပေသည်။ ရွှေဥမင်ဆရာတော်၏ ဝိနည်းပါဠိတော်နိဿယနှင့် အဋ္ဌကထာနိဿယများ၊ အရှင်မဟာသီလဝံသ၏ နေတ္တိပါဠိတော်နိဿယ၊ နန်းကျောင်းဆရာတော်၊ ဒက္ခိဏာဝန် ဆရာတော်တို့၏ သဒ္ဒါကြီးနိဿယများ၊ ထိုထိုဆရာတော်တို့၏ မာတိကာအရကောက်စသော အကောက်ကျမ်း များ၊ အရှင်မဟာသီလဝံသ၊ အရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ တို့၏ ပျို့၊ လင်္ကာကျမ်းများ စသည်တို့ကား ဤခေတ်ပေါ် စာပေတို့တွင် ထင်ရှားသောကျမ်းအချို့ ဖြစ်ပေသည်။

ဤခေတ်အတွင်းမှာပင် စာဏကျနီတိ စသော သက္ကတနီတိတို့နှင့် အလားတူဖြစ်သော ပါဠိနီတိ ကျမ်းတို့ ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့တွင် စတုရင်္ဂဗလအမတ်ကြီး ရေးသားသည်ဆိုသော လောကနီတိနှင့် အရှင်မဟာသီလဝံသ၏ မဟာရဟနီတိတို့မှာ ထင်ရှားကျော်ကြားအသိများသော နီတိတို့ ဖြစ်ပေသည်။

၎င်းနောက် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင်လည်း အလားတူစာပေတို့ တိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ဤခေတ်တွင် ရှေးရေးကျမ်းတို့ကဲ့သို့ အရည်အသွေးမြောက်သော ပါဠိကျမ်းဂန်များ ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းကျမ်းတို့ကား မောင်းထောင် သာသနာပိုင် ဆရာတော်၏ သီလက္ခန္ဓာဋီကာသစ်ကျမ်းနှင့် ပေဋကလင်္ကာရ ခေါ် နေတ္တိမဟာဋီကာသစ်ကျမ်းတို့အပြင် ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓ၏ နိရုတ္တိဘေဒသင်္ဂဟသဒ္ဒါငယ်ကျမ်း၊ ပဌမ ငါးခုနစ်ဆရာတော်၏ ခုဒ္ဒကပါဠိဋီကာ၊ သမ္ပန္နစိန္တာဋီကာသစ်ကျမ်းများ စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။ ဘုရားကြီး ဆရာတော်၏ ပါစိတျာဒိယောဇနာကျမ်း၊ သစ်ဆိမ့်ဆရာတော်၏ ကင်္ခါယောဇနာ မဟာဋီကာကျမ်းတို့သည် လည်း ဤခေတ်နောက်ပိုင်း၌ ထင်ရှားသော ပါဠိကျမ်းတို့ ဖြစ်ပေသည်။

ဤခေတ်တွင် နိဿယ၊ အရကောက် စသော ပါဠိအမှီပြု စာပေတို့ ပိုမိုမြောက်မြားစွာ ထွန်းကား ခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ထိုတွင် တောင်တွင်းဆရာတော် ခင်ကြီးပျော်၏ ပုဒ်စစ်ကျမ်း၊ ဉာဏ်အရ ကောက်ကျမ်း၊ ယမိုက်ခက်ဆစ်နှင့် ပဋ္ဌာန်းအရကောက်ကျမ်းများ၊ ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ ရူပသိဒ္ဓိနိဿယ၊ သဒ္ဒါနီတိနိဿယ၊ ဘိက္ခုပါတိမောက် ဘိက္ခုနီပါတိမောက်နှင့် ခုဒ္ဒသိက္ခာနိဿယများနှင့် နေတ္တိဟာရတ္ထဒီပနီကျမ်း တို့အပြင် တောင်ဖိလာဆရာတော်၏ မာတိကာအရကောက်ကျမ်း စသည်တို့ ပါဝင်ပေသည်။

၎င်းပြင် ဤခေတ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာဝင်နှင့် ဂန္ထဝင်ကို ပဓာနထား၍ ရေးသားအပ်သော မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံ၏ “သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း” ခေါ် ကျမ်းစာတစ်စောင် ပေါ်ထွက် ခဲ့ပေသည်။ ဤကျမ်းကား ရတနာပုရ စတုတ္ထမြို့တည် နန်းတည် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး (ဘကြီးတော် ဘုရား) ၏ အမိန့်တော်ဖြင့် အတွင်းဝန်ကြီး သိရိမဟာနန္ဒသင်္ကြံ မေးဆိုချက်ကို အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံ ရေးသားဖြေဆိုအပ်သောကျမ်းဖြစ်၍ ဤကျမ်း၌ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်မှစ၍ ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် တိုင်အောင် သာသနာဝင်ဆိုင်ရာ မှတ်သားဖွယ် အဖြစ်အပျက်တို့ကို ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ဤသာသနာလင်္ကာရစာတမ်းကိုပင် ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ပိုင်းဖြစ်သည့် ရတနာပုံခေတ်၌ မောင်းထောင်ဆရာတော် အရှင်ပညာသာမိမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း ရာမညနိကာယကို စတင်တည်ထောင်

သော သရဏကံရဟူသောအမည်ဟောင်းရှိသော ဣန္ဒာသဘာဝရဉာဏသာမိမထေရ်နှင့် အခြားမထေရ်တို့၏ တောင်းပန်ချက်ဖြင့် ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့လေသည်။ မန္တလေးမြို့တည် နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ တင် ဘဝရှင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တိုင်အောင်သော သာသနာဝင်ကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ရေးသားထားသဖြင့် ပိုမိုစုံလင်သော သာသနာဝင်ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်လေသည်။ ကျမ်းစာ၏ အမည်ကို လည်း “သာသနဝံသပုဒ်ပိကာ” ဟု မှည့်လေသည်။ ဤကျမ်းသည် ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားအပ်သဖြင့် နိုင်ငံခြားသား ပါဠိပညာရှင်တို့၏ ကြည့်ရှုနိုင်သော ကျမ်းဖြစ်ရကား သာသနာ့သမိုင်း၊ ပါဠိစာပေသမိုင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းပညာရှင်တို့ မကြာမကြာ ကိုးကားဖော်ပြခြင်းကို ခံရသော ကမ္ဘာသိ မြန်မာဖြစ် ပါဠိကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်လေသည်။^၁

ဤရတနာပုံခေတ်တွင် မိမိ၏ သုတ်၊ ဝတ္ထု၊ ဥဒါဟရဏ်များဖြင့် ရေးသားအပ်သည့် သီးခြား ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတစ်စောင် ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းကား ယောအတွင်းဝန်မင်း ဦးဘိုးလှိုင် ရေးသားအပ်သည့် “သဒ္ဒဟင်္ဂဟ” ကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ၎င်းကျမ်းမှာ သိဒ္ဓန္တကောမုဒိခေါ် သက္ကတသဒ္ဒါ ကျမ်းကို များစွာအမှီပြု၍ ရေးသားအပ်သော ကျမ်းဖြစ်သဖြင့် အသုံးအနှုန်းများမှာ သက္ကတဆန်နေ သည်ကို တွေ့ရသည်။ ယောမင်းကြီး၏ လက်ရာဖြစ်သည့်အတိုင်း တိကျပြတ်သားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးသဒ္ဒါကျမ်းအဆိုအမိန့်တို့ကို စိစစ်ချက်တို့ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းကျမ်းမှာ ပုံနှိပ်စာအုပ်အဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့သဖြင့် လူသိများသော ကျမ်းအဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့ချေ။ ရတနာပုံခေတ်ပေါ် သီးခြား ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတစ်စောင်ဖြစ်၍ မြန်မာတို့ ဂုဏ်ယူထိုက်သော ကျမ်းတစ်စောင် ဖြစ်လေသည်။

ဂဏ္ဍိကျမ်းများနှင့် ဝိနိစ္ဆယကျမ်းများလည်း ဤခေတ်တွင် အများအပြား ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ဆရာတော် ဦးသုတ၏ ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဍိသစ်သည် ထင်ရှားသော ကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ဤခေတ်၌ ပေါ်ထွက်ခဲ့သော နိဿယတို့တွင်လည်း ပြည်ဆရာတော်၏ အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာနိဿယနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာနိဿယတို့မှာ ယနေ့တိုင် ကျော်ကြားနေသော နိဿယများ ဖြစ်ကြသည်။

၁။ ဤ သာသနဝံသပုဒ်ပိကာကို လန်ဒန်ပါဠိစာတော်မူအသင်း၏ ၁၈၉၇ ခုနှစ် ဂျာနယ်၌ ရောမအက္ခရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာသနာနှစ် ၂၄၇၄ ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း သဒ္ဒမ္ပဝံသမထေရ် တည်းဖြတ်၍ သီဟိုဠ်အက္ခရာဖြင့်လည်းကောင်း ရိုက်နှိပ်ထားလေသည်။ B.C. law ကလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားပြန်ရာ ပါဠိတတ်သော အင်္ဂလိပ်ပညာရှင်တို့ပင် ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်နေပေပြီ။

ဤခေတ်မှနောက် မျက်မှောက်ခေတ်တိုင်အောင် ပါဠိစာပေသည် မြန်မာပြည်၌ ထွန်းကားလျက်ပင် ရှိရာ ပါဠိဆိုင်ရာ စာပေကျမ်းဂန်များလည်း အမြောက်အမြား ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထိုများစွာသော ကျမ်းတို့တွင် လယ်တီဆရာတော်၏ ပရမတ္ထဒီပနီ(ပါဠိ)ကျမ်းမှာ ကမ္ဘာကျော်ကျမ်းတစ်ကျမ်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဆရာတော်၏ အခြားထင်ရှားသော ပါဠိကျမ်းမှာ နိရုတ္တိဒီပနီကျမ်းဖြစ်သည်။ မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားအပ်သော ဆရာတော်၏ ဒီပနီကျမ်းများစွာတို့သည်လည်း သာသနာဝင် ရှင်လူအပေါင်းတို့၏ လောကုတ်လောကီ ၂-လီသောအကျိုးကို ယနေ့တိုင် ရွက်ဆောင်လျက်ရှိပေသည်။ လယ်တီဆရာတော်၏ ပရမတ္ထဒီပနီ ထွက်ပေါ်ပြီးနောက် တလှိုင်းကုန်းဆရာတော်၏ အင်္ဂုရဋီကာ၊ ဆရာတော် အရှင်ဉာဏိန္ဒာသာဘ၏ ဝိဘာဝိနီ ယောဇနာ-စသော ကျမ်းဂန်တို့လည်း အများအပြား ပေါ်ထွက်ခဲ့ပေသည်။

ဤခေတ်တွင် ပါဠိကိုအမှီပြုသော ပျို့လင်္ကာများလည်း အသင့်အတင့် ထွန်းကားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ ၎င်းတို့တွင် လောကီ-လောကုတ္တရာ ဗဟုသုတအဖြာဖြာတို့နှင့် ပြည့်စုံကြွယ်ဝ၍ အကျယ်ဝန်းဆုံး၊ အပြည့်စုံဆုံးဟု ဆိုထိုက်သောကျမ်းမှာ မန်လည်ဆရာတော်၏ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်ကျမ်းကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကျမ်းကြီးသည် မြန်မာ့ပျို့၊ ကဗျာစာပေသမိုင်းတွင် နောက်ဆုံး တောက်ထွန်းခဲ့သော မီးရှူးတန်ဆောင် ကြီးပင် ဖြစ်ပေတော့သည်။

ဆိုခဲ့ပြီးကျမ်းစာများမှတစ်ပါး အခြားအခြားသော ကျမ်းတတ်အကျော်အမော်ဖြစ်သည့် ထိုထိုဆရာတော် တို့ ရေးသားသော ကျမ်းဂန်များကိုကား ဤနိဒါန်းတွင် ပြည့်စုံအောင် ထုတ်ပြနိုင်မည်မဟုတ်၍ ဤမျှဖြင့်ပင် ပါဠိစာပေသမိုင်းအကျဉ်းကို အဆုံးသတ်ရပေတော့မည်။

အညွှန်း။ " သုတေသီပညာရှင်များ အလွယ်တကူ အသုံးပြုနိုင်ရန် တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန် (ပထမတွဲ) နိဒါန်းစာမျက်နှာ ၁-မှ ၄၃-အထိ ကူးယူ ဖော်ပြထား ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကေလာသ

(B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ သီရိလင်္ကာ)

(ရေးသားစီရင်တော်မူသည့်)

တိပိဋက

နှင့်

ပါဠိစာပေ သမိုင်းများ

ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကောဟသ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

(B.A, ဂုဏ်ထူး-သီရိလင်္ကာ)

ရေးသားစီရင်တော်မူသော

တိ ပိ ဋ္ဌ က နှင့် ပါ ဋီ စာ ပ ဝ သ မှို င် ။ များ

(၁) တိပိဋက

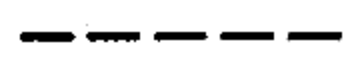
B.C. ၆-ရာစုနှစ်တွင် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူခဲ့သည်။ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသဖြင့် မီးပုံတွင်းမှ ကြာပေါက်သကဲ့သို့ လောကသားအားလုံးတို့ အံ့ဩမဆုံး ဖြစ်ကြရလေသည်။ မောဟအမှောင်ထုဖြင့် ပိန်းနေသောသတ္တလောကကြီးထည်း၌ မောဟအမှောင်ထုကိုဖျက်ခွဲ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူလာခြင်း ဖြစ်သည့်အလျောက် ဝေနေယျတို့၏ မောဟအမှောင်ထုကိုလည်း ၄၅-ဝါပတ်လုံး တရားဓမ္မဟောပြတော်မူခြင်းဖြင့် ဖျက်ခွဲတော်မူခဲ့ပြီး၍ အတုမဲ့ ချမ်းသာသုခ အမြုတေဗိမာန်သို့ ပို့ဆောင်တော်မူခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ၄၅-ဝါကာလပတ်လုံး ဟောတော်မူအပ်သော တရားဒေသနာတော်သည် - “တိပိဋက”မည်၏။ ယင်းသည်-

ဝိမုတ္တိရသအားဖြင့်	၁-ပါး
ဓမ္မဝိနယအားဖြင့်	၂-ပါး
ဝစနအားဖြင့်	၃-ပါး
နိကာယ်အားဖြင့်	၅-ရပ်
အင်္ဂါအားဖြင့်	၉-တန်
ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့်	၈၄၀၀၀-ရှိလေသည်။

ဘုရားရှင် ဟောညွှန်ပြသတော်မူအပ်သော တရားဥသံအလုံးစုံသည် အရဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို ရွက်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဝိမုတ္တိရသ တံစံမျိုးတည်းသာဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်အားလုံးသည်ပင် ကိလေသာအမှောင်ပယောဂကို ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် ဝိနယမည်၍၊ ဘုရားရှင် သွန်သင်ဆုံးမ နည်းလမ်းပြသည့်အတိုင်း ကျင့်ကြံလိုက်နာသူကို အပါယ်လေးဝ ဘေးဒုက္ခတို့မှ မကျမရောက်ရအောင် ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မလည်းမည်၏။ သို့ရာတွင် ဓမ္မ၊ ဝိနယ-အခွဲ၌ ဝတ္တိစ္ဆာအားဖြင့်သာ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို ‘ဝိနယ’ခေါ်၍ ဝိနည်းမှကြွင်းသမျှ ဒေသနာတော်အဝဝကို ‘ဓမ္မ’ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ရပေသည်။ ဝစနအားဖြင့်မူကား ပဌမဗုဒ္ဓဝစန-အစဆုံး ကြိုးဝါးတော်မူသောစကား၊ မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစန-အလယ်ခြား အသားအနှစ်ပြည့်သောစကား၊ ပစ္ဆိမဗုဒ္ဓဝစန-နောက်ပိတ်ဆုံး နိဂုံးချုပ်သောစကား အားဖြင့် ၃-မျိုး ခွဲရလေသည်။

(၂) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

နိကာယ် ၅-ရပ်

“နိကာယ်” ဟူသောစကားမှာ “နိကာယ” ဟူသော ပါဠိကိုမှီသော စကားပင်ဖြစ်သည်။ အပေါင်းအစု-ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားဒေသနာတော်များကို အမျိုးတူပေါင်းသောအားဖြင့် ပိုင်းခြားကန့်သတ်၍ ငါးစု ပြုထားခဲ့သည်ကို နိကာယ်ငါးရပ်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းမှာ-

- ၁။ ဒီဃနိကာယ = ရှည်လျားသော မျိုးတူသုတ်များ၏ အစုအပေါင်း၊
- ၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ = မတိုမရှည် အလယ်အလတ်ဖြစ်သောသုတ်တို့၏ အစုအပေါင်း၊
- ၃။ သံယုတ္တနိကာယ = တရားသဘောနှင့် ဟောကြားချက်တူသည်ဖြစ်၍ ယှဉ်တွဲသင့်သော သုတ်တို့ကို ယှဉ်တွဲစုပေါင်းထားရာ ဒေသနာတော်အစုအဝေး၊
- ၄။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ = အင်္ဂါတစ်ပါးစီ ကျော်လွန်သည့်သုတ်များ၏ အစုအပေါင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ၁-ပါး ၂-ပါး ၃-ပါး စသည်ဖြင့် ၁၁-မျိုးအထိ တရားသဘော အင်္ဂါရပ်များကို တိုး၍တိုး၍ ကျော်လွန်ပိုမို ပြဆိုအပ်သော သုတ်အသီးသီးတို့၏ အစုအပေါင်း၊
- ၅။ ခုဒ္ဒကနိကာယ = ပမာဏအားဖြင့် တိုသော၊ များသောသုတ်တို့၏ အစုအပေါင်း အားဖြင့် ၅-မျိုးပင်ဖြစ်သည်။

အင်္ဂါ ၉-တန် (အစိတ်အပိုင်း ၉-ခု)

ဘုရားမြတ်စွာ၏ နိကာယ်ငါးဖြာ ဒေသနာတော်သည် အင်္ဂါအားဖြင့်-

- ၁။ သုတ္တ = အကျိုးအနက်ကိုပြတတ်သော စကားတော်များ၊
- ၂။ ဂေယျ = ပါဠိဂါထာပါဝင်သော စကားပြေကျမ်းများ၊
- ၃။ ဝေယျာကရဏ = အမေးပုစ္ဆာကိုဖြေဆိုရာ ဂါထာမဖက် စကားပြေသက်သက်ဖြစ်သော ကျမ်းစာများ၊
- ၄။ ဂါထာ = စကားပြေမပါ ဂါထာချည်းဖြစ်သော ကျမ်းစာများ၊
- ၅။ ဥဒါန = ဝမ်းသာလှသဖြင့် ဟဒယနှလုံးအိမ်မှ ပိုလျှံ အံထွက်လာသော ဥဒါန်းစကားတော်များ၊
- ၆။ ဣတိဝုတ္တက = ဤနည်းဤပုံ ဟော၏ဟု ဟောပုံကို တစ်ဆင့်ဖောက်သယ်ချ၍ ဟောပြေအပ်သော စကားရပ်များ၊

တိပိဋကနှင့် ပါဠိစာပေသမိုင်းများ

(၃)

- ၇။ အပ္ပတဓမ္မ = မဖြစ်စဖူး အသစ်အထူးဖြစ်၍ အံ့ချီးဘွယ်ဂုဏ်ကို ဟောပြော စကားရပ်များ၊
- ၈။ ဇာတက = ရှေးဘဝဖြစ်စဉ်ကို ပြန်လည်ဟောပြောအပ်သော ဇာတ်ဝတ္ထုများ
- ၉။ ဝေဒလ္လ = အသိဉာဏ်ပေါက်၍ ဝမ်းမြောက်မှုကိုရစေတတ်သော စကားရပ်များဟူ၍ (၉)ကဏ္ဍ ရှိလေသည်။ ယင်းအဓိပ္ပါယ်ကို (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂-၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊၂၃၄-) တို့၌ကြည့်။

ဓမ္မက္ခန္ဓာ (ဆောင်-သင်ယူ-အပ်သော ပါဠိအစုအပုံ)ပေါင်း
၈-သောင်း ၄-ထောင်

ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့်မူ-

ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ ၊ ဒွေသဟဿာနိ ဘိက္ခူတော။

စတုရာသီတိသဟဿာနိ၊ ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော^၁။ ဟူသော အာနန္ဒထေရ ဂါထာလာသည်အား လျော်စွာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် (၈၄၀၀၀) ရှိပေသည်။

တိပိဋက = ပိဋက ၃-ပုံ

ဤသို့ဖြင့် ဝိပုတ္တိရာသအားဖြင့် ၁-ပါး၊ ဓမ္မဝိနယအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဝစနအားဖြင့် ၃-ပါး၊ နိကာယ်အားဖြင့် ၅-ရပ်၊ အင်္ဂါအားဖြင့် ၉-တန်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့် ၈-သောင်း ၄-ထောင် မြားမြောင်လှသော ဒေသနာတော်ကို ပိဋကအားဖြင့်-

- ၁။ ဝိနည်းပိဋက
- ၂။ သုတ္တန်ပိဋက
- ၃။ အဘိဓမ္မာပိဋက-ဟူ၍ (၃-မျိုး ၃-ပုံ) ခွဲဝေအပ်ပေသည်။

၁။ ထေရ။ ၃၄၇။

(၄) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ယင်း ၃-မျိုးအနက် ဝိနည်းပိဋကတွင်-

- ၁။ မဟာဝိဘင်္ဂ
- ၂။ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ
- ၃။ ခန္ဓက
- ၄။ ပရိဝါရ- ဟု (၄-ပိုင်း ၄-ကဏ္ဍ) ရှိလေသည်။

ထိုတွင် မဟာဝိဘင်္ဂနှင့် ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂတို့သည် ပါရာဇိကပါဠိနှင့် ပါစိတ္တိယပါဠိတို့ဖြစ်၍ ခန္ဓကသည် မဟာဝဂ္ဂပါဠိနှင့် စူဠဝဂ္ဂပါဠိတို့ဖြစ်သည်။ ကျမ်းအရေအတွက်အားဖြင့်-

- ၁။ ပါရာဇိကပါဠိ
- ၂။ ပါစိတ္တိယပါဠိ
- ၃။ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
- ၄။ စူဠဝဂ္ဂပါဠိ
- ၅။ ပရိဝါရပါဠိ-ဟု ၅-မျိုး ရှိလေသည်။

သုတ္တန်ပိဋကသည်-

- ၁။ ဒီဃနိကာယ်
- ၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ်
- ၃။ သံယုတ္တနိကာယ်
- ၄။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်
- ၅။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဟု ၅-မျိုးရှိသည်။

ထိုတွင် ဒီဃနိကာယ်-၌ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ ပါထိကဝဂ္ဂ-ဟူ၍ ၃-ကျမ်း၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်-၌ မူလပဏ္ဏာသ၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသဟူ၍ ၃-ကျမ်း၊ သံယုတ္တနိကာယ်-၌ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ဟု ၅-ကျမ်း၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌-ကေနိပါတ၊ ဒုကနိပါတ၊ တိကနိပါတ၊ စတုက္ကနိပါတ၊ ပဉ္စကနိပါတ၊ ဆက္ကနိပါတ၊ သတ္တကနိပါတ၊ အဋ္ဌကနိပါတ၊ နဝကနိပါတ၊ ဒသကနိပါတ၊ ကောဒသကနိပါတ-ဟူ၍ ၁၁-ကျမ်း၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်-၌ ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန်း၊ ဣတိဝုတ်၊ သုတ္တနိပါတ်၊ ဝိမာနဝတ္ထု၊ ပေတဝတ္ထု၊ ထေရဂါထာ၊ ထေရီဂါထာ၊ ဇာတ်၊ နိဒ္ဒေသ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမင်္ဂ၊ အပဒါန်၊ ဗုဒ္ဓဝံသ၊ စရိယပိဋက-အားဖြင့် ၁၅-ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းအရေ အတွက်မှာ အဋ္ဌကထာနိဒါန်းများအရ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတို့၌ အတည်ပြုသံဂါယနာတင်သည်အတိုင်း ရေတွက်ပါမူ နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒဉာတို့ကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ၁၈-ကျမ်း ဖြစ်လေသည်။

အဘိဓမ္မာပိဋကဋ္ဌမှု ---

- ၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ
- ၂။ ဝိဘင်း
- ၃။ ဓာတုကထာ
- ၄။ ပုဂ္ဂလပညတ်
- ၅။ ကထာဝတ္ထု
- ၆။ ယမိုက်
- ၇။ ပဋ္ဌာန်းဟု (၇)ကျမ်း ရှိလေသည်။

ဖော်ပြပါ ပိဋကတ် ၃-ပုံကိုပင် နိကာယ်အားဖြင့် ရေတွက်လျှင် သုတ္တန်ပိဋကသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော နိကာယ် ၅-ရပ်၌ပါဝင်၍ ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာပိဋကသည် ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ ပါဝင်သည်။ ယင်းပိဋက ၃-ပုံ တိပိဋကပါဠိသည် ဆဋ္ဌသံဂါယနာစာတော်မူ အရေအတွက်အားဖြင့် အုပ်ရေ ၄၀-မျှဖြစ်သည်။ တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးကို ရေးသားရာ၌ တိပိဋကအုပ်ရေ ၄၀-တွင်သာမကပဲ ယင်း၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည့် အဋ္ဌကထာကျမ်းပေါင်း မောဟဝိစ္ဆေဒနိအပါအဝင် ၅၂-ကျမ်း တိပိဋကဋီကာပေါင်း ၂၆-အုပ်နှင့် ဝိနယလင်္ကာရဋီကာ၊ ပ၊ ဒု၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ ပ၊ ဒု၊ အဘိဓမ္မဝတာရဋီကာ၊ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိဋီကာ၊ မဏိသာရမဗ္ဗူသာဋီကာ စသည်တို့နှင့် ဂန္ထန္တရပါဠိ ကျမ်းဂန်အမျိုးမျိုးတို့မှ ပါဠိပုဒ်တို့ကို အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ် အဖြစ်တည်၍ ရေးသားတော်မူကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန်ဟူသောစကား၌ တိပိဋက အရ-ပိဋကတ် ၃-ပုံ ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂန္ထန္တရကျမ်းများပင် ဖြစ်လေသည်။

သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီ(သီဝါသထိဝါဒီ)တို့သည် နိကာယ် ၅-ရပ်ကို ဒီဃာဂမ၊ မဇ္ဈမာဂမ၊ သံယုတ္တ ကာဂမ၊ အင်္ဂောတ္တရာဂမ၊ ကျွဲဒြကာဂမ-ဟူသော အမည်နာမတို့ဖြင့် သတ်မှတ်ခေါ်ကြကုန်၏။ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့သည် သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို အာဂမ၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်ကို ပကရဏ-အမည်ဖြင့် သုံးစွဲကြသည်။ ထေရဝါဒဒီဃ နိကာယ်၌ သုတ်ပေါင်း ၃၄-သုတ်ရှိရာ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့၏ ဒီဃာဂမ၌ သုတ်ပေါင်း ၃၀-ရှိလေသည်။ ဒီဃနိကာယ်လာ သုတ်? ၃-သုတ်မှာ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့၏ မဇ္ဈမာဂမ၌ တွေ့ရှိရလေသည်။ အခြားသုတ်များ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့၏ ကျမ်းစာများ၌ မတွေ့ရ။ ဒီဃနိကာယ်လာ သံဂီတိသုတ်သည် သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့၏ သံဂီတိ ပရိယာယအမည်ရှိသော ကျမ်းဂန်၌ စပ်သွယ်ပါဝင်သည်။ ထေရဝါဒ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ကျမ်း ၁၅- ကျမ်း ပါဝင်သော်လည်း သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့၏ ကျွဲဒြနိကာယ၌-ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန်း၊ သုတြနိပါတ၊ ဝိမာနဝတ္ထု၊ ဗုဒ္ဓဝံသ- မျှသာ လာရှိလေသည်။

မထုရာသင်္ဂတ္ထိဝါဒီတို့၏ ဝိနယပိဋကမှာ ပါရာဇိက၊ ပြာယဂ်စိတ္တ၊ အဝဒါနမ်၊ ဇာတကတို့ဖြစ်သည်။ ကာဏ်မိရသင်္ဂတ္ထိဝါဒီတို့၏ ဝိနယပိဋကမှာ ဝိနယဝတ္ထု၊ ပြာတိ မောက္ခသုတြ၊ ဝိနယဝိဘာဂ၊ ဝိနယကျွဲဒြကာ ဝတ္ထု၊ ဝိနယဥတ္တရဂြန္တတို့ဖြစ်သည်။ မထုရာ သင်္ဂတ္ထိဝါဒီတို့သည် အချာယ(၈၀)ရှိသော ဇာတက၊ အဝဒါန ကျမ်းများကို ဝိနည်းပိဋက၌ ထည့်သွင်းကြသည်။ သို့ရာတွင် ကာဏ်မိရသင်္ဂတ္ထိဝါဒီတို့က ပယ်မြစ်ကြကုန်၏။

(၆)

ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

သင်္ဂဟဒီပနီတို့၏ အဘိဓမ္မာပိဋကဋ္ဌ်---

- ၁။ ဓမံသကန္ဓပါဒ အာယိဓိရိပုတြ-ပြု
  - ၂။ ဝိဇ္ဇာနကာယပါဒ ဒေဝဓမံထေရ်-ပြု
  - ၃။ ပြကရဏပါဒ ဝသုမိတြထေရ်-ပြု
  - ၄။ ပြဇ္ဇာတ္တိပါဒ အာယိမောဒ္ဒလျာယန-ပြု
  - ၅။ ဓာတုကာယပါဒ ပုဏ္ဏထေရ်-ပြု
  - ၆။ သင်္ဂဟပယောယပါဒ မဟာကော်ဗ္ဗိလ-ပြု
  - ၇။ ဇာနုပြဿာနကျမ်း အာယကာတျာယန-ပြု
- အားဖြင့် ၇-ကျမ်းပင် ဖြစ်လေသည်။

မဟာယာန ပိဋကတ်အင်္ဂါ

ထေရဝါဒ၌ သုတ္တ၊ ဂေယျ-စသည်ဖြင့် ပိဋကတ်အင်္ဂါ ၉-တန်လာရှိရာ မဟာယာန၌-

- ၁။ သူတြ
- ၂။ ဂေယျ
- ၃။ ဝျာကရဏ
- ၄။ ဂါထာ
- ၅။ ဥဒါန
- ၆။ အဝဒါန
- ၇။ ဣတိဝုတ္တက
- ၈။ နိဒါန
- ၉။ ဝဲပုလျ
- ၁၀။ ဇာတက
- ၁၁။ ဥပဒေဓ
- ၁၂။ အဗျတဓမ္မအားဖြင့် ၁၂-ပါးလာရှိကြောင်း

သူတြ၊ ဂေယျ၊ ဝျာကရဏ၊ ဂါထာပဒါ နာဝဒါနကမ်။

ဣတိကိုတ္တကံ နိဒါနံ၊ ဝဲပုလျံ စ သဇာတကမ်။

ဥပဒေဓေါဒ္ဓါတာဓမံ-ဒွါဒရိဇံ ဣဒံ ဝစး။ ဟူသော အဘိသမယာလံကာရာ လောကဋ္ဌ်ဆို၏။) လက်ဒိဝမဟာယာနအဒဟသံ ၁၉၀-တို့လည်း ကြည့်။

ပါဠိစာပေ သမိုင်းအကျဉ်း

ပါဠိ-ဟူသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အထူးမြတ်ဆုံး ဘာသာဖြစ်လေသည်။ ဘုရားမြတ်စွာ ဟောတော်မူချက် တရားဓမ္မတို့ကို မှတ်တမ်းတင်ရာ ဘာသာလည်းဖြစ်ပေသည်။

ယင်းပါဠိဟူသောပုဒ်ကို “ပကဋ္ဌာနံ ဥက္ကဋ္ဌာနံ သီလာဒိအတ္ထာနုပောဓနတော၊ သဘာဝနိရုတ္တိဝသေန ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ဘာသိတတ္တာ စ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဠိတိ ပါဠိ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မော” ဟူသည်နှင့်အညီ ပြဇာန်း မွန်မြတ်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိစေတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ မဖောက်ပြန် မပျက်စီးနိုင်သော သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်သော မူလဘာသာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့ ဟောအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ပြဇာန်းမွန်မြတ်သော စကားတို့၏ အစဉ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပရိယတ် ဒေသနာတော်သည် ‘ပါဠိ’မည်၏ဟု ဖွင့်ပြကြသည်။

ပါဠိပိဋကတ်သည် ပါဠိလိမြို့တော် တတိယသံဂါယနာ ပိဋကတ်တော်နှင့် အဓိပ္ပါယ်သဘောသကန် သာမကပဲ သုံးနှုန်းထားသော စကားရပ်တွင်လည်း တစ်ထပ်တည်း ဖြစ်သည်။^၂ ။

ပါဠိဘာသာသည် ပါဠိလိမှဆင်းလာသည်(ပါဠိလိဘာသာ၊ ပါဠိဘာသာ) ပါဠိလိပုတ်ပြည်သူ ပြည်သား တို့ သုံးနှုန်းထားသော ဘာသာဖြစ်သည်။^၃ ။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို သီဟိုဠ်သို့ အရှင်မဟိန္ဒထေရ် ယူဆောင်လာသည်မဟုတ်ပဲ သီဟိုဠ်နှင့်ကပ်နေသော ကုန္ဒုယတောင်ပိုင်း ကလိင်္ဂတိုင်းမှ တစ်စတစ်စ ပျံ့လာသည့်ဘာသာ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ပါဠိဘာသာ၏ မူရင်းဒေသသည် ကလိင်္ဂသာ ဖြစ်ရမည်။^၄ ။

ပါဠိဘာသာသည် ဘီစီ ၆-ရာစု၊ ၇-ရာစု ခေတ်များတွင် ကောသလတိုင်း၌ လူတို့ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို သုံးစွဲသော ဘာသာရပ်ကို အခြေခံ၍ ပေါ်ထွန်းလာသည်။^၅ ။

ဇာတ်အဋ္ဌကထာများတွင် ပါဠိဟူသော ဝေါဟာရသည် ဇာတကဂါထာများဟု အဓိပ္ပါယ် ရှိနေတတ်၏= မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ဘင်္ဂေါလ်အရှေ့ပိုင်းရှိ လူများသည် ရူပကထာ၊ ဂီတကထာ-ဟူသော စကားပြေဝတ္ထု များတွင် ဂါထာပိုင်းကို “ပါဠိ”ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။^၆ ။

၁။ မ၊ဋီ၊ ၂။၁၈၈။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၂၄၇။

၂။ ဝိလျံတိုက်ဂါး။

၃။ ရှု၊ ၄၁။ ကာရိကာ၊ ၁၅၈-ဂါထာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၃၀။ မူလသိက္ခာ၊ ဋီ၊ ၄၆၀။

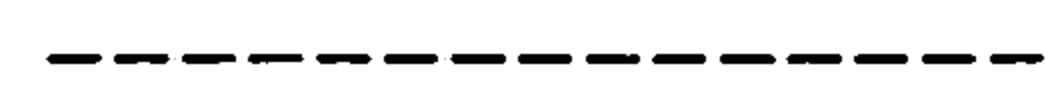
၄။ -----

(ဂ) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ပါဠိဘာသာကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့နေ ရဟန်းတော်များစတင်သော ဘာသာဖြစ်သည်ဟုလည်း သီဟိုဠ် အဆိုရှိသည်။ ပါဠိနှင့်စပ်သော မှတ်သားဖွယ်ကို မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယနိဒါန်း၊ သရဇာန်နိဒါန်း၊ ဤဇာန်တွင် တန္တိဘာသာပုဒ်တို့၌လည်း ကြည့်ရှုနိုင်ကြပေသည်။

ကမ္ဘာ၌ အမြဲတည်ရှိသောဘာသာ

မည်သို့ပင် ဖြစ်စေကာမူ-

သာ မာဂဓိ မူလဘာသာ၊ နရာ ယာယာဒိကပ္ပိကာ။

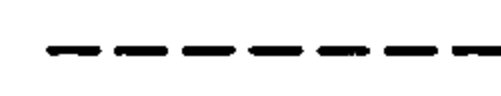
ဗြဟ္မာနော စသုတာလာပါ၊ သမ္မုဒ္ဒါ စာပိ ဘာသရေ ။ ဟူသည့်အတိုင်း ကမ္ဘာဦးသူ ကမ္ဘာဦးသားများ၊ ဗြဟ္မာများ၊ အခြားဘာသာစကား မကြားဘူးသူများ၊ ဘုရားရှင်တို့ဟောပြောသော ဘာသာဖြစ် ဤလောကတွင် စတင်ပေါ်ပေါက်သော ဘာသာ ဖြစ်သည်ဟုသာ ရှေးရိုးအတိုင်း ယူလိုပေသည်။ ကမ္ဘာပျက်သော်လည်းမပျက်ပဲ အမြဲတည်သော ဘာသာဖြစ်၏-ဟု ထေရဝါဒ စာပေလာရှိတိုင်းသာ မှတ်ယူသင့်ပေသည်။

အိန္ဒိယပါဠိစာပေသမိုင်း

ဤသာသနာတွင် ပါဠိပိဋကတ်များမှာ ဘီစီ ၆-ရာစုတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အချို့ အနည်းငယ်သောသုတ်နှင့် ဝတ္ထု၊ကထာများမှာ ဘီစီ ၆-ရာစုနောက်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း သာမည အနေနဲ့ စိစစ်ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ကထာဝတ္ထုကျမ်း

ကထာဝတ္ထုပါဠိ ကျမ်းစာကြီးအကျယ်မှာ ဘီစီ ၃-ရာစု တတိယသံဂါယနာ သံဃာ့အစည်းအဝေး တွင်မှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းကြီး၌ သုံးနှုန်းထားသော ပါဠိများမှာ ဘီစီ ၆-ရာစု တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပါဠိအသုံးအနှုန်းနှင့် မတူကြောင်း လေ့လာသူတို့ သိရှိနိုင်ပေသည်။

ဓမ္မာသောကမင်းကြီး၏ ကျောက်စာ စာသွားမှာလည်း ကထာဝတ္ထု ပါဠိအသွားနှင့် များစွာတူညီ ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကထာဝတ္ထုပါဠိနှင့် ကျောက်စာကို ကြည့်ရှုလေ့လာ၍ ထိုစဉ်က ပါဠိအချိုးအစားကို သိနိုင်ပေသည်။

၁။ ရှု၊ ၄၁။ ကာရိကာ၊ ၁၅၈။ သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀။ မူလသိက္ခာ၊ ဇို၊ ၄၆၀။

မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိ

မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိမှာ B.E ၅၀၀-လောက်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သောကျမ်းဖြစ်ကြောင်း တိပိဋကအရတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ယင်းပါဠိသည်လည်း B.C ၆-ရာစု၊ ၃-ရာစု ပါဠိများနှင့် ထူးခြားသော အချက်များကို တွေ့ရ၏။

မိလိန္ဒပဉ္စာ အစဉ်-

တံ ယထာ အနုသူယ တေ- အတ္ထိ ယောနကာနံ နာနာပုဋ္ဌဘေဒန သာဂလံ နာမ နဂရံ-စသော စကားသည်ပင်လျှင် ပဉ္စတန္ဒြ-စသော သက္ကတဝတ္ထုကျမ်းများမှ ဝတ္ထုအစအသွားနှင့် တူညီနေပေသည်။ ၎င်းပြင် ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန-စသော စကားများမှာလည်း ထိုစဉ်က အသုံးပြုသော ဒေသသုံး စကားများ ဖြစ်ရာသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ယင်းမိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိသည် ထိုစဉ်က သာဂလပြည် (ယခုအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပန်ဂျပ်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်း သိယာလကောဠိ ရွာငယ်ကလေးနှင့် ယင်းဒေသတဝိုက် ပြည်သူပြည်သားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကို မှန်းဆသိရှိနိုင်ပေသည်။ ။

အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ၏---

- ၁။ အဘိဓမ္မာဝတာရအဋ္ဌကထာ၊
- ၂။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊
- ၃။ ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယ၊
- ၄။ ရူပါရူပဝိဘာဂ၊
- ၅။ ဗုဒ္ဓဝံသဋ္ဌကထာ-တို့မှာလည်း A.D ၅-ရာစု B.E ၉၀၀-ကျော်တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၌ ရေးသားခဲ့သော ကျမ်းတို့ ဖြစ်ကုန်သည်။

၎င်းပြင် အရှင်ဓမ္မပါလ၏---

- ၁။ ဥဒါနအဋ္ဌကထာ၊
- ၂။ ဣတိဝုတ္တကအဋ္ဌကထာ၊
- ၃။ ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၊
- ၄။ ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၊
- ၅။ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၊
- ၆။ ထေရီဂါထာအဋ္ဌကထာ၊
- ၇။ စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာ၊
- ၈။ နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၊
- ၉။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဠိကာ၊
- ၁၀။ ဒီဃနိကာယဠိကာ၊

၁။ ယင်းစပ်သည် မှတ်သားဖွယ်များကို သီဟိုဠ်မိလိန္ဒပဉ္စာ နိဒါန်း၌ကြည့်။

(၁၀) **ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော**

- ၁၁။ မဇ္ဈိမနိကာယဋီကာ၊
- ၁၂။ သံယုတ္တနိကာယဋီကာ၊
- ၁၃။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယဋီကာ(ဟောင်း)
- ၁၄။ နေတ္ထိဋီကာ၊
- ၁၅။ အဘိဓမ္မာအနုဋီကာ-တို့မှာလည်း အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသား အရှင်ဓမ္မပါလထေရ် ရေးသား စီရင်ခဲ့ရာ အိန္ဒိယပါဠိစာပေသမိုင်းတွင်သာ ထည့်သွင်းသင့်သည်။

ကစည်းသဒ္ဒါကျမ်း

ကစည်းသဒ္ဒါကျမ်းသည် ပညာရှင်တော်တော်များများက အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသား အရှင်ကစည်းထေရ် ရေးသည်ဟု ယူဆကြပါသဖြင့် အိန္ဒိယပါဠိစာပေသမိုင်း၌ ဝင်သင့်၏။ နှာသကျမ်းပြု အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်၊ ရူပသိဒ္ဓိဋီကာပြု ဗုဒ္ဓပိယထေရ်၊ သဒ္ဓနိတိကျမ်းပြု အရှင်အဂ္ဂဝံသထေရ် အပဒါန် အဋ္ဌကထာဆရာ (အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၃) စသည်တို့က ကစည်းကျမ်းပြုစုသူမှာ ဘုရားရှင်လက်ထက်က တေဒဂ်ဘွဲ့ရ မဟာသာဝက အရှင် ကစည်းထေရ် ရေးသည်ဟု မှတ်ယူတော်မူကြသည်။ ယင်းဆရာတို့အလိုမူ B.C ၆-ရာစုက ပေါ်ပေါက်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်းကျမ်း၌ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀- ကျော်တွင် ပေါ်ပေါက်သော သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းဝင် ဉာဏပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ပြုစုသူ “ကာတျာယနိပုတ္တ = အရှင်ကစွာယန” ဖြစ်သင့်ကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ပါမောက္ခ “မလလာဆေကရ”ကမူ အရှင်ကစည်းထေရ်သည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသားဖြစ်၍ အေဒီ ၅-ရာစု၊ သို့မဟုတ် ၆-ရာစုတွင် ပေါ်ထွန်းသော မထေရ်ဖြစ်ကြောင်း ဆို၏။

ကစည်းကျမ်းနှင့် ကာတန္တ(ကလာပ်)ကျမ်း

ကစည်းကျမ်းလာ သုတ်တို့မှာ ကလာပ်ကျမ်းလာ သုတ်များနှင့် များသောအားဖြင့် တူညီနေရုံသာမက သန္နိ၊နာမ် စသည့် အပိုင်းဖွဲ့ပုံမှာလည်း ကလာပ်ကျမ်းအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဉာဏာဒိကျမ်းဟု အပိုင်းတစ်ခု ခွဲထားပုံလောက်သာ ထူးသည်။ ကစည်းသုတ်နှင့် ကလာပ်သုတ်တို့၏ တူညီပုံကို အောက်ပါအတိုင်း နှိုင်းယှဉ်၍ လေ့လာသင့်ပေသည်။

ကစည်း

- ၁။ ဝဂ္ဂါ ပဉ္စပဉ္စသော မန္တာ။
- ၂။ အနုပဒိဋ္ဌာနံ ဝုတ္တယောဂတော။

ကာတန္တ

- တေ ဝိဂါး ပဉ္စပဉ္စပဉ္စ။
- အနုပဒိဋ္ဌပ။

ကစွဉ်း

ကာတန္တ

- ၃။ တတော စ ဝိဘတ္တိယော။
- ၄။ ဒွန္ဒုဗ္ဗာ ဝါ။
- ၅။ နာညံ သဗ္ဗနာမိကံ။
- ၆။ ယသ္မာဒပေတိ ဘယမာဒတ္ထေ
ဝါ တဒပါဒါနံ။
- ၇။ ယဿ ဒါတုကာမော၊ ရောစတေ
- ၈။ ဓာရယတေ ဝါ တံ သမ္ပဒါနံ။
- ၉။ ယော ဓာရောတမောကာသံ။
- ၁၀။ ယေန ဝါ ကရိယတေ တံ ကရဏံ။
- ၁၁။ ယံ ကရောတိ တံ ကမ္ပံ။
- ၁၂။ ယော ကရောတိ သကတ္တာ။
- ၁၃။ ယော ကာရေတိ သဟေတု။
- ၁၄။ လိင်္ဂတ္ထေ ပဋ္ဌမာ။
- ၁၅။ အာလပနေ စ။
- ၁၆။ သဟာဒိယောဂေ စ။
- ၁၇။ ကတ္တရိ စ။
- ၁၈။ ဟေတွတ္ထေ စ။
- ၁၉။ ဝိသေသနေ စ။
- ၂၀။ နမော ယောဂါဒိသ္မပိ စ။
- ၂၁။ ကမ္မပ္ပဝစနိယယုတ္ထေ၊
- ၂၂။ သာမိဿရာမိပတိဒါယာဒ
- ၂၃။ သက္ခိပတိဘူပသုတကုသလေဟိ စ
- ၂၄။ နိဒ္ဒါရဏေ စ။
- ၂၅။ ကာလဘာဝေသု စ၊
- ၂၆။ နာမာနံ သမာသော
ယုတ္တတ္ထော။
- ၂၇။ တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပေါ စ၊
- ၂၈။ ပကတိ စဿ သရန္တဿ၊
- ၂၉။ ဥပသဂ္ဂနိပါတပုဗ္ဗကော
- ၃၀။ အဗျဟိဘာ ဝေါ။

- တသ္မာ ပရာ ဝိဘတ္တိယော။
- ဓန္ဒုဿာ စ။
- နာဗျတ်သင်္ဂနာမိကမ်။
- ယတော အပဲတိ ဘယမာဒတ္ထေ
ဝါ တဒပါဒါနမ်။
- ယသ္မဲ ဒိတ္တာရောစတေ။
- ဓာရယတေ ဝါ တတ် သမ္ပဒါနမ်။
- ယး အာဓာရုတ္ထဒမိကရဏမ်။
- ယေန ကြိယတေ တတ် ကရဏမ်။
- ယတ် ကြိယတေ တတ် ကမိ ။
- ယး ကရောတိ သင်္ကတ္တိ။
- ကာယတိ ယး သဟေတုပု။
- ပြုထမာ ဝိဘတ္တိ လိင်္ဂါထိဝစနေ။
- အာမန္တု ဏေ စ။
- တတိယာ သဟာ ယော ဂေ။
- ကတိရိ စ။
- ဟေတွထေ ။
- ဝိ ဓေမ ဏေ။
- နမး သွဿိသ္မာဟာသုဓာလံ ဝပဉ္စိ ယော ဂေ စတုထိ။
- ကမိပြုဝစနိယဲမ္ပ။
- သွာမိသုရာမိပတိဒါယာဒ
- သာက္ခိပြုတိဘူ သေတဲမဗ္ဗိ စ။
- နိဓိာရဏေ စ။
- ကာလဘာဝယေားသတ္တမိ။
- နာမံ သမာသော ယုတ္တာထိ။
- တတ်သ္မလောပျာဝိတ္တယး။
- ပြုကတိပ သုရာန္တသျ။
- ပုဝိ ဝါရံဘဝေဒိ ယသျသော
- အဗျဟိဘာဝက္ကပျတေ။

(၁၂) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ကစွည်း

ကာတန္တ

၃၁။ သော နပုံသကလိင်္ဂီ၊	သနပုံသကလိင်္ဂသျာတ်။
၃၂။ ဒွိပဒေ တုလျာဓိကရဏေ ကမ္မဓာရယော၊	ပဒေ တုလျာဓိကရဏေ ဝိဇယေး ကမိဓာရယေး
၃၃။ သင်္ချာပုဗ္ဗော ဒိဂု။	သံချာပူဇော်၊ ဒွိဂုရိတိဇယေး။
၃၄။ ဥဘေ တပျုရိသာ။	တတွရုပါဝုဘော်။
၃၅။ အမာဒယောပရပဒေဘိ။	ဝိဘတ္တိယော ဒွိတိယဒျာနာမ္မာ ပရပဒေန တု သမသျန္တေ သမာသောဟိဇေ ယသ္မတ္တုရုပးသစ။
၃၆။ ဣတ္ထိယံ ဘာသိတပုမိတ္ထိ ပုမာဝစေ။	ပုံဝဒ္ဓါပိတပုံသ္မိ နုဉ်ပုတျော ဒိပုသ္မိယါ တုလျာဓိတရဏေ။
၃၇။ ကမ္မဓာရယသညေ စ။	ကမိဓာရယသ ဇေတုပုံဝဒ္ဓါဝေါ ဝိမိယတေ
၃၈။ ကဒိ ကုဿ။	ကေါး ကတ်။

ဤနှိုင်းယှဉ်ချက်ကား သမာသ်အထိ အစိတ်အဝက်သာဖြစ်၏။

အရှင်ကစွည်းထေရ်သည် ပါဏိနိစသည့် သက္ကတဗျာကရုဏ်းကျမ်းသုတ် စသည်တို့ကိုလည်း အမှီပြု၍ ရေးသားလေသည်။

အရှင်ဗုဒ္ဓပိယ ၏-

၁။ ပဒရူပသိဒ္ဓိ

၂။ ပဒရူပသိဒ္ဓိဋီကာ

၃။ ပဇ္ဇမရကျမ်းတို့မှာလည်း အိန္ဒိယစာပေသမိုင်း၌သာ ထည့်သွင်းသင့်သည်။ အရှင်ဗုဒ္ဓပိယသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း အရှင်အာနန္ဒာ၏ တပည့်ဖြစ်သည်။ နောက်တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဗာလာဒိစ္စကျောင်းနှင့် စူဠကမ္မကျောင်းတိုက်တို့၌ သီတင်းသုံး၍ ရေးသားသည်။ အရှင်ဗုဒ္ဓပိယထေရ်သည် A.D ၅၀၀-ခု၊ သို့မဟုတ် ၁၀-ရာစုနှစ်တွင် ပေါ်ထွန်းသော မထေရ်ဖြစ်ကြောင်း သမိုင်းဆရာတို့ ဆိုကြ၏။

သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေသမိုင်း စိစစ်ချက်

သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေသမိုင်းသည် ပါဠိစာပေသမိုင်းတွင် လွန်စွာလည်းထူးခြား၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်လည်းကောင်းရာ ဤ၌ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် စိစစ်အပ်ပေသည်။

ပါဠိတော်လာ ဂါထာတစ်ချို့

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရဟန္တာ ၅၀၀-တို့သည် B.E ၄၅၀-တွင် မလယ (မာတုလ)နေပုဒ် အာလောက ပိုဏ်(အလုဝိဟာရ)၌ စတုတ္ထသံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်ကသော်၎င်း ထိုအချိန်နှင့် မနီးမဝေးသော်၎င်း ပါဠိတော်လာ ဂါထာအချို့ကို သီဟိုဠ်မထေရ်မြတ်တို့ ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ။

နေတ္တိပါဠိ၊ ပေဋကောပဒေသပါဠိ

နေတ္တိပါဠိကို အရှင်ဓမ္မပါလထေရ်က ဘုရားရှင်လက်ထက်က မဟာသာဝက အရှင်ကစ္စည်းထေရ် နှစ်ဦးတော်၌ သီတင်းသုံးစဉ် ဟောသည်ဟုဆို၏။ ။

သောဋ္ဌသဟာရာ နေတ္တိ၊ ပဉ္စနယာ သာသနဿ ပရိယေဋ္ဌိ။

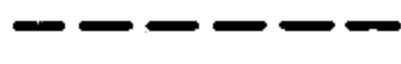
အဋ္ဌာရသမူလပဒါ၊ မဟာကစ္စာနေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာ -ဟူသည့်အတိုင်း ဟာရ ၁၆-ပါး၊နည်း ၅-ပါး၊ မူလပဒ ၁၈-ပါးတို့ကိုသာ အရှင်ကစ္စည်းထေရ် ဟောကြားလာရှိသည်။ သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း၌ နေတ္တိကျမ်းမှာ မဟာယာနကျမ်းဟု ယူလိုရိပ်ရှိသည်။ ။ သာသနဝံမပြဒိပယ၌ နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ ၂-ကျမ်းလုံး သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့မှ အရှင်ကစ္စာယနထေရ် ဟောခဲ့သည်ဟု ယူဆသင့်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့၏။ ။ ပါဠိသာဟိတ၌ ပေဋကောပဒေသကို ဘီအီး ၃-ရာစုလောက်တွင် ပေါ်ထွန်းသော သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီ ဂိုဏ်းသား ဉာဏပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ပြုစုသော “ကတျာယနိပုတြ” မည်သော ကစ္စာယနထေရ်ပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ ။ ဤပါဠိသာဟိတ၌ ကျမ်းဆရာ၏ အဆိုတိုင်းမှန်လျှင် ပေဋကောပဒေသကို အိန္ဒိယပါဠိစာပေ သမိုင်း၌ ထည့်သွင်းသင့်ပေသည်။

တေလကဋ္ဌာဟဂါထာ

တေလကဋ္ဌာဟဂါထာ ကျမ်းမှာ(၃၀၆-၂၀၇)တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း ကလျာဏီမြို့၌ နန်းတက်သော ကလျာဏီတိဿ (ကလဏီတိဿ)မင်း၏ အထင်မှားပြီး ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော ဆီအိုး၌ ပစ်ချခံရသော ရဟန္တာဥတ္တိယမထေရ် ဟောကြားအပ်သော ဂါထာဖြင့်ချည်းပြီးသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းသည် သီဟိုဠ် ခေတ်ဦး၌ပေါ်သော ပါဠိဖြစ်သော်လည်း ပြောင်မြောက် ကောင်းမွန်သည်။ ပါဠိဂါထာ။ ၉၈၊^၁ ဂါထာရှိသည်။

၁။ အဋ္ဌ ဒေါဏံ စက္ခုမတော သရီရန္တိအာဒိ ဂါထာယော ပန တမ္ပပဏ္ဍိဒိပေ ထေရေဟိ ဝုတ္တာတိ။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။)
၂။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၅။ ၂။ ၃။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၃။ ပါဠိသာဟိတ၌၊ ၁၄၀။ ၄။ သာသာနဝံသပဒိပယ၊ ၂။ ၅။
၅။ ပါဠိသာဟိတ၌၊ ၁၄၁။
၆။ P.L.C ၁၆၂။ မဟာဝံသ၊ ၂။ ၁၃။ ၂၁၈- ကြည့်။ ၇။ မိလိန္ဒ၊ ၄၀၈။

မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိ

မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိမှာ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပြီး အနှစ် ၅၀၀-တွင် ပေါ်ပေါက်သောကျမ်းဖြစ်ရာ စတုတ္ထ သံဂါယနာတွင် မပါဝင်သည်မှာ သေချာ၏။ ယခု မိလိန္ဒပါဠိမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဒေါက်မြို့နေ ဒေါက်မည်သော မထေရ် မှတ်သားထားသည့်အတိုင်း ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်းကျမ်း၌ လည်း ထည့်သွင်းသင့်၏။ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိ-၌ “ရညော စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ ဂဟေတဗ္ဗာနိ” စသော ဥဒ္ဒေသ ၃၈-ခုတို့၏ နိဒ္ဒေသမှာ ပျောက်ဆုံးခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်မူ၊ သီဟိုဠ်ဘာသာပြန်၊ အင်္ဂလိပ်မူ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန် စာမူတို့၌လည်း မရှိခဲ့ပေ။

ဒီပဝံသကျမ်း

ဒီပဝံသကျမ်းမှာ အဋ္ဌကထာများ မပေါ်မီ A.D ၄-ရာစုအတွင်း ရေးသားသောကျမ်းဟု ယူဆကြ သည်။ ပါဠိအရေးအသား ပြေပြစ်ချောမွေ့မှု နည်းသော်လည်း သာသနာဝင်သမိုင်းဆိုင်ရာအတွက် အားလုံး မှီခိုရသော ကျမ်းဖြစ်၏။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်သည်ပင်လျှင် ယင်းကျမ်းများစွာကို မှီးငြမ်းရပေသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ

အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စသည်တို့ မပေါ်မီက ဥပတိဿထေရ် ရေးသားသော ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်း ရှိခဲ့သည်။ ယင်း ၅၀၅-ခုနှစ်က တရုတ်ဘာသာပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းနှင့်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်အကျယ် ပရမတ္ထ သရူပဘေဒနီ (ဒုတိယတွဲ) နိဒါန်းကြည့်။

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (ပ၊ဒု)
- ၂။ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (ပ၊ဒု)
- ၃။ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၊
- ၄။ စူဠဝဂ္ဂိဒိအဋ္ဌကထာ၊
- ၅။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
- ၆။ မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
- ၇။ ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
- ၈။ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊
- ၉။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊
- ၁၀။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊

- ၁၁။ သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (ပါ ဒု၊ တ)
- ၁၂။ အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (ပါ ဒု၊ တ)
- ၁၃။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊
- ၁၄။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊
- ၁၅။ ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ၊
- ၁၆။ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၊
- ၁၇။ ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ၊
- ၁၈။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ (ပါ ဒု)
- ၁၉။ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ပါ ဒု)
- ၂၀။ ဇာတကအဋ္ဌကထာ(ပါ ဒု၊ တ၊ စ၊ ဆ၊ သ)

တို့မှာ ၉၅၅-ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ နန်းတက်သော မဟာနာမမင်းလက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်ရှိသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ် ရေးသားတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းနှင့်စပ်သည့်အကျယ်ကို မဟာဝိသုတာရာမ နိကာယသာသနာဝင်ကျမ်း၌ကြည့်။

သောတတ္တကိကျမ်း၏

သောတတ္တကိကျမ်းမှာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသနှင့် ခေတ်ပြိုင်သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓ၌ ထင်ရှားသော အရှင်စူဠဗုဒ္ဓဃောသထေရ် ရေးသားစီရင်ခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းမထေရ်သည် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်အား အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ရေးသားရန် တောင်းပန်သော မထေရ်မြတ်ဖြစ်သည်။

မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ

စူဠနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ

မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ၏နှင့် စူဠနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာတို့မှာ B.E ၁၁၀၇-နှစ်တွင် သီဟိုဠ်၌ နန်းတက်သော ပဌမအဂ္ဂဗောဓိမင်း လက်ထက်လောက်တွင် ထင်ရှားသော အရှင်ဥပသေနထေရ် ရေးသားသော ကျမ်းတို့ဖြစ်သည်။

(၁၆) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ပိဋကုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပ၊ဒု)

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာမှာ ၁၀၆၇-လောက်တွင် ထင်ရှားသော အရှင်မဟာနာမထေရ် ရေးသားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။

မူလဋီကာ

အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် မူလဋီကာကျမ်းကို အရှင်အာနန္ဒာထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။ အရှင်အာနန္ဒာသည် A.D ၅-ရာစုလောက်က အရှင်ဓမ္မပါလထေရ်မပေါ်မီ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ဂျီ-ပီ မာလလာဆေကရမူ A.D ၈-ရာစု၊ သို့မဟုတ် ၉-ရာစုလောက်တွင်ပေါ်ထွန်းသော မထေရ်ဟုဆို၏။ သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်းကျမ်း စသည်ပြုစုသော အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တကမူ B.E ၁၇၀၀-လောက် ဒိဗ္ဗုလာဂလ အရှင်ကဿပလက်ထက် သို့မဟုတ် ယင်းမတိုင်မီကပေါ်သော မထေရ်မြတ်ဖြစ်ကြောင်း ဆို၏။

ခုဒ္ဒသိက္ခာ

ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းကို B.E ၁၇၀၇-မတိုင်မီက သီဟိုဠ်ထင်ရှားသော အရှင်ဓမ္မသိရိထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ ၉၅-၌ ယတ္ထ ယတ္ထ ဂဏ္ဍိပဒေတိ ဝုစ္စတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဓမ္မသိရိတ္ထေရဿ ဂဏ္ဍိပဒေတိ ဂဟေတဗ္ဗံ-လာသော စကားအရ ဝိနည်းဂဏ္ဍိကိုလည်း ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု ဓမ္မသိရိထေရ် ရေးသားခဲ့ဟန်တူပါသည်။ ၎င်းအတိုင်း မှန်ပါလျှင် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာဆရာ၏ ရှေ့ကပေါ်ထွန်းသော မထေရ်မြတ် ဖြစ်ရပေမည်။

မူလသိက္ခာ

မူလသိက္ခာကျမ်းကိုလည်း သီဟိုဠ်ဖြစ်ကျမ်းအဖြစ် အားလုံး ယုံကြည်ကြ၏။ ယင်းကို မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး အနှစ် ၂၀၀-နောက်တွင် ပေါ်ပေါက်သော ကျမ်းဟုဆို၏။ သို့သော် ရေးသားပုံဘာသာမှာ တော်တော်နောက်ကျပုံကို ဖော်ပြနေ၏။ အများအားဖြင့် မဟာသာမိထေရ်၏ လက်ရာနှင့်တူပေသည်။ ခုဒ္ဒသိက္ခာနှင့်ရေးချိန် အလွန်မကွာဟု ထင်မိပေသည်။ မူလသိက္ခာ၌---

နိတ္ထုနန္တော ကရေ ဝစ္စံ၊ ဒန္တကဋ္ဌ ခါဒယံ။

ဝစ္စပဿာဝဒေါဏီနံ၊ ဗဟိ ဝစ္စာဒိကံ ကရေ။ ဟူသော ပကိဏ္ဍက (၆၀)ဂါထာမှာ

ခုဒ္ဒကသိက္ခာ၊ နှာ ၁၈၊ ၁၅၈-လာ

န ကရေ နိတ္ထုနံ ဝစ္စံ၊ ဒန္တကဋ္ဌ ခါဒယံ။

ဝစ္စပဿာဝဒေါဏီနံ၊ န ကရေယျ ဘယံ ဗဟိ။

ဟူသောဂါထာနှင့် များစွာတူသည်။ ဤကဲ့သို့ ဆင်တူရိုးများ ဂါထာများမှာ များစွာပင်ပါဝင်ရာ ကျမ်းဆရာချင်း စပ်သွယ်ကောင်း စပ်သွယ်ပေမည်။

ယင်းကျမ်းကို အနုရာဓခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းသောကျမ်းဟုလည်း ပါဠိသမိုင်းဆရာတို့ ယူဆကြသည်။

သာရသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ

သာရသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာလည်း သီဟိုဠ်ဖြစ်ကျမ်းဖြစ်သည်။ ပဒရူပသိဒ္ဓိကျမ်းပြု ဗုဒ္ဓပိယ၏တပည့် သို့မဟုတ် သာရတ္ထဋီကာကျမ်းပြု အရှင်သာရိပုတ္တရာမှစ၍ သံဃရက္ခိတ၊ သုမင်္ဂလ၊ ဝါစိဿရ၊ နာဂဿန၊ အာနန္ဒ၊ ဝေဒေဟ၊ ဗုဒ္ဓပိယ၊ အနောမဒဿီ စသည်ဖြင့် နိကာယသင်္ဂဟကျမ်း၌ တွေ့ရသော အရှင်ဗုဒ္ဓပိယ၏ နောက်ဆုံးတပည့် ရှင်သိဒ္ဓတ္ထဖြစ်ပေမည်။

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာမှာ B.E. ၁၇၀၇-မတိုင်မီက ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဋီကာဖြစ်ကြောင်း သာရတ္ထဋီကာ ရေးချိန် ခေတ်ကို မှန်းဆ၍ သိနိုင်ပေသည်။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပုရာဏဋီကာ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပုရာဏဋီကာကို A.D. ၁၂-ရာစုတွင် သီဟိုဠ်၌ လွန်စွာထင်ရှားသော အရှင်သာရိ ပုတ္တရာ (သာရတ္ထဋီကာ စသည်ပြု)၏ဆရာ ဒိဗ္ဗုလာဂလကဿပထေရ် ရေးသားကြောင်း သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း ကျမ်း၌ ဖော်ပြသည်။

- ၁။ ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ
- ၂။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ၊ ဒု၊ တ)
- ၃။ အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ၊ ဒု၊ တ)
- ၄။ ဝိသုဒ္ဓိပထသင်္ဂဟ
- ၅။ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ဂဟ
- ၆။ မင်္ဂလသုတ္တဋီကာ
- ၇။ ပဉ္စိကာလင်္ကာရဋီကာ

စသည်တို့ကို B.E ၁၇၀၇-တွင် သီဟိုဠ်၌နန်းတက်သော ပရက္ကမဗာဟုမင်းကြီးလက်ထက် လွန်စွာ ကျော်ကြားသော အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။

- ၁။ မောဟဝိစ္ဆေဒနီ
- ၂။ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ(ပ ၊ ဒု)

သီဟိုဠ်ကျွန်း ပုလတ္တိပုရခေတ်တွင် B.E. ၁၇၀၀-၁၈၀၀-တွင် ထင်ရှားသော စောဠိယကဿပထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။

(၁၈) **ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အပ္ပမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော**

- ၁။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ
- ၂။ ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယဋီကာ
- ၃။ ထူပဝံသပါဌ်
- ၄။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂလီနတ္ထဒီပနီ
- ၅။ သီမာလင်္ကာရသင်္ဂဟ

၆။ သီမာလင်္ကာရသင်္ဂဟဋီကာ- ကျမ်းတို့မှာ သီဟိုဠ်၌ B.E ၁၇၀၀-၁၈၀၀-တွင် ထင်ရှားသော အရှင်ဝါစိဿရထေရ် ရေးသားသော ကျမ်းများဖြစ်ကုန်သည်။

ခုဒ္ဒသိက္ခာ ပုရာဏဋီကာ

ခုဒ္ဒသိက္ခာ ပုရာဏဋီကာ(ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာဟောင်း)ကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့နေ အရှင်ရေဝတ ပြုသည်ဟု ပိဋကတ်တော်သမိုင်းကျမ်း၌ဆို၏။ သို့ရာတွင် ယင်းဋီကာနိဂုံး၌ မည်သို့မျှ မဖော်ပြခဲ့ချေ။

မူလသိက္ခာဋီကာ

မူလသိက္ခာဋီကာမှာ ဋီကာဟောင်း ဋီကာသစ် ၂-မျိုးရှိပြီး ဋီကာဟောင်းမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့နေ ရှင်ဝိမလသာရ ပြုစုသည်။ ဋီကာသစ်မှာ ပင်းယမြို့နေ ရှင်သမန္တဂုဏသာဂရ ပြုစုသည်။ မူလသိက္ခာဋီကာသစ်၏အမည်မှာ ဝိနယဝိမတိစ္ဆေဒနီမည်ကြောင်း ပိဋကတ်တော်သမိုင်းကျမ်း၌ လာရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ့ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက် မူလသိက္ခာဋီကာ၌မူ အဟောင်းအသစ်ဟု မသိသာချေ။ နိဂုံး၌-

သာသနေ သိဒ္ဓိပတ္တဿ၊ သိဒ္ဓိနာ ဉာဏသိဒ္ဓိနာ။
ပဏ္ဍိတေန ကတာ သော၊ မူလသိက္ခတ္ထဝဏ္ဏနာ။

ဟု-လာရှိရာ ပဏ္ဍိတေနမှာ ဝိသေသနပုဒ်မဟုတ်ပါက ကျမ်းပြုသူမှာ အရှင်ပဏ္ဍိတဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏။

- ၁။ သုဗောဓာလင်္ကာရ
- ၂။ သုဗောဓာလင်္ကာရဋီကာ
- ၃။ ဝုတ္တောဒယ
- ၄။ ခုဒ္ဒသိက္ခာဘိနဝဋီကာ
- ၅။ ပယောဂသိဒ္ဓိ
- ၆။ မောဂ္ဂလ္လာန်ပဉ္စိကာဋီကာ(သာရတ္ထဝိလာသိနီ)

၇။ သမ္ပန္နစိန္တာ-စသော ပါဠိကျမ်းများလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ B.E ၁၇၈၉-ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လွန်စွာကျော်ကြားသော အရှင်သံဃရက္ခိတ မဟာသာမိထေရ် ရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့သည်။

၁။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၊ ၁၂၆။

၁။ သမန္တကုဋ္ဌဝဏ္ဏနာ

၂။ ရသဝါဟိနီ

ပါဠိကျမ်း ၂-ကျမ်းကို A.D ၁၂၃၆-၇၀-လောက်တွင် သီဟိုဠ်၌ထင်ရှားသော အရှင်ဝေဒေဟထေရ် ပြုစု စီရင်ခဲ့သည်။ ရသဝါဟိနီမှာ ကနဦးက အနုရာဇပုရ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်း အင်္ဂုတ္တရ ပရိဝေဏဝါသီ အရှင်ရဋ္ဌပါလထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းမှာ ပုနုရတ္ထိဒေါသ-စသည်တို့ များပြားသဖြင့် အရှင်ဝေဒေဟထေရ် ပြောင်မြောက်သစ်လွင်သော ပါဠိဝေါဟာရတို့ဖြင့် ရေးသားခဲ့သည်။

၁။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒကျမ်း

၂။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ-ဟူသော ကျမ်း ၂-ကျမ်းကို အရှင်အနုရုဒ္ဓထေရ် သီဟိုဠ်၌ ရေးသား ခဲ့သည်။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယမှာလည်း အရှင်အနုရုဒ္ဓထေရ်သည်ပင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း တစ္ဆမြို့ ယခု(ကမ္ဘီပူရမြို့)၌ ရေးသားခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒနှင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းတို့ကို သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း၌ ဖော်ပြ၍၊ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယကျမ်းကို အိန္ဒိယပါဠိစာပေသမိုင်း၌ ထည့်သွင်းသင့်၏။

အဘိဓမ္မာဝတာရ ပုရာဏဋီကာ

အဘိဓမ္မာဝတာရပုရာဏဋီကာကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့တောင်ဖက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက် နေ အရှင်ဝါစိဿရမဟာသာမိထေရ် ပြုသည်ဟု ပိဋကတ်တော်သမိုင်းကျမ်း၌ ဖော်ပြသည်။ D.P ၌လည်း မဟာဝိဟာရသာမိဝါစိဿရ ပြုစုသည်ဟုပင် ဖော်ပြ၏။ ကျမ်းစာနိဂုံး၌ ကျမ်းဆရာစသည် ဖော်မပြချေ။

၁။ အဘိဓမ္မာဝတာရဘိနဝဋီကာ

၂။ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိဋီကာ(ဋီကာကျော်)

ကျမ်းတို့ကို B.E ၁၇၀၇-တွင် သီဟိုဠ်၌နန်းတက်သော ပရက္ကမဗာဟုမင်းကြီးလက်ထက်၌ ထင်ရှားသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏တပည့် အရှင်သုမင်္ဂလသာမိထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းထေရ်ကို “ဝနနန္ဒီပရိဝေဏ ဝါသီ”ဟု ဓါသနဝံဇပြဒီပြု၌ ဖော်ပြ၏။ ။

သစ္စသင်္ခေပ(သစ္စသံခိပ်)

သစ္စသံခိပ်ကျမ်းကို အာစရိယဓမ္မပါလထေရ်-ရေးသည်ဟု မဏိသာရမဇ္ဈသာဋီကာ ပကိဏ်းပိုင်း ၃၇၇-၌ တွေ့ရ၏။ ပိဋကတ်တော် သမိုင်းကျမ်း၌လည်း ဓမ္မပါလပြုသည်ဟုပင်ဆို၏။ သို့ရာတွင် သီဟိုဠ် သဒ္ဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း၌ ဝနရတန အရှင်အာနန္ဒာပြုကြောင်း-

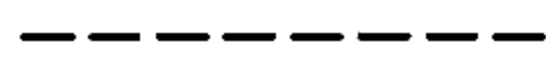
၁။ ဓါသနဝံဇပြဒီပယ၊ ၁၇၈။

(၂၀) **ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော**

ကတော ယော သစ္စသင်္ခေပေါ၊
နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယော။
အာနန္ဒတ္ထေရပါဒေန၊
ဝိစိတ္တနယမဏ္ဍိတော။ ဟူသော ဂါထာဖြင့် သေချာစွာ ပြဆို၏။

သစ္စသင်္ခေပဋိကာ

သစ္စသင်္ခေပဋိကာမှာ ဋီကာဟောင်း၊ ဋီကာသစ် ၂-မျိုးရှိ၏။ ယင်း ၂-မျိုးအနက် သစ္စသံခိပ်ဋီကာဟောင်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တောင်ဖက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်နေ အရှင်ဝါစိဿရ မဟာသာမိထေရ် ပြုစုသည်။

ဋီကာသစ်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းအနုရာဓမြို့တောင်ဖက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်နေ အမည်မသိ ထေရ်ပြုသည်။ သစ္စသံခိပ်ဋီကာသစ်အမည်ကိုလည်း သာရတ္ထသာလိနီဋီကာ အမည်မှည့်သည်ဟု ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၌ဆို၏။ သို့ရာတွင် ပါဠိသာဟိတျ၌ ဟောင်းသစ် မဖော်ပြပဲ “သာရတ္ထသာလိနီ”မည်သော သစ္စသင်္ခေပဋိကာကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့် ပြုသည်ဟု-

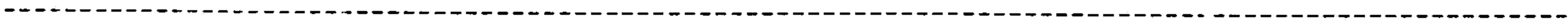
သာရတ္ထသာလိနီ နာမ၊ သစ္စသင်္ခေပဝဏ္ဏနာ။
သာရိပုတ္တဿ ထေရဿ၊ သိဿေန ရစိတာ သုဘာ။

ဟူသော သဒ္ဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းလာ ဂါထာကို ဖော်ပြ၏။^၁ ။

ကင်္ခါဝိတရဏီ ပုရာဏဋီကာ

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာ (ကင်္ခါဋီကာဟောင်း)ကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့နေ အမည်မသိထေရ် ပြုသည်ဟု ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၌ ဆို၏။ သို့ရာတွင် ဝဇီရပုဒ္ဓိဋီကာ ဆရာ၏တပည့် သို့မဟုတ် ဝဇီရပုဒ္ဓိဋီကာ ဆရာနှင့်စပ်သော မထေရ်တစ်ပါး ရေးသည်ဟု ယူဆမိသည်။^၂ ။

၁။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း။ ၁၂၇။
၂။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၂၅၂။
၃။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း။ ၁၁၇။

ကင်္ခါဝိတရဏီ အဘိနဝဋ္ဌိကာ

ကင်္ခါဝိတရဏီ အဘိနဝဋ္ဌိကာ(ကင်္ခါဋီကာသစ်)မှာ B.E ၁၇၀၀-လောက်တွင် ထင်ရှားသော အရှင် သာရိပုတ္တရာ၏တပည့် အရှင်ဗုဒ္ဓနာဂထေရ် ပြုစီရင်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။

သာရတ္ထသမုစ္စယမည်သော စတုဘာဏဝါရအဋ္ဌကထာ

သီဟိုဠ်၌ ရိုက်ပြီး ဒီမိုင်းဆိုက် စာမျက်နှာ ၂၀၀-ခန့်ရှိသော သာရတ္ထသမုစ္စယမည်သော စတုဘာဏဝါရ အဋ္ဌကထာလည်း ရှိလေသည်။ ယင်းကို ဋီကာဆရာ ဝနရတန အရှင်အာနန္ဒာ၏ တပည့်တစ်ပါး ရေးသားခဲ့ကြောင်း ပါဠိသာဟိတျဉ်ဖော်ပြသည်။ ။

သုတ္တသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ

ကာလဒါနသုတ်, ဒါနာနိသံသဒီပကသုတ်, စသည်တို့ကို တပေါင်းတည်း စီစဉ်ထားသော သုတ္တ သင်္ဂဟပါဠိ ရှိခဲ့၏။ ယင်း၏အဖွင့် သုတ္တသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာလည်းရှိ၏။ နိဂုံးမပါသဖြင့် ကျမ်းပြုဆရာကို မသိရချေ။ အဖွင့်စကားများလည်း အဋ္ဌကထာကြီးများနှင့် ပါဠိသွားတူ၏။

၁။ ဇိနာလင်္ကာရစာကိုယ်

၂။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ-ကျမ်းတို့မှာ

သီဟိုဠ် ၌ B.E ၁၇၀၀-လောက်တွင် ထင်ရှားသော အရှင်ဗုဒ္ဓရက္ခိတထေရ် ရေးသားစီရင်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။

အနာပတ္တိဒီပနီ

အနာပတ္တိဒီပနီကျမ်းမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဘုဝနေကဗာဟုထေရ်၏ တပည့်ပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းမှာ ဒုတိယ ပရက္ကမဗာဟုမင်းနှင့် စတုတ္ထပရက္ကမဗာဟုမင်းတို့၏ အကြားကာလတွင် ပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်ကြောင်း ပါဠိသာဟိတျဉ် ဖော်ပြသည်။ ။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၂၇၇။
၂။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၃၀၃။

(၂၂) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ကျမ်းဦးဂါထာမှာ-

ဗုဒ္ဓါဒိဗ္ဗံ နမဿိတွာ၊ ဓမ္မံ သံဃံ စနတ္တရံ။
သံဃရာဇယတိန္ဒံ စ၊ သီလာလင်္ကာရဘူသိတံ။
အနာပတ္တိတိ ယာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
သမာဟရိတွာ တာ သဗ္ဗာ၊ လိဒ္ဓိဿံ သာဓုကံ အဟံ။ ဖြစ်သည်။

နိဂုံးဂါထာများမှာ-

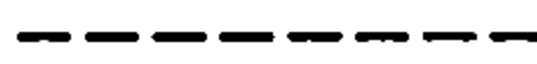
ယော ဒါရဂုဏဝါ ဝီရော၊ သဗ္ဗသတ္တေသု ကောဝိဒေါ။
ဘုဝနေကဘုဇော နာမ၊ ထေရော ရာဇနုသာသကော။
ဝသီသိက္ခိတသိက္ခော စ၊ ဝိဟာရေ ပံသုပဗ္ဗတေ။
ဓမ္မံ စာပိ သုပူရေန္တော၊ သောဘောန္တော ဗုဒ္ဓသာသနံ။
ကတာ သော အနာပတ္တိ-ဒီပနီ ဟဒယင်္ဂမာ။
တဿ သိဿေန ဘိက္ခုနံ၊ အတ္ထာယ စ ဟိတာယ စ။ တို့ဖြစ်သည်။

သီမာလက္ခဏဒီပနီ

သီမာလက္ခဏဒီပနီကျမ်းမှာ သီဟိုဠ်နှောင်းခေတ်ပါဠိသမိုင်း၌ ထင်ရှားသောကျမ်းဖြစ်သည်။ ဝယ်လိတရ ရွာ၊ အမွဂဟပိဋိကျောင်းတိုက်နေ ဝိမလသာရတိဿပြုစုသည်။ ကျမ်းဦး၌-
သမ္မုဒ္ဒေါ ဒယမ္ဘူတံ သမ္မုဒ္ဒေန မနုဿရံ။
သဒ္ဓမ္မရံသိသမ္မုလ္လာ-ရိယသံဃမ္မုဇာ ကရံ။
ဥဒကုက္ခေပသီမာယ၊ အာဟစ္စ ပဒနိဿယံ။
လက္ခဏံ စ ဝိသုံဂါမ-သီမာယ ရသနိဿယံ။
သီမာသမ္မုနနာကရံ၊ ပကာသေန္တော ယထာဂတံ။
သာသနတ္ထာယ ဝက္ခာမိ၊ သီမာလက္ခဏဒီပနိ။ ဟူသောဂါထာများဖြင့် ပဏာမ၊ ပဋိညာဉ်ကို ဖော်ပြထား၏။ ။

သီမာနယဒပ္ပဏ

သီမာနယဒပ္ပဏမည်သောကျမ်းလည်း သီဟိုဠ်၌ရှိခဲ့ဘူးသည်။ ဂါထာ၊ စုဏ္ဏိယ ၂-မျိုးရောသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူမှာ ရန်ဒေါဓမ္မဓမ္မာလင်္ကာရတိဿ မထေရ်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းစာပေါ်ထွန်းချိန်မှာ ၁၈-ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင်ဖြစ်၏။

နိဂုံး၌-

သောဟံနေကဝိဟာရေသု၊ ကာလေန ကာလမာဝသံ။

သဂဟဋ္ဌတပသိနံ၊ ဗဟုန္တံ အနုနာယကော။

ဝိသုတေ ဝါလုကာတိတ္ထ-ဂါမေ မန္တိဟိ ကာရိတေ။

ကပ္ပိနမုဒလိန္ဒု- မဟာရာမေ မနောရမေ။

တေသံ နုဂ္ဂဟမာဂမ္မ၊ မန္တိန္ဒုကုလဝါသိနံ။

ပစ္စယေဟိ အနုနေဟိ၊ အကိလန္တော စိရံ ဝသံ- စသော ၅-ဂါထာဖြင့် နိဂုံးမူခဲ့သည်။

ပါရူပနပါဠိ

ရဟန်းသာမဏေများသင်္ကန်းကိုင်ပုံ၊ ရံပုံကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားခဲ့သောကျမ်း ဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းကို ကောဒါဂေါဉ္ဇာဏာလောကထေရ် ရေးခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ A.D. ၂၀-ရာစုနှစ် ပါဠိဘာသာ သုံးနှုံးပုံကို ဤကျမ်းဖြင့် မှန်းဆနိုင်၏။ ကျမ်းဦး၌-

သိဒ္ဓါယ သဗ္ဗမိ နမတ္ထု တထာဂတာယ။

ဗောဒ္ဓံ၊ ဇယာသနဂတာယ ဝိသာရဒါယ။

မာရာရိဒပ္ပမထနေ စ ကုဒိဋ္ဌိဇာလ-

နိဗ္ဗေဋ္ဌနေ ပရမကောဝိဒတံ ဂတာယ။ ဟူသောဂါထာဖြင့် ပဏာမပြု၍ကျမ်းစာကို စတင် ရေးသားခဲ့သည်။

ဇိနဝံသဒီပ

ဇိနဝံသဒီပကျမ်းကြီးမှာ ၂၀-ရာစုနှစ်ရှေ့ပိုင်းတွင် သီဟိုဠ်၌ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဗုဒ္ဓဝံပါဠိ ကဗျာကျမ်းကြီး ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူမှာ A.D ၁၈၇၈-ခုနှစ်ဖွား မောရဠုဝေမေဓာနန္ဒထေရ် ဖြစ်သည်။

မဟာဒယော ယော ဟဒယော ဒယောယော။

ဟိတာယ ဒုက္ခာနုဘဝေ ဘဝေ ဘဝေ။

အကာသိ သမ္မောမိ ပဒံ ပဒံ ပဒံ။

တမာဘိဝန္ဓာမိ ဇိနံ ဇိနံ ဇိနံ။

စသော ဂါထာများဖြင့် ကျမ်းဦး၌ပဏာမပြုထားသည်။ ယင်းကျမ်းပြုသူမှာ မန္တလေးအနောက်ပြင် ပတ္တမြားတိုက်သိမ်၌ ရဟန်းဖြစ်ခဲ့သူဖြစ်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံခေပ

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ B.E ၁၇၀၀-မတိုက်မီက ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံခေပမည်သော ပါဠိကျမ်းစာတစ်စောင် ရှိခဲ့ကြောင်း B.E ၁၇၀၀-၁၈၀၀အတွင်း ထင်ရှားသော ဝါစိဿရ၏ ထူပဝံသလာ-

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံခေပ၊

ယေန အတ္ထပကာသနာ။ ဟူသော ဂါထာပါဒဖြင့် သိနိုင်၏။ ထူပဝံသ၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ- စသော ကျမ်းပြုမထေရ် အရှင်ဝါစိဿရသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံခေပနိဿယကို ပြုစုခဲ့သည်။ ၎င်းကျမ်းမှာ သီဟိုဠ်၌ မရှိတော့ချေ။ ယိုးဒယား၌ ၎င်းကျမ်းရှိသည်ဟု ပါဠိပါမောက္ခ ပီဗီဗာပတ်ဆို၏။ ။

သဒ္ဓမ္မောပါယနယ

သဒ္ဓမ္မောပါယနယမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းအနုရာဇမြို့ အဘယဂိရိကျောင်းတိုက်နေ ကဝိစက္ကဝတ္တိ အရှင် အာနန္ဒာမထေရ်သည် သီတင်းသုံးဖော် ဗုဒ္ဓသောမထေရ် တောင်းပန်သဖြင့် ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းကျမ်း၌ ဂါထာ ၆၂၁-ဂါထာရှိသည်။ ကျမ်းဦး၌-

သဗ္ဗာသဝဝိနိမုတ္တံ၊ သဗ္ဗသာဓု ဂုဏာကရံ။
သဗ္ဗလောက ဂရံမီရံ၊ ဟိတံ အမတမဂ္ဂဒံ။
သဗ္ဗာဒရေန ဝန္တိတွာ၊ သမ္မာသမ္ပဒ္ဓမာဒိတော။
အထ ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စ၊ သဒ္ဓယာ မုဒ္ဓနာ အဟံ။
သဒ္ဓမ္မောပါယနံ ကိဉ္စိ၊ ရစယိဿာမိ ပေသိတုံ။
နာမသော ဗုဒ္ဓသောမဿ၊ ပိယသဗြဟ္မစာရိနော။

ဟူသော ၃-ဂါထာဖြင့် ပဏာမ၊ အဘိယာစက၊ ပဋိညဉ်ကိုဖော်ပြခဲ့သည်။

ပဏာမ စသည် ပြုပြီးနောက်---

အဋ္ဌကွဏ္ဍဝိနိမုတ္တံ၊ ခဏံ ပရမဒုလ္လဘံ။

ဥပလဒ္ဓေန ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပုညံ ပုညဝတာ သဒါ။ ဟူသောဂါထာဖြင့် ဥယျောဇဉ် ပြုခဲ့သည်။

၎င်းနောက်-

တယော အပါယာ အရပ္ပ၊ သညံ ပစ္စန္ဒိမမ္ပိ စ။

ပဋိန္ဒြိယာနံ ဝေကလ္လံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စ ဒါရုဏာ။ စသည်ဖြင့် ကျမ်းရင်းစာသားကို ဖော်ပြခဲ့သည်။

အဘယဂိရိဂိုဏ်းဖြစ် ကျမ်းဖြစ်သည့်အလျောက် တယော အပါယာ=အပါယ် ၃-ပါး (= ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ= ၃-ပါး)သာရှိကြောင်း ပြသည်။ ကျမ်း၏အဆုံး၌-

ကိကီဝ အဏ္ဏံ စမရိဝ ဝါလမိံ ။

ပိယံဝ ပုတ္တံ နယနံဝ ဧကကံ။

တထေဝ သီလံ မနုရက္ခမာနကာ၊

သုပေသလာ ဟောထ သဒါ သဂါရဝါ။ ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄။ လာဂါထာကိုတွေ့ရ၏။ ။

ဥတ္တရဝံသဋ္ဌကထာ
(ဥတ္တရဝိဟာရဝံသဋ္ဌကထာ)

မဟာဝံသသည် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၏ သမိုင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဥတ္တရဝံသဋ္ဌကထာသည် အဘယ
ဂိရိကျောင်းတိုက်ကြီး၏ သမိုင်းဖြစ်ကြောင်း သိဟိုဠ် ၊ ဝါသနဝံစုပဒီပြုကျမ်း၌ ဖော်ပြ၏။ ။ ယင်းကျမ်းမှာ
သိဟိုဠ်၌ ကြာမြင့်စွာက ပျောက်ကွယ်ခဲ့သည်။ မဟာဝံသဋ္ဌိကာ၌ ယင်းကျမ်းလာစကားများ လာရှိသည်ကို
တွေ့နိုင်၏။

ကာယဝိရတီဂါထာ

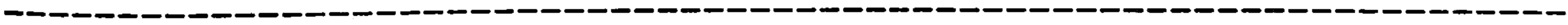
ကာယဝိရတီဂါထာမှာလည်း သိဟိုဠ်၌ ရှေ့ကရှိခဲ့ဘူးသော အဘိုးတန် ပါဠိကျမ်းစာဖြစ်၏။ ဂါထာ
၂၇-ဂါထာမျှသာရှိသော ကျမ်းငယ်ဖြစ်၏။ “ဝိမုတ္တိသံဠဟယ”မည်သော ပါဠိသိဟိုဠ်ကျမ်းသည် ယင်းကျမ်းနှင့်
လွန်စွာ နီးစပ်သတတ်၊ သဒ္ဓမ္မောပါယနနှင့်လည်း နီးစပ်သကဲ့သို့ရှိ၏။ ကျမ်းဦး ၂-ဂါထာမှာ-

သမ္ပုဒ္ဓမဘိဝန္နိတွာ၊ ဝိမုတ္တံ ဇာတိဒုက္ခတော။
ဝိဘာဂံ ဇာတိဒုက္ခဿ၊ ပဝက္ခာမိ သမာသတော။
ဆဝိဝဏ္ဏတိဏ္ဍန္န-ပပါတော အန္ဓပါဏိနံ။
ဝဏ္ဏာမိသပဋိစ္ဆန္န-ဗလိသံ ဗာလုဒကာယုတံ။ တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ပါရမီမဟာသတက

၎င်းကျမ်းမှာ အေ-ဒီ ၁၄-ရာစုနှစ်က သိဟိုဠ်၌ သံဃရာဇာဖြစ်ခဲ့သော “ဂဏဝါသိ ကဝံဂါဘိ
ဇာတသီလဝံသ”မည်သော ပဌမဓမ္မကိတ္တိထေရ် ရေးသားသောကျမ်းဖြစ်သည်။ ဂါထာ ၁၀၅-ဂါထာမျှသာ
ရှိသော ရနိုင်ခဲ့သော ပါဠိကျမ်းစာဟောင်းဖြစ်သည်။ မထေရ်မြတ်သည် ဘုရားမြတ်စွာကို ပူဇော်ခြင်းကို
အဦးမူသဖြင့် ဤကျမ်းကိုရေးကြောင်း-

၁။ သဒ္ဓမ္မောပါယနနိဒါန်း။ သဒ္ဓမ္မောပါယနပါဠိ၊ သဒ္ဓမ္မောပါယနသိဟိုဠ်နိဿယ၊ ပါဠိသာဟိတျ။
၂။ ဝါသနဝံစုပဒီပယ။ ၁၂၃။

(၂၆) **ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော**

သဗ္ဗောဒိတေန မဟတာ ဂုရုသံဂတေန။
ပူဇာမုခေန ရစိတံ၊ သတကံ မနုညံ။ နိဂုံးဂါထာ ၂-ပါဒဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

စတုဗ္ဗိသတိဗျာကရဏ

ယင်းကျမ်းမှာလည်း ပါရမီမဟာသတက ပြုစုသူ ပဌမဓမ္မကိတ္တိထေရ်ပင် ပြုစုသည့် ပါဠိကျမ်းစာ ပင်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းဦးလာ ဂါထာမှာ-

တဏှက်ရော သင်္ကရဏော ဟရိဏကံဝဏ္ဏော။
မေဓကံရော သရတနော ရတနာလယော သော။
သရဏကံရော ရတိကရော ရတနာစလိန္ဒော။
ဒီပကံရော ဒိနကရော ဝိဟတန္ဓကာရော။ -ဟူသောဂါထာဖြစ်သည်။

ဇိနဗောဓာဝလိ

ဇနာနုရာဂစရိတ-ကျမ်းတို့မှာလည်း ယင်းဓမ္မကိတ္တိထေရ်ပင် ပြုစုသော ကျမ်းတို့ဖြစ်ကြောင်း သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ နိဂုံးဂါထာတို့ဖြင့် သိရလေသည်။

ပဋိပတ္တိသင်္ဂဟ

ပဋိပတ္တိသင်္ဂဟကျမ်းမှာလည်း သီဟိုဠ်သမိုင်း၌ ထင်ရှားသော ကျမ်းဖြစ်၏။ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပဋိပတ် အကျင့်မြတ် လေ့လာဆည်းပူးရန် ရေးသားစီရင်ခဲ့သော ပါဠိကျမ်းဖြစ်၏။ ၎င်းကျမ်းမှာ စာအုပ်အဖြစ် မရောက်သေးပဲ ပေနှင့်သာ သီဟိုဠ်၌ရှိခဲ့သည်။ ကျမ်းပြုသူကိုလည်း မသိရချေ။ သို့ရာတွင် နိဂုံး၌ ကဿပ ယုဝရာဇ တောင်းပန်သဖြင့် ရေးသားကြောင်းကိုကား-

ယာစိတော ယုဝရာဇေန၊
ကဿပေန သိရိမတာ။ ။ဟူသော ဂါထာ ၂-ပါဒဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ယင်းဂါထာလာ ကဿပမှာ A.D ၆၂၄-၆၄၀=တွင်သီဟိုဠ်၌ မင်းပြုသော တတိယအဂ္ဂဗောဓိမင်း၏ မွေးချင်းညီငယ်ဖြစ်ကြောင်း ပါဠိသာဟိတ၌ ဖော်ပြသည်။ ။

၁။ ပါဠိသာဟိတ။ ၄၄၈။

ဥပါသကာလင်္ကာရ

ဥပါသကာလင်္ကာရ(ဥပါသကာဇနာလင်္ကာရ)ကျမ်းမှာ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သော ပဋိပတ္တိသင်္ဂဟဖြင့် မလုံလောက်သေး၍ အရှင်အာနန္ဒာထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းမထေရ်မှာ ဒိဗ္ဗလောကလမေဓင်္ကရ မဟာသာမိထေရ်၏ ဇာတိပည့် ပသာဓနနိဿယ ကျမ်းပြုဖြစ်သင့်သည်ဟု ဗုဒ္ဓဒတ္တကဆိုသည်။ ကျမ်းဦး၌-

ဝိသုဒ္ဓဝဏ္ဏံ သုဂတံ နမိတွာ၊
သုဝဏ္ဏိတံ ဓမ္မဝရံ စ တေန။
တထာ ဝိမုတ္တံ ဂဏမင်္ဂဏေဟိ။

ဥပါသကာလင်္ကာရဏံ ကရိသံ။ ဟူသောဂါထာဖြင့် ပဏာမ၊ ပဋိညာဉ်ပြုခဲ့သည်။ ၎င်းကျမ်းမှာ လည်း ၁၂-အင်္ဂါမျှရှိသော ပေတွင်သာ တည်ရှိခဲ့သည်။

သာဓုစရိတောဒယ

သာဓုစရိတောဒယကျမ်းမှာ ပုလတ္တိပုရခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ကျမ်းစာဖြစ်ကြောင်း သိဟိဋ္ဌ ၌ အဆိုရှိ၏။ စေတီပုထိုးတည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း စေတီပုထိုးတို့၌လှူဒါန်း ပူဇော်ခြင်းတို့၏ အကျိုးများမြတ်ပုံ တို့ကို သက်သေသာဓကတို့ဖြင့် ဖော်ပြရာ ဂါထာဖြင့်ချည်းပြီး သောကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူမှာ သုမေဓာ ထေရ်ဖြစ်ကြောင်း-

စူတဂ္ဂါမ မဟာဝံသ-သမ္ဘူတေန ဝိဘာဝိနာ။
ထေရေန ရစိတော ဒေသော၊ သုမေဓေန သုဝုတ္တိနာ။

ဟူသော နိဂုံးဂါထာဖြင့် သိရ၏။ ယင်းသုမေဓာမှာ B.E ၁၇၀၇-တွင် သိဟိဋ္ဌကျွန်း ပုလတ္တိပုရ၌ နန်းတက် သော ပရက္ကမဗာဟုမင်းကြီး၏ လက်ထက်၌ထင်ရှားသော သာရတ္ထဒီပနီဋီကာဆရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဆရာမထေရ်ဖြစ်သည်ဟု ယင်းကျမ်းနိဒါန်း၌ ဖော်ပြသည်။ ။

အနုထေရံ မဟာပညံ၊ သုမေဓံ သုတိဝိသုတံ။

အပိခဏ္ဍာသီလာဒိ-ပရိသုဒ္ဓဂုဏောဒယံ။ - ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ ဂန္ဓာရမ္မဂါထာလာ မထေရ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ၏။

သာဓုစရိတောဒယဋီကာ

သာဓုစရိတောဒယကျမ်း၏အဖွင့် သာဓုစရိတောဒယဋီကာလည်းရှိရာ သိဟိဋ္ဌမူ ဒီမိုင်းစာမျက်နှာ ၂၄-မျက်သာရှိသည်။ ရှေးကျသောအခါကပင် ရှိသောဋီကာဟု ယူစရာရှိ၏။ နိဂုံး၌ မဖော်ပြသဖြင့် ကျမ်းပြု သူကို မူမသိရပေ။ ပဏာမဂါထာ-စသည်လည်းမပါပဲ ဝနွိတွာတိ ပဏာမိတွာ၊ ထောမေတွာ စသည်ဖြင့် ကျမ်းရင်းကို ဖွင့်သွားတော့သည်။

၁။ သိဟိဋ္ဌသာဓုစရိတောဒယနိဒါန်း။

သမ္ဗိဇ္ဇာတမဟာနိဒါန

သမ္ဗိဇ္ဇာတမဟာနိဒါနကျမ်းမှာ ပေအင်္ဂါ ၁၄-မျှရှိသော စူဠဗုဒ္ဓယောသ၏ သောတတ္ထကီကျမ်းကဲ့သို့သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ဤကျမ်း၌ အရှင်မဟာကဿပသည် သက်တော် ၁၂၀-တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံခဲ့သည်။ အရှင်မဟာကဿပ၏ အလောင်းသည် ယခုတိုင် ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ပိတတောင်၏ အတွင်း၌ရှိကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြ၏။ ယင်းအကြောင်းမှာ ထေရဝါဒကျမ်းစာများ၌ မပါသောအကြောင်းအရာသာတည်း။ ။

မုနိဂုဏာလင်္ကာရ

B.E ၂၂၄၄-တွင် နန်းတက်သော သီဟရာဇမင်းလက်ထက် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဝယ်လိဝိဇ္ဇာသား ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင် သရတ္တင်္ကရ (သရဏှင်္ကရ)သာသနာပိုင်သည် သာမဏေဘဝက ဘုရားရှိခိုးကို အခြေခံ၍ မုနိဂုဏာလင်္ကာရမည်သော ပါဠိကျမ်းကို ရေးသားခဲ့သည်။ ဂါထာပေါင်း ၁၃၅-ဂါထာရှိ ပဇ္ဇမယကျမ်းငယ်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းဦးဂါထာမှာ-

- မမ သိရသိ မုနိန္ဒ ဓမ္မရာဇံ ကိရိဋ္ဌံ၊
- မမ တိလကလလာဋေ ဗုဒ္ဓဓမ္မံ နိရောဓံ။
- မမ သကလသရီရေ ဘူသနံ သံဃံ ကတွာ၊
- မမ မုနိဂုဏာလင်္ကာရံသုခေနာရဘိဿံ။ ဖြစ်သည်။

ပါဒတိုင်း၌ အက္ခရာ ၄၁-လုံး အစထားသုံးစွဲ၍ ဂါထာကို နိုင်နင်းစွာ ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ရေးသားကြောင်းကိုလည်း-

- မာဂဓာယ သောပကာရတာလီသေကအက္ခရေ၊
- ကေကေပါဒကေန ယောဇိတေန ခန္တိယာ။
- ဓမ္မရာဇဓမ္မကာယရူပကာယဝဏ္ဏနံ၊
- သော ကတေနမတ္ထကေပိ အတ္ထုဉာဏဓမ္မမေ။ ဟူသော ၄၇-ဂါထာဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

၄၈-မြောက် ဂါထာမှာ-

- အခိလသုရတရတိဘဝဇနိမိပါရတာရနာဝိကံ၊
- အခိလသုရတရအမိတအလိကုလနိစ္စ သေဝတပက်ဇံ။
- အခိလသုရတရပဝရသုရတရသန္နိဘံ သကလံ ပိယံ၊
- အခိလသုရတရအမတဝရဒဒမာရဇိ သိရသာ နမေ။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၄၅၅-လည်းကြည့်။

အက္ခရာ ၄၁-လုံး သုံးစွဲရာ၌ င-အက္ခရာနှင့် ဖွဲ့စီသောအခါ ပင်-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၎င်း ၃-အက္ခရာနှင့် ဖွဲ့စီရာ၌ အခဏ္ဍပုဒ်ဖြင့်၎င်း သုံးစွဲထားပေသည်။ ဖော်ပြပါရေးသားဟန်မှာ ပါဠိဂါထာကဗျာကို လွန်စွာနိုင် နင်းသော မဟာကဝိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရာသာဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားအပ်ပေသည်။^၁ ။

ဘေသဇ္ဇမဇ္ဈိသာ

ဒမ္မဒေဏီခေတ်(ဇေယျဒေါဏီခေတ်)တွင် ပဉ္စမူလပရိဝေဏာဓိပတိမထေရ် ရေးသားသောဂါထာဖြင့် ချည်းပြီးသော ပါဠိဆေးကျမ်းမှာလည်း ထူးခြားသော ကျမ်းကြီးပင်ဖြစ်သည်။^၂ ။

မဟာနေက္ခမ္မစမ္ပူ

စုဏ္ဏိယ,ဂါထာ ၂-မျိုးရော၍ ရေးသားသော စာပေကို “စမ္ပူ”ဟူ၍ဆို၏။ ပါဠိဘာသာနှင့် ရေးသော စမ္ပူများမှာ ရှားပါးလှပေသည်။ ပါဠိကို များစွာကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရာဖြစ်ချေသည်။ ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းလည်း ဤစမ္ပူအရေးအသားကို အာရုံစိုက်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ပါဠိစမ္ပူစာပေများ ရှားပါးခြင်းဖြစ်၏။ သီဟိုဠ်ကဲ့သို့ ပါဠိစာပေထွန်းကားသော တိုင်းပြည်၌ပင် ယင်းစာပေမျိုးရှားပါးရာ အခြားတိုင်းပြည်၌ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိပါပြီ။ သီဟိုဠ်၌ ဟတ္ထဝနဂလ္လဝိဟာရဝံသကျမ်းမျှသာ ရှေးကျသော ဂန္ထဝင်မြောက် ပါဠိစမ္ပူကျမ်းကို တွေ့နိုင်၏။ ဤမဟာနေက္ခမ္မစမ္ပူ ကဗျာကျမ်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အထက်ပိုင်း (ဥဒ္ဒရဠ) အမရပူရဂိုဏ်း မဟာနာယက ပါဠိအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ကျမ်းပြု ဝိဒူရပေါလရွာသား ပိယတိဿထေရ် ရေးသားခဲ့သည်။ အေ-ဒီ၊ ၁၉၃၇-တွင် ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရာ ဒီမိုင်းဆိုက် ၈၈-မျက်နှာရှိ၏။ ကျမ်းဦးဂါထာမှာ-

ကလျာဏံ လောကနာထော ဝိတရတု ဘဝတံ ယော ဘဝဗောဓိပါရံ၊
ဂန္တာနန္တရယံ နရပတိဇနကော သန္တရံ တောယရာသိ။
ပတ္တော သမ္ပတ္တိ တံ တံ ပဇတိယ ဝိဇိတံ ဒုဇ္ဇဟံ ရဇ္ဇလက္ခိ၊
နေက္ခမ္မေန ဘဝဂ္ဂါတိဘုဝနမကရောဒါတကိတျမ္ပူဒေါတံ။ ဖြစ်သည်။

နိဂုံး၌-

ဘဒန္တပဏ္ဍိတော သောယံ၊ ပိယတိသော မဟာယတိ။
ဇာတိယာ ပဉ္စပဏ္ဏာသ-ဝဿိတော သာသနေ ရတေ။

။ လ ။

မဟာနေက္ခမ္မစမ္ပူတိ- ချာတံ သောတရသာယနံ။
စမ္ပူဂန္ထမိမံစာပိ၊ ရစယိတ္ထ မဟာရဟံ။ ။ဟူသော ၄-ဂါထာဖြင့် နိဂုံးမူခဲ့သည်။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၄၅၉-၄၆၀။

၂။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၅၄၇။

(၃၀)   ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဗျာကရုဏ်းကျမ်းများ

သီဟိုဠ်၌ ဗျာကရုဏ်းကျမ်းတို့လည်း ခေတ်အလိုက် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ အနုရာဇခေတ်က ပေါ်ထွန်းခဲ့သော

အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ(အရှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိ)၏
မုခမတ္တဒီပနီခေါ် နျာသပါဌ်

B.E ၁၇၀၀-ကျော်၌ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏-
မောဂ္ဂလ္လာန်ဗျာကရုဏ်းကျမ်း
ဂုတ္တိဝိဝရဏပဋိကာ

B.E ၁၇၀၇-၁၈၀၀-အတွင်းတွင် ပေါ်ထွန်းသော အရှင်ပိယဒဿီ ၏-
ပဒသာဓနကျမ်း

သံဃရာဇာ အရှင်ရာဟုလာ(အေ-ဒီ။ ၁၄၁၅-၁၄၆၇) ၏
ပဒသာဓနဋီကာ

ပဋိကာပဒီပ

သီဟိုဠ်ကျွန်း ပဌမဓမ္မကိတ္တိထေရ်ပြုစုသော-

ဗာလာဝတာရ

A.D ၁၈၂၆-၁၉၁၁-တွင် ပေါ်ထွန်းသော ကိုလံဘိုမြို့၊ ဝိဇ္ဇောဒယ ပရိဝေဏသမုဋ္ဌာပက အရှင်
သီရိသုမင်္ဂလထေရ်ပြုစုသော   ဗာလာဝတာရဋီကာ

စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်သည်။

မဟာဝံသ

မဟာဝံသကျမ်းကြီးမှာ- ဝိဇယမှစ၍ သီရိဝိက္ကမတိုင်အောင် ရာဇဝင်သာသနာဝင်ကိုပြသော ကျမ်းကြီး ဖြစ်သည်။ ရာဇဝင်ကို ပါဠိဘာသာနှင့်ရေးသော ကျမ်းများအနက် အကောင်းဆုံးနှင့် အကြီးကျယ်ဆုံးနေရာကို ယူထားသော ကျမ်းကြီးဖြစ်သည်။ ပဌမပိုင်းမှစ၍ ၃၇-မြောက်အပိုင်း ဂါထာ ၅၀-အထိ မဟာနာမထေရ်

ရေးခဲ့သည်ဟု ဋီကာ၌ဆို၏။ ၎င်းအဆက်မှစ၍ မဟာပရက္ကမဗာဟုမင်းကြီး၏ ရာဇဝင်အဆုံးတိုင်အောင် ဒါဋ္ဌာဝံသကျမ်းပြု မေဗ္ဗကိတ္တိထေရ် ရေးသည်ဟုဆို၏။ ၎င်းမှစ၍ သို့မဟုတ် အပိုင်း ၈၀-မှစ၍ စတုတ္ထ ပရက္ကမရာဇဝင်တိုင်အောင် အမည်မသိထေရ် ရေးသည်ဟုဆို၏။ ၎င်းမှစ၍ ကိတ္တိသိရိရာဇ သီဟကာလ တိုင်အောင် တိဗ္ဗေဠုဝါဝရွာသား သိဒ္ဓတ္ထဗုဒ္ဓရက္ခိတထေရ် ရေးသည်ဟု ဆို၏။ ၎င်းမှစ၍ အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းပိုက်၍ သီဟိုဠ်ဘုရင် သိရိဝိက္ကမရာဇသီဟ ပါတော်မူသည့်တိုင်အောင် ဗဠုဝန်တုဗျာ ဝေ ပညာရှိနှင့် ဟိတ်တချူဝေ သိရိသုမင်္ဂလပညာရှင်တို့ ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ သတ္တတိသတိမပရိစ္ဆေဒဂါထာ ၅၀- အထိသာ ‘မဟာဝံသ’ဟု ခေါ်ဝေါ်၍ ကျန်အပိုင်းများကို ‘စူဠဝံသ’ဟု ခေါ်ဝေါ်လျှက်ရှိ၏။ ဂျာမန်ပညာရှိ ပါမောက္ခ ဝီလျံဂိုက်ဂါးကလည်း သတ္တတိသတိမပရိစ္ဆေဒဂါထာ ၅၀-အထိ မဟာဝံသ, ကျန်အပိုင်းများကို စူဠဝံသ-အမည်ဖြင့် တည်းဖြတ်၍ PTS က ထုတ်ဝေ ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်။

မဟာဝံသ စာအုပ်မူဖြစ်ခြင်း

ခရစ် သက္ကရာဇ် ၁၈၈၃-ခုနှစ်က မဟာဝံသကျမ်းကို သီဟိုဠ်အက္ခရာဖြင့် စတင် ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်အက္ခရာဖြင့် ရိုက်သည်မှာ ၁၉၅၈-ခုနှစ်ကဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇာလင်္ကာရတက္ကသိုလ် ဒဿနိကပါမောက္ခ ဗုဒ္ဓဒတ္တကမူ အပိုင်း ၉၉-ပိုင်းခွဲ၍ ၁၉၅၉-နှစ်က ဦးနုပူရဏနှင့်တကွ မဟာဝံသအမည်ဖြင့် သုတ်သင်ရိုက် နှိပ်စေခဲ့သည်။

မဟာဝံသနောက်ပိုင်း

သီဟိုဠ်ကျွန်းကို အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်သည်မှစ၍ A.D ၁၉၃၅-ခုနှစ်အထိ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ် အဋ္ဌပ္ပတ် ကို “သုဓမ္မာကရပရိဝေဏာဓိပတိ” ယဂိရလရွာဇာတိ ပညာနန္ဒထေရ် ရေးသားခဲ့ရာ ဂါထာ ၉၇၁-ရှိပြီး ၁၀၁-ပိုင်းမှစ၍ ၁၁၄-ပိုင်းရှိသည်။ ။

မဟာဝံသပရိသိဋ္ဌသင်္ဂဟ

မဟာဝံသပရိသိဋ္ဌသင်္ဂဟကိုလည်း အပိုင်း ၇-ပိုင်းဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ ယဂိရလ ပညာနန္ဒထေရ်ပင် ရေးသားခဲ့သည်။ ။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၃၆၂။
၂။ ပရိသိဋ္ဌသင်္ဂဟ၊ ၈၃-၁၃၆။

ကမ္မောဇ မဟာဝံသ

ကမ္မောဇမှရသောကြောင့် ကမ္မောဇမဟာဝံသ-ဟု အမည်ရသော မဟာဝံသကျမ်းလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းကို ပါမောက္ခမာလလာဆေကရက အင်္ဂလိပ်အက္ခရာဖြင့်----- ဟူသောအမည်ဖြင့် တည်းဖြတ်သုတ်သင်စေလေသည်။ ။

မဟာဝံသဋီကာ

မဟာနာမထေရ်ရေးခဲ့သော မဟာဝံသ စာကိုယ်တိုင်အောင်ဖွင့်ပြရာ မဟာဝံသဋီကာလည်း ရှိခဲ့သည်။ ဝံသတ္ထပကာသနီဟု အမည်မှည့်ထားသည်။ မဟာဝံသစာကိုယ်ဆရာ မဟာနာမထေရ်ပင် ရေးသည်ဟု ဝိလျံဂိုက်ဂါး( )က ဆို၏။ ယင်းဆရာဆိုတိုင်း လက်ခံနိုင်စရာမရှိပေ။ နိဂုံး၌ ကျမ်းဆရာနာမည် စသည် ဖော်ပြချက်မပါ၍ မည်သူပြုစုသည်ဟု မသိရပေ။ ။

မဟာဗောဓိဝံသ

ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းချုပ်နှင့် တတိယသံဂါယနာသမိုင်းအထိ သာသနာဝင်သမိုင်းကို ထည့်သွင်း၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဒက္ခိဏသာခါ မဟာဗောဓိပင်သမိုင်းကို ရေးသားဖော်ပြရာ မဟာဗောဓိဝံသ-မည်သော ကျမ်းလည်း ရှိခဲ့သည်။ မွေ့လျော်ဖွယ်ရာဖြစ်သော စုဏ္ဏိယကဗျာဖြင့် ရေးသားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ဘာဏဝါရ ၁၂-ဘာဏဝါရရှိကြောင်း နိဂုံး၌ဖော်ပြထား၏။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဂုံး၌မဖော်ပြသဖြင့် မသိရ။ ။

ဒါဌာဝံသ

စွယ်တော်သမိုင်းကို ဖော်ပြရာ ဒါဌာဝံသပါဠိကျမ်းလည်း သီဟိုဠ် ပါဠိစာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့သည်။ ၎င်းကျမ်းမှာ သာရတ္ထဋီကာဆရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏တပည့် ဓမ္မကိတ္တိထေရ်ပြုစုကြောင်း ယင်းကျမ်း နိဂုံးဖြင့် သိရသည်။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၃၆၈။
၂။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၃၆၅။
၃။ မဟာဗောဓိဝံသ၊ (သီမူ)

၎င်းပြင်

- ဆကေသဓာတုဝံသ
- နလာဋ္ဌဓာတုဝံသ
- ယတ္ထနဂလ္လဝိဟာရဝံသ
- သီဟလဝတ္ထုပကရဏ
- သဟဿဝတ္ထုပကရဏ
- ကလျာဏီဝံသဂုဏရတနတိဿသာသနဝံသ
- မဟာကဿပစရိတ
- ဇိနစရိတ(မေဓကံရ-ပြု)
- ဗာလာဝတာရ
- မုတ္တမာလာသတ္တက
- ဥပသမ္ပဒါဒီပနီ (မေဓာနန္ဒဇေ)

စသော ကျမ်းတို့မှာလည်း သီဟိုဠ်၌ထင်ရှားသော ပါဠိကျမ်းတို့ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဤနိဒါန်းအခဏ်း၌ သီဟိုဠ်ပါဠိ သမိုင်းကို နိဒါန်းနှင့်လိုက်ရုံ သာမန်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။ သီဟိုဠ်၌ ပါဠိဖတ်စာအမျိုးမျိုး ပါဠိသန္ဓေသအမျိုးမျိုး တို့လည်း ရှိကုန်သေးသည်။ ဤမျှဖြင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌ ပါဠိဘာသာထွန်းကားခဲ့ပုံကို သိရှိနိုင်လောက်ပြီး ဖြစ်ပေသည်။

ယိုးဒယား ပါဠိစာပေသမိုင်း

သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၆-ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည် သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံပြည်သို့ သာသနာပြုရောက်ခဲ့သော အရှင်သောဏထေရ်နှင့် အရှင်ဥတ္တရထေရ်တို့သည် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း သထုံ၌ သာသနာတည်စေခဲ့ပြီးနောက် ယိုးဒယားနိုင်ငံသို့လည်း ကြွရောက်ကာ သာသနာတည်စေခဲ့သည်။ ယိုးဒယားနိုင်ငံ နခေါင်းပထုံ (နဂေါရ်ပထုံ)မှ စေတီကြီး၌ သောဏ၊ ဥတ္တရတို့၏ ဓာတ်တော်များပင် တည်ရှိခဲ့ကြောင်း^၁ အဆိုရှိသဖြင့် ထိုစဉ်ကပင် ယိုးဒယား၌ ပါဠိပိဋကတ် ဒေသနာတော်များ ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း သိနိုင်၏။

မိလိန္ဒ(ပဉ္စ)ဋီကာ

ယိုးဒယား၌ ထူးခြားစွာပေါ်ပေါက်သော ပါဠိကျမ်းတစ်ကျမ်းမှာ မိလိန္ဒဋီကာကျမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းကိုပြုစုသူမှာ အေ-ဒီ=၁၄၁၅-ရာစုလောက်တွင် ယိုးဒယား၌ထင်ရှားသော မထေရ်ဖြစ်သည်။

ရှေးက ဘိက္ခု ရဋ္ဌ ယခုဇင်းမယ် (စစ်မယ်=)၌ သီတင်းသုံးခဲ့သော တိပိဋကစူဠနာဂထေရ် ဖြစ်ကြောင်းဆိုသည်။ ယင်းဋီကာမှာ အကျဉ်းမျှသာဖွင့်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ တစ်ချို့ဖွင့်သင့်သော စကားရပ်များကိုပင် မဖွင့်ပဲ ထားခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။ ယင်းကျမ်း၌ သဒ္ဒတ္တဘေဒစိန္တာ၊ အဘိဓာနပုဒ်ပိကာ၊ ပဒရူပသိဒ္ဓိ စသော ကျမ်းများမှ ဂါထာများကိုလည်း တွေ့ရ၏။

ဇိနကာလမာလိကျမ်း

ဝဇိရသာရတ္ထ သင်္ဂဟကျမ်း

တို့လည်း ယိုးဒယားနိုင်ငံ၌ B.E ၂၀၀၀-ကျော်တွင် ထင်ရှားသော အရှင်ရတနပည ထေရ်ပြုခဲ့သည်။ ဇိနကာလမာလိ ကျမ်းဦးဂါထာများမှာ-

မောဟန္တကာရံ တိဃနံ ပဟန္တာ ဉာဏံ သုနာ ဓမ္မဝရံ သုနာယော။
ဝေနေယျဗန္ဓုတ္တယပင်္ကဇံ တံ၊ ဗောဓေသိ ဝနေ ဇိနံ အံသုမာလိ။ စသည်ဖြစ်၍

၁။ သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓဘာသာ သမိုင်းများ။
၂။ သီဟိုဠ်မူ မိလိန္ဒပဉ္စာ ပါဠိနိဒါန်း။ မိလိန္ဒဋီကာ။ (သီမူ-၃၇၁ စသည်)

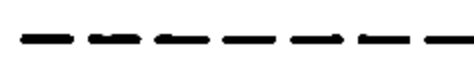
ဝဇီရသာရတ္ထသင်္ဂဟ ကျမ်းဦးဂါထာများမှာ-

သန္တံ သန္တေဟိ ပူဇိတံ၊ ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ။

ဓမ္မံ ဓမ္မဝရံ လဒ္ဓံ၊ သံဃံ သံဃဝရံ နမေ။ စသည်တို့ဖြစ်ကုန်သည်။

ဇိနကာလမာလီကျမ်းကို B.E ၂၀၆၀-တွင် ရေး၍ ဝဇီရသာရတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းကို B.E ၂၀၇၈-ခုနှစ်တွင် ရေးသားခဲ့ကြောင်း ဆို၏။

မင်္ဂလတ္ထဒီပနီ

မင်္ဂလတ္ထဒီပနီကျမ်းကြီးမှာ ယိုးဒယားရိုက် စာမျက်နှာ ၅၀၅-ရှိ ဂန္ထဝင်မြောက် ပါဠိကျမ်းကြီးဖြစ်သည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမင်္ဂလကျမ်းစသည်တို့မှ အကြောင်းအရာတို့ကို ထုတ်နှုတ်ရေးသားခဲ့သည်။ ကျမ်းပြုသူမှာ ယိုးဒယားနိုင်ငံ နဝပူရမြို့နေ သီရိမင်္ဂလထေရ်ဖြစ်၍ ရေးသားချိန်မှာ ၂၀၆၈-ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။ ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား များစွာ သင့်တော်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းဦး၌-

ဗုဒ္ဓေါ ယော မင်္ဂလတ္ထီနံ၊ မင်္ဂလောက္ကတိ ဝိဿုတော။
ဒေသကော မင်္ဂလတ္ထာနံ၊ မင်္ဂလံ တံ နမာမဟံ။
ဓမ္မော ယော မင်္ဂလတ္ထီနံ၊ မင်္ဂလံက္ကတိ ဝိဿုတော။
ဇောတကော မင်္ဂလတ္ထာနံ၊ မင်္ဂလံ တံ နမာမဟံ။
သံဃော ယော မင်္ဂလတ္ထီနံ၊ မင်္ဂလံက္ကတိ ဝိဿုတော။
ကာရကော မင်္ဂလတ္ထာနံ၊ မင်္ဂလံ တံ နမာမဟံ။ ဟူသော ဂါထာများဖြင့် ပဏာမပြုခဲ့သည်။

ကျမ်း၏အဆုံး၌လည်း-

သုတ္တာဘိဓမ္မဝိနယေသု ဝိစာရ၊ ဉာဏော၊
သိယဒိမံဂလဘိဓာနယုတောရုထေရော။
ဉဿာဟဝါ ရစယိ ဗုဒ္ဓဝရဿ သိဿော၊
မင်္ဂလတ္ထဒီပနီမိဟတ္ထရသာဘိရာမံ။ ဟူသောဂါထာဖြင့် နိဂုံးမူခဲ့သည်။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၃၈၈။ ၄၅၄။
၂။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၃၈၈။ ၄၅၄။

စက္ကဝါဠကဒီပနီ

မင်္ဂလတ္ထဒီပနီကျမ်းပြု ယိုးဒယားနိုင်ငံ မင်္ဂလထေရ် ရေးသားပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ပေ (၈)အင်္ဂါ ကျော်ရှိ ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာလောကအကြောင်းကို အကျယ်ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းပေမူ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ကိုလံဘိုပြတိုက်၌ရှိသည်။

ကျမ်းဦး၌- အနန္တစက္ကဝါဠ ဝေ၊ ယေနာဘတံ အသံသယံ။
တသ္မာ သဒ္ဓမ္မသံဃံ တံ၊ လောကဝိဒံ အနန္တဂံ။
နာနာဂန္ဓေသု သာရတ္ထံ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ သမာဒိယ။
ကရိဿာဟံ သုဗောဓတ္ထံ၊ စက္ကဝါဠကဒီပနီ။ ဟူသော (၂)ဂါထာဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

၎င်းကျမ်းပြီးချိန်မှာ B.E ၂၀၆၄-ဖြစ်သည်။ ။

သောတဗ္ဗမာလိနီ

တရားတော် နာရကျိုးနှင့်စပ်၍ ဖော်ပြရာဖြစ်သော ဂါထာ ၁၃၀-ရှိသော သောတဗ္ဗမာလိနီကျမ်းလည်း ရှိခဲ့သည်။ ယင်းကျမ်းကို သီဟိုဠ် B.E-၂၂၈၉-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော ကိတ္တိသိရိရာဇသီဟမင်းလက်ထက် B.E-၂၂၉၆-ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်၌ သာသနာပြုရောက်ရှိလာသော ဥပါလိထေရ်တို့ ယူဆောင်လာခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ။ ထို့ကြောင့် ယိုးဒယား၌ ရေးသည်ဟု ယူဆသင့်သည်။

ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယဋီကာသစ်၊ ဟောင်း

ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယဋီကာသည် ဋီကာဟောင်း၊ ဋီကာသစ် ဟူ၍ (၂)မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ဋီကာဟောင်းအမည် မှာ “မုခမတ္တကထာ”ဖြစ်သည်။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၌ ယင်းကျမ်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ အနုရာဓမြို့တောင်ဘက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်နေ ရှင်မဟာဗောဓိ ပြုစုစီရင်သည်ဟု ဆို၏။ ။ သို့ရာတွင် ၎င်းကျမ်းကို ယိုးဒယား နိုင်ငံမှ ရေးသောကျမ်းဖြစ်ကြောင်း နိဂုံးလာ မြို့ရွာအမည်တို့ဖြင့် သိသာသည်။ အဆုံး ယင်းနိဂုံး၌-

၁။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၄၅၈။

၂။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၄၃၇။ ၄၃၈။
“သမ္ပဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာနာ၊ ဒွိသဟဿသတဒ္ဓါဝေ။
ဆန္ဒဂုတိဟာယနေ တသ္မိ၊ မာသေ အာသဠိ နာမကေ။
သီလာစာရ ဂုဏူပေတ-နိပုဏောပါယ ပေသလံ။
မဟာဥပါလိထေရံ စ၊ သဗ္ဗသတ္တဟိတေရတံ။ (မဟာဝံသ၊ ၉၂။၉၅။၉၈။)

၃။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၊ ၁၂၆။

ဥဿာဟမဏ္ဍလေ ရဇ္ဇေ ဒဟရသံဝဏ္ဏနာ ဇိနော။

ဓမ္မသေနာပတိ နာမ၊ ပဏ္ဍိတော ရာဇပုရိသော။

တဿ ဘာတာ ကနိဋ္ဌော ယော၊ သီလာဒိဂုဏဘူတိတော။

မဟာဗောဓိ ဂတတ္တာ ဟိ၊ မဟာဗောဓိတိ ဝိဿုတော။

ဒေဝေါယရဋ္ဌေ ဝိပုလေ၊ ဝဠုပုရေတိ ရောပိတေ။

သဗ္ဗသဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နော နာနာရတနပုဗ္ဗိတော။

သဒါ သဒ္ဓမ္ပပဇ္ဇောတော၊ နာနာ နာမောပသောဘိတော။

ကတိတဂဏမာကိဏ္ဍော၊ လောကသာမိဿရာဇိနော။

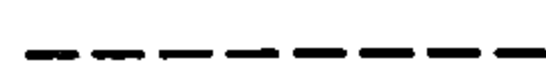
ရဇ္ဇေသု ရုစိသုရဓမ္မေ၊ ဝရပါသာဒလင်္ကတော။

ဝသတာ တေန ထေရေန၊ မဟာဗောဓိယဿသိနာ။

သံဃေနဇ္ဈေသိ တေနာယံ၊ မုခမတ္တကထာ ကတာ။

မဟတာ တေန ပုညေန၊ ဒုက္ခာ မုစ္ဆန္တု ပါဏိနော။ ဟူသော ဂါထာများဖြင့် နိဂုံးမူသည်။ ။

သဒ္ဓမ္ပန္နုဋီကာပါဠိ

သဒ္ဓမ္ပန္နုသဒ္ဓါငယ်ကျမ်း၏အဖွင့် သဒ္ဓမ္ပန္နုဋီကာမှာလည်း ယိုးဒယားနိုင်ငံ ဟရိပုဗ္ဗယမြို့(ယခုဇင်းမယ်မြို့)နေ အရှင်သီရိသဒ္ဓမ္ပကိတ္တိမဟာဖုဿဒေဝထေရ် ပြုစီရင်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ကျမ်းအဆုံး၌ ဂါထာများစွာတို့ဖြင့် နိဂုံးမူခဲ့သည်။ ယင်းဂါထာတို့မှာ-

ယော ထူပထူပေါဝ မိရော သမာနော။
ဇိနဿ ဓာတုပွတိဋ္ဌာနဘူတော။
ဝသီဟိ ဂဏေဟိ အနေကနေကာ၊
ကာရာပယန္တေ ဟရိဘုဗ္ဗယသိ။ စသည်တို့ဖြစ်ကုန်၏။

၎င်းပြင် ယိုးဒယားနိုင်ငံ၌ ဇင်းမယ်အရှင်ဉာဏဝိလာသ၏ သင်္ချာပကာသကစာကိုယ်^၂၊ ဇင်းမယ်သံညတ်တောကျောင်း အရှင်ဥတ္တမာရာမ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၊ ဇင်းမယ်မထေရ်များပြုစုသော ဥပ္ပါတသန္တိကျမ်းတို့မှာလည်း ပါဠိကျမ်းစာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၃၄၆-၇။

၂။ ဇင်းမယ်ပဏ္ဍာသ-ကြည့်။

(၃၈)

ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဇင်းမယ်ပဏ္ဍာသ

၎င်းပြင် ဇင်းမယ်ပဏ္ဍာသကျမ်းကြီးမှာလည်း ဝဂ်ပေါင်း ၁၀-ဝဂ်၊ ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၅၀-တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ ဇင်းမယ်မှ ပညာရှိ သာသနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ပါးရေးခဲ့ရာ ဇင်းမယ်ပဏ္ဍာသ(ဇင်းမယ်ဝတ္ထုဇာတ် ၅၀)ဟု ထင်ရှားသည်။ ယင်းကျမ်းကြီးမှာ စာမျက်နှာ ၆၈၅-မျက်နှာခန့်ရှိ ကျမ်းကြီးဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ယိုးဒယားပါဠိစာပေသမိုင်းကို အမြွက်မျှ ဖော်ပြအပ်ပေသည်။ ယင်းအမြွက်မျှ ဖော်ပြအပ်ချက်ဖြင့်ပင် ယိုးဒယား ပါဠိသမိုင်းကို စာရှုသူတို့ ရိပ်စားမိလောက်ပေပြီ။

၁။ ဣတိ ဉာဏဝိလာသနာမကေန ထေရေန ကတမိဒံ ဆသတ္တတိဂါထာပဋိမဏ္ဍိတံ သင်္ချာပကာသကပ္ပရဏံ နိဋ္ဌိတံ။
(ယင်းကျမ်းနိဂုံး)

မြန်မာ ပါဠိစာပေသမိုင်း

ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဘုရားရှင်ကြွရောက်တော်မူသည်ဟု အဆိုရှိသဖြင့် ထိုစဉ်ကပင် ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာပါဠိတော်များ ရောက်ရှိသည်ဟု ယူဆရပေမည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိအမည်ရှိသော သထုံသို့ B.E-၂၃၆-တွင် အရှင်သောဏထေရ်၊ အရှင်ဥတ္တရထေရ်တို့ ကြီးမှူးသော သာသနာပြု ၅-ပါးအဖွဲ့ ရောက်ရှိလာသဖြင့် ထိုစဉ်ကလည်း ဗြဟ္မဇာလသုတ်ဒေသနာပါဠိ စသည်တို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။^၁ ။

ဤသို့ စောစီးစွာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပါဠိဘာသာ ရောက်ရှိခဲ့သော်လည်း ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ ပျူခေတ်၊ မွန်ခေတ်တို့၌ ပါဠိဘာသာ ထွန်းကားခဲ့သည်-ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်သားရန် ခဲယင်းပေသည်။ A.D ၁၂-ရာစု သထုံပြည် မနုဟာမင်းထံ၌ ပါဠိပိဋကတ်များရှိသည်ဟု ရာဇဝင်တို့၌ဆိုသဖြင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများလည်း ရှိနိုင်ကြောင်း အနုမာနအားဖြင့် သိနိုင်ပေသည်။ သောဏ၊ ဥတ္တရဝံသိကဖြစ်သော ကျမ်းတတ်ပေတတ် သထုံမှ ရဟန်းတော်မထေရ်မြတ်တို့ ဟောပြောပို့ချ ရေးသားတော်မူခဲ့သော ပါဠိစာပေများလည်း ရှိနိုင်ပေသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ဘေးအမျိုးမျိုးကြောင့် ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

မြန်မာပြည်၌ အစောဆုံး ပါဠိကျမ်းစာမှာ သက္ကရာဇ် ၁၆၄-တွင် ပုဂံ၌နန်းတက်သော ပြုမင်းထီးလက်ထက် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော မနုသာရဓမ္မသတ်ကျမ်းဟောင်းဖြစ်သည်။

ယင်းမှာ- သဇ္ဇနာ သဇ္ဇနာသေဝံ၊ နရာနရာဘိဝုဆိုတံ။

ပါရဂို ပါရဂို နေတံ၊ ဝိရံ ဝိရံဘိဝနိယ။ ဟူသော ဂါထာအစချီသည်။ ပြုမင်းထီး၊ သိကြားနှင့်ရသေ့ ၃-ဦးတို့က မဂဓဘာသာ(ပါဠိဘာသာ)ဖြင့် စီရင်ရေးသားထားသည်ဟု ဆို၏။^၂ ။ ယင်းဂါထာစာသွားမှာ ချောမွေ့ပြေပြစ်သည်။ ယမကများကိုပင်သုံးစွဲ၍ ပြေပြစ်လှသည်ဖြစ်သဖြင့် ထိုကျမ်းမတိုင်မီ စာသွားပျော့ပျောင်းသော ပါဠိကျမ်းစာများရှိမည်ကို မှန်းဆနိုင်သည်။

၁။ မဇ္ဈိကာဒယော ထေရေ၊ ပါဟေသိ အတ္တ ပဉ္စမေ။ ဒီပဝံသ၊ ၈။
သုဝဏ္ဏဘူမိ ဂန္ဓာန၊ သောဏုတ္တရာ မဟိဒ္ဓိကာ။
နိဒ္ဒမေတွာန ပိသာစေ၊* မောစေသိ ဗန္ဓနာ ဗဟူ။ (ဒီပဝံသ၊ ၈၊ ၁၁။)
❖ ပါဠိဆရာသိန်၊ ဆရာဉာဏ်၊ ဆရာလှိုင်တို့ တည်းဖြတ်သော ဒီပဝံသပါဠိ၊ သုဓမ္မဝတီရိုက်၊ ၁၉၂၉-ခုနှစ် (စာမူ)-၌ “နိဒ္ဒမေတွာ ပိသာစ ဂဏေ”ဟု ရှိသည်။
သုဝဏ္ဏဘူမိ ဂန္ဓာန၊ သောဏုတ္တရာ မဟိဒ္ဓိကာ။
ပိသာ စေ နိဒ္ဒမေတွာန၊ ဗြဟ္မဇာလ မဒေသိသုံ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၁၊ ၅၂။)
သုဝဏ္ဏဘူမိ ထေရေ ဒွေ၊ သောဏုတ္တရမေဝ စ။ (မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၆။) ပိဋကတ်တော်သမိုင်းကျမ်း၊ ၂၃၃။

၂။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၊ ၂၃၄။

မြန်မာ ပါဠိစာပေများ

မြန်မာပြည်ပါဠိကျမ်းစာများကို ဘာသာဝိလာသစသည်ကို မစစ်တော့ပဲ အမည်မျှ ဖော်ပြအံ့။ သက္ကရာဇ် ၄၇၅-ခုနှစ် ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏သားတော် ရာဇကုမာရ ရေးသားခဲ့သည်ဟု ယူဆကြသော မြစေတီကျောက်စာနှင့် ရွှေဂူကြီးဘုရား၏ကျောက်စာတို့မှာ ပုဂံ၌ အစောဆုံး ပါဠိစာပေတို့အဖြစ် ယူဆကြ၏။

ယင်းကျောက်စာ (က)မျက်နှာ အစပိုဒ်မှာ-

ဇြိ . . . . ဗုဒ္ဓါဒိကံ ဝတ္ထုဝရံ နမိတွာ ပုညံ ကတံ ယံ ဇိန (သာသနသ္မိ အနာရိကံ) ဖြစ်သည်။ ။

စဉ် ကျမ်းစာအမည်

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်

၁။ (သဒ္ဒနိတိ) ပဒမာလာ	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်အဂ္ဂဝံသထေရ် ပြုစုသည်။
၂။ (သဒ္ဒနိတိ) ဓာတုမာလာ	။
၃။ (သဒ္ဒနိတိ) သုတ္တမာလာ ^၂	။
၄။ နျာသပ္ပဒိပိကာ ခေါ် သံပျင်ဋီကာ ^၃	= သက္ကရာဇ် ၅၃၆-ခုနှစ်တွင် ပုဂံ၌ နန်းတက်လာသော နရပတိစည်သူမင်းလက်ထက် သံပျင်အမတ် ပြုစုသည်။
၅။ သဒ္ဒဗိန္ဒုစာကိုယ်	= သက္ကရာဇ် ၅၉၆-ခုနှစ်တွင် ပုဂံ၌ နန်းတက်လာသော ပြဿဒါးစေတီတော်ဒါယကာ ကျစွာမင်း ပြုစုသည်။
၆။ သဒ္ဒဗိန္ဒုဋီကာ	။
၇။ ပရမတ္ထဗိန္ဒုစာကိုယ်	။
၈။ ဂန္ထဋီ	= ပုဂံမြို့၊ ကျစွာမင်းလက်ထက် အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၉။ ဂန္ထဋီပကရဏပါဌ်	= အင်းဝမြို့၊ ဒက္ခိဏဝန်ကျောင်း မင်္ဂလထေရ်ပြုစုသည် ^၄ ။

၁။ မဏိစေတီယပါသာဏလောခ ပါဠိဘာသာ မြန်မာအနုဝါဒ မြစေတီပါဠိကျောက်စာ၊ နှာ-၅-၇-ကြည့်။

၂။ ယင်းကျမ်းတို့ကို Helmer Smith အမည်ရှိသော ပညာရှင်က ၁၉၂၈-ခုနှစ်တွင် ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်၌ သီဟိုဠ်အက္ခရာဖြင့် ရိုက်နှိပ်ထားသည်။ (ပုဂံသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၅၉။)

၃။ သံပျင်ဋီကာကြည့်။ (ပုဂံသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၃၂။)

၄။ ရေးခေတ်မြန်မာစာပေဆိုင်ရာကျမ်းများ လေ့လာမှု။ နှာ- ၆၀။ (မောင်မောင်ညွန့်၊ မန်းတက္ကသိုလ်။)

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုနစ်
၁၀။	ကာရိကာဋီကာပါဌ်	= ပုဂံမြို့၊ အာနန္ဒာစေတီတော်အနီး အာနန္ဒာ ကျောင်းတိုက်နေ အရှင်ဓမ္မသေနာပတိထေရ် ပြုစုသည်။ ။
၁၁။	ကာရိကာပါဌ်	
၁၀။	ဆန္ဒောသင်္ခေပပါဌ် ^၂	= မင်းကွန်း ဥဒ္ဓမ္မရိရိချောင်ဆရာတော် (၁၂၀၅- ၁၂၄၈)အရှင်ပဏ္ဍဝံသ ပြုစုသည်။
၁၁။	သုဗောဓာလင်္ကာရနီတိပါဌ်	= စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ဓမ္မာစ ရိယ ဆရာတော်အရှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိ ပြုစုသည်။
၁၂။	ဆန္ဒောသာရနီတိပါဌ်- စသည်	
၁၃။	ဝုတ္တောဒယဋီကာဟောင်း	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်နဝဝိမလဗုဒ္ဓိထေရ် ပြုစုသည်။
၁၄။	ဆန္ဒောသာရတ္ထဝိကာသိနီ ဋီကာသစ်	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်သဒ္ဓမ္မဉာဏထေရ် ပြုစုသည်။
၁၅။	ဂမ္ဘီရတ္ထဝိသောဓန ခေါ် သဒ္ဓါကျမ်းနက် ^၃	= သက္ကရာဇ် ၆၁၇-ခုနှစ်၊ ပုဂံ၌ နန်းတက်လာ သော နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် 'ဒိသာ ပါမောက္ခာစရိယ'ဘွဲ့ခံ ဦးကျည်ပွေ (အရှင်သဒ္ဓမ္မ နန္ဒိ) ပြုစုသည်။
၁၆။	သမ္မန္တမာလိနီ	= ပုဂံမြို့၊ အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၁၇။	သမ္မန္တစိန္တာဋီကာ	= ပုဂံမြို့၊ ရွှေဂူကျောင်းနေ တိပိဋကဓရ အဘယ ထေရ် ပြုစုသည်။
၁၈။	သမ္မန္တစိန္တာဋီကာသစ်	= အရှင်အာဒိစ္စဝံသထေရ် ပြုစုသည်။
၁၉။	သမ္မန္တစိန္တာဋီကာသစ်	= ဒုတိယဆပုဋ္ဌ အရှင်သဒ္ဓမ္မဉာဏ ^၄ ပြုစုသည်။
၂၀။	သမ္မန္တစိန္တာဋီကာသစ်ကျမ်း	= ပဌမငါးခုနစ်ဆရာတော် ပြုစုသည်။
၂၁။	သမ္မောဟဆေဒနီ	= ပုဂံမြို့၊ အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၂၂။	ပဒစိန္တာ	။
၂၃။	စာဒျတ္ထဒီပနီ	။
၂၄။	ဂဠုန်ပျံဋီကာပါဌ်	= ပုဂံခေတ်တွင် အရှင်ဝရဓမ္မာ ပြုစုသည်။

၁။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၁၉။
 ၂။ ဆန်းဋီကာဟုလည်းတွင်သည်။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်၊ နှာ-၂၇၇။
 ၃။ တိပိဋကဓရဝုတ္တန္တဝိဘာသိနီ။ နှာ -၈၇။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၆၇။
 ၄။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၁၀။

(၄၂) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုနှစ်
၂၅။	ပရမတ္ထဗိဒ္ဓါဋီကာ	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်မဟာကဿပထေရ် ပြုစုသည်။
၂၆။	သဟဿရံသီဋီကာ ခေါ် မဟာဗောဓိဝံသဋီကာ	= ပေါင်လောင် အရှင်ကဿပထေရ်ပြုစုသည် ^၁ ။
၂၇။	သဒ္ဒုတ္တိပါဌ် ခေါ် သဒ္ဒုတ္တိပကာသကပါဌ်	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်သဒ္ဒမ္ပပါလထေရ် ပြုစုသည်။ = ပင်းယမြို့၊ အရှင်သဒ္ဒမ္ပဂုရုထေရ် ပြုစုသည် ^၂ ။ (ပုဂံမြို့၊ အရှင်သဒ္ဒမ္ပပါလထေရ် ပြုစုသည်ဟုလည်းသိရ)
၂၈။	သဒ္ဒုတ္တိပကာသကဋီကာဟောင်း	= ပုဂံမြို့၊ မြင်းကပါ ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်နေ အရှင် သာရိပုတ္တရာထေရ် ပြုစုသည် ^၃ ။
၂၉။	သဒ္ဒုတ္တိပကာသကဋီကာသစ် ^၄	= သံဃမဟာနာယက ဒက္ခိဏာရာမဆရာတော် အရှင်ဇောရာဘိဝံသထေရ် ပြုစုသည်။
၃၀။	ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာယောဇနာ ^၅	= ဝိဇယာပူရ ပင်းယမြို့၊ နန်းစံ ဆင်ဖြူလေးစီးရှင်
၃၁။	အဋ္ဌသာလိနိယောဇနာ ^၆	သီဟသူမင်းလက်ထက် အရှင်ဉာဏကိတ္တိထေရ် ပြုစုသည် ^၅ ။
၃၂။	သမ္မောဟဝိနောဒနိယောဇနာ ^၇	
၃၃။	အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာဋီကာ	= သီဟသူမင်းလက်ထက် စတုရင်္ဂဗလအမတ် ပြုစုသည် ^၆ ။
၃၄။	လောကနီတိပါဌ်	
၃၅။	သဒ္ဒုသာရတ္ထဇာလိနီ	= ဆူးတွင်းပစ်ဆရာတော်ဟု ထင်ရှားသော အရှင်နာဂိတထေရ် ပြုစုသည် ^၇ ။

၁။ တိပိဋကဓရ ဝုတ္တန္တဝိဘာသိနီ။ နှာ-၈၂။ ပုဂံသာသနာဝင်။ နှာ-၁၃၉။
 ၂။ တိပိဋကဓရ ဝုတ္တန္တဝိဘာသိနီ။ နှာ-၈၃။ မန္တလေးသာသနာဝင်။ (ဒု-တွဲ) နှာ-၂၈။ ပင်းယသာသနာဝင်။ ၁၀၂။
 (သဒ္ဒုတ္တိပါဌ်နှင့် သဒ္ဒုတ္တိပကာသကပါဌ်သည် ပင်းယသာသနာဝင် နှာ-၁၀၂-၌ တစ်ကျမ်းတည်းဖြစ်ကြောင်း
 ဖော်ပြထားသည်။
 ၃။ မန္တလေးသာသနာဝင်၊ ဒု။ နှာ-၂၈။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၇၂။
 ၄။ သဒ္ဒုတ္တိဋီကာသစ်ကို ရဟန်းဝါ (၆)ဝါ ရစဉ်က ရေးသားခဲ့ကြောင်းကို ယင်းဋီကာသစ်နိဂုံး၌ -
 'ဆဝဿေန မေ ကတာ ခယံ သဒ္ဒုတ္တိ'ဟု ဖော်ပြထားသည်။ မန္တလေးသာသနာဝင်၊ ဒု။ နှာ-၃၀။
 ၅။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၁၃။
 ၆။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၇၆။
 ၇။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၅၃။

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုနစ်
၃၆။	သဒ္ဒသရတ္ထဇာလိနိဋ္ဌိကာ	= ရတနာပူရအဝမြို့ အရှင်အရိယာလင်္ကာရထေရ် ပြုစုသည်။
၃၇။	သာရမဇ္ဈိသာဋီကာမည်သော သဒ္ဒသရတ္ထဇာလိနိဋ္ဌိကာသစ်	= အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၃၈။	ဝစနတ္ထဇောတိဋ္ဌိကာ	= ပုဂံမြို့၊ ဒက္ခိဏာဝါသကျောင်းနေ ရှင်ဝေပုလ္လဗုဒ္ဓိ မထေရ် ပြုစုသည်။ ^၁ ။
၃၉။	ကစ္စာယနဝိဗောဓကဗျာကရုဏ်းပါဠိ	= ရန်ကုန်မြို့၊ တတိယရွှေကျင်သာသနာပိုင် ကျိုက္ကစံဆရာတော် အရှင်ဥတ္တမထေရ် ပြုစု သည်။
၄၀။	သင်္ခေပဝဏ္ဏနာဋီကာ	= ဒုတိယဆပုဋ္ဌ အရှင်သဒ္ဒမ္မဉာဏ ပြုစုသည်။ ^၂ ။
၄၁။	သုတ္တနိဒ္ဒေသ	
၄၂။	နာမစာရဒီပက	။
၄၃။	နာမစာရဒီပကဋီကာ	။
၄၄။	သီမာလင်္ကာရဋီကာ	။
၄၅။	ဝိနယဂုဠတ္ထဒီပနီ	။
၄၆။	ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ	= ပင်းယမြို့၊ အဘယဂိရိကျောင်းတိုက်နေ အရှင် မဟာဝိဇိတာဝီ ပြုစုသည်။ ^၃ ။
၄၇။	မူလသိက္ခာဋီကာသစ် ^၄	= ပင်းယမြို့နေ အရှင်သမန္တဂုဏသာဂရထေရ် ပြုစုသည် ။
၄၈။	ဝိဘတျတ္ထပါဠိ ၄-(က)	= ရတနာပူရ အဝမြို့၊ အရှင်အရိယာလင်္ကာရ ထေရ်ပြုစုသည်။
၄၉။	ဝိဘတျတ္ထဒီပနီ	။

၁။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နာ-၁၂၁။
 ၂။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နာ-၁၁၀။ ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌ ဒုတိယဆပုဋ္ဌဆရာတော်ကို 'အရှင်သဒ္ဒမ္မဇောတိပါလ' ဟု ဖော်ပြသည်။
 ၃။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နာ-၉၇။
 ၄။ ဝိနယဝိမတိစ္ဆေဒဋီကာ-ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၊ နာ-၁၂၄။
 ၄။ (က) ပင်းယသာသနာဝင်၊ နာ-၁၂၃။

(၄၄) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ် ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်
၅၀။ ဝိဘတျတ္ထဒီပနီဋီကာ	= ဝိမလာဘိဇ္ဇေမဟာရာဇဂုရု ကောင်းတုံ ဆရာတော် ပြုစုသည်။
၅၁။ ဝိဘတျတ္ထဋီကာ (ဝိဘတျတ္ထဝိဘာဝနီ)	= ၁၂၃၅-ခုနှစ်က မန္တလေးမြို့၊ ငါးစို့တိုက်၌နေသော ကျိုက်လတ်မြို့၊ ပစ္စိမာရုံ ပဌမဆရာတော် ဦးသောမထေရ် ပြုစုသည်။
၅၂။ ဝိဘတျတ္ထဝိဘာဝနီမည်သော ဝိဘတျတ္ထဋီကာဟောင်း	= မန္တလေးမြို့၊ အရှင်သုတဗုဒ္ဓိ၊ တောင်ပြင် ဒက္ခိဏာ ရာမ ဆရာတော် ပြုစုသည်။ ^၁ ။
၅၃။ ဗာလပ္ပဗောဓန	= ပင်းယခေတ် အမည်မသိထေရ်ပြုစုသည်။ ^၂ ။
၅၄။ ကစွာယနသာရ	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်ယသထေရ် ပြုစုသည်။
၅၅။ ကစွာယနသာရယောဇနာ	= ပင်းယခေတ် အရှင်ကလျာဏသာရထေရ် ပြုစုသည်။ ^၃ ။
၅၆။ ကစွာယနသာရဋီကာသစ်	= ရတနာပူရ အဝမြို့၊ အရှင်အရိယာလင်္ကာရ ထေရ် ပြုစုသည်။
၅၇။ ကစွာယနသာရယောဇနာ	= ပုဂံမြို့၊ သီရိသဒ္ဓမ္မဝိလာသထေရ် ပြုစုသည်။
၅၈။ ကစွာယနသာရဋီကာဟောင်း	= အဝမြို့၊ ဆင်ဖြူငါးစီးရှင်၏ကျောင်းနေ သီရိသဒ္ဓမ္မဝိလာသ ပြုစုသည်။
၅၉။ ကစွာယနသာရဋီကာသစ်	= အဝမြို့၊ ဆင်ဖြူငါးစီးရှင်၏ကျောင်းနေ သီရိသဒ္ဓမ္မဝိလာသ ပြုစုသည်။
၆၀။ ကစွာယနသုသုဟာရပါဠိ	= အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မန်လည်ဆရာတော် အရှင်ဇေန (၁၂၀၃-၁၂၈၁)ထေရ် ပြုစုသည်။
၆၁။ ကစွာယနဘေဒ =	စလေမြို့၊ အရှင်ယသထေရ် ပြုစုသည်။
၆၂။ ကစွာယနဘေဒဋီကာ	= ရတနာပူရ အဝမြို့၊ အရှင်အရိယာလင်္ကာရ ထေရ် ပြုစုသည်။
၆၃။ ကစွာယနဘေဒဋီကာသစ်	= ရတနာပူရ အဝမြို့၊ အရှင်အရိယာလင်္ကာရ ထေရ် ပြုစုသည်။
၆၄။ ကစွာယနဘေဒဋီကာသစ် ^၄	= ပင်းယမြို့၊ အရှင်ဥတ္တမသိက္ခထေရ် ပြုစုသည်။

၁။ မန္တလေးသာသနာဝင်၊ ဒုတိယတွဲ၊ နှာ-၂၃၃။
 ၂။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၂၄။
 ၃။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၁၁။
 ၄။ ဥတ္တမသိက္ခာတိ ဝုယေန၊ ထေရေန ဥပသမ္ပဒါ။
 သီလာဒိနာ သုပုဏ္ဏေန၊ ကစွာယနဘေဒဝဏ္ဏနာ။ (ယင်းနိဂုံး) ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၀၇။

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်
၆၅။	မဏိသာရမဉ္ဇူသာဠိကာ	= ပင်းယမြို့၊ တောင်စကားအင်းရွာဇာတိ အရှင် အရိယဝံသ ဓမ္မသေနာပတိထေရ် ပြုစုသည်။
၆၆။	မဏိဒီပဋိကာ	။
၆၇။	ဂန္ဓာဘရဏ	။
၆၈။	ဂန္ဓာဘရဏဋီကာ	= ရတနာပူရ အဝမြို့နေ အမည်မသိထေရ်ပြုစု
၆၉။	ဂန္ဓာဘရဏဋီကာဟောင်း	= B.E-၂၂၀၈-တွင် ဝိဇယာရာမာဓိပတိ သုဝဏ္ဏ သာမိ သံဃရာဇာ ပြုစုသည်။
၇၀။	ဂန္ဓာဘရဏဋီကာသစ်	= မန္တလေးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရာမဘုရားကြီးဆရာတော် အရှင်ဇာဂရာဘိဝံသဓဇ ပြုစုသည်။
၇၁။	ဂန္ဓာဘရဏယောဇနာ	= ပေါက်မြင့်ဇာတိ အရှင်နန္ဒမာလာ ပြုစုသည်။
၇၂။	ဇာတကဝိသောဓန (ဇာတ်ဋီကာ)	။
၇၃။	နေတ္တိဝိဘာဝိနီဋီကာ ^၃	= ရတနာပူရ အဝမြို့၊ နန်းစံသော ထူပါရုံစေတီ ဒါယကာ နရပတိမင်းကြီးလက်ထက် မဟာ ဓမ္မရာဇဂုရု အရှင်သဒ္ဓမ္မပါလထေရ်ပြုစုသည်။
၇၄။	သဒ္ဓမ္မပါဒဝိနိစ္ဆယ	= ရတနာပူရ အဝမြို့နေ အမည်မသိထေရ်ပြု စုသည်။ ^၄ ။
၇၅။	မဟာရဟနီတိ	= ရှင်မဟာသီလဝံသထေရ် ပြုစုသည်။ ^၅ ။

၁။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ-၅၁။ ၆၁။
 ၂။ မန္တလေးသာသနာဝင်၊ ဒုတိယအုပ်။ နှာ-၃၁။
 (ဣတိ ဘဒ္ဒန္တဇာဂရာစရိယေန ကတာ ဂန္ဓာဘရဏဋီကာသမတ္တာ။ ဋီကာနိဂုံး)
 ၃။ မထေရ်မြတ်သည် ၎င်းကျမ်းကို မင်းကြီးဆင်ဖြူတော်ရ၍ ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြကာ ကုသိုလ်ပုညပြုရာ၌ ဝါခေါင်လဆန်း (၉)ရက်နေ့ နေထွက်ချိန်၌ စတင်ရေးသားပေါ်ထွက်စေခဲ့သည်။
 လဒ္ဓါ သေတဂ္ဂဇေ ဝရေ၊ လောကေ ဝိမှယဇာနကေ။ အပ္ပမတ္တော မဟာဝိရော၊ ပုညံ ကတ္တာဘိမောဒတိ။
 တသ္မိံ ဝဿေဝ သာဝကေ၊ မာသေ နဝမဒိဝသေ၊ သူရိယုဂ္ဂမနေ ကာလေ၊ နိဗ္ဗတ္တာယံ ဝိဘာဝနာ။
 နေတ္တိ၊ဝိ၊၃၀၆။ အင်းဝသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၁၈။
 ၄။ အင်းဝသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၇၅။
 ၅။ အင်းဝသာသနာဝင်၊ နှာ-၃၀။

(၄၆) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ် ကျမ်းစာအမည်

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်

၇၆။ ပဌာနသာရဒီပနီဋီကာ

= သက္ကရာဇ် ၉၁၂-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော ဟံသာဝတီမြို့တည် ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူရှင် များလက်ထက် နန်းစံ ၃၀-တွင် ရှင်သဒ္ဓမ္မာ လင်္ကာရထေရ် ပြုစုသည်။

၇၇။ မဓုသာရတ္ထဒီပနီဋီကာ

= ဟံသာဝတီမြို့တည် ဆင်ဖြူများရှင်လက်ထက် ရှင်မဟာနာမ (အရှင်အာနန္ဒာ) ပြုစုသည်။^၁ ။

၇၈။ အဖေဂ္ဂုသာရဒီပနီဋီကာပါဌ ခေါ် စူဠဋီကာ

= တိပိဋကဓရ ဟံသာဝတီ အရှင်မဟာသုဝဏ္ဏဒီပ ထေရ် ပြုစုသည်။^၂ ။

၇၉။ ကဝိသာရဋီကာသစ်

= ရာမညတိုင်း ဟံသာဝတီ သံတွဲမင်းဆရာ ဓမ္မနန္ဒထေရ် ပြုစုသည်။

၈၀။ စူဠဂန္ထဝံသကျမ်း

= ဟံသာဝတီ အရှင်နန္ဒပညာထေရ် ပြုစုသည်။^၃ ။

၈၁။ မုခမတ္တသာရကျမ်း

= ပုဂံ အရှင်ဂုဏသာဂရထေရ် ပြုစုသည်။^၄ ။

၈၂။ ဓာတုကထာဋီကာဝဏ္ဏနာ

= သက္ကရာဇ် ၉၆၇-ခုနှစ် နန်းတက်သော အနောက်ဘက်လွန် မင်းကြားလက်ထက် အင်းဝတိလောကဂုရုထေရ် ပြုစုသည်။^၅ ။

၈၃။ ဓာတုကထာအနုဋီကာဝဏ္ဏနာ၊

၈၄။ ယမကဝဏ္ဏနာဋီကာ၊

၈၅။ ပဌာနဝဏ္ဏနာဋီကာ၊

၈၆။ ပရိတ္တဝဏ္ဏနာခေါ် ပရိတ္တဋီကာ

= အရှင်တိလောကဂုရုဆရာတော်၏ တပည့်ဖြစ်သူ ရှင်တေဇောဒီပ ပြုစုသည်။^၆ ။

၈၇။ ဝိသတိဝဏ္ဏနာ

= သက္ကရာဇ် ၉၉၀-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော သာလွန်မင်းကြားလက်ထက် ရှင်မုနိန္ဒယောသ တောင်ဖီလာပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ပြုစုသည်။^၇ ။

၈၈။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ

၁။ တိပိဋကဓရ ဝုတ္တန္တဝိကာသိနီ။ နာ-၄၉။

၂။ တိပိဋကဓရ ဝုတ္တန္တဝိကာသိနီ။ နာ-၄၈။

၃။ ပုဂံသာသနာဝင်၊ နာ-၁၅၆။

၄။ အင်းဝသာသနာဝင်။ နာ-၁၂၆။

၅။ (က) ပခုက္ကူသာသနာဝင်၊ နာ-၅။

၆။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်၊ နာ-၁၂၀။

၇။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နာ-၁၀၂။

စဉ် ကျမ်းစာအမည်

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုနှစ်

၈၉။ နိရုတ္တိသာရမဇ္ဈိသာဠိကာ

= သာလွန်မင်းကြားကြီးလက်ထက်၌ပင် ဒါဋ္ဌာ နာဂရာဇဂုရုဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အရှင်သဒ္ဓမ္မ သီရိထေရ် ပြုစုသည်။^၁ ။

၉၀။ သုဒုဒ္ဓသဝိကာသိနီ

= သက္ကရာဇ် ၁၀၉၀-တွင် စလေမြို့ အနောက် ကင်ပွန်းတောင်ရွာဇာတိ ပထမဆိတ်ဖြူ ဆရာ တော် ပြုစုသည်။^၂ ။

၉၁။ ဓာတုကထာမူလဠိကာယောဇနာ (ဒွါရကထာဠိကာ)

= ဟံသာဝတီရောက်မင်းလက်ထက် ပခန်းကြီးမြို့ ပုဗ္ဗရုံဆရာတော် အရှင်သာရဒဿီ ပြုစုသည်။^၃ ။

၉၂။ လိင်္ဂတ္ထဝိဝရဏပါဠိ

။

၉၃။ လိင်္ဂတ္ထဝိဝရဏဠိကာ

။

၉၄။ ကင်္ခါယောဇနာပါဠိ

= သက္ကရာဇ် ၁၂၈၂ နှစ်၊ စစ်ကိုင်းမြို့ မိုးသောက် ရွာဇာတိ အရှင်ဓမ္မသာမိထေရ် ပြုစုသည်။^၄ ။

၉၅။ ခုဒ္ဒသိက္ခာယောဇနာဟောင်း

= စစ်ကိုင်းမြို့တောင်ဘက် အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။

၉၆။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယယောဇနာ

= ရတနာသိင်္ခမြို့ မြောက်ဘက် မဟာနန္ဒာကန် တော်ကြီးအတွင်း တည်သည့်စေတီတော်ကို အကြောင်းပြု၍ ကန်တွင်းစေတီဒါယကာ နော်တော်မင်းတရားကြီးလက်ထက် စစ်ကိုင်း မြို့ တောရနေ အရှင်ဂုဏာဘိသဒ္ဓမ္မအနန္တဓဇ ထေရ်ပြုစုသည်။

၉၇။ ပါတိမောက္ခလေခန လက်သန်း- အဋ္ဌကထာပါဠိ

= သက္ကရာဇ်-၁၀၆၇-၁၁၁၅-တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့ သော ပဌမကျော်အောင်စံထား ဆရာတော် အရှင်ညာဏဝရ ပြုစုသည်။

၁။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နှာ-၁၁၃။

= ၎င်းကျမ်းကို ၁၀၁၀-ခုနှစ်တွင်ရေးရာ ၁၀၁၂-ခုနှစ်တွင် ပြီးကြောင်း “ဒသာမိကေ သဟဿမိ၊ ကတံ ပကရဏံ ဣဒံ၊ သမ္ပတ္တေ တာဒိသေ နိဋ္ဌံ၊ သဟဿေ ဒွါဒသာမိကေ”။ နိရုတ္တိသာရမဇ္ဈိသာဠိကာ နိဂုံး။

၂။ ပခုက္ကူသာသနာဝင်။ နှာ-၁၈၂။

၃။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၊ နှာ-၁၄၄-၌ စစ်ကိုင်းမြို့နေ အရှင်သဒ္ဓမ္မကိတ္တိ ပြုစုသည်ဟု ပြသည်။

၄။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နှာ- ၁၅၀။

(၄၈) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ် ကျမ်းစာအမည်

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်

၉၈။ သဒ္ဒတ္တဘောဒစိန္တာ	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်ဓမ္မသီရိထေရ် ပြုစုသည်။
၉၉။ သဒ္ဒတ္တဘောဒစိန္တာဒီပနီပါဌ်	= အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၁၀၀။ သာရတ္ထသင်္ဂဟမည်သော သဒ္ဒတ္တဘောဒစိန္တာဋီကာဟောင်း	= ပုဂံမြို့၊ ရွှေဂူကျောင်းနေ ရှင်တိပိဋကဓရ အဘယထေရ် ပြုစုသည်။ ။
၁၀၁။ သဒ္ဒတ္တဘောဒစိန္တာမဟာဋီကာပါဌ်-စသည်	= သက္ကရာဇ် ၁၂၁၉-ခုနှစ်ဖွား တလိုင်းကုန်း ဆရာတော် အရှင်ဝိမလမဟာထေရ် ပြုစုသည်။ ။
၁၀၂။ ပေဋကလင်္ကာရ ခေါ် နေတ္ထိမဟာဋီကာသစ်ကျမ်း	= သက္ကရာဇ် ၁၁၄၄-ခုနှစ်၊ နန်းတက်သော အမရ ပူရမြို့နန်းတည် ဘိုးတော်မင်းကြားလက်ထက်
၁၀၃။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိဓမ္မဋီကာ ခေါ် သီလက္ခန္ဓဋီကာသစ်ကျမ်း	သာသနာပိုင် မောင်းထောင်ဆရာတော် အရှင် ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိ ပြုစုသည်။ ။
၁၀၄။ ပစ္စယယဋ္ဌနပကာသနီပါဌ်	= ဘကြီးတော် ဖလ်နန်းရှင်လက်ထက် မိဖုရား
၁၀၅။ ရူပဘောဒပကာသနီပါဌ်	ခေါင်ကြီး နန်းမတော်မယ်နု၏ဆရာ အောင်
၁၀၆။ ဝီထိစိတ္တပကာသနီပါဌ်	မြေဘုံစံအုဋ်ကျောင်းဆရာတော် အရှင်စက္ကိန္ဒ
၁၀၇။ နိရုတ္တိဘောဒသင်္ဂဟပါဌ်	(ဆရာတော်ဦးဗုဓ်) ပြုစုသည်။ ။
၁၀၈။ နယမုခဒီပနီပါဌ်	။
၁၀၉။ သံဝဏ္ဏနာနယဒီပနီပါဌ် စသည်။	။
၁၁၀။ ခန္ဓဝိဘာဝနီဋီကာပါဌ်	= သက္ကရာဇ် ၁၁၉၉-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော သာယာဝတီမင်း၏ သားတော် ပြည်မြို့စား မဟာသီဟသူရသုဓမ္မရာဇာ၏ ကိုးကွယ်ခြင်း ခံရ၍ ပြည်ဆရာတော်ဟု ထင်ရှားသော မေဓာလင်္ကာရပရမဓမ္မမဟာဓမ္မရာဇာမိရာဇဂုရု ၁၂၂၃-ခုနှစ်တွင် ပြုစုသည်။ ။

၁။ ပုဂံသာသနာဝင်။ နှာ-၁၃၅။
 ၂။ ပခုက္ကူသာသနာဝင်။ နှာ-၂၁၃။
 ၃။ မန္တလေးသာသနာဝင်။ နှာ-၂၇၅-၂၇၈။
 ၄။ အင်းဝသာသနာဝင်။ နှာ-၁၈၉။
 ၅။ ညောင်ကန်သာသနာဝင်။ နှာ-၂၂၆။

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရနှစ်
၁၁၁။	မနောရထပကာသနီဆေးကျမ်းပါဠိ	= သက္ကရာဇ် ၁၁၅၅-၁၂၁၂-တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပင်းယမြို့ဆရာတော် အရှင်ကဝိနာဘိဝံသ ပြုစုသည်။
၁၁၂။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီပါဠိ	= စလင်းမြို့အရှေ့ မဟာသမန်းသူကြီး ဆောက်လုပ်သောကျောင်း၌ သီတင်းသုံးသော ပန်းလွှာဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော် အရှင်သီလာစာရထေရ် ပြုစုသည်။
၁၁၃။	ခုဒ္ဒသိက္ခာဒီပနီ	
၁၁၄။	သုစိတ္တာလင်္ကာရပါဠိ	= ဘိုးတော်ဘုရားထက်ထက် ငါးရံအိုဆရာတော် အရှင်ကလျာဏသာရ ပြုစုသည်။
၁၁၅။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဂဏ္ဍိပဒပါဠိ	= အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၁၁၆။	ပါတိမောက္ခပဒတ္ထအနုဝဏ္ဏနာ	= သာသနာနှစ် ၂၃၃၅-ခုနှစ်တွင် စလင်းမြို့ဂဏာစရိယ အရှင်ဝိစိတ္တာလင်္ကာရထေရ် ပြုစုသည်။ ^၁ ။
၁၁၇။	ပါတိကျာဒိယောဇနာ	= ပုဂံမင်းလက်ထက်၊ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် တို့၌ ထင်ရှားသော ပဉ္စမသံဂါယနာတင် သံဃမဟာနာယက ဒက္ခိဏာရာမဆရာတော် ဇာဂရာဘိဝံသဇေ တိပိဋကဓရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုထေရ် ပြုစုသည်။ ^၂ ။
၁၁၈။	ဒီပဝံသဋီကာ	
၁၁၉။	ဒသဓမ္မာလင်္ကာရအဋ္ဌကထာ	= သက္ကရာဇ် ၁၁၈၄-၁၂၅၅-တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး အရှင်ဇာဂရထေရ် ပြုစုသည်။ ^၃ ။
၁၂၀။	ကေဝဇ္ဇောဝါဒ	။
၁၂၁။	သီဟဇ္ဇောဝါဒ	
၁၂၂။	သန္ဓေသကထာ	
၁၂၃။	လင်္ကာသာသနဝိသုဒ္ဓိကထာ စသည် ပါဠိစာပေများ	။

၁။ ယင်းကျမ်းနိဂုံး၌ - ဇိနစက္ကမိ သမ္ပတ္တေ၊ ပဉ္စ ယာမာတိ စမ္ပကေ။
 စလင်းဣတိ မဟာပုရေ၊ ဂဏာစရိယဌာနာနိနာ။
 ဝိစိတ္တာလင်္ကာရာဒိက-မဟာရာဇဂုရုဣတိ။
 လဒ္ဓလန္တိတထေရေန၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ-ဟု လာရှိ၏။

၂။ မန္တလေးသာသနာဝင်။ ဒုတိယအုပ်။ နာ- ၂၇၊ ၃၃၊ ၃၄။ ၃။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နာ-၂၉၁။

(၅၀) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုနစ်
၁၂၄။	ပရမတ္ထသုဒ္ဓနီမည်သော ခုဒ္ဒကပါဌဋီကာ	= ပဌမငါးခုနစ်ဆရာတော် အရှင်အာဒိစ္စဝံသ ပြုစုသည် ^၁ ။
၁၂၅။	ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာပါဌ်	= မန္တလေးမြို့၊ မဟာခေမိကာရာမတိုက် သစ်ဆိမ့်ဆရာတော် ဦးပညာသီဟ ပြုစုသည် ^၂ ။
၁၂၆။	သဒ္ဓနီတိဋီကာ	= မောင်းထောင်ဆရာတော် အရှင်ပညာသာမိ ထေရ် ပြုစုသည်။
၁၂၇။	ဇာတ်ဋီကာ	
၁၂၈။	သာသနဝံသပုဒ်ပိကာ ^၃ စသည် ပါဠိကျမ်းစာများ	= ။
၁၂၉။	ဆန္ဒောမဇ္ဈရီပါဌ်	= ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး အရှင်ဝိသုဒ္ဓါ စာရထေရ် ပြုစုသည်။
၁၃၀။	ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟပါဌ်	= ပင်းယမြို့၊ အဘယဂိရိကျောင်းတိုက်နေ အရှင် မဟာဝိဇိတာဝိ ပြုစုသည် ^၄ ။
၁၃၁။	ဝါစကောပဒေသပါဌ်	
၁၃၂။	ဝါစကောပဒေသဋီကာ	= ။
၁၃၃။	ဝါစဝါစကစာကိုယ်	= ပုဂံမြို့၊ အရှင်တေဇဝန္တထေရ် ပြုစုသည်။
၁၃၄။	ဝါစဝါစကဋီကာပါဌ် ^၅	= သက္ကရာဇ်-၁၀၉၈-၁၁၁၅-တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ရှင်သဒ္ဓမ္မနန္ဒီ ချောင်းကောက် ဆရာတော် ပြုစုသည်။
၁၃၅။	ဝါစဝါစကဋီကာသစ်	= ဗန်းကျီတိုက်၊ ကျေးတိုင်ရွာဇာတိ မန္တလေးမြို့၊ မြောက်ပြင် မကုဋ္ဌာရာမတိုက်၌နေ (၇)ဝါရ စာသင်သားရဟန်းတော် အရှင်နန္ဒိယပြုစုသည်။

၁။ ပိဋကတ်တော်သမိုင်း၊ သစ်၊ နှာ-၄။
 ၂။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၅၀။
 ၃။ သာသနဝံသပုဒ်ပိကာကျမ်းကို လန်ဒန်ပါဠိအသင်းက ၁၈၉၇-ခုနှစ် Pali Texts Society Journal ဂျာနယ်၌ ရောမအက္ခရာဖြင့်၎င်း၊ သီဟိုဠ်၌ သာသနာ-၂၄၇၄-ခုနှစ်၌ သဒ္ဓမ္မဝံသမထေရ်တည်းဖြတ်၍ သီဟိုဠ်အက္ခရာဖြင့်၎င်း ရိုက်နှိပ်ထားလေသည်။ B.C Law က အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆို ပုံနှိပ်ပြီးဖြစ်သည်။
 = ယင်းကျမ်းကို အရှင်သဒ္ဓမ္မနန္ဒီသည် ----- ဖော်ပြခဲ့သည်။
 ၄။ ပင်းယသာသနာဝင်၊ နှာ- ၁၀၁။
 ၅။ ယင်းကျမ်းကို အရှင်သဒ္ဓမ္မနန္ဒီသည် အရှင်ဉာဏရံသီမထေရ် တောင်းပန်၍ ရေးသားပြုစုကြောင်း ပဋိပတ္တိ ပရိယတ္တိမှီ၊ သောတူနမဘိကံဒီနာ။ ဉာဏရံသီသ နာမေန၊ ထေရေန အဘိယာစိတော-ဟူသော ဂါထာဖြင့် ယင်းဋီကာ၏ ဂန္ထာရမ္မ-၌ ဖော်ပြခဲ့သည်။ ပခုက္ကူသာသနာဝင်၊ နှာ-၁၉၁။

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်
၁၃၇။	ဝါစ္စဝါစကဋီကာသစ်	= ပင်းယမြို့၊ အာစာရာဘိကဝိဇ္ဇေဏသမိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ငွေးချိုဆရာတော် ပြုစုသည်။
၁၃၈။	ဝါစ္စဝါစကဒီပနီပါဠိ	= အင်းဝ အရှင်မဟာဥပါလိထေရ် ပြုစုသည်။ ^၁ ။
၁၃၉။	ဓာတွတ္ထဒီပနီဋီကာ	= မင်းကွန်းဥဒုမ္မရ ဂိရိချောင်ဆရာတော် အရှင် ပဏ္ဍဝံသ (၁၂၀၅-၁၂၄၈) ပြုစုသည်။ ^၂
၁၄၁။	ဓမ္မပဒမဟာဋီကာပါဠိ	= သက္ကရာဇ်၁၁၇၅-ခုနှစ်ဖွား ဗားကရာသာသနာ ပိုင်၏တပည့် ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမ သမုဋ္ဌာပက အရှင်ဂန္ထသာရထေရ်၏ဆရာ ရေစကြိုဆရာတော်အရှင်ဝရသမ္မောဓိ ပြုစုသည်။ ^၃
၁၄၂။	သဒ္ဒါဒီပနီဋီကာ	= ရတနာပူရအဝမြို့အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်။
၁၄၃။	သဒ္ဒါဘေဒရာသီပါဠိ	= အမည်မသိပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ပြုစုသည်။
၁၄၄။	သဒ္ဒါလက္ခဏာပါဠိ	။
၁၄၅။	ပဒစိန္တာပါဠိ ^၄	= ပုဂံမြို့နေ အမည်မသိထေရ်ပြုစုသည်။
၁၄၆။	ကမ္မဝဗ္ဗနပါဠိ	= ဆိတ်ဖြူဆရာတော် ပြုစုသည်။
၁၄၇။	လိင်္ဂမာလာပါဠိ	= သက္ကရာဇ် ၁၁၈၃-၁၂၅၇ တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့ သော ပဌမ မြတောင်ဆရာတော် အရှင် အာလောကထေရ် ပြုစုသည်။ ^၅ ။
၁၄၈။	နယလက္ခဏဝိဘာဝနီပါဠိ	= ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တထေရ် ပြုစုသည်။
၁၄၉။	နယလက္ခဏဝိဘာဝနီဋီကာပါဠိ ^၆	= သက္ကရာဇ် ၁၁၇၉-ခုနှစ်က ပန်းထူးဆရာတော် အရှင်ဥတ္တမရံသီ ပြုစုသည်။

၁။ အင်းဝသာသနာဝင်။ နှာ-၁၆၀။
 ၂။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နှာ-၂၇၇။
 ၃။ ပခုက္ကူသာသနာဝင်။ နှာ-၂၀၅။
 ၄။ ပဒကွန်ချာဟုလည်း ခေါ်သည်။
 ၅။ ပုဂံသာသနာဝင်။ နှာ- ၂၀၅။
 ၆။ ပစ္စာသန္ဓနည်း စသော နည်း (၄၀)ကို ပါဠိဘာသာဖြင့်ဖွင့်ပြ၍ နည်း(၄၀)ဋီကာဟုလည်း ခေါ်သည်။

(၅၂) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုနှစ်
၁၅၀။	ကဝိပါသဏ္ဍာပါဠိ	= ရှေးဆရာတော်များ ပြုစုတော်မူခဲ့ကြသည်။
၁၅၁။	ပရောပုရိသဒီပနီပါဠိ၊ ^၁	။
၁၅၂။	နိရုတ္တိပိဋကပါဠိ၊ ^၂	-
၁၅၃။	သဒ္ဒနေတ္တိပါဠိ၊ ^၃	-
၁၅၄။	သဒ္ဒါဝတာရပါဠိ၊ ^၄	-
၁၅၅။	နယလက္ခဏာဝိဘာဝနီပါဠိ၊	= အရှင်ဝိစိတ္တသာရထေရ် ပြုစုသည်။
၁၅၆။	နေတ္တိဟာရတ္ထဒီပနီပါဠိ၊	= ၁၁၉၃-ခုနှစ် ညောင်ကန်ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓိ ပြုစုသည် ^၅ ။
၁၅၇။	ကဝိစိန္တာပါဠိ၊	= ရှေးဆရာတော်များ ပြုစုတော်မူခဲ့ကြသည်။
၁၅၈။	အတ္ထနိတိပါဠိ၊	။
၁၅၉။	ဓာတွတ္တသာရပါဠိ၊ ^၆	။
၁၆၀။	ဓာတုမဇ္ဈိသာပါဠိ၊ ^၇	။
၁၆၁။	သင်္ခေပသဒ္ဒါပါဠိ၊	။
၁၆၂။	ကေဝစနပါဠိ၊ ^၈	။
၁၆၃။	စူဠနိရုတ္တိပါဠိ၊ ^၉	= သီရိသဒ္ဓမ္မာဘိလင်္ကာရ အရှင်ဥပါလိထေရ်
၁၆၄။	သဒ္ဓလင်္ကာတပါဠိ	= အမည်မသိထေရ်ပြုစုသည်။

၁။ ပါဠိသဒ္ဒါ အာချတ်ကြိယာဆိုင်ရာ ပုရောပုရိသအပြားကို ပြသောကျမ်းဖြစ်သည်။ ရတနာပုံမန္တလေးခေတ် တောင်ခွင် ဆရာတော်၏ ပရောပုရိသဘောဒနီ-ဟုလည်း တစ်ကျမ်းရှိသည်။

၂။ ဤနိရုတ္တိပိဋကပါဠိ သဒ္ဒါငယ်ကို သီဟိုဠ်အနုရာမြို့ အမည်မသိထေရ် ပြုစုသည်ဟု ပိဋကတ်သမိုင်း၊ နှာ-၁၄၅။ (စာပိုဒ်-၄၄၅)၌ ပြထား၍ ပယ်သည်။

၃။ ဤသဒ္ဒနေတ္တိပါဠိ၌လည်း သီဟိုဠ်ပြုသည်ဟု ပိဋကတ်သမိုင်း၌ ပြသည်။

၄။ ဤသဒ္ဒါဝတာရပါဠိလည်း သီဟိုဠ်ပြု၍ ပိဋကတ်သမိုင်း၌ ပြသည်။

၅။ ပစ္စာသတ္တိအစရှိသော နည်း(၄၀)ကို ပါဠိဘာသာဖြင့်ဖွင့်ပြ၍ ယင်းဋီကာပါဠိလည်းရှိသည်။ ပန်ထူးအရှင်ဥတ္တမရံသပြုသည်။

၆။ အင်းဝသာသနာဝင်။ နှာ-၁၈၉။

၇။ ပထမပိုင်းမှ သတ္တမပိုင်းအထိ (၇)ပိုင်းခွဲ၍ အာချတ်၊ ကိတ်၊ ဥဏှာဒ် (၃)ပိုင်းလာ ဓာတ်များကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်ပြဆိုထားသည်။

၈။ ဤဓာတုမဇ္ဈိသာပါဠိသည် သီဟိုဠ် အရှင်သီလဝံသပြု၍ပြသည်။

၉။ အ-အက္ခရာမှ ဥ-အက္ခရာအထိ အက္ခရာ (၄၁)လုံးအထိကို ဝိဂြိုဟ်ပြဆိုထားသည်။ အ-သရ တစ်မျိုးတည်းကိုပင် ဝိဂြိုဟ် (၁၀)မျိုး ကျင်းထားသည်။

= ပင်းယသာသနာဝင်။ နှာ- ၁၀၉။

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်
၁၆၅။	ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာပါဌ်	= သက္ကရာဇ် (၁၂၀၈-၁၂၈၅)နှစ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ လယ်တီဆရာတော် အရှင်ဉာဏထေရ် ပြုစုသည်။
၁၆၆။	ယမကဝိသဇ္ဇနာပါဌ်	။
၁၆၇။	ပဋ္ဌာနဒ္ဒေသဒီပနီပါဌ်	။
၁၆၈။	အနုဒီပနီပါဌ်	။
၁၆၉။	ပရမတ္ထဒီပနီ	။
၁၇၀။	မူလပရိယာယသုတ္တတ္ထဒီပနီပါဌ်	။
၁၇၁။	နိရုတ္တိဒီပနီပါဌ်	။
၁၇၂။	နိယာမဒီပနီပါဌ်	။
၁၇၃။	သမ္မာဒိဋ္ဌိဒီပနီပါဌ်	။
၁၇၄။	ဂါရဝဝိနိစ္ဆယပါဌ်	။
၁၇၅။	ပဉ္စင်ဒီပနီပါဌ်	။
၁၇၆။	လန်ဒန်ပါဠိဒေဝီပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာပါဌ်	။
၁၇၇။	သာသနာသမ္ပတ္တိဒီပနီပါဌ်	။
၁၇၈။	နိရုတ္တိပဒဗျဉ္ဇနီပါဌ် ^၁	= သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃-၁၂၉၃-တွင် ထင်ရှားသော သေကျွတ်တောင် ဦးတိလောကပြုစုသည်။
၁၇၉။	အင်္ဂုရဋီကာပါဌ်၊	= သက္ကရာဇ် ၁၂၁၉-ခုနှစ်ဖွား တလှိုင်းကုန်း
၁၈၀။	ဝါကျမဏ္ဍနီပါဌ်၊	= ဆရာတော် အရှင်ဝိမလမဟာထေရ် ပြုစုသည်။
၁၈၁။	သဒ္ဒဘောရီပါဌ်၊	။
၁၈၂။	အဋ္ဌသာလိနီအဖွင့် အတုလဋီကာပါဌ်၊	။
၁၈၃။	ကင်္ဂါဝိတရဏီအဖွင့် ဝိနယဗုဒ္ဓိဋီကာပါဌ်၊	။
၁၈၄။	အဘိဓမ္မတ္ထအနုဝိဘာဝနီပါဌ်	= ၁၂၇၂-နှစ်တွင် ဖားကူးရွာ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း ဆရာတော် အရှင်သာဂရာဘိဝံသ ပြုစုသည်။
၁၈၅။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝိနိစ္ဆယပါဌ်	= အရှင်မေဇာသီရိ ပြုစုသည်။
၁၈၆။	မဟာအတုလဋီကာပါဌ်	= မိုးညိုမြို့၊ ဝေဇယန္တာရာမဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အရှင်နာဂိန္ဒသာမိ ပြုစုသည်။

၁။ တတ္ထ နိရုတ္တိပဒဗျဉ္ဇနီ နိရုတ္တိဝိသယေ ပဒါနိဗျဉ္ဇိယန္တိ ပကာသီယန္တိ ဝတ္ထ ဝေတေနာတိ ဝါ နိရုတ္တိပဒဗျဉ္ဇနီ။ တံ နိရုတ္တိပဒဗျဉ္ဇနီ နာမ သဒ္ဒသတ္ထံ ကစ္စာယနမဟာဝေယျာကရဏဿ ဝဏ္ဏနာဘူတံ ဘာသိဿန္တိ အတ္ထော။ နိရုတ္တိပဒဗျဉ္ဇနီ။ ၁။
 ၂။ ပခုက္ကူသာသနာဝင်။ နာ-၂၁၃။

(၅၄) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

စဉ်	ကျမ်းစာအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်
၁၈၇။	ပရမတ္ထဝိသောဓနိဋ္ဌိကာသစ်ပါဠိ	= ချောင်းဦးမြို့၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ သီရိမင်္ဂလာ ဓမ္မာရုံဆရာတော် အရှင်ဒီပမာလာ ပြုစုသည်။
၁၈၈။	အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနိယောဇနာပါဠိ	= ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာမှန်ကျောင်း ဆရာတော် အရှင်ဉာဏိန္ဒာသဘာ ပြုစုသည်။
၁၈၉။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဇောတိကာဋီကာပါဠိ	= စလေမြို့၊ သြဇာတောရွာ ကန်နီတိုက်ဆရာတော် အရှင်နန္ဒမာလာ ပြုစုသည်။
၁၉၀။	အဘိဓမ္မတ္ထဝိနိစ္ဆယဋီကာပါဠိ	= မန္တလေးမြို့၊ အနောက်ပြင် ထီးလင်းတိုက် စလင်းကျောင်း သုဓမ္မာဝင် အရှင်ပညာဇောတာဘိဝံသ ပြုစုသည်။
၁၉၁။	အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနိယောဇနာပါဠိ	= အရှင်ကဝိ (ဦးရွှေမင်း) ပြုစုသည်။
၁၉၂။	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟယောဇနာပါဠိ၊	= မင်းကျောင်းဝါးချက် (ဝတ်ချက်) ဆရာတော် အရှင်သောမ (ဦးသာဆိုင်) ပြုစုသည်။ ^၁ ။
၁၉၃။	ကလျာဏဋီကာပါဠိ	= အရှင်ကလျာဏ ပြုစုသည်။
၁၉၄။	ပရမတ္ထသင်္ဂဟပါဠိ	= (၁၂၀၆-၁၃၀၁)ခုနှစ်တွင် ထင်ရှားသော တောင်ခွင် သာသနာပိုင်ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ (ဒီလစ်) အရှင်ဝိသုဒ္ဓသီလာစာရထေရ်ပြုစုသည်။
၁၉၅။	နမက္ကာရဋီကာ	= မင်းကျောင်း ဝါးချက်ဆရာတော် အရှင်သောမ ပြုစုသည်။
၁၉၆။	ပေဋကောပဒေသအဋ္ဌကထာပါဠိ	= မူလမင်းကွန်း ဇေတဝန်ဆရာတော် အရှင်နာရဒ ပြုစုသည်။ ^၂ ။
၁၉၇။	မိလိန္ဒပဉ္စာအဋ္ဌကထာပါဠိ	။
၁၉၈။	နမက္ကာရဋီကာ	= ဆဋ္ဌသံဂီတိ မဟာနာယက ညောင်ရမ်းဆရာတော် “ရာဇဂုဏ်တံဆိပ်” နှင့် “အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အရှင်ရေဝတထေရ် ပြုစုသည်။

၁။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နာ- ၁၅၇။
 ၂။ စစ်ကိုင်းသာသနာဝင်။ နာ- ၂၈၁။

စဉ် ကျမ်းစာအမည်

၁၉၉။ ကစွာယနတ္ထဒီပနီ

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခုနှစ်

= မန္တလေးမြို့၊ အနောက်ပြင် ဆင်တဲတိုက်သစ်
ဆရာတော် အရှင်ကုဏ္ဍိယထေရ် ပြုစုသည်။

❖ ဂန္ထဝင်မြောက်၊ မမြောက် ပါဠိစာပေတို့သည် ဖော်ပြရန် ခဲယဉ်းအောင်ပင် မြားမြောက်စွာလှကုန်၏။ ဤ၌ အမြွက်မျှပင် ဖော်ပြသည်ဟု ယူဆစေချင်ပေသည်။ အမြွက်မျှ ဖော်ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ဤမျှဖြင့်ပင် မြန်မာပြည်၏ ပါဠိဘာသာကို ရိပ်စားမိလောက်ပေပြီ။

ဘာသာသံသန္တန

ပါဠိဘာသာသည် သက္ကတ၊ အဒ္ဓမာဂမီ၊ သီဟိုဠ်ဘာသာတို့နှင့်လည်းဘာသာ တည်ဆောက်ပုံမှာ လွန်စွာ နီးစပ်သည်။ ယင်းသို့ နီးစပ်လျက်ရှိရာ အထက်တန်း ပါဠိစာပေသမားတို့ အလွယ်တကူ တိုက်ဆိုင် လေ့လာနိုင်ရန် “ပါဠိ၊ သက္ကတ၊ အဒ္ဓမာဂမီ၊ သီဟိုဠ်” တို့နှင့် အမြွက်မျှ နှိုင်းယှဉ်ချက် သံသန္တနပြုလုပ်အပ်သည်။

ပါဠိ	သက္ကတ	အဒ္ဓမာဂမီ	သီဟိုဠ်
အတ္ထ	အထိ	အဋ္ဌ	အဋ္ဌ
အာပန္န	အာပန္န	အာဝန္န	အာဝန်
ဥတ္တရိယ	ဥတ္တရိယ	ဥဝရိလ္လ	ဝယ်ရယ်လိ
ဥပါဟန	ဥပါဟနတ်	ဝါဟန	ဝဟန်
ဧက	ဧက	ဧက္က	ဧက်
ကတ	ကတ	ကဋ္ဌ=ကဋ	ကဋ္ဌ
ကတွာ	ကတွာ	ကဋ္ဌါ	ကောဋ္ဌ
ခုဇ္ဇ	ကုဗ္ဗ	ကုဇ္ဇ	ကုဒု
ဂဟပတိ	ဂဟပတိ	ဂါဟာဝဠှိ	ဂယ်ဟယ်ဝိ
ဂေါဋ္ဌိ	ဂေါဋ္ဌိ	ဂေါဋ္ဌိ	ဂေါဋ္ဌိ
စေတိယ	စဲတျ	စေယ	သယ်(စယ်)
တာလဝဏှ	တာလဝန္တ	တာလဝေဏှ	တယ်ဝယ်ဋ္ဌ
တေလ	တဲလ	တေလ္လ	တေလ်
တိဋ္ဌတိ	တိပဋ္ဌတိ	ဒိဋ္ဌက္က	သိဋ္ဌိ
ညာယ	နျာယ	နာယ	နယ်ယ
ဥံသတိ	ဒေတိ	ဥသက္က	ဥသိ၊
ဒေဝကုလ	ဒေဝကုလ	ဒေဝဥလ	ဒေဝေါလ၊
နဂရ	နဂရ	နယရ	နိယရ=နိယရိ၊
ပဋ္ဌန	ပတ္တန	ပဋ္ဌဏ	ပဋ္ဌဏှ
ပဋိမာ	ပြတိမာ	ပဋိမာ	ပိဗျေမ
ပဋိဟာရ	ပြာတိဟာရ	ပဋိဟာရ	ပိဟေယ်ရ
ပရိဟိန	ပြဟိန	ပရိဟုန	ပရိဟုန်
ပါသာဏ	ပါမိဏ	ပါဟာဏ	ပဟာဏ

ဗျဿ	ဈာဿ	ဝဿ	ဝဂ
ဘာတာ	ဘြာတာ	ဘာဉ္ဇာ	ဗယံ
မတ	မ္ဘတ	မဉ္ဇ	မဉ္ဇေ
မုတ္တ	မူတြ	မူယ	မူ
ရတ္တိ	ရာတြိ	ရာဏ္ဏ	ရယံ
ဝတ္တတေ	ဝတံတေ	ဝဇ္ဇဏ္ဏ	ဝယံဋေ
ဝဿ	ဝဇိ	ဝါသ	ဝါ
သော	သး	သေ	သေ

ပါဠိနှင့် ပြာကရိတ် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

ပါဠိဘာသာနှင့် ပြာကရိတ်ဘာသာမှာလည်း မည်သို့မည်ပုံပြောင်းလွှဲပုံကိုပါဠိ စာပေသမားတို့ ရိပ်စားမိရုံ၊ ဂန္ထဂရုဒေါသရှောင်းရှား၍ အကျဉ်းမျှဓမ္မပဒစသည့်ပါဠိတော် အနည်းငယ်မျှဖြင့် တိုက်ဆိုင်ပြုအပ်သည်။

ပါဠိ

ပြာကရိတ်

- ❖ အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ၊
ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ၊
အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိ၊
ယေပမတ္တာ ယထာ မတာ^၁။
- ❖ ဥဋ္ဌာနေနပ္ပမာဒေန၊
သံယမေန ဒမေန စ။
ဒိပံ ကယိရာထ မေဓာဝိ၊
ယံ သြဃော နာဘိကီရတိ^၂။
အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊
ဥပ္ပါဒဝယဓမ္မိနော။
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊
တေသံ ဂူပသမော သုခေါ^၃။

- အပြမဒု အမတပဒ၊
ပြမဒု မုစုနော ပဒ။
အပြမိတ န မိယတိ၊
ယေ ပြမတယ ဓမုတု။
- ဥဋ္ဌာနေနအပြမာဒေန
သညမေန ဒမေန စ။
ဒိဝု ကရောတိ မေဓဝိ၊
ယဇေ နတိမရဒတိ။
အနိစ ဝတ သဃရ၊
ဥပဒဝယဓမ္မိနော။
ဥပ္ပတိ နိရုဇ္ဈတိ၊
တေမ ဥဝသမော သုဟော။

၁။ ဓမ္မ၊ ၁၆။ နေတ္ထိ၊ ၃၀။

၂။ ဓမ္မ၊ ၁၇။

၃။ ဒိ၊ ၂။ ၁၂၉။ ၁၆၁။ သံ၊ ၁။ ၃၉၈။

(၅၈) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

❖ ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျ၊ ဓမ္မံ သုစရိတံ စရေ။ ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမိံ စ ^၁ ။	ဥတိဋ္ဌ နပြမဇ္ဇေအ၊ ဓမ္မသုစရိတ စရိ။ ဓမ္မစရိ သုဟု သေအတိ။ အသမိံ လောကံ ပရိသက္က။
❖ ပမာဒမနုယဉ္ဇန္တိ၊ ဗာလာ ဒုမေဓိနော ဇနိ။ အပ္ပမာဒဉ္ဇမေဓာဝီ၊ ဓနံ သေဋ္ဌံ ရက္ခတိ ^၂ ။	ပြမာဒအနုယုဇေတိ၊ ဗလ ဒုမေဓိနော ဇန။ အပြမာဒ တု မေဓဝီ၊ ဓနဇေဋ္ဌံ ရဆတိ။
❖ ယော သဟဿံ သဟဿေန၊ သင်္ဂါမေ မာနုသေ ဇိနော။ ကေဉ္စ ဇေယျမတ္တာနံ၊ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုက္ကမော ^၃ ။	ဇော သဟဿံ သဟဿာဏံ၊ သံဂါမေ ဒုဇ္ဇေ ဇိဏော။ ဇေံ ဇိဏောဇ္ဇ အပ္ပါဏံ၊ သေသေ ပရမော ဇေ ^၂ ။
❖ သာခါ ဟိ ရက္ခော လဘတေ ပတိနုသာခံ ပန ခါဏုမဟု။ ဝါသေဋ္ဌိ ဘိက္ခာစရိယကါလော ^၄ ။	ပဟိတပုတ္တဿ တု နတ္ထိ ဝါသော၊ သမညံ၊ ဝါသိဋ္ဌ ဘိက္ခာယ ရိယာ ဣကာလော။ ဆိန္နာ ဟိ သာဟါဟိ တမေဝ ခါဏံ။ ^၄
❖ ဥစ္ဆိန္ဒသိနေဟမတ္တနော၊ ကုမုဒံ သာရဒိကံ ပါဏိနာ ^၅ ။ ဥပနိယတိ ဇိဝတမပ္ပမာယု ^၆ ၊ အစ္စေန္တိ ကာလာ တရယန္တိ ရတ္တိယော ^၇ ၊	ဝေါစ္ဆိန္ဒ သိဏောဟမပ္ပဏော၊ ကုမုယံ သာရဏုယံ ပါဏိယံ။ ^၅ ဥဝဏိဇ္ဇေဉ္စိ ဇိဝိယမပ္ပမာယံ၊ ^၆ အစ္စေန္တ ကာလော တုရန္တိ ရာဏုယော။ ^၇

၁။ ဓမ္မ၊ ၃၈။
၂။ ဓမ္မ၊ ၁၇။ သေဋ္ဌံ ရက္ခတိ။ ၁၅၇-၈။
၃။ -----
၄။ ဓမ္မ၊ ၂၈။
၅။ ဥတ္တရဇ္ဈယန။ ၉-၃၄။
၆။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၂။
၇။ ဥတ္တရဇ္ဈယဏ။ ၁၄-၂၉။
၈။ ဓမ္မ၊ ၅၄။
၉။ ဥတ္တရဇ္ဈယဏ။ ၁၀၊ ၂၈။
၁၀။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၅၃။
၁၁။ သံ၊ ၁။ ၃။ ၆၂။

မာဂဓိဘာသာ

ယခု ‘မာဂဓိဘာသာ’ဟုခေါ်သော ပါဠိဘာသာမဟုတ်သည့် အလွန်ရှေးကျသောအခါက မဂဓအရပ် မဂဓတိုင်း၌ ပြောဆိုသုံးနှုံးသော ပြာကရိတ်ဘာသာသည် မာဂဓိဘာသာမည်၏။ ယင်းဘာသာဖြင့် ယုတ်ညံ့ သောသူများ၊ တိုင်းတစ်ပါးသားများ၊ ဂျိန်းဘာသာဝင် သူတော်စင်များ၊ မြို့စောင့်များ၊ အလုပ်သမားတို့ ပြောဆိုကြ၏။^၁ ။

ယင်းဘာသာ၌ အကာရန္တပုလ္လိင်ကေဝုဏ်၌ ပေစွည်း ဇ-ဝိဘတ်သက်၍ ဇေ၊ မေ၊^၂ ပုလိ၊^၃ စသည်ဖြင့်နေ၏။ နပုလ္လိင်၌လည်း ၎င်း ဇ-ဝိဘတ်၊ ဇ-ပေစွည်းဖြင့် အရှိများ၏။ ဝေလေ^၄ သက္ကတဘာသာ၌ ရ-အက္ခရာ ရှိသောနေရာများ၌ မာဂဓိဘာသာ၌ လ-အက္ခရာဖြင့်ချည်း ရှိ၏။ နလေ၊ ကလေ^၅ စသည်တည်း။

အဒ္ဓမာဂဓိဘာသာ

အလွန်ရှေးကျသော ဂျိန်းဘာသာဝင်တို့၏ စာပေများကို မှတ်တမ်းတင်ရာဘာသာသည် အဒ္ဓမာဂဓိ ဘာသာဖြင့်သည်။ A.D-၁-ရာစုလောက်က ဂျိန်းဝါဒီတို့သည်-

၁။ သေတမ္မရ(ဇေတမ္မရ)

၂။ ဒိဂမ္မရ (ဒိဂမ်ဗရ) ဟူ၍ ၂-ဂိုဏ်းရှိ၏။ ယင်း ၂-ဂိုဏ်းလုံးတို့၏ ဘာသာရေး ကျမ်းစာများကို ဇဲနသိဒ္ဓန္တ၊ (=ဂျဲနသိဒ္ဓန္တ) အာဂမ-ဟုခေါ်၏။ ဂျိန်းဝါဒ၌ ကျမ်းစာနှင့်စပ်၍ ဝါဒကွဲများလည်း တော်တော် များများရှိလေသည်။ အာစာရင်္ဂ၊ သုတြတင်္ဂ-အစရှိသော အင်္ဂါ ၁၂-ပါးကို ပင်မကျမ်းစာများအဖြစ် အားလုံး ယူကြ၏။ သေတမ္မရဂိုဏ်းတို့၏ ကျမ်းများမှာ- အင်္ဂ-၁၂+ဥပင်္ဂ-၁၂+ ပကိဏ္ဍတ-၁၀+ ဆေဒသုတ္တ- ၆+တေဝသုတ် သို့မဟုတ် တနိကျမ်းဂန်-၂+ မူလသုတ်-၄+အားလုံးပေါင်း အာဂမဂန္ထ ၄၆-ကျမ်းအဖြစ် ယူကြ၏။^၆ ။

ဂျိန်းမဟာရာဇ်

သေတမ္မရဂျိန်းဝါဒီတို့၏ ဘာသာကျမ်းများမှာ အဒ္ဓမာဂဓိလက္ခဏာရှိသော မဟာရာဇ်ဘာသာဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ယင်းကို “ဂျိန်းမဟာရာဇ်” (=ဇဲမဟာရာဇ်)ဟု ခေါ်သည်။ ဂျိန်းမဟာရာ ဇ်ကျမ်းများ၌ ဂျိန်းတပည့်တို့၏ စရိတာပဒါန်များ များစွာသော ဝိစိတြကထာများ-စသည် ပါဝင်၏။^၇ ။

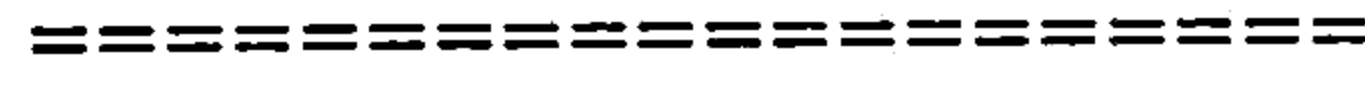
၁။ ပြာက္ခတသဂြဟယ၊ ၁၀။
၄။ ဝဲရမ်၊သံ။

၂။ ဇမ၊ မေမ သံ၊
၅။ နရ၊ ကရ၊ သံ။

၃။ ပုရုး၊သံ။
၆။ ပြာက္ခတသဂြဟယ။

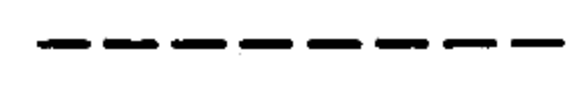
ပါဠိ, သက္ကတ, အဒ္ဓမာဂမီ, မဟာရာ   (၄)ဘာသာ နှိုင်းယှဉ်ချက်

ပါဠိ	သက္ကတ	အဒ္ဓမာဂမီ	မဟာရာပီ
---	-----	-----	-----
ပရိဝါရ	ပရိဝါရ	ပရိယာလ	ပရိအာလ
စရဏ	စရဏ	စလဏ	စလဏ
ပဝိသတိ	ပြဝိဓတိ	ပဝိသက္က	ပဝိသက္က
လောက	လောက	လောဂ	လောအ
မဟိပါလ	မဟိပါလ	မဟိဝါလ	မဟိအာလ
ပဋိမာ	ပြတိမ	ပဋိမာ	ပဋိမာ
တိတ္ထကာရ	တိထိကာရ	တိတ္ထသာရ	တိတ္ထအရ
နဂရ	နဂရ	နယရ	ဏအရ
ပဇာပတိ	ပြဇာပတိ	ပယာဝဏ္ဍိ	ပအာအက္က
မဒန	မဒန	မယဏ	မအဏ
ယုဂလ	ယုဂလ	ဇုယလ	ဇုယလ
ရာဇာ	ရာဇနိ	ရာယာ	ရာအာ
ပိတု,ပိတာ	ပိတ္ထ	ပိယာ	ပိအာ

ဂျိန်းသော်ရသေနီ

ဒီဂမ္မရဂျိန်းဘာသာဝင်တို့၏ ဘာသာများကို မှတ်တမ်းတင်ရာဘာသာသည် သော်ရသေနီ ဘာသာ (ခေါ်ရသေနီ) ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်သဖြင့် ဂျိန်းသော်ရသေနီ(=ဇဲ ဂေါ်ရသေနီ)ဟု ခေါ်သည်။

ဂျိန်းဘာသာဝင်တို့၏ မူလဘာသာဖြစ်သော အဒ္ဓမာဂမီဘာသာကို သိသာရုံ စိစစ်အပ်ပေသည်။ သက္ကတ,ပါဠိတို့၌ က-ဖြင့်ရှိရာတွင် အဒ္ဓမာဂမီ၌ ဂ-ဖြင့် ရှိသည်။ ဒါရက= ဒါရဂ၊ လောက= လောဂ၊ အာက္ကတိး=အာဂိက္ခိ။ တစ်ချို့သောပုဒ်များ၌ ဒ-အက္ခရာ မပါပဲရှိတတ်၏။ ဥဒါရ=ဥအာရ, ပဒက္ခိဏ, ပဒက္ခိဏ=ပယာဟိဏ၊ ပါဠိ၌ ပ-အက္ခရာနေရာ ဝ-အက္ခရာဖြင့်ရှိတတ်သည်။ ဥပါသက, ဥဝါသဂ, ဂ္ဂဟပတိး, ဂါဟာဝဏ္ဍိ, ဇမ္ဗုဒ္ဓိပမ်=ဇမ္ဗုဒ္ဓိ ဝံ၊ ဤဓာန်အတွဲ ၁-နောက်ပိုင်းတွင်မှ အဒ္ဓမာဂမီအဘိဓာန် ရရှိသဖြင့် တစ်ချို့ပုဒ်များကို တိုက်ဆိုင်ရာ အကျယ်မရေးတော့ပြီ။

ပါဠိ, သက္ကတ, သော်ရသေနီ

(၃)ဘာသာ နှိုင်းယှဉ်ချက်

ပါဠိ	သက္ကတ	သော်ရသေနီ
အတိသီယံ	အတိသီဩ	အဒိသိဋ္ဌံ
အတုလိတံ	အတုလိတံ	အတုလိဒံ
အညထာ	အနုထာ	အဏ္ဏဓာ
အညာဒိသော	အနုဒဇး	အဏ္ဏာဒိသော
အပုဗ္ဗံ	အပုဝ	အဝရဝံ, အဥဝဝံ
အဇ္ဈကော	အဇိကော	အဇ္ဈအာ
အဝတ္ထာ	အဝဿ္ဗာ	အဝိတ္ထာ
အစ္ဆရိယံ	အာဇ္ဈယံ	အစ္ဆဉ္ဇာအံ
က္ကဝ	က္ကဝ	က္ကအ
က္ကဟ	က္ကဟ	က္ကဓ
ဥဋ္ဌိတံ	ဥတ္ထိတံ	ဥတ္ထိဒံ
ဧတ္တာဝတာ	ဧတာဝတ်	ဧတ္ထိအံ
ဇေ	ဇေ	ဇေဝ, ယဇေ
ခဏော	ကုဏး	ခဏး
ခါရံ	ကွာရံ	ခါရံ
ကတံ	ကထံ	ကဓံ
ခလု	ခလု	ကခု
ဂဏိကာ	ဂဏိကာ	ဂဏိအာ
တထာ	တတာ	တဓာ
ဒုဟိတိကာ	ဒုဟိတ္တကာ	ဒုဟိဒိအာ ^၁

၁။ အမြောက်မျှပြသည်၊ အကျယ်ကို ၇၂-၇၃တွင်ကြည့်။

ပဲသာစီဘာသာနှင့် စူလိကပဲသာစီ

ပေသာစီ(ပဲခါစီ)ပြာကရိတ်နှင့် ယင်းသုံးနှုန်းရာနှင့်စပ်၍ အယူဝါဒအမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေသည်။ တရ်နလိနှင့် သဇ္ဇန်ကောနော( )ပညာရှိတို့က ပဲသာစီပြာကရိတ်ဘာသာသည် ဣန္ဒြိယအလယ်ပိုင်း ဝိဇ္ဇာတောင်၏ တောင်ဖက် ဒေသတို့ပြောဆိုသော အရိယဘာသာဟု ဆိုကြသည်။

ဂရေရ်ဆန်( )ပညာရှိကမူ ဘာရတမြောက်ပိုင်း၊ အနောက်မြောက်ပိုင်းနေသူ ဂကယန်လူမျိုးနှင့် ယဝနလူမျိုးတို့ကို ဝိခါစဟု ခေါ်၏။ ယင်းသို့ ခေါ်ကြကြောင်းမှာ ၎င်းတို့သည် သားစိမ်း ငါးစိမ်းတို့ကို စားကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ ပြောသောဘာသာသည် ပဲသာစီမည်၏ဟုဆို၏။

၎င်းပြင် အိန္ဒိယအနောက်မြောက်ပိုင်းသည် ပိသာစလူမျိုးတို့၏ မူလဌာနဖြစ်၏။ ကာလကြာမြင့်သော အခါ အိန္ဒိယဒေသများစွာတို့၌ ပြန့်နှံ့ကြကုန်၏။ ၎င်းတို့မှာ အိန္ဒိယ အနောက်မြောက်ပိုင်းရှိ ကပိရီ၊ သွာတ်= မိဋ္ဌိယာဝတ၊ စိတြာလ်၊ ဂိလ်ဂိတ်-စသော အရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ၎င်းအရပ်ရှိ လူမျိုးတို့ ပြောသောဘာသာသည် ပဲသာစီမည်၏ဟု ဆို၏။ ၎င်းပဲသာစီဘာသာမှ စူလိကပဲသာစီဘာသာလည်း ကွဲပြားလျက်ရှိသေး၏။ ယင်းသမိုင်းများကြည့်။

ပဲသာစီဘာသာ သုံးသောအရပ်များ

လက္ခမိခရ၏ ဆဘာသာစနိကာ၌ ပဲသာစီဘာသာပြောကြသော ပိသာစလူမျိုးတို့၏နေရာကို-
ပါဏ္ဍု တေတယ ဗာဟလိက၊ သီဟနေပါလကုန္တလား။
သုဓေပဏတောဇဂါန္ဓာရ၊ ဟဲဝကန္ဓောနောသ္မထိ။
ဧတေပိ ဂါစဒေဂါး သျသ္မဒ္ဒေဂျသ္မဒ္ဒါဏောဘာဝေတ်။
ပိဂါစဇာတမထဝါ ပဲသာစီဒွယမုစ္စတေ။ ဟူသောဂါထာဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

ပဲသာစီဘာသာ ပဓာနလက္ခဏာများကို သာမန်စိစစ်ခြင်း

သက္ကတဘာသာ၌ ဇူသည် ပဲသာစီဘာသာ၌ ည-ဖြစ်၏။

ပုံစံများ	သက္ကတ	ပဲသာစီ
-----	-----	-----
	ပြဇ္ဇ	ပညာ
	သံဇ္ဇ	သညာ
	သဝဇ္ဇ	သဝ္ဂညော
	ဝိဇ္ဇာဇ္ဇ	ဝိညာဏံ

ရာဇသဒ္ဒါကို အချို့ဝိဘတ်များနှင့် ရုပ်ပြီးသောအခါ ဇူ-သည် ဝိကပ်အားဖြင့် စိညာဖြစ်၏။

ပုံစံများ

သက္ကတ

ရာဇာ
ရညာ
ရာစိန္ဒာ

ပဲသာစီ

ရာစိန္ဒာ
ရာဇာ
ရညာ

သက္ကတဘာသာ၌ နျ၊ ဣ-စသော သံယုတ်တို့သည် ပဲသာစီ၌ ည-ဖြစ်ကုန်၏။

ပုံစံများ

သက္ကတ

ကဗျကာ
အဘိမဇျား
ပုဏျကမ်

ပဲသာစီ

ကညာကာ
အဘိမညား
ပုညကမ္မ

၎င်းပြင် ပါဠိ၊ သက္ကတ၌ မုဒ္ဒဇ ဣ-အက္ခရာသည် ပဲသာစီဘာသာ၌ ဒန္တဇ န-အက္ခရာနှင့်ဖြစ်၏။
ပါဠိ။ ဂုဏဂဏယုတ္တော၊ သံ။ ဂုဏဂဏယုတ္တား၊ ပဲသာစီ။ ဂုနဂဏယုတ္တော၊
ကျန်အချက်အလက်အချို့ကို အောက်ပါ အနည်းငယ်သော နှိုင်းယှဉ်ချက်ဖြင့် သိနိုင်ပြီ။

သက္ကတ

ဒါမောဒရား
ပြဒေဇး
ပါဝိတိ
ဘဂဝိတိ
မဒန
ခေါဘတိ
ခေါဘန
ခရိန်
ဝိမမ
တူမိနး
ဟူဒယကမ်
ကုဠုမ္မကမ်

ပဲသာစီ

တာမောတရော
ပတေသော
ပဝဝတိ
ဘဂဝတ်
မတန
သောတတိ
သောတန
သသီ
ဝိသမ
တိသာနော
ဟိတပကံ
ကုကုမ္မကံ၊ ကုဠုမ္မကံ

(၆၄) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ပုဗ္ဗကာလကြိယာ၌ တွာ ပစ္စည်းကို တုနပြု၍ရှိ၏။ ဂန္ဓန၊ ရန္ဓန၊ ဟသိတုန၊ ပဋိတုန စသည်။
 တွာ-ပစ္စည်းကို ဒွါန၊ ထွါန-ပြုသောနေရာများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ နဒွါန၊ နထွါန၊ တဒွါန၊ တထွါန စသည်။

သက္ကတ	ပဲသာစီ
-----	-----
ဘာယံ	ဘာရိယာ
သ္မာနမ်	သိနာနံ
ကမ္မမ်	ကသဋ်
ဂိယတေ	ဂိယျတေ
ဒိယတေ	ဒိယျတေ
ပဠတေ	ပဋိယျတေ
ကြိယတေ	ကိရတေ
ယာဒ္ဒေ	ယာတိသ
တာဒ္ဒေ	တာတိသ
ကိဒ္ဒေ	ကေတိသ
ဤဒ္ဒေ	ဇေတိသ
ဘဝိဒ္ဒေ	ဘဝိတိသ
အဗျာဒ္ဒေ	အညာတိသ ၊

ပါဠိသက္ကတနှင့် စူလပဲသာစီ နှိုင်းယှဉ်ချက်

ပါဠိ	သက္ကတ	စူလပဲသာစီ
---	-----	-----
နဂရံ	နဂရမ်	နကရံ
ကိရိတဋ္ဌံ	ကိရိတဋ္ဌမ်	ကိရိတဋ္ဌံ
မေယော	မေဃး	မေခေါ
မဂ္ဂန	မင်္ဂဏး	မက္ကုနော
ဃမ္မ	ဃမိ	ခမ္မော
ရာဇာ	ရာဇာ	ရာဇာ
စစ္စရံ	ဇေရမ်	စစ္စရံ
ဇိမူတော	ဇိမူတး	စိမူတော
တလာကော	တဉ္ဇာဂမ်	တဋ္ဌာကံ
မဏ္ဍလံ	မဏ္ဍလမ်	မဏ္ဍလံ
မဓရံ	မဓရမ်	မထုရံ

ကျန်လက္ခဏာများ များသောအားဖြင့် ပဲသာစီနှင့်တူ၏။ ။

အပတြိဓ

အပတြိဓဘာသာသည်လည်း ပါဠိဆင်တူရိုးများဘာသာဖြစ်သည်။ သက္ကတဘာသာ ဥပဒေနှင့် မကိုက်ညီ မတူပဲ အပျက်အယွင်းများပါရှိသောဘာသာကို အပတြိဓဘာသာ ဟုခေါ်သည်။ အမှန်မှာ သရီရသတ္တိ ပျော့ညံ့ချို့တဲ့ခြင်း၊ မေးလျော့ ပျင်းရိဖောက်ပြန်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အစီရင်မှန်မှတစ်ပါး မမှန်မကန် ပြောဆိုအပ်သော ဘာသာစကားသည် အပတြိဓမည်ကြောင်း-

ဓရီရဓတ္တိဝဲကလျ-ပြမာဒါလသတာဒိတိး။

အနျထောစွာရိတား ဂဗ္ဗး အပစ္စိး ဣတိဣတိဥတား။ ဟူ၍ အပသဒ္ဒါ၏အနက်ကို ဖွင့်ပြချက်ဖြင့် သိရ၏။

အပတြိဓအမည်ကို အစောဆုံးတွေ့ရသည်မှာ A.D-၂-ရာစု မဟာပ-ပတာဂ္ဂလီ၏ ပါဏိနီ မဟာဘဿ၌ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းဘာသာ စတင်ခဲ့သည်မှာ ခရစ်ပေါ်ဦးစက ဖြစ်ကြောင်း ခန့်မှန်းကြ၏။ ၁၀-ရာစု၊ ၁၁-ရာစုတွင် အပတြိဓသမိုင်းများ ပေါ်လာသည်။

(၆၆) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်းသို့မရောက်သေးသော ဘာသာဟူသမျှသည် အပတြိဇ (ဘာသာပျက်-မမှန်ကန်သောဘာသာ)မည်၏။ ယင်းကို ဒေသီယဘာသာပင်ဟုခေါ်ကြောင်း ဝိဇ္ဇာမောတ္တရ-၌

ဒေ ဓေမု ဒေ ဓေမုဗ္ဗထတံဝိတိန္နံ၊
 နရကျတေ လက္ခဏတသ္မုဝတ္တုမ်။
 လော ကေပုသတ်သျာဒပတြဗ္ဗသံဗ္ဗံ
 ဇေယံ ဟိ တဒေ့ ဓဝိ ဒေါမိကာရမ်-၌ လာရှိသည်။

၎င်းဘာသာပြောဆိုရာ အရပ်ဒေသကို စိစစ်ရန်ခဲယဉ်း၏။ သို့ရာတွင် ဒွန်းစဏ္ဍား၊ နွားကျောင်းသား စသော-

အောက်တန်းစားပုဂ္ဂိုလ်များ ပြောကြကြောင်း လက္ခဏိဓာရာဆရာက-
 အပတြိဇသ္မုဟာမိ သျာဒါဘိရာဒိဝိရံစယး
 အပတြိဇသ္မုစဏ္ဍလ-ယဝနာဒိမုယုဇျတေ။^၁ ဟူသောဂါထာဖြင့် ဆို၏။

သက္ကတနှင့် အပတြိဇ နှိုင်းယှဉ်ချက်

အောက်ပါ သက္ကတနှင့် အပတြိဇ နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အပတြိဂဘာသာ သဘောသွားကို ရိပ်စားမိနိုင်ပေပြီ။

သက္ကတ	အပတြိဇ
-----	-----
အဒ္ဓါတံ	ကျေရီ
အချထာ	အနအဏ္ဏဟ
အချာဒ္ဒကး	အနွာဒိသော-အဝရာက္ကသော
အပတ္တန္ဒး	ဒဥဝဇော
အာပတ်	အာဝဏ္ဍိ
ဤဒုတ်	ဟေ
ဤဒုကး	အဤသော
ဥတ္တံ	ဝုတ္တံ
ကတံ	ကေမ, ကိမ, ကိဓ
ကိလ	ကိရ

၁။ ဂာဝုာဒဂယ၊ ၁။ ၃၆။

သက္ကတ

ကိန္နရ

ကုတး

ကုကြ

က္ကကဋ္ဌး

ကော်တုကံ

ကြိဉာ

တတး

တတြ

တထာ

တဒါ

တာဒ္ဒကံ

တာဒ္ဒကး

ဒိဝါ

တြံ

နဝံ

နဟိ

ပရံ

ပုနး

ပုထကံပုထကံ

ပြာယး

မာ

ယတြ

ယထာ

ယာဒ္ဒကံ

ယာဒ္ဒကး

ဝတံမ

ဝိဏာ

ဝိပတ်

အပတြိဂ

ကဉ္ဇိသော

ကဉ္ဇ, ကဟ

ကောတ္ထု

ဃပ္ပလော

ကောဠု

ခေဠု

တော

တောတ္ထု|တတ္ထု

တိမ, တိဟ, တိဓ

တော

တေဟ

တဉ္ဇိသော

ဒိဝေ

တြိဂ

နဝခး

နာဟိ

ပရ

ပုထု

ဇုအံဇုအံ

ပြုက္က-ပြုဿ-ပြာကုဗ္ဗ

မံ

ဇေတ္ထု,ယတ္ထု

ဇေမ, ဇိဟ, ဇိဓ

ဇေဟ

ဇဉ္ဇိသော

ဝစ္စ

ဝိဏု

ဝိဝက္က

(၆၈)

ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ပိဋကုတ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

သက္ကတ	အပတြိဂ
-----	-----
ဝိမဏ္ဍ	ဝုန္ဒံ
ဝိဗြဟ္မ	ဝဟိလ္လံ
သံပတ်	သံဝက္က
သမံ	သမာ
သဟ	သဟု°

ပါဠိ, သက္ကတ, အပတြိဂ, သီဟိုဠ် (၄)ဘာသာ

နှိုင်းယှဉ်ချက်

ပါဠိ	သက္ကတ	အပတြိဂ	သီဟိုဠ်
---	-----	-----	-----
အန္ဓကာရ	အန္ဓကာရ	အန္ဓာရ	အန္ဓရ
ဘဏ္ဍာဂါရ	ဘဏ္ဍာဂါရ	ဘဏ္ဍာရ	ဗန္ဓရ, ဗန္ဓယ်ရီ
ဘဂိနိ	ဘဂိနိ	ဘက္ကဏိ-ဗတိဏိ	ဗိဟိဏိ
ကို	ကိမ်	ကိမ	ကိမ
ဝါဏိဇ္ဇ	ဝါဏိဇ္ဇ	ဝဏိဇ္ဇ	ဝေဏောဒ
ကုမာရ	ကုမာရ	ကုမရ	ကုမရ
ဤဒိသော	ဤက္ခိဒ္ဓိ	အက္ကသေ	ဇေသေ
ကီဒိသော	ကီက္ခိဒ္ဓိ	ကက္ကသေ	ကေသေ
ကရောတိ	ကရောတိ	ကရက္က	ကရယိ
တာဝ	တာဝတ်	တာမ	တာမ
ပဋုတ္တံ	ပဋုတ္တံ	ပဗုပဏ္ဍ	ပဋုဝန်
မတ္တိ	မတ္တိ	မဋ္ဌိဋ္ဌ	မယ်ဋ္ဌိ°

ဆဘာသာ ပရမိဿရ

ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော သက္ကတ၊ ပြာကြိုဋ္ဌဘာသာ၊ အပတြိဇဘာသာ၊ ပဲသာစိဘာသာ၊ မာဂစိဘာသာ၊ သော်ရသေနီဘာသာများကို ပါဠိဘာသာ တတ်မြောက်သူတို့ များစွာတတ်သင့်ကြောင်း ပါဠိပညာရှင်များစွာတို့ ညွှန်ပြကြသည်။ ယင်းဘာသာ ၆-မျိုးတတ်သူကို ရှေးက သိဟိန္ဒြ ခေါ်ဆဘာသာပရမိဿရဘွဲ့(ပတာဟပရမေဂ္ဂရ) ရှင်ဘုရင်များက ပေးလေ့ရှိကြောင်း ယင်းဘွဲ့ကို ရာဟုလာသံဃရာဇာ ရရှိကြောင်း ဆိုကြသည်။

သံသ္မတံ ပြာ တဂ္ဂေ ဝါ-ပတြိ ခေါထ ပိရိစိကိ” ။

မာဂစိခေါရသေနီ စ၊ မဋ္ဌတာမိစ္ဆပြကိတ္တိတား။ ဟူသော- ဂါထာဖြင့်(၆) ဘာသာသရုပ်ပြ ဘာသာဖြင့်လည်း အကျဉ်းမှတ်သားခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာ အဘိဓာန်ဟူသော စကားလုံး၌ ပါဠိအရကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက် ဤမျှဖြင့် အဆုံးသတ်လိုက်ပေသည်။

မြန်မာ

တိပိဋက၊ ပါဠိမြန်မာ၊ အဘိဓာန်-ဟူသောစကား၌ တိပိဋကအရ၊ ပါဠိအရကို စိစစ်ပြီးနောက် မြန်မာအရကို စိစစ်ရန်ဖြစ်သော်လည်း ဤအဘိဓာန်ကြီးမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာတို့ သုံးစွဲမည်ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာသမိုင်း မြန်မာဘာသာကို အများ,အနည်း တတ်ကျွမ်းကြပြီးဖြစ်ရာ မြန်မာအရကို မစိစစ်တော့ပဲ အဘိဓာန်အရ၊ အဘိဓာန်သမိုင်း(၁) အဘိဓာန်အကြောင်းအရာကိုသာ ရေးသားစိစစ်ရပေမည်။

ဘုရားမပွင့်မီက အဘိဓာန်

အဘိဓာန်ဟူသည် ဆိုင်ရာဘာသာပုဒ်တို့နှင့် ယင်းတို့၏အဓိပ္ပါယ်သဘောသကန်တို့ကို သိုမှီးရာ သိမ်းဆည်းရာဖြစ်ပေသည်။ အလိုရှိသောစာပေသမား သုတေသီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းမှကြိုက်နှစ်သက်ရာ ပုဒ်ပဒ, အဓိပ္ပါယ်သဘောသကန်တို့ကို လေ့လာကြည့်ရှုမှတ်ယူ၍ စာပေဗိမာန်, စာပေအဖိုးတန်တို့ကို တည်ဆောက် ပြုစုကြရပေသည်။ ယင်းသို့ ပုဒ်ပဒတို့နှင့် ယင်းတို့၏သဘောသကန်တို့ သိုမှီးရာ အဘိဓာန်ကျမ်းမျိုးမှာ ဘုရားမြတ်စွာ မပွင့်မီအခါကပင်ရှိခဲ့ကြောင်း “တိဏ္ဍံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏျကေဋ္ဌဘာနံ” စသောစကား၌ နိဃဏျဟူသော စကားဖြင့်သိနိုင်ပေသည်။ ကောသခေါ်သော အဘိဓာန်ကျမ်း/စတင်ရာ “ဝေဒိကနိဃဏျ”မှ စခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။

၁။ ပြာက္ကတပြကာဓယ သိဟိန္ဒြနိဿနိဒါနိ။

(၇၀) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ယာသ်ကာစာရိန်ဆရာစီရင်သော နိရုတ္တိမည်သောကျမ်းတွင် နေယဏ္ဍုကဏ္ဍ၌ ဝေဒနှင့်စပ်သော စကားများကို အဘိဓာန်အသွင်တပေါင်းတည်း စုစည်းဖော်ပြထားလျက် ရှိပေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ဖော်ပြရပါလျှင် ညဉ့်ပရိယာယ်“ရာတြိနာမ”များကို စီစဉ်ဖော်ပြထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဣတိ ဩ ယော ဝိ ဂတိ ရာတြိနာမာနိ နိယဏ္ဍုကျမ်း၌ ကြိယာပုဒ်များမပါပဲ နာမ်ပုဒ်နှင့် နိပါတ်မျှသာ ပါဝင်ကြောင်း S.K.S ၌ ဖော်ပြသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ သက္ကတအဘိဓာန်များ

အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ဘာသာများမြောက်စွာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအမြဲတေများ စုဝေးရာဌာနဖြစ်သည့် အလျောက် စာပေယဉ်ကျေးမှုတွင် ပါဝင်သော သက္ကတအဘိဓာန်များစွာတို့၏ ပေါ်ထွန်းစုဝေးရာဖြစ်သည်။ နှောင်းဆရာတို့သည် ယင်းအဘိဓာန်တို့ကို မှီငြမ်းပြုနည်းယူ၍ အဘိဓာန်ခေါ် ကောသကျမ်းများစွာကို ပြုစုကြ ပေသည်။

ရှေးအဘိဓာန် (၃)ကျမ်း

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ အလွန်ရှေးကျသော အဘိဓာန် (၃)ကျမ်းရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- ၁။ ဝါစသွတိဆရာ၏ သဒ္ဒါဏ္ဍဝအဘိဓာန်၊
- ၂။ ဝျာမိဆရာ၏ ဥတွလိနီအဘိဓာန်၊
- ၃။ ဝိကြမာဒိတျဆရာ၏ သံသာရဝတ္ထအဘိဓာန်-တို့ဖြစ်ကုန်၏။

သို့ဖြစ်ကြောင်း ဟာရာဝလိကောသ-၌
ဓမ္မာဏံ ဥတွလိနီ၊ သံသာရဝတိ ဣတျပိ။
ကောဓိ ဝါစသွတိ၊ ဝျာမိ- ဝိကြမာဒိတျနိမိတား ။

ဟူသောဂါထာဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ယင်းအဘိဓာန်တို့သည် နောက်နောက်အဘိဓာန်တို့၏ ရှေ့သွားလမ်းညွှန် သဖွယ် ဖြစ်ကုန်သည်။ အိန္ဒိယ၌ရှိခဲ့ဘူးသော ကောသခေါ် အဘိဓာန်ကျမ်းတစ်ချို့ကို သဠိကာမရကောဓ နိဒါန်း၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

- ၁။ အဇယအဘိဓာန်
- ၂။ အနေကထိဓနိမဉ္ဇရီအဘိဓာန်
- ၃။ အဘိဓာနစိန္တာမဏိ(ဟဲမစန္ဒြက္ကတး)
- ၄။ အဘိဓာနမာလာ

- ၅။ အမရဒတ္တ
- ၆။ အမရမာလာ(အမရသီဟက္ခတာ)
- ၇။ အရုဏး
- ၈။ ဣန္ဒြေကောဓး
- ၉။ ဥတုလိနီ
- ၁၀။ ဦဗ္ဗဝိဝေက
- ၁၁။ ကောက္ခရကောဓး (ဇဲနပုရပေါတ္တမဒေဝက္ခတး)
- ၁၂။ ကလိဂ်း
- ၁၃။ ကလ္ပတရး
- ၁၄။ ကလ္ပဒူး(ကေဂဝက္ခတး)
- ၁၅။ ကာတျး
- ၁၆။ ကာတျာယနး
- ၁၇။ ကောဓသာရး
- ၁၈။ ဂဂီဓရး
- ၁၉။ ဂေါဝမ်နကောဓး
- ၂၀။ စန္ဒြေကောဓး
- ၂၁။ စရကကောဓး
- ၂၂။ တာရပါလး
- ၂၃။ တြိကာဏ္ဍဓေမး(ဇဲနပုရပေါတ္တမဒေဝက္ခတး)
- ၂၄။ တြိဝိကြမး
- ၂၅။ ဒါမောဒရကောဓး
- ၂၆။ ဒုဂ်ကောဓ
- ၂၇။ ဒေဓိကောဓး
- ၂၈။ ဒွိရူပကောဓး
- ၂၉။ ဓနံဇယး
- ၃၀။ ဓနပါလး
- ၃၁။ ဓန္တန္တရိး
- ၃၂။ ဓရဏီကောဓ(ဓရဏီဒါသက္ခတး)
- ၃၃။ ဓမ်ဒါသး
- ၃၄။ နာနာထိဝ္ဗနိမဉ္ဇရီ

(၇၂)

ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

- ၃၅။ နာနာထိရတနာမာလာ(ဘာညွှန်တော်)
- ၃၆။ နာမနိဓာနမ်
- ၃၇။ နာမမာလာ
- ၃၈။ နာမလိဂါနုဓါသနမ်(အမရသီဟကရတမ်)
- ၃၉။ ပဒရတနာဝလိ
- ၄၀။ ပါလကောဇး
- ၄၁။ ပုဒ္ဂလကောဇး
- ၄၂။ ဘဋ္ဌမလ္လး
- ၄၃။ ဘရတမာလာ
- ၄၄။ ဘာဂုရိကောဇး
- ၄၅။ ဘုဂ္ဂကောဇး
- ၄၆။ ဘောဂိန္ဒရကောဇး
- ၄၇။ မခံကောဇး
- ၄၈။ မဟိပကောဇး
- ၄၉။ မာဓဝကောဇး
- ၅၀။ မုကုဋ္ဌး
- ၅၁။ မုတ္တာဝလိ(ကြီးရေကွဲတာ)
- ၅၂။ မုနိကောဇး
- ၅၃။ မေဒိနီ
- ၅၄။ ယာဒဝ
- ၅၅။ ရတနကောဇး
- ၅၆။ ရတနမာလာ(ဒဏ္ဍာဝိနာထောပနာမကဏ္ဍရုဂပ္ပကွဲတာ)
- ၅၇။ ရတနမာလာ(ဟလာယုခေကွဲတာ)
- ၅၈။ ရန္တိဒေဝး
- ၅၉။ ရဘသး
- ၆၀။ ရာဇဒေဝး
- ၆၁။ ရာဇမုကုဋ္ဌး
- ၆၂။ ရုဒြကောဇး
- ၆၃။ ဝရရစိ
- ၆၄။ ဝါစသ္မတိ
- ၆၅။ ဝိကြမာဒိတျး

- ၆၆။ ဝိဇ္ဇကောဇး
- ၆၇။ ဝိဇ္ဇပြကာဇး
- ၆၈။ ဝိဇ္ဇရူပး
- ၆၉။ ဝိဇ္ဇလောစနး
- ၇၀။ ဝဲဇယန္တိ
- ၇၁။ ဝေါ(ဗော)ပါလိတး
- ၇၂။ ဝျာဓိး
- ၇၃။ ဓမ္မဒရတန္တာဝလိ(မထုရေဓက္ကတာ)
- ၇၄။ ဓမ္မာဏိဝး
- ၇၅။ ဓမ္မာထိစိန္တမဏိး
- ၇၆။ ဓါဓူတ
- ၇၇။ ဓုဘာကံး
- ၇၈။ သံသာရဝတံး
- ၇၉။ သဇ္ဇနကောဇး
- ၈၀။ သင်္ဂိဓရး
- ၈၁။ သာဟသာကံး
- ၈၂။ သုဓာ
- ၈၃။ သုဘူတိကောမး
- ၈၄။ သောမနန္ဒိး
- ၈၅။ ဟရကောဇး
- ၈၆။ ဟာရာဝလိ(ဇေနပုရုမေါတ္တမ ဒေဝက္ကတာ)

ဖေါပြပါကောသခေါ် အဘိဓာန်ကျမ်းစာများ စာရင်းသည် ခရစ်နှစ် ၁၉၀၇-မတိုင်မီက စာရင်း ဖြစ်ကြောင်း စာအုပ်ရိုက်ရာ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်ဖြင့်မှန်းဆ၍ သိနိုင်၏။ ၁၉၀၇-ခုမှ ဤဘက် တိုးတက်လာသော နှစ်များစွာအတွင်း အဘိဓာန်ကျမ်းများ မည်မျှ ပေါ်ပေါက်ဦးမည်ကို ပညာရှင်တို့ မှန်းဆနိုင်ပေမည်။

အသုံးများသော အမရကောသအဘိဓာန်

ယင်းသို့ မြားမြောက်စွာသော သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်းများအနက် အကောင်းဆုံးအောင်ပန်းကို လှမ်းယူ ခဲ့သောအဘိဓာန်မှာ အမရသီဟဆရာ၏ နာမလိင်္ဂါနုဓါသနမည်သော အမရကောသအဘိဓာန်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ပါဠိအဘိဓာန်များကို ပြုစုရာ၌ပင် များစွာ အားကိုးပြုရသော အဘိဓာန်ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်း

(၇၄) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အမရကောသဌ်-

၁။ ပြထမကဏ္ဍ

၂။ ဒွိတိယကဏ္ဍ

၃။ တတိယကဏ္ဍ-အားဖြင့် ၃-ပိုင်း ၃-ကဏ္ဍရှိသည်။

ယင်း ၃-ပိုင်းတွင် ပြထမကဏ္ဍ၌ သွင်ဝင်၊ ဝျောမဝင်၊ ဒိင်္ဂဝင်၊ ကာလဝင်၊ မိဝင်၊ ဓမ္မာဒိဝင်၊ နာဠဝင်၊ ပါတာလဘောဂိဝင်၊ နရကဝင်၊ ဝါရိဝင်-အားဖြင့် ၁၀-ဝင်ရှိပြီး ဂါထာပေါင်း ၃၀၀-ရှိလေသည်။

ဒွိတိယကဏ္ဍ၌-ဘူမိဝင်၊ ပုရဝင်၊ ခဲလဝင်၊ ဝနော်မမိဝင်၊ သိဟာဒိဝင်၊ မနုဗျဝင်၊ ဗြဟ္မဝင်၊ ကွတြိယဝင်၊ ဝဲဗျဝင်၊ ရူဒြိဝင်-အားဖြင့် ၁၀-ဝင်ပါရှိ၍ ဂါထာပေါင်း ၇၄၅-ဂါထာ ရှိပါသည်။

တတိယကဏ္ဍ၌- ဝိဇ္ဇေယျနိဗ္ဗာန်ဝင်၊ သံကိဏ္ဍိဝင်၊ နာနာထိဝင်၊ အဗျယဝင်၊ လိဂါဒိသံဂြဟ-အားဖြင့် ၄-ဝင်ရှိပြီး ဂါထာပေါင်း ၄၈၇-ဂါထာ ပါရှိသည်။

အားလုံးဂါထာပေါင်းမှာ ၁၅၃၂-ဂါထာဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းကျမ်းသည် B.E ၁၇၀၇-တွင် သီဟိုဠ် နန်းတက်သော ပရက္ကမဗာဟုမင်းကြီးလက်ထက် အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်သည် ယင်းကိုအမှီပြု၍ အဘိဓာနပုဒ္ဒိပိကာ ရေးသားသည်ကိုထောက်၍ သာသနာနှစ် ၁၇၀၇-ခုထက်စော၍ပေါ်သော ကျမ်းဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။ ။

အဘိဓာနကောသကျမ်း

သီဟိုကျွန်း၌ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ-စသည်တို့မပေါ်မီက “အဘိဓာနကောသ” ခေါ် အဘိဓာန်ကျမ်းလည်းရှိခဲ့ကြောင်း သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ ပဋိပတ္တိအဖွဲ့၌ “ပဋိပတ္တိဒေသေ သဗ္ဗာတဝတ္ထံ ပဋိပတ္တိ “ပဋိပတ္တိကောသေယျဝိသေသော” တိ ဟိ အဘိဓာနကောသေ ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုရာ၌ အဘိဓာနကောသေ-ဟူသောစကားဖြင့် သိနိုင်၏။ ။

အဘိဓာနပုဒ္ဒိပိကာ

အဘိဓာနပုဒ္ဒိပိကာကျမ်းသည် ပါဠိပိဋကတ်နှင့်တကွ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို ဖွဲ့စည်း၍ အမရကောသကျမ်းကို မှီငြမ်းပြု၍ ရေးသားသောကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းအပိုင်း ဝပ်ဖွဲ့ပုံတို့မှာ အမရကောသနှင့် ဆင်တူ၏။ အမရကောသ၌ သွင်ဝင်ရှိရာ အဘိဓာနပုဒ္ဒိပိကာ၌ သဂ္ဂဝင်-ဟုဖြစ်၏။ ကျန်စိစစ်ချက်များ (မဟာဝိသုတာရာမ နိကာယသာသနာဝင် ကျမ်းဦးမှတ်ဖွယ်၌ရှုပါ။)

၁။ အဘယာရာပထရာတော်၏ အမရကောသနိဿယနိဒါန်း။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၈၅။ ၃။ ဝိသုတာ၊ ၉၃-၉၄။

အခြံအရံကျမ်းများ

ယင်းအဘိဓာနပုဒ်ပိကာကျမ်း၏ အခြံအရံဖြစ်သောကျမ်းများလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်၌ နိဿယဟောင်းနှင့် ကဋ္ဌတ္တရမြို့၊ ဝသကဒုဝရွာဇာတိ ၁၈၃၅-၁၉၁၇-တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော အရှင်သုဘူတိထေရ်သည် သီဟိုဠ်၊ အင်္ဂလိပ် ၂-ဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်၍ သာမန် ရေးသားရိုက်နှိပ်စေခဲ့သော ကျမ်းစသည်တို့ ဖြစ်သည်။ အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသုစိကျမ်းကိုလည်း စတုရင်္ဂဗလအမတ်၏ အဘိဓာန်ဋီကာကို အမှီပြု၍ ယင်းမထေရ်ပင် စီစဉ်ခဲ့သည်။^၁ ။

သီဟိုဠ် နာမာဝလိအဘိဓာန်များ

B.E. ၁၉၅၃-၂၀၀၅-တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း ဇယဇနပုရ= ကောဠေမြို့၌နန်းတက်သော ဆဋ္ဌမ ပရက္ကမဗာဟုမင်းလက်ထက် ၎င်းမင်း နန်းစံ ၁၀-နှစ်တွင် နတ်လုတုနသာမည်သော အမတ်ပညာရှိ ရေးသားခဲ့သော နာမာဝလိအဘိဓာန်တစ်စောင်လည်း ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းကျမ်းနောက် နာမာဝလိအဘိဓာန် ကျမ်းသစ်များ ပေါ်ထွန်းသဖြင့် ၎င်းကျမ်းကို ပုရာဏနာမာဝလိ-ဟုခေါ်သည်။ နောက်ပေါ် နာမာဝလိအဘိဓာန် သစ်များမှာ ရောဟနတိုင်း မာတရမြို့၊ အရှင်ရတနထေရ်၏ နာမာဝလိအဘိဓာန်နှင့် မာတရမြို့၊ ကဝိ ကုလတိလ၏ နာမာဝလိအဘိဓာန် စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။^၂ ။

၎င်းပြင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ဝိဇယ၊ ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝ၊ အဘယ-အစရှိသော မင်းတို့၏ နာမည်များကို အက္ခရာစဉ်၍ အကြောင်းအရာအချုပ်ကိုပြဆိုရာ ရာဇာဝလိ-မင်းစဉ်အဘိဓာန်လည်း ရှိသေးကြောင်း သိရ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်း ပါဠိအဘိဓာန်များ

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ပါဠိပညာရှင်တို့သည် ပါဠိအဘိဓာန်တို့ကိုပြုစု၍ စာပေသမားတို့ကို နှစ်သိမ့်စေခဲ့ရာ ၎င်းတို့ကို နာမည်မျှ ဖော်ပြရသော်-

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တထေရ် ၁၉၄၉-ခုနှစ်က ပြုစုခဲ့သော အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်ကျမ်း= (Concise Pāli-English Dictionary) အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တထေရ်သည်ပင် ၁၉၅၀-ခုနှစ်ကပြုစုခဲ့သော ပါဠိသီဟလအကာရာဒီယ ခေါ် ပါဠိသီဟိုဠ်အဘိဓာန် (Pāli-Sinhalese Dictionary)။ ၁၉၅၅-ခုနှစ်ကပြုစုခဲ့သော အင်္ဂလိပ်ပါဠိအဘိဓာန်(English-Pāli Dictionary) ဝိဒုရုပေါလဝိယတိဿထေရ် ၁၉၄၉-ခုနှစ်ကပြုစုခဲ့သော အင်္ဂလိပ်ပါဠိအဘိဓာန် (English-Pāli Dictionary)။

၁။ ဝိသုတာ၊ ၁၁၁-၁၁၂-ကြည့်။
၂။ Sinhalese Literature During the Kotteperiod. ၃၉၁-၃၉၃။

(၇၆) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

မောရဠာဝသာသနရတန ပြုစုသော ဝိနယကောဓယ = ဝိနည်းအဘိဓာန် (ဒုတိယတွဲ ရိုက်နှိပ်သက္ကရာဇ် ၁၉၅၈) ၁၉၆၀-ခုနှစ်တွင် ပေါ်ထွက်လာသော ကောသံဂေါဒဇာတိ အရှင်သီရိသုမေဓာမထေရ် ပြုစုသော အဋ္ဌကထာသုစိခေါ် ပါဠိအဘိဓာန်ကျမ်း၊ ၁၉၅၀-ခုနှစ်ကရိုက်နှိပ်ခဲ့သော အမ်-အေမစ္စတာဖာနန္ဒီပြုစုသော ကျောင်းသားကိုယ် ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန် (A Student's English-Pāli Dictionary) လန်ဒန် ပါဠိအသင်းမှ ထုတ်ဝေသော သီဟိုဠ်သား ပါဠိပညာရှိ ဂျီပီမာလလဆေကပြုစုသော ပါဠိနာမည်အဘိဓာန် - (Dictionary of Pāli Proper Names) စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

၎င်းပြင် ဝိဇ္ဇောဒယတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခဌာနမှူး အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အရှင်အာနန္ဒာမေတ္တေယျ၏ အဋ္ဌပုတ္တိ၌ အဘိဓမ္မကောဓ အဘိဓာန် ဝိဇ္ဇကောဓအဘိဓာန်ကျမ်းတို့ကိုလည်း အရှင်အာနန္ဒာမေတ္တေယျ ပြုစုကြောင်းတွေ့ရ၏။

၎င်းပြင် ခရာဇ်-၁၈၇၅-ခုနှစ်တွင် စတင်ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော ရှားပြည် စိန်ပီတာ စဘတ်မြို့မှ ပါမောက္ခကြီး များပြုစုသော ပါဠိ-ရှားဘာသာအဘိဓာန်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၇၅-ခုနှစ်တွင်ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော ဆရာကြီး ချစ်လ်ဒါး၏ ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်၊ ၁၉၂၁-၁၉၂၅-ခုနှစ်တွင် ဆရာကြီးရီးစ်ဒေးဗစ် ဦးစီးပြုစုသော P.T.S. အဘိဓာန်၊ ဒိန်းမတ်ပြည် သိပ္ပံပညာနှင့်စာပေဆိုင်ရာ တော်ဝင်ဌာနကပြုစုသော Acritical Pāli Dictionary, စစ်ပြီးခေတ်တွင် လန်ဒန် ပါဠိအသင်းမှပြုစုသော Pāli Tipiṭakam Conordance အဘိဓာန်၊ ၁၉၅၂-ခုနှစ်ကစတင်ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော ဂျာမန်ရဟန်းတော် ဉာဏတိလောက ပြုစုသော Buddhist dictionary ခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန် စသည်တို့လည်း ရှိကုန်၏။

မြန်မာပြည် ပါဠိအဘိဓာန်များ

မြန်မာပြည်၌လည်း ပါဠိအဘိဓာန်ကျမ်းများ တော်တော်များပင် ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ ရန်ကုန်မြို့ ဦးသာသနဓဇ စီစဉ်ပြုစုသော သီဟဋ္ဌအဘိဓာန်ကုဏ္ဍရာဝလိကျမ်း၊ မင်းကွန်း ဥဒုမ္မရချောင်ဆရာတော် အရှင်ပဏ္ဍဝံသထေရ်ပြုစုသော ပညတ်နက်အဘိဓာန်ကျမ်း၊ ၁၂၄၀-၁၃၀၁-တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော လယ်တီ ပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးပြုစုသော ပါဠိအဘိဓာန်ချုပ်ကျမ်း၊ ၁၂၃၉-၁၃၀၁-ခုနှစ်အတွင်း ထင်ရှားသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မစိုးရိမ်ဆရာတော် ဦးသောမာဘိသီရိ ပြုစုသော သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိအပိုင်း ၁၊ အတွဲ ၁၊ အဘိဓာန်၊ ၁၂၄၁-ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားတော်မူ၍ ယခုတိုင် သက်တော်ထင်ရှားရှိတော်မူသော အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု မစိုးရိမ်ဆရာတော် ဦးသူရိယာဘိဝံသပြုစုသော သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိ အပိုင်း ၂၊ အတွဲ ၁၊ အဘိဓာန်၊ ၁၂၄၅-၁၂၉၉-ခုနှစ်အတွင်းတွင် ပေါ်ထွန်းသော ဆရာတော် ဦးဉာဏပြုစုသော သဒ္ဒတ္ထရတနာ ဝလိအပိုင်း ၃၊ အတွဲ ၁၊ အဘိဓာန်၊ ၁၂၄၆- ၁၃၀၂-ခုနှစ်အတွင်းတွင် ပေါ်ထွန်းသောဆရာတော် ဦးရာဇိန္ဒြပြုစု သော သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိ အပိုင်း ၄၊ အတွဲ ၁၊ အဘိဓာန်၊ ၁၂၄၃-၁၃၁၀-ခုနှစ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော မန္တလေးအနောက်ပြင် ဝိသုဒ္ဓါရုံ-စည်ရှင်ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးကောသလ္လာဘိဝံသပြုစုသော ဝိသုဒ္ဓါရုံ ပိဋကတ်အဘိဓာန်၊ ဦးဟုတ်စိန် ဘိ-အေ-ဘိ-အယ်(လ်)ပြုစုသော ပဒတ္ထမဇ္ဈိယာ-ခေါ် ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်

ဗန့်ဂျီတိုက်ရွာသာရွာလျှင် မွေးဖွားရာဇာတိရှိသော အရှင်ဝရသမ္မောဓိပြုစုသော ဓာတုပစ္စယဒီပနီခေါ် အဘိဓာန်ကျမ်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက် စာပြင်မှူးချုပ် မဟာပညာဗလဆရာဉာဏ်ပြုစုသော ဓာတ် အဘိဓာန်-စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

မဟာဝိသုတာရာမတိုက်မှ အဘိဓာန်များ

ပခုက္ကူမြို့၌ ကျေးဇူးရှင် ဒီဃဒဿီ ရေစကြိုဆရာတော်ဘုရားကြီး အရှင်ဂန္ထသာရမဟာထေရ်သည် ၁၂၆၅-ခုနှစ်တွင် မဟာဝိသုတာရာမ ဝိဇ္ဇာယတနကြီးကို တည်ထောင်တော်မူ၍ နိကာယ် ၅-ရပ်၊ ပိဋကတ် ၃-ပုံကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတွဲဖက်၍ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ချပို့သောနည်းကိုထွင်ခဲ့ရာ ပခုက္ကူစာသင်နည်း သည် မြန်မာသာသနာဝင်၌ ထင်ရှားသည်။

မဟာဝိသုတာရာမ တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာအဘိဓာန်

ယင်းတိုက်၌ ယခုအခါ တိုက်အုပ်စာချအဖြစ်ဖြင့်ထင်ရှားသော မဟာဝိသုတာရာမ အဘိဓာန်အဖွဲ့၏ တာဝန်ခံဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယမထေရ်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက ပါဠိအဖွဲ့ဝင် ဂဏဝါစကပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ မဟာဝိသုတာရာမ တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးကို စတင်စုဆောင်း ရေးသားတော်မူခဲ့ ကြရာ စုပြီးသားပုဒ်ပင် ၂၀၀၀-ကျော်ခန့် ရရှိပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။ သို့ရာတွင် အရှင်အာဒိစ္စဝံသ၏ ပိဋကတ်အဘိဓာန်ကြီး ထွက်တော့မည်ဟု ကျေညာချက်ကို သိရသဖြင့် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ကြ၏။

မဟာဝိသုတာရာမ အင်္ဂလိပ်+ပါဠိအဘိဓာန်

ဤမဟာဝိသုတာရာမ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့ဝင် တစ်ပါးဖြစ်သော ပခုက္ကူသာသနာဝင် စသည်ကို ပြုစုသော ဓမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစက၊ ဘီ-အေ(ဂုဏ်ထူး) အရှင်ကေလာသသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌နေစဉ် မဟာဝိသုတာရာမ အင်္ဂလိပ်ပါဠိအဘိဓာန်အမည်တပ်၍ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးပေါင်း ၁-သောင်းကျော်ကို ပါဠိပရိယာယ် ဝေဝေဆာဆာဖြင့် ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စာမူများမှာ ယခုထိ စာအုပ်အဖြစ် မရောက်ရှိသေးချေ။

သမယန္တရနှင့်ယှဉ်၍ ပိဋကတ်ကို သာမန်စီစစ်ခြင်း

ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်မဟာကဿပအစရှိသော ပဌမသံဂါယနာတင်မထေရ်မြတ်တို့ သံဂါယနာ တင်တော်မူကြသောအခါ ဥဘတောဝိဘင်းမျှသာ သံဂါယနာတင်ခဲ့ကြသည်။ ခန္ဓကနှင့်ပရိဝါတို့မှာ နောက်နောက်သံဂါယနာတို့တွင်မှ ပါဝင်ကြသည်ဟု ဆရာတစ်ချို့တို့ ဆိုကြ၏။ သီဟိုဠ်သာသနာဝံသပြဒီပယ။

သိက္ခာပုဒ်ဥပဒေ ၁၅၀-ကျော်

ဘုရားမြတ်စွာသည် ဝိနည်းပိဋကတ်၌ ၂၂၇-သွယ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပညတ်တော်မူခဲ့ရာ “သာဓိကမိဒံ ဘန္တေ ဒိယဗုဒ္ဓိသိက္ခာပဒသတံ အန္တဒ္ဒမာသံ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆတိ” ဟူသော အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဝဇ္ဇိပုတ္တကသုတ်၊ အံ၊ ၁။ ၂၃၁-လာ ၁၅၀-ကျော် သိက္ခာပုဒ်ဟူသော စကားရပ်နှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ ဒိယဗုဒ္ဓိသိက္ခာပဒသတန္တိ ပဏ္ဏာသာဓိကံ သိက္ခာပဒသတံ။ တသ္မိံသမယေ ပညတ္တာနိသိက္ခာပဒါနေဝ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ” ဟူ၍ လာရှိသဖြင့် ဝဇ္ဇိပုတ္တကတို့ လျှောက်ထားစဉ်က ပညတ်တော်မူပြီး သိက္ခာပုဒ်ဥပဒေများကိုသာရည်ရွယ် ရည်ညွှန်းကြောင်း သိသာပေသည်။

မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိတော် အနဝသေသသိက္ခာပဒပဉ္စလည်း- ဉာတမေတံ မဟာရာဇ တထာဂတဿ ဣမသ္မိံ သမယေ ဣမေသု မနုဿေသု သာဓိကံ ဒိယဗုဒ္ဓိသိက္ခာပဒသတံ ပညပေတဗ္ဗံ ဘဝိဿတီ” တိ ၂ ဟူ၍ လာရှိပြန်သေး၏။ ထိုကိုစဉ်းစားပြန်လျှင် မိလိန္ဒဘုရင်နှင့် အရှင်နာဂသိန်တို့ခေတ် B.E.. ၅-ရာကျော် B.E. ၁၂၅-၉၅။ တနည်း B.C ၉၀-တိုင်အောင် ယင်း ၁၅၀-ကျော်သိက္ခာပုဒ် ဥပဒေတော် “ဒိယဗုဒ္ဓိ သိက္ခာပဒသတံ” ဟူသောစကား ထင်ရှားနေသေးခြင်းကို စဉ်းစားလျှင် မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိဆရာစကားသည် ထိုအင်္ဂုတ္တနိကာယ်လာစကားရပ်ကို မရည်ရွယ်ပဲ အာပတ်နာမည်မတတ်မူ၍ ကြည်ညိုဖွယ်အတွက် ပညတ် တော်မူအပ်သော သေဝိယသိက္ခာပုဒ် ဥပဒေတော် ၇၅-ပုဒ်မှ အကြွင်းသိက္ခာပုဒ် ဥပဒေတော် (၂၂၇+၇၅ =၃၀၂) တစ်ရာ့ငါးဆယ်ကျော်ကို ရည်ရွယ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

မဟာဝဂ္ဂနှင့် မဟာဝဋ္ဌ၊

ထေရဝါဒဂိုဏ်းသားတို့၏ ဝိနည်းပိဋကတ် မဟာဝဂ္ဂသည် မဟာယာနတို့၏ မဟာဝဋ္ဌ၊နှင့် ဆက်စပ် လျှက်ရှိလေသည်။ မဟာယာနတို့၏ မဟာဝဋ္ဌ၊နာမည်ကိုယူ၍ ထေရဝါဒီတို့က မဟာဝဂ္ဂဟူ၍ အမည် တပ်ကြောင်း အချို့ဆရာတို့ ယူကြ၏။ ယင်း ၂-ကျမ်းတို့၌ အချို့ဌာန အနည်းငယ်တို့၌တူ၍ မတူသောဌာနသာ များပြားလေသည်။ မဟာဝဋ္ဌ၊သည် ပို၍ရှေးမကျသောကြောင့် ယင်းအယူကို လက်မခံအပ် ၂ ။

၁။ အံ၊ ၅၊ ၂။ ၂၁၅။

၂။ မိလိန္ဒ၊ ၂၆၄။

စူဠဝဂ္ဂ၊ စူဠက္ခန္ဓက (စုဇ္ဈဝဂ္ဂ၊ စုဇ္ဈက္ခန္ဓက)

စူဠဝဂ္ဂအမည်ထက် စူဠက္ခန္ဓကအမည်သည် ပို၍သင့်လျော်၏။ သို့ရာတွင် မဟာဝဂ္ဂ၏ နောက်ကျမ်း အမည်ဖြစ်သဖြင့် ရှေးကျမ်းအမည်နှင့် လိုက်လျော့ကိုက်ညီအောင် စူဠဝဂ္ဂဟု အမည်တပ်ခဲ့ကြသည်။ ဝဂ္ဂသဒ္ဒါ သည် ခန္ဓကသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ ခန္ဓကသဒ္ဒါထက်ပို၍ သုခုမာရဏာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း စူဠဝဂ္ဂဟု အမည်တပ်လေသည်။^၂

ပရိဝါကို ပဌမသံဂါယနာ တင်/မတင်

ပဌမသံဂါယနာတင်မဟာထေရ်တို့ စူဠဝဂ္ဂပါဠိကို သံဂါယနာတင်ပြီးနောက် ပရိဝါပါဠိကို သံဂါယနာ တင်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ^၁ ၌ လာရှိ၏။ ဤစကား မသင့်ပေ။ ပရိဝါစကားများ ဘုရားလက်ထက်တော်က လာသောစကားများ မဟုတ်ချေ။ ဒီပအမည်ရှိသော သုတခရ၊ ဝိစက္ခဏဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှိ ရဟန်းတော်သည် ရှေးဆရာမြတ်တို့၏ စကားအစဉ်အဆက်ကို မေးမြန်းစုံစမ်းပြီး အကျဉ်းအကျယ် ယင်း ၂-သွယ်ကို ဆောင်လွယ်၊ ရွတ်လွယ်ရန် မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ်အားဖြင့် ကြည့်စဉ်းစား၍ တပည့် တို့အား ရေးသားစေခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်ကြောင်း-

ပုဗ္ဗာစရိယမဂ္ဂ၊ ပုစ္ဆိတွာ စ တဟိ တဟိ။
ဒီပနာမော မဟာပညော၊ သုတဓာရိ ဝိစက္ခဏော။
ဣမံ ဝိတ္ထာရံ သင်္ခေပံ၊ သဇ္ဈာမဂ္ဂေန မဇ္ဈိမေ။
စိန္တယိတွာ လိခါပေသိ၊ သိဿကာနံ သုခါဝဟံ။

ဟူသော ပရိဝါပါဠိတော်လာ နိဂုံးဂါထာများဖြင့်သိသာသည်။ သီဟိုဠ် ခါသနဝံဓပြဒီပယကျမ်း^၃ ၌ ဖော်ပြသည်။ သို့သော် ယင်းဂါထာများ လက်ရှိပရိဝါပါဠိတော်များ၌ မတွေ့ရပေ။

၁။ သီဟိုဠ် ခါသနဝံဓပြဒီပယ။ ၁၁။ ၁၂။
၂။ ပဏ္ဍိတ်မယ်ဒ ဥဒယန်ဂေါဓ ဝိမလကိတ္တိ ပညာရှိ။
၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။

သုတ္တပုဒ်ကို စိစစ်ခြင်း

ဝိနည်းပိဋကကို သံဂါယနာတင်တော်မူအပြီး သုတ္တန်ပိဋကကို သံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။ သုတ္တမှာ သက္ကတဘာသာ သီဟိုဠ်ဘာသာအခေါ်အားဖြင့် သူတြ ဖြစ်၏။ သုတ္တသဒ္ဒါသည် ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သော သုတ္တန်ဒေသနာများကိုသာ ခေါ်ဆိုသည်မဟုတ်ပဲ တိတ္ထိပရိမိုဇ်တို့ဟောအပ်သော ဒေသနာ များကိုလည်း သုတ္တဟု ခေါ်ဆိုသုံးစွဲလေသည်။^၁ ၎င်းပြင် ဆိုင်ရာပါဠိ၊ ဌ၊ ဋီ-တို့၌ သာဓကအဖြစ် ဆောင်ပြ အပ်သောစကား၊ ဝါကျအပိုဒ်တို့များကိုလည်း သုတ္တ-ဟု သုံးစွဲ ခေါ်ဝေါ်သည်။ သကဝါဒေ ပဉ္စသုတ္တသတာနိ၊ ပရဝါဒေ ပဉ္စာတိ သုတ္တသဟသံ သမောဓာနေတွာ^၂ -ဟု လာရာ၌ ဖော်ပြပါသုတ်၊ ဝါကျတို့သည် သာဓကသာ ဖြစ်ကြောင်း သိသာလေသည်။

ဗြဟ္မဇာလသုတ်

ယင်းသုတ်သည် ဒီ၊ ၁။ ၁-၌လာသော ဘုရားဟောသုတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်ကို သုဝဏ္ဏဘူမိ သာသနာပြုခေါင်းဆောင်ထေရ်များဖြစ်ကြသော အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥတ္တရ-တို့ သုဝဏ္ဏဘူမိ၌ ဟော တော်မူကြသည်။ ဝေနေယျ ၆-သောင်း တရားထူးရသည်။ အမျိုးသားပေါင်း ၃-ထောင် ၅-ရာ အမျိုးသမီးပေါင်း ၁၅၀၀-ရဟန်းပြုကြသည်။^၃ ။

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်

ဒီဃနိကာယ်လာ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်^၄ ကို အချို့ပညာရှင်တို့က ဘုရားဟောသုတ္တန်မဟုတ်ဟု ဆိုကြသည်။^၅ သို့ရာတွင် ယင်းသုတ်၌ ရှေ့ပိုင်းလာ စကားအားလုံးသည် ဘုရားဟောဖြစ်၍ နောက်ပိုင်းလာ ဓာတ်တော်ဝေဖန်ခဏ်း^၆ နှင့် ဓာတ်တော်စေတီပူဇော်ခဏ်း^၇တို့မှာ အရှင်အာနန္ဒာထေရ် ဟောခဲ့ကြောင်း^၈ ဆိုလေသည်။ သုတ်၏အဆုံး၌ အဋ္ဌဒေါဏံ စက္ခုမတော သရီရံ- အစရှိသော ၅-ဂါထာမှာ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယသင်္ဂါယနာများ တင်စဉ်ကပင် မရှိသေးပဲ သီဟိုဠ်ထေရ်များ မိန့်ကြားခဲ့သော ဂါထာဖြစ်ကြောင်း ယင်းသုတ် အဋ္ဌကထာ^၉ ၌ ဆိုထား၏။ ယင်းအဋ္ဌကထာလာ ၅-ဂါထာအနက်-

စတ္တာလီသသမာဒန္တာ၊ ကေသာ လောမာ စ သဗ္ဗသော
ဒေဝါ ဟရိသု ဧကေကံ၊ စက္ကဝါဠပရမ္မရာ။ ဟူသောဂါထာကို ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိ^{၁၀} ၌ လာရိုသေးရာ ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော်၌ သီဟိုဠ်ခေတ်မှာ ဂါထာများပါဝင်ကြောင်း သိသာလေသည်။

၁။ ဝေ ဟိ နော သုတ္တေ ဩစရတိ။ မ၊ ၂။ ၁၇၀။
ဝေ ဟိ နော သုတ္တေ ဩစရတိတိ ယသ္မာ အမှာကံ သုတ္တေ ဝေ အာဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၈။
၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၅။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၅။
၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅။ မဟာဝံသ၊ ၁။ ၂။ ၅။ ၅။ ၅။ ၅။ ၅။ ၅။
၄။ ဒီ၊ ၂။ ၆။ ၁။ ၅။ -----။ ၁။ ၃။
၆။ ဒီ၊ ၂။ ၁။ ၃။ ၅။ ၇။ ဒီ၊ ၂။ ၁။ ၃။ ၅။ ၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၀။ ၅။ ၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၈။ ၄။

မဟာသမယသုတ်

ဒီဃနိကာယ်လာ မဟာသမယသုတ်မှာ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယသံဂါယနာတွင် ပါဝင်သော သုတ်မဟုတ်ပေ။ သံဂါယနာ ၃-တန်နောက် နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို အလေးအမြတ်ပြုသော မဟာယာနဂိုဏ်းဝင် ထေရ်တစ်ပါး ဟောသောသုတ်ဖြစ်ကြောင်းဟု ယူသင့်သည့်^၁ ဘုရားရှင်ဟော မဟာသမယသုတ်စစ်စစ် ၆-သုတ်တို့အနက် သမ္ပပရိဗ္ဗာဇနိယသုတ်မှာ သုတ္တနိ။ ၃၂၂။ ပုရာဘောဒသုတ်မှာ သုတ္တနိ။ ၄၁၁။ မဟာနိ။ ၁၆၁။ ကလဟဝိဝါဒသုတ်မှာ သုတ္တနိ။ ၄၁၃။ မဟာနိ။ ၁၉၆။ စူဠဗျူဟသုတ်မှာ သုတ္တနိ။ ၄၁၅။ မဟာနိ။ ၂၂၀။ မဟာဗျူဟသုတ်မှာ သုတ္တနိ။ ၄၁၈။ မဟာနိ။ ၂၃၆။ တုဝဋ္ဌကသုတ်မှာ သုတ္တနိ။ ၄၂၁။ မဟာနိ။ ၂၆၃။ တို့၌ လာကုန်သည်။ ယင်း၌^၂ လည်း “ပုစ္ဆာမိ မုနိ ပဟူတပညန္တိ သမ္မာ ပရိဗ္ဗာဇနိယသုတ္တံ၊ မဟာသမယ သုတ္တန္တိပိ ဝုစ္စတိ မဟာသမယဒိဝေသေ ကထိတတ္တာ” စသည်ဖြင့်လာရှိသည်။ ဒီဃနိကာယ်လာ မဟာသမယ သုတ်အစ ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ မဟာဝနေ မဟတာ ဘိက္ခု သံဃေနသဒ္ဓိံ- စသောစကားရပ်နှင့် မဟာသမယော ပဝနသ္မိံ...။ တတြ ဘိက္ခ ဝေါ သမာဒဟံသု...။ ဆေတ္တာ ခိလံ ဆေတ္တာ ပလိယံ...။ ယေကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာ သေ... ဂါထာအထိစကားရပ်များ သံယုတ္တနိကာယ သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ဒေဝတာသံယုတ္တပါဠိ^၃ ၌ သမယသုတ္တအမည်ဖြင့်ရှိ၏။

မဟာဝတ္ထုကျမ်းလာသုတ်

ယင်း မဟာသမယသုတ်မှာ မဟာသံဃိကဂိုဏ်းသုံး မဟာဝတ္ထုအမည်ရှိသော ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု ကျမ်း၌ သက္ကတဘာသာဖြင့်လာရှိသောသုတ်ဖြစ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း မဟာယာန နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို အလေးပြုသော မဟာယာနရဟန်းတစ်ပါး ပါဠိပြန်၍ထည့်ခဲ့သော သုတ်ဖြစ်၏။^၄ ယင်းသုတ်၌ ၂၀၄။ လာ- သိလောကမနုကဿာမိ၊ ယတ္ထ ဘုမ္မာ တဒဿိတာ။ ယေ သိတာ ဂိရိဂဗ္ဘရံ၊ ပဟိတတ္တာ သမာဟိတာ။ ဟူသောဂါထာ၌ သိလောကဟူသည် သက္ကတဘာသာ ခြွေကမှလာသော စကားဖြစ်၏။ သိလောကမှာ ဂါထာဖြစ်၏။ ပိဋကတ်၌ ဂါထာကို ဂါထာဟူ၍ပင် သုံးစွဲကြောင်း “ဂါထာဘိရိတံ မေ အဘောဇနေယျံ”^၅ တို့မှာ ထင်ရှားသော သာဓကပင်ဖြစ်၏။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၃၇။
၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၈၅။
၃။ သံ၊ ၁။ ၂၄-၂၅။
၄။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၃၃။
၅။ သံ၊ ၁။ ၁၆၉။ သုတ္တနိ၊ ၂၉၂။
၆။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၁။

ပါယာသိရာဇညသုတ်နှင့် ရာဇပသေဏိသုတ်

စိတ္တရမေဃကထိက တေဒဂ်ဘွဲ့တော်ရ အရှင်ကုမာရကဿပထေရ်ဟောသော ပါယာသိရာဇညသုတ် မှာ ဂျိန်းဘာသာဝင်တို့၏တရားကျမ်းစာများ၌ ရာဇပသေဏိ(=ရာယပသေဏိ)အမည်ဖြင့် လာရှိသော သုတ်သည် ထေရဝါဒ ဒီဃနိကာယ်လာ ပါယာသိရာဇညသုတ်နှင့် တစ်ထပ်တည်းတူ၏။ ယင်းကို ကေသိ အမည်ရှိသော ဂျိန်းဘာသာခေါင်းဆောင်ပြုသည်ဟု ဆို၏။^၁

အာဇ္ဇာနာဋိယသုတ်

ဒီဃနိကာယ် ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိလာ အာဇ္ဇာနာဋိယသုတ်^၁ မှာ သစ္စာလေးပါးနှင့်စပ်သော တရားဓမ္မ တစ်စုံတစ်ရာမပါသဖြင့် ဘုရားဟောသုတ်မဟုတ်၊ မဟာယာနတို့၏သုတ်ဖြစ်ကြောင်း ယင်းသုတ်မှာ အစောင့် အရှောက်အရံအတား သက်သက်ဖြစ်၍ အရံအတားအတွက် ဘုရားရှင်တို့ ဟောရိုးမရှိကြောင်း သိဟိုဠ်ပါဠိ သမိုင်း၌ ဆိုသည်။^၂

အစုံအစုံသုတ်များ

မဇ္ဈိမနိကာယ်၌ အစုံအစုံဟောသော စူဠ, မဟာ(=ယုဂလသုတ်)များ တော်တော်များပါဝင်သည်၊ ၎င်းတို့မှာ-

- ၁။ စူဠဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်, မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်,
- ၂။ စူဠသာရောပမသုတ်, မဟာသာရောပမသုတ်,
- ၃။ စူဠဂေါသိင်္ဂသုတ်, မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ်,
- ၄။ စူဠဂေါပါလကသုတ်, မဟာဂေါပါလကသုတ်,
- ၅။ စူဠသစ္စကသုတ်, မဟာသစ္စကသုတ်,
- ၆။ စူဠတဏှာသင်္ခယသုတ်, မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်,
- ၇။ စူဠအဿပုရသုတ်, မဟာအဿပုရသုတ်,
- ၈။ စူဠဝေဒလ္လသုတ်, မဟာဝေဒလ္လသုတ်,
- ၉။ စူဠဓမ္မသမာဒါနသုတ်, မဟာဓမ္မသမာဒါနသုတ်,
- ၁၀။ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်, မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်,
- ၁၁။ စူဠမာလုကျပုတ္တသုတ်, မဟာမာလုကျပုတ္တသုတ်,
- ၁၂။ မဟာသကုလုဒါယိသုတ်, စူဠသကုလုဒါယိသုတ်,
- ၁၃။ စူဠပုဏ္ဏမသုတ်, မဟာပုဏ္ဏမသုတ်,
- ၁၄။ စူဠသုညတသုတ်, မဟာသုညတသုတ်,
- ၁၅။ စူဠကမ္ဘဝိဘင်္ဂသုတ်, မဟာကမ္ဘဝိဘင်္ဂသုတ်,

အားဖြင့် အစုံလိုက်ဟောသော သုတ်ပေါင်း ၁၅-စုံ သုတ်ပေါင်း ၃၀-ရှိကြောင်း မှတ်သားအပ်သည်။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၃၉။

၂။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၄၀။

ပါသရာသိသုတ်

မဇ္ဈိမနိကာယ်လာ ပါသရာသိသုတ်ကို၊ ဌ၊ဋီ-တို့၌ အရိယပရိယေသနသုတ်ဟု သုံးစွဲကြသည်။ ကိုယ်တော်မြတ်၏အရိယာတရားကို ရှာမှီးခဲ့ပုံကို ပဓာနပြု၍ဟောရာ သုတ္တန်ဖြစ်၍ အရိယပရိယေသနသုတ်ဟု သုံးစွဲခြင်းသည်လည်း သင့်တင့်ကောင်းမွန်လှပေသည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာနိဂုံး၌လည်း “ပပဉ္စသုဒနိယာ မဇ္ဈိမနိကာယဋ္ဌကထာယ ပါသရာသိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ အရိယပရိယေသနာတိပိ တေသေဝ နာမံ” ဟု လာရှိသည်။

မဇ္ဈိမနိကာယ်လာ သာဝကဘာသိတသုတ္တန်များ

မဇ္ဈိမနိကာယ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကတို့ ဟောသောသုတ္တန်များ ခတ်များများ ပါဝင်၏။ အနက်ဏသုတ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ်၊ နှင့် မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၊ ဂေါလိယာနိသုတ်၊ တို့မှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ သည်ပင် ဟောသောသုတ်များ ဖြစ်ကုန်၏။

အနုမာနသုတ်၊ မာရတဇ္ဇနိယသုတ်တို့မှာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ် ဟောသောသုတ်ဖြစ်သည်။

မဓုပိဏ္ဍိကသုတ်၊ မှာ ဘုရားရှင်ထားအပ်သော မာတိကာကို အကျယ်ချဲ့၍ အရှင်ကစ္စာယနထေရ် ဟောတော်မူသောသုတ်ဖြစ်သည်။

စူဠဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်^၁

စူဠဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်မှာ ဇာဏုသောဏိပုဏ္ဏားအား ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို ဆင်ခြေရာစသည်ဖြင့် ပမာပြု၍ မြင့်မားစွာဟောတော်မူသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်ကို သီဟိုဠ်သို့ သာသနာပြုကြွရောက်သော အရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စတင် ကြွရောက်တော်မူရာ B.E. ၂၃၆-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်နေ့တွင် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းအားလည်း အနုရာဓမြို့ အရှေ့ဖက် ၈-မိုင်ကွာ မိဿကတောင်ပေါ်၌ ဟောတော်မူခဲ့ သည်။ သာသနာဝင်၌ လွန်စွာ ထင်ရှားသောသုတ်ဖြစ်သည်။

စူဠဝေဒလ္လသုတ်^၂

စူဠဝေဒလ္လသုတ်မှာ ဝိသာခါဥပါသကာ-က “သက္ကာယဟူသည် အဘယ်နည်း” မှ စ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင် အောင် မေးလျှောက်ချက်ကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီ ဖြေကြား၊ ဟောကြားအပ်သောသုတ် ဖြစ်သည်။

၁။ မ၊၁၊၂၉။

၂။ မ၊၁၊၅၇။

၃။ မ၊၁၊၂၄၂။

၄။ မ၊၁၊၁၃၂။

၅။ မ၊၁၊၁၅၄။

၆။ မ၊၁၊၂၃၂။

၇။ မ၊၁၊၄၀၇။

၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၈။ - အမွေပမေနေ ဇာနေတွာ၊ ပဏ္ဍိတောတိ အရိန္ဒမော။
ဒေသေသိ တတ္ထ သုတ္တန္တံ၊ စူဠဟတ္ထိပဒေါပမံ။ (ဒီပဝံသ၊ ၁၂။၅၃။)

- ပဏ္ဍိတောတိ ဝိဒိတွာန၊ စူဠဟတ္ထိပဒေါပမံ။
သုတ္တန္တံ ဒေသယိ ထေရော၊ မဟိပဿ မဟိပတိ။ (မဟာဝံသ၊ ၁၄။၂၂။)

၉။ မ၊၁၊၃၇၃။

ဒီဃနုခသုတ်^၁

ဒီဃနုခသုတ်မှာ ဘုရားရှင်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တူဖြစ်သော ဒီဃနုခပရိဗိုဇ်အား ဟောသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသုတ်ကို အဋ္ဌကထာများ^၂ ၌ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟသုတ္တန်-ဟု သုံးစွဲသည်။

မဃဒေဝသုတ်^၃

မဃဒေဝသုတ်မှာ မိထိလာမြို့ မဃဒေဝသရက်ဥယျာဉ်၌ ဆံဖြူတစ်ပင်မြင်သဖြင့် ရဟန်းပြုသော မဃဒေဝမင်းကြီးနှင့် ယင်း၏ သားမြေးစဉ်ဆက် ၈-သောင်း ၄-ထောင် အကြောင်းအဋ္ဌပ္ပတ်ကို ဟောပြော သုတ်ဖြစ်သည်။ ဇာတကပါဠိလာ မဃဒေဝဇာတ်^၄ နှင့် နိမိဇာတ်^၅ တို့ကိုလည်း ကြည့်၊ ဒီပဝံသ^၆ နှင့်မဟာဝံသ^၇ တို့၌လည်း ယင်းမင်းဆက်အကြောင်း လာရှိသည်၊ သီ-မူများ၌ မခါဒေဝ-ဟူ၍ချည်း လာရှိ၏။

ဗာဟိတိကသုတ်^၈

ဗာဟိတိကသုတ်မှာ အရှင်အာနန္ဒာထေရ် ပဿေနဒီကောသလမင်းကြီးအား ဟောသောသုတ် ဖြစ် သည်။

သေလသုတ်^၉

ယင်းသုတ်မှာ ဘုရားရှင် အင်္ဂုတ္တရာပ ဇနပုဒ်၌ ခရီးကြွစဉ် အလွန်ထင်ရှားသော သေလပုဏ္ဏားအား ဟောသောသုတ်ဖြစ်သည်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၊ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ၌လည်း ယင်းသုတ်လာရှိ၏။

ဒေဝဒဟသုတ်^{၁၀}

ဒေဝဒဟသုတ်မှာ သက္ကတိုင်း ဒေဝဒဟမြို့၌ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသောသုတ် ဖြစ်သည်။ ယင်း၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-မျိုးနှင့်စပ်၍ ဟောတော်မူသည်။ ယင်းသုတ်နှင့် သဘောသွားတူသော အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် တိကနိပါတ် တိတ္ထာယတန^{၁၁} သုတ်နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်သင့်သည်။

၁။ မ၊ ၂။၁၆၅။ ၂။ အံ၊ ၄။၁။၁၂၆။ ၃။ မ၊ ၂။၂၆၂။ ၄။ ဇာ၊ ၁။၃။ ၅။ ဇာ၊ ၄။၁။၁၅၄။ ၆။ ဇာ၊ ၂။၄၂၀။
၇။ တဿ ပုတ္တော မခါဒေဝေါ၊ မဟာဒါနပတိ အဟု။
စတုရာသီတိသဟဿာနိ၊ တဿ ပုတ္တပပုတ္တကာ။
မဟာရန္တံ ကာရယီသု၊ မိထိလာယံ ပုရတ္ထမေ။ ဒီပဝံသ၊ ၃။၃၄။၃၅။
၈။ စတုရာသီတိသဟဿာနိ၊ မခါဒေဝေါဒိကာပိ စ။ မဟာဝံသ၊ ၂။၁၀။
၉။ မ၊ ၂။၂၃၄။
၁၀။ မ၊ ၂။၂၃၄။
၁၁။ မ၊ ၃။၁။ အံ၊ ၁။၁၄၄။

ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်

ယင်းသုတ်မှာ မ၊ ၃။ ၂၀၁-၌ လာရှိသည်။ ယင်းသုတ်ကို သီဟိုဠ်သာသနာပြုခေါင်းဆောင် အရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည် B.E. ၂၃၆-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့တွင် အနုရာဓမြို့ ဒေဝါနိပိယတိဿမင်း၏ ဥယျာဉ်၌ ဟောတော်မူသည်။ မိန်းမပေါင်း (၁)ထောင် သောတာပန်တည်သည်။ သံ၊ ၁။ ၂၆၂-၌လည်း ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်အမည်ဖြင့် လာရှိ၏။ ယင်းသုတ်ကို အရှင်မဟိန္ဒထေရ် ဟောဟန်မတူပါ။

ဒေဝဒူတသုတ်

ယင်းသုတ်မှာ မ၊ ၃။ ၂၁၆၊ နှင့် အံ၊ ၁။ ၁၃၇- တို့၌လာသောသုတ်ဖြစ်သည်။ မ၊ ၃။ လာသုတ်မှာ ကျယ်၍ အံ၊၁။လာသုတ်မှာ အနည်းငယ်ကျဉ်း၏။ သဘောသွားမှာတူ၏။ ငရဲသို့ရောက်လာသူကို ငရဲ စောင့်များက ယမမင်းထံခေါ်ဆောင်၍ ယမမင်း၏စစ်ဆေးပုံကို ပြရာသုတ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသုတ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မစပ်မဟပ်မိသော သုတ်ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုကြသည် အန္တရာဘဝကို ထေရဝါဒ၌ပယ်ပြီးဖြစ်၍၊ ယင်းသုတ်မှာ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီတို့၏ သုတ်ဖြစ်ရာနောက်မှ ထေရဝါဒပိဋကတ်၌ ထည့်သောသုတ်ဖြစ်သည်။^၂ B.E. ၂၃၆-ခုနှစ်တွင် တတိယသံဂါယနာပွဲသဘင်အပြီး မဟိသမဏ္ဍလသို့ သာသနာပြုကြွလာသော အရှင်မဟာဒေဝထေရ်သည် ယင်းသုတ်ကိုဟောရာ ဝေနေယျ ၄-သောင်း ကျွတ်တန်းဝင်ကြောင်း လာရှိသည်။^၃ မဟိန္ဒထေရ်သည်လည်း ယင်းသုတ်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်း နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၌ဟောရာ ဝေနေယျ ၁-သောင်း သောတာပန်တည်ကြောင်း လာသေးသည်။^၄

ဥဒ္ဓေသဝိဘင်္ဂသုတ်^၅

ဥဒ္ဓေသဝိဘင်္ဂသုတ်မှာ ဘုရားရှင်ထားခဲ့သည့်မာတိကာကို အရှင်ကစ္စယနထေရ် အကျယ်ချဲ့၍ ဟော တော်မူသောသုတ်ဖြစ်သည်။

စန္ဒိမာသုတ်^၆၊ သူရိယသုတ်^၆

သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်လာ စန္ဒိမာသုတ်နှင့် သူရိယသုတ် ၂-သုတ်တို့မှာ သီဟိုဠ်၊ ယိုးဒယား ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တို့ လက်စွဲပြုသော ပရိတ်စာအုပ်များ၌ စန္ဒပရိတ်၊ သူရိယပရိတ်များ အဖြစ်လာရှိသည်။^၇

ဓနုဇ္ဈာနိသုတ်နှင့် သင်္ဂါရဝသုတ်

ဗြာဟ္မဏသံယုတ်၌ ဓနုဇ္ဈာနိပုဏ္ဏေးမနှင့်စပ်၍ ဟောအပ်သော ဓနုဇ္ဈာနိသုတ် လာရှိသည်။^၈ ယင်းသုတ်လာ စကားများကို မဇ္ဈိမနိကာယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသပါဠိလာ သင်္ဂါရဝသုတ်၌လည်း^၉ တွေ့ရှိနိုင်သည်။

၁။ ထေရံ ဥပနိသီဒီသု၊ ဥယျာနံ ပုရယန္တိ ယော၊
ဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တန္တံ၊ တာသံ ထေရော အဒေသယိ။
သဟဿံ ဣတိ ယော တာသု၊ ပဌမံ မလမဇ္ဈံ။ (မဟာဝံသ၊ ၁၅။ ၄-၅။) ၂။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၆၃။
၃။ ဂန္ဒာ မဟာဒေဝထေရော၊ ဒေသံ မဟိသမဏ္ဍလံ။ သုတ္တန္တံ ဒေဝဒူတံ သော၊ ကထေသိ ဇနမဇ္ဈက။ မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၂၉။
၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၀။ မဟာဝံသ၊ ၁၄။ ၆၃။ ၆၄။ ၅။ မ၊ ၃။ ၂၆၅။ ၆။ သံ၊ ၁။ ၄၈။ ၇။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၆၈။
၈။ သံ၊ ၁။ ၁၆၂။ ၉။ မ၊ ၂။ ၄၂၄။

အနမတဂ္ဂသံယုတ်

အနမတဂ္ဂသံယုတ်မှာ သံသရာ၏ရှည်လျားမြားမြောင်ပုံကို ဥပမာအမျိုးမျိုးထုတ်ဆောင်၍ ဟောရာ သံယုတ်ဖြစ်၏။ (သံ၊ ၁။ ၃၈၇) ယင်းကို ဝနဝါသီ သာသနာပြုခေါင်းဆောင် အရှင်ရက္ခိတထေရ် ဝနဝါသီအရပ်၌ ဟောရာ လူပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း ၆-သောင်း ကျွတ်တန်းဝင်၍ အမျိုးသား ၇-သောင်း ရဟန်းပြုကြောင်း လာရှိ၏။^၁ မဟာဝံသ-၌ ၃-သိန်း ၇-သောင်း ရဟန်းပြုသည်ဟု လာ၏။^၂ မဟိန္ဒထေရ်သည်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း နန္ဒဝံဥယျာဉ်၌ ဟောတော်မူသည်။^၃

ကောလိတသုတ်နှင့် ဥပတိဿသုတ်

ဘိက္ခုသံယုတ်လာ ကောလိတသုတ်မှာ^၄ ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ဟောသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းပြင် ဥပတိဿသုတ်မှာ^၅ အရှင်သာရိပုတ္တရာဟောသော သုတ်ဖြစ်သည်။
ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာလာ^၆ တိဿထေရ်(=ထူလတိဿထေရ်)၏ ဝတ္ထုအမြွက်မှာ ဘိက္ခုသံယုတ်၌^၆ တိဿသုတ်အမည်ဖြင့် လာရှိသည်။

ဒေဝဒဟသုတ်နှင့် ဟာလိဒ္ဓိကာနိသုတ်

ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် နကုလပိတုဝဂ်လာ ဒေဝဒဟသုတ်မှာ^၇ အရှင်သာရိပုတ္တရာဟောသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းပြင် ဟာလိဒ္ဓိကာနိသုတ်မှာ^၈ အရှင်ကစ္ဆည်းထေရ်ဟောသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်၌- သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကဝဂ် မာဂဏ္ဍိယသုတ်^၉ လာဂါထာကို^{၁၀} ဝုတ္တမိဒံ ဘန္တေ ဘဂဝတာ (ယံ တံ ဝုတ္တံ ဘဂတာ) အဋ္ဌကဝဂ္ဂိယေ မာဂဏ္ဍိယပဉ္စေ-

ဩကံ ပဟာယ အနိကေကသာရိ၊

ဂါမေ အကုဗ္ဗံ မုနိ သန္တဝါနိ။ စသော ဂါထာကို ကိုးကားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းကို ထောက်၍လည်း သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ၏ သံယုတ်ပါဠိတော်စသည်ထက် ရှေးကျကြောင်း သိသာလေသည်။

အနတ္တလက္ခဏသုတ်

ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ဥပါယဝဂ်၌^{၁၁} ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို တွေ့ရှိ နိုင်သည်။ ယင်းမှာ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော် ပဉ္စဝဂ္ဂိယကထာ၌^{၁၂}လည်း လာရှိသည်။

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၅၀။
၂။ ဂန္ဓာန ရက္ခိတထေရော ဝနဝါသံ နဘေ ဌိတော။ သံယုတ္တ မနမတဂ္ဂံ၊ ကထေသိ ဇနမဏ္ဍဂေါ။
သဌိနရသဟဿာနံ၊ ဓမ္မဘိသမယော အဟု။ သတ္တတိသ သဟဿာနိ၊ ပဗ္ဗဇိသု တဒန္တိကေ။ မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၃၁။ ၃၂။
၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၆၁။ ၄။ သံ၊ ၁၊ ၄၈။ ၅။ သံ၊ ၁၊ ၄၆၃။ ပါဠိသာဟိတျ၊ ၆။ ၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၅။ သံ၊ ၁၊ ၄၆၉။
၇။ သံ၊ ၂။ ၅။ ၈။ သံ၊ ၂။ ၈။ ၉။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၁။ ၁၀။ သံ၊ ၂။ ၈။ ၁၁။
၁၁။ သံ၊ ၂။ ၅၅။ ၁၂။ ဝိ၊ ၃။ ၁၈။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅၃။

ဂေါမယပိဏ္ဏသုတ်

ဂေါမယပိဏ္ဏသုတ်မှာ^၁ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏မမြဲပုံကို နွားချေးဆိုင်ခဲဥပမာဖြင့် ဟောတော်မူသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်၌ ဒီဃနိကာယ်၊ မဟာဝဂ္ဂ မဟာသုဒဿနသုတ်လာ မဟာသုဒဿန စကြာမင်းကြီး ၏ စည်းစိမ်များနှင့်စပ်၍ ဖော်ပြချက်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဝစ္ဆဂေါတ္တသံယုတ်

ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၌ ဝစ္ဆဂေါတ္တသံယုတ်လာ^၂ သုတ်များမှာ မဇ္ဈိမနိကာယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ- လာ ဝစ္ဆဂေါတ္တပရမိုဇ်အား ဟောသောစကားများ^၃ နှင့် များစွာတူညီသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။

အာသီဝိသောပမသုတ်

သဠာယတနသံယုတ် အာသီဝိသဝဂ်လာ အာသီဝိသောပမသုတ်မှာ^၄ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော- ဟူသော ဓာတ်၄-ပါးကို မြွေလေးမျိုးဥပမာအားဖြင့် ဟောသောသုတ်ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ် သာသနာပြုခေါင်းဆောင် ဒီပပွသာဒက အရှင်မဟာမဟိန္ဒထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းရောက်စ B.E. ၂၃၆- ခုနှစ်၊ နယုန်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့တွင် အနုရာဓမြို့၊ နန္ဒဥယျာဉ်၌ ယင်းသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ ဝေနေယျ ၁-ထောင် သောတာပန်တည်လေသည်။^၅

ကုက္ကုဋ္ဌာရာမသုတ်များ

မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ဝိဟာရဝဂ်၌ ပဌမကုက္ကုဋ္ဌာရာမသုတ်၊ ဒုတိယကုက္ကုဋ္ဌာရာမသုတ်၊ တတိယ ကုက္ကုဋ္ဌာရာမသုတ်အားဖြင့် ကုက္ကုဋ္ဌာရာမသုတ် ၃-သုတ်လာရှိ၏။ ပါဠိလိပုတ်ပြည် ကုက္ကုဋ္ဌာရာမကျောင်း တိုက်၌ ဟောသောသုတ်များဖြစ်၍ ကုက္ကုဋ္ဌာရာမသုတ်များ မည်ကုန်၏။ ပါဠိလိပုတ်ပြည်မှာ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကာနီးမှ တည်ထောင်သော ပြည်ဖြစ်သည်။ ကုက္ကုဋ္ဌာရာမကျောင်းတိုက်သည်လည်း နောက်မှ တည်ဆောက်သော ကျောင်းတိုက်ဖြစ်ရာ ယင်းသုတ်များမှာ ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူပြီးမှ ဖြစ်ပေါ်လာ သော သုတ်များဖြစ်နိုင်သည်။ အရှင်ဘဒ္ဒထေရ်က အရှင်အာနန္ဒာအား အဗြဟ္မစရိယ၊ ဗြဟ္မစရိယ၊ ဗြဟ္မစရိယ ပရိယောသာန၊ ဗြဟ္မစရိယ၊ ဗြဟ္မစာရီ၊ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာန-တို့နှင့်စပ်၍ မေးမြန်းရာ ဖြေကြားသော သုတ်တို့ဖြစ်ကုန်၏။ တရုတ်ရဟန်းတော် ဟိယွန်ဆန် ( )ကမူ ကုက္ကုဋ္ဌာရာမကျောင်း တိုက်သည် ပါဠိလိပုတ်မြို့၏ အရှေ့ဖက်၌တည်ကြောင်း၊ ယင်းကို သိရိဓမ္မာသောကမင်း ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြ၏။ အသောကာရာမတိုက်ကို ကုက္ကုဋ္ဌာရာမဟု ဖော်ပြမိဟန်တူ၏။^၆

၁။ သံ၊ ၂။ ၁၁၇။ ၂။ သံ၊ ၂။ ၂၁၈။ ၃။ မ၊ ၂။ ၁၅၀။ ၁၅၆။ ၄။ သံ၊ ၂။ ၃၈၁။ ၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၀။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ဝေနေယျ (၈)သောင်း ကျွတ်တန်းဝင်၍ အမျိုးသား (၁)သိန်း ရဟန်းပြုကြောင်းလာ၏။ ထေရမေဝါဘိဝါဒေတွာ၊ ကေမန္တံ နိသီဒိသု။ တေသံ ဓမ္မဒေသေသိ၊ ထေရော ဘာသီဝိသောပမံ။ အသိတိယာ သဟဿာနံ၊ ဓမ္မာဘိသမယော အဟု။ သတသဟဿ ပုရိသာ၊ ပဗ္ဗာနံ ထေရသန္တိကေ။ မဟာဝဂ္ဂ၊ ၁၂။ ၂၆။ ၂၇။ ၆။ D.P နှင့် ဗြဟ္မဝဂ္ဂန္တ၌လည်းကြည့်။ တိပိ၊ ဓာနံ၊ ၆။ ၈၉-လည်းကြည့်။

ဓမ္မစက္ကပဝတ္ထနသုတ်

ယင်းသုတ်သည် ဘုရားရှင် လက်ဦးအစ ဟောတော်မူသော သုတ်ဖြစ်သည်။ သံ၊ ၃။ ၃၆၈။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄။ ပဋိသံ။ ၃၂၉-တို့၌ လာသည်။ ဟိမဝန္တာသာသနာပြုခေါင်းဆောင် အရှင်မဇ္ဈိမထေရ်သည် ဟိမဝန္တာ၌ ယင်းသုတ်ကိုဟောရာ ကုဋေ ၈-ဆယ်မျှသော သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်ရကြသည်။ မထေရ်မြတ်နှင့်တကွ သာသနာပြုအရှင် ၅-ပါးအနက် တစ်ပါးတစ်ပါးထံ၌ တစ်သိန်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရဟန်းပြုကြသည်။^၁

ဝေသာလီသုတ်

မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ အာနာပါနသံယုတ်လာ ဝေသာလီသုတ်မှာ ဘုရားရှင် ဝေသာလီပြည် ကုဋာ ဂါရကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အသုဘကထာကို ဟောသည့်အတွက် ငြီးငွေ့ပြီး ရဟန်းတို့ သတ်ပွဲကြီး ပေါ်ပေါက်လာပြီး အာနာပါနသတိသမာဓိ၏ ကျေးဇူးများပုံဟောပြော သုတ်ဖြစ်၏။ ပါရာဇိကပါဠိ၊ တတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်^၂ နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်သင့်၏။

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်

၁-ပါးက စ၍ ၁၁-ပါးအထိ အင်္ဂါ ၁-ပါးစီ ကျော်လွန်ပိုမို၍ ဟောပြော ဘုရားရှင် စကားတော်ပေါင်း ၁၁-မျိုး၊ ၁၁-ကျမ်းကို အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် = အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဟု ခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအမြုတေ စွယ်စုံ ကျမ်းကြီးဟုလည်း ဆိုနိုင်ပေသည်။

ကျမ်းစာကြီး ၃-တွဲ

ယင်းနိကာယ်ကြီးကို---

၁။ ဧကကနိပါတ်မှ စတုက္ကနိပါတ်အထိ ၄-ကျမ်း ၁-အုပ်၊

၂။ ပဉ္စကနိပါတ်မှ သတ္တကနိပါတ်အထိ ၃-ကျမ်း ၁-အုပ်၊

၃။ အဋ္ဌကနိပါတ်မှ ဧကောဒသကနိပါတ်အထိ ၄-ကျမ်း ၁-အုပ်၊ အားဖြင့် ၃-အုပ်ခွဲ၍ ရိုက်နှိပ်ထားလေသည်။ ယင်း၏အင်္ဂုတ္တရ ၁၁-ကျမ်း၌ သုတ်အပေါင်း ၉၅၅၇-သုတ်ပါရှိလေသည်။^၃ ဘုရားမြတ်စွာ ၄၅-ဝါကာလပတ်လုံး သရုပ်သဘောအားဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့သမျှ ဒေသနာဓမ္မအားလုံးတို့ကို စုပေါင်းဖော်ပြရာ သုတေသန ရုပ်ပြအဘိဓာန်၊ သင်္ချာအဘိဓာန်ကျမ်းဟုလည်း ဆိုသင့်သည်။

၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၅၁။ မဟာဝံသာ၊ ၁၂။ ၄၁၊ ၄၂။ ၄၃။

၂။ သံ၊ ၃၊ ၂၇၈။

၃။ ဝိ၊ ၁၊ ၈၆။

၄။ နဝသုတ္တသဟဿာနိ၊ ပဉ္စသုတ္တသတာနိ စ။

သတ္တပညာသ သုတ္တာနိ၊ သင်္ချာ အင်္ဂုတ္တရာဂမေ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂။)

သမစိတ္တသုတ်

ယင်းသုတ်မှာ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌ သမစိတ္တဝဂ်^၁ အမည်ဖြင့်လာသည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာဟောသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဗာဟိရနိဒါနကထာ^၂ နှင့် မဟာဝံသ^၃ တို့၌ သမစိတ္တသုတ်ဟုလာ၏။ ဒီပပွသာဒက သီဟိုဠ်သာသနာပြုခေါင်းဆောင် အရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည် သီဟိုဠ်သို့ရောက်ရှိရာ B.E. ၂၃၆-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်နေ့ညတွင် အနုရာဓမြို့ အရှေ့ဖက် ၈-မိုင်ကွာရှိ စေတီယတောင်၌ ယင်းသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ နတ်ဗြဟ္မာအသေခေါ် ကျွတ်တန်းဝင်၏။

ကေသမုတ္တိသုတ်

ယင်းသုတ်သည် ကေသမုတ္တိနိဂုံး၌ ကာလာမမင်းသားတို့အား ဝါဒတစ်ခုခုကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး စိစစ်ပြီးမှလက်ခံရန် ဟောတော်မူသောသုတ်ဖြစ်သည်။ ကေသမုတ္တိနိဂုံး၌ ဟောကြားအပ်သော သုတ်ဖြစ်သဖြင့် ကေသမုတ္တိသုတ်^၄၊ ကာလာမမင်းသားတို့ကို ဟောသောသုတ်ဖြစ်၍ ကာလာမသုတ်ဟုလည်း ဋီကာများ^၅ ၌ သုံးစွဲသည်။

အရိယဝံသသုတ်

အရိယဝံသသုတ်^၆ သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ရဟန်း ၄-သောင်းတို့အား ဟောတော် မူသောဒေသနာဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာ^၇ ၌ မဟာအရိယဝံသသုတ်ဟုဆို၏။ ဤသုတ်၌ ရရသမျှသော သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်းတို့နှင့် ရောင့်ရဲခြင်းဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်းအင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းကို အရိယဝံသ မည်ပုံကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်းသုတ်အဆုံး၌ ရဟန်း ၄-သောင်း ရဟန္တာဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်ကို သီဟိုဠ် ကျွန်း၌ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် အကျယ်ဘာသာ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့ဘူးသည်^၈။ သီဟိုဠ်၌ ရှေးက အရိယဝံသသုတ် ဟောရွတ်ကြသော ရဟန်းတော်များ ရှိခဲ့ဘူးသည် ယင်းရဟန်းတော်များနှင့် ယင်းရဟန်းတော်တို့၏ ကျောင်း တိုက်များ၌ ရှေးမင်းမြတ်များ ဒါနဝတ်များပြုခဲ့ကြောင်း သီဟိုဠ်ကျွန်း တော်ဂလဒေဝန ကျောက်စာ၊ ပေရိယ ကချကျောင်းတိုက် ကျောက်စာများ၌လာရှိ၏^၉။ B.E. ၇၅၇-တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း အရိယဝံသသုတ် ဟောရွက်ရာ ဌာနတို့၌ ဒါနဝတ်များပြုခဲ့ကြောင်း မဟာဝံသ^{၁၀} လာရှိ၏။

၁။ အံ၊ ၁။ ၆၂-၇၀။ ၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၈။
၃။ တေန ယောသေန ဒေဝါနံ၊ သန္နိပါတော မဟာ အဟု။
သမစိတ္တသုတ္တံ ဒေသေသိ၊ ထေရော တသ္မိံ သမာဂမေ။
အသံခိယာနံ ဒေဝါနံ၊ ဓမ္မာဘိသမယော အဟု။
ဗဟူ နာဂါ သုပဏ္ဍာ စ၊ သရဏေသု ပတိဋ္ဌဟုံ။
ယထေဒံ သာရိပုတ္တဿ၊ သုတ္တံ ထေရဿ ဘာသတော။
တထာ မဟိန္ဒထေရဿ၊ အဟုဒေဝ သမာဂမော။ (မဟာဝံသ၊ ၁၄။ ၃၉။ ၄၀။ ၄၁။)
၄။ အံ၊ ၁။ ၁၈၉။ ၅။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ ၆။ အံ၊ ၁။ ၃၃၆။
၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ ၈။ ဝါသနဝံ ၉။ ၉၆။ ၉။ ဝါသနဝံ ၉။ ၂၅၀။

ကာဠကာရာမသုတ်

ယင်းသုတ်မှာ အံ၊ ၁။ ၃၃၃- ဌလာသောသုတ်ဖြစ်သည်။ B.E. ၂၃၆-ခု၊ မဟာရက္ခိတထေရ်သည် ယောနကတိုင်း၌ ယင်းသုတ်ကို ဟောတော်မူ၍ သာသနာတည်စေခဲ့သည်။ (၁)သိန်း ၇-သောင်းကျော်သော ဝေနေယျတို့အား မဂ်ဖိုလ်တည်စေခဲ့သည်။ လူပုဂ္ဂိုလ် ၁-သောင်းတို့လည်း ရဟန်းပြုကြသည်။ ။

အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ်

ယင်းသုတ်မှာ အံ၊ ၂။ ၄၉၅-လာ သုတ်ဖြစ်သည်။ ဒုဿီလရဟန်းအဖြစ်ထက် မီးပုံကြီးကိုဖက်၍ နေရသည်ကား မြတ်၏-စသည်ဖြင့် ဒုဿီလရဟန်းကွယ်လွန်ပြီးနောက် ငရဲ၌အမျိုးမျိုးခံရပုံကို ဟောပြော သုတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်ကို အပရန္တတိုင်း သာသနာပြုခေါင်းဆောင် အရှင်ယောနကဓမ္မရက္ခိတထေရ်သည် အပရန္တ၌ဟောရာ ဝေနေယျ ၇-သောင်း ကျွတ်တန်းဝင်သည်။ မင်းမျိုးမှ အမျိုးသား ၁-ထောင် ရဟန်းပြု၍ အမျိုးသမီး ၆-ထောင်ကျော်လည်း ရဟန်းပြုသည်။ မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၃၅။ ၃၆-၌ ၃-သောင်း ၇- ထောင် ကျွတ်တန်းဝင်၍ မင်းမျိုးမှ အမျိုးသား ၁-ထောင် အမျိုးသမီး ၁-ထောင်ကျော် ရဟန်းပြုကြောင်း လာရှိသည်။ ။

ယင်းသုတ်ကိုလည်း မဟိန္ဒထေရ်သည် B.E. ၂၃၆-ခုနှစ် နယုန်လဆုတ် ၄-ရက်နေ့တွင် သီဟိုဠ် ကျွန်း၊ အနုရာဓမြို့ နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၌ ဟောတော်မူသည်။ ။

ခုဒ္ဒကနိကာယ်

ခုဒ္ဒကနိကာယ်မှာ နိကာယ် ၄-ရပ်မှ အကြွင်းဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကတ် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်နှင့်တကွ ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန်း၊ ဣတိဂုတ်၊ ထေရဂါထာ၊ ထေရီဂါထာ၊ ဇာတ်၊ နိဒ္ဒေသ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ အပဒါန်၊ ဗုဒ္ဓဝင်၊ စရိယပိဋက-ဟူသော ၁၅-ကျမ်းကို ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဟု သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်တို့ သတ်မှတ်တော်မူခဲ့ကြသည်။ နောက်တွင် နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာတို့ကိုပါထည့်၍ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသံဂီတိကာရက မထေရ်မြတ်တို့ သတ်မှတ်တော်မူခဲ့ကြသည်။

နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာ

နေတ္တိ၊ ပေဋကောပဒေသနှင့် မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတို့ကို သီဟိုဠ်၌ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌မသွင်းပဲ “ပကရဏဂန္ထ” အမည်ဖြင့် သီးသန့် လေ့လာသုံးစွဲတော်မူကြသည်။

၁။ အရိယဝံသကထာဌာနေ၊ လင်္ကာဒီပေ'ခိလေပိ စ။
ဒါနဝဋ္ဋံ ဌပါပေသိ၊ သဒ္ဓမ္မေ ဂါရဝေန သော။ (မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၃၆-၃၈။)
၂။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၁။ မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၃၉-၄၀။
၃။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၀။ = ဂန္ဓာ အပရန္တကံ ထေရော၊ ယောနကော ဓမ္မရက္ခိတော။
အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တံ၊ ကထေတွာ ဇနမဇ္ဈဂေါ။ (မဟာဝံသ၊ ၁၂။ ၃၄။)
၄။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၁။

ခုဒ္ဒကပါဌ

ခုဒ္ဒကနိကာယ်တွင် ခုဒ္ဒကပါဌကျမ်းမှာ သရဏဂုံ၊ သိက္ခာ ၁၈-ပါး၊ ၃၂-ကောဋ္ဌာသ၊ ကုမာရပဉ္စာ၊ မင်္ဂလသုတ်၊ ရတနသုတ်၊ တိရောကုဋ္ဌသုတ်၊ နိမိကဏ္ဍသုတ်၊ မေတ္တသုတ်တို့ကို အတွင်းပြု၍ ကျမ်းဖွဲ့ထားသည့် အလွန်ငယ်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းငယ်များမှာ သာမဏေတို့အား လွန်စွာ ကျေးဇူးများရကား ၎င်းသာမဏေတို့အတွက် မထေရ်မြတ်တစ်ပါးပါး စုပေါင်းခဲ့သည်ဟု ယူဆသင့်ကြောင်း သိဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း၌ ဆိုသည်။^၁ ၎င်း၌ပါရှိသော မင်္ဂလသုတ်^၂၊ ရတနသုတ်^၃၊ မေတ္တသုတ်^၄ တို့မှာလည်း ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင်ချင်းဟူသော သုတ္တနိပါတ်၌လည်း ပါရှိနေသည်။

ဓမ္မပဒ

ဓမ္မပဒကျမ်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အမြတ်တနိုးပြုအပ်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ အသင်္ချေပေါင်းများစွာသော သတ္တဝါတို့ ဤဓမ္မပဒဒေသနာဖြင့် ကျွတ်တန်းဝင်ခဲ့ကြသည်။ ဓမ္မပဒ၌ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော တရားအဖို့အစုတို့ဖြင့် ပြည့်ဝသော ဂါထာပေါင်း ၄၂၃-ဂါထာရှိလေသည်။ သက္ကတ၊ ဟိန္ဒူ၊ သီဟိုဠ်၊ ယိုးဒယား၊ အင်္ဂလိပ်၊ ဂျာမန်၊ လော၊(လာအို) ကမ္ဘောဒီးယား၊ တရုတ်စသည့် ဘာသာတို့ဖြင့်လည်း ဓမ္မပဒကို ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ကြကုန်၏။ တရုတ်ဘာသာပြန် ဓမ္မပဒ၌ ဂါထာပေါင်း ၅၀၀-မျှရှိသည်။ ဓမ္မပဒလာ ဂါထာတစ်ချို့ကို အခြားနိကာယ်များ၌လည်း တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။ ယမကဝဂ်လာ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ-စသော ဂါထာ နေတ္တိ။ ၁၁၂။ အက္ခောစ္ဆိမံ အဝဓိမံ- စသောဂါထာ မ၊ ၃။ ၁၉၂။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၆။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ- စသောဂါထာ မ၊ ၃။ ၁၉၂။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၆။ ပရေ စ န ဝိဇာ နန္တိစသောဂါထာ ထေရ။ ၃၄၂။ ဇာ၊ ၁။ ၆၀။ ၃၄၄။ ယထာ အဂါရံ ဒုစ္ဆန္တံ- စသော ၂-ဂါထာ ထေရ။ ၂၄၈။ ဣဓ သောစတိ-စသောဂါထာ နေတ္တိ။ ၁၄၂။ အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ ဂါထာမှာ နေတ္တိ။ ၃၀။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒီ- စသော အဆုံးဂါထာမှာ အံ၊ ၁။ ၁၆၆။ ၁၆၈-တို့၌ လာရှိသည်။ ယင်းသို့ ဓမ္မပဒလာ ဂါထာများမှာ အခြားကျမ်းတို့၌ လာရှိကြောင်း ဓမ္မပဒ အောက်ခြေကျမ်းညွှန်းတို့ဖြင့်လည်း သိနိုင်၏။

ဥဒါနပါဠိ

ဥဒါနပါဠိသည် မြတ်စွာဘုရားသခင် ရွှင်ရွှင်မြူးမြူး ကျူးရင့်ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်များကို တပေါင်းတည်းပြု၍ သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်တို့ သံဂါယနာတင်ခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်း၌ သုတ်ပေါင်း ၈၀၊ ဝဂ်ပေါင်း ၈-ဝဂ်၊ ဂါထာပေါင်း ၉၅-ဂါထာ လာရှိ၏။^၅ ။

၁။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၉၃။
၂။ သုတ္တနိ၊ ၃၁၂။
၃။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၀။
၄။ အသီတိ ဝေ သုတ္တန္တာ၊ ဝဂ္ဂါ အဋ္ဌ သမာသတော။ ဂါထာ စ ပဉ္စနဂုတိ၊ ဥဒါနဿ ပကာသိတော။ ဥဒါန၊ ၄၅၊ ၄။

(၉၂) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

ဣတိဝုတ္တက

ဣတိဝုတ်၌ ကေ၊ ဒုက၊ တိက၊ စတုက္က-အားဖြင့် နိပါတ်ပေါင်း ၄-နိပါတ်၊ သုတ်ပေါင်း ၁၁၂-
သုတ်လာရှိသည်။ ဣတိဝုတ်တွင် သုတ်တိုင်း၌ “ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တမရဟတာတိ မေ သုတံ”
ဟူသောစကားဖြင့် စတင်သည်။ ဣတိဝုတ် အမည်ရသည်မှာလည်း ထိုအစ စကားအားလျော်စွာပင် ဖြစ်၏။
ဣတိဝုတ်သည် ပဌမသံဂါယနာမှ နောက်၌ပေါ်ပေါက်လာသော ကျမ်းဖြစ်ကြောင်း သိဟိဋ္ဌပါဠိသမိုင်း၌
ဆိုလေသည် ။

သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ

သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ၌-

- ၁။ ဥရဂဝဂ်၊
- ၂။ စူဠဝဂ်၊
- ၃။ မဟာဝဂ်၊
- ၄။ အဋ္ဌကဝဂ်၊
- ၅။ ပါရာယနဝဂ်- အားဖြင့် ၅-ဝဂ်ရှိ၏။

ထို့တွင် ဥရဂဝဂ်၌ ၁၂-သုတ်၊ စူဠဝဂ်၌ ၁၄-သုတ်၊ မဟာဝဂ်၌ ၁၂-သုတ်၊ အဋ္ဌကဝဂ်၌ ၁၆-
သုတ်၊ ပါရာယနဝဂ်၌ ၁၆-သုတ် အသီးသီးရှိ၏။ ဥရဂ-ဝဂ် ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်လာ ဂါထာများမှာ အပဒါနပါဠိ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါပဒါနိ ဂါထာများနှင့် တူ၏။

ပဓာနသုတ်

သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ မဟာဝဂ်လာ ပဓာနသုတ်မှာ လလိတဝိတ္ထာရသက္ကတဗုဒ္ဓစရိတလာ ဂါထာများနှင့်
တူလေသည်။ သုတ္တနိပါတ်လာ ပါဠိဘာသာသည် လွန်စွာရှေးကျသည်ဟု ပါဠိပညာရှင်တစ်ချို့တို့ ဆိုကြ
လေသည်။ သိဟိဋ္ဌပါဠိသမိုင်းကျမ်းပြု ဗုဒ္ဓဒတ္တကမူ သုတ္တနိပါတ်မှာ မူလက သက္ကတဘာသာပြန်သော
ကျမ်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ပဓာနသုတ်လာ ပါဠိဂါထာနှင့် သက္ကတ သိလောကဂါထာ

- ၁။ တံ မံ ပဓာနပဟိတတ္ထံ၊ နဒိံ နေရဉ္စံ ပတိံ။
ဝိပရက္ကမ္မံ စျာယန္တံ၊ ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ။
- ၂။ နမုစိ တရုဏံ ဝါစံ၊ ဘာသမာနော ဥပါဂမိ။
ကိသော တွမသိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော၊ သန္တိကေ မရုဏံ တဝ။

သက္ကတသိလောက

- ၁။ ပြဟာဏယောဒျတံတတြ၊ သကတဒ္ဓဋ္ဌဝါတြမမ်။
ပရာကြမန္တံ ဝိယေန၊ ယောဂက္ခေမသျပြာပ်တယေ။
- ၂။ နမုစိရ် မရုရံ ဝါစံ၊ တာပမာနဥပါဂမုတ်။
ရိတျပုတြသမုတိပ္ပု၊ ကာယခေဒေန ကိံ ကဝ။

ဂါထာ

- ၃။ သဟဿဘာဂေါ မရုဏဿ၊ ဧကံ သော တဝ ဇိဝိတံ။
ဇိဝတော ဇိဝိတံ သေယျော၊ ဇိဝံ ပုညာနိ ကာဟသိ။
- ၄။ စရတော တေ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အဂ္ဂိဟုတ္တဉ္စ ဇူဟတော။
ပဟူတံ စိယတေ ပုညံ၊ ကိံ ပဓာနေန ကာဟသိ။

သက္ကတသိလောက

- ၃။ သဟဂြဘာဂေ မရုဏ-မေကဘာဂေ စ ဇိဝိတမ်။
- ၄။ ဒဒတံ သတတံ ဒါန-မဟောရတြဉ္စ ဇူဟတေ။
ဘဝိဗျတိ မဟတ်ပုဏျံ၊ ကိံ ပြဟာဏေ ကရိဗျသိ။

ဂါထာ

- ၅။ ဒုဂ္ဂေါ မဂ္ဂေါ ပဓာနာယ၊ ဒုက္ကရော ဒုရဘိသမ္ဘဝေါ။
က္ကမာ ဂါထာ ဘဏံ မာရော၊ အဋ္ဌာ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ။

(၉၄)

ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

သက္ကတသိလောက

၅။ ဒုခေါ မာင်္ဂါ ပြဟာဏသျှ၊ ဒုဗ္ဗိရမိစိတ္တနိဗြဟား။
ဣမံ ဝါစံ တဒါ မာရော၊ ဗောဓိသတွမထာဗြဟိတ်။

ဂါထာ

၆။ တံ တထာ ဝါဒိတံ မာရံ၊ ဘဂဝါ တေဒဗြဟိ။
ပမတ္တဗန္ဓု ပါပိမ၊ ယေနတ္ထေန ဣမာဂတော။
၇။ အနုမတ္တောပိ ပုညေန၊ အတ္ထော မယံ န ဝိဇ္ဇတိ။
ယေသ အတ္ထော ပုညေန၊ တေ မာရော ဝတ္ထုမရဟတိ။

သက္ကတသိလောက

၆။ တံ ကထာ ဝါဒိတံ မာရံ၊ ဗောဓိသတွသတ္ထတော ဗြဟိတ်။
ပြမတ္တဗန္ဓော ပါပိယာတ်၊ သွေနာထေန တွမာဂတား။
၇။ အနုမတြံ ဟိ မေ ပုဏ္ဏေ-ရထော် မာရနဝိဒျတော။
အထော် ယေ ဟန္တုပုဏ္ဏေန တာနေဝံဝက်တုမဟိသိ။

ဂါထာ

၈။ အတ္ထိ သဒ္ဓါ တတော ဝိရိယံ၊ ပညာ စ မမ ဝိဇ္ဇတိ။
ဝေံ မံ ပဟိတတ္တမ္ပိ၊ ကိံ ဇိဝမနုပုစ္ဆသိ။
၉။ နဒီနမပိ သောတာနိ၊ အယံ ဝါတော ဝိသေါသယေ။
ကိံ စ မေ ပဟိတတ္တဿ၊ လောဟိတံ န 'ပဿုဿယေ။

သက္ကတသိလောက

၈။ အတ္ထိဆန္ဒတ္ထထာဝီယံ၊ ပြဋ္ဌာ မမ ဝိဒျတော။
တံ န ပရျာမျဟံ လောကော၊ ဝိယာတ် ယောမံ ဝိစာလယေတ်။
၉။ ကြောတံသျှပိ နဒီနဟိ၊ ဝါယုရေဝ ဝိဂါမ ယေတ်။
ကိံ ပုနး ခေါမယေတ်ကာယံ၊ ကြောဏိတံ ပြဟိတာနိမနာမ်။ ' ၊

ဂါထာ

၁၀။ တဿ မေဝံ ဝိဟရတော၊ ပတ္တသုတ္တမ ဝေဒနံ။
ကာမေသု နာပေက္ခတေ စိတ္တံ၊ ပဿ သတ္တဿ သုဒ္ဓတံ။

သက္ကတသီလောက

၁၀။ တသျှဝံ မေ ဝိဟရကး၊ ပြဇောသျှာတ္တမဝေဒနာမ်။
စိတ္တံ နာဝေက္ခကေ ကာယံ၊ ပဿျ သတွသျှ ဂုဒ္ဓတိမ်။

ဂါထာ

၁၁။ ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ၊
ဒုတိယာ အရတိ ဝုစ္စတိ။
တတိယာ ခုပ္ပိပါသာ တေ၊
စတုတ္ထိ တဏှာ ပဝုစ္စတိ။

၁၁။ ကာမာသ္မေ ပြထမာသေနာ၊ ဒ္ဒိတိယာတေရကိသ္မတာ။
က္ကတိယာ ကျတိဝိပါသာဟေ၊ ဣမ္မိသေနာ စတုရိထိကာ။

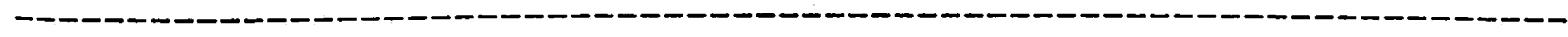
ဖော်ပြပါ ပါဠိသက္ကတတို့ကို ထောက်ဆ၍ သက္ကတကို ပါဠိပြန်၍လည်းကောင်း၊ ပါဠိမှယူ၍ မဟာယာနတို့က သက္ကတပြန်ခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်ရာ၏။

အခြားနိကာယ်လာ သုတ်များ

သုတ္တနိပါတ်၌ သုန္ဒရီဘာရဒွါဇသုတ်မှာ ဗြဟ္မဏသံယုတ်^၁၊ သေလသုတ်မှာ မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသ^၂၊ ဝါသိဋ္ဌသုတ်မှာ မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသ^၃၊ ကောလာလိတသုတ်မှာ သံယုတ္တနိကာယ် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်^၄ တို့၌လာသည်။

နာလကသုတ်

နာလကသုတ်^၅ ၌ ကာလဒေဝိလရသေ့ကို အသိတအမည်ဖြင့် လာရှိသည်။ သက္ကတဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု ကျမ်းများ၌လည်း အသိတဟုလာရှိသည်။ လလိတဝိတ္ထာရဗုဒ္ဓဝင်၌-

၁။ သံ၊၁။၁၇၀။   ၂။ မ၊၂။၃၄၇။
၃။ မ၊၂။၄၀၆။ သံ၊၁။၁၅၂။ အံ၊၃။၃၉၄။   ၄။ သုတ္တနိ၊ ၃၈၅။

(၉၆) ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော

အသိတေနာပိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊

ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ ။ စသည်ဟု လာသည်။

အသိတအမည်ကိုလည်း ကဏှသိရိဟု လာရှိသည်ကို တွေ့နိုင်၏^၂ ။ သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း အစောလိပိဋ္ဌ က္ကမ္မပေိမှ ပြောင်းလာသောစကားဖြစ်၍ “ကဏှသိရိ”သင့်စရာရှိသည်ဟု ဖော်ပြသည်။

အဋ္ဌကဝင်လာသုတ်များ

အဋ္ဌကဝင်လာ သုတ်များမှာလည်း မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌလာသည်။ မဟာနိဒ္ဒေသသည် ယင်းအဋ္ဌကဝင်လာ သုတ်များကို အကျယ်ဖွင့်ပြသည်။ သို့ဖြစ်၍ မဟာနိဒ္ဒေသ-ကို သုတ္တနိပါတ၊ အဋ္ဌကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဆိုသင့်ကြောင်း ဖော်ပြသည်။^၃

ပါရာယနဝဂ်

သုတ္တနိပါတပါဠိလာ ပါရာယနဝဂ်^၄ ကို အဋ္ဌကဝင်ကဲ့သို့ ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်က အလေ့အကျက်ရှိခဲ့ကြောင်း “ဝုတ္တံ ဟေတံ ပါရာယဏေ အဇိတပဉ္စေ”စသည်တို့ဖြင့် သိသာသည်ဟု သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း၌ဆိုသည်။ စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်သည် ပါရာယနဝဂ်ကို ဖွင့်ပြသော အဋ္ဌကထာသဖွယ် ဖြစ်သည်။

သီရိဓမ္မာသောက ညွှန်ကြားသောသုတ်များ

တတိယသံဂီတိဒါယကာ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် ပိဋကတ်တော်မှ တစ်ချို့သုတ်များကို လေ့လာကျင့်သုံးရန်ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- ၁။ အရိယဝံသသုတ်^၅ (ကျောက်စာမူရင်း၌ ဝိနယသမုတသေ အလိယဝသာနိ-ဟု လာရှိ၏။ ဝိနယသမုတသေနှင့်ဂပ်၍ ပညာရှင်တို့ အမျိုးမျိုးယူကြ၏။ ဝိနည်းပိဋကတ်၏ လိုရင်းတရား၊ ဆိုလိုရင်းမှာ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ဖြစ်သည်။ သာမုက္ကံသိတဒေသနာ အကောင်းဆုံးတရားတော်-ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြောင်း ----- က ယူဆဖော်ပြ၏။ ဝိနည်းပိဋကတ်မှ ထုတ်နှုတ်ချက်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖော်ကာ ပါတိမောက်ဟု နှင့် ----- တို့က ဆိုသည်။ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ် ပညတ်များနှင့်စပ်၍ အကောင်းဆုံးကျမ်းဟု ----- က ဆိုသည်။ အလိယဝသာနိအရကိုလည်း အရိယဝံသတရားဆယ်ပါးကိုပြရာ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၄။ ၂၄၅။ အံ၊ ၃။ ၂၇၉၊ ၂၈၀-ကို ဆိုလိုကြောင်း ၆၀၇-၌ ဆို၏။ ၎င်းကိုလည်းကြည့်။)

၁။ -----။ ၂။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၁၀၃။ ၃။ ပါဠိသာဟိတျ။ ၁၀၄။
 ၄။ အံ၊ ၁။ ၃၃၆။ ၄။ အံ၊ ၂။ ၈၈။

- ၂။ ပဌမအနာဂတဘယသုတ်^၁ (အရညဝိဟာရီသုတ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ။)
- ၃။ ဒုတိယအနာဂတဘယသုတ်^၂ (ဒဟရာဒိသုတ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ။)
- ၄။ တတိယအနာဂတဘယသုတ်^၃ (အဘာဝိတသုတ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ။)
- ၅။ စတုတ္ထအနာဂတဘယသုတ် (ကလျာဏကာမီသုတ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ။)
(ကျောက်စာမူရင်း၌ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅-တို့ကိုပေါင်း၍ အနာဂတဘယာနိဟု လာ၏။)

၆။ ဓမ္မပဒတိတ္ထိယဝတ္ထုလာ-
 နမော နေန မုနိ ဟောတိ၊ မူဠရူပေါ အဝိဒ္ဓသု။
 ယော စတုလံဝပဂ္ဂယ၊ ဝရမာဒါယ ပဏ္ဍိတော။
 ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သမုနိ တေန သော မုနိ ။
 ယော မုနာတိ ဥဘော လောကေ၊ မုနိ တေန ပဝုစ္စတိ။” ဟူသော ၂-ဂါထာ
 (ယင်းကိုကျောက်စာမူရင်း၌ မုနိဂါထာဟုဆို၏။)

- ၇။ မုနိသုတ်^၄ (ယင်းသုတ်ကို ကျောက်စာမူရင်း၌ မောနေယျသုတေ- ဟုလာရှိ၏။)
- ၈။ နာလကသုတ်^၅ (အရှင်အာဒိစ္စဝံသ အသောကကျောက်စာတော်မူ၌ မောနေယျအဋ္ဌပုတ်၊ နာလကသုတ်ဟု ၂-မျိုးပြ၏။ မောနေယျအဋ္ဌပုတ်-ဟု ပြသည်မှာ နာလကသုတ် ဝတ္ထုဂါထာ များဖြစ်သည်။ နာလကသုတ်-ဟု ပြသည်မှာ “အညာတမေတံ ဝစနံ အသိတဿ ယထာတထံ” စသော ၇၀၄-ဂါထာမှ ၇၂၈- ယော စ ဇာနံ သံယတတ္ထော၊ ဇာနံ န ဗဟုဘာသတိ-စသော ဂါထာတိုင်အောင်ဖြစ်၏။ နာလကသုတ်ဟုယူလျှင် ပြည့်စုံ၏။)

- ၉။ သုစိမုဒိသုတ်^၆
- ၁၀။ သမ္မသာဒနိယသုတ်^၇
- ၁၁။ သာရိပုတ္တသုတ်^၈ (၉၊ ၁၀၊ ၁၁-သုတ်များမှာ ဥပတိဿပသိနသုတ်များဖြစ်၏။ ကျောက်စာမူ၌ ဥပတိဿပသိနော... ဟုလာသည်။)
- ၁၂။ အမ္မလဋ္ဌိက ရာဟုလောဝါဒသုတ် (ကျောက်စာမူ၌ လာသူလောဝါဒေ မုသာဝါဒံ အဓိဂိဈ ဘဂဝတာ ဗုဓေန ဘာသိတေ... ဟု လာရှိသည်။)

ဤသို့ဖြင့် ဖော်ပြပါသုတ်များကို သီရိဓမ္မာသောကမင်းမြတ်သည် မာဂတိုင်းရှိ သံဃာများကိုလျှောက်၍ ကျောက်စာများ ရေးထိုး စိုက်ထူစေခဲ့သည်။

၁။ အသောကကျောက်စာတော်၊ ၁၈၂။ ၂။ အံ၊ ၂။ ၉၀။ ၃။ အသောကကျောက်စာတော်၊ ၁၈၅။ ၄။ အံ၊ ၂။ ၉၃။
 ၅။ အသောကကျောက်စာတော်၊ ၁၈၉။ ၆။ အသောကကျောက်စာတော်၊ ၁၉၃။ ၇။ ဓမ္မ၊ ၅၁-၅၂။ ၈။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၉။
 ၉။ သုတ္တနိ၊ ၃၈၅။ ၃၉၀။ ၁၀။ သံ၊ ၂။ ၂၀၀။ ၁၁။ သံ၊ ၂။ ၂၀၀-၂၀၁။
 ၁၂။ ဒီ၊ ၃။ ၈၂။ ၁၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၂၆။ မဟာနိ၊ ၃၅၂။

(၉၈) **ဘဒ္ဒန္တကေလာသ (B.A ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မှတ်တမ်းပြုစုသော**

ယင်းသုတ် ၁၂-သုတ်အနက် သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်မှ မုနိသုတ်၊ နာလကသုတ်၊ သာရိပုတ္တသုတ် ၃-သုတ်လာရှိသည်။ ယင်းကိုထောက်၍ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိမှာ ရှေးအကျဆုံး ပါဠိဖြစ်သည့်ပြင် ဘုရားရှင် လက်ထက်မှစ၍ များစွာပင် အမြတ်တနိုး အလေ့အကျက်ပြုသော ပါဠိဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

ပေတဝတ္ထု၊ ဝိမာနဝတ္ထု၊ သစ္စသံယုတ်

ပေတဝတ္ထုနှင့် ဝိမာနဝတ္ထုမှာ ခုဒ္ဒကနိကာယ်တွင် ပါဝင်သောကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း၏ နန်းတော်၌ B.E. ၂၃၆- နယုန်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့ ဆွမ်းစားပြီးတွင် ဟောတော်မူသည်။ သံယုတ္တနိကာယ်လာ သစ္စသံယုတ်ကိုလည်း ဆက်လက်ဟောတော်မူသည်။ အမျိုးသွီး ၅-ရာ သောတာပန်တည်သည်။ ။

မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ဣဠနိဒ္ဒေသ

မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ဣဠနိဒ္ဒေသဟူ၍ နိဒ္ဒေသ ၂-ကျမ်းရှိ၏။ ယင်း ၂-ကျမ်းလုံးပင် သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ အစိတ်အပိုင်း၏ အဋ္ဌကထာဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာ မပေါ်မီ တတိယသံဂါယနာ မတိုင်မီက ပေါ်ပေါက် ခဲ့သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ အဂ္ဂသာဝက အရှင်သာရိပုတ္တရာဟောသည်ဟု အဆိုရှိသော်လည်း လက်ခံနိုင်ရန် အကြောင်းမတွေ့ စသည်ဖြင့် သီဟိုဠ်ပါဠိသမိုင်း၌ ဆို၏။ ။

နေတ္တိ၊ ပေဠကောပဒေသ

နေတ္တိ၌ “ဝေ အာဟ-အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော” အစရှိသော စကားရပ်ကိုထောက်၍ ဘုရားရှင် လက်ထက်က အရှင်ကစ္စာယနထေရ်ဟောသော ကျမ်းမဖြစ်နိုင်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့နေ အရှင်ကစ္စာယန ထေရ်ဟောသော ကျမ်းဖြစ်သည်ဟု သီဟိုဠ် ‘ဝါသနဝံဓပြဒီပယ’ကျမ်း၌ ဆို၏။ ။

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၆၀။

- ပေတဝတ္ထု၊ ဝိမာနဝတ္ထု၊ သစ္စသံယုတ္တမေဝ စ။

ဒေသေသိ ထေရော တာ ဣတ္ထိ၊ ပဌမံ ဖလမဇ္ဈံ။ (မဟာဝံသ၊၁၄၊၅၈။)

၂။ ပါဠိသာဟိတျ၊၁၁၃။

၃။ ဝါသနဝံဓပြဒီပယ။၂၂။

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိသည် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး၏နောက် အနှစ်-၂၀၀, သာသနာနှစ် ၅၀၀-လောက် တွင် ပေါ်ပေါက်သော စာပေမွန်ဖြစ်၏။ မိလိန္ဒဋီကာ^၁ “ယောပိ မိလိန္ဒော ရာဇာ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဉ္စဝဿသတေ အတိက္ကန္တေ ရာဇကုလေ ဥပ္ပန္နော၊ သော ရာဇာ မိလိန္ဒော နာမ” ဟု လာရှိသည်။ မိလိန္ဒ ပဉ္စာပါဠိ၌ အသောကမင်း၏ နာမည်နှင့် အသောကာရာမကျောင်းတိုက်ကြီးတို့၏ နာမည်^၂-များကို တွေ့ရ သည်။ မိလိန္ဒမင်းဟူသည်မှာ ဘီ-စီ-၂-ရာစုတွင် မူရင်း ဂရိတ်ကေရာဇ်နိုင်ငံမှကွဲလာပြီး အိန္ဒိယပြည်တွင်းရှိ ဂရိတ်အင်ပါယာကိုစိုးအုပ်သော ဘုရင်များတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သော ဂရိတ်ဘုရင် မိနန္ဒရမှတစ်ပါး အခြားသူ မဟုတ်ချေ^၃ ။

မိလိန္ဒပဉ္စာကို အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသပြုသည်ဟု ဋီကာဆို

မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတော်လာ ဂန္ထာရမ္မ ၅-ဂါထာနှင့် မိလိန္ဒပဉ္စာတစ်ကျမ်းလုံးကို မိလိန္ဒဘုရင်နှင့် အရှင် နာဂသေန မထေရ်မြတ်တို့၏ မေးဟန် ဖြေဟန်အသွင်ဖြင့် ရေးသားစီရင်ခဲ့ကြောင်း ဆိုထား၏^၅ ။

မိလိန္ဒပရိပုစ္ဆာကျမ်း

တရုတ်ဘာသာဖြင့်လည်း မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းရှိခဲ့သည်။ ယင်းမှာ မိလိန္ဒပရိပုစ္ဆာအမည်ဖြင့် တည်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်းမှာ ယခုလက်ရှိ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းထက် သေးငယ်ကြောင်း “ဝင်ကာနစ်” ပညာရှင်က ဆိုလေသည်။ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိကို ----- အမည်ဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထား၏။ ဤသည်လျှင် ပိဋကတ်ကို မပြည့်မစုံ သာမန် စိစစ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤ၌ ပြည့်စုံစွာ စိစစ်နိုင်ရန် နေရာမရသဖြင့် ဝမ်းနည်းမိ၏။ ပါဠိသမိုင်းကျမ်းကြီးတစ်ကျမ်း တည်ဆောက်မှသာလျှင် စုံစုံလင်လင် စိစစ်နိုင်ပေ မည်။

၁။ မိလိန္ဒဋီကာ။ ၃၆၉။ (ပါဠိတော်တွဲရိုက်ထားသော သီ၊မူ)
၂။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၅။
၃။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၊ ၁၆၊ ၁၇။
၄။ -----။
၅။ ဣမာ ပဉ္စဂါထာ ကေန ကတာတိ စောဒနာ။
ဘဒ္ဒန္တ ဗုဒ္ဓဃောသာစရိယေန ကတာတိ ပရိဟာရော။
န ကေဝလံ ပဉ္စဂါထာဝ၊ ထေရရာဇာ ဝစနေပိ။
အညံ ပုဗ္ဗာပရဝစနမ္ပိ တေန ဝုတ္တံ။ (မိလိန္ဒဋီကာ၊ ၃၇၁။ သီ၊မူ။)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

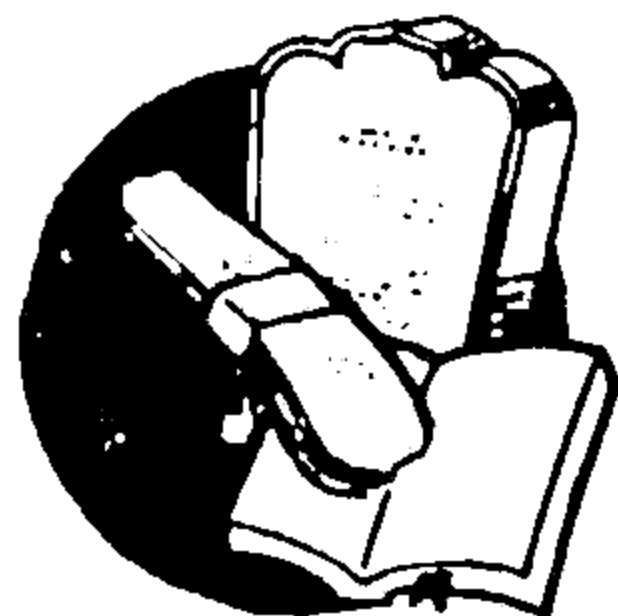
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

အရှင်ကုမာရထေရ်

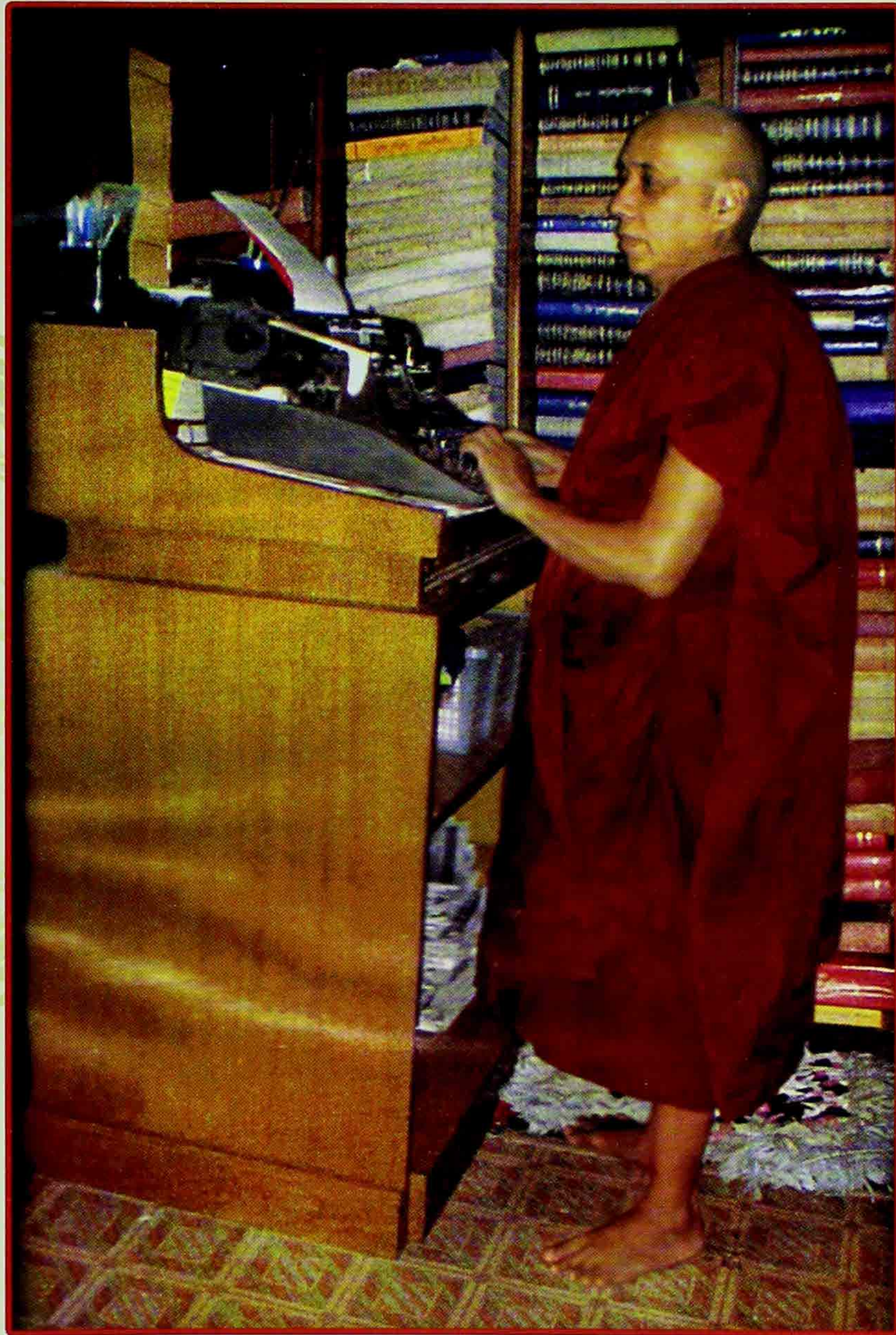
၏

ရေးသား၊ ပြုစု၊ ထုတ်နှုတ်တင်ပြ ပြန်လည်ကူးယူဖော်ပြ၍
ဓမ္မဒါနအဖြစ် ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော

ကျမ်းစာအုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)၊ ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်
မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ-ဘဒ္ဒန္တကုမာရ ဆရာထေရ်အရှင်မြတ်မှ
ဘဝဒဿန ဓမ္မရသ စာအုပ်စာပေများစွာကို
လက်နှိပ်စက်ဖြင့် စာပန်းချီပြယ်နှုန်းနေတော်မူစဉ်

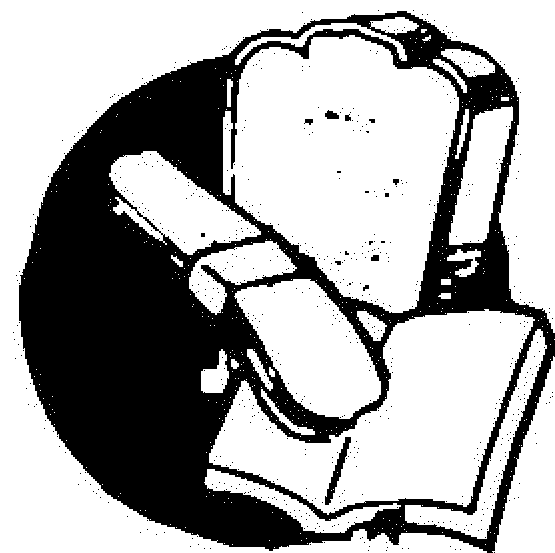
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
အရှင်ကုမာရထေရ်
၏

ရေးသား၊ ပြုစု၊ ထုတ်နှုတ်တင်ပြ ပြန်လည်ကူးယူဖော်ပြ၍
ဓမ္မဒါနအဖြစ် ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော

ကျမ်းစာအုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း

ခရီးသွားမှတ်တမ်း စာအုပ်များ

- ၁။ ၁။ ငါးနိုင်ငံလေ့လာရေး ခရီးသွားမှတ်တမ်း (၁၃၅၃-၁၉၉၁)
- ၂။ ၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ ပရိယတ္တိပညာသင်ကြားမှု လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်း (၁၃၅၉-၁၉၉၇)
- ၃။ ၃။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်များလေ့လာရေး ခရီးထွက်ခြင်းခရီးသွားမှတ်တမ်း (၁၃၆၇-၂၀၀၅)
- ၄။ ၄။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဓမ္မကာယဖောင်ဒေးရှင်းဝပ်ဖရေဓမ္မကာယ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့် မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ (၁၃၆၉-၂၀၀၇)
- ၅။ ၅။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဓမ္မကာယဖောင်ဒေးရှင်း ဝပ်ဖရေဓမ္မကာယ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့် မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ (၂) (၁၃၆၉-၂၀၀၈)

သမိုင်းမှတ်တမ်း စာအုပ်များ

- ၆။ ၁။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် သမိုင်းအကျဉ်း (၁၃၆၀-၁၉၉၈)
- ၇။ ၂။ ဝိဟာရာနုမောဒနကထာနှင့် မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ သမိုင်းအကျဉ်း (၁၃၆၁-၁၉၉၉)
- ၈။ ၃။ မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ သမိုင်းမှတ်တမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၀)
- ၉။ ၄။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်) ဘွဲ့နှင်းဓမ္မာရုံသိမ်တော်ကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ မှတ်တမ်းသမိုင်း (၁၃၆၃-၂၀၀၁)
- ၁၀။ ၅။ မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက် သမိုင်းအကျဉ်း (သီးသန့်) (၁၃၆၅-၂၀၀၃)

၁၁။ ၆။ ရန်ကုန်တောင်ပိုင်းခရိုင် သုံးခွမြို့နယ်၊ ဘုရားကြီးကျေးရွာ
ထန်းငြိမ်းစေတီတော်သမိုင်းမှတ်တမ်း (၁၃၇၀-၂၀၀၉)

ဝိနည်းပါဠိတော်ငါးကျမ်းနှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
ခက်ဆစ်အလင်းပြ ကျမ်းစာအုပ်များ

၁၂။	၁။	ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း	(၁၃၆၃-၂၀၀၂)
၁၃။	၂။	ပါစိတ္တိယပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း	(၁၃၆၁-၁၉၉၉)
၁၄။	၃။	မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း	(၁၃၆၂-၂၀၀၁)
၁၅။	၄။	စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း	(၁၃၆၀-၁၉၉၈)
၁၆။	၅။	ပရိဝါရပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း	(၁၃၆၀-၁၉၉၈)
၁၇။	၆။	ပထမကြီးတန်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ခက်ဆစ်အလင်းပြကျမ်း	(၁၃၆၅-၂၀၀၃)

ဓမ္မဒေသနာတော်ဆိုင်ရာ ကျမ်းစာအုပ်များ

၁၈။	၁။	ဝိဟာရာနုမောဒနကထာ	(၁၃၆၀-၁၉၉၈)
၁၉။	၂။	မိုးပျံအဏ္ဍဝါဓမ္မကထာ	(၁၃၆၁-၁၉၉၉)
၂၀။	၃။	ဗုဒ္ဓါဘိသေက ဘုရားအနေကဇာတင် မင်္ဂလာဂါထာတော်များ	(၁၃၆၃-၂၀၀၂)
၂၁။	၄။	ကုရုဓမ္မဇာတ်တော်	(၁၃၆၃-၂၀၀၂)

အခြားရေးသားပြုစုပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

၂၂။	၁။	ဘုရားရှင်၏ သွားတော်ဓာတ် အံတော်မြတ် သမိုင်းနှင့် ဘုရားဖြစ်တော်စဉ် ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်း	(၁၃၅၉ - ၁၉၉၇)
၂၃။	၂။	ကမ္မာကမ္မဘာသာ(သိမ်သင်တန်းအကျဉ်းချုပ်)	(၁၃၆၀ - ၁၉၉၈)
၂၄။	၃။	ရှစ်ကျိပ်တစ်ဆူသာသနာဝင်(အကျဉ်း)	(၁၃၆၂ - ၂၀၀၁)
၂၅။	၄။	ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင် မှတ်တမ်းအကျဉ်းချုပ်နှင့် ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းစာအုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း	(၁၃၆၃ - ၂၀၀၂)
၂၆။	၅။	ရန်ကုန်တိုင်း၊ သုံးခွမြို့၊ မဟာဗောဓိပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုသလသာမိဘိဝံသထေရ်၏ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ	(၁၃၆၅ - ၂၀၀၃)
၂၇။	၆။	ရန်ကုန်တိုင်း၊ သုံးခွမြို့နယ်၊ သာသနာ့အောင်ဗိမာန် ကျောင်းတိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော် အဂ္ဂမဟာ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဘဒ္ဒန္တသာသနထေရ်၏ထေရုပ္ပတ္တိကထာ	(၁၃၆၅ - ၂၀၀၃)
၂၈။	၇။	ပထမငယ်တန်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာခက်ဆစ်အလင်းပြကျမ်း	(၁၃၆၂ - ၂၀၀၁)
၂၉။	၈။	အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု မော်လမြိုင်မြို့၊ ဝဲပျံဆရာတော်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ (၄၆)ဂါထာ	(၁၃၆၃ - ၂၀၀၂)
၃၀။	၉။	မိဘက်ဖဘက် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်မှတ်တမ်း	(၁၃၆၃ - ၂၀၀၂)
၃၁။	၁၀။	မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်၏ 'အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ'ဂုဏ်ပူဇာ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ	(၁၃၆၇ - ၂၀၀၅)
၃၂။	၁၁။	ဝါကျနိယံမှတ်စု	(၁၃၆၇ - ၂၀၀၅)
၃၃။	၁၂။	ထေရ်ပညာရှင်တို့၏ အဆုံးအမ အဆိုအမိန့်များ	(၁၃၆၉ - ၂၀၀၇)
၃၄။	၁၃။	မှတ်စုမှတ်ရာ ဆေးနည်းတိုထွာနှင့် ဆေးပညာဆိုင်ရာဆောင်းပါးများ	(၁၃၆၉ - ၂၀၀၇)

ပေမူမှ ကွန်ပျူတာမူသို့
ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၃၅။ ၁။ ဒါဠာစာတုဝံသကျမ်း (ပေမူမှကွန်ပျူတာစာမူသို့ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခြင်း) (၁၃၇၀/ ၂၀၀၈)
- ၃၆။ ၂။ မဟာရဟနီတိကျမ်း (အရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ အဆုံးအမများကို ကွန်ပျူတာစာစီစာအုပ်အဖြစ် ပြန်လည်ထုတ်ဝေလှူဒါန်းခြင်း) (၁၃၆၅- ၂၀၀၃)
- ၃၇။ ၃။ အနာဂတဝံသပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာနှင့် အရိမေတ္တေယျ ဗုဒ္ဓဝင်စာစုများ (ပေမူမှ ကွန်ပျူတာစာမူသို့ စာစီတည်းဖြတ်) (၁၃၆၂- ၂၀၀၁)
- ၃၈။ ၄။ ဒသဗောဓိသတ္တုပ္ပတ္တိကထာ (ပေမူမှ ကွန်ပျူတာ စာမူအဖြစ် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်း) (၁၃၆၇- ၂၀၀၆)
- ၃၉။ ၅။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ (သီဟိုဠ်ပါဠိမူမှ မြန်မာအက္ခရာပြန် ကွန်ပျူတာစာမူသို့ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်) (၁၃၆၈- ၂၀၀၇)
- ၄၀။ ၆။ ပခုက္ကူအရှင်ကေလာသ၏ ပင်းယသာသနာဝင်ကျမ်း (ကွန်ပျူတာစာစီ ထုတ်ဝေလှူဒါန်း) (၁၃၆၈ - ၂၀၀၇)
- ၄၁။ ၇။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ၊ နိဿယကျမ်းစာအုပ် (၁၃၇၀ - ၂၀၀၈)
- ၄၂။ ၈။ တိပိဋကသုတ္တသုစိ ဝိဘာဝိနီကျမ်း(ပ-တွဲ)(၁၃၇၀ - ၂၀၀၈) (ကိုယ်တိုင် ရေးသားပြုစု)
- ၄၃။ ၉။ ကံကြီးကံငယ်ဆိုင်ရာ ကမ္မာကမ္မဘာသာ (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

(၁၀၆)

၁၃၇၁- (၂၀၀၉) ခုနှစ်အတွင်း ရှားပါးစာအုပ်ဖြစ်သော
စာမူဟောင်းများကို ပြန်လည် ရိုက်နှိပ်ဖော်ထုတ်၍
ဓမ္မအိနပြု လှူဒါန်းပြီးသော စာအုပ်များ

- ၄၃။ ၁။ မင်္ဂလာသုတ် (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၄၃။ ၂။ ရှင်ဥပဂုတ် (မင်္ဂလာဦးအောင်မြင်) (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

ဝင်(၉)ဝင် စာမူဟောင်းများ

- ၄၅။ ၃။ ဗုဒ္ဓဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၄၆။ ၄။ အနာဂတဝင်နှင့်နလာဠာဓာတုဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၄၇။ ၅။ ဒီပဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၄၈။ ၆။ မဟာဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၄၉။ ၇။ ဗောဓိဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၅၀။ ၈။ ဒါဠာဓာတုဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၅၁။ ၉။ ဗုဒ္ဓဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၅၂။ ၁၀။ ထူပဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)
- ၅၃။ ၁၁။ ရွှေပြည်ဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

- ဓမ္မပါလစာစဉ်-၅၄။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဘိဓမ္မာဒေသနာတော် (၁၃၇၁ - ၂၀၁၀)
- ဓမ္မပါလစာစဉ်-၅၅။ အမရပူရမဟာဂန္ဓာရုံသာသနာဝင် (၁၃၇၁ - ၂၀၁၀)
- ဓမ္မပါလစာစဉ်-၅၆။ ဘဝမှတ်တိုင် (ဆရာတော်၏မွေးနေ့အလှူ) (၁၃၇၁ - ၂၀၁၀)
- ဓမ္မပါလစာစဉ်-၅၇။ မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ (၃) (၁၃၇၂ - ၂၀၁၀)
- ဓမ္မပါလစာစဉ်-၅၈။ ပိဋကတ်သုံးပုံ နိကာယ်ငါးရပ်
ပါဠိတော်+အဋ္ဌကထာ+ဋီကာစာရင်းနှင့်
ပါဠိစာပေသမိုင်းများ (၁၃၇၂ - ၂၀၁၀)

၂၀၂၀

ပ. ၂. ၁၅

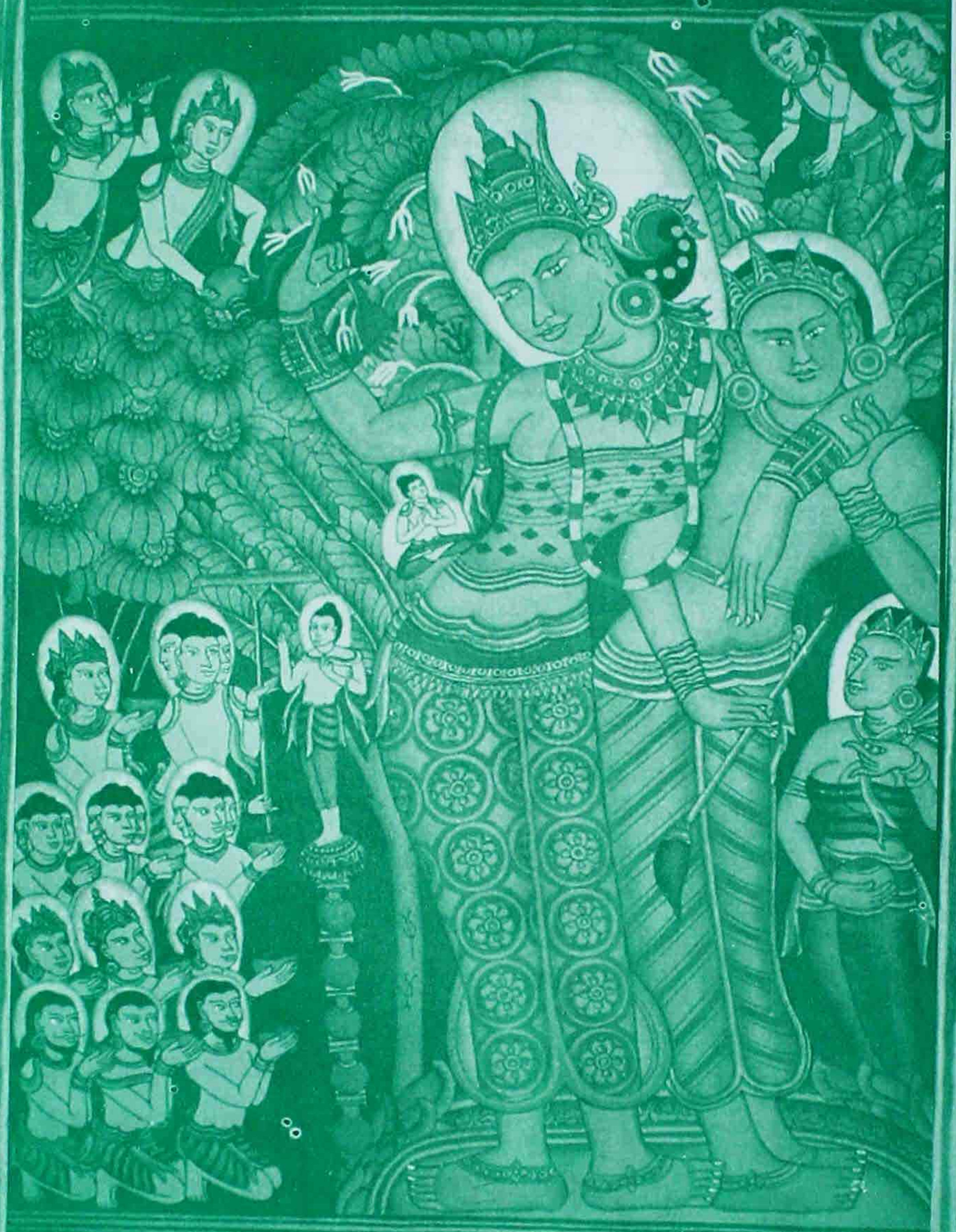
ကွန်ပျူတာစာစီ

ဆရာတပည့်များ (မဟာသိမ်ကွန်ပျူတာဌာန)

၂၆၊ ၁၀၊ ၂၀၁၀ (အင်္ဂါနေ့၊ နံနက် ၈: ၀၀)

ယာဝ တိဋ္ဌန္တိ သုတ္တန္တာ၊
 ဝိနယော ယာဝ ဒိပ္ပတိ။
 တာဝ ဒက္ခန္တိ အာစောကံ၊
 သုရိယေ အဗ္ဗုဒ္ဓိတေ ယထာ။

နေထွက်လာလျှင် အလင်းရောင်ကို တွေ့မြင်ကြရသလို
 သုတ္တန္တဓမ္မ(ကျင့်ရမည့်တရား)များ တည်ရှိနေသမျှ၊ ဝိနယ(ကိုယ်ကျင့်)သီလ
 ထွန်းလင်းနေသမျှ (ဆင်းရဲကင်းတွာ ချမ်းသာသူ) အလင်းရောင်ကို
 တွေ့မြင် (ရရှိခံစားနေကြ) ရမည်။

သုတ္တန္တေ သု အသန္တေ သု၊
 ပမုဋေ ဝိနယမိ စ။
 တမော ဘဝိဿတိ လောကေ၊
 သုရိယေ အတ္တင်္ဂတေ ယထာ။

နေဝင်သွားလျှင် အမှိုက်မှောင်ထု လွှမ်းမိုးလာသလို၊
 သုတ္တန္တဓမ္မ(ကျင့်ရမည့်တရား)များ မရှိတော့လျှင် ဝိနယ(ကိုယ်ကျင့်)သီလ ပျောက်ကွယ်သွားလျှင်
 (ဆင်းရဲဒုက္ခ) အမှောင်ထု လွှမ်းမိုးမှုကို ခံစားကြရမည်။

သုတ္တန္တေ ရက္ခိတေ သန္တေ၊
 ပဋိပတ္တိ ဟောတိ ရက္ခိတာ။
 ပဋိပတ္တိယံ ဌိတော မိရော၊
 ယောဂက္ခေမာ န ခံသတိ။

သုတ္တန္တဓမ္မ(ကျင့်ရမည့်တရား)များကို (မကွယ်မပအောင်)
 စောင့်ရှောက်ထားလျှင် ပဋိပတ္တိ(မဇ္ဈိမာပဋိပတ္တိကျင့်စဉ်)ကို (မကွယ်မပအောင်)
 စောင့်ရှောက်ရာရောက်၏။ ပဋိပတ္တိ(မဇ္ဈိမာပဋိပတ္တိကျင့်စဉ်)၌
 (ကျင့်သုံး)တည်ရှိနေသော ပညာရှိသည် ယောဂကုန်ရာ
 နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာမှ မလျော့ကျ
 မပျက်မစီးနိုင်။

(အံ၊၄၊၁၊၇၂)